

**T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**“KİTÂB-I DEDE KORKUT” TA EKLİ VE EDATLI
İSİM ÇEKİMİ-İŞLEVSEL BİR YAKLAŞIM**

Yüksek Lisans Tezi

İLAYDA TEVKÜR

İZMİR – 2022

**T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**“KİTÂB-I DEDE KORKUT” TA EKLİ VE EDATLI
İSİM ÇEKİMİ-İŞLEVSEL BİR YAKLAŞIM**

Yüksek Lisans Tezi

İLAYDA TEVKÜR

DANIŞMAN: DOÇ. DR. SİNAN GÜZEL

İZMİR – 2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum;“Kitâb-ı Dede Korkut” ta Ekli ve Edatlı İsim Çekimi- İşlevsel Bir Yaklaşım” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20.05.2022

İlayda TEVKÜR

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

“KİTÂB-I DEDE KORKUT” TA EKLİ VE EDATLI İSİM ÇEKİMİ - İŞLEVSEL BİR YAKLAŞIM

İlayda TEVKÜR

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tezde, Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinden *Dede Korkut Kitabı* temelinde ekli ve edatlı hâl çekimleri incelenmiştir. Çalışmada, *Dede Korkut Kitabı* hakkında bilgi verilmesinin ardından, ekli ve edatlı hâl çekimini oluşturan yapıların kullanımları bağlam temelli bir yaklaşımla ele alınarak değerlendirilmiştir. Ayrıca; ekli ve edatlı hâl çekimini oluşturan yapıların kullanım sayısı ile bunların hangi işlev ve kullanımlar ile metinde yer aldığı belirlenmiş; ilgili yapıların Türkiye Türkçesine göre farklılık gösteren istem durumları da ele alınmıştır. Elde edilen verilerin ayrıca sözel ve grafik dökümleri de yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Dede Korkut, Ekli ve Edatlı Hâl Çekimi, İşlev, İstem

ABSTRACT

Master Thesis

**Declension With Prepositions And Suffixes In The Book Of Dede Korkut - A
Functional Approach**

İlayda TEVKÜR

İzmir Kâtip Çelebi University

Social Sciences Institute

Department of Turkish Language and Literature

In this thesis, declension with prepositions and suffixes are examined on the basis of *The Book of Dede Korkut*, which is an Old Anatolian Turkish period. In this study, after providing information about *The Book of Dede Korkut*, uses of structures that create declension with prepositions and suffixes are evaluated with a context-based approach. In addition, the number of uses that form declension with prepositions and suffixes and with which function and uses they appear in the text are determined; valency examples of these structures, which present differentiations compared to Turkey Turkish are discussed. Verbal and graphic lists of the accumulated data is also presented.

Keywords: Old Anatolian Turkish, *The Book of Dede Korkut*, Declension with Prepositions and Suffixes, Function, Valency

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
ÖN SÖZ.....	ix
GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. YÖNTEM VE SINIRLILIKLAR.....	1
1.3. TEZİN MALZEMESİ	2
1.4. EKLi VE EDATLi İSİM ÇEKİMİ.....	2
1.5. DEDE KORKUT HİKÂYESLERİ HAKKINDA.....	3
1.5.1. DEDE KORKUT KİTABI'NIN NÜSHALARI.....	4
1.5.2. DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ.....	10
1.5.3. DEDE KORKUT ADI VE DEDE KORKUT'UN KİŞİLİĞİ	13
1.5.4. HİKÂYESLERİN MENŞEİ VE KONUSU	15
1.5.5. HİKÂYESLERİN COĞRAFYASI.....	17
1.5.6. HİKÂYESLERİN YAZARI	19
İNCELEME	20
2.1. İLGİ (GENİTİF) HÂLİ	20
2.2. BELİRTME (AKKUZATİF) HÂLİ	187
2.3. YÖNELME (DATİF) HÂLİ	287
2.4. BULUNMA (LOKATİF) HÂLİ	361
2.5. AYRILMA (ABLATİF) HÂLİ	386

2.6. VASITA (INSTRUMENTAL) HÂLİ	418
2.7. EŞİTLİK (EKVATİF) HÂLİ.....	429
2.8. YÖN GÖSTERME (DİREKTİF) HÂLİ	440
2.9. SEBEP (KAUSATİF) HÂLİ	442
2.10. KARŞILAŞTIRMA (KOMPARATİF) HÂLİ	446
2.11. BENZERLİK (SİMİLATİF) HÂLİ.....	446
2.12. SINIRLAMA (TERMİNATİF) HÂLİ	450
SONUÇ.....	453
KAYNAKÇA	468
ÖZ GEÇMİŞ.....	473

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Hâl Eklerinin Kullanılış Sayılarının Genel Tablosu	453
Tablo 2 Hâl Ekleri ve Kullanılış Sayıları	454
Tablo 3 İlgi Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	455
Tablo 4 Belirtme Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı.....	455
Tablo 5 Yönelme Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	456
Tablo 6 Bulunma Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	457
Tablo 7 Ayrılma Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	458
Tablo 8 Vasıta Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	459
Tablo 9 Eşitlik Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	460
Tablo 10 Yön Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı.....	460
Tablo 11 Sebep Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı.....	461
Tablo 12 Benzerlik Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	462
Tablo 13 Sınırlama Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı	462
Tablo 14 Edatlı (Sentaktik) Çekim.....	463
Tablo 15 Tüm Hâl Çekimleri (Ekli ve Sentaktik)	464

KISALTMALAR LİSTESİ

bk.	: bakınız
vb.	: ve benzerleri
D	: Dresden Nüshası
V	: Vatikan Nüshası
krş.	: karşılaştırınız
TT	: Türkiye Türkçesi
{ }	: Üst biçim birimlerin gösteriminde kullanılır.
( )	: Karşılaştırılan dil verilerinin gösteriminde kullanılır.
[ ]	: Alt biçim birimlerin gösteriminde kullanılır : Orijinal metinde bulunmayan bir kelime veya ek ilave edildiği zaman kullanılır.
//	: Sesbirimlerin gösteriminde kullanılır. <i>msl. /y/</i>
+	: İsimlerin önüne getirilir.
-	: Fiillerin önüne getirilir.
>	: Bir biçimden başka bir biçime geçişi göstermede kullanılır.
...	: Bir cümlenin öncesi ya da sonrasının olduğunu göstermede kullanılır.
DKKHH	: Dede Korkut Kitabı Han'ım Hey
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK	: Türk Dil Kurumu Yayınları

ÖN SÖZ

Eski Anadolu Türkçesi, Batı Türkçesinin ilk dönemidir. Birçok önemli edebi eserin bulunduğu bu dönem 13. yüzyılda başlar ve 16. yüzyılda yerini Osmanlı Türkçesine bırakır (bk. Ercilasun, 2018: 438).

Çalışmamızın temelini oluşturan ve 15. yüzyılda¹ yazıya geçirildiği düşünülen Dede Korkut Kitabı, yalnız yazıldığı dönemin değil Türk dilinin en kıymetli eserlerindedir. Günümüzde başta dil ve edebiyat olmak üzere pek çok disiplinin çalışma konusu olan bu eserin 2019 yılına dek Vatikan ve Dresden şeklinde adlandırılan iki nüshası bulunmaktaydı. İlgili tarihte söz konusu nüshalara “Türkmen Sahra Nüshası” şeklinde adlandırılan üçüncü bir nüsha daha eklenmiştir.

Tezimiz, Muharrem Ergin tarafından Dresden nüshasının temel alınıp Vatikan nüshasının yardımcı nüsha olarak kullandığı Dede Korkut Kitabı neşri temelinde bir dil incelemesini hedeflemektedir. Çalışmamıza konu olan ek ve yapıların yer aldığı satırlar, Ergin’in transkripsiyonlu metin çalışması üzerinde gösterdiği orijinal nüshaların varak numaraları esasında belirtilmiştir.

Çalışmamız Giriş, İnceleme ve Sonuç olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Bu çalışmanın “Giriş” kısmında Dede Korkut metni hakkında bilgi verildikten sonra incelememizin temel konusunu oluşturan ekli ve edatlı hâl çekimi üzerine genel bilgiler yer almaktadır. Bu bölümde tezde kullanılan yöntem ve izlenen yol hakkında kısaca bilgi de verilmiştir. “İnceleme” bölümünde ise çalışmamızın ana malzemesini oluşturan transkripsiyonlu metin tezin amacı doğrultusunda işlenmiştir. Son olarak elde edilen malzemenin sayısal dökümü yapılmış, buradan elde edilen veriler “Sonuç” kısmında frekans ve işlev odaklı bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Fiillerin ve edatların istem biçimlerinin Türkiye Türkçesiyle karşılaştırılarak verilmesinin ardından ise çalışmamız sonlanmıştır.

---

¹ Ahmet Bican Ercilasun, Türk Dili Tarihi adlı kitabında Dede Korkut hikâyelerinin 16. yüzyılın ilk yarısında yazıya geçirildiğini ifade eder (2018: 451).

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde bana rehberlik eden, böyle bir çalışmayı yapmam için beni teşvik edip cesaretlendiren tez danışmanım kıymetli hocam Doç. Dr. Sinan GÜZEL'e şükranlarımı sunuyorum.

Tezin tamamlanmasının ardından kendisinden teknik konularda destek aldığım, hocam Arş. Gör. Mustafa Temizsu'ya da teşekkür borçluyum.

Son olarak desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili ailem ve arkadaşlarıma sevgi ve şükranlarımı sunuyorum.

İlayda TEVKR

İzmir-2022

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Dede Korkut Kitabı yalnızca dil ve edebiyat çalışmalarına konu olmamış, farklı disiplinlerde mesai harcayan bilim insanlarının da araştırmalarında malzeme olarak kullanılmıştır. İçerisinde, Türklerin yaşayışlarına, kültürlerine, inançlarına ve aile yaşantılarına dair önemli izler barındıran Dede Korkut hikâyeleri, bu yönüyle halk bilimi (bk. Akalın 1967; Ekici 1995; Pehlivan 2015), tarih (bk. Bulduk 1987; Parlak 1999), din (bk. Aliyeva 2020), sosyoloji (bk. Kvasoğlu Parlak 2019) gibi alanlarda yapılan çalışmaların ana konusunu teşkil etmiştir.

Dede Korkut hikâyeleri, yazıya geçirildiği dönemin dil özelliklerini yansıtması bakımından da önemli bir kaynaktır. Hikâyeler doğal olarak çeşitli dilbilim çalışmalarının da konusu olmuştur. Bunlar arasında hikâyelerin şekil bilgisi, söz varlığı, söz dizimi vb. açıdan incelendiği çalışmalar da bulunmaktadır².

Dede Korkut Kitabı üzerine kaleme alınan filoloji çalışmaları göz önüne alındığında, hikâyelerdeki hâl çekimlerini oluşturan ekli ve edatlı kurulumların işlevsel olarak ele alınıp sayısal dökümünün yapıldığı; ilgili yapıların Türkiye Türkçesine göre farklılık gösteren istem durumlarının bütünlüklü biçimde ele alındığı bir çalışmanın bulunmadığı görülmüştür.

1.2. YÖNTEM VE SINIRLILIKLAR

Çalışmamızda Dede Korkut Kitabı'nda yer alan hâl ekleri ile hâl çekimine katkı sunan böylelikle birer hâl çekimi olarak kabul edilebilecek söz dizimsel kullanımların incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu incelemede, ilgili hâl

---

² Dede Korkut hikâyeleri hakkında yapılan çalışmaların listesi için bk. Bekki 2015; Kalenderoğlu 2011; Mehmet 2018; Özdamar 2019.

çekimlerinin kullanımları bağlam temelli bir yaklaşımla ele alınarak değerlendirilmiştir. İlgili yapıların Türkiye Türkçesine göre farklılık gösteren istem durumlarının da belirlendiği çalışmanın sonunda yalın hâl dışında, her bir hâl çekiminin kullanım sayısı ile ilgili çekimlerin hangi işlev ve kullanımlar ile metinde yer aldığı belirlenmiştir.

Dede Korkut Kitabı üzerinde yapılan yeni okuma teklifleri ve düzeltmeleri içeren yayınlar çalışmaya dâhil edilmemiş, Ergin'in yayımladığı transkripsiyonlu metne ise müdahale edilmemiştir.

Çalışmada metinlerin Türkiye Türkçesine aktarımları yapılmamış; metinlerin orijinalinde bulunmayan fakat incelemenin anlaşılabilirliğine katkı sunacağı düşünülerek yapılan eklemeler ise köşeli parantez içine alınarak [ ] belirtilmiştir. *msl. At [uñ] ayağı külüg ozan [uñ] dili çevük olur. [D29] msl. [benüm] Kara başum kurban olsun bu gün saña [D25].*

1.3. TEZİN MALZEMESİ

Çalışmanın ana malzemesi Muharrem Ergin'in Dresden nüshasını esas alıp Vatikan nüshasını yardımcı nüsha olarak kullanarak Dede Korkut Kitabı³ adıyla yayımladığı transkripsiyonlu metin çalışmasıdır. İncelemeye konu olan ek ve yapıların yer aldığı satırlar, Ergin'in transkripsiyonlu metin çalışması üzerinde gösterdiği orijinal nüshaların varak numaraları esasında belirtilmiştir.

1.4. EKLİ VE EDATLI İSİM ÇEKİMİ

İsimler, söz öbekleri ve cümleler içerisinde isimlerle, edatlarla ve fiillerle ilişki kurar. Bu ilişkileri kurarken hep aynı durumda bulunmayan isimler, ilişkinin türüne göre ayrı ayrı hâllere girer. Her hâl, bir çeşit ilişki ifade eder. İsimler bu ilişkileri bazen eksiz çoğunlukla ek alarak ifade eder. Türkçede isim çekimi yapmak için eklerin yanı sıra edatlardan da yararlanır. Bazen de bu çekim hem ek hem de edat kullanılarak yapılır (bk. Karaağaç 2012: 329; Ergin 2013:226).

---

³ Muharrem Ergin, *Dede Korkut Kitabı I,II Giriş-Metin*, Ankara: TDK, 2016.

Türkçede isimlerin ifade ettikleri ilişkilere göre yalın (nominatif) hâl, ilgi (genitif) hâli, belirtme (akkuzatif) hâli, yönelme (datif) hâli, bulunma (lokatif) hâli, ayrılma (ablatif) hâli, vasıta (instrumental) hâli, eşitlik (ekvatif) hâli ve yön gösterme (direktif) hâli olmak üzere dokuz hâl bulunur (bk. Ergin 2013: 228; Korkmaz 2017: 282).

Karaağaç, ekli hâl çekiminin yanında edatlarla kurulan hâl çekimlerini sebep hâli, karşılaştırma hâli, benzerlik (similatif) hâli ve sınırlama (terminatif) hâli olarak dört başlık altında ele alır (2009: 61). Karaağaç'ın söz konusu edatlı hâl çekimi ile klasik gramercilik anlayışında kabul gören ekler ile gerçekleştirilen hâl çekimi bir araya getirildiğinde toplam on üç adet hâl çekiminden söz edilebilir. Çalışmamızda da Karaağaç'ın bu yaklaşımı benimsenmiştir.

1.5. DEDE KORKUT HİKÂYELERİ HAKKINDA

Dede Korkut hikâyeleri, Batı Türkçesinin ilk devri sayılan Eski Anadolu Türkçesi döneminde konumlandırılan; destandan halk hikâyesi geleneğine geçişi yansıtan Türk dilinin en değerli eserlerinden birisidir (bk. Ergin 2016: 349).

Dede Korkut hikâyelerinin genel olarak 15. yüzyıla ait olduğu düşünülse de (bk. Ergin 2016: 56) Ahmet Bican Erçilasun, eserin 16. yüzyılda yazıya geçirildiğini ifade eder. Kendisinin konuya dair görüşleri şu şekildedir (2000: 111):

“Biri eksik de olsa iki yazma hâlinde elimize ulaşan 12 boyun, 15. yüzyılda Doğu ve Güney-Doğu Anadolu ile Azerbaycan coğrafyasına hâkim olan Akkoyunlular zamanında son şeklini aldığı ve Osmanlıların Anadolu'nun Doğu ve Güney-Doğusuna hâkim olduğu 16. yüzyılda yazıya geçirildiği düşüncesindeyim.”

Ergin, Dede Korkut adlı eserin bir destanî Oğuz hikâyeleri mecmuası olduğunu ifade ederek kitabın genel yapısına yönelik düşüncesini ortaya koyar (2016: 1).

*

Bu bölümde Dede Korkut Kitabı'nın nüshaları, dil ve üslûp özellikleri, Dede Korkut adı ve Dede Korkut'un kişiliği, hikâyelerin menşei ve konusu, hikâyelerin coğrafyası, hikâyelerin yazarı, hikâyeler üzerine yapılmış belli başlı çalışmalar vb. gibi konular genel hatlarıyla tanıtılacaktır.

1.5.1. DEDE KORKUT KİTABI'NIN NÜSHALARI

Dede Korkut Kitabı'nın 2019 yılına kadar "Dresden" ve "Vatikan" olmak üzere iki nüshası bilinmekteydi. Bu nüshalara 2019 yılının Nisan ayında "Günbed" ya da "Türkmen Sahra Nüshası" şeklinde adlandırılan üçüncü bir nüsha daha eklenmiştir. Söz konusu olan bu nüshalar aşağıda genel hatlarıyla sunulmuştur.

1.5.1.1. Dresden Nüshası (*Kitâb-ı Dedem Korkut alâ Lisân-ı Tâife-i Oğuzan*)

Dede Korkut Kitabı'nın bilinen ilk nüshasıdır. Almanya'nın Dresden Kraliyet Kitaplığında olan nüsha, Heinrich Leberecht Fleischer tarafından bulunur (Fleischer 1831). Nüsha, 1811 yılında Heinrich Friedrich von Diez'in yayımladığı bir makale ile bilim dünyasına tanıtılır (Von Diez 1811). Diez, eser hakkında çeşitli yeni bilgiler verdiği bir başka çalışmasında, "Basat Depegözü Öldürdüğü Boy" adlı hikâyeyi Almanca tercümesiyle birlikte yayımlar. Yazar, söz konusu yazısında ayrıca hikâyenin Arap harfli metnine de yer verir (Von Diez 1815).

Bir giriş ile on iki hikâyeden oluşan nüshanın asıl ismi, Kitâb-ı Dedem Korkut alâ Lisân-ı Tâife-i Oğuzân'dır (bk. Ergin 2016: 64). Söz konusu nüshanın sağ köşesinde "tarih-i vefât-ı Osmân sene 993", alt sağ köşesinde ise "Muhabbetnâme ağzında yazılmıştır." şeklinde ibâreler bulunur (bk. Ergin 2016: 65).

Dresden nüshası nesihle ve harekesiz bir şekilde yazılmıştır. 152 sayfadır ve her sayfada 13 satır yer alır. Nüshada bazı kelimelerin farklı şekilde yazıldığı görülür. Gökyay bu durumu, kitabın bir yazar tarafından değil de hikâyeleri anlatan kişiyi dinlemiş olan bir kimse tarafından kâğıda geçirilmiş olması ile açıklar (1973: 1).

Nüshanın "mukaddime" kısmında ilk olarak Dede Korkut tanıtılır ve sonrasında Korkut'a ait atasözlerine yer verilir. Yazmanın son bölümünde ise 12 hikâyeye yer verilir. Yazma, "temmet (tamam oldu)" ibâresiyle sona erer (bk. Gökyay 1973: 2).

Nüshada bulunan hikâyeler sırasıyla aşağıdaki gibidir (bk. Ergin 2016: 65):

Mukaddime

1. Dirse Han Oğlu Buğaç Han Boyu

2. Salur Kazanun İvi Yağmalandığı Boy

3. Kam Pürenün Oğlu Bamsı Beyrek Boyı
4. Kazan Oğlu Uruz Bigün Tutsak Olduğı Boy
5. Duha Koca Oğlu Delü Dumrul Boyı
6. Kañlı Koca Oğlu Kan Turalı Boyı
7. Kazılık Koca Oğlu Yigenek Boyı
8. Basat Depegözi Öldürdüği Boy
9. Begil Oğlu Emren Boyı
10. Uşun Koca Oğlu Segrek Boyı
11. Salur Kazan Tutsak Olup Oğlu Uruz Çıkarduğı Boy
12. İç Oğuz Taş Oğuz Âsi Olup Beyrek Öldüği Boy

Söz konusu olan bu nüsha üzerine pek çok çalışma yapılmıştır.

W. Barthold Dede Korkut Kitabı'na ilişkin 1894 tarihli makalesinde⁴ Dede Korkut Kitabı hakkında çeşitli bilgiler verir ve Deli Dumrul hikâyesini Rusça tercümesi ile birlikte yayımlar (bk. Ergin 2016: 57).

Fuad Köprülü, 1919 yılında yayımladığı *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı çalışmasının bir bölümünde rivayetlere dayanarak Dede Korkut'un İslamiyet'i nasıl kabul ettiğinden söz eder (1919: 13). Köprülü'nün 1919 yılında yayımlanmış olan *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* adlı eserinde ise Dede Korkut hikâyelerindeki kadınların alpliği, Dede Korkut Kitabı'nın aslında bir Oğuznâme olduğu, hikâyelerin halk arasında kopuz çalan ozanlar tarafından icra edildiği gibi konulara değinilir (1919: 245).

Dede Korkut Kitabı'nın Türkiye'deki ilk yayımı 1916 yılında Kilisli Rıfat tarafından Arap harfleri ile yapılan çalışmadır.⁵ Kilisli Rıfat bu çalışmasını Dresden nüshasının orijinal hâline bağlı kalarak yapmamış, Diez'in oluşturduğu kopyaya göre hazırlamıştır (bk. DKKHH 2016: 71).

1973 yılında *Dedem Korkudun Kitabı* adlarıyla yayımlanan Orhan Şaik Gökyay'a ait olan çalışmada Gökyay, Dede Korkut Kitabı'nın Dresden ve Vatikan yazmalarını detaylı bir şekilde ele alır (Gökyay 1973).

---

⁴ Makalenin tam künyesi şöyledir: W. W. Barthold, "Borba bogatira s angelom smerti", *ZVO*, VIII, 1894, s.203-218.

⁵ Eserin tam künyesi şöyledir: Kilisli Muallim Rıfat, *Kitâb-ı Dede Korkud alâ Lisan-ı Tâife-i Oğuzan*, İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1916.

Muharrem Ergin, 1958 yılında *Dede Korkut Kitabı I, Giriş-Metin-Faksimille* ve 1963 yılında ise *Dede Korkut Kitabı II Metin-Sözlük* adlarıyla yayımlar. Ergin'in iki cilt şeklinde yayımlanan bu eseri 2016 yılında birleştirilerek tek bir kitap hâlinde basılır. Çalışmanın giriş bölümünde, Dede Korkut Kitabı'na yönelik oldukça önemli bilgiler yer alır. Ergin, metni ortaya koyarken Dresden nüshasını temel alıp Vatikan nüshasını da yardımcı nüsha olarak kullanır (2016: 14).

Talat Tekin, çoğu araştırmacının çalışmasında, yanlış anlamlandırılmış ya da anlamlandırılmamış pek çok ibârenin bulunduğunu ifade eder (1986: 142). Tekin, *Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler* adlı makalesinde, sorunun sebeplerini şöyle kaydeder (1986: 142):

“Eserin tek tam nüshası olan Dresden nüshasının genellikle harekesiz ve yer yer açık istinsah yanlışları ile dolu olması, E. Rossi tarafından bulunan Vatikan nüshasının, harekeli olmakla birlikte, yarı yarıya eksik ve istinsah yanlışları bol bir nüsha olması, sözlü edebiyat geleneğiyle oluşmuş epik bir ürün sebebiyle eserde başka kaynaklarda az rastlanan veya hiç rastlanmayan bazı nadir kelime ve deyimlerin bulunması, son olarak, eser üzerinde çalışan araştırmacıların her zaman kendilerinden beklenen titizliği göstermemiş olmaları.”.

Semih Tezcan ve Hendrik Beoschoten'in *Dede Korkut Oğuznâmeleri* adıyla yayımlanmış olan çalışmalarında Dresden ve Vatikan nüshalarının transkripsiyonlu metinleri yer alır (2018a: 7). Tezcan, *Dede Korkut Oğuznâmeleri Üzerine Notlar* adıyla ikinci bir çalışma daha yapar. Bu çalışmasında, Dresden ve Vatikan nüshasında kendisine göre yanlış okunmuş, yanlış anlamlandırılmış kelimeleri yeni okumalarla, yeni anlamlandırmalarla notlar hâlinde okuyucuya sunar (2018b: 9).

Sadettin Özçelik'in 2016 yılında *Dede Korkut -Dresden Nüshası- Giriş, Notlar I* ve *Dede Korkut -Dresden Nüshası-Metin, Dizin II* adlarıyla yayımlanmış olan iki farklı çalışması vardır. Özçelik, ilk çalışmasında, Dede Korkut metnindeki yanlış okunmuş ve yanlış anlamlandırılmış kelimelerin yanı sıra, ekler, kelime ve kelime grupları gibi konulara değinir (2016a: 13-14). İkinci çalışmasında ise Dresden nüshasının transkripsiyonlu metnine, Türkiye Türkçesi aktarımına ve dizinine yer verir (2016b: 5).

Salahaddin Bekki'nin *Dedem Korkut Kitabı Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme (Türkiye'deki Yayınlar 1916-2013)* adlı çalışması ise Dede Korkut Kitabı'na

ilişkin tez çalışmaları, makale ve kitapları listeleyerek literatürü bir bütün olarak yansıtması bakımından önemlidir (2015: 10).

1.5.1.2. Vatikan Nüshası (Hikâyet-i Oğuznâme-i Kazan Beg ve Gayrî)

Dede Korkut Kitabı'nın ikinci yazma nüshasıdır. Vatikan Kütüphanesinin Türkçe yazmalar bölümünde 102 numarada kayıtlı olan bu nüsha, 1950 yılında Ettore Rossi tarafından bulunur (bk. Bekki 2015: 17). Ettore Rossi, bu nüshayı ve bulunuşunu, öncelikle Unnuovo manoscritto del Kitab-i Dede Qorqut adlı makale (1950-34-43)⁶ ve XII. Uluslararası Oriyantalistler Kurultayında sunmuş olduğu bildiri ile bilim dünyasına duyurur (bk. Alangu 1953: 806). Sonrasında, nüshayı tıpkıbasımıyla birlikte 1952 yılında "İl Kitab-ı Dede Qorqud"⁷ adıyla yayımlar (bk. Eren 1952: 4). Eren, Rossi'nin yayımladığı kitaba dair şu bilgileri verir (1952: 4):

"Rossi'nin kitabı dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde (1-95. s.) Kitâb-ı Dede Korkut üzerinde şimdiye kadar yapılan araştırmalar hakkında toplu bilgi veren Rossi, bu eserin içinde doğduğu tarihî ve coğrafi şartları ana çizgileriyle izaha çalıştığı gibi, Kitâb'ın dili ve edebî kıymeti üzerinde de durmuştur. Rossi, kitabın ikinci bölümünde (96-228. s.) Vatikan yazmasının ihtiva ettiği 6 hikâyeyi İtalyancaya çevirmiş, ayrıca geri kalan 6 hikâyenin tercümesini de eski yazmaya dayanarak yapmıştır. Üçüncü bölümde (229-329. s.) Vatikan yazmasının faksimilesini neşreden bilgin, kitabının dördüncü bölümünde (331-362. s.) Kitâb-ı Dede Korkut'ta geçen kelimelerle boy ve şahıs adlarını toplamıştır."

Bir giriş ile altı hikâyeden oluşan nüshanın asıl ismi, Hikâyet-i Oğuznâme-i Kazan Beg ve Gayrî'dir (bk. Bekki 2015: 17). Bu yazma, 58 varaktan oluşan "Hikâye-i U'cûbe ve Mahcûbe-i Zarife" adlı II. Beyazıt devrine ait başka bir yazma ile birlikte ciltlenmiş hâldedir (bk. Orkun 1952: 143).

Nüsha, harekeli bir nesih ile yazılıdır ve her sayfasında 13 satır bulunur. Nesir şeklinde yazılıdır ancak manzum şekilde yazılan yerler de vardır. Nüshanın 97. ve

---

⁶ Ettore Rossi, Un nuovo manoscritto del "Kitab-i Dede Qorqut", *Rivista degli Studi Orientali*, C. XXV, (1916), s.34-43.

⁷ Ettore Rossi, *İl Kitab-i Dede Qorqud*, Racconti epico-cavallereschi dei Turchi Oğuz. Tradotti e annotati con "Facsimile" del Ms.Vat. Turco 102, 1952.

98. sayfaları içine alan sondan bir önceki yaprağı kopmuş olup 99. sayfada sona erer. Nüsha, içerisinde altı hikâye bulundurması sebebiyle eksik bir nüsha olarak değerlendirilir (bk. Ergin 2016: 66).

Nüshada bulunan hikâyeler sırasıyla aşağıdaki gibidir (bk. Ergin 2016: 66):

Mukaddime

1. Hikâyet-i Han Oğlu Buğaç Han
2. Hikâyet-i Bamsı Beryik Boz Atlu
3. Hikâyet-i Salur Kazanun Evi Yağmalandığıdır
4. Hikâyet-i Kazan Begün Oğlu Uruz Han Dutsak Olduğudur
5. Hikâyet-i Kazılık Koca Oğlu Yegenek Beg
6. Hikâyet-i Taş Oğuz İç Oğuz Âsi Olup Beyrek Vefatı

1.5.1.3. Türkistan / Türkmen Sahra Nüshası (Günbed Nüshası)

Dede Korkut Kitabı'nın üçüncü nüshasıdır. 12 Aralık 2018 tarihinde İran'ın Türkmen Sahra Bölgesi'nde yaşayan, Türkmen dili ve edebiyatıyla ilgilenen Veli Muhammed Hoca tarafından Tahran'daki bir kitapçıdan satın alınır (bk. Ercilasun 2019: 5, Shahgoli vd. 2019: 150).

Türkmen Sahra nüshasının yüz elli yıl kadar önce, Merv şehrinden kaçan kimseler tarafından İran'a getirildiği düşünülür. Yazmanın ne zaman yazıldığına dair belli bir tarih verilmemiştir ancak, yazmanın sonunda hatıra yazıları bulunur (bk. Azmun 2019: 12).

Söz konusu olan yazmayı satan kişi Veli Muhammed Hoca'ya; yazmanın Kaçar Hanedanının kurucusu Ağa Muhammed Han Kaçar'ın kitaplığından miras kaldığını, kendisinin de Kaçar soyuna mensup olduğunu ve bu yazmanın da nesilden nesile korunduğunu söyler (bk. Shahgoli vd. 2019: 150).

El yazması, şu anda Veli Muhammed Hoca'nın şahsi kütüphanesinde bulunur. Ancak Veli Muhammed Hoca yazmanın elektronik sürümünü Yusuf Azmun'a verir. Yusuf Azmun kendisine verilmiş olan bu kopya üzerinde çalışmalar yapar ve yazmanın transkripsiyonlu metnini, Türkiye Türkçesine aktarımını ve sözlükçesini hazırlar (2019: 6). Bu yazma ilk kez 2019 yılının Nisan ayında Bayburt'ta düzenlenen "Dünya Mirası Dede Korkut Uluslararası Sempozyumu"nda Mehmet Ekici tarafından Türkiye'ye tanıtılır (2019: 10).

Shahgoli vd. yapmış olduğu çalışmada Günbed (Türkmen Sahra) yazmasının 24 soy ve tek bir boydan oluştuğunu ve metnin toplam 25 bölümden ibâret olduğunu söyler (2019: 147). Ercilasun da yeni nüshanın 20’den fazla soylama ile Salur Kazan’ın yedi başlı ejderhayı öldürmesi ile ilgili olan tek bir boydan meydana geldiğini ifade eder (2019: 7). Azmun ise nüshayı 27 soylama ve iki yeni boy yani 13. ve 14. hikâye şeklinde incelemeye tabi tutar (2019: 6).

Shahgoli vd. “*Hağ Ta’ala gökdeñ Kur’anı endürdi, arı dînli Muhammede okumak-ıçüñ*” cümlesiyle başlayan nüshanın bir sayfa eksik olduğunu ifade eder. Tanrı ve peygamber övgüleriyle başlayan yazmanın başında tek bir sayfanın olmadığı ihtimali düşünülür (2019: 154).

Nüsha 31 varaktan oluşur ve sayfalar numaralı değildir. Her sayfa yaldızla çerçevelenmiş olup metin bu çerçeve içerisine yazılıdır. Yazma, İnan’da yaygın olan Nestalik⁸ yazıyla yazılıdır. Kitabın her sayfasında 14 satır bulunur. Yazmada nüshanın 48. sayfasına kadar farklı konularda yazılmış 23 adet soylama bulunur. Sonrasında “Salur Kazan’ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi” adlı hikâye yer alır. Metnin sonunda “Hacilu’ya Allah rahmet eylesin.” şeklinde bir dua bulunur. Bu ifadeden dolayı metnin Hacılı adlı birine sunulduğu düşünülür (bk. Azmun 2019: 6, Ekici 2019: 20).

Dede Korkut Kitabı’nın üçüncü nüshasının 2018 yılında bulunmasıyla bir dizi kitap yayını yapılır. 2019 yılında Nasser Shahgoli, Valiollah Yaghoobi, Shahrouz Aghatabai ve Sara Behzad adlı araştırmacılar tarafından hazırlanan *Dede Korkut Kitabı’nın Günbed Yazması: İnceleme- Metin- Dizin ve Tıpkıbasım* adlı çalışma Türkmen Sahra nüshasına ilişkin yapılan değerli çalışmalardan biridir. Çalışmada, söz konusu olan nüshanın incelemesi, transkripsiyonlu metni, dilbilgisel dizini ve tıpkıbasımını bulunur (bk. Shahgoli vd. 2019: 147-148).

Yusuf Azmun, 2019 yılında yayımlanan *Dede Korkut’un Üçüncü Elyazması- Soylamalar ve İki Yeni Boy ile Türkmen Sahra Nüshası* adlı çalışmasında yazmanın transkripsiyonlu metnine, Türkiye Türkçesi aktarımına, sözlükçesine ve metnin tıpkıbasımına yer verir (2019: 10)

---

⁸“Ta’lik yazının okuma ve yazma güçlüklerinin, harf bünyelerinde görülen aşırı, girift ve karmaşık çizgilerin ortadan kaldırılıp nesih yazısı ile birleşmesinden doğan bir yazı çeşididir.” (bk. Alparslan 2007: 11).

Metin Ekici'nin yine aynı yılda yayımladığı *Dede Korkut Kitabı Türkistan-Türkmen Sahra Nüshası Soylamalar ve 13. Boy – Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi* adlı çalışmasında, nüshanın orijinal metni, transkripsiyonlu metni ve Türkiye Türkçesine aktarımı yer alır (2019: 13).

1.5.2. DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

1.5.2.1. Dresden ve Vatikan Nüshasının Dil ve Üslûp Özellikleri

Dresden ve Vatikan nüshasının diline yönelik görüş farklılıkları söz konusudur. Ergin'e göre Dresden nüshası, eserin asıl yazıldığı, hikâyelerin içinde geçtiği sahanın dili olan Doğu Oğuzcasını yani Azerbaycan Türkçesi özelliklerini göstermekte; Vatikan nüshasının dili ise Batı Oğuzcası, yani Osmanlı Türkçesi ile yazılmış bulunmaktadır. Ancak Tezcan, bu görüşü eleştirir ve Dresden nüshasının dilinin Azerbaycan Türkçesi değil, Eski Anadolu Türkçesi olduğunu söyler (2016: 361; 2018: 11).

Gökyay, eksiksiz nüsha olarak görülen Dresden nüshasının dilinin Azerî Türkçesi özellikleri göstermekle birlikte tamamen bütün özelliklerin bu lehçeye ait olduğunu söylemenin doğru olmadığını dile getirir. Ona göre, söz konusu hikâyelerdeki dilin bir diğer önemli özelliği de hikâyelerin halk dilinin bir ürünü olması yani konuşma dilinin özelliklerini taşımasıdır (1973: 188).

Vatikan nüshası, Dresden nüshasına göre eksik bir nüsha olarak görülür. Aynı zamanda metin içindeki hareketler yanlış bir şekilde konumlandırılmıştır. Dresden ve Vatikan nüshalarının arasındaki farkın bir diğeri de saha ayrılığıdır. Bu ayrılıklar şu şekildedir (bk. Ergin 2016: 64-65):

- (1) Söz başındaki /b-/ , /m-/ bakımından Dresden nüshası /m-/ ,Vatikan nüshası ise /b-/ tarafındadır.
- (2) Söz başındaki /t-/ , /d-/ bakımından Dresden /t-/ , Vatikan /d-/ tarafındadır.
- (3) İlk hecedeki /e/ , /i/ konusunda Dresden i, Vatikan e tarafındadır.
- (4) /k / , /h/ , /ğ/ bakımından Dresden /h/ , /ğ/; Vatikan /k/ tarafındadır.

Vatikan nüshası ile Dresden nüshası arasında kelime ve dil ayrılıkları vardır. Ergin, söz konusu olan bu ayrılıkların, Vatikan nüshasının serbest istinsahla elde edilmiş olmasından ileri geldiğini düşünür. Ergin'e göre, Vatikan nüshasını istinsah

eden kişi bu nüshaya bağlı kalmamış olup kendisine göre yorumlayarak istinsah etmiştir (2016: 67).

Zeynep Korkmaz, Dede Korkut Kitabı'nın Dresden ve Vatikan nüshalarının üslûbunda destan dili ve halk edebiyatının söyleyiş tarzının hâkim olduğunu söyler. Ona göre, bu hikâyeler hem yazıya geçirildiği dönemin dil özelliklerini hem de destanî özellikte olmasından dolayı halk dilinin üslûp özelliklerini barındırır (2007: 100-101). Korkmaz, söz konusu olan bu nüshaların üslûbuna ilişkin görüşlerini şu sözlerle de destekler (2007: 107):

“Eserin temel yapısını oluşturan olaylar, her fırsatta insan ile tabiatı, insan ile hayvanlar arasındaki ilişkileri, aile bağlarının gücünü ve sosyal değerleri sergileyen anlatım tabloları ile süslenmiştir. Bu üslûp özelliği olarak hikâyelerdeki benzetmeler ve isimleri vasıflandıran sıfatlar da soyut değil somuttur: tavla tavla şahbaz atlar, katar katar kızıl develer, karşu yatan kara dağlar, ağca karlar, soğuk soğuk sular, yalap yalap yalabıyan ince donlum, kırk ince billü kız gibi. Bu vasıflandırmalar, anlama güç ve güzellik katan ikilemeler ile de beslenmiştir.”

Ali Akar, Dede Korkut'un dilinin dilden dile halk arasında dolaşarak belli bir kıvama ulaşmış Türkçe olduğunu düşünür. Ona göre, metinde aliterasyonlu bir anlatımın olması, cümlelerin kısa ve tek yüklemlı olması gibi sebeplerle metnin üslûbu ile destan anlatıcılarının üslûbunun benzerliği söz konusudur (2019: 86)

Nebiyev'in ise, destanın dili ve üslûbuna yönelik düşünceleri şöyledir (1999: 29):

“Kitabın halk konuşma dilinin billur pınarından su içen zengin, şirin poetik bir dili vardır. Çok sayıda sayfalarında akıcılık, ahenk, uyum öylesine güçlü ki, mensur metnin bitip ne zaman poetiğe yani şiire geçtiğinin, yahut da şirin kendi meydanını ne zaman halk konuşma diline terkettiğini kestirmek zor olur. Destan fazla kıymetli bedii buluntularla, gönül, yürek okşayan bedii deyim araçlarıyla, bugün de kendi özgünlüğü ile insanı hayrete düşüren istiare, teşbih ve mecazlarla zengindir.”

1.5.2.2. *Türkistan / Türkmen Sahra Nüshasının Dil ve Üslûp Özellikleri*

Shahgoli vd., Türkmen Sahra (Günbed) yazmasının, Safevi Devleti'nin hakimiyeti altında olan İran ve Azerbaycan'da yazıya geçirildiğini ifade eder. Hikâyelerin içerisinde Eski Oğuz Türkçesi döneminin dil hususiyetleri, özellikle de Tebriz ve Erdebil bölgesinin ağızlarına dair izler bulunur (2019: 148).

Ekici'ye göre Türkmen Sahra nüshasının dili günümüz Türkiye Türkçesine yakınlık gösterir. Oğuz Türkçesi grubuna ait olan bu yazma metin, içerisinde Kıpçak grubundan çeşitli kelime ve eki barındırır. Söz konusu metin, Türkmen Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi özelliklerini yansıtır (2019: 21).

Shahgoli vd. Türkmen Sahra nüshasının çoşkulu bir üslûba sahip olduğunu, metinde benzetme ve mecazların çokça bulunduğunu ifade eder (2019: 165). Eserde yer alan bazı bölümler Dede Korkut'un sözleriyle, bazı bölümler ise onun hayır duaları ile bitirilir (Shahgoli vd. 2019: 165).

Azmun'a göre Türkmen Sahra nüshasının kendine özgü bir yazım düzeni vardır. Ayrıca Azmun, eserin söz varlığının Dede Korkut'un dilini ve Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini yansıttığını ifade eder (2019: 12). Araştırmacı, bu nüshaya ilişkin yapmış olduğu çalışmada metnin dilinde Azerbaycan Türkçesini özellikle de Tebriz ağzının bazı özelliklerini yansıttığını düşündüğü öğelere dikkat çeker (2016: 14). Bu hususlardan bazılarını şu şekilde ele alır:

(I) Masterların yalnız yalın şeklinin kullanılması ve metnin tamamında ön ünlüsü olan fiil köklerinin sonuna her zaman [+mağ] eki getirilmesi: *gelmağičün, eksilmağ yok* vb.

(II) Azerbaycan Türkçesinde yaygın olarak kullanılan *min* 'bin', *hamı* 'herkes', *heresini* 'her birini' gibi sözlerin metinde geçmesi.

(III) Azerbaycan Türkçesinde olduğu gibi *örme* sözünün *hörme* şeklinde yazılması: *örgüç > hörgüç* örneğinde olduğu gibi. Ön seste /h/ türemesi vardır.

(IV) Emir pekiştirme eki olan [-gilen] ekinin kullanılması: *Allahuña yalvargilen*.

(V) Sözlerin başında bulunan /y-/ sesinin düşmesi: *yıldırım > ıldırım, yiğit > igid* vb.

(VI) *Keseyim, gideyim* gibi fiillerin Azerbaycan Türkçesinde olduğu gibi, *kesim, gedim* şeklinde kullanılması: *oğlumı kesim* vb. (2016: 14-15).

1.5.3. DEDE KORKUT ADI VE DEDE KORKUT'UN KİŞİLİĞİ

Dede Korkut Kitabı'nın bu ad ile anılmasının sebebi, kitabın içindeki hikâyelerin *Korkut* adını taşıyan bir Türk ozana atfedilmesinden kaynaklanır (bk. Bekki 2015: 15).

Ergin, *dede* kelimesinin Korkut adı kadar eski olmadığını, bu sözün *Korkut*'un yaşlılığını nitelendirmek için sonradan eklendiğini düşünür. Ona göre, tarihî kaynaklarda ve bazı Oğuz rivayetlerinde *Korkut* adının tek başına ya da *Korkut Ata* şeklinde de geçmiş olması buna kanıt niteliğindedir (2016: 1).

Dede Korkut adı, tarihî kaynaklarda farklı adlandırmalarla karşımıza çıkar. Örneğin; Reşidüddin'in *Câmi'üt-tevârih*'inde *Korkut*, Nevâî'nin *Nesâimü'l-Mahabbesi*'nde *Korkut Ata*, Şecere-i Terâkime'de *Korkut* veya *Korkut Ata*, Yazıcıoğlu'nun *Selçuknâmesi*'nde *Korkut Ata*, Bayburtlu Osman'ın tarihinde *Dede Korkut*, *Câm-ı Cem-âyin*'de *Korkut Ata* ve *Dede Korkut*, Edirneli Ruhi ve Müneccimbaşı tarihlerinde *Korkut Ata*'dır (bk. Ergin 2016: 1-2).

Söz konusu olan Dede Korkut adlı eserin Dresden nüshasında *Dede Korkut*, *Dedem Korkut*, *Dede*, *Korkut Ata*, *Dede Sultan* şekliyle geçer. Vatikan nüshasında da yalnız girişte *Korkut* şekliyle görülür (bk. Ergin 2016: 2).

Nalbant'a göre *Korkut* sözünün yanına *dede*, *ata*, *sultan* gibi unvanların getirilmesinin sebebi, onun insanüstü özelliklere sahip olması ve evliya olarak görülmesidir (2016: 126). *Ata* sözü, XII. yüzyıldan itibaren Orta Asya'da “şeyh, pîr”, “halife” anlamlarında kullanılan bir sözdür ve “terbiye eden, öğreten, yol gösteren” gibi anlamlara da gelir (bk. Alptekin 1991: 32).

Gökyay da *ata* sözünün halk arasında saygınlık kazanmış hatta kutsal sayılmış bilginlerin, şairlerin, kamların yüceltilmesi için kullanıldığını, ayrıca tasavvufî akımın etkisiyle bu sözün Türk şeyhlerine de unvan olarak verildiğini söyler (1973: 114).

Dede Korkut, hikâyelerde çeşitli özellikleriyle ön plana çıkar. Gökyay, Dede Korkut'u “Türk edebiyatında kendi adıyla anılan hikâyelerin anlatıcısı, efsanevî bilge kişi.” şeklinde tanıtır (1994: 77).

M. Vefa Nalbant, Dede Korkut'a ve onun kahraman kişiliğine dair görüşlerini şöyle özetler (2016: 127):

“O, bilgisi ve öngörüsüyle Müslüman olmayan Türkler için bakışı, Müslüman Türkler için bir veli ve dededir. Onun özelliklerinden biri de üzerinde çok durulmayan fakat hikâyelerde yer yer hissettirilen kahramanlığıdır. Tepegöz gibi bir yaratıkla görüşmeye gitmesi ve anlaşma yapabilmesi, Banı Çiçek için kardeşi Deli Karçar’ın her türlü sıkıntısını ve belasını kabul ederek dünürlüğe gitmesi ve onunla baş ederek anlaşmaya mecbur bırakması Dede Korkut’un kahramanlığının işaretleridir.”.

Dede Korkut hem ozan hem de bir alptir. Ancak, kendisinin tecrübesi, bilgeliği, veliliği ve bakışlığı onu diğer ozanlardan farklı kılan en önemli unsurlardandır (bk. Nalbant 2016: 128).

Dede Korkut hakkında ilk bilgilere 15. yüzyılda yazılmış olan Farsça Oğuznâme Destanında ulaşılır. Eserde, Dede Korkut’un Bayat boyuna mensup olduğu, 295 yıl yaşadığı, keramet sahibi olduğu gibi bilgiler yer alır (bk. Daşdemir 2010: 86).

Ali Şir Nevayî *Nesâi’ mü’l-Mahabbe* adlı tezkiresinde Dede Korkut’u geçmişten ve gelecekte haber veren kerâmet sahibi yani velî bir tip olarak ele alır. Kazak ve Kırgızlarda ise kendisinin büyük bir ermiş sayılarak, *baksı* ve *şaman* kimliğinin olduğu öne sürülür (bk. Bekki 2015: 14; Akar 2019: 84).

Demir, Korkut Ata’nın Türklüğün hafızasından kalan bir değer olduğunu düşünür ve söylediği özlü sözlerin, hakkında dilden dile dolaşan efsanelerin de bu hafızanın bir ürünü olduğunu ifade eder (2019: 11).

Nebiyev, Dede Korkut ve onun hikâyelerdeki yerini şu sözlerle ifade eder (1999: 29):

“Tüm aile başkanlarının, tayfa aksakallarının, ordu komutalarının başbileni ise Dede Korkut ta kendisidir. O, toplumun manevi başcısı, akıl danışma yeri, halkın hoş gününü paylaşan, mutlu günlerine katılan, iyi tavsiyelerde bulunan, zor günde, çıkmazda halka yardım eden, doğru yol gösteren, yeniyetmelere, gençlere yetenek ve becerikleri dolayısıyla uygun, şecaet ve kahramanlıklarına özgül isimler veren, oğuzname dizib goşan el aksakalıdır.”.

Dede Korkut’un ölümüyle ilgili pek çok efsane bulunur. Efsanelerden biri Korkut’un, Afrika’da yaşlılık hayatı sürerken yüreğine aniden ölüm korkusunun düşmesiyle birlikte yurdundan kaçması ve kaçarsa ölümün onu bulamayacağı düşüncesiyle Sir-Derya (Seyhun)’ya kadar gidip oraya yerleşmesini anlatır (bk.

Sepetçioğlu 1998: 26). Kazak, Kırgız ve Türkmenler arasındaki bir efsaneye göre ise Korkut Ata, rüyasında kendi mezarının kazıldığını görür ve nereye giderse gitsin aynı rüyayı görmeye devam eder. Son olarak Seyhun ırmağının üzerine hırkasını serip oraya yerleşir ve yaşamı orada son bulur (bk. Sepetçioğlu 1998: 27).

Ergin, Korkut Ata'nın mezarına yönelik şu bilgileri verir (2016: 49):

“Sırderya'nın Aral gölüne yakın bir yerinde bir Korkut Ata mezarı vardır. Bu yüzden oradaki istasyona da Korkut adı verilmiştir. Aral gölünün kuzey-doğusunda aşağı Sırderya kıyısında Kazalinsk şehri yakınında olan bu mezarı ilk defa Amerikalı seyyah Şiller tanıtmış ve künbetli Korkut hazretlerinin resmini yayınlamıştır.”.

1.5.4. HİKÂYELERİN MENŞEİ VE KONUSU

1.5.4.1. Dresden ve Vatikan Nüshasındaki Hikâyelerin Menşei ve Konusu

Sümer'e göre, destanların ana konusunu Oğuzlar'ın kendi aralarında yaptıkları kardeş kavgaları ve komşuları olan Kıpçaklarla yapılan savaşlar teşkil eder (1972: 421).

Gökyay, Dresden ve Vatikan nüshalarında yer alan hikâyelerde Türk tarihinin belli dönemlerine dair izlerin bulunduğunu ifade eder. Bu hikâyelerden edinilen izlenimlere göre iki tarihî tabaka söz konusudur. Gökyay, birinci tarihî tabakaya ilişkin şunları kaydeder (1968: 426):

“Dede Korkut'taki hikâyelerden birinin, Salur Kazan'ın evinin yağmalanması boyunun, farklı olmakla birlikte, Şecere-yi Terâkime'de geçtiğine dikkat eden bilginler, Oğuz İli'nin, X. yüzyılda kuzey ve kuzeybatı yönünde Kıpçaklar, Peçenekler ve hatta Hazarlarla savaştıklarını da göz önünde tutarak, en eski tarih olaylarının bu savaşla ilgili olduğu sonucunu çıkarmaktadırlar.”.

İkinci tarihî tabakayı ise Akkoyunlular zamanındaki olaylar oluşturur. *Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı* hikâyesi bu döneme dair izleri barındırır. Hikâyenin konusu Kan Turalı'nın Trabzon tekfurunun kızıyla evlenmesidir. Bu hikâye ile Deli Dumrul hikâyesinin art arda gelmesi, iki hikâyede de bir önceki hikâyelerdeki kahramanların yer almaması gibi sebeplerden dolayı bahsedilen iki hikâye daha yeni zamanlara bağlanır (bk. Gökyay 1968: 427). Bununla birlikte Gökyay, hikâyelerdeki olayların

bahsedilen zamanlardan daha eski zamanlara götürülmesi gerektiğini de şu ifadelerle belirtir (1968: 427):

“Dede Korkut’taki yas ve evlenme gibi örf ve âdetlerle birtakım inanışların, İslâm dinine bakmadan sürüp geldiğine, ayrıca kabile adları, kahramanların adları, kabileler arası ilişkiler ve Oğuzların toplum yapısını gösteren ana çizgiler gibi noktalara bakarak bu destanların çok daha gerilere götürülmesi, buna göre de gerçek Oğuz destanının bir devamı gibi alınması gerekir.”

Dresden ve Vatikan nüshalarında bulunan hikâyeler birer Oğuz destanlarıdır. Bu hikâyelerin her biri tek başına bağımsız ve tamamdır. Ancak bunlar birlikte bir bütünlük arz etmektedir. Hikâyelerde Oğuz topluluğunun yaşayışları, maceraları, Türk ahlak ve töreleri, inançları, kahramanlıkları anlatılır (bk. Gökyay 1994: 78; Ergin 2016: 23).

Develi, Dede Korkut hikâyelerinin Oğuznâme geleneğinin bir parçası olduğunu düşünür. Ona göre, hikâyelerde *“Dede Korkut geldi, bu Oğuznâme’yi söyledi”* gibi ifadelerin yer alması bu geleneğe bağlı olmasından ileri gelir (2006: 7).

Korkmaz, ilgili hikâyelerde geçen şahısların hayâli değil de adı belli, siyasî konumları belli olan gerçek şahıslar olduğunu düşünür (2006: 251).

Hikâyelerde, Müslümanlığın temeline dayanan inanışlar, İslâm tarihiyle ilgili kişiler, adak, sadaka, dualar, yeminler gibi unsurlar bulunur. Bunların yanı sıra su kültü, dağ kültü, ağaç kültü gibi Şamanizm’e dair izlere de rastlanılır (bk. Gökyay 1994: 79).

Dede Korkut’un bilge kişiliği, kahramanlıklar, Oğuzların savaşları, inanç sistemleri, aile sevgisi, kadın ve çocuğa verilen değerler gibi konular söz konusu olan bu hikâyelerin ana malzemesini oluşturur (bk. DKKHH 2016: 27).

Dede Korkut Kitabı, Oğuzların kahramanlıklarını anlatmasının yanı sıra Türklerin yaşam, düşünce tarzı ve millî değerlerini; aynı zamanda içerisinde yazıya geçirildiği dönemin dil özelliklerini barındıran ve sahip olunan değerlerin gelecek nesillere aktarılması hususunda başvurulabilecek başlıca kaynaklardandır (bk. Hacıyev 2007: 3).

1.5.4.2. Türkmen Sahra Nüshasındaki Soylamaların Menşei ve Konusu

Dede Korkut Kitabı'nın üçüncü nüshası olan Türkmen Sahra (Günbed) nüshasında, 24 adet soylama ve *Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı tek bir boy yer alır (bk. Shahgoli vd. 2019: 165) Bu soylamalarda doğal hayattan bahsedilir. Topraklar, dağlar, ormanlar, güneş, ay, yıldız, bitkiler, hayvanlar vs. gibi unsurlara değinilir (bk. Ekici 2019: 22).

Metinde, Türk inanç sisteminin birer parçası olan yer ve gök kültüne, kut anlayışına kurt gibi canlıların kutsallaştırılması gibi durumlar yer alır. Ayrıca metinde İslâmi ve tasavvufi öğelere de rastlanılır (bk. Shahgoli vd. 2019: 156).

Soylamalarda Oğuz Türklerinin göçebe yaşam tarzlarına ilişkin unsurlar bulunur. Aynı zamanda Oğuz beylerinden olan Kazan Bey, Kara Göne, Yegenek ve Bügdüz Emen gibi boy beyleri de tasvir edilir. Nüshada bulunan tek bir boya girizgâh maksadıyla oluşturulan kısımda Salur Kazan'ın sıfatları ele alınır (bk. Ekici 2019: 23).

1.5.5. HİKÂYELERİN COĞRAFYASI

1.5.5.1 Dresden ve Vatikan Nüshasındaki Hikâyelerin Coğrafyası

Dede Korkut Kitabı'nın Dresden ve Vatikan nüshasını oluşturan hikâyeler, sınırları çizilmeyen, nerede olduğu belirtilmeyen Oğuz ülkesinde geçer. Anlatılanların, söz konusu hikâyelerde geçen yer adlarından dolayı Doğu Anadolu, Gürcistan ve Azerbaycan'da geçtiği anlaşılır (bk. Ergin 2016: 26; Tezcan 2018).

Hikâyelerde Oğuz ülkesi, Gürcistan-Pasinler-Ağrı Dağı gibi bölgelerin içinde kalan ve Aras nehri ve kollarının da içerisinde bulunduğu bir yer olarak tasvir edilir. Buna göre, Oğuz ülkesinin kuzeyinde Gürcistan bulunur. Bu yer, Kafkaslar'dan Mardin'e, Trabzon ve Bayburt'tan Aras ve Kür nehirlerine kadar olan tüm bölgeyi içerisine alır ve Oğuz ülkesi de bölgenin ortasında Hasankale, Kars, Gökçe Göl, Karaköse arasında kalan kısımda bulunur (bk. Ergin 2016: 51-52).

Oğuz ülkesi, Üç-Ok ve Boz-Ok şeklinde iki farklı kola ayrılır. Üç-Oklar'a İç-Oğuz, Boz-Oklar'a Taş (Dış) Oğuz da denilir (bk. Sümer 1972: 391). Sümer, Üç-

Oklar'ın İç-Oğuz olarak adlandırılmasında siyasî hâkimiyetin onların elinde bulunmasının etkisi olduğunu söyler (1972: 392).

Sümer'e göre destanlar X-XI. yüzyıllarda ve Sırderya boylarında yaşayan Oğuz ülkesinde geçmektedir (1972: 420). Ona göre Oğuz ülkesi Karaçuk dağlarında yaşayan Oğuzlar'ın yurdu konumundadır. (1972: 381). Söz konusu olan bu destanlar Sir-Derya'dan Mangışlak'a kadar olan bölgelere ait izler barındırır. İkinci bir coğrafyayı ise Doğu Anadolu'nun kuzeyi, Azerbaycan sahası oluşturur (Bulduk 1996: 249).

Hikâyelerde Kazılık Dağı ve Aladağ önemli bir mevki durumundadır. Bulduk, Taşkent ve Sayram arasında bulunan bir dağın isminin "Kazılık Dağı" olarak adlandırıldığından bahseder. Aladağ ise hikâyede Kazan Han'ın otağını kurduğu, divanın bulunduğu merkez durumundadır (1996: 250).

Nebiyev, destanlardaki Oğuzların eski dönemlerde Azerbaycan sınırlarında yaşayan Türkler olduğunu, hikâyelerde meydana gelen olayların Kafkasya ile Azerbaycan sınırlarındaki idarî ve coğrafî alanlarda geçtiğinden bahseder (1999: 5). Bu isimler Bayat, Karadağ, Demirkapı Derbendi, Gökçedağ, Alınça Kalesi, Gence vb. gibi yerlerdir (bk. Bulduk 1996: 251).

Destanlarda Oğuz ülkesi hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır. Bulduk; Oğuz ülkesinin Gürcistan, Bayburt ve Abaza ülkesine sınırı bulunduğunu belirtir ve bu düşüncesini hikâyelerdeki "*Ağam Kazan, bozuk dinli Gürcistan sınırında oturuyorsun.*", "*Kara gözlü yiğitlerimi yanıma alırım / Kan Abhaza iline ben giderim*" şeklindeki ifadeler ve Bamsı Beyrek'in kırk yiğidiyle oturup yiyip içerken, casusların Bayburt Hisarı Beyi'ne haber verişine dayandırır (2016: 930).

1.5.5.2. Türkistan / Türkmen Sahra Nüshasındaki Soylamaların Coğrafyası

Türkmen Sahra (Günbed) nüshasındaki soylamalardan hareketle olayların Azerbaycan ve İran coğrafyasında geçtiği söylenebilir (bk. Shahgoli vd. 2019: 156). Bir başka görüşe göre ise Türkmen Sahra nüshasındaki soylamalarda bölge, şehir ve illerden bahsedilerek bir Dede Korkut coğrafyası çizilmektedir. Kazakistan'ın Mangışlak bölgesinden, Kafkasya, Rumeli ve Mısır'a kadar uzanan bir coğrafya tanıtılmaktadır (bk. Ekici 2019: 23).

1.5.6. HİKÂYELERİN YAZARI

1.5.6.1. Dresden ve Vatikan Nüshalarındaki Hikâyelerin Yazarı

Dresden ve Vatikan nüshasında bulunan Dede Korkut hikâyelerinin 15. yüzyılın başlarında ismi bilinmeyen bir yazar tarafından yazıldığı kabul edilir (bk. DKKHH 2016: 28)

Pertev Naili Boratav hikâyelerin tek bir kişi tarafından yazılarak son şeklini aldığı görüşünü kabul eder ve düşüncelerini şöyle kaydeder (bk. DKKHH 2016: 28):

“Bir yazar, daha önce konusu, ideolojisi, kahramanları belirmiş, fakat sözlü gelenekte yaşamakta olan destan epizotlarını bir araya getirmiş, bu iş için şüphesiz bol miktarda hazır malzemeyi, hatta birçok klişe ifadeyi kullanmış, işleyip yazıya geçirmiş ve böylece “Kitâb-ı Dedem Korkut alâ Lisân-ı Ta’îfe-i Oğuzân” adını taşıyan kitap meydana gelmiştir. Bu müellifin adını bilmiyoruz.”

Gökyay’a göre, Dresden ve Vatikan nüshasında bulunan hikâyeler tek bir yazar tarafından kaleme alınmamıştır. Hikâyeler, ozanlar tarafından icra edilmiş ve kuşaktan kuşağa aktarılan bir geleneğin ürünü hâline gelmiştir. Ona göre bu hikâyeler, dinleyen bir kimse tarafından tespit edilip sıraya konmuştur. Gökyay bu düşüncesini, hikâyeleri söyleyen kişinin Dede Korkut olarak gösterilmesi, ‘hanum’ sözünün bu hikâyelerin başında han bulunan bir topluluk etrafında anlatılmış olabileceği, Dresden ve Vatikan nüshalarının arasında birtakım farklılıkların bulunması gibi sebeplere dayanarak ifade eder (1973: 83).

1.5.6.2. Türkistan / Türkmen Sahra Nüshasındaki Soylamaların Yazarı

Türkmen Sahra (Günbed) nüshasının içerisinde yer alan metnin kim tarafından nerede ve ne zaman kaleme alındığı hususunda doğrudan bir bilgi bulunmamaktadır (bk. Shahgoli vd. 2019: 155). Ancak metnin son sayfalarında *“Hacilu’ya Allah rahmet eylesin.”* şeklinde dua niteliğinde bir ibare yer alır. Ekici, bu ifadeden dolayı metnin Hacılı adlı bir kişi için kaleme alınmış ve ona sunulmuş olabileceğini düşünür (2019: 21).

İNCELEME

2.1. İLĞİ (GENİTİF) HÂLİ

İlgi hâli, eklendiği ad ile başka bir ad arasında sahiplik ve ilgi bağı kurma hâlidir (bk. Korkmaz, 2017: 283). İsmi bu hâlinin ekli veya eksiz olduğu durumlar bulunmaktadır. Söz konusu olan bu durumlar ilgi ekiyle karşılanır.

İlgi eki, Eski Türkçede konsonantla biten kelimelerden sonra {+Xñ}, vokalle biten kelimelerden sonra ise {+nXñ} şeklinde görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesinde ise bu ek, konsonantla biten kelimelerden sonra {+Uñ}, vokalle biten kelimelerden sonra {+nUñ} olarak daima dar-yuvarlak biçimiyle kullanılmıştır. Ancak birinci teklik ve çokluk kişi zamirlerine getirilen ek {+Um} şeklindedir (bk. Timurtaş, 2012: 69; Ergin, 2013: 230; Gülsevin, 2017: 34).

Dede Korkut Kitabı'nda ilgi eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde on ayrı kullanımla **5067** kez tanıklanmıştır.

Ekin kullanım alanları şu şekildedir:

A. Kelime grubu ya da cümlede ekli ve eksiz kullanımlarıyla adları ya da zamirleri iyelikli adlara bağlar.

A.1. Belirtili Ad Tamlaması [Tamlayan Ekli Ad Tamlaması]

Tamlayan unsurun sonuna ilgi eki, tamlanan unsurun sonuna ise üçüncü şahıs iyelik eki getirilerek yapılan tamlama türüdür. Tamlayan önce tamlanan sonra gelir. Belirtili ad tamlamasının unsurları yalın ya da birer kelime grubu olabilir (bk. Korkmaz, 2017: 285; Karahan, 2019: 43- 44).

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **723** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Oğuzuñ ol kişi tamam biliçisi-y-idi. [D2 V2]

Bir yigidüñ kara tağ yumrısınça malı olsa yığar direr taleb eyler... [D3]

Oğul atanuñ yetiridür, iki gözinüñ biridür. [D3 V3]
Devletlü oğul kopsa ocağınuñ közidür. [D4]
Gitdükde yirüñ otlaqların geyik bilür. [D5 V4]
Erüñ ağırın yiynisin at bilür. [D5 V4]
Ėafil başuñ agrısın beyni bilür. [D5 V4]
Muħammedüñ sağ yanında namaz kılan Ebü Bekir Şiddık görklü. [D5 V4]
'Ali'nüñ oğulları... [D6]
Birisi ivüñ tayağıdır. [D7]
Ozan ivüñ tayağı oldur ki yazıdan yabandan ive bir konuğ gelse... [D7]
...obanuñ ol uçından bu uçına bu uçından ol uçına çarpışdurdı... [D8 V5]
...pişmiş etmegüñ baķası olmaz yimek gerekdür; 'avrat aydur. [D9]
...erüñ sözini... [D9]
Meger Dirse Ėan dirler-idi, bir bigüñ oğlı yoğ-idi. [D11]
...Bayındır Ėanuñ şoħbetine gelür-idi. [D11]
Bayındır Ėanuñ yigitleri Dirse Ėanı karşuladılar. [D11]
Dirse Ėanuñ Ėatunı soylamış, görelüm ne soylamış, aydur: [D14 V8]
...İç Ođuzuñ Taş Ođuzuñ biglerin... [D14 V8]
...ħacet dile, ola kim bir ağzı du'ālınuñ alķıřı-y-ile Tañrı bize bir batman 'ayal vire didi. [D14 V8]
Dirse Ėan dişi ehlinüñ sözi-y-ile ulu toymeyledi, Ėacet diledi. [D14 V8]
Bir ağzı du'ālınuñ alķıřı-y-ile Allah Ta'āla bir 'ayal virdi: [D15]
Ođlanuñ babası Bayındır Ėanuñ ordusına karışdı. [D15]
...Bayındır Ėanuñ bir buğası var-idi. [D15]
Dirse Ėanuñ oğlançuğı... [D16 V9]
Dirse Ėanuñ oğlançuğı kaçmadı, ağ meydanuñ ortasında baķdı tırdı. [D16 V9]
...buđanuñ alnına kıya tıutup çaldı, buğa götin götin gitti. [D16 V9]
Oğlan yine buđanuñ alnına... [D16 V9]
Oğlan bu katla buđanuñ alnına... [D16 V9]
...sürdi meydanuñ başına çıkardı. [D16 V9]
Oğlan buđanuñ alnından... [D17]
...düşdi tepesinüñ üstine yıkıldı. [D17]
...buđanuñ başını kesdi. [D17]

Dede Korkut ođlanuñ babasına soylamış...[D17]
Bayındır Hanuñ ağ meydanında bu oğlan cenk itmışdür... [D18]
...babasınuñ kırk yigidin añmaz oldu. [D18]
Vardı bu kırk yigidüñ yigirmisi bir yaña... [D19]
...kalın Ođuzuñ üstine yorıyış itdi, ne yirde güzel kıptı-y-ise çeküp aldı...
[D19]
...ağ şakallu kocanuñ ağzın söğdi...[D19]
...ağ pürçeklü karınuñ südin tartdı... [D19 V11]
...Dirse Hanuñ oğlı böyle bid'at işlemış diyeler... [D19 V11]
...ol nāmerdlerüñ yigirmisi... [D19 V11]
...anasınuñ yanına alup geldi, al şarabuñ itisinden aldı, içdi... [D20]
Dirse Hanuñ oğlı böyle bid'at eylemiş diyeler, seni çağırdalar, Bayındır Hanuñ
katında saña kazab ola... [D20]
Dirse Hanuñ nökerleri aydur: [D20]
Kalın Ođuzuñ gelini... [D21 V12]
Ol kırk nāmerdüñ bir kaçı ođlanuñ yanına geldi, aydur: [D21 V12]
...ođlumuñ at segirdişin... [D22]
...babasınuñ öñinde siñirler-idi. [D22]
...babasınuñ öñinden gelüp gider-idi. [D22]
...iki talısnuñ arasında urup çağdı, yığdı. [D23]
...atınuñ boynın kuçakladı yire düşdi. [D23]
Atınuñ cılavısın döndürdi... [D23 V13]
Dirse Han istedi kim ođlançuđınuñ üstine gürleyüp düşe-y-idi. [D23 V13]
Dirse Hanuñ hatunı ođlançuđımuñ ilk avidur diyü atdan aygır deveden buğra
koyundan koç kırdurdu... [D23 V13]
Kapak kaldurdu Dirse Hanuñ yüzine bağdı. [D23 V13]
Han babamuñ güyegüsü. [D24]
Kadın anamuñ sevgüsü. [D24]
Han babamuñ katına ben varayım. [D25]
Dirse Hanuñ hatunı kayıtdı girü döndi. [D26]

Baksa görse bir derenin içine qarğa kızgın iner, çıkar, konar kalkar. [D26]

Qarğa kızgın kan görüp oğlanuñ üstine konmaq ister-idi. [D26]

Oğlanuñ iki kelbçügezi var-idi, qarğayı kızgını kovar-idi, kondurmaz-idi.

[D26 V15]

Oğlanuñ anası oğlanuñ üstine çapup çıka geldi. [D27]

Böyle diğec oğlanuñ kulağına ses tokındı. [D28]

...anasınuñ yüzine baqdı. [D28]

Oğlanuñ anası emçegin bir şıqdı... [D29]

Tag çiçeği-y-ile südi oğlanuñ yarasına urdılar. [D29]

...oğlanuñ kırk günde yarası oñaldı, sağa sağ oldu. [D29]

Dirse Hanuñ haberi yok... [D29]

Dirse Hanuñ tutsak olduğundan... [D30 V17]

...Dirse Hanuñ hatunı bunı tuymış. [D30 V17]

...babañuñ yoldaşları... [D30 V17]

Oğlan anasınuñ sözün sımadı. [D31]

...babasınuñ ardınca yortup gitdi. [D31]

Ol namerdler dahı bir yirde konmışlar-idi, al şarabuñ itisinden içerler-idi.

[D31]

...Tañrınuñ birliğine yokdur güman... [D31 V18]

...oğlanuñ üzerine yığnaq oldu. [D34]

Kiminüñ boynın urdı, kimini tutsak eyledi. [D34]

Şağlıq-ile şağınçm devletüñ Haq artursun. [D35 V20]

...ağ pürçeklü anañuñ yiri behişt olsun... [D35 V20]

...tülü kuşuñ yavrısı... [D35 V53-5]

...Qaraçuğuñ kaplanı... [D35 V53-5]

...koñur atuñ iyesi... [D35 V53-5]

...Han Uruzuñ ağası... [D36]

...Bayındır Hanuñ güyegüsi... [D36]

...Kalın Oğuzuñ devleti... [D36]

...kara yirüñ üzerine dikdürmiş-idi. [D36]

...Şalur Kazanuñ alına şarabuñ itisi çıqdı. [D36]

Anlar eyle digeç at ağızlu Aruz Koca iki dizinüñ üstine çökdi, aydur: [D37]
...Kazan Bigüñ karındaşı Kara Göne bindi. [D37]
...Bayındır Hanuñ yağısın başan Şir Şemseddin bindi. [D37]
Paraşaruñ Bayburd Hişarından parlayup uçan... [D37]
Kāfirüñ cāsusu cāsusladı... [D38]
...kaftanınıñ ardı yırtuflu... [D38]
...Kazan Bigüñ ordusına geldi. [D38]
Kazan Bigüñ karıçuk olmuş anası... [D38]
Han Kazanuñ oğlu Uruz Big üç yüz yigit-ilen... [D38]
Kazanuñ bu işlerden haberi yok. [D39]
Bigler Kazanuñ tavla tavla şahbaz atlarını binmişüz... [D39]
...kırk ince billü kız-ilen Kazanuñ halalını tutmuşuz, bu hayfları biz Kazana
itmişüz didi. [D39]
Kāfirüñ biri aydur: [D39 V55]
Kazanuñ Kapulu dervendde on biñ koyunu vardur, şol koyunları dağı götürsek
Kazana ulu hayf ider-idük didi. [D39 V55]
Altı yüz kāfir atlandı, koyunuñ üzerine ılğar vardı. [D39 V55]
...ağıluñ kapusını berkitdi... [D39 V55]
Nagāhandan Karaçuk Çobanuñ üzerine altı yüz kāfir koyıldı. [D40]
Kazan Bigüñ dünlügi altun ban ivlerini biz yıkmışuz... [D40]
...Kazanuñ oğlını biz getürmişüz... [D40]
...kırk ince billü kız-ile Kazanuñ halalını biz getürmişüz... [D40]
Yigitlerüñ zarbını görgil andan ötgil didi. [D41 V56]
...Karaçuk Çoban şapanınıñ ayasına taş kodı atdı. [D41 V56]
Kāfirlerüñ gözine kırhu düşdi. [D41 V56]
Karaçuk Çoban kāfirüñ üç yüzünü... [D41 V56]
Çobanuñ taşı dükendi... [D42]
...şapanınıñ ayasına kır atar, kāfiri yıkar. [D42]
Kāfirüñ gözi kırkıdı. [D42]

Dünya ‘âlem kâfirüñ başına karşı oldu, aydur: [D42]
...yoluñ kıyısın alup oturdu, ağladı şıkladı, aydur: [D42]
...ol gice kalın Oğuzuñ devleti... [D42]
...Bayındır Hanuñ güyegüsi... [D42]
...ordumuñ üzerine tökilür gördüm... [D42]
...yurdınuñ üzerine geldi. [D44]
Bu halları gördüğünde Kazanuñ kara kıyma gözleri kan yaş topladı... [D44]
Kazanuñ öñine bir şu geldi. [D44 V58]
Hasan-ile Hüseynüñ hasreti şu. [D45]
Bağ ve boştanuñ ziyneti şu. [D45]
‘Âyişe-ile Fâtımanuñ nigâhı şu. [D45]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D45]
...berk ağıluñ ardın söken [D46]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D46]
Kırtan dağı kiçdi, Karaça Çobanuñ kara köpeği Kazana karşı geldi. [D46]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D46]
Kazan köpeği kovalayı Karaça çobanuñ üzerine geldi. [D47]
...kâfirlerüñ yanınca tutsak gitdi... [D47 V59]
Çoban dağı Kazanuñ ardından yetdi. [D49 V60]
...Kazanuñ ardına düşdi. [D50]
...çobanuñ ellerin çözdü... [D50]
Kırk ince billü kızuñ içine girdi, ögüt virdi, aydur: [D51 V61]
Şekli Melikden adam geldi, Kazan Bigüñ hatunı... [D51 V61]
Mere varuñ Kazanuñ oğlu Uruzı tartuñ... [D52]
Burla Hatun oğlunuñ yamacına geldi... [D52]
Kâfirüñ fi‘lin tıydum [D52]
...ivümüñ kabzası oğul... [D52]
...kızımuñ çiçeği... [D52]

...gelinüm**üñ** çiçeği oğul [D52]
...yohsa şası dinlü kâfir**üñ** döşegine gireyin-mi... [D53]
...Kazan**uñ** nâmusını sındurayın-mı... [D53]
...Tañrı**uñ** hakkı degülmise-y-idi... [D53]
...tâ kim şası dinlü kâfir**üñ** döşegine varmayasın... [D54]
...göz**inüñ** yaşı revan oldu. [D54]
...anası**nuñ** kararı kalmadı, yorıyu viridi... [D55]
...kırk ince billü kızu**ñ** içine girdi. [D55]

Mere kâfir aman, Tañrı**uñ** birliğine yokdur güman, koñ meni bu ağac-ile söyleşeyim didi. [D55]

Mekke ile Medinen**üñ** kapusu ağaç. [D55]
Mûsa Kelim**üñ** 'aşası ağaç. [D55]
Böyük böyük şular**uñ** köprüsi ağaç. [D55]
Kara kara denizler**üñ** gimisi ağaç. [D55]
Zülfıkar**uñ** kını-y-ile... [D55]
Şah Hasan-ile Hüseyin**üñ** bişigi ağaç. [D55]
...şapanı**nuñ** kolları-y-idi... [D56 V64]
...şapanı**nuñ** korkusından. [D57]
...dünya 'âlem kâfir**üñ** gözine karangu oldu. [D57]
Böyle diğec Karaçuk Çoban**uñ** acığı tutdı... [D58]
Mere kâfir Kazan**uñ** anası karıyupdur oğul virmez. [D59]
...bişigin**üñ** yapuğı olan... [D59 V65]
...Kazan Big**üñ** kartışı Kara Göne çapar yetdi. [D59 V65]
Bun**uñ** ardınça görelüm kimler yetdi: [D60]
...altmış tutam ala gönderin**üñ** uçında er böğürden... [D60]
Bun**uñ** ardınça... [D60]
...Kazan**uñ** kızın erlik-ile alan... [D60]
Oğuz**uñ** aq şakallu kocaları görende ol yigidi taşınleyen... [D60]

Bunuñ ardınça görelüm... [D60]

Destursuzça Bayındır Hanuñ yağısın başan... [D60]

Bunuñ ardınça görelüm hanum kimler yetdi: [D61]

Paraşaruñ Bayburd Hişarından parlayup uçan... [D61]

...yidi kızuñ umudı... [D61]

...Kazan Bigüñ mağı... [D61]

Bunuñ ardınça... [D61]

Bunuñ ardınça... [D61]

...Kazan Bigüñ tayısı at ağızlu Aruz Koca Çapar yetdi. [D62]

Bunuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D62]

Varuban Peyğamberüñ yüzini gören... [D62]

Bunuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D62]

...elli yidi kal'anuñ kilidin alan... [D62]

Kıyamatuñ bir günü ol gün oldı. [D63 V67]

Kazan Bigüñ kartaşı... [D64]

...kafirüñ tuğı-y-ile... [D64]

KAM PÜRENÜÑ OĞLI BAMSİ BEYREK BOYINI BEYÂN İDER HANUM
HEY [D66 V20-7]

Kara yirüñ üstine... [D67]

...Bayındır Hanuñ şöhetine dirilmiş-idi. [D67]

...Bayındır Hanuñ şöhetine gelmiş-idi. [D67]

Bayındır Hanuñ karşusunda... [D67]

...Bayındır Hanuñ güyegüsi... [D67 V21]

Salur Kazan kaba dizinüñ üzerine çökdi... [D67 V21]

...kıya tiküben Pay Püre Bigüñ yüzine bakdı, aydur: [D67 V21]

...Han Bayındıruñ karşusın alsa tursa kullık eylese... [D68]

Ol zamanda biglerüñ alkışı alkış... [D68]

Bunuñ üzerine bir kaç zaman kiçdi, Allah Ta'āla Pay Püre Bige bir oğul, Pay
Piçen Bige bir kız virdi. [D69]

Pay Pürenüñ oğlu-y-içün bir deñiz ulunu boz aygır aldılar, bir ağ tozlu atı yay aldılar... [D69 V22]

Pay Pürenüñ oğlı... [D70]

Pay Püre Bigüñ oğlı atlandı, ava ıkdı. [D70]

Bazirganuñ ulusu tıtıldı... [D71]

Bağdı gördi Ođuzuñ uında bir ala şayvan dikilmiş... [D71]

Ođuzuñ bir yahşı yigidi ancak, yorıyayım meded diyeyim didi. [D71 V23]

Pasınuñ ara Dervend ağzına döş virmiş idük... [D71 V23]

...ara başuñ şadaası yigit meded maña didi. [D71 V23]

Bu maalda erenlerüñ meydanı... [D72]

...pehlivanlaruñ aplanı boz oğlan yetdi. [D72]

...bazirganlaruñ malını urtardı. [D72]

Big yigidüñ gözi bir deñiz ulunu boz aygır tıtdı... [D72]

Pay Pürenüñ oğlı vardır... [D73]

Boz oğlan babasınuñ ivine geldi. [D73]

Gördiler kim ol yigit kim baş kesüpdür an döküpdür Pay Püre Bigüñ şağında oturur. [D74]

Bazirganlar yorıdılar yigidüñ elin öpdiler. [D74]

Bunlar böyle idiçek Pay Püre Bigüñ acığı tıtdı, bazirganlara aydur: [D74]

Bunuñ adı boz aygırlu Bamsı Beyrek olsun. [D74]

Nagāhandan Ođuzuñ üzerine bir süri geyik geldi. [D76]

...gök ayıruñ üzerine bir kırmızı otağ dikilmiş. [D76]

...ala gözlü kızuñ otağı olsa gerek. [D76]

Bu otađuñ üzerine varmağa edeblendi. [D76 V26]

Otađuñ öñinde... [D76 V26]

...Beyregüñ bişik kertme nişanlusı... [D76 V26]

...Beyregüñ anı aynadı, edeb-ile yap yap girü döndi. [D77]

...Banı ıçegüñ öñine getürdiler. [D77]

İç Oğuzda kimüñ nesisin didi. [D78]

Pay Piçen Bigüñ bir kıızı var-imiş, anı görmege geldüm didi. [D78]
Ol öyle adam degüldür kim saña görine didi, amma men Banı Çiçegüñ
dadısıyam... [D78 V27]
...kızıñ atını kiçdi. [D79]
Oğ atdılar, Beyrek kızuñ oğın yardı. [D79]
Ėayrete geldi, kavradı kızuñ bağdamasın aldı... [D79]
Bu kez Beyrek kızuñ ince biline girdi... [D80]
Yigit Pay Piçenüñ kıızı Banu Çiçek... [D80]
...kızuñ parmağına kiçürdi. [D80]
Oğuzda kimüñ kızım alı vireyin didi. [D81]
Ay oğul Banu Çiçegüñ bir delü kartaşu vardı... [D81]
...bâri Bayındır Hanuñ tavlasından iki şahbaz yügrük at getirüñ... [D82]
Dede Ėorquduñ sözi maqbul geldi. [D82]
Vardılar Bayındır Hanuñ tavlasından ol iki atı getürdiler. [D82]
...kara yirüñ üzerine kurdurmış-idi... [D83]
...Dede Ėorquduñ yüzine baqdı, aydur: [D83]
Tañrınuñ buyuruğı-y-ile Peyğamberüñ kavli-y-ile aydan aru günden
görklü...[D83]
Dede Ėorquduñ ardından Delü Karçar irdi. [D84]
Dedenüñ anısı anıtdı, Tañrıya şığındı, ism-i 'azam oqıdı. [D84]
Haq Ta'alanuñ emri-y-ile... [D84]
...Delü Karçaruñ eli yuqaruda aşılı qaldı. [D84]
Meded aman el aman, Tañrınuñ birliğine yoqdur güman... [D85]
...Tañrınuñ buyruğı-y-ile... [D85]
...Peyğamberüñ kavli-y-ile... [D85]
...Delünüñ eli... [D85]
...qarındaşumuñ yolına ben ne ister-isem virür-misin? [D85]
Dede döndi Pay Püre Bigüñ ivlerine geldi. [D86]
Ya pes niçe qurtıldıñ Delü Karçaruñ elinden didi. [D86]

Allahuñ 'inayeti... [D86]
...erenlerüñ himmeti oldu... [D86]
Hay Dede şultan, Tañrı bunuñ semüzin de alsun... [D88 V32]
Dede gördi-kim Delünüñ canına kiçmiş... [D88 V32]
Dedenüñ ayağına düşdi. [D88 V32]
Yarimasun yarçimasun, kâfirüñ câsusı bunları câsusladı... [D90 V33]
...Beyregüñ başına kurban olsun didi. [D90 V33]
...yayan erüñ umudu olmaz. [D90 V33]
Beyregüñ atası... [D91]
Beyregüñ babası kaba şaruğ götürüp yire çaldı... [D91]
...gözinüñ yaşın dökdi... [D91]
Pay Püre Bigüñ dünlügi altun ban ivine şiven girdi. [D91]
Beyregüñ yavuklusına haber oldu, Banı Çiçek karalar geydi... [D92]
Vay Kazan Bigüñ mağı [D92 V34]
Vay kalın Oğuzuñ imrençesi Han Beyrek diyüp zârı zârı ağladı. [D92 V34]
Beyregüñ yar ve yoldaşları ağı çıkarup karalar geydiler. [D92 V34]
Bunuñ üzerine on altı yıl kiçdi... [D92 V34]
... Beyregüñ ölüsün dirisin bilmediler. [D92 V34]
Bir gün kızuñ karadaşı Delü Karçar... [D93]
...Bayındır Hanuñ divanına geldi... [D93]
Devletlü Hanuñ 'ömri uzun olsun... [D93]
Vardı köñlegi kana kuna baturdı, Bayındır Hanuñ öñine götürüp bırağdı. [D93]
Beyregüñ babası... [D94]
Nâgâh Paraşaruñ Bayburt Hişarına geldiler. [D95]
Meger ol gün kâfirlerüñ ağır günleri-y-idi. [D95]
Big babamuñ kadın anamuñ savgatu argış. [D95]
On altı yıluñ hasreti... [D96]
Paraşaruñ Bayburt Hişarından uça görgil. [D96 V37]

Beyrek kalkdı ağlayu ağlayu kırk yigidüñ yanına geldi. [D97]
...ban ivine babamuñ şiven girmiş... [D97]
...babamuñ tutsakıyam... [D98]
Giderek kâfirüñ ılıksına geldi. [D99]
Bağdı gördi kendünüñ deñiz kulunu boz ayğır bunda otlanup turur. [D99]
...iki ayağınuñ üzerine turdı kişnedi. [D99]
Şıçradı bindi, hişaruñ kapusına geldi. [D100]
Mere kimüñ nesin alur didi. [D100 V39]
Han Beyregüñ adağlusın alur didi. [D100 V39]
...babasınuñ ordusına yakın geldi. [D101]
Bağdı gördi bir kaç çoban yoluñ kıyısın almışlar, ağlarlar... [D101]
Biğümüzüñ bir oğlı var-idi... [D101]
...ağañuzuñ etmegi size halal olsun didi. [D102]
...babasınuñ ordusına geldi. [D102 V40]
Beyrege katı firağ geldi, katlanımadı buldur buldur gözinüñ yaşı revan oldı.
[D102 V40]
Karaluça men kızuñ nesine gerek ozan [D103]
...Beyregüñ yaylası-y-idi. [D103]
...Beyregüñ içidi-y-idi. [D103]
...Beyregüñ binidi-y-idi. [D103]
...Beyregüñ yükledi-y-idi. [D103 V41]
...Beyregüñ şöleni-y-idi. [D104]
Karaluça men kızuñ nesine gerek ozan. [D105]
Kızlar vardılar yimek getürdiler, Beyregüñ karnın toyurdılar. [D105 V42]
Ağañuzuñ başı... [D105 V42]
Vardılar, Beyregüñ kaftanı var-imiş, buña virdiler. [D106]
...kaftanı şıyırdı götürdi kızlaruñ üstine atı virdi. [D107 V43]
...kızuñ karadaşı Delü Karçar bile oğ atarlar-idi. [D107 V43]

...Yaltaçuğ**uñ** acığı tıtdı, aydur: [D108]
Mere Beyreg**üñ** yayı vardur getir**üñ** didi. [D108]
Meger güyeg**üñ** yüzü**gine** nişan atarlar-idi. [D109]
Bayındır Han**uñ** güyeg**üsi** [D110]
Tülü kuş**uñ** yavrısı [D110]
Türkistan**uñ** diregi [D110]
Karaçuğ**uñ** kaplanı [D110]
Konur at**uñ** iyesi [D110]
Han Uruz**uñ** babası [D110]
Ağ kavağ**uñ** budağ**ından** yırğayuban kiçmişsin. [D110]
Yañ**ın****uñ** kimini... [D111]
...kimin**üñ** başın yardı. [D112]
Bunı gördi Kazan Big**üñ** hatunı... [D112]
...gözlerin**üñ** yaşı açar [D113]
Kız**uñ** kaftanını geydi, çal mere delü ozan... [D113 V47]
Beyreg**üñ** kiçürdü**gi** yüzük görindi. [D115]
Boz aygır**uñ** biline binmedüm-mi? [D116 V49]
...Beyreg**üñ** ayağ**ına** düşdi. [D117]
Haman kız şıçradı ata bindi, Beyreg**üñ** atasına... [D117]
Beyreg**üñ** atası... [D117 V50]
...Allah Ta'alan**uñ** kudreti-y-ile... [D118]
...Beyreg**üñ** ayağ**ına** düşdiler, aydur: [D119]
...ivüm**üñ** kabzası oğul [D119 V51]
...kızım**uñ** gelinüm**üñ** çiçegi oğul [D119 V51]
Beyreg**üñ** korkusından kaçdı... [D119 V51]
Yaltaçuk gördi kim yanar, sazdan çıkdı Beyreg**üñ** ayağ**ına** düşdi... [D119 V51]
...otuz toktuz yigidin**üñ** üzerine geldi, anları sağ ve esen gördi... [D120 V52]
Kāfir**üñ** kilisesin yıkdılar... [D121]

Ꞑuŝuñ ala kanını... [D121]

...kumaŝuñ arusını... [D121]

...kızıuñ gökçegini... [D121]

Pay Püre Bigüñ oğlançuğı Beyrek... [D121]

...meliküñ kızın aldı... [D121]

Bu kırk yigidüñ bir kaçına Han Kazan... [D121]

KAZAN BİG OĞLI URUZ BİGÜÑ TUSTAĞ OLDUĞI BOYI BEYAN İDER
HANUM HEY [D122 V68-7]

...kara yirüñ üzerine... [D122 V68-7]

Pilon geyen keŝiŝüñ elin men öperem. [D124]

Kazan Big alaldı, oğlanuñ yüzine bağıdı, çağırıp şoylar... [D124 V70]

...kâfirüñ câsusı var-idi. [D127]

On altı biñ kara tonlu kâfir ata bindi, Kazanuñ üzerine ılgar yetdi. [D127]

Kâfirüñ leŝkeridür. [D128]

Kâfirüñ başında... [D128]

Kâfirüñ cıdasıdur... [D128]

Ol kâfirüñ üçin atup... [D130]

Ꞑoñur atüñ biline men bineyim. [D130]

Uruz babasınuñ sözin şımadı kayıdup girü döndi. [D131 V73]

...Uruzüñ 'iŝkı geldi, aydur: [D132]

...kâfirüñ bir uçına depelüm didi. [D133]

...Uruz kâfirüñ şağına at depdi. [D133]

şanasın-kim tar yolda tolu düşdi, ya kara kazuñ içine şâhin girdi. [D133 V74]

Kâfirüñ uçını bağıdı, tağıtdı. [D133 V74]

Oğlanuñ bidevi atın oğladılar, at yııldı. [D133 V74]

Kâfirler Uruzüñ üzerine çoğ-idi. [D133 V74]

Uruzüñ kırk yigidi atdan indi... [D133 V74]

...Uruzüñ üzerine çok şavaşdılar. [D133 V74]

Yayanuñ umudı olmaz. [D133 V74]
Şağın şolın Uruzunuñ çevürdiler. [D134]
Oğlanuñ üzerine düşdiler, tutdılar. [D134]
Qazanuñ haberi yok. [D134]
...altı bölük ideyin altı yoluñ ayırında birağayın... [D135]
...Qazanuñ geldügin işitdi, atdan aygır, deveden buğra, koyundan çoçkırdurdi.
[D135]
Oğlançuğumuñ ilk avıdır... [D135]
Qapaq kaldurdi, Qazanuñ yüzine toğrı baqdı... [D135 V75]
Han babamuñ güyegüsi [D136]
Qadın anamuñ sevgüsi [D136]
Talı Sazuñ aşlanına yidürdüñ-mi? [D136]
Han babamuñ yanına men varayın. [D138]
Anası oğlanuñ böyle diğeç... [D140]
...Qazanuñ 'aqlı... [D140]
Gördi oğlanuñ ala gözlü kırk yigidi kırılmış... [D141]
...bidevi atı oğlanuñ oğlanmış yatur. [D141]
Kāfirüñ izin izledi. [D141 V78]
Kāfir Qazanuñ geldügin gördi, ürkdi. [D142]
Tañırnuñ birliğine yokdur güman. [D142]
Kāfirüñ üzerine gürleyeyim. [D147 V81]
Qara aygıruñ cılavısını maña tartğıl yigit. [D148]
Qara göz atunuñ biline binen Qazan. [D149 V82]
...bişiginüñ yapuğı olan... [D149 V82]
...ala gönderinüñ uçında er böğürden... [D150]
Varuban destursuzça Bayındır Hanuñ yağısın başan, altmış biñ kāfire qan
kusduran... [D150 V83]
Paraşaruñ Bayburd Hişarından parlayup uçan... [D151]
...Qazan Bigüñ yınağı, boz aygırlu Beyrek çapar yetdi. [D151]

...**Qazanuñ** bigleri hep yetdi... [D151]
Qıyamatuñ bir günü oldı. [D152 V84]
...kara tuğın kafirüñ kılıçladı, yire saldı. [D153]
Bir kuru çayuñ üzerine bir köpri yapdurmuş-idi. [D155]
Meger bir gün köprüsinüñ yamacında bir bölük oba qonmuş-idi. [D155]
Vallah big yigit Allah Ta'āladan buyruq oldı, al qanatlu 'Azra'il ol yigidüñ canın aldı. [D156]
...adamuñ canın alır... [D156]
...şavaşayım çekişeyim dürişeyim, yaqşı yigidüñ canın qurtarayım... [D156]
...bir dağı yaqşı yigidüñ canın almaya didi. [D156]
Haq Ta'ālaya Dumruluñ sözi hoş gelmedi. [D156]
'Azrā'ile buyruq eyledi kim yā 'Azrā'il var, dağı ol delü qavatuñ gözine görüngil... [D157]
Delü Dumruluñ görür gözi görmez oldı... [D157]
Dünya 'ālem Delü Dumruluñ gözine qarangu oldı. [D157]
Böyle digeç 'Azrā'ilüñ acığı tutdı, aydur: [D158]
...kızlaruñ gelinlerüñ canın çoğ almışam. [D158]
Ağ şakallu kara şakallu yigitlerüñ canın çoğ almışam. [D158]
...yaqşı yigidüñ canın... [D158]
Bu yaqşı yigitlerüñ canını sen-mi alursın didi. [D159]
Men seni öldüreyim, yaqşı yigidüñ canın qurtarayım didi. [D159]
... 'Azrā'ilüñ gözini eyle qorhıtdum ki giñ qapuyı qodı tar bacadan qaçdı... [D159]
...atınuñ gözine görindi. [D159]
Ağ göksinüñ üzerine 'Azrā'il başup qondı. [D160]
Tañırınuñ birliğine yoqdur güman. [D160]
Ol bağlaruñ kara şalkumlu üzümü olur. [D160]
Allah Ta'ālaya Delü Dumruluñ burada sözi hoş geldi. [D161]
Mere Delü Dumrul Allah Ta'ālanuñ emri böyle oldı kim... [D162]

Babası**nuñ** elin öpüp soylamış...[D162]
...ban ivüm**üñ** kabzası oğul. [D163]
Qaza beñzer kızum**uñ** gelinüm**üñ** çiçeği oğul. [D163]
Söyle gelsün ‘Azrā’**ilüñ** yaylası olsun. [D163]
Böyle diğec ‘Azrā’**il** geldi Delü Dumrul**uñ** canın almağa. [D165]
Tañrı**nuñ** birligine yokdur güman. [D165]
‘Azrā’**il** hatun**uñ** canın almağa geldi. [D168]
Sen hod mü‘minler**üñ** köñlindesin. [D168]
Alur-iseñ ikimüz**üñ** canın bile algıl. [D169]
Qor-iseñ ikimüz**üñ** canın bile çoğıl. [D169]
Haq Ta‘ālaya Delü Dumrul**uñ** sözi hoş geldi. [D169]
Delü Dumrul**uñ** atası... [D169]
‘Azrā’**il** dağı babası**nuñ** anası**nuñ** def’i canın aldı. [D169]
Ol kız**uñ** üç canavar qalınlığı kaftanlığı var-idi. [D173]
Ol üç canavar**uñ** biri qağan aşlan-idi... [D173]
Bular**uñ** her birisi bir ejderha-y-idi. [D173]
Bu otuz iki baş-kim burada aşılış idi qağan aşlan-ile kara buğran**uñ** yüzün görmemişler-idi...[D173]
Oğul sen varaçaq yir**üñ** / Tolamaç tolamaç yolları olur. [D175]
...görklüs**inüñ** boynın öpem. [D176]
Yağrında kalkın oynar yayası**nuñ**. [D176]
Ya buğ**anüñ** buynuzında ilişem. [D176]
Ya qağan aşlan**uñ** kıynağında didilem. [D177]
Atası**nuñ** anası**nuñ** ellerin öpdi. [D177]
...kāfir**üñ** serhaddına irdiler, çadır dikdiler. [D177]
Bu yigid**üñ** sözi yügrük...[D179]
...ağzı**nuñ** suyu aqdı. [D180]
...atam**uñ** köñline rahmet eylese... [D180]

Baba**nuñ** ağ ban işiginde [D181]

Buğ**anuñ** zencirin aldılar, şalı virdiler. [D182]

Çan Turalı**nuñ** üzerine sürdi. [D182]

...buğ**anuñ** alınına bir yumruk eyle urdı-kim buğayı... [D182]

...sürdi meydan**uñ** başına çıkardı. [D182]

Bu dünyayı erenler 'ağıl-ile bulmuşlardır, **bunuñ** önünden şıçrayayım... [D182]

...buğ**anuñ** önünden şavıldı. [D182]

...tekür**üñ** önüne getirüp aydur: [D183]

Tekür**üñ** kardaşı oğlu var-idi, aydur: [D183]

Av**uñ** tamarın delüben... [D184]

...aşlan**uñ** pençesine şunu virdi. [D185]

...aşlan**uñ** elin gözedüp bir yumruk eyle urdı-kim...[D185]

Çün 'inayet Tañrıdan oldı, big**üñ** paşan**uñ** himmeti Çan Turalıya oldı...
[D185]

...tekür deven**üñ** ağzın yidi yirden bağlañ didi. [D185]

Çan Turalı fırlar deven**üñ** koltuğundan girer, fırlar çıkar. [D186]

Mere men bu deven**üñ** burnına yapışıcağ... [D188]

...inşa'llah **bunuñ** dağı başın keseyim didi. [D188]

Arı göl**üñ** ördüğün şakıyup alan [D188]

Akınçılar**uñ** terkişi bağı üzilür... [D189]

...tekür**üñ** önüne bıraktı, aydur: [D189]

...big babam**uñ** kadın anam**uñ** yüzün göremedin bu gerdege girer-isem didi.
[D190]

Oğuz**uñ** serhaddına çıktı, çadır dikdi. [D190]

Çan Turalı**nuñ** uyhusı geldi uyudu. [D191]

Çan Turalı**nuñ** atını için tutdı, geydürdi... [D191]

...Çan Turalı**nuñ** üzerine geldi. [D192]

Selcen Hatun at oynatdı, Çan Turalı**nuñ** önüne kiçdi. [D193]

Kılıcı**nuñ** balçağı kan, odaya geldi, Çan Turalıyı bulmadı. [D194]

Ol mahalda an Turalı**nuñ** babası... [D194]
Gördi kim bir deren**üñ** içinde toz gah dirilür gah tağılur. [D195]
...gördi kim an Turalı**nuñ** atını oğlamışlar... [D195]
...göz**inüñ** kapağın oğlamışlar... [D195]
Bu yağ**ınuñ** bir uçı maña... [D197]
Giderek an Turalı**nuñ** fikrine bu geldi-kim: [D197]
Babam**uñ** ağ ban işigine düşdüğünde [D197]
Oğuz**uñ** ala gözlü kıızı... [D197]
İki oğ**uñ** demrenin çıkardı... [D199]
Kızlar**uñ** yolu evveldür evvel sen at didi. [D199]
Babam**uñ** ağ ban ivinden çıkar-idüm. [D200]
Kara yir**üñ** üzerine... [D202]
Bayındır H**anuñ** veziri idi. [D202]
Şarab**uñ** itisi... [D202]
Ol al' **anuñ** bir teküri var idi. [D202 V86]
Ol kâfir**üñ** altmış arşun kâmeti var-idi. [D203]
Kâfir**üñ** eñsesine bir kılıç urdı, zerre kadar kesdüremedi. [D203]
Ol oğlan**uñ** adına Yigenek dirler-idi. [D204]
alkdı Bayındır H**anuñ** nazarına vardı, yüz yire odı, aydur: [D204 V87]
Türkistan**uñ** diregi [D205]
Tülü uş**uñ** yavrısı [D205]
araçuğ**uñ** kaplanı [D205]
...elli yidi al' **anuñ** kilidin alan... [D205]
Yir**üñ** bir uçından... [D206 V88]
...öteki ara tağ**uñ** bir yanında... [D207]
Yeñi bayır**uñ** urdına beñzer-idi... [D207 V89]
Kâfir**üñ** ignine bir kılıç urdı... [D210 V91]
aytaban**uñ** mayasını yüklü odum. [D211]

Mere big yigitler haber maña Yaradanuň 'ışkına didi. [D211]
Çaytabanuň mayasını yüklü çoduň ner oldı. [D212]
...issüz yirüň kurdı kibi ulşdılar, Tañrıya şükürler kıldılar. [D212]
Çal'anuň kilisesin yıqıp... [D212]
Çuşuň ala kanını, kumaşuň arusını, kızuň gökçegini, toközlama çırgap çuha Bayındır Hana pencik çıkardılar. [D212 V92]
Çaçup gider-iken Aruz Kocanuň oğlançuğı düşmiş. [D213]
Oğuz Hanuň ılkıçısı gelüp haber getürdi, aydur: [D213]
Aruzüň bir çobanı var-idi... [D214]
Oğuzuň öñinçe bundan evvel kimse köçmez-idi. [D214]
Çoyun ürkmeye başladı, çoban çoyunuň öñine segirtti. [D215]
Amma Oğuzuň başına zaval getürdüň didi. [D215]
Çobanuň içine çorhu düşdi amma... [D215]
...kızuň derdinden... [D215]
...amma Oğuzuň başına zaval getürdüň didi. [D216]
Bu bıñaruň üzerine geldiler. [D216]
...kiminüň kulağın yimege başladı. [D217]
El- hāşılı ordu bunuň uçından katı incindiler, 'āciz kaldılar. [D217]
Depegözüň perri anası gelüp... [D217]
...oğlınuň parmağına bir yüzük kiçürdi... [D217]
Çazanuň kardaşı Kara Göne... [D218]
Oğlı Kıyan Selçüküň ödi yarıldı. [D219]
Basatüň karangulu gözleri yaş-ile taldı. [D222]
Yügrük olan atlaruň tavlasından [D223]
Biserek biserek develerüň çatarından [D223]
Akindılı görklü şuyumuň taşkunı kardaş. [D223]
Çarangulu gözlerümüň aydını kardaş. [D223]
Anasınuň ivine geldi. [D224]

Basat babasını**uñ** elin öpdi, ağlaşdılar, buzlaşdılar. [D224]

Basat anasını**uñ** elin öpdi, görüşdiler buzlaşdılar. [D224]

Babasını**uñ** anasını**uñ** elin öpdi, halallaşdı, hoş kaluñ didi. [D225]

Depegöz**üñ** yağrıma bir oğ urdı. [D225]

Depegöz kocalara ayıtdı: Bu yir**üñ** siñegi bizi üşendürdi didi. [D225]

...Depegöz**üñ** öñine düşdi. [D226]

...edügin**üñ** künçima şoğdı, aydur: [D226]

Basat**uñ** hanceri var-idi... [D226]

Aydur: Mere kocalar munuñ ölümü nedendür? [D226]

...süñüligi Depegöz**üñ** gözine eyle basdı kim Depegöz**üñ** gözi helāk oldı.

[D227]

Mağaranuñ kapusın alup... [D227]

...kapunuñ bir yanına... [D227]

Her birin**üñ** başların şığadı. [D227]

Basat Depegöz**üñ** öñine geldi. [D227]

Basat çoçu**uñ** başını Depegöz**üñ** eline şundı. [D228]

Depegöz Basat**uñ** üzerine kodı, hanceri-ile çaldı kesdi. [D228]

Depegöz künbed**üñ** kapusın aldı, aydur: [D229]

Basat**uñ** diline bu geldi-kim Lā ilahe illa'llah Muhammedün resūlu'llah didi.

[D229]

Çardaşum Kıyanuñ kanın almayınça [D232]

...Depegöz**üñ** kılıcı-y-ile... [D234]

...anasına Basat**uñ** sevinç virdi... [D234]

Depegöz**üñ** başını ortaya getürdiler. [D234]

BEGİL OĞLI EMRENÜÑ BOYINI BEYĀN İDER [D235]

...kara yir**üñ** üzerine dikdürmiş-idi. [D235]

Toğuz tümen Gürcistanuñ haracı geldi. [D235]

...bunuñ üçini dağı bir yigide virelüm didi... [D236]

...Bayındır Hanuñ elin öpdi. [D237]

...amma Begilüñ hünerin söyledi. [D237]
...buğanuñ şığınuñ boynına atar-idi, çeküp turgurur-idi. [D237]
Bayındır Hanuñ bahşışin... [D238]
Ağ alınlı Bayındır Hanuñ divanına dünin varduñ. [D239]
Ağ alınlı Bayındırnuñ divanına çapar vardum. [D239]
Hanumuznuñ nazarı bizden dönmiş gördüm. [D240]
...pādişahlar Tañrınuñ kölgesidür... [D240]
...‘āşi olanuñ işi rast gelmez, aru köñülde pas olsa şarab açar... [D240]
Begil gördi hatun kişinüñ ‘aqlı... [D240]
Buğanuñ ardundan irdi... [D240]
...atınuñ terkilerini tardı, urdı. [D241]
...atınuñ yilisine düşdi. [D241]
Ayağınuñ şınduğımı kimseye dimedi. [D242]
Meger kâfirüñ cūsusu var-idi. [D242]
Meger Begilüñ-de anda cūsusu hazır-idi. [D243]
Meger Begilüñ-de anda cūsusu hazır-idi. [D243]
Ağ alınlı Bayındır Hanuñ divanına dünin varğıl [D244]
...Kazanuñ elin öpgil [D245]
Ağ alınlı Bayındır Hanuñ divanına... [D245]
Yüz kâfir seçilüp oğlanuñ üzerine gelmiş, oğlana kâfir soylamış, görelüm ne soylamış: [D247]
Oğuzuñ ‘arsuzı Türkmenüñ delüsine beñzer, bağa şuña didi. [D249]
Varuñ şoruñ oğlan Begilüñ nesidür didi. [D249]
Sen Begilüñ nesisin oğlan digil mize didi. [D249]
...Big Begilüñ ivinde içerler-idi... [D250]
...men Begilüñ oğlıyam mere kâfir berü gelgil döğişelüm didi. [D250]
...oğlanuñ üzerine sürdi. [D250]
Kâfirüñ güçi ziyada, oğlan zebun oldı. [D251]

Şıçrayup şāhin kibi kāfirüñ boğazın ele aldı. [D252]
Akınçılar kāfirüñ ilin... [D252]
Oğlınuñ boynın kuçdı. [D252]
...Bayındır Hanuñ divanına vardı. [D253]
...Uruzüñ sağ yanına aña yir gösterdi. [D253]
Ulu oğlınuñ adı Egrek idi. [D253]
Bayındır Hanuñ divanına kaçan istese varur gelür idi. [D254]
Ters Uzamışuñ sözi Egrege kar eyledi. [D254]
Üç yüz şay cıdalı yigit bunuñ yanına cem' oldı. [D254]
Korunuñ kapusın uvatdılar. [D255]
Atlarınuñ eyerlerin aldılar... [D255]
Meger Kara Tekürüñ casusu var-idi, bunları gördi. [D255]
...korunuñ kapusın uvatdılar. [D255]
...atlarınuñ eyerin alup... [D255]
Altı yüz kara tonlu kāfir bunlarınuñ üzerine koyıldılar. [D255]
...Uşun Kocanuñ kiçi oğlu Segrek eyü, bahadır, alp, delü yigit kopdı. [D256]
Eski tutuñ bitü öksüz oğlanuñ dili acı olur. [D256]
Mere kardaşumuñ adı nedür? [D257]
Çapdı anasınuñ ivine geldi. [D257]
...anasınuñ dilin aradı. [D257]
Ağ boz atuñ üzerinden yire ingil. [D258]
...ağamuñ ölüsün... [D260]
...ağamuñ yüzün görmeyinçe... [D260]
Şer haber getürenüñ başın kesem. [D261]
Kıytabanuñ buğrası ürkdi gider. [D262]
Ağayıluñ koşları ürkdi gider. [D262]
Atasınuñ anasınuñ elin öpdü... [D263]
Meger kāfirüñ cāsusu var-idi, gelüp teküre aydur: [D263]

Vardılar nagāhandan altmış demür tonlu kāfir oğlanuñ üzerine geldiler. [D264]
Gine atınuñ çılıbırn... [D264]
Bu kerre yüz kāfir oğlanuñ üzerine geldiler. [D264]
Atınuñ çılıbırn... [D265]
Bu kerre at oğlanuñ bileginden boşandı, kaçdı. [D265]
Yigit saña tekür himmet eyledi, şunda bir delü yigit yolçınuñ yoluçınınuñ
çobanuñ çoluğuñ etmegin alur, tüt ol delüyi öldür, seni koyu virelüm var git didiler.
[D265]
Oğlanuñ üzerine geldiler. [D266]
...at sürüp bi yigidüñ üzerine geldi. [D266]
Kılıcınuñ balçağına yapışdı kim bunu çırpa. [D267]
Segrek ağasınuñ elin öpdü. [D270]
Egrek kiçi kardaşuñ boynın öpdü. [D270]
Dün katdılar, Oğuzuñ serhaddına yetdiler. [D270]
...oğullarınuñ ikisi bile sağ esen geldi didiler. [D271]
Evvel ahır uzun yaşuñ uçı ölüm. [D271]
Şāhinüñ ardına düşdü. [D272]
Gider-iken Kazanuñ karangulu gözini uyhu aldı. [D272]
...bunlarınuñ üzerine geldi. [D273]
Kazanuñ bigleri baktılar gördiler kim yağı gelür. [D273]
Kazanuñ üzerine düşdiler... [D273]
Kazanuñ üzerine düşdiler... [D273]
...arabanuñ üzerine oturdı. [D274]
Kuyunuñ ağzına... [D274]
Bir gün tekürüñ 'avratı aydur: [D274]
...ölülerüñüzüñ yorgasına binerem... [D274]
Kerem eyle: ol tatarı kuyudan çıkar, kızçuğazuñ bilini üzer... [D275]
Kāfirüñ arhasına eyer şaldı... [D276]
Kara çoçumuñ kulağı görünmez olsa [D278]

Altun aşuğ oynar Őancıdanuđ bigleri. [D279]
Ağ sazud aŐlanında... [D280]
Bunuğ oğlı var... [D281]
Őazanuđ ölüsini... [D281]
...Őazanuđ bir ođlanđuđı var-idi. [D282]
Meger sen Han Őazanuđ oğlı degülsin didi. [D282]
Yok, ol anağuğ babasıdır... [D282]
...kāfirüđ ayaşofyası var-idi, keşişler bekler-idi, gāyet Şarp kilise-y-idi. [D283]
Hay atamuğ altun Őadeđinden Şarab iĉen... [D284]
...meni seven atdan insün, bunuğ kapusına birer gürz uralum didi. [D284]
Bunuğ müdarası oldur kim Çazanı ĉıĉaravuz, anlara beraber idevüz. [D285]
...Őazanuđ üzerine yığıldı. [D285]
...Oğuzuğ öđinĉe geldi... [D286]
Parasaruğ Bayburd Hişarından parlayup uĉan [D286]
Mere yigit, öđinĉe bu ĉerinuđ bir ağ sancaklı alay ĉıĉdı... [D286]
...ağ boz ata binen ol yigit ne yigitdür, kimüğ nesidür... [D287]
Mere kāfir kimüğ nesi olsa gerek... [D287]
...Őazanuđ oğlıdır didi. [D287]
Őazanuđ üzerine at Şaldı. [D287]
Beyregüğ eğsesine bir ĉomađ urdı. [D287]
Elli yidi şal'anuğ kilidini alan [D288]
Çazan girü er diledi. Uruzuğ cılavısın... [D289]
...babasınuğ üzerine at Şaldı. [D289]
Uruzuğ Őefķat şamarları şaynadı... [D290]
Atdan yire indi, atasınuğ elin öpdı. [D290]
...oğlınuğ boynın öpdı. [D290]
...oğlınuğ üzerine at Şaldılar. [D290]
...Őazanuđ elin öpdiler. [D290]

...halal**ınuñ** elin alur taşra çıkar-idi, andan yağma iderler-idi. [V92-8]
...ayıtdılar ki bak bak şimdiye degin **Qazanuñ** ivin bile yağma ider-idük, şimdi niçün bile olmayavuz didiler. [D292]
Qılbaş bir kaç adam ile binüp **Qazanuñ** tayısı **Aruzuñ** ivine geldi. [D292 V93]
Hemişe **Qazanuñ** başına buñlar gelsün... [D293 V94]
...amma **Qazanuñ** mağıdur, gelsün bizi **Qazan**-ile barışdursun diyelüm getürelüm... [D295]
Qırk yigit-ile **Aruzuñ** ivine geldi. [D296 V96]
Men **Qazanuñ** ni‘metini çok yimişem. [D296 V96]
Aruz kaçıldı, qarvayup **Beyregüñ** şakalını tıtdı, bigler Beyrege kıyamadı. [D296 V96]
Beyregüñ şakalını berk tıtdı. [D297]
...**Beyregüñ** sağ uyluğın çaldı. [D297]
Qara kana bulaşdı, **Beyregüñ** başı buñlu oldu. [D297]
Ağ boz atum**uñ** kuyruğın kesüñ. [D298]
Qazanuñ divanına çapup varuñ. [D298]
Qazan Hanuñ yakasında olsun... [D299]
Beyregüñ babasına... [D299]
Ağ boz at**ınuñ** kuyruğın kesdiler. [D299]
Qazanuñ elin öpdiler, sen sağ ol Beyrek öldi didiler. [D300]
Qazanuñ kardeşı **Qara Göne** aydur. [D300]
...**Qazanuñ** odasına girdiler. [D301]
Qazanuñ koñur atın çekdiler bindi. [D301]
Aruz **Qazanuñ** üzerine at şaldı. [D302]
Qara Göne atdan indi, **Aruzuñ** başın kesdi. [D303]
...**Qazanuñ** ayağına düşdiler... [D303]
Beyregüñ kanın... [D303]
Aruzuñ ivini çapdurdı... [D303]
El- ‘ākibet uzun yaş**uñ** uçı ölüm... [D303 V99]

A.2. Belirtisiz Ad Tamlaması [Tamlayan Eksiz Ad Tamlaması]

Tamlayan unsurun ek almadığı, tamlanan unsurun ise üçüncü şahıs iyelik eki aldığı bir tamlama türüdür. Belirtisiz ad tamlamasının unsurları yalın ya da birer kelime grubu olabilir (bk. Korkmaz, 2017: 286).

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan 777 örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Resül aleyhi'sselâm [uñ] zamanına yakın... [D2V2]

...Bayat [uñ] boyından Korkut Ata dirler bir er kopdı. [D2V2]

... 'Oşman [uñ] neslidür, işde sürilüp gide yorır. [D2V2]

Ezelden yazılmasa kul [uñ] başına kaşa gelmez, ecel va'de irmeyince kimse ölmez. [D2V2]

...kara tağ [uñ] yumrısınça... [D3]

Kara eşek [üñ] başına uyan ursañ katı olmaz, qaravaşa ton geyürseñ kadın olmaz. [V3]

Baba [nuñ] malından ne fa'ide başda devlet olmasa. [D4]

Devletsüz [üñ] şerrinden Allah saklasun hanum sizi. [D4]

Ata [nuñ] adını yoritmayan hoyrad oğul ata [nuñ] bilinden ininçe inmesa yig, ana [nuñ] rahmine düşünce toğmasa yig. [D4]

Ata [nuñ] adın yorıdanda devletlü oğul yig. [D4]

Gögez yirler [üñ] çemenlerin kulan bilür. [D5 V4]

Ayru ayru yollar [uñ] izin deve bilür. [D5 V4]

Yidi dere [nüñ] koğuların dilkü bilür. [D5 V4]

Dün-ile karvan [uñ] köçdügin turgay bilür. [D5 V4]

Oğul [uñ] kimden olduğın ana bilür. [D5 V4]

Ağır yükler [üñ] zahmetin katır bilür. [D5 V4]

Er [üñ] cömerdin er [üñ] nâkesin ozan bilür. [D5 V4]

Tañrı [nuñ] dostı din [üñ] şerveri Muhammed görklü. [D5 V4]

Ahır şıpara [nuñ] başıdur 'amme görklü. [D6]

...Peygamber [üñ] nevâleleri Kerbela [nuñ] yazısında yezidiler [üñ] elinde şehid oldı. [D6]

Yazılıp düzilüp gökden indi Tañrı [nuñ] ‘ilmi Qur’an görklü. [D6]

... ‘âlimler [üñ] serveri ‘Osman ‘Affan [uñ] oğlu görklü. [D6]

Alçaq yirde yapılpdur Tañrı [nuñ] ivi Mekke görklü. [D6]

Yañal ala iv [üñ] yanında dikilse gerdek görklü, uzunça tenefi görklü. [D7]

Dede Qorqut [uñ] dilinden ozan aydur: [D7]

Ol ‘Äyişe [nüñ] Fâtıma [nuñ] şoyıdur... [D7]

...tavuk [uñ] kümesine, sığır [uñ] tımına dönmiş... [D8 V5]

...koñşı [nuñ] haqqı Tañrı [nuñ] haqqı diyü söyler. [D9]

DİRSE HAN [uñ] OĞLI BUĞAÇ HAN BOYINI BEYÂN İDER HANUM
HEY [D10]

Bir gün Qam Gan [uñ] oğlu Han Bayındır yirinden tırmuş-idi. [D10 V6]

Hanlar [uñ] hanı Han Bayındır yılda bir kerre toy idüp Oğuz [uñ] biglerin
konuqlar-idi. [D10 V6]

...kara koyun [uñ] yañnısından... [D10 V6]

Oğuz [uñ] bigleri bir bir gelüp yığnaq olmağa başladı. [D11]

Bidevi atlar [uñ] issini görüp ‘okraduqda. [D11]

Qara koyun [uñ] yañnısından... [D11]

...başum [uñ] bahtı... [D12 V7]

...ivüm [üñ] tahtı. [D12 V7]

Güz [üñ] almasına beñzer... [D12 V7]

...kara koyun [uñ] yañnısından... [D13]

... kara koyun [uñ] yañnısından ... [D13]

Han [uñ] kıızı... [D13]

Han kıızı yirümden turayım-mı / Yaqañ-ile boğazuñdan tutayın-mı/ Qaba
ökçem [üñ] altına şalayın-mı [D13]

Can [uñ] tatlusın saña bildüreyin-mi [D13]

Han [uñ] kıızı... [D14]

İç Oğuz [uñ], Taş Oğuz [uñ] biglerin... [D15]

At [uñ] ayağı külüg ozan [uñ] dili çevük olur. [D15]

Bayındır Hân kalın Oğuz [uñ] bigleri-y-ile tamaşaya bakar-idi, teferrüc ider-idi. [D15]

Gelüp meydan [uñ] ortasında koyu virdiler. [D16 V9]

...üç dağı ordu [nuñ] uşağı meydanda aşuk oynarlar-idi. [D16 V9]

Buğa ayağ [uñ] üstine tıramadı... [D17]

Oğuz [uñ] bigleri gelüp oğlan [uñ] üstine yığnak oldılar, taşsin didiler. [D17]

...hanlar [uñ] hanı Bayındıra haber vara... [D19 V11]

...hanlar [uñ] hanı Bayındıra haber vara... [D20]

Bidevi atlar [uñ] issin görüp 'okradukda [D21V12]

...kanlu Oğuz [uñ] biglerin toylayayım didi. [D23 V13]

... başum [uñ] bahtı... [D24]

...ivüm [üñ] tahtı. [D24]

...atam [uñ] virdügi... [D24]

Çol bud olup yir [üñ] üstine düşmeyinçe. [D25]

Yaluñuz oğul [uñ] haberin a Dirse Hân digil maña. [D25]

...Kazılık [uñ] Tağma geldi çıkdı. [D26]

... anañ [uñ] südi-y-ile... [D27]

...anañ [uñ] südi saña merhemdür didi. [D28 V16]

At [uñ] ayağı külüg ozan [uñ] dili çevük olur. [D29]

...alubanı kafir [lerüñ] illerine yönelelüm diyü Dirse Hânı tutdılar. [D29]

Dirse Hân yayan bunlar atlu yorıdılar, alubanı kanlu kâfir [lerüñ] illerine yöneldiler. [D30]

...alubanı kanlu kâfir [lerüñ] illerine yöneldiler... [D30 V17]

Dirse Hân oğlançuğı [nuñ] idügin bilmedi, karşı geldi. [D32]

Dirse Hân oğlançuğı [nuñ] sağ idügin bildi. [D34]

Hânlar [uñ] hanı Hân Bayındır oğlana biglik virdi, taht virdi. [D34]

...kanatlaruñ [uñ] uçları kırılmasun. [D35 V20]

...ağ pürçekli anañ [uñ] yiri behişt olsun, ağ saçallu babañ [uñ] yiri uçmağ olsun... [D35 V20]

Bir gün Ulaş [uñ] oğlu... [D35 V53-5]
...beze miskin [üñ] umudu... [D35 V53-5]
...kalmış yigit [üñ] arhası... [D36]
...maħbub kâfir [üñ] kızları, qalın Oğuz [uñ] biglerine şağraq sürüp içerlerler-
idi. [D36]
İçüp içüp Ulaş [uñ] oğlu... [D36]
...dizi [nüñ] üzerine çökdi ayıtdı: [D36]
Kıyan Selçük [uñ] oğlu Delü Tundar aydur: [D37]
Kara Göne [nüñ] oğlu Kara Budağ aydur: [D37]
...sası dinlü Gürcistan [uñ] ağzında oturursın... [D37]
... orduñ [uñ] üstine kimi qorsın? [D37]
...ivüm [üñ] üstine tursun didi. [D37]
Şaya varsam dükense olmaz, qalın Oğuz [uñ] bigleri bindi, Ala Tağa ala leşker
ava çıqdı. [D38]
...vardı kâfirler [üñ] azgunı Şöklı Melike haber viridi. [D38]
...din [üñ] düşmeni alaca atlu kâfir bindi, yılğadı... [D38]
...dün [üñ] puçuğında... [D38]
...kara deve [nüñ] boynında aşılı gitdi. [D38]
Eylik Koca [nuñ] oğlu Şaru Kulmaş... [D38]
Erenler [üñ] evreni... [D41 V56]
...kâfirler [üñ] leşinden bir büyük depe yığdı... [D42]
...Ulaş [uñ] oğlu Salur Kazan kara qaygulu vâkı 'a gördi. [D42]
...ivüm [üñ] üzerine şakır gördüm. [D42]
...yurdum [uñ] üstine varuram... [D43 V57]
Oğuz [uñ] bigleri at çapanda meydan qalmış. [D44]
Koñur atını ökçeledi, kâfir [üñ] kiçdügi yola düşdi gitdi. [D44 V58]
Şu Haq [uñ] dizārın görmışdür, ben bu şu-y-ile haberleşeyim didi. [D45]
Şahbaz atlar [uñ] gelüp içdügi şu. [D45]
Kızıl develer [üñ] gelüp kiçdügi şu. [D45]

Ağ koyunlar [uñ] gelüp çevresinde yatduğı su. [D45]
Kurt [uñ] yüzi mubârekdür, kurd-ilen haberleşeyim didi. [D45]
Kara başum [uñ] sağlığında eyülikler idem köpek saña didi. [D46]
...kara deve [nüñ] boynında aşılı kiçdi... [D47 V59]
...alnum [uñ] kanın ben sileyin [D49]
... karındaşum [uñ] kanın almağa giderem didi. [D49 V60]
... gel bu ağaç [uñ] dibinde inelüm yiyelüm didi. [D49 V60]
Eger çoban-ile varaçak olur-isem kalın Oğuz [uñ] bigleri... [D50]
...Kazan [uñ] hatunı kanķıñuzdur diyü... [D51 V61]
...kara kavurma pişürüp kırk big [üñ] kızına iletüñ... [D52]
Kazan [uñ] oğlı Uruzı habisten çıkaruñ... [D52 V62]
...kara kavurma idüp kırk big [üñ] kızına iletün... [D53]
...her kim yimedi ol Kazan [uñ] hatunıdır... [D53]
...ana [nuñ] haķķı... [D53]
...Tañrı [nuñ] haķķı... [D53]
... can [uñ] tatlusın saña göstere-y-idüm... [D53]
... Kazan [uñ] nâmusını şımayasın... [D54]
Kâfirler Uruzı alup kanara [nuñ] dibine getürdiler. [D55]
...tana [nuñ] derisinden... [D56]
...üç kiçi [nüñ] tüyinden... [D56 V64]
...bir kiçi [nüñ] tüyinden ... [D56 V64]
At [uñ] ayağı külüg... [D57]
...ozan [uñ] dili çevük olur. [D57]
Saña virmezüz, Yayhan Keşiş [üñ] oğlına virürüz... [D58]
...Yayhan Keşiş [üñ] oğlından... [D58]
Bu maħalda kalın Oğuz [uñ] bigleri yetdi. [D59 V65]
Kara Dere [nüñ] ağzında Kâdir viren... [D59 V65]
...kara buğa [nuñ] derisinden... [D59 V65]

...erenler [üñ] evreni... [D59 V65]
Demür Kapı [nuñ] Derbendindeki demür kapuyı depüp alan... [D60]
...Kıyan Selçük [üñ] oğlu Delü Dundar çapar yetdi. [D60]
Hemid-ilen Merdin [üñ] çal'asın depüp yıkan... [D60]
...Kara Göne [nüñ] oğlu Kara Budak çapar yetdi. [D60]
...Ğaflet Koca [nuñ] oğlu Şir Şemseddin çapar yetdi. [D61]
...çalın Oğuz [uñ] imrençesi... [D61]
...çalın Oğuz [uñ] biglerini... [D61 V66]
...Kazılık Koca [nuñ] oğlu Big Yigenek çapar yetdi. [D61 V66]
Altmış ögeç [üñ] derisinden kürk eylese... [D61 V66]
...altı ögeç [üñ] derisinden külâh itse... [D61 V66]
Kâfirleri it [üñ] ardına bırağup ħorlayan... [D62]
...Ağ Melik Çeşme [nüñ] kızına nikâh iden... [D62]
...Eylik Koca [nuñ] oğlu Alp Eren çapar yetdi. [D62]
Şayıлмаğ-ile Oğuz [uñ] bigleri tükense olmaz, hep yetdiler. [D63]
Taş Oğuz [uñ] bigleri-y-ile Delü Tundar şağdan depdi. [D64]
...Kara Göne [nüñ] oğlu Delü Budak şoldan depdi. [D64]
İç Oğuz [uñ] bigleri-y-ile Kazan düpe depdi... [D64]
Şağ tarafda Kara Tüken Melike Kıyan Selçük [üñ] oğlu Delü Tundar karşı geldi... [D64]
Şol tarafda Buğaçuk Melike Kara Göne [nüñ] oğlu Delü Budak karşı geldi... [D64]
...at [uñ] boynın kuçakladı yire düşdi. [D64]
Biş yüz Oğuz [uñ] yigitleri şehid oldı. [D65]
Çalın Oğuz [uñ] bigleri toyum oldı. [D65]
Kazan Big [üñ] ordusını... [D65]
...Uruz [uñ] başına azad eyledi. [D65]
...babañ [uñ] yiri uçmak olsun... [D66]
...anañ [uñ] yiri behiş olsun... [D66]

... Kam Ğam [uñ] oğlı... [D67]
İç Oğuz [uñ] Taş Oğuz [uñ] bigleri... [D67]
... Kara Göne [nüñ] oğlı Kara Budak yay tayanup tırmiş-idi... [D67]
... Kazan [uñ] oğlı Uruz tırmiş-idi... [D67]
... Kazılık Koca [nuñ] oğlı Big Yigenek tırmiş-idi... [D67]
Böyle idiçek kalın Oğuz [uñ] arkası... [D67 V21]
Böyle digeç kalın Oğuz [uñ] bigleri yüz göge tıtdılar, el kaldurup du'ā eylediler, Allah Ta'āla saña bir oğul virsün didiler. [D68]
Kalın Oğuz [uñ] bigleri el kaldurdılar... [D69]
... Pay Büre Big [üñ] oğlına bişik kertme yavuklu olsun didi. [D69]
Kalın Oğuz [uñ] bigleri bunı iştider, şad olup sevindiler. [D69]
Mere bezirganlar Allah Ta'āla maña bir oğul viridi, varuñ Rum [uñ] iline... [D69 V22]
Yol [uñ] yarağın gördiler. [D70]
Bu yañadan dağı bazirganlar gelübeni Kara Dervend [üñ] ağzına konmişlar-idi. [D70]
... on altı yıldur kim Oğuz [uñ] içinden gitmiş idük dan dansuğ kâfir [üñ] malın Oğuz [uñ] biglerine getirür idük. [D71 V23]
... bigümüz [üñ] oğlı vardur... [D73]
... bigüñüz [üñ] oğlı kimdür? [D73]
... babam [uñ] yanında minnetsüz almağ yigdür didi. [D73]
Oğlan bazirganlar [uñ] huşuşından bir söz söylemedi... [D74]
Mere kavat [uñ] oğlı kavatlar... [D74]
... ata tırur-iken oğul [uñ] elin-mi öperler. [D74]
Pay Püre Big Kalın Oğuz [uñ] biglerini çağırdı, konukladı. [D75]
Ağ sancak götürende müsülmanlar [uñ] arhası olsun [D75]
Kalın Oğuz [uñ] bigleri el götürdiler du'ā kıldılar, bu ad bu yigide kutlu olsun didiler. [D75]
Bağdı gördi, bu otağ Banı Çiçek [üñ] otağı-y-imiş ki... [D76 V26]

Mere dayalar bu kavat [uñ] oğlı kavat mize erlik-mi gösterür didi... [D76 V26]
Mere dadı men avçı degülem big [üñ] oğlı bigem... [D77]
...bu otağ Pay Piçen Big [üñ] kıızı Banı Çiçegüñdür didi. [D77]
Kızlar geyigi götürdiler, gözeller [üñ] şahı... [D77]
...bu yigit [üñ] yüzi niķablu [D77]
...big [üñ] oğlı big imiş didiler. [D77]
Pay Püre Big [üñ] oğlı Bamsı Beyrek... [D78]
At depdiler, Beyrek [üñ] atı... [D79]
...kimse [nüñ] kiçdüği yok... [D79]
...kimse [nüñ] yarduğı yok... [D79]
Bu kııza başılaķak olur-isem Kılın Oğuz [uñ] içinde... [D79]
...arķası [nuñ] üzerine yire urdı. [D80]
Beyrek üç öpdü, bir dişledi, düğün kutlu olsun ģan [uñ] kıızı diyü... [D80]
...ģan [uñ] kıızı didi. [D80]
Çün böyle oldu, haman imdü ilerü tırmaķ gerek big [üñ] oğlı didi. [D80]
...Pay Piçen Big [üñ] kıızı Banu Çiçek ola didi. [D81]
Oğul kılın Oğuz [uñ] biglerini... [D81]
Kılın Oğuz [uñ] biglerini hep ohıdılar... [D81]
Kılın Oğuz [uñ] bigleri ayıtdılar: [D82]
...ayaklılar [uñ] buraya geldüği yok... [D83]
...ağızlılar [uñ] bu şuyumdan içdüği yok... [D83]
...Hak [uñ] emri-y-ile şapa sağ oldu. [D85]
Meded Dede, kerem eyle Allah [uñ] 'ışķına kapuyı aç çıķayın didi. [D88 V32]
Allah [uñ] 'ışķına beni kırtar didi. [D89]
Oğuz [uñ] zamanında bir yigit ki ivlense oh atar-idi... [D89]
Beyrek ap alaca gerdeği [nüñ] içinde yiyüp içüp bi-ģaber oturur-idi. [D90
V33]
Vay al duvağum [uñ] iyesi [D92 V34]

Vay alnum [uñ] başum [uñ] umudı [D92 V34]

Bunı işidüp Kıyan Selçük [uñ] oğlu Delü Dundar ağ çıkardı kara geydi. [D92 V34]

Kalın Oğuz [uñ] bigleri Beyrek için 'azim yas tıtdılar, umud üzdiler. [D92 V34]

...dirisi [nüñ] haberin getürse... [D93]

...ölüsi [nüñ] haberin getürene... [D93]

Böyle diğec, yarımasun yarçımasun, Yalançı [nuñ] oğlu Yartaçuk aydur: [D93]

...ölüsi [nüñ] dirisi [nüñ] haberin getüreyin didi. [D93]

...al duvağum [uñ] iyesi. [D94]

...alnum [uñ] başum [uñ] umudı. [D94]

Kalın Oğuz [uñ] bigleri Beyrekden umut üzdiler. [D94]

...Yalançı [nuñ] oğlu Yaltaçuk kiçi düğünin eyledi... [D94]

Kalın Oğuz [uñ] içinde... [D95]

Ulaş [uñ] oğlu Şalur Kazanı sorar olsam sağ-mı argış? [D95 V36]

Kıyan Selçük [üñ] oğlu Delü Tundarı şorar olsam sağ mı argış? [D95 V36]

Kara Göne [nüñ] oğlu Kara Budağı şorar olsam sağ-mı argış? [D95 V36]

Pay Piçen [üñ] kıızı Banı Çiçek ivde-mi argış? [D95 V36]

Kalın Oğuz [uñ] içinde [D96]

Kıyan Selçük [üñ] oğlu Delü Tundarı şorar olsañ sağdur Bamsı. [D96]

Kara Göne [nüñ] oğlu Budağı şorar olsañ sağdur Bamsı. [D96]

Pay Piçen [üñ] kıızı Banı Çiçek [D96]

Yalançı [nuñ] oğlu Yartaçuğa varur gördüm. [D96]

Gelmez olsañ Pay Piçen [üñ] kıızı Banı Çiçegi aldurduñ bellü bilgil didi. [D97]

Yalançı [nuñ] oğlu Yaltaçuk... [D97]

...Banı Çiçek Yalançı [nuñ] oğlu Yaltaçuğa varur olmış. [D97]

...Yalançı [nuñ] oğlu Yaltaçuk dirler bir kişi var-idi... [D98]

Beyrek at [uñ] göksin kuçakladı... [D99]

Kara tonuz [uñ] etinden yahını yidürdüñ doyamadum. [D100]

...yigidüm [üñ] amanatı mere kâfir. [D100]
...yigidüm [üñ] amanatı mere kâfir didi... [D100]
Yalançı [nuñ] oğlu Yaltaçuğuñ didi. [D100 V39]
...ölüsü [nüñ] dirisi [nüñ] haberin kimse bilmez... [D101]
...Yalançı [nuñ] oğlu Yaltaçuk dirler... [D101]
...ölüsü [nüñ] dirisi [nüñ] haberin getürdi... [D101]
...ivleri [nüñ] öñinde bir büyük ağaç var-idi... [D102 V40]
Kara şakaç [uñ] altında gömeçden ne var? [D105 V42]
...gözi [nüñ] şadaçası... [D105 V42]
...ozan [uñ] geldügi yok [D106]
Beyrek aydur: gördüñ-mi, kızlar bu kaftan-ile meni tanıdılar, kalın Oğuz [uñ]
bigleri dahı tanırlar didi. [D107 V43]
Kara Göne [nüñ] oğlu Budak... [D107 V43]
...Kazan Big [üñ] oğlu Uruz... [D107 V43]
...bigler [üñ] başı Yigenek... [D107 V43]
...Gaflet Koca [nuñ] oğlu Şir Şemseddin... [D107 V43]
...hay toñuz [uñ] oğlu toñuz dir-idi... [D108]
Yalançı [nuñ] oğlu... [D108]
Mere kavat [uñ] oğlu kavat... [D108]
Yalançı [nuñ] oğlu Yaltaçuk... [D108]
...yay [uñ] ufanduğına katı kakıdı, aydur: [D108]
...yağı [nuñ] yurdu [D109]
...aygır [uñ] malı [D109]
Oğuz [uñ] bigleri bunu göricek el ele çaldılar gülişdiler. [D109]
Kalmış yigit [üñ] arhası [D110]
Beze miskin [üñ] umudu [D110]
...yüzi [nüñ] qaralığı dege. [D111]
...şimdi kızlar [uñ] yanına varmak ister. [D111]

Mere ҡoñ-a kızlar [uñ] yanına da varsun didi. [D112]
Beyrek ҡalkdı kızlar [uñ] yanına vardı... [D112]
Mere ҡavat [uñ] oğlı delü ҡavat... [D112]
Öküź [üñ] ardında ʃarvanlar saña baқar. [D113]
İviñüz [üñ] ardı dereçük degül-mi-y-idi? [D114]
İtüñüz [üñ] adı Baraқ degül-mi-y-idi? [D114]
...bu hal [üñ] geleçeğin bilür-idük? didi. [D114]
Қızıl altun getürüñ han [uñ] ҡızına tırnaқ yonuñ. [D115]
'Ayıbluça han [uñ] ҡızı ere varmaқ 'ayıb olur didi. [D115]
Beyrek gideli bam bam depe [nüñ] başına ııkduñ-mı ҡız? [D115]
Beyrek gideli bam bam depe [nüñ] başına... [D115]
Alan ʃabaқ han [uñ] ҡızı... [D116 V49]
Görür gözüm [üñ] aydını oğul. [D119 V51]
Tutar bilüm [üñ] ҡuvveti oğul. [D119 V51]
Қалın Oğuz [uñ] imrençesi... [D119 V51]
Yalançı [nuñ] oğlı Yaltaқуқ bunı iʃitdi... [D119 V51]
...Tana [nuñ] sazına ʃaldı. [D119 V51]
...қılıcı [nuñ] altından kiçdi. [D119 V51]
Қалın Oğuz [uñ] bigleri atlandılar... [D120]
...Bayburd [uñ] Hıʃarına çapar yetdiler. [D120]
Қалın Oğuz [uñ] bigleri aru ʃudan abdest aldılar... [D120]
Yidi kâfir [üñ] bigi қılıçdan kiçdi. [D120 V52]
...Қазан [uñ] oğlı Uruz Big bunlar hıʃara yorıyıʃ itdiler. [D120 V52]
Bañ bañlatdılar, 'aziz Tañrı [nuñ] adına ҡudbe oқıtdılar. [D121]
...toқuzlama çirgâp çuға hanlar [uñ] hanı Bayındıra pencik ııkardılar. [D121]
...ğâzi erenler [üñ] başına... [D122]
...ne [y-üñ] geldüğin... [D122]
...babañ [uñ] yiri uçmaқ olsun... [D122 V53]

...anañ [uñ] yiri behişt olsun... [D122 V53]

QAZAN BİG [üñ] OĞLI URUZ BİGÜNİ TUSTAĞ OLDUĞI BOYI BEYÂN
İDER HANUM HEY [D122 V68-7]

Bir gün Ulaş [uñ] oğlu... [D122 V68-7]

Topksan tümen genç oğuz [uñ] şöhetine dirilmiş-idi. [D122 V68-7]

...kâfir [üñ] kızları al şarabı... [D123 V69]

... altun ayağ-ile qalın Oğuz [uñ] biglerine gezdürürler-idi. [D123 V69]

...Ulaş [uñ] oğlu Salur Qazan içmiş-idi. [D123 V69]

Qan Abkaza [nuñ] iline men giderem. [D124]

Qara gözlü kâfir [üñ] kızın men aluram. [D124]

Qanlı Oğuz [uñ] içinde çuldu almaduñ. [D125]

...qaçan sen meni alup kâfir [üñ] serhaddına çıkarduñ... [D125]

...kâfir [üñ] serhaddına, Cızığlara, Ağlağana, Gökçe Tağa aluban çıkayın...
[D126]

...Taıyan [uñ] Qal'asından... [D127]

...Aq Saqa [nuñ] Qal'asından... [D127]

Hay ne oturursın, itüni avlatmayan, çetüğüni mavlatmayan alplar [uñ] başı
Qazan oğlançuğı ile serhoş olup yaturalar didi. [D127]

Geyik [üñ] tozıdur... [D127]

...kimi aydur: yağı [nuñ] tozıdur. [D127]

Sası dinlü kâfir [üñ] başın kesdüreyüm... [D129]

Qaba çomak [uñ] altında boğradayım... [D129]

Kâfir [üñ] başın kesdüreyim... [D129]

Adam [uñ] etin yahni kılan... [D130]

Oğul-da kılıç kuşanur baba [nuñ] gayreti-y-içün. [D131]

...qaba tağlar [uñ] başına çıkğıl. [D131 V73]

Yirden yüce tağlar [uñ] başına... [D131 V73]

Ol zamanda oğul ata [nuñ] sözün iki eylemez-idi, iki eylese ol oğlanı qabul
eylemezler-idi. [D132]

Çazan [uñ] oğlı... [D132]
...ala kalkan [uñ] bağını kışa dügdiler... [D133 V74]
Yüzi [nüñ] üzerine şaluban süridiler. [D134]
...yüzi [nüñ] üzerine şalup aldılar, yorıyu virdiler. [D134]
At [uñ] cılavısın döndürdi, girü döndi. [D134]
...anası [nuñ] yanından alayın, kılıc-ile paralayayım... [D135]
Han [uñ] kızı... [D135]
...kanlı Oğuz [uñ] biglerin toylayayım didi. [D135 V75]
Han [uñ] kızı gördi kim Çazan gelür... [D135 V75]
Berü gelgil Salur [uñ] bigi Salur [uñ] görki [D135 V75]
Başum [uñ] bahtı... [D136]
...ivüm [üñ] tahtı [D136]
...atam [uñ] anam [uñ] virdügi [D136]
...kaba tağlar [uñ] öñine ava çıkduñ. [D136]
Kāfir [üñ] öñinçe yoritduñ-mı? [D136]
...kara tağum [uñ] yüksegi oğul [D137]
...gözlerüm [üñ] aydını oğul [D137]
Yaluñuz oğul [uñ] haberin Çazan digil maña. [D137]
Yaluñuz oğul [uñ] haberin Çazan digil maña. [D137]
Yaluñuz oğul [uñ] haberin a Çazan digil maña. [D138]
Yaluñuz oğul [uñ] haberin almayınça [D139]
Kāfir [üñ] yollarından dönmeyeyin didi... [D139]
Çalın Oğuz [uñ] içine girem dir-idüm. [D139 V77]
Çara başum [uñ] karışı tutsun Çazan seni. [D140]
Han [uñ] kızı aydur: [D140]
Çazan oğlan [uñ] avda idügin andan bileyin ki... [D140]
...el [üñ] altından buyurdi: [D141]
Leş [üñ] arasında... [D141]

...oğlançuğı [nuñ] leşin bulmadı... [D141]
Kara tağum [uñ] yüksegi oğul [D141]
Kırlu şuyum [uñ] taşkınu oğul [D141 V78]
Kocalığum [uñ] vaqtı... [D141 V78]
Karı düşmen tatar [uñ] oğlı... [D142]
Ağ ellerüm [üñ] arduma bağlandığın [D142]
Kıl sicim [üñ] ağ boynuma takıldığın [D143]
Kara gözlü yigitlerüm [üñ] kırıldığın [D143]
Başum [uñ] bahtı Kazan diyü ağladasın. [D143 V79]
Yaradan [uñ] haqqı-y-içün baba [D143 V79]
Kara toñuz [uñ] tamında yatur digil. [D144]
...acı şoğan [uñ] öyüni digil. [D144]
Kalın Oğuz [uñ] içinde... [D144]
...kara tağum [uñ] yüksegi oğul. [D145 V80]
Güçlü bilüm [üñ] kuvveti... [D145 V80]
Kırangulu gözlerüm [üñ] aydını oğul. [D145 V80]
Seni bilen big [üñ] oğulları ağ çıkardı kara geydi. [D146]
Kâfir [üñ] yanınça yayak yorır diyeyin-mi? [D146]
...acı şoğan [uñ] öyünçügi diyeyin-mi? [D146]
Nâgâh gözi [nüñ] kapağma kılıç tokındı. [D148]
Başum [uñ] tacı Kazan gelmedi diyü... [D148]
At [uñ] üstinde eglenmeyüp yortan Kazan. [D149 V82]
Han [uñ] kıızı... [D149 V82]
Bu mahalda Oğuz [uñ] erenleri bir bir yetdi. [D149 V82]
Kara dere [nüñ] ağzında Kâdir viren... [D149 V82]
...kara buğa [nuñ] derisinden... [D149 V82]
...Kazan [uñ] kartası Kara Göne çapar yetdi. [D150]
Demür Kapu [nuñ] Dervendindeki demür kapuyı kapup alan... [D150]

...Kıyan Selçük [üñ] oğlu Delü Tundar çapar yetdi. [D150]

...Ėaflet Koca [nuñ] oğlu Şir Şemseddin çapar yetdi. [D150 V83]

...kalın Oğuz [uñ] imrençesi... [D151]

...kalın Oğuz [uñ] biglerini bir bir atdan yıkan... [D151]

...Kazılık Koca [nuñ] oğlu Big Yigenek çapar yetdi. [D151]

...biñ kavum [uñ] başları Düger yetdi. [D151]

...biñ Bügdüz [üñ] başları Emen yetdi. [D151]

...toğuz koca [nuñ] başları Aruz yetdi. [D151]

...Oğuz [uñ] bigleri dükense olmaz... [D151]

Taş Oğuz [uñ] bigleri ile Tundar şağa depdi. [D152 V84]

...yir [üñ] üzerine dökdi. [D152 V84]

Oğuz [uñ] bigleri toyum oldı. [D153]

Kırk ivlü kul-ile kırk cariye oğlu [nuñ] başına çevürdi, azad eyledi. [D153]

Ėazā mübarek oldı. Oğuz [uñ] bigleri toyum oldı. [D153] k

...kanatlarıñ [uñ] uçı kırılmasun... [D154 V85]

DUĞA Koca [nuñ] OĞLI DELÜ DUMRUL BOYINI BEYĀN İDER
HANUM HEY [D155]

...Oğuzda Duğa Koca [nuñ] oğlu Delü Dumrul dirler-idi bir er var-idi. [D155]

Allah [uñ] emri -y-ile ol yigit öldi. [D155]

Ol yigit [üñ] üzerine möhkem kara şiven oldı. [D155]

...varlığıñ [uñ] hakkı-y-içün... [D156]

Delü Dumrul [uñ] görür gözi görmez oldı... [D157]

Ağzum [uñ] içi buz kibi oldı. [D157]

Gözüm [üñ] çöngü idügin ne beğenmezsin? [D158]

Şaçalum [uñ] ağardığın ne beğenmezsin? [D158]

Ėademiler [üñ] evreni Delü Dumrul... [D159]

...men dahı bir yumuş [uñ] oğlanıyam didi. [D160]

Sen Ėod mü´minler [üñ] köñlindesin. [D161]

...yā ‘Azrā’il Delü Dumrul can [uñ] yirine can bulsun... [D162]

...babası [nuñ] yanına geldi. [D162]

Gök [üñ] üzerinde al kanatlı ‘Azrā’ile emr eyledi. [D162]

Canum [uñ] parası oğul [D163]

Çara mudbağ [uñ] altında... [D163]

On ay diyende dünya [nuñ] yüzine... [D165]

Şası dinlü kâfir [üñ] elinde tutsağ olay-idüñ oğul. [D165]

Altun aqça [nuñ] güçine şalubanı seni kırtara-y-idüm oğul. [D165]

...ağ şakallu babañ [uñ] yanına varduñ can virmedi... [D166]

...ağ pürçeklü anañ [uñ] yanına varduñ can virmedi, dağı kim virse gerek didi.

[D166]

Ademiler [üñ] evreni... [D168]

Ulu yollar [uñ] üzerine [D168]

Hağ Ta‘ālaya Delü Dumrul [uñ] sözi hoş geldi. [D169]

KAÑLI KOCA [nuñ] OĞLI KAN TURALI BOYINI BEYĀN İDER HANUM
HEY [D170]

Oğuz [uñ] zamanında Kañlı Koca dirler-idi bir gürbüz var-idi. [D170]

...men kanlu kafir [üñ] iline varmadın ol varmış maña baş getürmüş ola didi.

[D171]

...pes varasın bir cici bici türkmen [üñ] kızını alasın... [D171]

Böyle diğec erenler [üñ] evreni Kan Turalı... [D171]

Yıkılsun Oğuz [uñ] illeri, maña yarar kız bulımadum baba didi. [D172]

Kañlı Koca sevini kıvanı örü tırdı, ağ şakallu pir kocalar [uñ] yanına bırağdı.

[D172]

...canavar [uñ] kalıñlığı...[D173]

...burc [uñ] bedeninde kesilüp... [D173]

...ancağ buğa [nuñ] buynuzında helāk olmışlar-idi. [D173]

At [uñ] ayağı külüg ozan [uñ] dili çevük olur. [D174]

...kanlu kâfir [üñ] iline aqın çapayım... [D174]

Gözeller [üñ] serveri şaru tonlu Selcen Hatunı alsam. [D177]
Atam [uñ] anam [uñ] ivine dönsem. [D177]
Tekür taht [uñ] üzerinde oturmuş-idi. [D178]
Tañrı [nuñ] buyuruğı-y-ile Peygamber [üñ] kavli-y-ile [D179]
Çan Turalı cemal [üñ] ve kemal [üñ] iyesi yigit idi. [D180]
...canavarlar [uñ] elinde helāk ola didi. [D180]
Şimdi yigidi atar yıkar serer pırtar, yıkılsun Oğuz [uñ] illeri... [D180]
...kırk yigit bir big [üñ] oğı-y-ile bir kızdıan ötüri nolur didiler. [D180]
Çara inek [üñ] buzağısı degül-midür [D181]
Saru tonlu Selcen Hatun kökşden baçar / Kime baçsa 'ışk-ile oda yaçar / Çan
Turalı şaru tonlu kız [uñ] 'ışkına bir hū didi. [D181]
Buğa buynuzı [nuñ] üzerine dikildi. [D182]
...göti [nüñ] üzerine çökerdi. [D182]
Canavarlar [uñ] serveri aşlandıur... [D183]
Çan Turalı yigitlerin ağılar gördi, aydur: Mere alça kopupuzum ele aluñ meni
öğüñ, şaru tonlu kız [uñ] 'ışkına bir aşlandıan döneyim-mi didi. Yoldaşları burada
soylamış, görelüm hanum ne soylamış:[D183]
Ağça sazlar [uñ] içinde şaru gönler görüben taylar başan [D184]
Canavarlar [uñ] serveri kağan aşlan kıran [D184]
Şaru tonlu Selcen Hatun köşkden baçar / Kime baçsa 'ışk-ile oda yaçar / Şaru
tonlu kız [uñ] 'ışkına bir hū didi. Çan Turalı mere kafir aslanuñı koyu vir gelsün
didi. [D184]
...saña şğındum cömerdler [üñ] cömerdi ğani Tañrı, meded didi. [D184]
Tekür [üñ] öñine geldi ayıtdı: [D185]
Canavarlar [uñ] serhengi devedür... [D185]
Çanlı kâfir [üñ] iline dünin girdüñ. [D186]
Çalın Oğuz [uñ] iline haber vara. [D186]
Çanlı Koca [nuñ] oğı Çan Turalı nitmiş diyeler. [D187]
Seni deve [nüñ] burnından zebun olur didiler bilmez-misin? [D187]

Şaru tonlu Selcen Hatun köşkten bakar / Kime baksa 'ışk-ile oda yaçar Şaru tonlu kız [uñ] 'ışkına bir hū didi. Kan Turalı örü turdı, aydur: [D187]

...ol kız [uñ] sözi-y-ile yapışdı dirler... [D188]

...yarın Oğuz [uñ] iline haber vara... [D188]

...deve [nüñ] elinde kalmış-idi kız kurtardı diyeler... [D188]

Kap kayalar [uñ] başında yuva tutan [D188]

Cümle kuşlar [uñ] sultanı çal-kara kuş [D188]

Şaru tonlu Selcen Hatun köşkten bakar / Kime baksa 'ışk-ile oda yaçar Şaru tonlu bir kız [uñ] 'ışkına bir hū didi. Kan Turalı adı görklü Muhammede salavat getürdi, deveye bir depme urdı. [D189]

Bir dahı urdı, deve ayağı [nüñ] üzerine turımadı, yıkıldı. [D189]

...üzengüsi [nüñ] kayışı üzilür, dikmege gerek olur didi. [D189]

Ol zamanda Oğuz [uñ] yigitlerine ne kaža gelse uyhudan gelür-idi. [D191]

...atam [uñ] anam [uñ] ivine iletmesünler didi. [D191]

Gördi gelen at [uñ] üzerinde, geyinmiş... [D193]

...Hağ Ta'āla [nüñ] dergahında hāşıl oldu diyüp aru şudan abdest aldı. [D193]

Kaytabanlar [uñ] torumından döner-mi olur? [D196]

...kāfir [üñ] başın kesdi. [D197]

Selcen Hatun Kan Turalıyı at [uñ] ardına aldı, çıkıdı. [D197]

Giderek Kan Turalı [nüñ] fikrine bu geldi-kim: [D197]

At [uñ] ardına aldum çıkıdum diyesin. [D197]

Ala yorğan [uñ] içinde... [D198]

Al duvağum [uñ] altından söyleşmedüm. [D198]

Tiz sevdüñ tiz uşanduñ kavat [uñ] oğlı kavat. [D198]

Mere kavat [uñ] oğlı kavat men aşağa kulpa yapışuram, sen yukarı kulpa yapışursın... [D198]

...mere kavat [uñ] oğlı... [D198]

Kar [uñ] üzerine kan tammış kibi... [D199]

Kalemçiler [üñ] çaldığı... [D199]

Aşlan [uñ] uruğı sultān [uñ] kıızı [D199]
...big babası [nuñ] yanına irişdiler. [D200]
Dügün itdi, çalın Oğuz [uñ] biglerin ağırladı. [D200]
...đāzi erenler [üñ] başına ne [y-üñ] geldüğin söyledi... [D201]
KAZILIK KOCA [nuñ] OğLI YIGENEK BOYINI BEYĀN İDER HANUM
HEY [D201 V85-6]
Kam Ğan [uñ] oğlı... [D202]
İç Oğuz [uñ] Taş Oğuz [uñ] bigleri şoşbete dirilmiş-idi. [D202]
Kaba dizi [nüñ] üzerine çökdi, Bayındır Hāndan akın diledi. [D202]
Günlerde bir gün Düzmürd [üñ] Kāl'asına geldi. [D202]
Kara Deñiz [üñ] kenarında idi. [D202]
...Arşun [uñ] oğlı Direk Tekür dirler-idi. [D202 V86]
...Kazılık Koca [nuñ] tutsağ olduğı vaķıt... [D204]
Günlerde bir gün Yigenek oturup bigler ile şoşbet ider-iken Kāra Göne [nüñ]
oğlı Budağ-ile uz düşmedi. [D204]
Kalmış yigit [üñ] arşası [D205]
Beze miskin [üñ] umudı [D205]
...meni babam [uñ] tutsağ olduğı kāl'aya gönder didi. [D205]
Bayındır Hān buyurdı, yigirmi dört sancağ [uñ] bigi gelsün didi. [D205]
Evvel Demür Kāpu [nuñ] Dervendinde big olan... [D205]
...kārđu süñü [nüñ] uçında er böğürden... [D205]
...đarına yetdüğinde kimsin diyü şormayan Kıyan Selçük [üñ] oğlı Delü
Tundar... [D205]
...Eylik Koca [nuñ] oğlı Dülek Evren bile varsun didi. [D205]
Kōřa burcdan kāyin okı eglenmeyen Yağrınçı [nuñ] oğlı İlalmış... [D205]
Üç kerre yağı görmese kān ağlayan Toğsun [uñ] oğlı Rüstem bile varsun didi.
[D206]
Ejdehalar [uñ] ağzından adam alan Delü Evren bile varsun. [D206]
řayıлмаđ-ile Oğuz [uñ] erenleri dükense olmaz... [D206 V88]

...Bayındır Hān yigirmi dört bahadır sancak [uñ] bigini Yigenege yoldaşlığa bile koşdı. [D206 V88]

...göz [üñ] uçı-y-ile ol ere bakdum... [D207]

...Oğuz [uñ] illerinde kimsin didüm... [D207]

Düzmürd [üñ] Kal'asına giderem... [D207]

Ala gözlü big [üñ] yigitleri... [D208]

Tā ki Düzmürd [üñ] Kal'asına yetdiler. [D208]

Çünkü kāfirler bunları gördiler, Arşun [uñ] oğlu Direk Teküre haber virdiler. [D208]

Qıyan Selçük [üñ] oğlu... [D209]

...yigirmi dört sancak [uñ] bigi... [D209 V90]

...tekür [üñ] elinde zebun oldı. [D209 V90]

Pes Kazılık Koca [nuñ] oğlu Yigenek taze yigitçük yaradan Allaha şıgındı, bi-zaval ma'budi öğdi, aydur: [D209 V90]

Kimse [nüñ] rızkın yimedüñ. [D210]

Hışar [uñ] kapusına girmiş-iken... [D211]

Qara ilüm [üñ] koyunını yüklü kodum. [D211]

'Aziz Tañrı [nuñ] adına kudbe oqıtdılar. [D212 V92]

...ağ şakallu babañ [uñ] yiri uçmak olsun... [D213]

...ağ pürçeklü anañ [uñ] yiri behişt olsun... [D213]

Dün [üñ] içinde ürkdi köçdi. [D213]

Ulu kardaşuñ [uñ] adı Qıyan Selçükdür... [D214]

Alplar [uñ] başı Kazana zarb urdı... [D218]

...Depegöz [üñ] elinde zebun oldı. [D218]

Düzen [üñ] oğlu Alp Rüstem şehid oldı. [D218]

Uşun Koca oğlu kibi pehlivan [uñ] elinde şehid oldı. [D218]

Oğuz Depegöz [üñ] elinde zebun oldı. [D219]

...ayağuş [uñ] toprağına meni şaldılar, sana kesim virelüm dirler didi. [D219]

...Aruz [uñ] oğlu Basat gazāya gitmiş-idi, ol maħalda geldi. [D220]

...elüklü [nüñ] oğlı [D221]
Erdil teke [nüñ] buynuzından katı yaylı [D221]
Aruz [uñ] oğlı ħanum Basat maña meded didi. [D221]
Ėarıçuk aydur: Yalançı dünya [nuñ] yüzinde bir er ħopdı...
...alplar [uñ] başı Ėazana bir zarb urdı... [D221]
...meydan [uñ] yüzinde... [D222]
...ħardaşuñ Ėıyan Selçük [üñ] ödi şındı can virdi... [D222]
...ħalın Oğuz [uñ] biglerin dağı kimini zebun idüp... [D222]
Ėarşu yatan ħara tağum [uñ] yükseği ħartaş [D223]
Güçlü bilüm [üñ] ħuvveti [D223]
Ol ħatun ħişiye bir esir virdi, var ođluñı ħurtar dedi. Ėatun aldı, geldi, oğlı [nuñ] yirine virdi. [D223]
Aruz sevindi, ħalın Oğuz [uñ] bigleri ile Basata ħarşu geldi. [D224]
Oğuz [uñ] bigleri dirildi. [D224]
Bigler ħardaş [uñ] uğrına Depegöz-ile bulısuram, ne buyurursız didi. [D224]
‘Arş [uñ] yüzinde çevürdüm alımadum Basat. [D224]
Depegöz [üñ] olduğı Salahana Ėayasına geldi. Gördi Depegöz güne ħarşı arħasın virmiş yatur. [D225]
...Şalahana [nuñ] Ėayasına geldi. [D225]
Basat sıçradı ħoyun [uñ] içine mağaraya düşdi. [D227]
Mere ħoyun [uñ] başları irkeç bir bir gel kiç didi. [D227]
Depegöz de bildi kim Basat deri [nüñ] içindedür, aydur: [D228]
...şöyle çalayım seni mağara [nuñ] duvarına kim... [D228]
Basat künbed [üñ] içine girdi. [D229]
Basat mağara [nuñ] ħapusına vardı. [D230]
Eyle kim men çekerem göz [üñ] buñını didi. [D231]
Hiç yigide virmesün ħadir Tañrı göz [üñ] buñını didi. [D231]
Ėarangu dün [üñ] içinde yol azsañ... [D231]
Ağ sağallu babañ [uñ] adı nedür? [D231]

...Ulaş [uñ] oğlı Salur azan [D232]
Atam [uñ] adın Şorar olsañ aba ađa [D232]
Anam [uñ] adın dir-iseñ açan aşlan [D232]
...Aruz [uñ] ođlı Basaťdur didi. [D232]
alın Oğuz [uñ] biglerinden... [D232]
Bir kez adam [uñ] etine toyam dir-idüm. [D232]
alın Oğuz [uñ] bigleri... [D233]
açubanı Şalağana [nuñ] ayasına girem dir-idüm. [D233]
Ağ Őakalı [nuñ] arıŐı tıtdı ola... [D233]
Gözi [nüñ] yaşı tıtdı ola... [D233]
Eyle kim ekerem men göz [üñ] buñını. [D233]
Hi yigide virmesün ādir Tañrı göz [üñ] buñını. [D233]
Buğra kibi Depegözi dizi [nüñ] üzerine ökerdi... [D233]
Deldi yay [uñ] kiriŐini tadı. [D234]
Süriyi süriyi mağara [nuñ] apusına geldi. [D234]
alın Oğuz [uñ] illerine aber geldi. [D234]
alın Oğuz [uñ] bigleri yetdiler. [D234]
Şalağana [nuñ] ayasına geldiler. [D234]
Dedem orut gelüben Őadılı aldı, ğazi erenler [üñ] başına ne [y-üñ]
geldüğin aydı virdi. [D234]
Erlik-ile ardaŐuñ [uñ] anın alduñ... [D234]
...alın Oğuz [uñ] biglerini yükden urtarduñ... [D234]
Ölüm [üñ] vatı geldüğinde aru imandan ayırmasan...[D235]
BEGİL [üñ] OĞLI EMRENÜÑ BOYINI BEYĀN İDER [D235]
İ Oğuz [uñ] Taş Oğuz [uñ] bigleri yığna olmış-idi. [D235]
...Oğuz [uñ] iline aravul olsun didi. [D236]
Touz tümen Gürcistan [uñ] ağzına varup ondı, aravullı eyledi. [D236]
Ü gün dağı Begili av Őikār [uñ] eti-y-ile onuklayalum bigler didi. [D237]

Çün av [uñ] yarağı oldı... [D237]
Üç-yüz altmış altı alp ava binse, kanlu geyik [üñ] üzerine yorıyış olsa...
[D237]
Begil [üñ] sevincidür diyü Begile gönderürler-idi. [D238]
Alplar [uñ] içinde bizi... [D238]
Altun tahtum [uñ] iyesi... [D238]
...yay [uñ] kirişin... [D240]
Begil at [uñ] cılavısın yeñimedi, bile uçdı. Begil örü turdı, ağladı. [D240]
Avçılardan ayru, dülbendi boğazına kiçdi, ordusu [nuñ] uçma geldi. [D241]
Arkuru yatan ala tağlar [uñ] etegine ava varduñ. [D241]
Kara tağlar [uñ] öñine ava bindüm. [D242]
At [uñ] üzerinden meni kap... [D242]
Aşlan [uñ] enügi yine aşlandur, atasını at [uñ] üzerinden karvadı, tutdı
döşegine çıkardı...[D242]
Karanguluça gözlerüm [üñ] aydını oğul [D243]
Güçlü bilüm [üñ] kuvveti oğul [D243]
Demür Kapu [nuñ] Dervendinden haber varmış. [D244]
Bigler [üñ] bigi olan... [D245]
Din-i Muhammed [üñ] yolına dürişeyim... [D246]
Al aygır kaçan-kim yağı [nuñ] çoğusın alsa... [D246]
Yavşan [uñ] dibi berk olmaz. [D248]
...kavat [uñ] oğlı kavat [D248]
Begil [üñ] oğlı burada soylamış... [D249]
...Düzen [üñ] oğlı Alp Rüstem... [D250]
Katlan mere kavat [uñ] oğlı, men saña varayım didi. [D250]
At [uñ] üzerinden... [D251]
Pādişah, Kazan [uñ] oğlı Uruz... [D253]
...Begil [üñ] oğlı... [D253]
Ėaziler [üñ] başına ne [y- üñ] geldügin söyledi. [D253]

UŞUN KOCO [nuñ] OĞLI SEGREK BOYINI BEYĀN İDER [D253]

Oğuz [uñ] zamanında Uşun Koca dirler bir kişi var-idi. [D253]

Bigler [üñ] bigi olan Kazan [uñ] divanında buña hiç kapu baca yoğ-idi. [D254]

...Kazan [uñ] öñinde oturur-idi. [D254]

Mere Uşun Koca [nuñ] oğlu... [D254]

Andan Şirögüven [üñ] uçından Gökçe Deñize degin il çarptı. [D255]

...Alınca [nuñ] Kal'asına uğramış-idi. [D255]

Uçardan kaz tavuğ, yorırdan geyik tavşan bu havluya toldurup Oğuz [uñ] yigitlerine bunu dām itmiş-idi. [D255]

Yigitleri kırdılar, Egregi tutdılar, Alınca [nuñ] Kal'asına zindana bıraktılar. [D255]

Kara kara tağlardan haber aşdı, kanlu kanlu şulardan haber kiçdi, kalın Oğuz [uñ] illerine haber vardı. [D256]

...Alınca [nuñ] Kal'asında esirdür, var anı kırtar didi. [D256]

...karangulu gözüm [üñ] aydını kardaş diyü ağladı. [D257]

Arkırı yatan Ala Tağ [uñ] etegine vardum. [D257]

Kanlı Oğuz [uñ] illerinde dirnek var-imiş, anda vardum. [D257]

Yimek [üñ] içmek [üñ] arasında [D257]

Kalın Oğuz [uñ] bigleri... [D258]

Kara tağum [uñ] yüksegi kartaş digil. [D258]

Ana [nuñ] hakkı Tañrı [nuñ] hakkı olmasa-y-idi. [D259]

Kanlı geyik [üñ] üzerine gavğa kopsa [D259]

Kardaşsuz miskin yigit [üñ] eñsesine yumruk tokınsa [D259]

...kalın Oğuz [uñ] iline... [D260]

...at [uñ] tusağın uruñ didi. [D260]

Mere kavat [uñ] kıızı... [D260]

Altı yol [uñ] ayırdına çadır dikem. [D261]

Oğlan aydur: Mere kavat [uñ] kıızı... [D262]

...ağam [uñ] başına and içmişem... [D262]

Dereşam [uñ] uçından kiçdi... [D263]

Geyim [üñ] kılıcısından, at [uñ] çokramasından. [D264]

...at [uñ] kulağı sak olur, çekübeni oğlanı oyardı. [D264]

Kāfirler [üñ] sağ olanları kaçarak teküre geldiler. [D264]

Ya niçe eylemek gerek, varuñ ol tutsak yigidi çıkaruñ getiruñ, depegen [üñ] köpini süsengen yırtar, at viruñ toñ viruñ didi. [D265]

...koltuğı [nuñ] altından bakar, kalkar bize giñ yazuyı tar gösterür didiler. [D266]

Şıçradı kāfirler [üñ] arasından çıkdı... [D266]

Toplandı başı [nuñ] uçına geldi. [D267]

Toñuz [uñ] tamında yatur mı olur? [D267]

Ne yigitsin kalın Oğuz [uñ] ilinden gelen yigit? [D267]

Yaradan [uñ] hakkı-y-içün tırı gelgil. [D267]

...ağam [uñ] başı-y-içün seni iki para kılur-idüm didi. [D268]

Ķarañu dün [üñ] içinde yol azsañ... [D268]

Ķavğa [nuñ] günü öñdin depen... [D268]

Ķarañu dün [üñ] içinde yol azsam... [D269]

Babam [uñ] adın şorar-iseñ Uşun Ķoca [D269]

Dereşam [uñ] Şuyımı depüp kiçdiler. [D270]

Ķanlı kāfir [üñ] elinden... [D270]

Ķoca Big [üñ] oğulları... [D271]

Ölüm [üñ] vaqtı geldüğünde aru imandan ayırmasun... [D271]

ŞALUR ĶAZAN TUTSAĶ OLUP OĞLI URUZ [uñ] ÇIKARDUĞI BOYI BEYĀN İDER [D272]

Ķırabuzan [uñ] tekürü bigler [üñ] bigi olan Ķan Ķazana bir şāhin göndermiş-idi. [D272]

Bir gice yiyüp içüp oturur-iken şāhinçi [nüñ] başına aydur: [D272]

İrken bindiler av [uñ] yirine vardılar. [D272]

Gözlediler, şāhin Ķomanın [uñ] Ķal'asına indi. [D272]

Dere depe aşdı, kâfir [üñ] iline geldi. [D272]
...Oğuz [uñ] bigleri yidi gün uyur-idi. [D272]
Gelenler bildi kim bunlar Oğuz [uñ] erenlerindendir. [D273]
Gider-iken 'araba [nuñ] kıcırısından Kazan oyandı. [D273]
Hele Kazanı getürdiler, Tomanın [uñ] Kal'asında bir kuyuya bıraktılar.
[D274]
Tekür [üñ] 'avratı aydur: [D275]
...dinüñ [üñ] 'ışkına ol eri kuyudan çıkar didi. [D275]
Kaba kaba bigler [üñ] oğlu gavga kılsa [D278]
Oğuz [uñ] erenleri turur-iken...[D278]
Şarp yirlere yapılmış kâfir [üñ] şehri. [D279]
Şu [y-uñ] dibinde döner... [D278]
... şu [y-uñ] dibinde çığırşur... [D278]
At-ile Kârun [uñ] iline çapkun yetdüm. [D280]
Kalın Oğuz [uñ] ilinde... [D281]
Kâfir [üñ] bigleri dirildiler geldiler. [D281]
Getürdiler toñuz [uñ] tamına habısa şaldılar. [D281]
At [uñ] ayağı külüg ozan [uñ] dili çevük olur. [D281]
Ayıtdı: diridür, Tomanın [uñ] Kal'asında tutsakdur didi. [D282]
Mere ana men Han [uñ] oğlu degül-imişem. [D282]
Han Kazan [uñ] oğlu imişem. [D282]
Mere kavat [uñ] kızını muni maña niçün dimez-idüñ? [D282]
Ana [nuñ] haqqı Tañrı [nuñ] haqqı degül-imiş-ise [D282]
...Men babam [uñ] tutsak olduğu kal'aya giderem. [D283]
Yol [uñ] üzerinde...[D283]
Atdan inüp tacir [üñ] tonın geydiler. [D283]
Bazırgan [uñ] şüretinde katır deve çekdiler, geldiler. [D283]
Çeri [nüñ] üzerine geldiler, kondılar. [D284]

Gördi-kim al'ayı aldılar, açdı teküre vardı, ayaşofya [nuñ] alınduğın haber viridi. [D284]

...başuñuz [uñ] yarağın görüñ didi. [D284]

Vardılar, azanı çıkarup tekür [üñ] öñine getürdiler. [D285]

Kāfir [üñ] leşkeri... [D285]

ılıç ve süñü ve çomaç ve sāyir cenk [üñ] āletin geydürüp tonatdılar. [D285]

Bu maħalda Oğuz [uñ] erenleri alay alay geldi. [D285]

azan gördi-kim leşker [üñ] öñinçe bir ağ boz atlu... [D285]

Pay Püre Ğan [uñ] oğlı Bamsı Beyrek maña dirler. [D286]

Beyrek at [uñ] boynın uçakladı, ayıda döndi. [D287]

Bunu gördi Eylik oca [nuñ] oğlı döne bilmez Dülek Evren meydana girdi. [D287]

Eylik oca [nuñ] oğlı döne bilmez Dülek Evren maña dirler didi. [D288]

Aydur: Mere avat [uñ] oğlı... [D288]

Düzen [üñ] oğlı Alp Rüstem at depdi, meydana girdi. [D288]

Düzen [üñ] oğlı Alp Rüstem maña dirler didi. [D289]

ara tağum [uñ] yükseği oğul. [D289]

arangulu gözlerüm [üñ] aydını oğul. [D289]

anlı kāfir [üñ] elinden... [D290]

alın Oğuz [uñ] iline gelüp ıkdı. [D290]

...đazi erenler [üñ] başına ne [y-üñ] geldüğin söyledi. [D291]

Ölüm [üñ] vaktı geldüğinde aru imandan ayırmasun, ādir seni nāmerde muħtac itmesün... [D291]

...Muħammed Muştafa [nuñ] Ğörmetine bağışlasun... [D291]

İÇ OĞUZA TAŞ OĞUZ 'ĀŞİ OLUP BEYREK [üñ] ÖLDÜĞİ BOYI BEYĀN İDER [D291 V92-8]

Taş Oğuz [uñ] biglerinden Aruz Emen ve alan bigler bunu işitdiler... [D292]

İttifāki cemi' Taş Oğuz [uñ] bigleri azana gelmediler, 'adāvet eylediler. [D292 V93]

azan aydur: Mere ılbaş bu aş Oğuz [uñ] bigleri dāyim bile gelürler-idi, şimdi niçün gelmediler didi. [D292 V93]

Yimek [üñ] içmek [üñ] arasında bigleri seni añdı. [D293 V94]

aş Oğuz [uñ] biglerine adam saldı. [D294]

aş Oğuz [uñ] bigleri hep yığnağ oldu. [D294]

aş Oğuz [uñ] biglerine ağırlık idüp toyladı. [D294]

...aş Oğuz [uñ] bigleri bile yağmalar-idi... [D294 V95]

aş Oğuz [uñ] bigleri oturur-iken girüp selam viridi. [D296 V96]

Aruz ağıdı, arvayup Beyregüñ şağalını tutdı, bigler Beyrege ıyamadı. Beyrek Aruz [uñ] ağıduğın burada bildi. [D296 V96]

Aldayuban er utmaq 'avrat [uñ] işidir. [D297]

Vallah men azan [uñ] uğurına... [D297]

...ol dağı varmış, hep aş Oğuz [uñ] bigleri yığnağ olmuş, bilmedük... [D298]

...yime [nüñ] içme [nüñ] arasında muşhaf getürdiler... [D298]

Aruz [uñ] oğlı gelmedin [D299]

...Aruz [uñ] oğlı Basat gelüp almadın [D299]

Beyrek pādiřahlar [uñ] pādiřahı hağıa vāřıl oldu. [D299]

Ağ ivi [nüñ] işiginde şiven opdı. [D299]

...aş Oğuz [uñ] bigleri size 'āři olmuşlar, bilmedük... [D300]

Aruza ve cemi' aş Oğuz [uñ] biglerine hağer oldu, uşda azan geldi didiler. [D301]

...Eñse oca [nuñ] oğlı Oğçı olsun didi. [D302]

At [uñ] üzerinden yire saldı. [D302]

aş Oğuz [uñ] bigleri bunu görüp hep atdan indiler... [D303]

...đāzi erenler [üñ] başına ne [y-üñ] geldüğin aydı viridi. [D303 V99]

Ölüm [üñ] vağtı geldüğinde aru imandan ayırmasan... [D303 V99]

...ağ şağallu babañ [uñ] yiri uğmağ olsun... [D304]

...ağ pürçeklü anañ [uñ] yiri behiş olsun... [D304]

A.3. Zincirleme Ad Tamlaması

Bir ad tamlamasının başka bir adla oluşturduğu ikinci bir ad tamlamasıdır. Zincirleme ad tamlamalarında da tamlayan öge her zaman ilgi durumundadır. Bu tür ad tamlamasının unsurları diğer ad tamlamalarında olduğu gibi yalın ya da birer kelime grubu olabilir (bk. Korkmaz, 2017: 289).

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **137** ilgi eki vasıtasıyla oluşturulmuş **67** yapı bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Çorçut Ata Oğuz [uñ] çavmınuñ müşkilini hal ider-idi. [D2V2]

Anuñ kibinüñ hanum bebekleri yetmesün. [D8 V5]

Bunuñ kibinüñ hanum bebekleri... [D9]

İki talusınuñ üstine buğanuñ köpük turdı. [D16 V9]

...anuñ babasınuñ yanında hoş ola artuk ola didiler. [D18]

Çazılık [uñ] Tağınuñ günahı yoçdur. [D28]

Çazılık [uñ] Tağınuñ suçu yoçdur. [D28 V16]

Çazılık [uñ] Tağınuñ günahı yoçdur. [D28 V16]

Çazılık [uñ] Tağınuñ suçu yoçdur. [D28 V16]

... Oğuz [uñ] biglerinüñ haberi yoç. [D30 V17]

...senüñ babañuñ üstine yağı geldi... [D30 V17]

SALUR ÇAZANUÑ İVİ [nüñ] YAĞMALANDUĞI BOYI BEYÂN İDER
[D35 V53-5]

...Amit [uñ] şuyınuñ aşlanı... [D35 V53-5]

Çazan Bigüñ ivi [nüñ] üzerine şehid oldı. [D38]

Köpek Çazanuñ atınuñ ayağına çap çap düşer siñ siñ sinler. [D47]

...çırk big [üñ] kızınınuñ öñine iletünler... [D53]

Şah-ı merdan 'Alinüñ Döldülinüñ eyeri ağaç [D55]

Çobanuñ üç yaşar çana derisinden şapanınuñ ayası-y-idi...[D56]

...taş [nuñ] düşdüğü yirüñ otı bitmez-idi. [D57]

... at [uñ] ayağı [nuñ] altında çalmasun didi. [D57]

...ağ boz atınuñ yilisi [nüñ] üzerinde çar turduran... [D61]

...kırk cübbe bürinüp otuz yidi al'a [nuñ] biginüñ maħbub kızlarını alup...
[D62]

...Muħammed Muştafa [nuñ] yüzi [nüñ] şuyına bağışlasun... [D66]

Yarımasun yarımasun, Evnük [üñ] al'asınuñ kãfirleri bunları cãsusladı.
[D70]

...Evnük [üñ] kalasınuñ biş-yüz kãfiri... [D71 V23]

Pay Pürenüñ oğlı [nuñ] olduğın bilemediler. [D73]

...varup Bayburd [uñ] Hişarı [nuñ] bigine ĥaber virdi, aydur: [D90 V33]

...Beyregüñ ölüsi [nüñ] dirisi [nüñ] ĥaberin getüre-y-idüñüz ola-mı dir. [D94]

...menüm ölüm [üñ] ĥaberin iletmiş... [D97]

Meger kafir [üñ] biginüñ bir bıķır kıızı var-idi. [D97]

Amıt [uñ] řuyınuñ aşlanı [D110]

...şölen [üñ] yimeginüñ yanına varsam... [D111]

Beyrek şölen [üñ] yimeginüñ üzerine geldi. [D111]

an [uñ] kıızınuñ ivinde ul ĥalayık dükenniş. [D115]

Senüñ ivüñ [üñ] üzerine sığın geyik yıķmadum-mı [D116 V49]

...Muħammed Muştafa [nuñ] yüzi [nüñ] şuyına bağışlasun... [D122 V53]

Oğlana ara kepenek geydürmişler-idi, apu [nuñ] işigi [nüñ] üzerinde arurı
bırakmışlar-idi, giren başar ıķan başar-idi. [D142]

...ceza-y-ile öldürelüm diyü apu [nuñ] işigi [nüñ] üzerinde arurı omışlar-
idi. [D142]

Gelü gelü azana yağın geldi. azan halalını tanımadı. an [uñ] kıızınuñ
azan üzerine geldi, aydur: [D148]

Aydur: Mere avatlar ne ağlırsız, menüm köprim [üñ] yanında bu ġavėa
nedür, niye şiven idersiz didi. [D156]

şaalum [uñ] aėarduėınuñ ma'nisi budur didi. [D158]

Delü Dumruluñ atasınuñ anasınuñ canın al, ol iki ĥalala yüz kırk yıl 'ömür
virdüm didi. [D169]

Meger Tırabuzan [uñ] tekürinüñ bir 'azim görklü maħbub kıızı var-idi. [D172]

Böylelik-ile otuz iki kâfir [üñ] biginüñ oğlınuñ başı... [D173]
Ya kara buğranuñ göksi [nüñ] altında kalam. [D176]
Oğuz [uñ] yigidinüñ öykeni kabardı... [D190]
Gördiler kim bu gelen kişinüñ kılıcınıñ balçağı kanlı... [D194]
Amıt [uñ] şuyınuñ aşlanı [D205]
...Muhammed Muştafa [nuñ] yüzi [nüñ] şuyına bağışlasun... [D213]
Bigler bindiler, aşlan [uñ] yatağı [nuñ] üzerine geldiler. [D214]
Oğlançuklarıñ kiminüñ burnın... [D217]
Basat Depegözüñ başı [nuñ] uçına geldi, kapak kaldırdı... [D226]
Basat Depegözüñ budı [nuñ] arasından sıçrayup çıktı. [D228]
Gördi kim yüzük gine Depegözüñ ayağı [nuñ] altında yatur. [D229]
Mere kâfir sen meni bilmez-misin, ağ alınlu Bayındır Hanuñ bigler [üñ] bigisi
Salur Kazan... [D249]
...bu oturan bigler [üñ] her biri [nüñ] oturduğı... [D254]
Uşun Koca [nuñ] oğlınuñ yolu bu qoruya uğradı. [D255]
Uşun Kocanuñ ağ ban ivi [nüñ] öñinde şiven kopdı. [D256]
Dedem Korkut [uñ] kopuzı [nuñ] hõrmetine çalmadum didi... [D268]
...Muhammed Muştafa [nuñ] yüzi [nüñ] şuyına bağışlasun... [D271]
Meger ol gün Tomanın [uñ] Kal'asınıñ teküri ava binmiş-idi. [D273]
...degirmen [üñ] taşu [nuñ] delüğinden virürler-idi. [D274]
Muhammedüñ dini [nüñ] 'ışkına kılıç urdum. [D277]
Ak Hişar [uñ] Kal'asınıñ burcın yıkdum. [D280]
Ak kayanuñ kaplanınıñ irkeginde... [D280]
Azvay kurt [uñ] enügi [nüñ] irkeginde... [D280]
Ak şunqur [uñ] kuşu [nuñ] irkeginde... [D280]

A.4. İyelik Grubu

İlgi durum ekini almış bir zamir ile iyelik eki almış bir adın meydana getirdiği kelime grubudur. Burada ele alınan örnekler aslında birer ad tamlamasıdır. Ancak Ergin, kişi zamirleriyle kurulan ad tamlamalarına iyelik grubu adını vermiştir (bk.

2013: 381). Bu nedenle, metinde kişi zamirleriyle kullanılmış örnekleri iyelik grubu adını verdiğimiz başlık altında incelemeyi tercih ettik.

Ad tamlaması, varlığı bir başka varlıkla ilişkilendirir. Bu yapı ise bir varlığı bir kişi ile ilişkilendirmektedir (bk. Karaağaç, 2012: 491).

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **229** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Hağ Ta'āla **anuñ** köñline ilham ider-idi. [D2V2]

Anuñ bebekleri yetsün. [D7]

...nola-y-idi ben**üm** ivüme bir laħza baqa-y-idüñüz... [D9]

...ne gelür-ise ben**üm** şağırma gelsün diyü... [D9]

Bayındır Ğan ben**üm** ne eksikligüm gördi... [D11]

...ben**üm** şuçum ne oldı-kim kara otağa kondurdı didi. [D12]

Anuñ-kim oğlı kıızı olmaya... [D13]

...ben **bunuñ** alınna niye tayağ olurın tırurın didi. [D17]

...sen**üñ** oğluñ... [D18]

...gine biz**üm** 'izzeñmüz... [D18]

...sen**üñ** oğluñ kür qopdı erçel qopdı... [D19]

...böyle oğul sen**üñ** neñe gerek, böyle oğul olmağdan olmamağ yigdür, öldürsene didiler. [D19 V11]

Qalkubanı Dirse Ğan sen**üñ** oğluñ... [D20]

... sen**üñ** oğluñ kür qopdı erçel qopdı... [D20]

Biz sen**üñ** oğluñı niçe getürelüm, sen**üñ** oğluñ biz**üm** sözü**müz** almaz, biz**üm** sözü**müz**-ile gelmez... [D20]

...ben**üm** öñümde depelesün... [D21V12]

...yazıda yabanda geyigi qovar sen**üñ** öñüñe getirür... [D22]

Çıqsun ben**üm** görür gözüm a Dirse Ğan yaman segrir. [D24]

...sen**üñ** yaraña melhemdür didi, ğayıb oldı. [D27]

Ağar sen**üñ** şularuñ Qazılık Tağı. [D27]

Biter sen**üñ** otlaruñ Qazılık Tağı. [D27]

Kaçar senüñ geyiklerüñ Kazılık Tağı. [D27]
...menüm elümi şişüñ... [D31 V18]
Senüñ-de içinde binidüñ var-ise yigit digil maña. [D32]
Senüñ-de içinde şişligüñ var-ise digil maña. [D32]
Senüñ-de içinde yükletüñ var-ise digil maña. [D32]
Senüñ-de içinde odañ var-ise yigit digil maña. [D32]
Senüñ-de içinde nişanluñ var-ise yigit digil maña. [D33]
Senüñ-de içinde ağ şakallu babañ var-ise yigit digil maña. [D33]
Menüm- de içinde binidüm var. [D33]
Menüm- de içinde yükletüm var. [D33 V19]
Menüm- de içinde şişligüm var. [D33 V19]
Menüm dağı içinde nişanlum var. [D33 V19]
Menüm- de içinde odam var. [D33 V19]
Menüm dağı içinde bir 'aklı biligi yitmiş koca babam var. [D34]
...menüm ivüm... [D37]
Yarimasun yarçimasun bu çoban bizüm hepümüz kırar ola-mı didiler, dağı
turtmayup kaçdılar. [D42]
...şahin benüm kuşumı ölür gördüm... [D42]
...menüm bu düşümi yorgıl maña didi. [D43 V57]
...senüñ devletüñdür... [D43 V57]
Menüm avumı bozma... [D43 V57]
Kavum kabile menüm kuma yurdum. [D44]
...Kâdir senüñ alnuña kada yazsun çoban didi. [D48]
Altı yüz kâfir dağı menüm üzerüme geldi... [D48]
...semüz koyun aruk toklı senüñ kapuñdan kâfirlere virmedüm... [D48]
Ölür-istem senüñ uğruña ben öleyim. [D49]
...benüm başuma kaçınç kaçarlar... [D50]
Allah menüm ivümi kırtaraçak olur-ise... [D51]

Sen**üñ** etüñden oğul yiyeyin-mi... [D53]
...şakın kadın ana men**üm** üzerüme gelmeyesin... [D53]
Kiçmiş men**üm** günümi ne aındurursın? [D54]
...mere kâfir sen**üñ** kızuñdan... [D59]
Beli budur, men**üm** dahı oğlum olsa... [D68]
Bigler men**üm** dahı haqquma bir du‘ā eyleñ, Allah Ta‘āla maña da bir kız vire didi. [D68]
...men**üm** kızum... [D69]
...men**üm** oğlum için yahşı armağanlar getirüñ men**üm** oğlum böyüinçe didi. [D69 V22]
Yigit yigit big yigit, sen ben**üm** ünüm añla... [D71 V23]
...men**üm** şahbaz atumı getirüñ hey, meni seven yigitler binsünler didi. [D72]
Ne çoğ olsun, amma biz**üm** bir big**ümüz**... [D73]
...sen**üñ** oğluñ-mıdur? [D74]
Beli men**üm** oğlumdur didi. [D74]
...anuñ elin... [D74]
...eger sen**üñ** oğluñ olmasa-y-idi... [D74]
...biz**üm** malumuz Gürcistanda gitmiş-idi... [D74]
Mere ben**üm** oğlum baş-mı kesdi, kan-mı dökdi? [D74 V25]
Allah Ta‘āla sen**üñ** oğluña aşut virsün. [D75]
Allah Ta‘āla sen**üñ** oğluña fırsat virsün. [D75]
...eger sen**üñ** atuñ men**üm** atumı kiçer-ise onuñ atını dahı kiçersin... [D78 V27]
Mere yigit men**üm** atumı... [D79]
Beli pes, evet ağ şakallu ‘aziz baba men**üm** dahı istedüğüm oldur didi. [D81]
...sen men**üm** elümi şağaldı gör... [D85]
Dede ya kanı men**üm** pürelürüm? [D87]
...men**üm** başum... [D90 V33]
Ben**üm** yidi kız qarındaşum sorar olsam şağ-mı arğış? [D95 V36]

Hey men**üm** kırk yoldaş**um**, bilür-misiz neler oldu? [D97]
Açuk açuk meydana beñzer sen**ün** alınçuğ**uñ**. [D99]
İki şeb çırağa beñzer sen**ün** gökçügez**ün**. [D99]
...sen**ün** yiliçüg**üñ** [D99]
İki қоша қардаша beñzer sen**ün** қулачуğ**uñ**. [D99]
...sen**ün** arһачуğ**uñ** [D99]
Men**üm** aғzuma sögüp- durur-id**ün** doyamadum. [D100]
Mere sen seni bilürsin, biz**üm** Һalumuzdan... [D101]
Meger sen**ün** aға**ñ** yoқ olupdur. [D102 V40]
Ozan sen**ün** Һaber**ün** yoқ. [D104]
Ozan sen**ün** Һaber**ün** yoқ. [D104]
Ozan sen**ün** Һaber**ün** yoқ. [D104]
Göreyim Oğuzda men**üm** dost**um** kimdür didi... [D107 V43]
Ne siz қалу**ñ** ne Beyrek қalsu**ñ**, bir eski қаftan vird**ün**üz ben**üm** baş**um** aldunuz
diyüp vardı... [D107 V43]
...gel mere қават men**üm** yayum**ı** çek... [D108]
Bigler siz**ün** ‘ışku**ñ**uza çekeyim yayı atayım oһı didi. [D109]
...saña düşer-mi bi-tekell**üf** men**üm** üzer**üme** gelesin didi. [D112]
Sen anlar**uñ** yanına varğ**ıl**. [D113]
...men**üm** iş**üm** yoқ. [D113]
Sen**ün** adu**ñ** kırk oynaşlu Boğazça Fatma deg**ül**-mi-y-idi? [D114]
... men**üm** oyun**um** yoқ. [D114]
Sen**ün** iv**ün**... [D116 V49]
Sen**ün** atu**ñı** men**üm** at**um** kiçmedi-mi? [D116 V49]
Oһ atanda men sen**ün** oһu**ñı** yarmadum-mı? [D116 V49]
...men**üm** söz**üm** diñle... [D124]
Daһı sen**ün** yüz**üñe** men gelmezem. [D124]
Men**üm** ün**üm** añla... [D130]

Menüm de başum kurban olsun... [D131 V73]
Menüm şavaşduğum menüm döğişdügüm [D131 V73]
...menüm çekişdügüm menüm kılıçlaşduğum [D131 V73]
Size kurban olsun menüm başum [D133]
Ağır şiven senüñ orduña koyayın-mı? [D139]
Nirede bildüñ benüm tutsak olduğum? [D142]
Gördüm senüñ oğluñ tutsak digil. [D144]
Menüm anam... [D144]
Menüm başum senüñ yoluña kurban olsun. [D144]
Menüm başum kurban olsun... [D146]
Menüm nāmusum kanda vara oğul didi... [D146]
Virse dahı senüñ yirüñ tuta bilmez. [D147]
Karşum ala yigit menüm ne mañlarsın? [D149]
Kiçmiş menüm günümi ne añdurursın? [D149]
Senüñ bilüñ ölmüş. [D149 V82]
Anuñ ardınça görelüm... [D150]
Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D150 V83]
Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D150 V83]
Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D151]
Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D151]
Anuñ ardınça... [D151]
Anuñ ardınça... [D151]
Anuñ ardınça... [D151]
...menüm erligüm... [D155]
... 'Azrā'ili menüm gözüme göstergil... [D156]
Bağ bağ mere delü kavat menüm birliğüm bilmez... [D156]
...menüm ulu dergahumda geze menlik eyleye didi. [D156]
Menüm görür gözlerüm görmez oldı. [D157]

Ṭutar **menüm** ellerüm ṭutmaz oldu. [D157]
Ditredi **menüm** canum cūṣa geldi. [D157]
Al қанатlu ‘Azra’il **menüm** elüme girse öldüre-y-idüm... [D158]
...**anuñ** elinden қurtara-y-idüm dir-idüñ... [D158]
...imdi mere delü geldüm ki **senüñ** canuñ alam, virür-misin... [D158]
...çünkü **menüm** elümden gögerçin kibi қуш oldu uçdı, mere men anı қor-
mıyam ṭoğana aldurmayınça didi. [D159]
...**bizüm** ṭağlarumuz olur. [D160]
Mere delü қават maña ne yalvarursın, Allah Ta‘ālaya yalvar, **menüm**-de
elümdе ne var... [D160]
Menüm canum alur olsañ sen algıl. [D161]
‘Azrā’ile nidā eyledi kim çün delü қават **menüm** birligüm bildi... [D161]
...**anuñ** canı azad olsun didi. [D162]
...**anuñ** canı azad olsun didi. [D162]
...**menüm** canumı қоғıl didi. [D162]
Ağça **menüm** göksümi başup қонdı. [D162]
...**anuñ** şöleni olsun. [D163]
Ağça **menüm** göksümi başup қонdı. [D164]
...andan **menüm** iki oğlançuғum var... [D166]
...andan şöñra **menüm** canum alasın didi. [D166]
Ağça **menüm** göksümi başup қонdı. [D166]
Ṭatlı **menüm** canumı alur oldu. [D166]
Yaylar olsam **menüm** gorum olsun. [D167]
İçer olsam **menüm** қанum olsun. [D167]
...**menüm** kefenüm olsun. [D167]
Biner olsam **menüm** tabutum olsun. [D167]
Senüñ ol muğannet anañ... [D168]
Menüm canum **senüñ** canuña қurban olsun didi, rāzı oldu. [D168]

Oğul sen kız istemez-imişsin bir cılasun bahadır ister-imişsin, **anuñ** arkasında yiyessin içessin hoş kiçessin. [D171]

...her kim ol üç canavarı başa ol kızını aña virürler, başup öldürmese **anuñ** başını keserler burca aşarlar. [D175]

Atlu batup çıkamaz **anuñ** balçığı olur. [D175]

Ala yılan sökemez **anuñ** ormanı olur. [D175]

Gök-ile pehlü uran **anuñ** kal'ası olur. [D175]

Göz kaçuban köñül alan **anuñ** görklüsi olur. [D175]

Atlu batup çıkamaz **anuñ** balçığına kumlar döşeyem. [D176]

...men**üm** başum diyü söyler-idi. [D178]

Qurban olsun size men**üm** başum. [D190]

Uyur-iken kız aydur: Men**üm** mühibler**üm** çoqdur... [D191]

Destursuzça men**üm** yağıma giren yigit ne yigitsin? [D196]

Ğafillüçe sen**üñ** başuñ men keseyin-mi? [D196]

Yidi kişi-y-ile qurılır-idi men**üm** yayum. [D207 V89]

...şom altunlu men**üm** oğum. [D207 V89]

...men**üm** oğlançuğumdur belki didi. [D214]

...sen**üñ** aduñ Basat olsun... [D214]

Depegöz aydur: Hoş öyle olsun, evet, hem maña iki adam virüñ yimeg**üm** ben**üm** pişürsün men yiyeyim didi. [D220]

Ay şakar қоç men**üm** nireden helāk olaçağ**um** bildüñ... [D228]

Depegöz aydur: Men**üm** hazinem var, ol қocalar almasunlar, var möhürle didi. [D229]

...ol қınsuz keser men**üm** başumı, var getir men**üm** başumı kes didi. [D230]

Men**üm** adum şorar-iseñ... [D223]

Neler қopdı men**üm** başuma didi... [D244]

Men**üm** қара başuma neler geldi. [D244]

...**anuñ** elin... [D245]

...ola kim men**üm** kiçmiş günümü aңdurtmayasın didi. [D246]

...sen**üñ** bir Tañrı**ñ** var-ise... [D251]

...men**üm** yitmiş iki puñhanam var didi. [D251]

Mere miz**üm** öksüzlig**ümüz** yetmez-mi, bizi niye urursın... [D256]

Men**üm** hod qardaş**um** var-imiş qayursam olmaz. [D259]

Yañlış haberdür oğul, qaçan giden sen**üñ** aña**ñ** degül ayrudur... [D259]

...gelmez-istem ol vaqıt men**üm** öld**ügümü** bilesin... [D261]

Yigit sen**üñ** baba**ñ** kim? [D268]

Men**üm** adum şorar olsan Segrek. [D269]

‘Avrat aydur: Vay sen**üñ** el**üñ**den... [D275]

...anu**ñ** elinden... [D275]

Gel**üñ** Qazanı quyudan qıqaru**ñ**, bizi ögsün Oğuzı sındursun, andan soñra şart eylesün biz**üm** il**ümüze** yağılığa gelmeye didi. [D275]

And iç kim biz**üm** il**ümüze** yağılığa gelmeyesin, hem bizi ög Oğuzı şındurğıl, seni koyu virelüm var git didiler. [D276]

...sen**üñ** baba**ñ** [D279]

...sen**üñ** kızu**ñ**...[D280]

Ortaç kırdı siz**üñ** geyikler**üñüz** turgurmaya. [D280]

Mere qavat men**üm** babam Bayındır Hıan degül-midür? [D282]

...sen**üñ** dede**ñ**dür. [D282]

Uruz mere ya ben**üm** babam ölü-midür diri-midür didi. [D282]

Anu**ñ** ardınça Qara Göne geldi, alay bağıladı tırdı. [D286]

El-ğamdu li’llah men**üm** oğlançuğ**um** böyük er olmuş didi. [D287]

Mere kâfir men**üm** adum bilmez-misin? [D288]

...anlaru**ñ** dostlığın bileyin didi. [D292 V93]

...men**üm** qara başuma gör neler geldi... [D293 V94]

Men sen**üñ** dostlığ**uñ**... [D294]

Aruz araya muşhaf getürdi, hep bigler el urup and içdiler, sen**üñ** dostu**ña** dost...[D295]

...men**üm** el**üm**... [D299]

...menüm kanum Aruza kor-ise didi. [D299]

Menüm kanum Aruza komasun. [D299]

...menüm kanum Aruza komasun didi, didiler. [D300]

...Kazan gelsün çıksun, bir yigit senüñ uçuñdan aramızdan eksildi... [D301]

...hem vaşıyyet eylemiş, menüm kanum komayasın alasın dimiş, varalum düşmeni haqlayalum di didi. [D301]

...senüñ yoluñda baş virdi... [D301]

...menüm kanum alsun dimiş, ağlamağ-ile nesne mi olur, tırı gel yukaru didiler. [D301]

Aruz aydur: Menüm İç Oğuzda karımum Kazan olsun. [D302]

Emen aydur: Menüm karımum Ter Uzamış olsun. [D302]

Alp Rüstem aydur: Menüm karımum... [D302]

Aruz Koca meydana at depdi, Kazana çağırıp mere kavat sen menüm karımumsın, sen gel berü didi. [D302]

A.5. Tamlayanı Düşürülmüş İyelik Grubu

İyelik grubunda, ad tamlamasında olduğu gibi ilgi durum eki ve iyelik eki kullanılmaktadır. İyelik grubu kişi zamirleriyle kurulduğundan dolayı ilk öge kolayca düşürülebilmektedir, çünkü ikinci ögede kişi göstergesi zaten bulunmaktadır (bk. Karaağaç, 2012: 492).

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **3022** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Ahır zamanda hanlık girü Kayıya dege, kimsene [onlaruñ] ellerinden almaya ahır zaman olup kıyamat kopınça. [D2V2]

[onuñ] Bu didügi Oşman neslidür, işde sürilüp gide yorır. [D2V2]

[onuñ] Sözin tütup tamam iderler-idi. [D2V2]

Bir yigidüñ kara tağ yumrusınça malı olsa yığar direr taleb eyler, [kendü] nasibinden artuğın yiye bilmez. [D3]

Tekebbürlük eyleyeni Tañrı sevmez, [kendü] köñlin yüce tutan erde devlet olmaz. [D3]

ızağua ıymayına yol alınmaz, ara polad öz ılıcı almayına arım dönmez, er **[kendü]** malına ıymayına **[kendü]** adı çıkmaz. [D3 V3]

Oğul atanuğ yetiridr, **[onuğ]** iki gznuğ biridür. Devletlü oğul opsa **[onuğ]** ocağınuğ kzidr. [D3 V3]

Devletsüz şerrinden Allah sağlasun **[benüm]** anum sizi. [D4]

[senğ] Gireklerğ **[kendü]** otuz on yaşını toldursa yig. [D4]

[sizğ] otuz on yaşuğuz olsun... [D4]

aç size yaman getürmesün, **[sizğ]** devletğuz pyende olsun **[benüm]** anum hey. [D5]

Dede orut bir dağı soylamış, görelüm **[benüm]** anum ne soylamış: [D5 V4]

afil başuğ ağrısın **[kendü]** beyni bilr. [D5 V4]

[sizğ] İleyğuzde alup aydan ozan olsun. [D5 V4]

Azup gelen azayı Tağrı şavsun **[benm]** anum hey ! [D5 V4]

Dede orut gine soylamış, grelm **[benm]** anum ne soylamış: [D5 V4]

Ağiz aup ger olsam **[bizm]**stmzde Tağrı grkl. [D5 V4]

[kend] Hecesinleyin dz okınsa ysin grkl. [D6]

Ol Mekkeye şağ varsa esen gelse **[kend]** şıdı btn acı grkl. [D6]

[kend] Dizin basup oturanda alal görklü. [D6]

[kend] Dulumından ağarsa baba görklü. [D6]

[kend] Ağ südün oya emzrse ana görklü. [D7]

Yağal ala iv yanında dikilse gerdek görklü uzunça **[kend]** tenefi görklü. [D7]

[onlaruğ] amusına beğzemedi cümle ‘lemleri yaradan Allah Tağrı görklü. [D7]

Ol **[benm]** gdgm yüce Tağrı dost oluban meded irsn **[benm]** anum hey. [D7]

Ol ‘yişe Ftima soydur **[benm]** anum. [D7]

[senğ] Ocağuğna bunçılayın ‘avrat gelsün. [D7]

Geldük ol-kim solduran sopdur. Şabadañça [këndü] yirinden örü turur, [këndü] elin, [këndü] yüzün yumadın tokuz bazlammaç ilen bir külek yoğurd gözler, toyınça tıka başa yir [këndü] elin [këndü] bögrine urur aydur: [D7]

Bu ivi h̄arab olası ere varaldan berü dahı [benüm] karnum toymadı, [benüm] yüzüm gülmedi, [benüm] ayağum paşmak [benüm] yüzüm yaşmak görmedi-dir... [D8]

...ah nola-y-idi, bu öle-y-idi, birine dahı vara-y-idüm, [benüm] umarumdan yahşı uyar ola-y-idi dir. [D8 V5]

Anuñ kibinüñ [benüm] hanum bebekleri yetmesün. [D8 V5]

[senüñ] Ocağuña bunçılayın ‘avrat gelmesün. [D8 V5]

Geldük ol kim tolduran topdur: Depidinçe [këndü] yirinden örü turdı, [këndü] elin [këndü] yüzün yumadın obanuñ ol uçından bu uçına... [D8 V5]

...öyledençe gezdi; öyleden soñra [këndü] ivine geldi gördi-kim oğrı köpek yike tana [onuñ] ivini bir birine katmış... [D8 V5]

...[këndü] k̄onşularına çağırur ki kız Zeliha, Zübeyde, Ürüveyde... [D8 V5]

...[benüm] yatacağ yirüm gine bu h̄arab olası-y-idi... [D9]

Bunuñ kibinüñ [benüm] hanum bebekleri yetmesün. [D9]

[senüñ] Ocağuña bunuñ kibi avrat gelmesün. [D9]

Neyleyeyim bu yıkılaçağ ivde un yok, elek yok deve [këndü] değirmeninden gelmedi dir... [D9]

...ne gelür-ise benüm sağrıma gelsün diyü [këndü] elin [këndü] götine urur, [këndü] yönin añaru [këndü] şağrısın [këndü] erine döndürür... [D9]

...biñ söyler-iseñ birisini kıymaz, erüñ sözini [këndü] kulağına kıymaz. [D9]

Andan dahı sizi [benüm] hanum Allah şaklasun, [sizüñ] ocağuña bunçılayın ‘avrat gelmesün. [D9]

DİRSE HAN OĞLI BUĞAÇ HAN BOYINI BEYÂN İDER [benüm] HANUM HEY [D10]

Bir gün Kam Gan oğlı Han Bayındır [këndü] yirinden tırmış-idi. Şamî günlüğü yir yüzine dikdürmiş-idi. [onuñ] Ala şayvanı gök yüzine aşanmış-idi. [D10 V6]

...kara otağa konduruñ kara kiçe [onuñ] altına döşeñ, kara koyun yahnısından [onuñ] öñine getürüñ, yir-ise yisün yimez-ise tursun gitsün dimiş-idi. [D10 V6]

Şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne soylamış: [D11]

...alar sabah Dirse Han kalkubanı [kendü] yirinden örü turup [kendü] kırk yigidin [kendü] boyına alup Bayındur Hanuñ sohbetine gelür-idi. [D11]

Bayındır Hanuñ yigitleri Dirse Hanı karşıladılar. Getürüp kara otağa kondurdılar. Kara kiçe, [onuñ] altına döşediler. [D11]

Kara koyun yahnısından [onuñ] öñine getürdiler. [D11]

Bayındır Handan buyruk böyledür [benüm] hanum didiler. [D11]

Bayındır Han benüm ne eksikligüm gördi, [benüm] kılıcumdan-mı gördi, [benüm] şuframdan-mı gördi... [D11]

[benüm] Hanum bu gün Bayındır Handan buyruk şöyledür kim... [D12]

Kalkubanı [benüm] yigitlerüm [sizüñ] yirüñüzden örü turuñ, bu qarayıb baña ya bendendür ya hatundandur didi. [D12 V7]

Dirse Han [kendü] ivine geldi. [D12 V7]

Çağırup [kendü] hatunma soylar, görelüm [benüm] hanum ne soylar: [D12 V7]

Berü gelgil [benüm] başum bahtı [benüm] ivüm tahtı [D12 V7]

İvden çıkup yoriyanda [benüm] selvi boylum [D12 V7]

[kendü] Topuğında sarmaşanda [benüm] kara saçlum [D12 V7]

Qurulu yaya beñzer [benüm] çatma kaşlum [D12 V7]

Qoşa bādem şığmayan [benüm] tar ağızlum [D12 V7]

Güz almasına beñzer [benüm] al yañaqlum [D12 V7]

[benüm] Kavunum [benüm] vieregüm [benüm] düvlegüm [D12 V7]

Kalkubanı Han Bayındır [kendü] yirinden tırmuş, bir yire ağ otağ bir yire kızıl otağ bir yire kara otağ dikdürmiş... [D12 V7]

...oğlı kızıl olmayanı kara otağa konduruñ, kara kiçe [onuñ] altına döşeñ, kara koyun yahnısından [onuñ] öñine getürüñ, yir-ise yisün, yimez-ise tursun gitsün... [D13]

Ben varıcağ gelübeni karşıladılar kara otağa kondurdılar, kara kiçe [benüm] altuma döşediler, kara koyun yahnısından [benüm] öñüme getürdiler... [D13]

Han kıızı [benüm] yirümden turayım-mı [D13]

[senüñ] Yağañ-ile [senüñ] boğazuñdan tutayım-mı [D13]

[benüm] Kaba ökçem ... [D13]

[benüm] Kara polat öz kılıcum [benüm] elüme alayım-mı [D13]

[senüñ] Öz gevdeñden [senüñ] başuñı keseyin-mi [D13]

[senüñ] Alça kanuñ yir yüzine dökeyin-mi [D13]

Han kıızı [onuñ] sebebi nedür digil maña [D14]

Hay Dirse Han, baña kazab itme, incinüp acı sözler söyleme, [senüñ] yirüñden örü turgıl, [senüñ] ala çadıruñ yir yüzine dikdürgil, İç Oğuzuñ Taş Oğuzuñ biglerin [senüñ] üstüñe yığnağ itgil, aç görseñ toyurgıl, yalıncağ görseñ tonatğıl borçluyı [kendü] borçından kırtarğıl... [D14 V8]

Dirse Han dişi ehlinüñ sözi-y-ile ulu toy eyledi, hâcet diledi. Atndan aygır, deveden buğra koyundan çoç kırdurdu. İç Oğuz Taş Oğuz biglerin [kendü] üstüne yığnağ itdi. [D15]

...Borçluyı [kendü] borçından kırtardı. [D15]

[onuñ] Hatunı hâmile oldu, bir niçe müddetten sonra bir oğlan toğurdu. [D15]

[kendü] Oğlançuğını dayalara virdi şaklatdı. Oğlan [kendü] on biş yaşına girdi. [D15]

Meger [benüm] hanum, Bayındır Hanuñ bir buğası var-idi, bir dağı [onuñ] buğrası var-idi... [D15]

Meger [benüm] şultanum, gine yazın buğayı saraydan çıkardılar. [D15]

Üç kişi [onuñ] sağ yanından üç kişi [onuñ] şol yanından demür zencir-ile tutmuşlar idi. [D16]

Meger [benüm] sultānum... [D16 V9]

Oğlan [kendü] yumruğı-y-ile buğanuñ alnına kıya tutup çaldı, buğa götin götin gitdi. [D16 V9]

Oğlan yine buğanuñ alnına [kendü] yumruğı-y-ile kıtı urdu. [D16 V9]

Oğlan bu atla buđanuñ alnına [**kendü**] yumruğını ayadı, sürdi meydanuñ başına ıardı. [D16 V9]

...Oğlan buđanuñ alnından [**kendü**] yumruğın giderdi, [**kendü**] yolından şavuldu. [D17]

Buğa [**kendü**] ayağ üstüne uramadı, düşdi [**kendü**] tepesinuñ üstüne yııldı. [D17]

Oğlan [**kendü**] pıağına el urdı, buđanuñ başını kesdi. [D17]

[**benüm**] Dedem⁹ orut gelsün bu oğlana ad osun, [**kendü**] bilesinçe alup [**onuñ**] babasına varsun, [**onuñ**] babasından oğlana biglik istesün, taht alı virsün didiler. [D17]

ağırdılar [**benüm**] Dedem orut gelür oldu. Oğlanı alup [**onuñ**] babasına vardı. [D17]

Dede orut ođlanuñ babasına soylamış, görelüm [**benüm**] anum ne soylamış: [D17]

Bayındır anun ağ meydanında bu oğlan cenk itmişdür, bir buğa öldürmiş senün ođluñ, [**onuñ**] adı Buğaç olsun, [**onuñ**] adını ben virdüm, [**onuñ**] yaşını Allah virsün didi. [D18]

Oğlan tahta ıdı, [**kendü**] babasınun kırk yigidin añmaz oldu. [D18]

Gelün oğlanı [**kendü**] babasına ovlayalum, ola kim öldüre... [D18]

...[**bizüm**] hörmetümüz anun babası yanında hoş ola artuğ ola didiler. [D18]

Görür-misin Dirse an neler oldu, yarımasun yarımasun, senün ođluñ kür opdı erçel opdı, [**kendü**] kırk yigidin [**kendü**] boyına aldı... [D19]

...anlar anı Bayındıra aber vara, Dirse anun oğlı böyle bid'at işlemiş diyeler, [**senün**] gezdüğüñden [**senün**] öldüğüñ yig ola...[D19 V11]

Böyle digeç [**benüm**] anum...[D19 V11]

alkubanı Dirse an senün ođluñ [**kendü**] yirinden örü turdı, göksi güzel aba tağa ava ıdı, sen var iken av avladı uş uşladı [**kendü**] anasınun yanına alup geldi...[D20]

---

⁹ İyelik kalıntısı söz konusudur.

...al şarabuñ itisinden aldı içdi, [kendü] anası-y-ile şöhet eyledi, [kendü] atasına kaşd eyledi... [D20]

...böyle oğul [senüñ] neñe gerek öldürseñe didiler. [D20]

...kalkubanı [senüñ] yirüñden örü turgıl, [senüñ] yigitlerüñ oğşagıl, [senüñ] boyuña algıl, [senüñ] oğluña uğragıl, [senüñ] yanuña alup ava çıkğıl kuş uçurup av avlayup [senüñ] oğluñı oğlayup öldüre görgil, eger böyle öldürmez-iseñ bir dürlü öldürimezsın bellü bilgil didiler. [D21V12]

...alar sabah Dirse Hın [kendü] yirinden örü tırdı. [kendü] Oğlançuğın [kendü] yanına alup [kendü] kırk yigidin [kendü] boynına şaldı, ava çıkdı. [D21V12]

[senüñ] Babañ didi geyikleri kóvsun getürsün, benüm öñümde depelesün, [benüm] oğlumuñ at segirdişin, kılıç çalışın ok atışın göreyim, sevineyim, kıvanayım, güveneyim didi didiler. [D22]

Oğlandur ne bilsün, geyigi kóvar-idi getürür-idi [kendü] babasımuñ öñinde siñirler-idi. [D22]

[benüm] Babam [benüm] at segirdişüme baksun kıvansun, [benüm] oğ atışuma baksun güvensün, [benüm] kılıç çalışuma baksun sevünsün dir-idi. [D22]

Dirse Hın görür misin oğlanı, yazıda yabanda geyigi kóvar senüñ öñüñe getürür, geyige atar-iken ok-ile seni urur öldürür, [senüñ] oğluñ seni öldürmedin sen [senüñ] oğluñı öldürü görgil didiler. [D22]

Oğlan geyigi kóvar-iken [kendü] babasımuñ öñinden gelüp gider-idi. [D22]

Dirse Hın kórküt [kendü] siñirli kátı yayın [kendü] eline aldı. [D22]

Üzengüye kálkup kátı çekdi, uz atdı, oğlanı [kendü] iki talasımuñ arasında urup çağıdı, yığıdı. Oğ tokındı, [onuñ] alça kanı şorladı [onuñ] koyını tóldı [onuñ] bidevi atınuñ boynın kuçağıladı yire düşdi. [D23]

Dirse Hın istedi kim [kendü] oğlançuğınuñ üstine gürleyüp düşe-y-idi. Ol kırk namerd kómadı. [kendü] Atınuñ cılavısın döndürdi, [kendü] ordusına gelür oldı. [D23 V13]

...[benüm] oğlançuğumuñ ilk avıdur diyü atdan ayğır deveden buğra koyundan kóç kırdırdı... [D23 V13]

Yumurlanup [**kendü**] yirinden örü turdı, kırk ince kızı [**kendü**] boyına aldı,
Dirse Hana karşı vardı. [D23 V13]

Qapaq kaldırdı Dirse Hanuñ yüzine baqdı. Sağ-ilen [**kendü**] solına göz
gezdürdi, [**kendü**] ođlančuđını görmedi. [D23 V13]

[**onuñ**] Kara bağrı sarşıldı, [**onuñ**] düm yüreği oynadı, [**onuñ**] kara kıyma
gözleri kan yaş tıldı. [D23 V13]

Çağırıp Dirse Hana şoylar, görelüm [**benüm**] hanum ne şoylar: [D23 V13]

Berü gelgil [**benüm**] başum bahtı [**benüm**] ivüm tahtı [D24]

[**benüm**] Han babamuñ güyegüsi [D24]

[**benüm**] Kadın anamuñ sevgüsi [D24]

[**benüm**] Atam [**benüm**] anam virdüği [D24]

[**benüm**] Göz açuban gördüğüm. [D24]

[**benüm**] Köñül virüp sevdüğüm. [D24]

Qalkubanı [**senüñ**] yirüñden örü turduñ. [D24]

Yilisi kara [**senüñ**] kazılık atuñ buñun bindüñ. [D24]

İki varduñ bir gelürsin [**benüm**] yavrım kanı. [D24]

[**benüm**] Karañu dünđe bulduğum oğul kanı. [D24]

Kesilsün [**benüm**] oğlan emen süd tamarum yaman şızlar. [D24]

Şaru yılan şokmadın [**benüm**] ağça tenüm qalkup şişer. [D24]

Yaluñuzça oğul görünmez [**benüm**] bağrum yanar. [D24]

[**benüm**] Han babamuñ katına ben varayın... [D25]

Paralanup [**benüm**] kazılık atumdan inmeyinçe. [D25]

[**benüm**] Yiñüm-ile [**benüm**] alça kanum silmeyinçe. [D25]

Yaluñuz oğul [**onlaruñ**] yollarından dönmeyeyim. [D25]

[**benüm**] Kara başum kurban olsun bu gün saña. [D25]

Böyle diğec Dirse Han [**kendü**] hatunına cavab virmedi... [D25]

[**senüñ**] Ođluñ sağdur esendür, avdadur, bugün yarın qanda ise gelür,
korqma... [D25]

Dirse Hanuñ hatunı kayıtdı girü döndi. Qatlanımadı kırk ince kıızı [**kendü**] boyına aldı, bidevi ata binüp [**kendü**] oğlançuğın isteyü gitdi. [D26]

[**kendü**] Bidevi atın ökçeledi, ol tarafa yorıdı. [D26]

Meger [**benüm**] sultanum, oğlan ol arada yıkılmış-idi. [D26]

Oğlan anda yıkıldıqda boz atlu Hızır oğlana hazır oldu, üç katla [**onuñ**] yarasın [**kendü**] eli-y-ile şığadı, saña bu yaradan qorhma oğlan ölüm yoqdur tağ çiçeği [**senüñ**] anañ südi-y-le senüñ yaraña melhemdür didi, gayıb oldu. [D26 V15]

Oğlanuñ anası oğlanuñ üstine çapup çıqa geldi. Baksa görse [**kendü**] oğlançuğı alça kana bulaşmış yatur. [D27]

Çağıruban [**kendü**] oğlançuğına soylar, görelüm [**benüm**] hanum ne soylar: [D27]

[**Senüñ**] Qara kıyma gözlerüñ uyhu almış açgıl ahı. [D27]

[**senüñ**] On igiçe süñüçüğüñ ören olmuş yığşur ahı [D27]

[**senüñ**] Tañrı viren tatlu canuñ seyranda imiş anıt ahı. [D27]

[**senüñ**] Öz gevdeñde [**senüñ**] canuñ var-ise oğul haber maña. [D27]

[**benüm**] Qara başum qurban olsun oğul saña. [D27]

[**senüñ**] Ol gevdeñde [**senüñ**] canuñ var-ise oğul haber maña. [D27]

[**benüm**] Qara başum qurban olsun oğul saña. [D27]

Baş kaldurdı, yalabıdağ [**kendü**] gözün açdı, [**kendü**] anasınuñ yüzine baqdı. [D28]

Şoylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne şoylamış: [D28]

Berü gelgil [**kendü**] aq südin [**benüm**] emdügüm [**benüm**] qadunum ana. [D28]

Ağ pürçeklü ‘izzetlü [**benüm**] canum ana. [D28]

Aqarlıda [**onuñ**] şularına qarğamağıl. / Qazılıq Tağınuñ günahı yoqdur. [D28]

Biterlide [**onuñ**] otlarına qarğamağıl. [D28 V16] / Qazılıq Tağınuñ suçı yoqdur.

[**onuñ**] Qaçar geyiklerine qarğamağıl. [D28 V16] / Qazılıq Tağınuñ günahı yoqdur.

[**onuñ**] Arslan-ile kaplanına qarğamağıl. [D28 V16] / Qazılıq Tağınuñ suçı yoqdur.

Qarğar-iseñ [**benüm**] babama qarğa. [D28 V16]

Bu suç bu günah [**benüm**] babamdandur didi. [D28 V16]

...boz atlu Hızır maña geldi, üç kerre [**benüm**] yaramı şığadı, bu yaradan saña ölüm yoqdur tağ çiçeği [**senüñ**] anañ südi saña merhemdür didi. [D28 V16]

Oğlanuñ anası [**kendü**] emçeğin bir sıkdı [**kendü**] südi gelmedi, iki sıkdı [**kendü**] südi gelmedi, üçincide kendüye zarb eyledi... [D29]

Oğlanı ata bindürdiler, alubanı [**onuñ**] ordusına gitdiler. [D29]

[**benüm**] Hanum oğlanuñ kırk günde [**kendü**] yarası oñaldı, sağa sağ oldı. [D29]

Dirse Hanuñ haberi yoq, [**kendü**] oğlançuğın öldi bilür. [D29]

Dirse Han eger [**kendü**] oğlançuğın görür-ise arturmaz bizi hep kırar didiler. [D29]

Gelüñ Dirse Hanı tatalum, [**onuñ**] ağ ellerin [**kendü**] ardına bağlayalum, kıl sicim [**onuñ**] ağ boynına taqalum... [D29]

Dirse Hanı tutdılar. [**onuñ**] Ağ ellerin [**kendü**] ardına bağladılar, kıl sicim [**onuñ**] boynına taqdılar, [**onuñ**] ağ etinden kan çıkınça dögdiler. [D30]

Meger [**benüm**] sultanum Dirse Hanuñ hatunı bunı tuymış. [**kendü**] Oğlançuğına qarşu varup soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış, aydur: [D30 V17]

...ol kırk nāmerd [**senüñ**] babañuñ yoldaşları [**senüñ**] babañı tutdılar...[D30 V17]

...[**onuñ**] ağ ellerin [**kendü**] ardına bağladılar, kıl sicim [**onuñ**] ağ boynına taqdılar, kendüler atlu [**senüñ**] babañı yayaq yoritdılar...[D30 V17]

... [**benüm**] hanum oğul, kalqubanı [**senüñ**] yirüñden örü turgıl, [**senüñ**] kırk yigidüñ [**senüñ**] boyuña algıl, [**senüñ**] babañı ol kırk nāmerdden kırtargıl, yorı oğul, [**senüñ**] babañ sana kıydı-y-ise sen [**senüñ**] babaña kıymağıl didi. [D31]

Oğlan [**kendü**] anasınıñ sözün sımadı. [D31]

Bugaç Big [**kendü**] yirinden örü tırdı, [**kendü**] kara polat öz kılıcın [**kendü**] biline kuşandı, [**kendü**] ağ tozluça katı yayını [**kendü**] eline aldı, [**kendü**] altun cıdasın [**kendü**] kolına aldı, [**kendü**] bidevi atını tutdurdı butun bindi, [**kendü**] kırk yiğidin [**kendü**] boyına aldı, [**kendü**] babasınıñ ardınça yortup gitdi. [D31]

[**benüm**] Kırk yoldaşum aman... [D31 V18]

...[**benüm**] kolça kopuzum [**benüm**] elüme virüñ, ol yigidi döndüreyim, gerek beni öldürüñ gerek dirgürüñ koyu virüñ didi. [D31 V18]

[**onuñ**] Elini şişdiler, [**onuñ**] kolça kopuzın [**onuñ**] eline virdiler. [D32]

Dirse Han [**kendü**]oğlançuğı idügin bilmedi, karşı geldi. [D32]

Şoylar, görelüm [**benüm**] hanum ne şoylar: [D32]

Boynı uzun bidevi atlar gider-ise menüm gider / Senüñ-de [**onuñ**] içinde binidüñ var-ise yigit digil maña [D32]

Ağayıldan tümen koyun gider-ise menüm gider / Senüñ-de [**onuñ**] içinde şişligüñ var-ise digil maña [D32]

Kaytabandan kızıl deve gider-ise menüm gider / Senüñ-de [**onuñ**] içinde yükletüñ var-ise digil maña

Altun başlı ban ivler gider-ise benüm gider / Senüñ-de [**onuñ**] içinde odañ var-ise yigit digil maña [D32]

...Ağ yüzlü ala gözlü gelinler gider-ise benüm gider / Senüñ-de [**onuñ**] içinde nişanluñ var-ise yigit digil maña [D32]

Ağ saçallu kocalar gider-ise menüm gider / Senüñ-de [**onuñ**] içinde ağ saçallu babañ var-ise yigit digil maña [D33]

Menüm için geldüñ-ise [**benüm**] oğlançuğum öldürmişem. [D33]

Yigit saña [**onuñ**] yazuğı yok döngil girü didi. [D33]

Oğlan burada [**kendü**] babasına soylamış... [D33]

...görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D33]

Menüm-de [**onuñ**] içinde binidüm var [D33]

[**benüm**] Komağum yok kırk nāmerde. [D33 V19]

Menüm de [**onuñ**] içinde yükletüm var [D33 V19]

[**benüm**] Komağum yok kırk nāmerde. [D33 V19]

Menüm de [onuñ] içinde şişligüm var [D33 V19]
[benüm] Komağum yok kırk nāmerde. [D33 V19]
Menüm dahı [onuñ] içinde nişanlum var [D33 V19]
[benüm] Komağum yok kırk nāmerde. [D33 V19]
Menüm de [onuñ] içinde odam var [D33 V19]
[benüm] Komağum yok kırk nāmerde [D34]
Menüm dahı [onuñ] içinde 'aklı şaşmış biligi yitmiş kıoca babam var [D34]
[benüm] Komağum yok kırk nāmerde didi, [kendü] kırk yigidine dülbend şaldı, el eyledi. [D34]
Kırk yigit [kendü] bidevi atın oynatdı, oğlanuñ üzerine yığnağ oldı. [D34]
Oğlan [kendü] kırk yigidin [kendü] boynına aldı, at depdi, cenk ve şavaş itdi.
Kiminuñ boynın urdı, kimini tutsağ eyledi. [kendü] Babasını kıurtardı, kıayıtdı girü döndi. [D34]
Dirse Hān burada [kendü] oğlançuğı sağ idügin bildi. [D34]
[benüm] Dedem Korkut boy boyladı soy soyladı, bu Oğuz-nameyi düzdü, kıoşdı böyle didi. [D34]
Ol [benüm] ögdüğüm yüce Tañrı dost olubanı meded irsün. [D35V20]
Yöm vireyin [benüm] hanum: [D35V20]
[senüñ] Yirlü kıara tağlaruñ yıkılmasun. [D35V20]
[senüñ] Körgelüçe kıaba ağacuñ kesilmesün, [senüñ] kıamın ağan görklü şuyuñ kıurımasun, [senüñ] kıanatlaruñ uçları kıırılmasun... [D35V20]
Çapar- iken [senüñ] ağ boz atuñ büdrimesün. [D35V20]
Çalışanda [senüñ] kıara polat öz kıılıcuñ gedilmesün, dürtişür-iken [senüñ] ala gönderüñ ufanmasun, [senüñ] ağ pürçeklü anañ yiri behişt olsun, [senüñ] ağ sağallu babañ yiri uçmağ olsun, [senüñ] Hāğ yanduran çırağuş yana kıursun, kıadir Tañrı seni namerde muhtac eylemesün [benüm] hanum hey. [D35V20]
...Salur Kıazan [kendü] yirinden kıurmuş-idi. [kendü] Kıoqsan başlu ban ivlerin kıara yirüñ üzerine dikdürmüş-idi. [D36]

Ṭoḳuz ḳara gözlü, ḥub yüzlü, saçı [**kendü**] ardına örilü, göksi kızıl dügmeli, elleri [**kendü**] bileğinden ḳınalı, parmaḳları nigarlı mahbub kafir ḳızları ḳalın Oğuz biglerine sağraḳ sürüp iḳerler-idi. [D36]

İḳüp iḳüp Ulaş oğlı Salur Ḳazanuñ alnına şarabuñ itisi ḳıḳdı. [**kendü**] Ḳaba dizi üzerine ḳökdi ayıtdı: [D36]

[**benüm**] Ünüm añlañ bigler [**benüm**] sözüñ diñleñ bigler, yata yata [**bizüm**] yanumuz ağrıdı, ṫura ṫura [**bizüm**] bilümüñ ḳurıdı, yorıyalum a bigler, av avlayalum ḳuş ḳuşlayalum, sığın geyik yıḳalum, ḳayıdalum, [**bizüm**] otağumuza düşelim, yiyelüm iḳelüm ḥoş kiḳelüm. [D36]

[**benüm**] Ağam Ḳazan maslahatdur. [D37]

Anlar eyle diḡeḳ at ağızlu Aruz Ḳoca [**kendü**] iki dizinuñ üstine ḳökdi, aydur: [D37]

[**benüm**] Ağam Ḳazan sası dinlü Gürcistan ağızında oturursın, [**senüñ**] orduñ üstine kimi ḳorsın? ... [D37]

Ḳazan aydur: Üḳ yüz yigid-ilen [**benüm**] oğlum Uruz menüm ivüm üstine tursun didi. [**kendü**] Ḳoñur atın ḳekdürdi, buṫun bindi. [**kendü**] Tepel ḳaşğa aygırına Ṭundar bindi. [**kendü**] Gök bidevisin ṫutdurdı, ḳazan bigüñ ḳarındaşı Ḳara Göne bindi. [**kendü**] Ağ bidevisin ḳekdürdi Bayındır Ḥanuñ yağısın basan Şir Şemseddin bindi. [D37]

Parasaruñ Bayburd Hisarından parlayup uçan Beyrek [**kendü**] boz aygırına bindi. [D37]

Ḳoñur atlu Ḳazana keşiş diyen Big Yigenek [**kendü**] ṫorı aygırına bindi. [D37]

Yidi biñ ḳaftanınuñ ardı yırtuḥlu yarımından ḳara saçlı sası dinlü din düşmeni alaca atlu kafir bindi, yılğadı, dün puḳuğında Ḳazan Bigüñ ordusına geldi. [**onuñ**] Altun ban ivlerin kāfirler ḳapdılar. [**onuñ**] Tavla tavla şahbaz atlarını bindiler. [**onuñ**] Ḳaṫar ḳaṫar kızıl develerini yetdiler. [**onuñ**] Ağır hazinesini [**onuñ**] bol aḳçasını yağmaladılar. [D38]

Kafir aydur: Bigler, Ḳazanuñ tavla tavla şahbaz atlarını binmişüz, [**onuñ**] altun aḳçasını yağmalamışuz, kırḳ yigid-ilen [**onuñ**] oğlı Uruzı ṫutsaḳ itmişüz, [**onuñ**] ḳaṫar ḳaṫar develerini yetmişüz... [D39]

Ḳazan Bigde [**bizüm**] bir hayfumuz ḳaldı. [D39 V55]

Mere aznavur [bizüm] ne hayfumuz kaldı. [D39 V55]

Gice yatur-iken Karaçuk Çoban kara kaygulu vaqıa gördi. [kendü] Vākı'asından sermürdi örü turdı. [D39 V55]

Qıyan Güçi, Demür Güçi bu iki kardaşı [kendü] yanına aldı, ağıluñ kapısın berkitdi, üç yirde depe gibi taş yığdı, [kendü] ala kollu sapanın [kendü] eline aldı. [D39 V55]

Qazan Bigüñ dünlügi altun ban ivlerini biz yıkmışuz, [onuñ] tavla tavla şahbaz atlarını biz binmişüz, [onuñ] kañar kañar kızıl devesini biz yetmişüz, [onuñ] qarıçuk anasını biz getürmişüz, [onuñ] ağır hazine bol aqçasını biz yağmalamışuz, qaza beñzer kıızı gelini biz yesir itmişüz... [D40]

...[senüñ] ırağüñdan [senüñ] yaqınuñdan berü gelgil, baş indürüp bağır başgıl... [D40]

İlaqırdı söyleme mere [benüm] itüm kâfir. [D40]

[benüm] İtüm-ile bir yalaqda yundım içen azgun kâfir. [D41]

[senüñ] Altuñdağı [senüñ] alaca atuñ ne ögersin. [D41]

[benüm] Ala başlu kiçimçe gelmez maña. [D41]

[senüñ] Başuñdağı [senüñ] tuğılgañı ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]

[benüm] Başumdağı [benüm] borkümçe gelmez maña. [D41 V56]

[senüñ] Altmış tutam gönderüñi ne ögersin murdar kâfir. [D41 V56]

[benüm] Kıızılçuk degenegümçe gelmez maña. [D41 V56]

[senüñ] Qılıcuñı ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]

[benüm] Egri başlu çevgenümçe gelmez maña. [D41 V56]

[senüñ] Bilegüñde [senüñ] toqsan oquñ ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]

[benüm] Ala kollu şapanumça gelmez maña. [D41 V56]

[senüñ] İrağüñdan [senüñ] yaqınuñdan berü gelgil. [D41 V56]

Erenler Evreni Karaçuk Çoban [kendü] sapanınuñ ayasına taş qodı atdı.

Qaraçuk Çoban kafirüñ üç yüzini sapan taşı-y-ile yire bırağdı. [onuñ] İki kardaşı oha düşdi, şehid oldı. [D41 V56]

Çobanuñ taşı dükendi, koyun dimez kiçi dimez [**kendü**] şapanınuñ ayasına qor atar, kafiri yıqar. [D42]

Çoban şehid olan [**kendü**] qardaşların [**kendü**] haqına qodı, kafirler leşinden bir böyük tepe yığdı, çaqmaq çaqup od yaqdı, daqr kepeneginden qurumsı idüp [**kendü**] yarasına basdı... [D42]

Salur Qazan, Big Qazan, ölü-misin diri-misin, bu işlerden [**senüñ**] haberüñ yoq-mıdur didi. [D42]

Meger [**benüm**] hanum... [D42]

Bilür-misin [**benüm**] qarındaşum Qara Göne [**benüm**] düşümde ne görindi, qara qaygulu vaqı'a gördüm, [**benüm**] yumruğumda talbınan şahin benüm quşumı ölür gördüm, gökden ıldırım ağ-ban [**benüm**] ivüm üzerine şaxır gördüm, düm qara pusarıq [**benüm**] ordumuñ üzerine tökilür gördüm, kuduz qurtlar [**benüm**] ivümi dalar gördüm, qara deve [**benüm**] eñsemden qarvar gördüm, [**benüm**] qarğı gibi qara saçum uzanur gördüm, uzanuban [**benüm**] gözümü örter gördüm, [**benüm**] bileğümden [**benüm**] on parmağumu kanda gördüm, niçe kim bu düşi gördüm şundan berü [**benüm**] 'aqlum [**benüm**] uşşum dire bilmen, [**benüm**] hanum qardaş menüm bu düşümü yorgıl maña didi. [D43 V57]

Qara Göne aydur: [**senüñ**] Qara bulut didüğüñ senüñ devletüñdür, [**senüñ**] qar ile yağmur didüğüñ [**senüñ**] leşkerüñdür... [D43 V57]

Qazan aydur: Menüm avumı bozma, [**benüm**] leşkerümü tağıtma, ben bugün qoñur ata qaqıram, üç günlük yolu bir günde aluram, öyle olmadın [**benüm**] yurdum üstine varuram, eğer sagdur esendür aqşam olmadın gine ben saña gelürem, [**benüm**] ordum sağı esen degül ise... [D44]

[**kendü**] Qoñur atın mahmuzladı Qazan Big yola gitdi. Geli geli [**kendü**] yurdınuñ üzerine geldi. [D44]

Qazan Big burada yurd-ilen haberleşmiş, görelüm [**benüm**] hanum ne haberleşmiş: [D44]

[**benüm**] Qulan-ile şıgın geyige qoñşı yurdum. [D44]

Seni yağı nireden darımış [**benüm**] güzel yurdum. [D44]

Ağ ban ivler dikilende [**onuñ**] yurdu qalmış. [D44]

[**benüm**] Qarıçuk anam oluranda [**kendü**] yiri qalmış. [D44]

[benüm] Oğlum Uruz oğ atanda puta kalmış. [D44]

Bu halları gördüğünde Kazanuñ kara kıyma gözleri kan yaş oldu, [kendü] kan tamarları kaynadı, [kendü] kara bağı sarşıldı. [kendü] Koñur atını ökçeledi... [D44 V58]

Görelüm [benüm] hanum niçe haberleşdi: [D45]

[benüm] Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña [D45]

[benüm] Kara başum kurban olsun [benüm] şuyum saña didi. [D45]

Görelüm [benüm] hanum ne haberleşdi: [D45]

[kendü] Arkasını urup berk ağıluñ ardın söken [D46]

[kendü] Karma ögeç semüzin alup tutan [D46]

[benüm] Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña [D46]

[benüm] Kara başum kurban olsun [benüm] kurdum saña didi. [D46]

Kazan kara köpek-ilem haberleşdi, görelüm [benüm] hanum ne haberleşdi: [D46]

Qorquduban [kendü] şamatası-y-ile ürküden [D46]

[benüm] Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña [D46]

[benüm] Kara başumuñ sağığında eyülikler idem köpek saña [D46]

Kazan kara köpek-ilem haberleşdi, görelüm [benüm] hanum ne haberleşdi: [D47]

Kazan bir tomar ile köpegi urdı, köpek çekildi [kendü] geldügi yola gitdi. [D47]

Çobanı gördüğünde haberleşdi, görelüm [benüm] hanum ne haberleşdi: [D47]

[benüm] Ünüm aña [benüm] sözüm diñle [D47 V59]

[benüm] Ağ ban ivüm şundan kiçmiş gördüñ-mi digil maña [D47 V59]

[benüm] Kara başum kurban olsun çoban saña didi. [D47 V59]

Dün yok öteki gün [senüñ] ivüñ bundan kiçdi, [senüñ] qarıçuk anañ kara deve boynında asılı kiçdi, [kendü] kırk ince billü kıızı-y-ile [senüñ] halaluñ boyı uzun Burla hatun ağlayuban şundan kiçdi, kırk yigid-ilen [senüñ] oğluñ Uruz başı açuk yalın ayak kafirlerüñ yanınça tutsağ gitdi... [D47 V59]

... [senüñ] tavla tavla şahbaz atlaruñ kâfir binmiş, [senüñ] kaçar kaçar kızıl develerüñ kâfir yetmiş, [senüñ] altun akça bol hazineñi kâfir almış. [D48]

Çoban böyle digeç Kazan ah itdi, [kendü] 'aklı [kendü] başından gitdi, dünya 'âlem [kendü] gözine karangu oldı, aydur: [D48]

[senüñ] Ağzuñ kurısun çoban, [senüñ] dilüñ çürisün çoban, Qadir senüñ alnuña kada yazsun çoban didi [D48]

Ne kaçırısın baña [benüm] ağam Kazan [D48]

Yohsa [senüñ] göksüñde yok-mıdur iman [D48]

Altı yüz kafir dağı menüm üzerüme geldi, [benüm] iki kardeşüm şehid oldı... [D48]

... üç yirde yaralandum [benüm] kara başum buñaldı, yaluñuz kaldum [benüm] suçum bu-mıdur didi. [D48]

[senüñ] Koñur atuñ virgil maña [D48]

[senüñ] Altmış tutam gönderüñi virgil maña. [D48]

[senüñ] Ap alaca kalkanıñı virgil maña. [D48]

[senüñ] Kara polat öz kılıcuñ virgil maña. [D49]

[senüñ] Şadağıñda [senüñ] seksen okuñ virgil maña. [D49]

[senüñ] Ağ tozluça katı yayuñ virgil maña. [D49]

[benüm] Yinüm-ile [benüm] alnum kanın ben sileyin [D49]

Allah Ta'âla kor-ise [senüñ] ivüñi ben kırtarayın didi. [D49]

[benüm] Ağam Kazan sen [senüñ] ivüñ almağa gider-iseñ, men dağı [benüm] karındaşum kanın almağa giderem didi. [D49 V60]

Oğul çoban [benüm] karnum açdur, [senüñ] hiç nesneñ var-mıdur yimege didi. [D49 V60]

Beli [benüm] ağam Kazan, giceden bir kızı pişürüp-dururam... [D49 V60]

Mere çoban [senüñ] karnuñ açkımamış-iken [senüñ] gözüñ kararmamış-iken bu ağacı koparı gör, yohsa seni bunda kırtlar kuşlar yir didi. [D50]

Karaça çoban zarb eyledi, kaba ağacı [kendü] yeri-y-ile [kendü] yurdu-y-ile kopardı [kendü] arkasına aldı Kazanuñ ardına düşdi. [D50]

azan badı gördi oban aacı [**kendü**] arkasına almış gelür. [D50]

[**benüm**] Aam azan bu aaç ol aaçdur kim sen kafiri basarsın, [**senün**] arnuñ aıur... [D50]

azana bu söz hoş geldi. [**kendü**] Atından indi, obanuñ ellerin özdi, [**onuñ**] alnında bir öpdi, aydur: [D50]

azana nie hayf eylemek gerek, [**onuñ**] Burla atunımı getürüp sarak sürdürmek gerek didi. [D51 V61]

Boyu uzun Burla atun bunu işitdi, [**kendü**] yürei-y-ile [**kendü**] canına odlar düşdi. [D51 V61]

Mere varuñ azanuñ olı Uruzı tartuñ engele asun, ıyma ıyma [**onuñ**] a etüñden eküñ... [D52]

Boyu uzun Burla atun [**kendü**] olınuñ yamacına geldi, aırup [**kendü**] olına Şoylar, görelüm [**benüm**] anum ne Şoylar: [D52]

[**benüm**] Dünlüi altun ban ivümüñ abzası oul [D52]

[**benüm**] aza beñzer ızumuñ [**benüm**] gelinümüñ iegi oul [D52]

[**benüm**] ouz ay ar arnumda [**benüm**] götürdüüm oul [D52]

[**benüm**] On ay diyende dünyaya getürdüüm oul [D52]

[**benüm**] olması altun bişikde beledüüm oul... [D52]

azan olı Uruzı habisden ıkaruñ, [**kendü**] boazından uran-ile ařuñ, [**kendü**] iki alusından engele Őañuñ, ıyma ıyma [**kendü**] a etinden eküñ... [D53]

...eküñ [**bizüm**] döşegümüze getürelüm sarak sürdürürelüm dimişler. [D53]

Senüñ etüñden oul yiyeyin-mi, yosa sası dinlü kafirüñ döşegine gireyin-mi [**senün**] aañ azan... [D53]

[**senün**] Azuñ urısun ana, [**senün**] dilüñ ürisün ana, ana haı Tañrı haı degülmise-y-idi alubanı [**benüm**] yirümden tura-y-idüm, [**senün**] yaañ-ile [**senün**] boazuñdan uta-y-idüm... [D53]

...[**senün**] a yüzüñi ara yire depe-y-idüm, [**senün**] azuñ ile [**senün**] burnuñdan an Şorlada-y-idüm... [D53]

... o [**benüm**] etümden eksünler ... [D53]

... anlar bir yidüğinde sen iki yigil seni kafirler bilmesünler tuymasunlar, ta kim sası dinlü kafirüñ döşegine varmayasın, [onuñ] sağrağın sürmeyesin, [benüm] atam Kızan namusını sımayasın saşın didi. [D54]

Oğlan böyle diğec buldur buldur [kendü] gözinüñ yaşı revan oldı. [D54]

Boyu uzun bili ince Burla Hatun [kendü] boynı-y-ile [kendü] kulağın aldı düşdi, güz alması gibi [kendü] al yanağın tırtıdı, kargu gibi [kendü] kara saçını yoldı, oğul oğul diyüben zarılık kıldı ağladı. [D54]

Kadın ana [benüm] karşıum alup ne böğürürsin [D54]

[benüm] Bağrum-ile [benüm] yüregüm ne tağlarsın [D54]

[onuñ] Bir kulunu olmaz-mı olur [D54 V63]

[onuñ] Bir köşeği olmaz-mı olur [D54 V63]

[onuñ] Bir kuzıçağı olmaz-mı olur [D54 V63]

Sen sağ ol kadın ana [benüm] babam sağ olsun [D55]

Böyle diğec [kendü] anasınıñ kararı kalmadı, yorıyu viridi, kırk ince billü kızuñ içine girdi. [D55]

Çağırup ağaca şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D55]

[senüñ] Başuñ ala baçar olsam başsuz ağaç [D56]

[senüñ] Dibüñ ala baçar olsam dipsüz ağaç [D56]

Götürecek olur-iseñ [benüm] yigitligüm seni tutsun ağaç [D56]

Tavla tavla bağlananda [benüm] atuma yazuh [D56]

Kartaş diyü şaklayanda [benüm] yoldaşuma yazuh [D56]

[benüm] Yumruğumda talbinanda [benüm] şahin kuşuma yazuh [D56]

Yeter ile tutanda [benüm] tazuma yazuh [D56]

Biglige toymadın [benüm] özüme yazuh [D56]

Yigitlige uşanmadın [benüm] canuma yazuh didi... [D56]

... yumru yumru ağladı, [kendü] yanuk cigerçüğünü tağladı. [D56]

Bu mahalda, [benüm] sulţanum Salur Kızan-ilem Karaça Çoban çapar yetdi: [D56]

[**onuñ**] Atduğı taş yire düşmez-idi, yire dahı düşse toz gibi şavrilur-idi, ocağ gibi obrılır-idi, üç yıla dağ taşı düştügi yirüñ otı bitmez-idi. [D56 V64]

Semüz koyun aruğ toklı bayırda kılsa kırt gelüp yimez-idi [**onuñ**] şapanınıñ kırkusından. [D57]

Eyle olsa [**benüm**] sultānum, Kıraça Çoban şapan çatlatdı, dünya alem kafirüñ gözine kırangı oldu. [D57]

Kıraçuk Çoban [**benüm**] anamı kâfirden dileyeyim, at ayağı altında kıalmasun didi. [D57]

Kızan kafire çağırıp soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D57]

[**benüm**] Dünlügi altun ban ivlerümü getirüp-durursın [D57]

[**benüm**] Ağır hazine [**benüm**] bol aqçam getirüp- durursın [D57]

Kırk yigid-ilen [**benüm**] oğlum Uruzı getirüp-durursın [D57]

[**senüñ**] Kıluñ olsun [D58]

[**benüm**] Tavla tavla şahbaz atlarum getirüp-durursın [D58]

[**benüm**] Kıtar kıtar develerüm getirüp-durursın [D58]

[**benüm**] Kıriçuk anamı getirüp- durursın [D58]

Mere kafir [**benüm**] anamı virgil maña [D58]

[**senüñ**] Dünlügi altun ban ivüñi getürmişüz...[D58]

Kırk yigid-ilen [**senüñ**] oğluñ Uruzı getürmişüz [D58]

[**senüñ**] Tavla tavla şahbah atlaruñ [D58]

[**senüñ**] Kıtar kıtar develerüñ getürmişüz [D58]

[**senüñ**] Kıriçuk anañı getürmişüz [D58]

Saña virmezüz, Yayhan Keşiş oğlına virürüz, Yayhan Keşiş oğlından [**onuñ**] oğlı toğar, biz anı saña ğarım kıruz didiler. [D58]

[**kendü**] Dölin almaqdan [**senüñ**] şafañ var-ise Şöklı Melik, [**senüñ**] kıra gözlü kızuñ var-ise getür Kızana vir... [D59]

[**benüm**] Hanum görelüm kimler yetdi: [D59 V65]

...[**kendü**] acığı tutanda kıra taşı kül eyleyen, [**kendü**] bıyığın [**kendü**] eñsesinde yidi yirde dügen... [D59 V65]

Çal [senüñ] kılıcuñ kardeş Kazan yetdüm didi. [D60]

Demür Kapu Dervendindeki demür kapuyı depüp alan, altmış tütam [kendü] ala gönderinüñ uçında er böğürden... [D60]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] ağam Kazan yetdüm didi. [D60]

Bunuñ ardınca [benüm] hanum görelüm kimler yetdi: [D60]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] ağam Kazan yetdüm didi. [D60]

Bunuñ ardınca [benüm] hanum kimler yetdi: [D60]

Destursuzça Bayındır Hanuñ yağısın basan, altmış biñ kafire kan kusduran, [kendü] ağ boz atıñ yilisi üzerinde qar turduran Gaflet Koca oğlu Şir Semseddin çapar yetdi. [D61]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] ağam Kazan yetdüm didi. [D61]

Bunuñ ardınca görelüm [benüm] hanum kimler yetdi: [D61]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] ağam Kazan yetdüm didi. [D61]

Bunuñ ardınca [benüm] hanum görelüm kimler yetdi: [D61]

...kılın Oğuz biglerini bir bir [kendü] atından yıķıķı... [D61 V66]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] ağam Kazan yetdüm didi. [D61 V66]

Bunuñ ardınca [benüm] hanum kimler yetdi: [D61 V66]

Altmış ögeç derisinden külah itse [onuñ] topuķlarını örtmeyen altı ögeç derisinden külah itse [onuñ] kulaķlarını örtmeyen, kolu budı harança, uzun baldırları ince, Kazan Bigüñ tayısı at ağızlu Aruz Koca çapar yetdi. [D61 V66]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] bigüm Kazan yetdüm didi. [D62]

Varuban Peygamberüñ yüzini gören, gelübeni Oğuzda [onuñ] şahabesi olan acığı tütanda [onuñ] bıyıklarından kan çıkan bıyığı kanlu Bügdüz Emen çapar yetdi. [D62]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] ağam Kazan yetdüm didi. [D62]

...kırķ cübbe bürinüp otuz yidi kal'a biginüñ mahub kızlarını çalup bir bir [onlaruñ] boynın kuçan [onlaruñ] yüzinde [onlaruñ] tudağında öpen Eylik Koca oğlu Alp Eren çapar yetdi. [D62]

Çal [senüñ] kılıcuñ [benüm] ağam Kazan yetdüm didi. [D63]

Sayıлмаğ-ile Oğuz bigleri tükense olmaz, hep yetdiler. Aru şudan abdest aldılar, [**kendü**] ağ alınlarmın yire qodılar, iki rik'at namaz kıldılar. [D63]

Şahbaz şahbaz atlar yügürdi, [**onlaruñ**] nalı düşdi. [D63]

Qara polat öz kılıçlar çalındı [**onlaruñ**] yalmanı düşdi. [D63]

Üç yekeklü qayın oqlar atıldı, [**onlaruñ**] demreni düşdi. [D63 V67]

Big nökerden nöker [**kendi**] biginden ayrıldı. [D63 V67]

Şekli Meliki böğürdübeni atdan yire saldı, gafillüçe [**onuñ**] qara başım alup kesdi, qahşaduban [**onuñ**] alça qanım yir yüzine dökdi. [D64]

Sağ tarafda Qara Tüken Melike Qıyan Selçük oğlu Delü Tundar qarşu geldi, [**onuñ**] sağ yanını kılıçladı yire şaldı. [D64]

Sol tarafda Buğaçuk Melike Qara Göne oğlu Delü Budak qarşu geldi, altı perlü gürz-ile [**onuñ**] depesine qatı tuta urdı, dünya 'alem [**onuñ**] gözine qarañu oldı... [D64]

Derelerde depelerde kâfire kırğun girdi, [**onuñ**] leşine qızğun üşdi. [D65]

Qazan Big [**kendü**] oqlanımı [**kendü**] uşaqını [**kendü**] hazinesini aldı girü döndi. [**kendü**] Altun tahtında yine [**kendü**] ivini dikdi. [D65]

Qırk baş kul kırk kırnaq, [**kendü**] oğlu Uruz başına azad eyledi. [D65]

Qanı [**benüm**] didüğüm big erenler [D65 V68]

Yöm vireyim [**benüm**] hanum: [D66]

[**senüñ**] Qarlu qara tağlaruñ yıqılmasun, [**senüñ**] kölgelüçe qaba ağacuñ kesilmesün, [**senüñ**] qamın aqan şuyuñ qurımasun, Tañrı seni namerde muhtac itmesün, çapar-iken [**senüñ**] ağ boz atuñ büdrimesün, çalışanda [**senüñ**] qara polat öz kılıcuñ gedilmesün, dürtişür-iken [**senüñ**] ala gönderüñ uvanmasun, [**senüñ**] ağ şakallu babañ yiri uçmaq olsun, [**senüñ**] ağ pürçeklü anañ yiri behişt olsun... [D66]

...[**senüñ**] ağ alnuñda biş kelime du'ā kılduq qabul olsun... [D66]

...[**senüñ**] Allah viren umuduñ üzilmesün, yığışdursun dürişdürsün [**sizüñ**] günahuñuzı adı görklü Mustafa yüzi suyına bağışlasun [**benüm**] hanum hey. [D66]

QAM PÜRENÜÑ OĞLI BAMSİ BEYREK BOYINI BEYÂN İDER [**benüm**]
HANUM HEY [D66 V20-7]

Qam Ğan oğlu Han Bayındır [**kendü**] yirinden turmuş-idi. [D67]

Qara yirüñ üstine [**kendü**] ağ ban ivin dikdürmiş-idi. [D67]

Bayındır Hanuñ qarşusunda Qara Göne oğlı Qara Budak yay tayanup turmış-idi, [**onuñ**] sağ yanında Qazan oğlı Uruz turmış-idi, [**onuñ**] sol yanında Qazılık Qoca oğlı Big Yigenek turmış-idi. [D67]

Pay Püre Big bunları gördüğünde ah eyledi, [**kendü**] başından [**kendü**] ‘aqlı gitdi, [**kendü**] destmalın [**kendü**] eline aldı böğürü böğürü ağladı. [D67]

Böyle idiçek qalın Oğuz arqası, Bayındır Hanuñ güyegüsi Salur Qazan [**kendü**] qaba dizinüñ üzerine çökdi, kıya tiküben Pay Püre Bigüñ yüzine bağdı aydur: [D67 V21]

Han Qazan niçe ağlamayayın, niçe buzlamayayın, oğulda [**benüm**] ortacum yok, qartaşda [**benüm**] kaderüm yok, Allah Ta’ala meni qarğayupdur, bigler [**benüm**] tacum [**benüm**] tahtum için ağlaram bir gün ola düşem ölem [**benüm**] yirümde [**benüm**] yurdumda kimse qalmaya didi. [D68]

Qazan aydur: [**senüñ**] Maqşuduñ bu-mıdur. [D68]

...[onlaruñ] du‘aları müstecab olur-idi. [D68]

Pay Piçen big dağı [**kendü**] yirinden örü turdı, aydur: [D68]

Pay Püre Big [**kendü**] bazirganlarını [**kendü**] yanına oğıdı, buyuruq itdi: [D69 V22]

Pay Pürenüñ oğlı [**kendü**] biş yaşına girdi, [**kendü**] biş yaşından [**kendü**] on yaşına girdi, [**kendü**] on yaşından [**kendü**] on biş yaşına girdi. [D70]

Bazirganuñ ulusu tutıldı, [**kendü**] kiçisi qaçarak Oğuza geldi. Bağdı gördi Ođuzuñ uçında bir ala sayvan dikilmiş, bir imirze hub kırk yigit-ilen, [**onuñ**] sağında ve [**onuñ**] solında, otururlar. [D71 V23]

Yigit yigit big yigit, sen benüm ünüm añla [**benüm**] sözüüm diñle... [D71 V23]

Evnük Qalasinuñ biş-yüz kafiri [**bizüm**] üzerümüze qoyıldı. [**benüm**] Qardaşum tutsaq oldı, [**bizüm**] malumızı, [**bizüm**] rızqumuzu yağmaladılar girü döndiler [**benüm**] qara başum götürdüm saña geldüm, qara başuñ sadaqası yigit meded maña didi. [D71 V23]

Bu kez oğlan şarab içer-iken içmez oldı, altun ayağı [**kendü**] elinden yire çaldı, aydur: [D72]

[benüm] Ne didügümü yetürüñ, [benüm] geyümüm-ile menüm şahbaz atımı getürüñ hey, meni seven yigitler binsünler didi. Bazirgan dağı [onlaruñ] önlerine düşdi, kulağuz oldu. [D72]

Big yigit bize sen erlik işledüñ, gel imdi [senüñ] begendügüñ maldan al didiler. [D72]

Mere [sizüñ] bigüñüzüñ oğı kimdür. Ayıtdılar: Pay Pürenüñ oğı vardır, [onuñ] adına Bamsı dirler didiler. [D73]

Yigit [kendü] parmağın ısırdı. Aydur: Bunda minnet-ile almağdan ise anda [benüm] babam yanında minnetsüz almağ yigdür didi. [kendü] Atın kımçıladı, yola girdi. Bazirganlar [onuñ] ardından bağa kaldılar, vallah yahşı yigit mürüvvetlü yigit didiler. [D73]

Boz oğlan [kendü] babasnuñ ivine geldi. [kendü] Babasına haber oldu bazirganlar geldi diyü. [kendü] Babası sevindi, çetir otağ, ala şayvan dikedürdi, ipek halıçalar şaldı, kiçdi oturdu. [kendü] Oğlını [kendü] sağ yanına aldı. [D74]

Oğlan bazirganlar hususından bir söz söylemedi, kâfirleri [kendü] kırduğın añmadı. [D74]

Ayıtdılar: [benüm] Hanum bu yigit senüñ oğluñ-mıdır? [D74]

Beli [benüm] sultanum artuğdur didiler. [D75]

[benüm] Dedem Korğut geldi, oğlana ad kodı, aydur: [D75]

[benüm] Ünüm añla [benüm] sözüñ diñle Pay Püre Big [D75]

Sen [senüñ] oğluñı [benüm] Bamsam diyü oğşarsın [D75]

[onuñ] Adımı ben virdüm [onuñ] yaşını Allah virsün didi. [D75]

Bigler hep ava bindi. [kendü] Boz aygırın çekdürdi Beyrek bindi. [D76]

[benüm] Sultanum gördi gök çayıruñ üzerine bir kırmızı otağ dikilmiş.... [D76]

[onuñ] Haberi yok ki [onuñ] alaçağı kızuñ otağı olsa gerek. [D76]

Ayıtdı: Ne olur-ise olsun, hele men [benüm] avumı alayın didi. [D77]

[benüm] Big yigidüm bu otağ Pay Piçen Big kıızı Banı Çiçegüñdür didi. [D77]

Eyle olsa [benüm] hanum, Beyregüñ kanı kaynadı, edeb-ile yap yap girü döndi. [D77]

Vallah [benüm] sulţanum bu yigit yüzi nişablu yahşı yigitdür, big oğlı bigmiş didiler. [D77]

Banu Çiçek aydur: Hey hey dayalar [benüm] babam maña ben seni yüzi nişablu Beyrege virmişem dir-idi, olmaya kim bu ola, mere çağıruñ haberleşeyim didi. [D78]

Yigit [senüñ] gelişüñ kandan? [D78]

[onlaruñ] Pay Püre Big oğlı Bamsı Beyrek didükleri menem didi. [D78]

Mere yigit menüm atımı kimse kiçdügi yok, [benüm] oşumu kimse yarduğı yok, imdi gel senüñ-ile güreş turalum didi. [D79]

Bu kıza basılaçağ olur-isem Qalın Oğuz içinde [benüm] başuma kaçınç [benüm] yüzüme tohınç iderler didi. [D79]

Gayrete geldi, kavradı kızuñ bağdamasın aldı, [onuñ] emçeginden tutdı. [D79]

Bu kez Beyrek kızuñ ince biline girdi, bağdadı [kendü] arhası üzerine yire urdı. [D80]

Beyrek üç öpdi, bir dişledi, düğün kıtlu olsun han kıızı diyü [kendü] parmağından altun yüzügi çıkardı kızuñ parmağına kiçürdi. [D80]

[bizüm] Ortamuzda bu nişan olsun han kıızı didi. [D80]

Beyrek dağı nola [benüm] hanum baş üzerine didi. [D80]

Beyrek kıızdan ayrılıp [kendü] ivlerine geldi. [D80]

[onuñ] Ağ saşallu babası karşı geldi, aydur. [D80]

[onuñ] Babası aydur: [D80]

[onuñ] Babası aydur: [D80 V28]

Baba maña bir kıız alı vir kim men [benüm] yirümden turmadın ol turmağ gerek, men [benüm] kara çoç atuma binmedin ol binmeğ gerek, men [benüm] karımuma varmadın ol maña baş getürmek gerek, bunuñ gibi kıız alı vir baba maña didi. [D81]

[onuñ] Babası Pay Püre Han aydur: [D81]

[onuñ] Babası aydur: [D81]

Ay oğul Banu Çiçegüñ bir delü kardaşı vardur, [onuñ] adına Delü Karçar dirler kıız dileyeni öldürür. [D81]

Oğul alın Oğuz biglerini [bizüm] odamuza oıyalum, niçe maslahat görürler-ise aña göre iş idelüm didi. alın Oğuz biglerini hep oıdılar, [kendü] odalarına getürdiler, ağır konukluk eylediler. [D81]

Yarenler çünkü meni gönderürsüz, bilürsüz kim Delü arçar [kendü] kız kardaşını dileyeni öldürür... [D82]

Meger [benüm] sultanum, Delü arçar daıı [kendü] ağ bağ ivini [kendü] ağ otağını ara yirün üzerine urdurmuş-idi, [kendü] yoldaşları ile puta atup oturur-idi. [D83]

[benüm] Dedem oręut öteden berü geldi. [D83]

Delü arçar [kendü] ağzın köpüklendürdi, Dede oręuduñ yüzine bağdı, aydur: [D83]

‘Aleyke’s-selam ay ‘ameli azmış fi’li dönmiş kadir Allah [onuñ] ağ alnına ada yazmış, ayaklılar buraya geldügi yok, ağızlular [benüm] bu şuyumdan içdügi yok, saña noldı, [senün] ‘amelün-mi azdı, [senün] fi’lün-mi döndi, [senün] ecelün-mi geldi, bu aralarda neylersin didi. [D83]

[senün] arşu yatan ara taęuñ aşmağa gelmişem [D83]

[senün] Akındılı görklü şuyuñı kiçmege gelmişem [D83]

[senün] Giñ etegüñe [senün] tar oltuęuña ışılmağa gelmişem [D83]

...[senün] kız kardaşuñ Banu içeęi Bamsı Beyrege dilemege gelmişem didi. [D83]

Mere [benüm] ne didüğüm yetürün, ara ayęırı yarağ-ile getürün didi. [D84]

Dede oręut köstegi üzdi, turmadı açdı. Delü arçar [onuñ] ardına düşdi. [D84]

Delü arçar [kendü] ılıcın [kendü] eline aldı, [kendü] yukarusından öyke ile hamle ıldı. Delü Big diledi ki Dedeyi depere ala. [D84]

alar-iseñ [senün] elün urısun didi. [D84]

Zirā Dede oręut velāyet issi idi, [onuñ] dileği abul oldu. [D85]

Meded aman el aman, Tañrınıñ birliğine yokdur güman, sen menüm elümi sağaldı gör, Tañrınıñ buyruğı-y-ile Peyęamberün avli-y-ile [benüm] kız arındaşımı Beyrege vireyim didi. [D85]

Üç kere [**kendü**] ağzından ikrar eyledi, [**kendü**] günahına tevbe eyledi... [D85]

Dede [**benüm**] kız karındaşumuñ yolına ben ne ister-istem virür-misin? [D85]

Eger [**benüm**] bu didügüm nesneleri götürür-iseñüz hoş virdüm, amma getürmeyecek olur-iseñ bu katla öldürmedüm ol vaqtın öldürürin didi. [D85]

Beyrege ve [**onuñ**] anasına ve [**onuñ**] kız kardaşlarına muştucu geldi, sevindiler, şad oldılar. [D86]

Bu nesneleri getürecek olur-iseñüz [**benüm**] kız karındaşımı virürem... [D87]

...gelürmeyecek olur-iseñ [**benüm**] gözüme görünmeyesin, yoħsa seni öldürürüm didi. [D87]

Dede Korkut, beli [**benüm**] hanım bulayım didi. [D87]

Pay Püre Big ayıtdı: İmdi Dede köpek-ile püreyi sen bul didi. Daħı kendüsi [**kendü**] tavla tavla atlarına vardı biñ ayğır seçdi, [**kendü**] develerine vardı biñ buğra ner seçdi, [**kendü**] koyunlarına vardı biñ koç seçdi. [D87]

Delü Karcar işitdi karşı geldi, göreyim [**benüm**] didügümü getürdiler-mi didi. [D87]

Dede Korkut hay oğul Karcar adama uş bögelek gibi buñludur, ol bir yavuz canavardur, hep bir yirde dirüp- dururam, gel gidelüm [**kendü**] semüzin al [**kendü**] aruğın ko didi. [D88]

Dede Korkut oğul Karcar ne kargaşa idersün, getürdüm bu, [**senüñ**] ısmarladuğun nesnedür, noldun böyle buñaldun, [**kendü**] semüzin al [**kendü**] aruğın ko didi. [D88 V32]

Dede gördi-kim Delünün canına kiçmiş, [**kendü**] başı [**kendü**] kapaşı olmuş... [**kendü**] gevdesi püreden görünmez, [**kendü**] yüzi [**kendü**] gözi belürmez. [D88 V32]

Geldi [**kendü**] geyesisin geydi, [**kendü**] ivine gitdi. Ağır düğün [**kendü**] yarağın gördi. [D89]

Oğuz zamanında bir yigit ki ivlense oħ atar-idi, [**onuñ**] okı ne yirde düşse anda gerdek diker-idi. [D89]

Beyrek Han dahı [kendü] ohın atdı, [onuñ] dibine [kendü] gerdegin dikdi. [kendü] Adaklusından ergenlik bir kırmızı kaftan geldi, Beyrek geydi. [kendü] Yoldaşlarına bu iş hoş gelmedi, saht oldılar. [D89]

...bugün ben geydüm yarın [benüm] nayibüm geysün... [D89]

Ne oturursın [benüm] sulţanum... [D90V33]

Beyrek [kendü] ap alaca gerdegi içinde bi-haber oturur-idi, yiyüp içüp oturur-idi. Dün [kendü] uyhusında kâfir otağa koyıldı. [D90V33]

[onuñ] Nayibi [kendü] kılıcın sıyırdı, [kendü] eline aldı... [D90V33]

Tañ ötdi, gün togdı, Beyregüñ atası anası baqdı gördi-kim gerdek görünmez olmış. Āh itdiler, [onlaruñ] ‘ağılları [onlaruñ] başlarından gitdi. [D91]

Beyregüñ babası kaba saruq götürüp yire çaldı, tartdı [kendü] yakasın yırttı, oğul oğul diyüben böğürdi, zarılık kıldı. [D91]

[onuñ] Ağ pürçeklü anası buldur buldur ağladı, [kendü] gözinüñ yaşın dökdi, acı tırnak [kendü] ağ yüzine aldı çaldı, [kendü] al yañağın tartdı, kargu gibi [kendü] kara saçını yoldı, ağlayubanı sıkılayubanı [kendü] ivine geldi. [D91]

Pay Püre Bigüñ dünlügi altun ban ivine şiven girdi. [onuñ] Kızı [onuñ] gelini kaş kaş gülmez oldı, kızıl kına [kendü] ağ eline yakmaz oldı, [onuñ] yidi kız kardaşı ağ çıkardılar, kara tonlar geydiler... [D91]

...vay [benüm] bigüm kartaş, [kendü] muradına [kendü] maqşudına irmeyen yaluñuz kardaş diyüp ağlaşdılar böğrişdiler. [D91]

Beyregüñ yauklusına haber oldı, Banı Çiçek qaralar geydi [kendü] ağ kaftanını çıkardı, güz alması gibi [kendü] al yañağın tartdı yırttı [D92]

Vay [benüm] al duvağum iyesi [D92 V34]

Vay [benüm] alnum [benüm] başum umudı [D92 V34]

Vay [benüm] şah yigidüm vay [benüm] şahbaz yigidüm [D92 V34]

Toyınça [onuñ] yüzine [benüm] bakmaduğum [benüm] hanum yigit [D92 V34]

Qanda gitdüñ beni yaluñuz koyup [benüm] canum yigit [D92 V34]

[benüm] Göz açuban gördüğüm [D92 V34]

[benüm] Köñül ile sevdüğüm [D92 V34]

[benüm] Bir yasduğda baş koyduğum [D92 V34]

Bir gün kızuñ karadaşı Delü Qarçar Bayındır Hanuñ divanına geldi, [kendü] dizin çökdi, aydur: [D93]

Beyrek diri olsa on yıldan berü gelür-idi, bir yigit olsa [onuñ] dirisi haberin getürse çirgap çuğa altun aqça virür-idüm, [onuñ] ölüsi haberin getürene [benüm] kız karadaşum virür-idüm didi. [D93]

[benüm] Sulţanum ben varayın, [onuñ] ölüsi [onuñ] dirisi haberin getüreyin didi. [D93]

Beyregi Kara Dervende öldürmişler, uşda [onuñ] nişanı [benüm] sulţanum didi. [D93]

Mere niye ağlarsız, biz bunu tanımazuz, [onuñ] adaqlusına aparuñ görsün ol yahşı bilür... [D94]

Vardılar kömlegi Banı Çiçege iletdiler. Gördi tanıdı oldur didi, tartdı [kendü] yaqasın yırttı, acı tırnaq [kendü] ağ yüzine aldı çaldı, güz alması gibi [kendü] al yañağın yırttı. [D94]

Vay [benüm] göz açup gördüğüm [D94]

[benüm] Köñül virüp sevdüğüm [D94]

Vay [benüm] al duvağum iyesi [D94]

Vay [benüm] alnum [benüm] başum umudı [D94]

Han Beyrek diyü ağladı. [onuñ] Babasına [onuñ] anasına haber oldu, [onuñ] ap alaca ordusına şiven girdi, ağ çıkardılar kara geydiler. [D94]

Yalançı oğlı Yaltaçuk [kendü] kiçi düğünün eyledi, [kendü] ulu düğünine va'de kodı. [D94]

Beyregüñ babası Pay Püre Big dahı bazirğanları kığırdı, [kendü] yanına getürdi, aydur: [D94]

Bunları gördüğünde haberleşdi, görelüm [benüm] hanum ne haberleşdi: [D95]

[benüm] Big babamuñ [benüm] kadın anamuñ savgatı argış [D95]

[benüm] Ünüm aña [benüm] sözüm diñle argış [D95]

[benüm] Ağ şakallu babamı [benüm] ağ pürçeklü anamı şorar olsam sağ-mı argış [D95 V36]

[benüm] Göz açuban gördüğüm [D95 V36]

[benüm] Köñül ile sevdüğüm [D95 V36]

[benüm] Kara başum kurban olsun argış saña didi. [D96]

Şağ-mısın esen-misin [benüm] canum Bamsı [D96]

On altı yiluñ hasreti [benüm] hanum Bamsı [D96]

[senüñ] Ağ şakallu atañı [senüñ] ağ pürçeklü anañı şorar olsañ şağdur Bamsı [D96]

[senüñ] Yidi kız kardaşuñ yidi yol ayırında ağlar gördüm Bamsı [D96]

Güz alması gibi [kendü] al yañaqların yırtar gördüm Bamsı [D96]

[senüñ] Göz açuban gördüğüñ [D96]

[senüñ] Köñül virüp sevdüğüñ [D96]

Pay Piçen kıızı Banı Çiçek / [kendü] Kiçi düğünin eyledi [kendü] ulu düğünine va' de kodı [D96]

[senüñ] Ap alaca gerdegüñe gele görgil [D97]

Yalançı oğlu Yaltaçuk menüm ölüm haberin iletmiş, dünlügi altun ban ivine [benüm] babamuñ şiven girmiş, [onuñ] qaza beñzer kıızı [onuñ] gelini ağ çıkarmış kara geymiş... [D97]

...[benüm] göz açuban gördüğüm, [benüm] köñül virüp sevdüğüm... [D97]

Böyle digeç [onuñ] kırk yigidi [kendü] qaba saruqların götürdiler yire çaldılar... [D97]

Qız aydur: Niçün sahtsın [benüm] hanum yigit? [D97]

On altı yıldır kim [senüñ] babañuñ tutsaқыyam, ataya anaya qavuma qardaşa hasretem ve hem [benüm] bir yavuqlum var-idi... [D98]

[benüm] Qılıcuma toğranayın [benüm] oğuma sançılayın, yir gibi kertileyin topraq gibi savrılayın... [D98 V38]

Boz ayğır dağı Beyregi görüp tanıdı, [kendü] iki ayağınuñ üzerine turdı, kişnedi. [D99]

Beyrek dağı bunu ögmiş, görelüm [benüm] hanum niçe ögmiş: [D99]

[benüm] İbrişime beñzer senüñ yiliçüğüñ [D99]

Eri [**kendü**] muradına yetürür senüñ arhaçuğuñ [D99]

At dimezem saña kartaş direm [**benüm**] kartaşumdan yig [D99]

[**benüm**] Başuma iş geldi yoldaş direm [**benüm**] yoldaşumdan yig didi. [D99]

At [**kendü**] başını yukarı tutdı, [**kendü**] bir kulağın kaldırdı Beyrege karşı geldi. [D99]

Beyrek at göksin kuçakladı, [**onuñ**] iki gözün öpdü. Sıçradı bindi, hisaruñ kapısına geldi. [**kendü**] Otuz tokuz yoldaşın ısmarladı, görelüm [**benüm**] hanum niçe ısmarladı: [D100]

[**benüm**] Otuz tokuz yigidüm amanatı mere kafir [D100]

[**benüm**] Otuz tokuz yigidüm amanatı kafir didi, dağı aldı yorıyu virdi. [D100]

kırk nefer kâfirler atlandılar, [**onuñ**] ardına düşdiler. [D100]

Beyrek aydur: Mere ozan [**senüñ**] kopuzuñ maña virgil [**benüm**] atumı saña vireyim, şakla gelem [**onuñ**] bahasın getürem alam didi. [D101]

Ozan aydur: [**benüm**] avazum gedilmedin, [**benüm**] ünüm yoğulmadın bir atdur [**benüm**] elüme girdi, iletayım saklayayım didi.[D101]

Beyrek kopuzı aldı, [**kendü**] babasınıñ ordusına yakın geldi. [D101]

Mere sen seni bilürsin, bizüm halumuzdan [**senüñ**] haberüñ yok didiler. [D101]

Mere [**sizüñ**] ne haluñuz vardır? [D101]

[**bizüm**] Bigümüzüñ bir oğlı var-idi, on altı yıldır kim [**onuñ**] ölüsü [**onuñ**] dirisi haberin kimse bilmez, Yalançı oğlı Yaltaçuğ dirler [**onuñ**] ölüsü haberin getürdi, [**kendü**] adağlusın aña virür oldılar... [D101]

Mere [**sizüñ**] yüzüñüz ağ olsun, [**sizüñ**] ağañuzuñ etmegi size halal olsun didi. [D102]

Andan [**kendü**] babasınıñ ordusına geldi. [D102 V40]

Meger [**onlaruñ**] ivleri öñinde bir büyük ağaç var-idi, [**onuñ**] dibinde bir yahşı bınar var-idi. [D102 V40]

Beyrek bakdı görđi kim [**kendü**] kiçi kız karındaşı bınardan şu almağa gelir, kardaş Beyrek diyü ağlar buzlar, [**senüñ**] toyuñ [**senüñ**] düğünüñ kara oldı diyü ağlar. [D102 V40]

Beyrege atı fira geldi, atlanımadı buldur buldur [**kendü**] gözinüñ yaşı revan
oldı. [D102 V40]

Çağırubanı burada şoylar, görelüm [**benüm**] anum ne şoylar: [D102 V40]

Yandı [**benüm**] bağrum göyindi [**benüm**] içüm [D102 V40]

[**senün**] Yüregüne kaynar yağlar oyılupdur [D102 V40]

[**senün**] ara bağıruñ şarşılupdur [D102 V40]

Yandı [**benüm**] bağrum göyindi [**benüm**] içüm [D102 V40]

[**benüm**] ara başum kurban olsun bu gün saña didi. [D103]

[**benüm**] Ağam Beyregüñ yaylası-y-idi. [D103]

[**benüm**] Ağam Beyrek gideli [**benüm**] yaylarum yok [D103]

[**benüm**] Ağam Beyregüñ içidi-y-di. [D103]

[**benüm**] Ağam Beyrek gideli [**benüm**] içerüm yok [D103]

[**benüm**] Ağam Beyregüñ binidi-y-idi. [D103]

[**benüm**] Ağam Beyrek gideli [**benüm**] binerüm yok [D103 V41]

[**benüm**] Ağam Beyregüñ yükledi-y-idi. [D103 V41]

[**benüm**] Ağam Beyrek gideli [**benüm**] yükledüm yok [D103 V41]

[**benüm**] Ağam Beyregüñ şöleni-y-idi. [D104]

[**benüm**] Ağam Beyrek gideli [**benüm**] şölenüm yok [D104]

[**benüm**] Ağam Beyregüñdür [D104]

[**benüm**] Ağam Beyrek gideli [**benüm**] köçerüm yok [D104]

[**benüm**] ara başum kurban olsun ozan saña didi. [D104]

[**benüm**] arşu yatan ara ağum yıkılupdur [D104]

[**benüm**] Körgelüçe aba ağacum kesilüpdür [D104]

Dünyelikde [**benüm**] bir ardaşum alınupdur [D104]

[**senün**] İleyünde düğün var düğüne varup ötgil didi. [D105]

Beyrek bundan kidi, [**onuñ**] ulu ız arındaşları [**onuñ**] yanına geldi. [D105]

Badı gördi [**onuñ**] ız arındaşları aralu göklü otururlar. [D105]

Çağırup Beyrek şoylar, görelüm [**benüm**] anum ne şoylar: [D105]

Alan şabah [**kendü**] yirinden tıran kızlar [D105]

[**sizüñ**] Ağañuzuñ başı... [D105 V42]

...[**sizüñ**] köhne kaftanuñuz var ise geyeyin düğüne varayın, düğünde [**benüm**] elüme kaftan virürler, girü [**sizüñ**] kaftanuñuz vireyim didi. [D106]

Vardılar, Beyregüñ kaftanı var-imiş, buña virdiler. Aldı geydi, boyı [**kendü**] boyına bili [**kendü**] biline kolu [**kendü**] kolına yaşıdı. [D106]

[**onuñ**] Ulu kız kardaşı bunu Beyrege beñzetdi, [**onuñ**] kara kıyma gözleri kan yaş tıdı. [D106]

Şoylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne şoylamış: [D106]

[**senüñ**] Kara kıyma gözlerüñ çöngelmese-y-idi [D106]

[**benüm**] Ağam Beyrek diye-y-idüm ozan saña [D106]

[**senüñ**] Yüzüñi kara saç örtmese-y-idi [D106]

[**benüm**] Ağam Beyrek diye-y-idüm ozan saña [D106]

[**senüñ**] Kunt kunt bilekleriñ şolmasa-y-idi [D106]

[**benüm**] Ağam Beyrek diye-y-idüm ozan saña [D106]

[**senüñ**] Apul apul yorıyışuñdan [D106]

[**senüñ**] Aşlan gibi tırışuñdan [D106]

[**senüñ**] Kañrıluban bağışuñdan [D106]

[**benüm**] Ağam Beyrege beñzedürem ozan seni [D106]

[**benüm**] Ağam Beyrek gideli bize ozan geldügi yok [D106]

[**bizüm**] Egnümüzden [**bizüm**] kaftanumuz [**onuñ**] alduğı yok [D106]

[**bizüm**] Başumuzdan [**bizüm**] giceligümüz [**onuñ**] alduğı yok. [D107]

Buynuzı burma [**bizüm**] koçlarımız [**onuñ**] alduğı yok didi. [D107]

Ne siz kaluñ ne Beyrek kalsuñ, bir eski kaftan virdüñüz benüm başum beynüm alduñuz diyüp vardı bir eski deve çuvalı buldı, deldi [**kendü**] boynına kiçürdi, kendüyi delüligе bırağıdı. [D107 V43]

Kaçan-kim Budağ atsa Beyrek [**senüñ**] elüñ var olsun dir-idi, Uruz atsa [**senüñ**] elüñ var olsun dir-idi, Yigenek atsa [**senüñ**] elüñ var olsun dir-idi, Şir Şemseddin atsa [**senüñ**] elüñ var olsun dir-idi, güyegü atsa [**senüñ**] elüñ kırısın,

[senüñ] parmağlaruñ çürisün hay toñuz oğlı toñuz dir-idi, güyegülere kıurban ol dir-idi. [D108]

Mere kıavat oğlı delü kıavat, saña düşer mi maña bunuñ kibi söz söylemek, gel mere kıavat menüm yayumu çek, yoğsa şimdi [senüñ] boynuñ ururam didi. [D108]

Böyle diğec Beyrek yayı aldı çekdi, [kendü] kıabzasımdan yay iki para oldu. Götürdi [kendü] öñine bıraktı, daz yirde turgay atmağa yahşı didi. [D108]

Beyrek yayı gördüğünde [kendü] yoldaşların añdı, ağladı, aydur: [D109]

Ŧul Ŧulara [benüm] girdüğüm Ŧulararı [D109]

Duğarlıyı [benüm] kıodugum yağı yurdu... [D109]

[benüm] Elümde [benüm] kııl kıışlüm ayğır malı [D109]

[benüm] Ayğır virüp alduğum [benüm] ağ tozlu kıatı yayum [D109]

[benüm] Buğa virüp alduğum [benüm] boğma kıirişüm... [D109]

[benüm] Otuz Ŧokuz yoldaşum [benüm] iki argışum didi. [D109]

[benüm] Ħanum Kıazan [D110]

[benüm] Ünüm añla [benüm] sözüm diñle [D110]

[kendü] Can bacuğın eğmişsin [D110]

[kendü] Okıcuğazın kıurmuşsin [D110]

[onuñ] Adın gerdek kıomışsin [D110]

Kıutlu olsun [sizüñ] devletüñüz didi. [D110 V45]

[benüm] Sultānum meni kıosañ da şölen yimeginüñ yanına varsam, [benüm] kıarnum açdur Ŧoyursam didi. [D111]

Kıazan aydur: Delü ozan [kendü] devletin depdi, bigler [benüm] bu günki bigligüm bunuñ olsun, kıoñ nireye gider-ise gitsün neyler-ise eylesün didi. [D111]

Beyrek şölen yimeginüñ üzerine geldi. [kendü] Kıarnın Ŧoyurduktan soñra kıazanları depdi dökdü çevürdi. Yahnınuñ kimini [kendü] sağına kimini [kendü] şolına atar. [D111]

Kıazan Bige Ħaber oldu, [benüm] sultānum delü ozan hep yimegi dökdü didiler şimdi kıızlar yanına varmağ ister. [D111]

Kıızlar oturan otağa geldi, [kendü] işigin aldı oturdu. [D112]

[benüm] Hanum Kazan Bigden maña buyruk oldı... [D112 V46]

Mere delü ozan ya [senün] maşşuduñ nedür? [D112 V46]

Aydur: [benüm] Hanum [benüm] maşşudum oldur ki ere varan kız kılka oynaya men kópuz çalam didi. [D112 V46]

Beyrek kópuz çaldı şoyladı, görelüm [benüm] hanum ne şoyladı: [D113]

And içmişem kışır kışrağa [benüm] bindügüm yok [D113]

Binübeni kazavata [benüm] varduğum yok [D113]

Buldur buldur [kendü] gözlerinün yaşı aklar [D113]

[senün] Muraduñı anlar virür bellü bilgil [D113]

Kışırça Yinge boy bu zaval gelecek delü beni görmüş gibi söyler didi, vardı [kendü] yirinde oturdu. [D113]

And içeyim bu kez boğaz kışrağa [benüm] bindügüm yok [D113 V47]

Binübeni kazavata [benüm] varduğum yok [D114]

[sizün] İvünüz ardı dereçük degül-mi-y-idi [D114]

[sizün] İtüñüz adı Barak degül-mi-y-idi [D114]

Dağı [senün] 'aybuñ açaram bellü bilgil didi [D114]

Var [senün] yirüne oturgıl [D114]

Ere varan [kendü] yirinden tura [D114]

Boy delü boğma çıkaraçak [bizüm] olança 'aybumuzı kağdı, tur kız oynar-iseñ oyna oynamaz-iseñ cehennemde oyna, Beyrekden soñra [senün] başuña bu hal geleceğın bilür-idük? didi. [D114]

Kız kılka oyna, [senün] elünden ne gelür didi. [D114]

Banı Çiçek [kendü] kırmızı kaftanın geydi, [kendü] ellerin [kendü] yiñine çekdi gözükmesün diyü, oyuna girdi, ayıtdı: [D114 V48]

[kendü] Bileğinden [kendü] on parmağını şovuk almış [D115]

Mere delü ozan men ayıplu-mıyam kim maña ayıb koşarsın didi, gümüş gibi [kendü] ağ bileğın açdı [kendü] elin çıkardı. [D115]

Beyrek yüzügi tanıdı, burada şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D115]

Çarmanup [senüñ] dört yanuña bakduñ-mı kız [D115]
Çargu gibi [senüñ] kara saçuñ yoldun-mı kız [D115]
Çara gözden [senüñ] acı yaşuñ dökdüñ-mi kız [D115]
Güz alması gibi [senüñ] al yañağüñ yırtduñ-mı kız [D115]
Beyrek gideli bam bam depe başına [benüm] çıkdüğüm çok [D115]
Çargu gibi [benüm] kara saçum [benüm] yoldüğüm çok [D115]
Güz alması gibi [benüm] al yañağum [benüm] yırtduğum çok [D116]
Gelen-ile gidenden [benüm] şordüğüm çok [D116]
Vardı gelmez [benüm] big yigidüm [benüm] han yigidüm Beyrek diyü
[benüm] ağladüğüm çok [D116 V49]
[benüm] Sevişdügüm Bamsı Beyrek sen degülsin [D116 V49]
Altun yüzügi ister-iseñ [kendü] nişanın söyle didi. Beyrek aydur: [D116 V49]
Alan sabah han kıızı [benüm] yirümden tırmadum-mı [D116 V49]
Altun yüzügi [senüñ] parmağuña kiçürmedüm-mi [D116 V49]
[senüñ] Sevişdügüñ Bamsı Beyrek men degül-miyem didi. [D116 V49]
Böyle digeç kız tanıdı, bildi-kim Beyrekdür, [kendü] cübbesi-y-ile [kendü]
çuhası-y-ile Beyregüñ ayağına düşdi. [D117]
[senüñ] Argap argap kara tağüñ yihılmış-idi yüceldi ahır [D117]
[senüñ] Çanlı çanlı şularuñ şoğılmış-idi çağladı ahır [D117]
[senüñ] Çaba ağacuñ kurımış-idi yeşerdi ahır [D117]
[senüñ] Şahbaz atuñ karımış-idi kulun virdi ahır [D117]
[senüñ] Çızıl develerüñ karımış-idi köşek virdi ahır [D117]
[senüñ] Ağ koyunuñ karımış-idi kuzu virdi ahır [D117 V50]
[senüñ] On altı yıllık hasretüñ [senüñ] oğuluñ Beyrek geldi ahır [D117 V50]
[senüñ] Dilüñ için öleyin [benüm] gelinçügüm [D117 V50]
[senüñ] Yoluña kurban olayın [benüm] gelinçügüm [D117 V50]
Yalan-ise [senüñ] bu sözlerüñ girçek ola [benüm] gelinçügüm [D117 V50]
[benüm] Kulum [benüm] halayığum saña kırnaç olsun [D118]
[benüm] Şahbaz atlarum saña binit olsun [D118]

[benüm] Kaatar kaatar develerüm saña yüklet olsun [D118]

Ağayılđa [benüm] ağça koyunum saña şölen olsun [D118]

[benüm] Altun aqçam saña harçlık olsun [D118]

[benüm] Dünlügi altun ban ivüm saña kölge olsun [D118]

[benüm] Kara başum kurban olsun saña [benüm] gelinçügüm didi. [D118]

Muştuluk Pay Püre Big [senüñ] oğluñ geldi didi. [D118]

[benüm] Oğlum idügin andan bileyim, [kendü] sırça parmağımı kanatsun, [kendü] kanını destmala dürtsün, [kendü] gözüme süreyin, açılacak olur-ise [benüm] oğlum Beyrekdür didi. [D118]

Zirā ağlamakdan [onuñ] gözleri görmez olmuş-idi. Destmalı [kendü] gözine siliçek Allah Taāla’nuñ kudreti-y-ile [onuñ] gözi açıldı. [D118]

[onuñ] Atası [onuñ] anası küvledi Beyregüñ ayağına düşdiler, aydur: [D119]

Oğul, [benüm] dünlügi altun ban ivümüñ kabzası oğul [D119 V51]

[benüm] Qaza beñzer kızumuñ [benüm] gelinümüñ çiçegi oğul [D119 V51]

[benüm] Görür gözüm aydını oğul [D119 V51]

[benüm] Tutar bilüm kuvveti oğul [D119 V51]

Qalın Oğuz imrençesi [benüm] canum oğul diyüben çok ağladı, [kendü] Allahına şükürler eyledi. [D119 V51]

Yalançı oğlı Yaltaçuk bunu işitdi, Beyregüñ korkusından kaçdı [kendü] özini Tana Sazına saldı. Beyrek [onuñ] ardına düşdi, kova kova saza düşürdi. [D119 V51]

Yaltaçuk gördi kim yanar, sazdan çıkdı Beyregüñ ayağına düşdi, [onuñ] kılıcı altından çıkdı. [D119 V51]

Beyrek dahı [kendü] suçından kiçdi. [D119 V51]

Qazan Big aydur: Gel [senüñ] muraduña yetiş. [D119 V51]

Beyrek aydur: [benüm] Yoldaşlarımı çıkarmayınça hişarı almayınça murada irmezem didi. [D119 V51]

Qazan Big [kendü] Oğuzına beni seven binsün didi. [D119 V51]

Qalın Oğuz Bigleri arı sudan abdest aldılar [kendü] ağ alınlarmın yire kodılar iki rik‘at namaz kıldılar. [D120]

Beyrek [**kendü**] otuz toköz yigidinüñ üzerine geldi, anları sağ ve esen gördi, Allaha şükür eyledi. [D121]

Kafirüñ kilisesin yıkdılar, yirine mescid yapıdılar. [onlaruñ] Keşişlerin öldürdiler. [D121]

Pay Püre Bigüñ oğlançuğı Beyrek, meliküñ kızın aldı, [**kendü**] ağ ban ivine [**kendü**] ağ otağına girü döndi, düğüne başladı. [D121]

Beyrek dahı [**kendü**] yidi kız qarındaşını yidi yigide viridi. [D121]

Otuz toköz yigit [onuñ] oñmuñ ardınça gitdi. [D121]

Beyrek [**kendü**] yigitleri-y-le murad viridi murad aldı. [D121]

[benüm] Dedem Korkut geldi şadılık çaldı... [D121]

Yöm vireyin [benüm] hanum: [senüñ] Yirlü kara tağlaruñ yıkılmasun, [senüñ] körgelüçe kara ağacuñ kesilmesün, [senüñ] ağ şakallu babañ yiri uçmağ olsun, [senüñ] ağ pürçeklü anañ yiri behişt olsun... [D122 V53]

Yığışdursun dürişdürsün [sizüñ] günahuñuzu adı görklü Muhammed Mustafa yüzi suyına bağışlasun [benüm] hanum hey ! [D122 V53]

KAZAN BİG OĞLI URUZ BİGÜÑ TUTSAK OLDUĞI BOYI BEYÂN İDER [benüm] HANUM HEY [D122 V68-7]

Bir gün Ulaş oğı Kazan Big [**kendü**] yirinden tırmuş-idi. Kara yirüñ üzerine [**kendü**] otağların tikdürmiş-idi. [D122 V68-7]

Toköz kara gözlü, örme saçlu, elleri [**kendü**] bileğinden kınalı, parmakları nigarlı, boğazları birer qarış kâfir kızları al şarabı altun ayağ-ile kalın Oğuz biglerine gezdürürler-idi. [D123 V69]

Oğı Uruz [onuñ] qarşusunda yay söykenüp turur-idi. [D123 V69]

Kazan [**kendü**] sağına bağıdı kaç kaç güldi, [**kendü**] solına bağıdı çok sevindi, [**kendü**] qarşusına bağıdı, [**kendü**] oğlançuğını Uruzı gördi, [**kendü**] elin [**kendü**] eline çaldı ağladı. [D123 V69]

Uruza bu iş hoş gelmedi. İlerü geldi, diz çökdi, [**kendü**] babasına çağırıp soylar, görelüm [benüm] hanum ne soylar: [D124]

[benüm] Ünüm añla menüm sözüm diñle [benüm] ağam Kazan [D124]

[senüñ] Şağuña bağıduñ kaç kaç güldüñ [D124]

[**senüñ**] Şoluña baķduñ çok sevindüñ [D124]

[**senüñ**] Ķarşuña baķduñ beni gördüñ ađladıñ [D124]

[**benüm**] Ķara başum ĳurban olsun [**benüm**] babam saña didi. [D124]

Ķalkubanı [**benüm**] yirümden men tıruram [D124]

[**benüm**] Ķara gözlü yigitlerümi [**benüm**] boyuma men aluram [D124]

Altun haça [**benüm**] elümi men başaram [D124]

[**senüñ**] Ađladıđuña sebep ne digil maña [D124]

[**benüm**] Ķara başum ĳurban olsun [**benüm**] ağam saña didi. [D124]

Ķazan Big aladı, ođlanuñ yüzine baķdı, çağırup soylar görelüm [**benüm**]
hanum ne soylar: [D124 V70]

Berü gelgil [**benüm**] ĳulunum oğul [D124 V70]

[**benüm**] Şağum ala baķduđumda [**benüm**] ĳartaşum Ķara Göneyi gördüm
[D124 V70]

[**benüm**] Şolum ala baķduđumda [**benüm**] tayım Aruzı gördüm [D125]

[**benüm**] Ķarşum ala baķduđumda seni gördüm [D125]

Yarınki gün zaman dönüp ben ölüp sen ĳalıçak [**benüm**] tacum [**benüm**]
tahtum saña virmeyeler diyü [**benüm**] soñumu ağdum ağladum oğul didi. [D125]

Uruz burada soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D125]

Deveçe böyümişsin [**senüñ**] köşekçe 'aķluñ yok [D125]

Depeçe böyümişsin [**senüñ**] tarıça beynüñ yok [D125]

Ķazan Big [**kendü**] elin [**kendü**] eline çaldı, ĳaş ĳaş güldi, aydur: [D126]

A bigler Uruz ĳub söyledi, şeker yidi, bigler siz yiñüz içüñüz [**sizüñ**]
şoĳbetüñüz tađıtmañuz, men bu oğlanı alayın ava gideyin, yidi günlük azuğ-ile
çıkayın, [**benüm**] oĳ atduğum yirleri [**benüm**] ĳılıç çalup baş kesdügüm yirleri
göstereyim... [D126]

[**kendü**] Ķoñur atın çekdürdi, buñun bindi. Üç yüz muraşsa ' tonlu yigit soyladı
[**kendü**] boyına aldı. [**kendü**] Ķırķ ala gözlü yigidin Uruz [**kendü**] boyına aldı.
[D126 V71]

Ķazan [**kendü**] oğlını alup ĳara tağlar üzerine ava çıķdı. [D126 V71]

Bunları görüp teküre geldi, aydur: Hay ne oturursın, [senüñ] itüñi avlatmayan, [senüñ] çetügüñi mavlatmayan alplar başı Kazan [kendü] oğlançuğı ile serhoş olup yaturlar didi. [D127]

Kazan [kendü] koñur atın çekdürdi butun bindi. [D127]

[onuñ] Oğlı Uruz [kendü] cılavısını çekdürdi, [kendü] bidevi atın oynatdı karşı geldi, aydur: [D128]

Berü gelgil [benüm] ağam Kazan [D128]

[benüm] Kara başum kurban olsun [benüm] babam saña didi. [D128]

Berü gelgil [benüm] arslanum oğul [D128]

Uruz burada soylamış, görelüm [benüm] hanum ne soylamış: [D129]

Berü gelgil [benüm] ağam Kazan [D129]

Qalkubanı [benüm] yirümden [D129]

[benüm] Bidevi atum saqlar-idüm bu gün için [D129]

[onuñ] Güni geldi [D129]

[benüm] Ala evren süvri cıdamı saqlar-idüm bu gün için [D129]

[onuñ] Güni geldi [D129]

[benüm] Kara polat öz kılıcum saqlar-idüm bu gün için [D129]

[onuñ] Güni geldi. [D129]

[benüm] Egni bek demür tonum saqlar-idüm bu gün için [D129]

[onuñ] Güni geldi [D129]

[benüm] Başumda kunt ışuqlar saqlar-idüm bu gün için [D129]

[onuñ] Güni geldi [D129]

[benüm] Kırk yigidüm saqlar-idüm bu gün için [D129]

[onuñ] Güni geldi [D129]

[benüm] Aşlan adum saqlar-idüm bu gün için [D130]

[onuñ] Güni geldi [D130]

[benüm] Kara başum kurban olsun [benüm] ağam saña didi. [D130]

Kazan burada soylamış, görelüm [benüm] hanum ne soylamış: [D130]

Menüm ünüm aña [benüm] sözüüm diñle [D130]

Ol kafirũn üçin atup birin yarmaz [**kendü**] oqçısı olur [D130]
Hay dimedin başlar kesen [**kendü**] celladı olur [D130]
Adam etin yahni kılan [**kendü**] aşbazı olur [D130]
Kalkubanı [**benüm**] yirümden men turayım [D130]
[**benüm**] Kara polat öz kılicum çalayın [D130]
Azgun dinlü kafirdür [oñlaruñ] başların keseyin [D130]
[**benüm**] Kılıç çalup baş kesdügüm görgil ögrenil [D130]
[**senüñ**] Kara başuña düşende gerek olur didi. [D130]
Uruz burada soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D131]
Kazan burada soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D131 V73]
Ala gözlü kırk yigidi [**senüñ**] boyuña algıl [D131 V73]
Uruz [**kendü**] babasınuñ sözün simadı, kayıdup girü döndi. [D131 V73]
Yirden yüce tağlar başına [**kendü**] yoldaşların alup çıkdı. [D131 V73]
Uruz giñ yaqadan [**kendü**] süñüsün sançdı turdı. [D132]
Kazan Big gördi ki kafir qatı yaqlandı. [**kendü**] Atından indi, aru şudan abdest aldı, [**kendü**] ağ alnın yire qodı iki rik'at namaz kıldı. [D132]
Berü gelüñ [**benüm**] kırk yoldaşum [D132]
Görür-misiz [**benüm**] ağam Kazan baş kesdi qan dökdi, oğlan uşaq yimek yimekçe gelmez didi. [D133]
[**benüm**] Babam bu kâfirleri esirgemiş kibi [**benüm**] meni seven yigitlerüm ne turursız, kafirũn bir uçına depelüm didi. [D133]
[**kendü**] Kara qoçın oynatdı Uruz kafirũn sağına at depdi. [D133]
Sağın şolın Uruzũn çevürdiler. [onuñ] Kırk yigidin şehid itdiler. [onuñ] Karusından [onuñ] ağ ellerin bağladılar. Kıl urğan [onuñ] ağ boynına taqdılar. [D134] [onuñ] Ağ etinden qan çıkınca dögdiler. [D134]
Geldi, [**kendü**] oğlını [**kendü**] qoduğı yirde bulımadı. [D134]
Oğlan quş yürekli olur, qaçup [**kendü**] anasına gitmişdür didiler. [D134]
Bigler Tañrı bize kür oğul virmiş, varayın anı [**kendü**] anası yanından alayın, kılic-ile paralayayın, altı bölük ideyin altı yoluñ ayırında bırağayın, bir dağı kimse

yazı yirde yoldaş koyup kaçmaya didi. Dağı [**kendü**] koñur atın ökçeledi, yola girdi. [**kendü**] İvine geldi. [D135]

[**benüm**] Oğlançuğumuñ ilk avidur, qanlu Oğuz biglerin toylayayım didi. [D135 V75]

Han kızını gördi kim Kazan gelür, yumurlanup [**kendü**] yirinden örü tırdı , [**kendü**] şamur cübbesin [**kendü**] eğnine aldı, Kazana karşı geldi. Kazanuñ yüzine toğrı baqtı, [**kendü**] sağ-ilen şolına göz gezdürdi, [**kendü**] oğlançuğımı Uruzu görmedi. [D135 V75]

[**onuñ**] Kara bağı şarşıldı, [**onuñ**] düm yüregi oynadı, [**onuñ**] kara kıyma gözleri qan yaş tıldı. [D135 V75]

Kazana şoylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne şoylamış: [D135 V75]

[**benüm**] Başum bahtı [**benüm**] ivüm tahtı [D136]

[**benüm**] Han babamuñ güyegüsi [D136]

[**benüm**] Kadın anamuñ sevgüsi [D136]

[**benüm**] Atam [**benüm**] anam virdügi [D136]

[**benüm**] Göz açuban gördüğüm [D136]

[**benüm**] Köñül virüp sevdüğüm [D136]

[**benüm**] Big yigidüm Kazan

Qalkubanı [**senüñ**] yirüñden örü tırduñ

[**senüñ**] Oğluñ-ile yilisi kara [**senüñ**] qazılıq atuñ buñun bindüñ [D136]

Boynı uzun [**kendü**] bidevi geyigin alup yıqduñ [D136]

[**senüñ**] Semüz etüñ yükletdüñ girü döndün [D136]

İki varduñ bir gelürsin [**benüm**] yavrım qanı [D136]

[**benüm**] Qarañu dünde bulduğum [**benüm**] oğlum qanı [D136]

[**benüm**] Bir bigüm görünmez [**benüm**] bağrum yanar [D136]

Yoħsa qara dinlü kafire uğratduñ-mı [**onuñ**] Ağ ellerin [**kendü**] qarısından bağlatduñ-mı [D136]

[**onuñ**] Dili [**onuñ**] damağı qurıyup [**kendü**] dört yanına baqdurduñ-mı [D136]

Qara gözden [**kendü**] acı yaşın dökdürdüñ-mi [D136]

[benüm] Ortacum oğul [D137]
[benüm] Karşu yatan kara tağum yüksegi oğul [D137]
[benüm] Karanguluça gözlerüm aydını oğul [D137]
Sam yılleri esmedin Kazan [benüm] kulağum çıñlar [D137]
Sarımsak otın yimedın Kazan [benüm] içüm göyinür [D137]
Şaru yılan şokmadın [benüm] ağça tenüm kalker şişer [D137]
[benüm] Kurımışça göksümde [benüm] südüm oynar [D137]
Yaluñuzça oğul görünmez [benüm] bağrum yanar [D137]
[onuñ] Anası bir şoy dağı şoyladı, aydur: [D137]
[benüm] Yanum ala bakduğumda [benüm] koşuma eyü bakdum [D138]
[onuñ] Umanına [onuñ] usanına aş yidürdüm [D138]
[onuñ] Tamarların tuğladayım [D138]
[benüm] Hın babamuñ yanına men varayın [D138]
Paralanup [benüm] kazılık atumdan inmeyinçe [D138]
[benüm] Yiñüm-ile [benüm] alça kanum silmeyinçe [D138]
Yohsa a Kazan [benüm] ayağumdan sermüze atayın-mı [D139]
Kara tırnak [benüm] ağ yüzüme çalayın-mı [D139]
[benüm] Güz alması gibi al yañaklarum yırtayın-mı [D139]
[benüm] Çenberüme [benüm] alça kanum dökeyin-mi [D139]
[onlaruñ] Torumları bundan buzlayup bile kiçdi [D139 V77]
[benüm] Torumçuğum aldurmışam buzlayayın-mı [D139 V77]
[onuñ] Kulunçuğı kişneyüp bile kiçdi [D139 V77]
[benüm] Kulunçuğum aldurmışam kişneyeyin-mi [D139 V77]
[onuñ] Kuzuçağı mañrışup bile kiçdi [D139 V77]
[benüm] Kuzıçağum aldurmışam mañrıyayın-mı [D139 V77]
Kalkubanı [benüm] yirümden turam dir-idüm [D139 V77]
[benüm] Yilisi kara kazılık atuma binem dir-idüm [D139 V77]
[benüm] Kara başum qarışı tutsun Kazan seni [D140]

[benüm] Bir bigüm görünmez [benüm] bağrum yanar [D140]

Anası oğlanuñ böyle diğec̣ Qazanuñ aklı [kendü] başından gitdi, [onuñ] kara bağı şarşıldı [onuñ] düm yüregi oynadı, [onuñ] karangulu gözleri kan yaş tıldı, aydur: [D140]

[benüm] Görklüm, oğul gelse senden-mi şorar-idüm... [D140]

...[senüñ] yorgun atuñ-ile [senüñ] gedilmiş cıdañ-ile [onuñ] ardına düşeyin didi. [D141]

Qazan girü döndi, [kendü] geldügi yolu [kendü] eline alup yortdı, dün katdı. [kendü] Anası tuymadın el altından buyurdı: [D141]

Topşan tümen genç oğuz [benüm] ardumça gelsün, oğlan tıtsağdur bigler bilsün didi. [D141]

Leş arasında [kendü] oğlançuğı leşin bulmadı, [onuñ] altunluça kamçıсын buldı. [D141]

Yağın bildi kim [kendü] oğlı kâfire tıtsağdur. [D141]

[benüm] Kara tağum yüksegi oğul... [D141]

[benüm] Kanlu şuyum taşkunı oğul [D141 V78]

[benüm] Kocalığum vaqtı [benüm] aldurduğum yaluñuz oğul didi. [D141 V78]

Qarı düşmen tatar oğlı [bizüm] elümüze girmiş-iken ceza-y-ile öldürelüm diyü kapu işigi üzerinde arqurı qomışlar-idi. [D142]

Bu mahalda Han Qazan yetdi. [kendü] Koñur atın oynatdı. Kâfir Qazanuñ geldügin gördi, ürkdı. Kim [kendü] atın biner, kim cevşen geyer. [D142]

Oğlan [kendü] başını qaldurdı, aydur: [D142]

Kâfir aydur: [senüñ] Babañ geldi, tıtalum dirüz. [D142]

Kâfirler oğlana aman virdiler, [onuñ] elin çözdiler, [onuñ] gözün açdılar. [kendü] Babasına oğlan qarşu geldi, şoylar, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D142]

[benüm] Ağ ellerüm [benüm] arduma bağlanduğın [D142]

Qıl sicim [benüm] ağ boynuma taqıldıuğın [D143]

[benüm] Kara gözlü yigitlerüm qırıldıuğın [D143]

our atlu azanı tutu. [onu] arusından [onu] ağ ellerini bağla [D143]
afille [onu] grkl baın kes [D143]
[onu] Ala kanın yir yzine dk [D143]
[onu] Ocağını syindr diy sylediler [D143]
[benm] anum baba oraram [D143]
Segirdr-iken [sen] our atu srdresin [D143]
[sen] avaduğu vaktın kendi tutdurasın [D143]
afille [sen] gzel bau kesdresin [D143 V79]
[benm] Ağ prekli anam oğul dir-iken [D143 V79]
[benm] Baumu bahtı azan diy ağladasın [D143 V79]
ayıduban baba gir dngil / [kend] Altun ban ivine srp varđıl [D143
V79]
[benm] arıu olmi anama umud olđıl [D143 V79]
[benm] ara gzli kz ardaumu ağlatmağıl [D143 V79]
[benm] arıu olmi anamı szlatmağıl [D143 V79]
[benm] arıu anam aru gelse [D144]
Grdm sen oğlu tutsa digil / [onu] arusından [onu] ağ elleri bağlu
bilgil [D144]
ara kldan sicim [onu] boynına taılı digil [D144]
[kend] ıl kepenek boyunuğın srer digil [D144]
[kend] Ağır buağu topuağın dger digil [D144]
Yanm arpa etmegi acı soğan [onu] yni digil [D144]
 ayda varmaz-istem [benm] ldgmi ol vakt bilsn [D144]
[benm] Ayđır atum boğazlayup [benm] aum virsn [D144]
[benm] Yad kzı alaluma destur virsn [D144]
[benm] Anam menm in gk geyp ara sarınsun [D144]
alın Oğuz ilinde [benm] yasum ttsun [D144]
Oğlan bir dağı soylam, grelm [benm] anum ne soylam: [D145]
Big erenler esen olsa [kend] oğlı toğar [D145 V80]

Sen esen ol [benüm] anam esen olsun [D145 V80]
[kendü] Ağ südini [benüm] anam maña halal eylesün [D145 V80]
Han Kazan burada şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D145 V80]
Karşu yatan [benüm] kara tağum yüksegi oğul [D145 V80]
[benüm] Güçlü bilim kuvveti [benüm] canum oğul [D145 V80]
[benüm] Karangulu gözlerüm aydını oğul [D145 V80]
Alar tañ-ile [benüm] yirümden [benüm] turduğum senüñ-içün [D145 V80]
[benüm] Koñur atum yorıltmışam senüñ-içün [D145 V80]
[benüm] Ağ tonuma kir eklendi senüñ-içün [D146]
Menüm başım qurban olsun [benüm] canum oğul... [D146]
Sen gideli [menüm] ağlamağum gökde iken yire indi [D146]
[benüm] Ağır ulu divanum sürilmedi [D146]
Kaza beñzer [benüm] kızum [benüm] gelinüm ağ çıkardı kara geydi [D146]
[senüñ] Qarıçuk anañ qan yaş dökdi [D146]
[senüñ] Ağ şakallu babañ buñlu oldı [D146]
[senüñ] Ağça yüzlü anañ karşu gelüp oğul dise [D146]
[onuñ] Ağ elleri [kendü] ardına bağılu diyeyin-mi [D146]
[onuñ] Ağ boynında kıl urğan tağılu diyeyin-mi [D146]
Kıl kepenek [kendü] boyunçuğın sürer diyeyin-mi [D146]
Ağır buqağı [kendü] topuçağın döger diyeyin-mi. [D146]
Arpa etmegi acı soğan [onuñ] öyünçügi diyeyin-mi Kazan gine aydur: [D146]
Karşu yatan kara tağlar qarısı / [kendü] Otu bitmez il yaylamaz [D147]
Er yigitler qarısı [kendü] oğlı toğmaz [D147]
[senüñ] Babañ qarı [senüñ] anañ qarı [D147]
[kendü] Koñur atından yire indi. Aqup giden arı sudan abdest aldı. [kendü] Ağ alını yire qodı, namaz kıldı. [D147 V81]
Ağladı, qadır Tañrıdan hācet diledi, [kendü] yūzin yire sürdi. [D147 V81]

Kāfiri alam didi alamadı. Nāgāh [këndü] gözi kapağına kılıç tokıdı. [këndü] Kara kanı şorladı, [këndü] gözine indi. [D148]

[këndü] Özün şarp yirlere şaldı. [D148]

Meger [benüm] hanum boyı uzun Burla Hatun [këndü] oğlançuğımı ańdı, [këndü] kırk ince billü kız oğlanı-y-ile [këndü] kara aygırın tartdurdı buţun bindi, [këndü] kara kılıcın kuşandı. [D148]

[benüm] Başum tacı Kazan gelmedi diyü [onuñ] izin izledi gitdi. [D148]

Gelü gelü Kazana yakın geldi. Kazan [këndü] halalını tanımadı.

Tike tutup [benüm] yüzüme bağılı yigit [D148]

[senüñ] Altuñdağı kara aygırı maña virgil yigit [D148]

[senüñ] Elüñdeki [senüñ] süvri cıdañı [D148]

[senüñ] Yanuñdağı [senüñ] gök poladuñı maña virgil yigit [D149]

[benüm] Bu günümde umud olğıl maña [D149]

[benüm] Karşum ala yigit menüm ne mañlarsın [D149]

Çalkubanı [këndü] yirinden turan Kazan [D149 V82]

İlgayuban [benüm] kara tağum yıkan Kazan [D149 V82]

[benüm] Kölgelüçe kaba ağacum kesen Kazan [D149 V82]

Pıçaķ alup [benüm] kanatlarum kıran Kazan [D149 V82]

Yaluñuzça [benüm] oğlum Uruza kıyan Kazan [D149 V82]

[senüñ] Üzengüye dirmeyen dizüñ ölmüş [D149 V82]

[senüñ] Han kıızı halaluñı tanımayan [senüñ] gözüñ ölmüş [D149 V82]

Çal [senüñ] kılıcuñ yetdüm Kazan didi. [D149 V82]

Görelüm [benüm] hanum kimler yetdi: [D149 V82]

Kara dere ağzında Kadir viren, kara buğa derisinden [këndü] bişiginüñ yapuğı olan, acığı tutanda kara taşı kül eyleyen, [këndü] kara bıyığın yidi yirden [këndü] eñsesinde dügen Kazan kartası Kara Göne çapar yetdi. [D150]

Çal [senüñ] kılıcuñ kardeş Kazan yetdüm didi. [D150]

...Anuñ ardınça görelüm [benüm] hanum kimler yetdi: [D150]

Demür apı Dervendindeki demür apuyı apup alan, altmış tıtam **[kendü]** ala gnderinn uında er bgrden, azan gibi pehlivanı bir şavaşda üç kerre **[kendü]** atından yıan ıyan Selçk oğlı Delü Tundar apar yetdi. [D150]

al **[senün]** ılıcu **[benüm]** ağam azan yetdüm didi. [D150 V83]

al **[senün]** ılıcu **[benüm]** ağam azan yetdüm didi. [D150 V83]

Parasaru Bayburd Hisarından parlayup uan, **[kendü]** ap alaca gerdegine arşu gelen... [D151]

al **[senün]** ılıcu **[benüm]** anum azan yetdüm didi. [D151]

al **[senün]** ılıcu **[benüm]** ağam azan yetdüm didi. [D151]

[kendü] Yigirmi dört boyn oğşayan Delü Tundar yetdi. [D151]

[benüm] Sayduuma Oğuz bigleri dükense olmaz, azanu bigleri hep yetdi, **[onu]** zerine yığna oldu. Ol gün **[onu]** cigerinde olan er yigitler belürdi. [D152 V84]

[kendü] Cılasun yigitleri-y-ile ara Buda sola depdi.

azan kendü düpe depdi, Tekür ile şkli Melike havala oldu, bgrdbeni atdan yire şaladı, **[onlaru]** ala anın yir üzerine dökdi. [D152 V84]

şol tarafda Buğau Melike ara Buda arşu geldi, şanubanı yire şaladı, depremedin **[onu]** başın kesdi. [D153]

azan **[kendü]** oğlı üzerine geldi. İndi, **[onu]** elin zdi. [D153]

azan **[kendü]** oğlanuğın urtardı, girü döndi. [D153]

azan ır ota dikedürdi. Yidi gün yidi gice yime ime oldu. ır ivl ul-ile ır criye **[kendü]** oğlı başına evrdi, cübbe ua virdi. [D153]

[benüm] Dedem orut gelüben şazılı aldı, bu Oğuz-nmeyi dzdi oşdı, böyle didi. [D153]

İmdi anı **[benüm]** didgm big erenler [D154]

Ym vireyim **[benüm]** anum: [D154 V85]

[senün] Yirl ara ağu yıılmasun, **[senün]** klgelqe aba ağacu kesilmesün, **[senün]** amın aan görklü şuyu urımasun, **[senün]** anatlaru uı ırılmasun, adir seni namerde muhtac itmesün, apar-iken **[senün]** ağ boz atu büdrimesün, alışanda **[senün]** ara polat öz ılıcu gedilmesün, **[senün]** Allah viren

ümizüñ üzilmesün, ahır sonı aru imandan ayırmasun, [senüñ] ağ alnuñda biş kelime du‘ā kılduğ kabul olsun, yığışdursun dürişdürsin [sizüñ] günahuñuzı adı görklü Muhammede bağışlasun [benüm] hanum hey ! [D154 V85]

DUHA KOCA OĞLI DELÜ DUMRUL BOYINI BEYĀN İDER [benüm]
HANUM HEY [D155]

Meger [benüm] hanum, Oğuzda Duha Koca Delü Dumrul dirler-idi bir er var-idi. [D155]

Anuñ-içüñ-ki menden delü menden güçlü er var-mıdur ki çıka menüm-ile savaşa dir-idi, [benüm] bahadırlıgum [benüm] cılasunlıgum [benüm] yigitligüm Ruma Şama gide çavlıana dir-idi. [D155]

Meger bir gün [onuñ] köprüsinüñ yamacında bir bölük oba konmuş idi [D155]

Ayıtdılar: [benüm] Hanum [bizüm] bir yahşı yigidümüñ öldi, aña ağlaruz didiler. [D156]

Delü Dumrul aydur: Mere [sizüñ] yigidüñüzi kim öldürdi. [D156]

Mere [sizüñ] ‘Azrā’il didüğüñüz ne kişidür kim adamuñ canın alur, yā kadir Allah, [senüñ] birliğüñ [senüñ] varlığıñ haqqı-y-içün ‘Azrā’ili menüm gözüme göstergil... [D156]

Çayıtdı döndi Delü Dumrul [kendü] ivine geldi. [D156]

Bağ bağ mere delü kavat menüm birliğüm bilmez, [benüm] birliğüme şükür kılmaz...[D156]

‘Azrā’ile buyruğ eyledi kim ya ‘Azrā’il var, dahı ol delü kavatuñ gözine göringil [onuñ] beñzini şartıgıl didi, [onuñ] canını hırlatıgıl algıl didi. [D157]

Delü Dumruluñ görür gözi görmez oldı, [onuñ] tutar elleri tutmaz oldı. [D157]

Çağırıp Delü Dumrul şoylar, görelüm [benüm] hanum ne şoylar: [D157]

[benüm] Altun ayağum [benüm] elümden yire düşdi [D157]

[benüm] Ağzum içi buz kibi... [D157]

[benüm] Süñüklerüm tuz kibi oldı. [D157]

[benüm] Kadam [benüm] belam tokınur bu gün saña didi. [D158]

[benüm] Gözüm çöngü idügin ne begenmezsın [D158]

Gözi gökçek [senüñ] kızlarıñ [senüñ] gelinleriñ canın çoğ almışam [D158]

[benüm] Şaçalum ağarduğın ne begenmezsın [D158]

[senüñ] Ağ şaçalı kara şaçalı yigitlerüñ canın çoğ almışam [D158]

[benüm] Şaçalum ağarduğınñ manisi budur didi. [D158]

Mere ‘Azrā’il men seni giñ yirde ister-idüm, tar yirde eyü [benüm] elüme girdüñ ola-mı didi. [D159]

Men seni öldüreyim, yaħşı yigidüñ canın kırtarayım didi. [kendü] Kara kılıcın sıyırdı, [kendü] eline aldı. [D159]

Ādemiler evreni Delü Dumrul [kendü] elin [kendü] eline çaldı, kaç kaç güldi. [D159]

Aydur: [benüm] Yigitlerüm ‘Azrā’il’üñ gözini eyle kırtırdım ki giñ kapuyı kırdı... [D159]

ırdı [kendü] atına bindi, [kendü] toğanın [kendü] eline aldı, [onuñ] ardına düşdi. [D159]

Bir iki gögerçin öldürdi. Döndi, [kendü] ivine geli yorır-iken ‘Azra’il [onuñ] atıñ gözine görindi. [D159]

[onuñ] Kara başı buñaldı, buñlu kıaldı. [onuñ] Ağ göksinüñ üzerine ‘Azra’il basup kındı. [D160]

[onuñ] Oğrılayın can alduğın kıymaz idüm [D160]

Dökmesi böyük bizüm bizüm tağlarumuz olur. / [bizüm] Ol tağlarumuzda [bizüm] bağlarumuz olur [D160]

[benüm] Canum alma ‘Azrā’il meded didi. [D160]

Delü Dumrul burada şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D161]

...çün delü kıavat menüm birligüm bildi, [benüm] birligüme şükür kıldı... [D162]

...Delü Dumrul [kendü] canı yirine can bulsun, anuñ canı azad olsun didi. [D162]

Men niçe can bulayım, meger [benüm] bir kıoca babam [benüm] bir kıarı anam var, gel gidelüm, ikisinden bolaykı [kendü] canın vire, alğıl, menüm canımı kıoğıl didi. [D162]

Delü Dumrul sürdi [**kendü**] babası yanına geldi. [**kendü**] babasınıñ elin öpüp soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D162]

Ağ şakallu ‘aziz ‘izzetlü [**benüm**] canum baba [D162]

Hırıldadup [**benüm**] tatlu canum alur oldı [D163]

[**onuñ**] Babası aydur: [D163]

[**benüm**] Canum parası oğul [D163]

Toğduğında [**benüm**] tokuz buğra öldürdügüm aşlan oğul [D163]

[**benüm**] Dünlügi altun ban ivümüñ kabzası oğul. [D163]

[**benüm**] Kaza beñzer kızumuñ [**benüm**] gelinümüñ çiçegi oğul [D163]

[**benüm**] Karşu yatan kara tağum gerek-ise [D163]

[**benüm**] Şovuk şovuk bıñarlarum gerek-ise [D163]

[**benüm**] Tavla tavla şahbaz atlarum gerek-ise [D163]

[**benüm**] Kañar kañar develerüm gerek-ise [D163]

[**benüm**] Ağaylda ağça koyunum gerek-ise [D163]

[**benüm**] Canumı kıya bilmen bellü bilgil [D164]

Menden ‘aziz menden sevgülü [**senüñ**] anañdur [D164]

Oğul [**senüñ**] anaña var didi. [D164]

Delü Dumrul [**kendü**] babasından yüz bulmayup sürdi [**kendü**] anasına geldi. Aydur: [D164]

Hırıldadup [**benüm**] canum alur oldı [D164]

[**benüm**] Babamdan can diledüm ana virmedi [D164]

[**senüñ**] Canuñ maña virür-misin [D164]

Acı tırnağ [**senüñ**] ağ yüzüne çalar-mısın [D164]

[**senüñ**] Kargu gibi kara saçuñ yolar-mısın ana didi. [D164]

[**onuñ**] Anası burada soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D164]

[**onuñ**] Anası aydur: [D164]

Tokuz ay [**benüm**] tar kırnında [**benüm**] götürdügüm oğul [D165]

Topma bişiklerde [**benüm**] beledügüm oğul [D165]

On ay diyende dünya yüzine [**benüm**] götürdügüm oğul [D165]

Țolap țolap [benüm] ağ südümi [benüm] emzürdügüm oğul [D165]

[benüm] Canımı kıya bilmen bellü bilgil didi [onuñ] anası dağı [kendü] canı virmedi. [D165]

Mere delü kavat dağı ne aman dilersin, [senüñ] ağ şakallu babañ yanına varduñ can virmedi, [senüñ] ağ pürçeklü anañ yanına varduñ can virmedi, dağı kim virse gerek didi. [D166]

[benüm] Hasretüm vardur bulışayım didi. [D166]

Mere delü [senüñ] hasretüñ kimdür? [D166]

[benüm] Yad kıızı halalum var, andan menüm iki oğlançuğum var, [benüm] amanatum var ımarlaram anlara, andan sonra menüm canum alasin didi. [D166]

Sürdi [kendü] halalı yanına geldi, aydur: [D166]

[benüm] Babama vir didüm can virmedi [D166]

[benüm] Anama vardum can virmedi [D166]

[benüm] Yüksek yüksek kara tağlarum saña yaylak olsun [D166]

[benüm] Şovuk şovuk şularım saña içit olsun [D166]

[benüm] Tavla tavla şahbaz atlarum saña binit olsun [D166]

[benüm] Dünlügi altun ban ivüm saña kölge olsun [D167]

[benüm] Kațar kațar develerüm saña yüklet olsun [D167]

Ağayıda [benüm] ağca koyunum saña şölen olsun [D167]

[senüñ] Gözüñ kimi tutar-ise [D167]

[senüñ] Köñlüñ kimi sever-ise [D167]

‘Avrat burada soylamış, görelüm [benüm] hanum ne soylamış: [D167]

[benüm] Göz açuban gördüğüm [D167]

[benüm] Köñül virüp sevdüğüm [D167]

[benüm] Koç yigidüm [benüm] şah yigidüm [D167]

[benüm] Tatlu damağ virüp şorişduğum [D167]

[benüm] Bir yaşduğda baş koyup emişdüğüm [D167]

[senüñ] Şovuk şovuk şularuñ [D167]

[senüñ] Altun akçañ harcayur olsam menüm kefenüm olsun [D167]

[senüñ] Tavla tavla şahbaz atuñ [D167]

Ädemiler evreni [kendü] yoldaşına kıyamadı, Allah Ta‘ālaya burada yalvarmış, görelüm niçe yalvarmış: [D168]

Alur-iseñ [bizüm] ikimüzüñ canın bile algıl. [D169]

Ƙor-iseñ [bizüm] ikimüzüñ canın bile Ƙogıl [D169]

‘Azrā’il daħı [onuñ] babasınıñ [onuñ] anasınıñ canın aldı. [D169]

Delü Dumrul yüz kırk yıl daħı [kendü] yoldaşı-y-ile yaş yaşadı. [D169]

[benüm] Dedem ƘorƘut gelüben boy boyladı şoy şoyladı. [D169]

Yöm vireyim [benüm] ħanum: [D169]

[senüñ] Yirlü Ƙara tağlaruñ yıkılmasun, [senüñ] kölgelüçe Ƙaba ağacuñ kesilmesün, [senüñ] Ƙamın aƘan görklü şuyuñ Ƙurımasun... [D170]

...[senüñ] ağ alnuñda biş kelime du‘ā kıldıƘ olşun Ƙabul, yığışdursun dürişdürsün [sizüñ] günahuñuzı adı görklü Muħammede bağışlasun [benüm] ħanum hey ! [D170]

ƘAÑLI ƘOCA OĞLI ƘAN ƦURALI BOYINI BEYĀN İDER [benüm]
ĦANUM HEY [D170]

[onuñ] Yetişmiş bir cılasun oğlı var-idi, [onuñ] adına Ƙan Ʀuralı dirler-idi. [D170]

Yarenler [benüm] atam öldi men Ƙaldum, [onuñ] yirin [onuñ] yurdın tutdum, yarınki gün men ölem [benüm] oğlum Ƙala, bundan yigregi yoħdur ki [benüm] gözüm görür-iken oğul gel seni ivereyim didi. [D170]

Ƙan Turalı aydur: Baba men [benüm] yirümden Ʀurmadın Ʀurmuş ola, men [benüm] Ƙara Ƙoç atuma binmedin ol binmiş ola... [D171]

Beli [benüm] canum baba eyle isterem, pes varasın bir cici bici türkmen Ƙızını alasın, nağāhandan Ʀayanam [onuñ] üzerine düşem, [onuñ] Ƙarnı yırtıla didi. [D171]

Böyle digeç erenler evreni Ƙan Turalı [kendü] yirinden turdı, [kendü] kırk yigidin [kendü] yanına aldı, İç Oğuzı gördi, Ƙız bulımadı, Ƙayıtdı girü döndi [kendü] ivlerine geldi. [D171]

[onuñ] Babası aydur: [D172]

[onuñ] Babası aydur: [D172]

anl Koca sevini kıvan r turd, a aallu pir kocalar [kend] yanna bırad.

Meger Trabuzan tekrinn bir azim grkl mahub kızı var-idi. [kend] aına [kend] olna iki koa yay eker-idi. [D172]

[onn] Atduu o yire dmez-idi. [D172]

Her kim ol  canavar basa yene ldrse [benm] kızum ana virrem diy va'de eylemi-idi. [D173]

Baamasa [onn] baın keser-idi. [D173]

anl Koca bu baları ve bu canavarları grdi, [kend] baında olan bit [kend] ayaına dirildi. [D173]

Varaym [benm] oluma toru haber vireyim, [onn] hneri var-ise gelsn alsun, yosa ivdeki kıza rzı olsun didi. [D174]

Kan Turalya haber oldu, [senn] baba geldi didiler. [D174]

Kırk yigid-ile [kend] babasna karu vardı. [D174]

[onn] Elin pdi, aydur: [D174]

[benm] Canum baba mana yarar kız buldu-m? [D174]

Buldum oul [senn] hnern var-ise didi. [D174]

[onn] Babası aydur: [D174]

Baba [benm] yilisi kara kazlık atuma eyer alaym... [D174]

Hay [benm] canum oul [benm] hner didgm ol degl... [D174]

...elbetde varsam gerek, [benm] bauma kahn [benm] yzme tohn olmasun... [D175]

anl Koca burada oylam, grelm [benm] hanum ne oylam: [D175]

[onn] Hay dimedin ba getren celladı olur [D176]

[onn] Yarnnda kalkan oynar [onn] yayası olur [D176]

[senn] A aallu baban [senn] karıuk olmu anan buzlatmaıl didi. [D176]

Ne ylersin ne aydursn [benm] canum baba [D176]

[onn] Dolama dolama yollarn / Kadir kor-ise dn-ile yortam. [D176]

Ala yılan sökemez [onuñ] ormanını / Çakmak çakup oda yaşam [D176]

Gök-ile pehlü uran [onuñ] kal'aların / Qadir qor-ise yapam yıkam [D176]

Göz kaquban köñül alan [onuñ] görklüsünün boynın öpem [D176]

Yağrınında qalkın oynar [kendü] yayasınıñ / Qādir qor-ise [onuñ] başın kesem [D176]

Oğul [senün] uğuruñ açuq olsun, sağ esen varup gelesin didiler. [D177]

[kendü] Atasınıñ [kendü] anasınıñ ellerin öpdi. [D177]

[kendü] Qırk yigidin [kendü] yanına bıraqqdı, yidi gün yidi gice yortdılar, kafirün serhaddına irdiler, çadır dikdiler. [D177]

[kendü] Yügrük atın yügürdüp Qan Turalı [kendü] gürzin göge atar, inüp yire düşmedin tutar. [D177]

Hey [benüm] kırk işüm [benüm] kırk yoldaşum [D177]

[benüm] Atam [benüm] anam... [D177]

Hey [benüm] kırk işüm [benüm] kırk yoldaşum [D177]

[sizün] Qırquñuza qurban olsun menüm başum [D178]

Hey [benüm] kırk işüm [benüm] kırk yoldaşum [D178]

Bunlar bu sözde iken meger [benüm] hanum teküre haber vardı. [D178]

Oğuzdan Qan Turalı dirler bir yigit var imiş, [senün] kızuñ dileyü geli yorır didiler. [D178]

Cem'i [kendü] yanında olan kızlar al geymişler-idi, kendü şaru geymiş-idi, yuqarudan tamaşa ider-idi. [D178]

Qan Turalı [kendü] yirinden turı geldi, apul apul yorıdı, [kendü] ağ alnını açdı, [kendü] ağ bileklerini şıgadı, ayıtdı-kim: [D179]

[senün] Qarşı yatan qara tağunı aşmağa gelmişem [D179]

[senün] Akındılı şuyuñı kiçmege gelmişem [D179]

[senün] Tar etegüne [senün] giñ koltuğuna şığınu gelmişem [D179]

[senün] Qızıñı almağa gelmişem didi. [D179]

Tekür aydur: Bu yigidün sözi yügrük, eger [kendü] elinde hünere var-ise didi. [D179]

an Turalı [**kendü**] altunlu ince keten bizini [**kendü**] biline ardı. [D179]

an Turalı [**kendü**] niabın serpdi. [D180]

ız kökden baar-idi, [**onuñ**] taralıı boşaldı, [**onuñ**] kedisi mavladı, avşıl olmuş ana kibi [**onuñ**] azınuñ suyu adı. [**kendü**] Yanındaı kızlara aydur: [D180]

a Ta'āla [**benüm**] atamuñ köñline rahmet eylese, kebin kesüp meni ol yigide virse... [D180]

Bu mahalda demür zencir-ile buayı getürdiler. Bua [**kendü**] dizin çökdi, [**kendü**] buynuzı-y-ile mermer aşı yourdı peynir kibi ditdi. [D180]

an Turalı [**kendü**] aına badı [**kendü**] kır yigidin alar gördi, [**kendü**] solına badı eyle gördi. [D181]

Aydur: Hey [**benüm**] kır işüm [**benüm**] kır yoldaşum niye alarsız, [**benüm**] kola kopuzum getürüñ ögüñ meni didi. [D181]

Burada ır yigit an Turalıyı ögmişler, görelüm [**benüm**] hanum nie ögmişler: [D181]

[**benüm**] Şulanum an Turalı [D181]

alkubanı [**senüñ**] yirüñden urmaduñ-mı [D181]

Yilisi ara [**senüñ**] azılık atuñ binmedüñ-mi [D181]

[**senüñ**] Babañuñ a ban işiginde / aravaşlar inek saar görmedüñ-mi. [D181]

[**onlaruñ**] Bua bua didükleri [D181]

Alp erenler [**kendü**] arımından ayurur mı olur [D181]

Mere [**kendü**] buañuzı koyu virüñ gelsün didi. [D182]

an Turalı adı görklü Muhammede salavat getürdi, buanuñ alnına bir yumruk eyle urdı-kim buayı [**kendü**] göti üzerine çökerdi. [D182]

[**onuñ**] Alnına [**kendü**] yumruın ayadı, sürdi meydanuñ başına ıardı. [D182]

Küt küt bua şolımaa başladı, [**kendü**] azı köpüklendi. [D182]

...bunuñ öñinden sırayayım, [**benüm**] ne hünerüm var-ise [**onuñ**] ardından göstereyim didi. [D182]

Bua [**kendü**] buynuzı üzerine dikildi. [D182]

[**onuñ**] Kıyruğundan üç kerre götürüp yere şaldı. [D182]
[**onuñ**] Süñükleri ĥurd oldu. [D182]
Pıçak çıkarup [**onuñ**] derisini yüzdi. [D183]
[**onuñ**] Etin meydanda kıoyup [**onuñ**] derisini tekürüñ öñine götürüp aydur:
[D183]
Tañ-ile [**senüñ**] kızuñı maña viresin didi. [D183]
[**onuñ**] Yigitleri aydur: [D183]
Kıan Turalı [**kendü**] yigitlerin ağlar gördi, aydur: [D183]
Mere [**benüm**] alça kıopuzum ele aluñ meni öğüñ... [D183]
[**onuñ**] Yoldaşları burada şoylamış, görelüm [**benüm**] ĥanum ne şoylamış:
[D183]
[**benüm**] Şultanum Kıan Turalı [D184]
Avuñ tamarın delüben [**onuñ**] kıanın şoran [D184]
Alp yigitler şavaş günü [**kendü**] kıarımından kıayurur-mı didiler. [D184]
Kıan Turalı mere kâfir [**senüñ**] aşlanuñı kıoyu vir gelsün didi. [D184]
[**benüm**] Kıara polat öz kıılıcum yok kıim kıarvaşduğı dem iki piçe-y-idüm...
[D184]
Kıan Turalı bir kepenegi [**kendü**] kıapağına toladı, aşlanuñ pençesine sunı virdi.
[D185]
Adı görklı Muĥammede şalavat getürdi, aşlanuñ elin gözedüp bir yumruk eyle
urdu kıim yumruk [**onuñ**] çenesine tokındı, uvatdı. [D185]
[**onuñ**] Sügsüninden tutdı, [**onuñ**] bilini üzdi, andan götürüp yire urdı, ĥurd
oldı. [D185]
Tekür öñine geldi, ayıtdı: Yaren, [**senüñ**] kızuñı maña virgil didi. [D185]
Tekür aydur: Kıızı getürüñ virüñ, bu yigidi [**benüm**] gözüm gördi [**benüm**]
köñlüm sevdi, gerek kıursun, gerek kıitsün didi. [D185]
Yine [**onuñ**] kıartaşı [**onuñ**] öğü aydur: [D185]
Canavarlar serhengi devedür, anuñ-ile dağı [**kendü**] oyunun oynayasun didi,
andan şoñra kıızı virevüz didi. [D185]

...tekür devenüñ ağzın yidi yirden bağlañ didi. H̄asud k̄āfirler bağlamadılar,
[onuñ] yuların şıyırup şalı virdiler. [D186]

Altı cellad [onuñ] eñsesine geldiler, yalıñ kılıç tıtdılar. [D186]

Burada [onuñ] yoldaşları şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış:
[D186]

Yilisi kara [senüñ] kazılık atuñ butun bindüñ [D186]

[senüñ] Ala gözlü yigitlerüñ [senüñ] yanuña alduñ [D186]

[onuñ] Akındılı görklü şuyın dünin kiçdüñ [D186]

Kağan aşlan geldüğinde [onuñ] bilini bükdüñ [D186]

Kağan aşlan geldüğinde [onuñ] bilin bükmiş [D187]

[senüñ] Ağ şakallu babañ buñlu ola [D187]

[senüñ] Karıçuk olmuş anañ kan yaş döke [D187]

[benüm] Hanum kalkubanı [senüñ] yirüñden tırmaz olsañ [D187]

Altı cellad [senüñ] eñseñde yalıñ kılıç tutar [D187]

Ėafillüçe [senüñ] görklü başuñ keser [D187]

[senüñ] Karşuña ala kaz geldi [senüñ] şahinüñ atmaz-mısın [D187]

...mere [benüm] kolça k̄opuzum çaluñ ögüñ meni... [D188]

[kendü] Yigitleri Kan Turalıyı ögüp şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne
şoylamış: [D188]

[kendü] Mancılığı ağır taşdan ġızıldayup katı inen [D188]

[kendü] Karınçuğı aç olsa kalkup uçan [D188]

[kendü] Kanadı-y-ile şaksağana [kendü] kendüzin şakıdur-mı [D188]

Alp yigitler kırış ġünü [kendü] karımından kayurur-mı didiler [D188]

Deve bağırdı. Bir dağı urdı, deve [kendü] ayağı üzerine turımadı, yıķıldı.
[D189]

[kendü] Arkasından iki kayış çıkardı, tekürüñ öñine bıraķdı, aydur: [D189]

Aķınçılaruñ terkişi bağı, [onlaruñ] üzengüsi kayışı üzilür, dikmege gerek olur
didi. [D189]

Tekür aydur: Vallah bu yigidi [benüm] gözüm gördi [benüm] könlüm sevdi didi. [D189]

Oğuz yigidinüñ öykeni kabardı, [kendü] kılıcım çıkardı yiri çaldı kertdi, ayıtdı-kim: [D190]

Yir kibi kertileyin, toprak kibi şavırlayın, [benüm] kılıcuma toğranayın, [benüm] oğuma sançılaysın, [benüm] oğlum toğmasun, toğar-ise on güne varmasun [benüm] big babamuñ [benüm] kadın anamuñ yüzün görmedin bu gerdege girer-istem didi. [D190]

[kendü] İvini çözdü, [kendü] kaytabanın buzlatdı, [kendü] kara çoçın kişnetdi, dün katdı, köçdi. [D190]

Hey [benüm] kırk işüm [benüm] kırk yoldaşum [D190]

Hak Ta'ala yol virdi vardum, ol üç canavarı öldürdüm, şaru tonlu Selcen Hatunı aldum geldüm, haber eyleñ [benüm] babam maña karşı gelsün didi. [D190]

Çan Turalı bağıdı gördü bu [kendü] konduğı yerde kuğı kuşları, turnalar, turaçlar, keklikler uçarlar. [D190]

...nāgāh ılğar-ile gelmesün, tutuban [benüm] yigidüm öldürmesünler, ağça yüzlü men gelini tutup [benüm] atam [benüm] anam ivine iletmesünler didi. [D191]

Çan Turalınuñ atını için tutdı geydürdü, kendü dağı için tutdı geyindi, [kendü] süñüsün [kendü] eline aldı, bir yüksek yire çıkdı, gözledi. [D191]

Meger [benüm] hanum tekür peşiman oldu. [D191]

Üç canavar öldürdüğü-y-içün [benüm] bir kızçuğazumu aldı gitdi didi. [D192]

Bağıdı gördü ılğar yetdi. [kendü] Atın oynatdı Çan Turalınuñ üzerine geldi. [D192]

Şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D192]

Ğafil olma [senüñ] kara başuñ kaldur yigit [D192]

[senüñ] Ala kıyma görklü gözün ağıl yigit [D192]

[senüñ] Karularuñdan [senüñ] ağ ellerün bağlanmadın [D192]

[senüñ] Ağ alınuñ kara yire depilmedin [D192]

Ğafil-ile [senüñ] görklü başuñ kesilmedin [D192]

[senüñ] Alça kanuñ yir yüzine dökilmedin [D192]

Yasanuban [senüñ] üzerüñe yağı yetdi. [D192]

Ne söylersin [benüm] görklüm didi. [D193]

Aydur: [benüm] Yigidüm [senüñ] üzerüñe yağı geldi, oyarmak benden savaşuban hüner göstermek senden didi. [D193]

Çan Turalı [kendü] gözün açdı, [kendü] kapakların kaldırdı. [D193]

Gördi gelen at üzerinde, geyinmiş, [kendü] süñüsü [kendü] elinde. [D193]

Amenna ve şaddağnā [bizüm] maşşudumuz... [D193]

[kendü] Ağ alını yire kodı, iki rek'at namaz kıldı. [D193]

[kendü] Atına bindi, adı görklü Muhammede şalavat getürdi, çara tonlu kâfire at şaldı, çarşu vardı. [D193]

[benüm] Görklüm çanda gidersin didi. [D193]

...şavaşalum döğişelüm, [bizüm] ölenümüz ölsün, [bizüm] diri çalanumuz odaya gelsün didi. [D193]

Burada Selcen Çatun at şaldı. [kendü] Çarımın başdı, çaçanın çovmadı, aman diyeni öldürmedi. [D194]

Eyle sandı kim yağı basıldı. [kendü] Çılıcınun balçağı çan, odaya geldi. [D194]

[benüm] Anam kişi [benüm] kızum kişi [D194]

Ala çañ-ile [senüñ] yirüñden çurı geldün [D194]

Oğulı tutdurduñ-mı / Çafıl-ile [onuñ] görklü başın kesdüdüñ-mi [D194]

Sen gelürsin [benüm] bir bigüm görünmez [benüm] bağrum yanar [D194]

[benüm] Çara başum çurban olsun çelin saña didi. [D194]

Çız bildi kim [kendü] çayın anası [kendü] çayın atasıdur. [D195]

[kendü] Atına mahmuz urdı, bir yüksek yire çıkıdı gözledi. [D195]

[onuñ] Üzerine geldi gördi kim Çan Turalınun atını oçlamışlar, [onuñ] gözünün çapağın oçlamışlar, [onuñ] yüzini kan bürimiş, çuramaz [kendü] çanın siler, kâfirler üşer, [kendü] çılıcın yalın eyler kâfiri [kendü] öñine çatup çovar. [D195]

Selcen Çatun bunu böyle gördi, [kendü] içine od düşdi. [D195]

Çan Turalı bağdı gördi kim bir kimsene yağıyı [kendi] ne katmış ıovar.
[D195]

Burada şoylamış, görelüm [benüm] ĥanum ne şoylamış: [D196]

Çalkbanı [kendi] yirinden turan yigit ne yigitsin [D196]

Yilisi kara [kendi] kazılığ atına binen yigit ne yigitsin [D196]

Mere [kendi] kazası gelmiş yigit ne yigitsin? [D196]

[senün] şakalu-ile [senün] boğazudan tutayın-mı [D196]

[senün] Alça kanu yir yüzine tökeyin-mi [D196]

[senün] Çara başu terkiye aşayın-mı [D196]

Selcen Ĥatun burada şoylamış, görelüm [benüm] ĥanum ne şoylamış: [D196]

Hey [benüm] yigidüm [benüm] big yigidüm [D196]

Çaytabanlar [kendi] torumundan döner-mi olur [D196]

Çara ıoıda kazılığ atlar / [kendi] ĥulunıuėın deper-mi olur [D196]

Ağayıldı ağça ıoyun / [kendi] ĥuzııaėın sser-mi olur [D196]

Alp yigitler big yigitler / [kendi] Grklsine ııyar-mı olur [D197]

[benüm] Yigidüm [benüm] big yigidüm [D197]

Çan Turalı bildi kim bu yağı basup tağıdan Selcen Ĥatundur. [onu] Bir
tarafına dağı kendü girdi, kılıı trtup yoradı... [D197]

Çalkbanı Selcen Ĥatun turduğında / Yilisi kara [senün] kazılığ atu
bindğnde [D197]

[benüm] Babamu ağ ban işigine dşdğnde [D197]

Her kişi [kendi] sözin syledkde [D197]

[benüm] Gözüm döndi, [benüm] könlüm gitdi [D197]

Selcen Ĥatun hal nidgin bilüp soylamış, görelüm [benüm] ĥanum ne
soylamış: [D198]

[benüm] Al duvağumu altından söyleşmedüm [D198]

...[senün] oğu-ile-mi [senün] kılıcu-ile-mi gel berü söyleşelüm didi. [D198]

[kendi] Atın depdi, bir yüksek yire ıığdı. [D198]

[kendi] şadağından [kendi] tksan oğın yire dökdi. [D199]

İki ohun demrenin çıkardı, birin gezledi, birin [**kendü**] eline aldı. [D199]
Yigit at [**senüñ**] oñuñı. [D199]
Şöyle kim [**onuñ**] başında olan bit [**onuñ**] ayağına indi. [D199]
Çan Turalı şoylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne şoylamış: [D199]
[**benüm**] Yalap yalap yalabıyan ince tonlum [D199]
[**benüm**] Yir başmayup yorıyan selvi boylum [D199]
...[**benüm**] kızıl yañaqlum [D199]
[**benüm**] Koşa bādem şığmayan tar ağızlum [D199]
...[**benüm**] kara kaşlum [D199]
Çurumsı kırk tutam [**benüm**] kara saçlum [D199]
[**benüm**] Öz canuma kıyam men saña kıymayam [D199]
Selcen Hatun dañı burada şoylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne şoylamış:
[D200]
Çalkubanı [**benüm**] yirümden turur idüm [D200]
Yilisi kara [**benüm**] kazılık atuma biner-idüm [D200]
[**benüm**] Babamuñ ağ ban ivinden çıkar-idüm [D200]
Öldürmege [**benüm**] yigidüm men seni kıyar-midüm didi. [D200]
[**onuñ**] Irağından [**onuñ**] yaqınından gelişdiler, gizli yağa tutuban yilişdiler...
[D200]
...ağ boz atlar binüben yortışdılar, [**onuñ**] big babası yanına irişdiler. [D200]
[**onuñ**] Babası [**kendü**] oğlançuğm gördi, Allaha şükürler eyledi. [D200]
[**kendü**] Oğlı-y-ile [**kendü**] gelini-y-ile Kañlı Koca Oğuza girdi. [D200]
[**kendü**] Altunluça günlüğün diküp Çan Turalı [**kendü**] gerdegine girüp ...
[**kendü**] muradına [**kendü**] maqşudına irişdi. [D201]
[**benüm**] Dedem Korkut gelüp şadılık çaldı, boy boyladı şoy şoyladı... [D201]
İmdi qanı [**benüm**] didüğüm big erenler [D201]
Allah viren [**senüñ**] ümizüñ üzilmesün, [**senüñ**] ağ alnuñda biş kelime du‘ā
kılduq kabul olsun, yığışdursun dürişdürsün [**sizüñ**] günahuñuzı adı görklü
Muhammed Muştafaya bağışlasun [**benüm**] hanum hey. [D201]

KAZILIK KOCA OGLI YIGENEK BOYINI BEYAN İDER [benüm]
HANUM HEY [D201 V85-6]

Ƙam Ğan oğlı Ğan Bayındır [kendü] yirinden turmuş-idi. Ƙara yirüñ üzerine [kendü] ağ ban ivin dikmiş-idi. [D202]

Ƙazılık Ƙoca dirler-idi bir kişi var-idi. Bayındır Ğanuñ veziri idi. Őarabuñ itisi [onuñ] başına çığdı. [kendü] Ƙaba dizi üzerine çökdi, Bayındır Ğandan ağın diledi. [D202]

Ƙazılık Ƙoca iş görmiş işe yarar adam idi. [kendü] Yarar Ƙocaların [kendü] yanına cem´ eyledi, [kendü] yadığı [kendü] yarağı-y-ile yola girdi. [D202]

[onuñ] Adına Arşun oğlı Direk Tekür dirler-idi. [D202 V86]

Ol altmış batman gürz-ile Ƙazılık Ƙocaya depere tutup çaldı. Yalan dünya [onuñ] başına tar oldu, düdük kibi Ƙan şorladı. [D203]

Ƙazılık Ƙocayı Ƙarmalayup tutup Ƙal´aya Ƙoydılar. [onuñ] Yigitleri turmayup Ƙaçdılar. [D203]

Meger [benüm] Ğanum, Ƙazılık Ƙoca tutsağ olduğı vağıt [onuñ] bir oğlançuğı var-idi, [kendü] bir yaşında-y-idi. [kendü] On biş yaşına girdi, yigit oldu. [kendü] Babasın öldi bilür-idi. [D204]

Yařađ eylemişler-idi, [onuñ] tutsağ olduğın oğlandan sağlarlar-idi. [D204]

Bunda laf urup nidersin, çünki er dilersin varup [senüñ] babañı Ƙurtarsaña ne, on altı yıldur tutsağdur didi. [D204 V87]

Yigenek bu Ğaberi işidiçek [kendü] yüregi oynadı, [kendü] Ƙara bağrı şarşıldı. [D204 V87]

Devletlü Ğan meded maña leşker vir, meni [benüm] babam tutsağ olduğı Ƙal´aya gönder didi. [D205]

Bigler cem´ olup [kendü] yarağların gördiler. [D206 V88]

Meger ol gice Yigenek düş gördi. [kendü] Düşin [kendü] yoldaşlarına şoyladı, görelüm, [benüm] Ğanum ne şoyladı, aydur: [D206 V88]

Bigler Ğafillüçe [benüm] Ƙara başum, [benüm] gözüm uyĞuda iken düş gördi, [benüm] ala gözüm açuban dünya gördüm... [D206 V88]

...ağ ışuklu alpları [benüm] yanuma şaldum... [D206 V88]

...gimi yapup [**benüm**] kömlegüm çıkardum yılken kırdum... [D206 V88]

...kalkubanı [**benüm**] yirümden örü tırdum... [D207]

...[**benüm**] kırgu dilli öz süñümü kıpdum... [D207]

...[**kendü**] kışusından ol eri sançasım vaķıt deñedüm... [D207]

...[**benüm**] dayım Emen imiş anı bildüm, döndüm o ere selam virdüm, Oğuz illerinde kimsin didüm, [**kendü**] kıpaķların kıldurup [**benüm**] yüzüme baķdı... [D207]

Düzmürd Kal'asına giderem [**benüm**] babam anda tıtsaķ imiş didüm, burada [**benüm**] tayım maña şoyladı, aydur: [D207 V89]

Yetdüginde yıl yetmez-idi [**benüm**] yidi urğunum [D207 V89]

Yeñi bayırñ kırdına beñzer-idi [**benüm**] yigitlerüm [D207 V89]

[**onuñ**] Kıayın talı yeleginden... [D207 V89]

Yıl esdi yağmur yağdı [**onuñ**] yüki kıpdı [D207 V89]

Menden daķı er kıopmayasın [**benüm**] Yigenegüm dön didi... [D208]

Yigenek [**kendü**] düşinde [**kendü**] tayısına şoylamış, aydur: [D208]

Kalkubanı [**senüñ**] yirüñden tırduđuñda [D208]

Ala gözlü big yigitleri [**senüñ**] yanuña řalmaduñ [D208]

[**kendü**] Bildügin unitmasa 'aķıl yaķřı [D208]

[**kendü**] Kıarımından dönmese kıaķmasa erlik yaķřı didi. [D208]

Bu düşi Yigenek [**kendü**] yoldaşlarına hikāyet eyledi. [D208]

Meger [**onuñ**] tayısı Emen ol arada yaķın idi. [D208]

Kıyan Selçük oğlı Delü Tundar [**kendü**] yirinden tırı geldi, [**kendü**] altmış tıtam süvri cıdasın kıoltuķ kışıp, ol kāfiri [**kendü**] kışusından süsem didi, süsemedi. Kāfir tekür kıarmalayıp zırb itdi, [**onuñ**] süñüsün çekdi, [**onuñ**] elinden aldı, ol atmış batman güřz-ile Tundarı depere tıtuıp çaldı. [D209]

Giñ dünya [**onuñ**] başına tıar oldu. [**kendü**] Kıazılıķ atın döndürdi, kıayıda döndi. [D209 V90]

Andan döne bilmez Dülek Evren [**kendü**] altı perlü çomağı-y-ile at depüp gelüm yukarıdan aşağa kāfiri kıatı urdı, alımadı. [D209 V90]

Tekür kıarmalayup [onuñ] elinden [onuñ] çomağın aldı, anı dağı güzr ile urdı.
[D209 V90]

Ol dağı [kendü] kazılık atın döndürdi, kayıda döndi. [D209 V90]

[benüm] Hıanum yigirmi dört sancağ bigi tekür elinde zebun oldu. [D209 V90]

[senüñ] Ululuğña [senüñ] haddüñ yok [D210]

Ya [senüñ] cism-ile ceddüñ yok [D210]

[kendü] Urduğın ulıtmayan ulu Tañrı. [D210]

[kendü] Başduğın belürtmeyen bellü Tañrı. [D210]

[kendü] Götürdüğün göge yetüren görklü Tañrı. [D210]

[kendü] Kıağıduğın kıahr iden kıahhar Tañrı. [D210]

[senüñ] Birliğñe şığındum [benüm] çalabum kıadır Tañrı [D210]

[benüm] İşümi sen oñar didi. [D210]

Kafirüñ çignine bir kıılıç urdı, [onuñ] geyimini [onuñ] kıçimini toğradı, altı parmak derinliğı zağm irişdürdi. [onuñ] Kıara kıanı şorladı, [onuñ] kıara şağrı [onuñ] şokmanı tolu kıan oldu. [onuñ] Kıara başı buñaldı buñlu oldu.

Yigenek [onuñ] ardından yetdi. Hisar kıapusına girmiş-iken [kendü] kıara polat öz-kılıcı-y-ile [onuñ] eñsesine eyle çaldı kim [onuñ] başı toğ kibi yire düşdi. [D211]

Andan Yigenek [kendü] atın döndürdi leşkere geldi. [D211]

Hay big yigitler kıāfirikim öldürdi diyü şoylamış, görelüm [benüm] hıanum ne şoylamış: [D211]

[benüm] Kıara ilüm kıoyunını yüklü kıodum. [D211]

[benüm] Ala gözlü görklü hıalalum yüklü kodum [D211]

Yigenek burada şoylamış, görelüm [benüm] hıanum ne şoylamış: [D211]

Kıara ilde [senüñ] kıoyunuñı yüklü kıoduñ kıoç oldu [D212]

[senüñ] Ala gözlü görklü hıalaluñ yüklü kıoduñ aşlan oldu didi. [D212]

Yigenek [kendü] babası-y-ile görişdi. [D212]

[kendü] Babası-y-ile Yigenek gizlü yağa tıtuban yilişdiler, iki hıasret bir birine bulişdılar... [D212]

[onuñ] Bākısin ğāzilere bağş itdiler. [D212 V92]

Döndiler [**kendü**] ivlerine geldiler. [D212 V92]

[**benüm**] Dedem Korkut gelüben boy boyladı soy şoyladı, bu Oğuz-name Yigenegüñ olsun didi. [D212 V92]

Yöm vireyin [**benüm**] hanum: [**senüñ**] Yırlü kara tağlaruñ yıkılmasun, [**senüñ**] körgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün, [**senüñ**] ağ şakallu babañ yiri uçmağ olsun, [**senüñ**] ağ pürçeklü anañ yiri behişt olsun... [D213]

...[**senüñ**] ağ alnuñda biş kelime du 'ā kılduğ kabul olsun, [**sizüñ**] günahuñuzu adı görklü Muhammed Mustafa yüzi suyına bağışlasun [**benüm**] hanum hey ! [D213]

BASAṬ DEPEGÖZİ ÖLDÜRDÜĞİ BOYI BEYÂN İDER [**benüm**] HANUM HEY [D213]

Meger [**benüm**] hanum bir gün Oğuz oturur-iken [**onuñ**] üstine yağı geldi. [D213]

Oğuz yine eyyam-ile gelüp [**kendü**] yurdına kondı. [D213]

[**benüm**] Hanum sazdan bir aşlan çıkar, at urur [**onuñ**] apul apul yorıyışı adam kibi, at basuban kan sömürür. [D213]

Aruz aydur: [**benüm**] Hanum [**bizüm**] ürkdüğümüz vaqtın düşen menüm oğlançuğumdur belki didi. [D214]

...Aruz oğlanı alup [**kendü**] ivine getürdi. [D214]

Amma oğlanı ne-şadar getürdiler-ise tırmadı, girü aşlan [**kendü**] yatağına vardı. [D214]

Girü tırtup getürdiler, [**benüm**] Dedem Korkut geldi aydur: [D214]

[**benüm**] Oğlanum sen insansın, hayvan-ile muşahib olmağıl... [D214]

[**senüñ**] Ulu kardaşuñ adı Kıyan Selçükdür, senüñ aduñ Basat olsun, [**senüñ**] aduñı men virdüm [**senüñ**] yaşuñı Allah virsün didi. [D214]

Aruzuñ bir çobanı var-idi, [**onuñ**] adına Koñur Koca Şaru Çoban dirler-idi. [D214]

Çoban [**kendü**] kepenegini [**onlaruñ**] üzerlerine atdı... [D215]

Çoban yıl tamam olıcağ, mende [**senüñ**] amanatuñ var, gel al didi. [D215]

Çobanuñ içine qorhu düşdi amma kızuñ derdinden [**kendi**] beñzi şarardı. [D215]

Çoban [senüñ] amanatuñ gel al, amma Oğuzuñ başına zaval getürdüñ didi.
[D216]

Çoban yığanağı kodı kaçdı. Koyun [onuñ] ardına düşdi. [D216]

[onlaruñ] Depdüklerinçe böyüdi. [D216]

Aruz Koca dahı inüp depdi. [kendü] Mahmuzu tokındı, bu yığanak yarıldı.
[D216]

[onuñ] İçinden bir oğlan çıkdı, gevdesi adam [onuñ] depesinde bir göz var.
[D216]

Aruz aldı bu oğlanı [kendü] etegine şardı. [D216]

[benüm] Hanum munı maña virüñ, [benüm] oğlum Basat-ile besleyeyin didi.
[D216]

Aruz Depegözi aldı [kendü] ivine getürdi. [D217]

Buyurdı, bir daya geldi. [kendü] Emçegini [onuñ] ağzına viridi. [D217]

Bir şordı [onuñ] olança südin aldı, iki şordı [onuñ] kanın aldı, üç şordı [onuñ]
canın aldı. [D217]

Aruz Depegözi dögdı, sögdı yasağ eyledi, eslemedi. Ahır [kendü] ivinden
kovdı. [D217]

Depegözün perri anası gelüp [kendü] oğlunuñ parmağına bir yüzük kiçürdi,
oğul saña oğ batmasun, [senüñ] tenüñi kılıç kesmesün didi. [D217]

[onuñ] Üzerine bir kaç adam gönderdiler, oğ atdılar batmadı, kılıç urdılar
kesmedi, süñü-y-ile şaңcdılar ilmedi. [D218]

Oğuz yığılup [onuñ] üzerine vardı. [D218]

Depegöz görüp kaçıldı, bir ağacı [kendü] yirinden kopardı, atup elli altmış
adam helāk eyledi. [D218]

Depegöz görüp kaçıldı, bir ağacı [kendü] yirinden kopardı, atup elli altmış
adam helak eyledi. [D218]

Alplar başı Kazana zarb urdı, dünya [onuñ] başına tar oldu. [D218]

Uşun Koca [kendü] oğlı kibi pehlivan elinde şehid oldu. [D218]

Aruğ candan [onuñ] iki karındaşı Depegöz elinde helak oldu. [D218]

Demür tonlu Mamağ [onuñ] elinde helāk oldu. [D218]

Bıyığı kanlu Bügdüz Emen [onuñ] elinde zebun oldı. [D219]

Depegöz çevürüp [kendü] öñin aldı, Oğuzı şalı virmedi, girü [kendü] yirine
kondurdı. [D219]

El-haşıl Oğuz yidi kerre ürkdı, Depegöz [kendü] öñin alup yidi kerre [kendü]
yirine getürdi. [D219]

[benüm] Dedem Korkudı Depegöze gönderdiler. [D219]

Oğul Depegöz, Oğuz [senüñ] elüñde zebun oldı, buñaldı, [senüñ] ayağüñ
toprağına meni saldılar... [D219]

Yuñlu Koca ile Yapağulu Kocayı Depegöze virüñ [onuñ] aşın pişürsün didi...
[D220]

Qapaq Kan dirler bir kişi var-idi. [onuñ] İki oğlı var-idi. [kendü] Bir oğlın
virüp biri qalmıñ idi. [D220]

[onuñ] Anası feryad idüp ağıladı, zārılıq eyledi. [D220]

Meger [benüm] hanum Aruz oğlı Basat gazaya gitmiş-idi, ol mahalda geldi.
D220]

Basat şimdi aqından geldi, varayın, bolayki maña bir esir vire-y-idi [benüm]
oğlançugum kurtara-y-idüm didi. [D221]

Basat [kendü] altunlu günlügin tiküp oturur iken gördiler ki bir hatun kişi
gelür. [D221]

[kendü] Avucına şığmayan...[D221]

Aruz oğlı [benüm] hanum Basat maña meded didi. [D221]

Yalançı dünya yüzinde bir er qopdı, yayılımında Oğuz [kendü] ilin
kondurmadı, kara polat öz qılıçlar kesen [kendü] qılını kesdürmedi [D221]

Alplar başı Kazana bir zarb urdı, qardaşı Kara Göne [onuñ] elinde zebun
oldı... [D221]

...bıyığı kanlu Bügdüz Emen [onuñ] elinde zebun oldı... [D221]

...[senüñ] ağ saqallu babañ Aruza kan kuşdurdı, meydan yüzinde [senüñ]
qardaşuñ Kıyan Selçük... [D222]

...yidi katla Oğuzı [kendü] yirinden sürdi, kesim didi kesdi... [D222]

...[benüm] iki oğlançugum var-idi... [D222]

...anı dañı isterler, [benüm] hanum maña meded didi. [D222]

Basatuñ karangulu gözleri yaş-ile toldı. [kendü] Karındaşı-y-içün soylamış, görelüm [benüm] hanum ne soylamış: [D222]

Qırañ yirde tikilmiş [senüñ] otañlarıñ [D222]

[senüñ] Şölenüñde [senüñ] kırdıñ [senüñ] koyunuñ [D223]

[benüm] Güvencüm-ile... [D223]

...[senüñ] getürdüñ [senüñ] gelinçüñ [D223]

[benüm] Ağ şakallu babamı oğul diyü ağlatduñ ola kardaş vardır. [D223]

[benüm] Ağça yüzlü anamı şızlatduñ ola kardaş [D223]

[benüm] Karşu yatan kara tağum yüksegi kardaş [D223]

[benüm] Aқındılu görklü şuyumuñ taşqunı kardaş [D223]

[benüm] Güçlü bilüm kuvveti [D223]

[benüm] Karangulu gözlerüm aydını kardaş [D223]

[benüm] Kardaşumdan ayrıldum diyü çok ağladı, zārılık kıldı. [D223]

Ol hatun kişiye esir virdi, var [senüñ] oğluñı kurtar didi. [D223]

Hatun aldı, geldi, [kendü] oğlı yirine virdi. [D223]

Hem [senüñ] oğluñ geldi... [D223]

Basat [kendü] babasınıñ elin öpdi, ağlaşdılar buzlaşdılar. [kendü] Anasınıñ ivine geldi. [D224]

[onuñ] Anası karşu geldi, [kendü] oğlançuğını kuçdı. [D224]

Basat [kendü] anasınıñ elin öpdi, görüşdiler buzlaşdılar. [D224]

Qazan Big burada soylamış, görelüm [benüm] hanum niçe soylamış: [D224]

Men Qazança olmayasın Basat didi. / [senüñ] Ağ şakallu babañı ağlatmağıl. / [senüñ] Ağ pürçeklü anañı buzlatmağıl. [D224]

[onuñ] Babası ağladı, aydur: [D225]

Oğul [benüm] ocağum issüz koma, kerem eyle, varma didi. [D225]

[kendü] Bilüğinden bir tutam oñ çıkardı [kendü] biline şokdı, [kendü] kılıcın hamayil kuşandı, [kendü] yayın [kendü] karusına bıraқdı, [kendü] eteklerin kıvurdı. [kendü] Babasınıñ [kendü] anasınıñ elini öpdi... [D225]

Depegöz olduğı Salahana ayasına geldi. G3rdi Depeg3z g3ne arşı [**kend3**] arhasın virmiş yatur. [D225]

Çekdi [**kend3**] bilinden bir oğ ıkardı. [D225]

[**onuñ**] Bir parası Depeg3z3ñ 3ñine d3şdi. [D226]

Depeg3z sıçradı, bağıdı. Basatı g3rdi [**kend3**] elin [**kend3**] eline aldı aş aş g3ldi. [D226]

Basatı [**kend3**] 3ñine atdı t3tdi. [D226]

Boğazdan şalındurdu, [**kend3**] yatağına get3rdi, [**kend3**] ed3ğiniñ unçına soğıdı, aydur: Mere ocalar ikind3 vağıtı muni maña ev3resiz, yiyem dedi. Yine uyudu. Basat3ñ hañçeri var-idi, [**onuñ**] ed3ğini yardı, [**onuñ**] içinden ıkdı. [D226]

Mere ocalar munuñ 3l3mi nedend3r? Bilmez3z amma [**onuñ**] g3zinden gayrı yirde et yokdur didiler. [D226]

Basat Depeg3z3ñ başı uına geldi, apağ aldurdu, bağıdı g3rdi-kim [**onuñ**] g3zi etd3r. [D226]

Basat [**kend3**] eline aldı, adı g3rkl3 Muħammede şalavat get3rdi... [D227]

Mağaranuñ apusın alup [**kend3**] bir ayağın apunuñ yanına birin dağı [**onuñ**] bir yanına odı. [D227]

Toqlıçuklar, [**ben3m**] devlet3m şakar o gel ki didi. [D227]

Bir o [**kend3**] yirinden alkdı, gerin3p s3ndi. [D227]

Def ‘i Basat oı başıp boğazladı, [**onuñ**] derisini y3zdi, [**onuñ**] uyruğı-y-ile [**onuñ**] başımi deriden ayırmadı, [**onuñ**] içine girdi. [D227]

Ay şakar o men3m nirden helak olaçağum bild3ñ, ş3yle alayım seni mağara duvarına kim [**sen3ñ**] uyruğ3ñ mağarayı yağlasun didi. [D228]

Depeg3z [**onuñ**] buynuzından berk t3tdi. [D228]

aldurıçak buynuz deri-y-ile [**kend3**] elinde aldı. [D228]

Basat aydur: [**ben3m**] Tañrım urtardı. [D228]

Mere oğlan al [**ben3m**] şol parmağumdaki y3z3gi [**sen3ñ**] parmağ3ña tağ, saña oğ ve ılıç k3r eylemes3n. [D228]

Basat aydur: [**ben3m**] Tañrım urtardı. [D229]

Basat aldı y3z3gi [**kend3**] parmağına ki3rdi. [D228]

Depegöz künbede [**kendü**] elin soğdı. [D229]

Basat aydur: [**benüm**] Tañrım kırtardı didi. [D229]

[**kendü**] Pes yayımı [**kendü**] eline aldı, oğ-ile ol kılıç aşılan zenciri urdı.
[D230]

Kendü kılıcın [**kendü**] kınına soğdı. [D230]

[**kendü**] Balçağından ol kılıcı berk tutdı. [D230]

Basat aydur: [**benüm**] Tañrım kırtardı. [D230]

[**benüm**] Gözüm [**benüm**] gözüm yaluñuz [**benüm**] gözüm [D231]

Kalarda kıoparda yigit [**senüñ**] yirüñ ne yirdür? [D231]

Qarangu dün içinde yol azsañ [**senüñ**] umuñ nedür? [D231]

Qaba 'alem götüren [**sizüñ**] hanuñuz kim? [D231]

Qırış günü öñdin depen [**sizüñ**] alpuñuz kim [D231]

[**senüñ**] Ağ saqallu babañ adı nedür [D231]

Alp eren erden [**kendü**] adın yaşurmaq ayıb olur [D231]

[**senüñ**] Aduñ nedür yigit digil maña didi. [D231]

Basat Depegöze soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D231]

Qalarda kıoparda [**benüm**] yirüm gün ortaç. [D231]

Qarañu dün içre yol azsam [**benüm**] umum Allah. [D231]

Qaba 'alem götüren [**bizüm**] hanumuz Bayındır Han. [D231]

Qırış günü öñdin depen [**bizüm**] alpumuz Ulaş oğlı Salur Qazan [D232]

[**benüm**] Atam adın sorar olsañ qaba ağaç [D232]

[**benüm**] Anam adın dir-iseñ qağan aslan [D232]

Mere qavat [**benüm**] ağ saqallu babamı ağlatmışsın. [D232]

[**benüm**] Qarıçuk ağ pürçeklü anamı buzlatmışsın. [D232]

[**benüm**] Qarındaşum Qıyanı öldürmüşsın. [D232]

[**benüm**] Ağça yüzlü yingemi tül eylemişsın. [D232]

[**onuñ**] Ala gözlü bebeklerin öksüz kıomışsın. [D232]

[**benüm**] Qara polat öz kılıcum tartmayınça [D232]

[senüñ] Kafalu börklü başuñ kesmeyinçe [D232]
[senüñ] Alça kanuñ yir yüzine tökmeyinçe [D232]
[benüm] Kardaşum Kıyanuñ kanın almayınça [D232]
Kalkubanı [benüm] yirümden tıram dir-idüm. [D232]
...[benüm] 'ahdum bozam dir-idüm. [D232]
[onuñ] Yeñiden toğanın kıram dir-idüm. [D232]
Alın Oğuz bigleri [benüm] üzerüme yığılup gele dir-idüm. [D233]
İnüp taş [benüm] başuma düşüben ölem dir-idüm. [D233]
Gözi yaşı tutdı ola [benüm] gözüm seni [D233]
[onlaruñ] Yigitlikleri tutdı ola [benüm] gözüm seni [D233]
[onlaruñ] Karışuqları tutdı ola [benüm] gözüm seni [D233]
[benüm] Gözüm [benüm] gözüm [benüm] ay gözüm yaluñuz [benüm] gözüm didi. [D233]
Basaş kaşıyup [kendü] yirinden tırı geldi. [D233]
Buğra kibi Depegözi [kendü] dizi üzerine çökerdi, Depegözüñ kendü kılıcı-y-ile [onuñ] boynın urdı. Deldi [kendü] yay kirişin taqdı. [D234]
At ağızlu Aruz Koca [kendü] ivine çapar geldi [kendü] anasına Basatuñ sevinç virdi, muştuluk [senüñ] oğluñ Depegözi depeledi didi [D234]
[benüm] Dedem Korkut gelüben şadılık çaldı... [D234]
Erlik-ile [senüñ] kardaşuñ kanın alduñ... [D234]
... kâdir Allah [senüñ] yüzüñ ağ itsün Basaş didi. D235]
Ölüm vaqıtı geldüginde [sizüñ] günahuñuzı adı görklü Muhammed Muştafaya bağışlasun [benüm] hanum hey ! [D235]
Kam Gan oğlu Han Bayındır [kendü] yirinden tırmuş-idi. [D235]
[kendü] Ağ ban ivini kara yirüñ üzerine dikdürmiş-idi. [D235]
[benüm] Dedem Korkut geldi şadılık çaldı, [benüm] hanum niye saht olursın didi. [D235]
Niçe saht olmayam, her yıl altun akça gelür-idi yigide bige virür-idük [onlaruñ] hatırları hoş olur-idi... [D236]

...şimdi bunu kime virelüm kim [onuñ] hatırı hoş ola didi. [D236]
[benüm] Hanum bunuñ üçini dağı bir yigide virelüm didi... [D236]
Han Bayındır kime virelüm didi, [kendü] sağına [kendü] solına bağıdı. [D236]
[benüm] Dedem Korçut [kendü] himmet kılıcın [kendü] biline bağıladı,
çomağı [kendü] omuzına bırağıdı, yayı [kendü] karusına kiçürdi. [D236]
[kendü] Hışımını [kendü] kavumını ayırdı, [kendü] ivini çözdü, Oğuzdan köç
eyledi. [D236]
Yad kâfir gelse [onuñ] başın Oğuzda armağan gönderür-idi. [D236]
Pes Begil geldi, [kendü] pişkesin çekdi... [D237]
Çün av yarağı oldu, kim [kendü] atın öger, kim [kendü] kılıcın kim çeküp
[kendü] oğ atmağın öger. [D237]
Salur Kazan ne [kendü] atın ögdi, ne [kendü] kendin ögdi, amma Begilün
hünerin söyledi. [D237]
Begil ne yay kırar-idi ne oğ atar-idi, haman yayı [kendü] bileğinden çıkarur-
idi... [D237]
Aruğ olsa [kendü] kılağın deler-idi avda bellü olsun diyü, amma semüz olsa
boğazlar-idi. [D238]
[benüm] Hanum erüñdür didiler. [D238]
...[bizüm] kışkunumuzdan balçığa baturduñ didi. [D238]
Bayındır Hanuñ bahşişin [kendü] öñine dökti, hana küsdi, divandan çıkıdı.
[D238]
[kendü] Atın çekdiler, [kendü] ala gözlü yiğitlerin alup [kendü] ivine geldi.
[kendü] Oğlançukları karşı geldi, oğşamadı. [kendü] Ağ yüzlü hatunına söylemedi.
[D238]
Hatun burada şoylamış görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D238]
[benüm] Altun tahtum iyesi [benüm] bigüm yigit [D238]
[benüm] Göz açuban gördüğüm. [D238]
[benüm] Köñül virüp sevdüğüm. [D238]
Kalkubanı [senüñ] yirüñden tırı geldüñ. [D239]

[**senüñ**] Ala gözlü yigitlerüñ [**senüñ**] yanuñ a şalduñ. [D239]
[**senüñ**] Ğarib başuñ ğavgada ƙaldı-mı? [D239]
[**senüñ**] Egnüñde altun ışuƙ cübbesi yoƙ. [D239]
[**senüñ**] Ala gözlü biglerüñ oħşamazsın. [D239]
[**senüñ**] Ağça yüzlü görklüñ-ile söyleşmezsin. [D239]
Nedür [**senüñ**] ğaluñ didi. [D239]
Begil şoylamış, ğörelüm [**benüm**] ğanum ne şoylamış: [D239]
[**benüm**] Yilisi ƙara ƙazılık atum buñun bindüm [D239]
[**benüm**] Yilisi ƙara ƙazılık atum buñun bindüm [D239]
[**benüm**] Yigidüm [**benüm**] big yigidüm, padişahlar Tañrı'nuñ ğölgesidür,
[**kendü**] pādīşahına asi olanuñ işi rast gelmez... [D240]
...sen ğideli [**benüm**] ğanum, [**senüñ**] arƙurı yatan ala tağlaruñ
avlanmamışdur, ava bingil [**senüñ**] köñlüñ açılsun didi. [D240]
[**kendü**] Ƙazılık atım çekdürüp buñun bindi, ava ğitdi. [D240]
Av avlayu ğezer-iken [**onuñ**] öñinden bir paralu ğeyik çıƙdı. [D240]
Buğanuñ ardundan irdi, [**kendü**] yay kirişin [**kendü**] boynına atdı. [D240]
[**onuñ**] Şağ uyluğı ƙayaya toƙındı, şındı. [D240]
[**benüm**] Ulu oğlum [**benüm**] ulu ƙardaşum yoƙ. [D240]
Haman [**kendü**] bilüğinden ğez çıkarup [**kendü**] atınuñ terkilerini tartdı, urdı.
[D241]
[**kendü**] Ƙaftanı altından [**kendü**] ayağın berk şardı. [D241]
[**kendü**] Var ƙuvveti-y-ile [**kendü**] atınuñ yilisine düşdi. [D241]
Avçılardan ayru, dülbendi [**onuñ**] boğazına kiçdi, [**kendü**] ordusu uçına ğeldi.
[D241]
[**onuñ**] Oğlançuğı Emren Bahadır [**kendü**] babasına ƙarşu ğeldi. Ğördi [**onuñ**]
beñzi sararmış, dülbendi [**onuñ**] boğazına kiçmiş. [D241]

[**kendü**] Yoldaşlarını sorup oğlan burada soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D241]

Kaıkubanı [**senün**] yiründen tırı geldün. [D241]

[**senün**] Yilisi kara kazılık atuñ butun bindün. [D241]

[**senün**] Ala gözlü yigitlerün kırdurduñ-mı? [D241]

[**benüm**] Kara başum kurban olsun [**benüm**] ağam saña didi. [D241]

Begil [**kendü**] oğluna soylamış, görelüm [**benüm**] hanum ne soylamış: [D241]

Kalkubanı [**benüm**] yirümden tırı geldüm. [D241]

[**benüm**] Ala gözlü yigitlerüm kırdurmadum. [D242]

Şağdur esendür [**benüm**] yigitlerüm oğul kayurma. [D242]

Üç gündür [**benüm**] hoşluğum yoğ oğul. [D242]

...[**benüm**] döşegüme çıkar didi. [D242]

Aslan enügi yine aslandur, [**kendü**] atasını at üzerinden qarvadı, tutdı [**kendü**] döşegine çıkardı. [D242]

[**kendü**] Cübbesin [**onuñ**] üzerine büridi, [**onuñ**] kapusın örtüdi. [D242]

Bu yaña yigit bigler gördiler kim av bozılmış, her biri ivlü [**kendü**] ivine geldi. [D242]

Begil biş gün oldu divana çıkmadı. [**kendü**] Ayağınuñ sınduğın kimseye dimedi. Bir gice [**kendü**] döşeginde katı katı iñledi, āh itdi. [D242]

[**onuñ**] Hatunı ayıtdı: [**benüm**] Big yigidüm, kalabalık yağı gelse kayıtmaz idün, [**senün**] butuña ala oğ tokınsa iñlemez idün, kişi koyında yatan [**kendü**] halalına [**kendü**] sırrın dimez-mi olur, nedür [**senün**] haluñ didi. [D242]

[**benüm**] Görklüm atdan düşdüm, [**benüm**] ayağum şındı didi. [D242]

Avrat [**kendü**] elin [**kendü**] eline çaldı, qaravaşa söyledi. [D243]

Otuz iki dişden çıkan bütün orduya yayıldı, Begil atdan düşmiş [**onuñ**] ayağı şınmış diyü. [D243]

Kalkubanı [**sizün**] yirünüzden örü turuñ, yatur yirde Big Begili tutuñ, [**onuñ**] ağ ellerin [**kendü**] qarısından bağlan, gafillüçe [**onuñ**] görklü başın kesün, [**onuñ**] alça kanım yir yüzine dökün, [**onuñ**] ilin [**onuñ**] günin çapuñ [**onuñ**] kızın [**onuñ**] gelinin yesir idün didi. [D243]

...[sizüñ] üzerüñüze yağı gelür didi. [D243]

Begil yukarı bağıdı, gök ırak yir kıatı didi. [kendü] Ođlančuđın [kendü] yanına getirüp şoylamış, görelüm [benüm] ĥanum ne şoylamış: [D243]

[benüm] Kıaranguluća gözlerüm aydını ođul [D243]

[benüm] Güçlü bilüm kuvveti oğul [D243]

Kalkubanı oğul [benüm] yirümden tırı geldüm. [D244]

[benüm] Şağ uyluğum şındı. [D244]

[onuñ] Kıarusından [onuñ] ağ ellerin bađlañ dimiş. [D244]

[onuñ] Kıan alaca ordusını çapuñ dimiş. [D244]

[onuñ] Ağça yüzlü kıızını [onuñ] gelinini yesir eylen dimiş. [D244]

Kalkubanı oğul [senüñ] yirüñden tırı gelgil. [D244]

[senüñ] Yilisi kıara kıazılık atuñ buñun bingil. [D244]

[benüm] Ağ şaķallu babam buñlu digil. [D245]

[benüm] Kıızum [benüm] gelinüm esir gitdi bellü bilgil didi. [D245]

Burada oğlan [kendü] babasına şoylamış, görelüm [benüm] ĥanum ne şoylamış: [D245]

[benüm] Bağrum-ile [benüm] yüregim ne tağlarsın? [D245]

Kalkubanı [benüm] yirümden [benüm] tırmağum yok. [D245]

[benüm] Yilisi kıara kıazılık atuma [benüm] binmegüm yok. [D245]

Arķu Bili Ala Tağı avlayuban [benüm] aşmağum yok. [D245]

Ağ alınlı Bayındır ĥanuñ divanına [benüm] varmağum yok. [D245]

[senüñ] Altuñdađı al ayđırı maña virgil. [D245]

Egni bek [senüñ] demür tonuñ mana virgil. [D245]

[senüñ] Kıara polad öz kıılıcuñ maña virgil. [D245]

[senüñ] Kıarđu talı süñüñi maña virgil. [D245]

[kendü] Göksinden er sançayım senüñ için [D246]

[senüñ] Ağ yeleklü ötkün ođuñ maña virgil [D246]

[senüñ] Ala gözlü üç yüz yigidüñ maña virgil yoldaşlığa [D246]

Öleyim [senüñ] ađzuñ için oğul... [D246]

Mere [benüm] geyimüm getürüñ [benüm] oğlum geysün, [benüm] al aygırüm getürüñ [benüm] oğlum binsün, il ürkedim [benüm] oğlum meydana varsun girsün didi. [D246]

Oğlanı tonatdılar. [kendü] Atası-y-ile [kendü] anası-y-ile geldi, görişdi, [onlaruñ] ellerin öpdi. [D246]

Üç yüz yigidi [kendü] yanına bırağdı, meydana vardı. [D246]

Al aygır kaçan kim yağı қоhusın alsa [kendü] ayağın yire döger-idi, [onuñ] tozu göge çıkar-idi. [D246]

Gözçi gözledi, gördi-kim at Begilüñ, Begil [onuñ] üzerinde degül, amma bir kuş deñlü oğlandır. [D247]

At, yarağ ve ışuğ Begilüñ, Begil [onuñ] içinde degül didi. [D247]

[kendü] Altında al aygır aruğ oğlan [D247]

[kendü] Elindeki süñüsü sınığ oğlan [D247]

[kendü] Bilüginde toğsan oğı seyrek oğlan [D247]

[kendü] Yanındaki yoldaşları çıplağ oğlan [D247]

[onuñ] Қарусından [onuñ] ağ ellerin bağlañ. [D248]

Ġafillüçe [onuñ] görklü başın kesüñ. [D248]

[onuñ] Alça қанm yir yüzine töküñ didi [D248]

[senüñ] Ağ şaқallu babañ var-ise ağlatmağıl. [D248]

[senüñ] Ağ pürçeklü anañ var-ise buzlatmağıl. [D248]

Herze merze söyleme mere [benüm] itüm kâfir. [D248]

[benüm] Altumda [benüm] al aygırüm ne beğenmezsin? [D248]

[benüm] Egnümdeki [benüm] тонum [benüm] çignüm қışar. [D248]

[benüm] Қара polad öz қılıcum [kendü] қının тоғrar. [D248]

[benüm] Қарғу тalı süñüm ne begenmezsin? [D248]

[senüñ] Göksüñ delüp göge pırlar. [D248]

[benüm] Ağça tozlu қатı yayum zârı zârı iñler. [D248]

Şadaқda [benüm] oğum [kendü] kişin deler. [D248]

[benüm] Yanumda [benüm] yigitlerüm şavaş diler. [D248]

[senüñ] Altuñdaki al aygırı bilürüz Begilüñdür Begil xanı [D249]

[senüñ] Qara polad öz kılıcuñ Begilüñdür Begil xanı [D249]

[senüñ] Egnüñdeki [senüñ] demir tonuñ Begilüñdür Begil xanı [D249]

[senüñ] Yanuñdağı yigitler Begilüñdür Begil xanı [D249]

Begil oğlı burada şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D249]

...Mere kafir sen bilmez-misin, ağ alınlı Bayındır Hanuñ bigler bigisi Salur Qazan, [onuñ] qartaşı Qara Göne... [D249]

...senden cūsus geldi, [kendü] altındağı al ayğıra Begil meni bindürdi, [kendü] qara polad öz kılıcın kuvvet virdi, [kendü] qarğı talı süñüsün himmet virdi, [kendü] yanındağı [kendü] üç-yüz yigidin maña yoldaşlığa qoşdı, ... [D250]

[kendü] Altı perlü gürzini ele aldı, ođlanuñ üzerine sürdi. [D250]

Oğlan [kendü] qalkanı gürze qarşı tutdı. Yuqarudan aşığa kafir oğlanı qatı urdı. [onuñ] Qalkanın uvatdı, [onuñ] tuğulğasını yoğurdı, [onuñ] qapakların şıyırdı, oğlanı alımadı. [D250]

Gürz-ile döğışdiler, qara polad öz kılıç-ile tartışdılar, serpe serpe meydanda kılıçlaşdılar, [onlaruñ] çiginleri toğrandı, [onlaruñ] kılıçları uvandı...[D250]

Qarğı talı süñüler ile kırışdılar, meydanda buğa kibi süsişdiler [onlaruñ] göğüsleri delindi, [onlaruñ] süñüleri sındı...[D251]

[benüm] Hanum göne çolğaduñ [D251]

[senüñ] Birligüñe şığındum [D251]

‘Aziz Allah [benüm] hocam maña meded didi. [D251]

Oğlan alıñduñ-ise [senüñ] Tañrıña mı yalvarursın... [D251]

Ya ‘āşi mel’un sen [senüñ] putlaruña yalvarur-iseñ men ‘ālemleri yoqdan var iden [benüm] Allahuma şığındum didi. [D251]

Ya Cebrā’il var [benüm] şol kuluma kırq erce kuvvet virdüm didi. [D252]

Oğlan kafiri götürdi yire urdı. [onuñ] Burnından [onuñ] xanı düdük kibi şorladı. [D252]

...[senüñ] dinüñe girdüm didi. [D252]

...[onuñ] kızın [onuñ] gelinin esir itdiler. [D252]

Oğlan [kendü] babasına muştucu gönderdi, [benüm] arımum aldum didi. [D252]

[onuñ] Ağ şakallu babası karşı geldi. [D252]

[kendü] Ođlunuñ boynın kuçdı. Dönüp [kendü] ivlerine geldiler. [D252]

[kendü] Ağça yüzlü oğlına ağça koyun şölen virdi. [D252]

[kendü] Ala gözlü oğlına al duvağlu gelin aldı. [D253]

[kendü] Oğlın aldı, Bayındır anuñ divanına vardı. [D253]

[benüm] Dedem orut gelüben şazılık çaldı, bu Oğuz-nāmeyi düzdi, oşdı...[D253]

Yöm vireyim [benüm] anum: [senüñ] Yirlü ara tađlaruñ yıkılmasun, [senüñ] kölgelüçe aba ağacuñ kesilmesün, [senüñ] Allah viren ümidüñ üzilmesün, [sizüñ] günahuñuzu adı görklü Muhammede bağışlasun [benüm] anum hey ! [D253]

Oğuz zamanında Uşun oca dirler bir kişi var-idi. [onuñ] ‘Ömrinde iki oğlı var-idi. [D253]

[onuñ] Ulu ođlunuñ adı Egrek idi. [D253]

Meger [benüm] anum gine bir gün bigleri basup oturuçak... [D254]

Mere Uşun oca oğlı bu oturan bigler her biri [kendü] oturduğı yiri [kendü] kılıcı-y-ile [kendü] etmegi-y-ile alupdur... [D254]

Uşun oca ođlunuñ yolu bu oruya uğradı. orunuñ apusın uvatdılar. Sığın geyik az tavuğ ırdılar, yidiler içdiler. [kendü] Atlarmuñ eyerlerin aldılar, [kendü] geyimlerin ıkardılar. [D255]

Mere Oğuzdan bir bölük atlu geldi, orunuñ apusın uvatdılar, [kendü] atlarmuñ eyerlerin aldılar, [kendü] geyimlerin ıkardılar, mere ne urursız didi. [D255]

Uşun oca oğul oğul diyü [kendü] ağça yüzlü anası-y-ile ağlaşdılar, buzlaşdılar. [D256]

Meger [benüm] anum, Uşun ocanuñ kiçi oğlı Segrek eyü, bahadır, alp, delü yigit opdı. [D256]

Bir gün [onuñ] yolu bir dirnege uğradı. [D256]

Mere mizüm öksüzligümüz yetmez-mi, bizi niye urursın, [senüñ] hünereñ var ise [senüñ] kıartaşuñ Alınca Kalasında esirdür, var anı kıurtar didi. [D256]

Mere [benüm] kıardaşumuñ adı nedür. [D257]

İmdi Egrege Segrek yaraşur, [benüm] kıardaşum sağ-imiş kıayurmazam, kıardaşsuz Oğuzda tırmazam, [benüm] kıarangulu gözüm aydını kıardaş diyü ağladı. [D257]

[kendü] Atın çekdiler bindi. Çapdı, [kendü] anasımuñ ivine geldi. [kendü] Atından indi, [kendü] anasımuñ dilin aradı. [D257]

Segrek burada şoylamış, görelüm [benüm] hanım ne şoylamış: [D257]

Kalkubanı ana [benüm] yirümden tırdum [D257]

[benüm] Yilisi kıara kıazılık atuma buñun bindüm [D257]

[onuñ] Anası burada şoylamış, görelüm [benüm] hanım ne şoylamış: [D258]

[senüñ] Ağzuñ için öleyim oğul. [D258]

[senüñ] Dilüñ için öleyim oğul. [D258]

[senüñ] Kıarşı yatan kıara tağıuñ [D258]

[senüñ] Akındılı görklü şuyuñ. [D258]

Kaba ağaçda [senüñ] tal budağıuñ [D258]

Güçlü Oğuz bigleri [onuñ] izine varsa sen varğıl. / Ol yigide yetdüğüñde [D258]

[senüñ] Ağ boz atuñ üzerinden yire ingil [D258]

El kıavşurup ol yigide selam virgil / [onuñ] Elin öpüp [onuñ] boynın kıuçğıl. [D258]

[benüm] Kıara tağıum yüksegi kıartaş digil [D258]

Oğlan [kendü] anasına soylar, görelüm ne soylar: [D258]

Ana [senüñ] ağzuñ kıarisun. [D258]

Ana [senüñ] dilüñ çürisün. [D258]

[benüm] Kıara polad öz kıılıcum kıarta-y-idüm. [D259]

Ğafillüçe [senüñ] görklü başuñ kese-y-idüm. [D259]

[senüñ] Alça kanuñ yir yüzine töke-y-idüm. [D259]

[onuñ] Babası aydur: [D259]

Yañlış haberdür oğul, kaçan giden senüñ añañ degül ayrudur, ağ şakallu [senüñ] babañı ağlatmağıl, karıçuk olmuş [senüñ] anañı buzlatmağıl didi. [D259]

Ağlayuban [kendü] dört yanına bakar olur [D259]

Ala gözden [kendü] acı yaşın döker olur [D259]

[sizüñ] Ala gözlü oğluñuzu görünçe [D259]

Oğlan aydur: Meni [benüm] yolundan ayırmañ, [benüm] ağam tutılan kal'aya varmayınca, [benüm] ağamuñ ölüsin dirisin bilmeyinçe, öldi-y-ise [onuñ] kanın almayınca kalın Oğuz iline [benüm] gelmegüm yoğ didi. [D260]

Oğlan [kendü] kardaşın añdı gider, bize ne ögüt virürsin didiler. [D260]

Çazan aydur: [onuñ] Ayağına at tusağın uruñ didi. [D260]

[onuñ] Yavuqlusu var-idi, tiz düğün dirnek itdiler. [D260]

Oğlan [kendü] kılıcın çıkardı, kız-ile kendü arasına bırağdı. [D260]

Çız aydur: [senüñ] Çılıcuñ gider yigit, murad vir murad al, şarılalum didi. [D260]

Mere kavat kızı men [benüm] kılıcuma toğranayım, [benüm] oğuma şaңılayım, [benüm] oğlum toğmasun, toğar-ise [kendü] on yaşına varmasun, [benüm] ağamuñ yüzün görmeyinçe, ölmüş-ise [onuñ] kanın almayınca bu gerdege girer-istem didi. [D260]

[kendü] Geyimin geydi, dizçük karuçuk bağlandı. [D261]

...gelmez istem ol vaçıt menüm öldüğümü bilesin, [benüm] ayğır atum boğazlayup [benüm] aşum virgil, [senüñ] gözüñ kimi tutar-ise [senüñ] köñlüñ kimi sever-ise ana varğıl didi. [D261]

Çız burada şoylamış, görelüm [benüm] hanum ne şoylamış: [D261]

[benüm] Yigidüm men saña bir yıl bakam. [D261]

İrkek sinegi [benüm] üzerüme kondurmayam. [D261]

Murad vir murad al andan git [benüm] yigidüm didi. [D261]

Mere kavat kızı [benüm] ağam başına and içmişem, [benüm] dönmeğüm yoğ didi. [D262]

ız aydur: ademi utsuz gelin diyine udsuz gelin disnler, [benüm] çayın atama [benüm] çayın anama aydayım didi. [D262]

[benüm] Atamdan yigrek kayın ata [D262]

[benüm] Anamdan yigrek kayın ana [D262]

arvanlar [onu] nin aldı döndürimez. [D262]

[sen] ara o aygıru rkdi gider [D262]

Ilkıılar [onu] nin aldı döndürimez. [D262]

oban [onu] nin aldı döndürimez. [D262]

[sen] Ala gzly oglu [kend] ardaşıını adı gider [D262]

[sen] Aa yzly gelin döndürimez. [D262]

Ata ana a itdiler. [kend] Yirlerinden alkdılar oul gitme diy, gördiler ara olmadı. [D262]

Elbetde [benm] ol aam ttilan al'aya varmayınça olmazam didi. [D262]

[onu] Atası [onu] anası: Yort oul [sen] uuru auk olsun, a esen varup gelesin [sen] geleeg var-ise didiler. [D263]

[kendü] Atasını [kendü] anasını elin öpdi, [kendü] ara o atına ırayup bindi. [D263]

Dereşam uçından kidi, ol [kendü] ardaşı ttilan oruya geldi. [D263]

Dn atmış, i gün dnl yortmış yigit, [kendü] çarangulu gözlerini uyhu almış yigit, [kendü] atını ılbırını [kendü] bileğine bağladı, yatdı uyudı. [D263]

[benüm] Hnum at ulağı sa olur, çekübeni oğlanı oyardı. [D264]

[kend] Atına bindi, ara tnlu kfire ılı urdı, başdı al'aya koydı. [D264]

Yine [kend] uyhusın yeimeyp [kend] yirine varup yatdı uyudı. [D264]

Gine [kend] atını çılbırın [kend] bileğine kirdi. [D264]

Oğlan turdı, [kend] atına bindi. [D264]

[kend] Atını dndrdi, gine [kend] menziline geldi. [D265]

[kend] Uyhusın yeimedi, gir yatdı uyudı. [D265]

[kend] Atını ılbırın gine [kend] bileğine kirdi. [D265]

Varmazuz, [bizm] kkmz keser, [bizm] hepmz ırar didiler. [D265]

Egredi zindandan çıkardılar. [onuñ] Saçı [onuñ] şakalımlı yülidiler. [D265]

Hay ne uyumak, [kendü] koltuğı altından bakar... [D266]

Aydur: İmdi men varayım, [onuñ] elin [onuñ] ayağın bağlayayım, andan siz gelesiz didi. [D266]

[kendü] Atından indi, [onuñ] çılıbırını bir tala ilişdürdi. [D266]

...gelenden gidenden [onuñ] haberi yok. [D266]

Gördi kim [onuñ] bilinde [onuñ] kopyuzı var. [D267]

Çıkarup [kendü] eline aldı, soylamış, görelüm [benüm] hanum ne soylamış: [D267]

Çalkubanı [kendü] yirinden turan yigit [D267]

[kendü] Yilisi kara kazılık atın butun binen [D267]

Bençileyin [onuñ] karusından [onuñ] ağ ellerin bağladuban [D267]

[onuñ] Ağ şakallu babasını [onuñ] ağ pürçeklü anasını [D267]

Ėafil olma [senüñ] görklü başuñ kaldur yigit. [D267]

[senüñ] Ala gözüñ açğıl yigit. [D267]

Ėadır viren [senüñ] tatlu canuñ uyhu almış yigit. [D267]

...[senüñ] kollaruñı bağlatmağıl. [D267]

[senüñ] Ağ şakallu babañı [senüñ] karıçuk anañı ağlatmağıl. [D267]

[senüñ] Dört yanuñı kâfir bağladı bellü bilgil didi. [D267]

Oğlan sermürdi örü turdı. [kendü] Ėılıcınuñ balçağına yapışdı kim bunu çırpa. [D267]

Gördi-kim [onuñ] elinde kopyuz var, aydur: Mere kafir [benüm] Dedem Ėorçut kopyuzı hörmetine çalmadum didi, eger [senüñ] elüñde kopyuz olmasay-idi [benüm] ağam... [D268]

Çekdi kopyuzı [onuñ] elinden aldı. [D268]

Oğlan burada soylamış, görelüm [benüm] hanum ne soylamış: [D268]

Alan şabah [benüm] yirümden [benüm] turduğum kartaş içün [D268]

[sizüñ] Ėal'añuzda tutsak var mıdur kâfir digil maña [D268]

[benüm] Ėara başum kurban olsun kâfir saña didi. [D268]

[**onuñ**] Ulu ardaşı Egrek burada oylamış, grelm [**benm**] anum ne oylamış: [D268]

[**senm**] Azu iun leyim ardaş. [D268]

[**senm**] Dil iun leyim ardaş. [D268]

alarda oparda [**senm**] yirm orar olsam ne yirdr? [D268]

...[**senm**] um nedr? [D268]

aba ‘alem gtren [**sizm**] anuuz kim? [D268]

...[**sizm**] alpuuz kim? [D268]

[**senm**] Adu nedr yigit didi. [D268]

[**benm**] aytabanum gdende [**benm**] şarvanum mısın? [D269]

[**benm**] ara oum gdende [**benm**] ilkım mısın? [D269]

[**benm**] Aayılım gdende [**benm**] obanum mısın? [D269]

[**benm**] ulaumda şorşayan [**benm**] nayibm misin? [D269]

[**benm**] Bişikde oyup gitdgm [**benm**] ardaşuum mısın? [D269]

[**benm**] ara başum urban olsun bu gn saa didi. [D269]

Segrek burada [**kend**] ulu ardaşına oyladı, aydur: [D269]

...[**benm**] umum Allah [D269]

aba ‘alem gtren [**bizm**] anumuz Bayındır an. [D269]

...[**bizm**] alpumuz Salur azan. [D269]

[**benm**] Babam adın sorar-isen Uşun oca [D269]

[**benm**] ardaşum var-imiş [**onuñ**] adı Egrek didi. [D269]

[**senm**] aytabanu gdende [**senm**] şarvanuam. [D269]

[**senm**] ara ou gdende [**senm**] ilkıam. [D269]

[**senm**] Bişikde oyup gitdg [**senm**] ardaşuam didi. [D269]

[**onuñ**] Ulu ardaşı Egrek burada oylamış, grelm [**benm**] anum nie oylamış: [D269]

[**senm**] Azu-iun leyim ardaş [D269]

[**senm**] Dil iun leyim ardaş [D269]

Segrek daı [**kend**] aasınu elin pdi. [D270]

Çarıplığa [senüñ] kardaşuñ isteyü sen-mi geldüñ kardaş didi. [D270]
Tavlunbaz urup yundları [kendü] öñlerine bırakdılar. [D270]
Çanlı kafir elinden [kendü] kartaşçuğın tartup aldı. [kendü] Ağ şakallu babasına muştuçı gönderdi, [benüm] babam maña karşı gelsün didi. [D270]
Muştuluk, [senüñ] gözüñ aydın... [D270]
Koca Big [kendü] oğullarına karşı geldi. [D271]
Atdan indi, [kendü] oğlanları-y-ile kuça kuça görüşdi. [D271]
Günlüğü altunluça [onuñ] odasına geldiler. [D271]
[kendü] Ulu oğlına dağı görklü gelin getürdi. [D271]
[kendü] Gerdeklerine çapup düşdiler, murada maşuda irişdiler. [D271]
[benüm] Dedem Korkut gelüben boy boyladı, şoy şoyladı. [D271]
...[sizüñ] günahuñuzı... [D271]
...āmin diyenler didār görsün [benüm] hanum hey! [D271]
Meger [benüm] hanum... [D272]
Bigler ayıtdılar: [benüm] Hanum dönelüm. [D272]
Meger [benüm] hanum... [D272]
Bir bölük atlu geldi, [onuñ] içinde [onuñ] bigleri yatdı uyudu. [D273]
Tekür adam saldı, [onuñ] kim idügin bilüñ didi. [D273]
Gelüp teküre haber virdiler. Tekür dağı haman [kendü] çerisini dirdi... [D273]
Çazanı bırağur gider-isevüz [onuñ] ivinde bizi kavarlar, [onuñ] yigregi budur ki bunda kırılavuz didiler. [D273]
Çazanuñ üzerine [onuñ] yigirmi biş bigini şehid itdiler. [D273]
Çazanuñ üzerine düşdiler, uyuduğı yerde tutdılar, [onuñ] elin [onuñ] ayağın berk bağladılar... [D273]
Gerindi, [kendü] bu elindeki urğanları hep kopardı... [D274]
[kendü] Elin [kendü] eline çaldı, kaş kaş güldi. [D274]
Çazan aydur: Mere kâfirler bu 'arabayı [benüm] bişigüm şandum, sizi [benüm] yumrı tadım [benüm] dayam şandum didi. [D274]
[onuñ] Yimeğini [onuñ] şuyını degirmen taşı delüğinden virürler-idi. [D274]

Çağırđı, aydur: azan Big nedür [senüñ] aluñ, [senüñ] dirligüñ yir altında mı oşdur yoħsa yür yüzinde mi oşdur... [D274]

azan aydur: [senüñ] Ölüleriñe [senüñ] aş virdüğüñ vaıt [onlaruñ] ellerinden aluram, hem [sizüñ] ölüleriñüzüñ yorgasına binerem [onlaruñ] kâhillerin yederem didi. [D274]

[senüñ] Dinüñ için azan Big [kendü] yidi yaşında [benüm] bir kızcüğazum ölmüştür, kerem eyle aña binme didi. [D275]

[sizüñ] Ölüleriñüzde andan yorga yodur, hem aña binerem didi. [D275]

Vay senüñ elüñden ne yir yüzinde [bizüm] dirimüz ve ne yir altında [bizüm] ölümüz urtılır-imiş didi. [D275]

...[benüm] kızcüğazuma biner-imiş, [bizüm] alan ölüleriñümüzi cem' ider-imiş, hem [bizüm] ölüleriñümüz için [bizüm] virdüğümüz aşı[onlaruñ] ellerinden çeküp alup yir imiş, anuñ elinden ne [bizüm] ölümüz ne [bizüm] dirimüz urtılır-imiş, [senüñ] dinüñ ışına ol eri uyudan ıar didi. [D275]

Tekür [kendü] biglerini cem eyledi. [D275]

Kafirüñ arasına eyer saldı, [onuñ] ağızına uyan urdı, [onuñ] olañını çekdi. Şıçradı [onuñ] arasına bindi. [onuñ] Ökçesin [kendü] ökçesine adı, [onuñ] apurgasın [kendü] arnına avşurđı. [onuñ] Uyanın çekdi, [onuñ] ağızın ayırdı. [D276]

Kâfiri öldürdi, çökdü [onuñ] üzerine oturđı. [D276]

Aydur: Mere kâfirler [benüm] opuzum getürüñ, sizi ögeyin didi. [D276]

Vardılar, opuzı getürdiler. [kendü] Eline alup burada soylamış görelüm [benüm] anum ne soylamış: [D276]

Biñ erden yağı gördüm-ise [benüm] öyünüm didüm. [D277]

Yüz biñ er gördüm-ise [benüm] yüzüm dönmedüm. [D277]

Yüzi dönmez [benüm] ılıcum ele aldum. [D277]

[senüñ] Elüñe girmiş iken mere kâfir öldür meni. [D277]

[senüñ] ara ılıcuñ şal [benüm] boynuma kes [benüm] başum. [D277]

[senüñ] ılıcuñdan [benüm] şaparum yo. [D277]

[benüm] Kendi aşlum [benüm] kendü köküm [benüm] şımağum yok didi.
[D277]

[benüm] Kaba ökçem [benüm] uyluğum karşı tutan Kazan er-idüm. [D277]

[benüm] Kaba ökçem-ile perçin kılan Kazan er-idüm. [D278]

[benüm] Kara çoçumuñ kulağı görünmez olsa [D278]

Yidi başlı ejderhaya yetüp vardum. / [onuñ] Heybetinden [benüm] şol gözüm yaşardı. [D278]

Hey [benüm] gözüm [benüm] nāmerd gözüm [benüm] muḥannet gözüm
[D278]

[senüñ] Elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür meni yitür meni. [D278]

Şal [senüñ] kılıcuñ kes [benüm] başum. [D278]

[senüñ] Kılıcuñdan [benüm] şaparum yok. [D278]

[benüm] Kendü aşlum [benüm] kendü köküm [benüm] kendü şımağum yok.
[D278]

Oğuz erenleri turur-iken [benüm] seni ögmegüm yok didi. [D278]

Şağa şola çırpındı urur [onlaruñ] yüzgeçleri [D279]

[kendü] Öñin koyup [kendü] tersin oğur [onuñ] kıızı [onuñ] gelini [D279]

[onuñ] Kılisesin yıkup yirine mescid yapdum bañ bañlatdum. [D279]

[onuñ] Kızını [onuñ] gelinini [benüm] ağ göksümde oynatdum. [D279]

[onuñ] Biglerin kul itdüm. [D279]

[senüñ] Elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür meni yitür meni. [D279]

[senüñ] Kılıcuñdan [benüm] şaparum yok. [D279]

[benüm] Kendü aşlum [benüm] kendü köküm [benüm] kendü şımağum yok.
[D279]

Arkıç kırdı [benüm] döndürdügüm mere kafir senüñ babañ [D279]

[onuñ] Şakağma [benüm] imrendügüm senüñ kızuñ gelinüñ [D280]

[onuñ] Ala gözlü kızın [onuñ] gelinin getürdiler aldanmadum [D280]

[onuñ] Kılisesin yıkdum mescid yapdum. [D280]

[senüñ] Elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür meni yitür meni. [D280]

[benüm] Kendü aşlum [benüm] kendü köküm [benüm] şımağum yok. [D280]
[benüm] Seni ögmegüm yok didi. [D280]
...[benüm] bir köküm var. [D280]
...[benüm] bir köküm var. [D280]
[senüñ] Qaz alaca yunduñı turğurmaya [D280]
...[benüm] bir köküm var. [D280]
[senüñ] Ağça yuñlu tümen qoyunuñ gezdürmeye [D280]
...[benüm] bir köküm var. [D280]
[senüñ] Ala ördek qara qazuñ uçurmaya [D280]
...[benüm] bir oğlum var Uruz adlu [D281]
[benüm] Bir kartaşum var Qara Göne adlu [D281]
[senüñ] Yeñiden toğanuñı dirgürmeyeler [D281]
[senüñ] Elüñe girmiş-iken mere kâfir öldür meni yitür meni. [D281]
[senüñ] Qılıcuñdan [benüm] şaparum yoq.[D281]
[benüm] Kendü aşlum [benüm] şımağum yoq. [D281]
[benüm] Köpegüm kâfir [D281]
Oğuzı görür-iken [benüm] seni ögmegüm yoq. [D281]
Meger [benüm] hanum Qazanuñ bir oğlançuğı var-idi. [D282]
Yok, ol [senüñ] anañuñ babasıdur, senüñ dedeñdür. [D282]
Böyle digeç oğlan ağladı, melül oldu. [kendü] Atını qayıtdı, girü döndi.
[kendü] Anasına geldi. Burada [kendü] anasına soylamış, görelüm [benüm] hanum
ne soylamış: [D282]
[benüm] Qara polad öz kılıcum tarta-y-idüm. [D282]
Gafillüçe [senüñ] görklü başuñ kese-y-idüm. [D282]
[senüñ] Alça qanuñ yir yüzine döke-y-idüm. [D283]
[onuñ] Anası ağladı, aydur: [D283]
Oğul [senüñ] babañ sağdur amma söylemege qorhar-idüm... [D283]
...[benüm] canum oğul didi. [D283]
Amma [senüñ] 'emmiñe adam şal gelsün görelüm ne dir didi. [D283]

Adam şaldı, [**kendü**] ‘emmisini oħıdı. [D283]

Uruz aydur: Men [**benüm**] babam tutsağ olduğı... [D283]

Uruz, [**kendü**] babasına gider, yarağ-ile gelüñ didiler. [D283]

Alp Uruz [**kendü**] çadırların açdurdı, [**kendü**] cebehanasın yükletdi. [D283]

Kāfirler gördiler gelenler tācire benzemez, kaçdılar ƙal‘aya girdiler, [**onlaruñ**] ƙapuların yaptılar. [D284]

Uruz atdan indi, aydur: Hey [**benüm**] atamuñ altun ƙadehinden şarab içen... [D284]

Ƙalkān yapındılar, [**kendü**] gürzlerin [**kendü**] omuzlarına urdılar, ƙapuya geldiler. [D284]

[**kendü**] Bulduƙları kāfiri ƙırdılar. [D284]

[**onuñ**] Malını yağmaladılar. [D284]

Meger [**onlaruñ**] bir şıǵırtmaçları var-idi. [D284]

Ne oturursız, [**sizüñ**] üzerüñüze yağı geldi, [**sizüñ**] başuñuz yarağın görüñ didi. [D284]

Tekür [**kendü**] biglerin cem‘ eyledi, bunlar-ile ne müdara ƙılalum didi. [D284]

Ƙazan Big [**bizüm**] üzerümüze yağı geldi, bu yağıyı [**bizüm**] üzerümüzden ayırur-iseñ seni ƙoyu virelüm didiler. [D285]

Tekür [**kendü**] çerisin divşürüp meydana geldi, çadır dikedürdi. [D285]

Ƙazan gördi-kim leşker öñinçe bir ağ boz atlu, ağ alemlü egni bek demür tonlu Oğuzuñ öñinçe geldi, [**kendü**] çadırın dikedürdi, alay bağladı turdı. [D286]

Ƙazan burada şoylamış, görelüm [**benüm**] ħanum ne şoylamış: [D286]

Ƙalƙubanı [**kendü**] yirinden turan yigit ne yigitsin. [D286]

[**kendü**] Egni bek demür tonın geyen yigit ne yigitsin [D286]

[**senüñ**] Aduñ nedür yigit digil maña didi. [D286]

[**kendü**] Adaħlusın ayruƙlar alur-iken tartup alan / Pay Püre ħan oğlı Bamsı Beyrek maña dirler. [D286]

Mere yigit, [**kendü**] öñinçe bu çerinüñ bir ağ sancağlu alay çıƙdı, [**kendü**] çadırın ilden öñdin dikdi... [D286]

...yigit [senüñ] başuñ-içün digil maña. [D287]
...[bizüm] bigümüz Qazanuñ oğlıdur didi. [D287]
Qazan [kendü] köñlinden aydur: [D287]
[kendü] Altı perlü gürzini [kendü] eline alup Qazanı çaldı. [D287]
Qarvadı Beyregi [kendü] bileginden tutdı, tartdı [kendü] çomağını [kendü] elinden aldı... [D287]
Yā Beyrek, var [senüñ] bigüñe ayıt gelsün didi. [D287]
Alar tañ-ile [kendü] yirinden turan yigit ne yigitsin [D287]
[kendü] Bidevi atın oynadı gelen yigit ne yigitsin [D288]
Er erden [kendü] adın yaşurmak ayıb olur. [D288]
[senüñ] Aduñ nedür yigit digil maña didi. [D288]
[kendü] Öz adına horlayan ilden çıkan [D288]
[kendü] Süñüsin [kendü] eline alup at şaldı. [D288]
Qazan at depdi, [kendü] süñüsin çeküp [onuñ] elinden aldı, [onuñ] depesine urdı, para para oldu uvandı. [D288]
Aydur: Mere qavat oğlu [senüñ] bigüñe di gelsün didi. [D288]
Qalkubanı [kendü] yirinden tırı gelen [D288]
[kendü] Qazılık atın buñun binen [D288]
[senüñ] Aduñ nedür digil maña didi. [D288]
Qalkubanı [kendü] yirinden tırı gelen [D289]
[kendü] İki qardaş bebegin öldürüp zelil gezen [D289]
Aydur: Mere qavat, var [senüñ] bigüñe di gelsün didi. [D289]
Uruzuñ cılavısın [kendü] 'emmesi Qara Göne tutmuş-idi. Çekdi añsuzın [onuñ] elinden aldı, kılıcı tartdı [kendü] babasınıñ üzerine at saldı. Tarvandurmadı, [onuñ] çignine kılıç indürdi. [onuñ] Geyimini kesdi, [onuñ] omuzına dörd parmak deñlü zañm urdı. [D289]
[onuñ] Alça qanı şorladı [kendü] koyına indi. [D289]
Qazan burada çağırıp [kendü] oğlına soylar, görelüm [benüm] hanum ne soylar: [D289]

[benüm] Kara tağum yüksegi oğul [D289]

[benüm] Karangulu gözlerüm aydını oğul [D289]

[benüm] Alpum Uruz [benüm] aşlanum Uruz [D289]

[senüñ] Ağ şakallu babaña kıyma oğul didi. [D290]

...Uruzuñ şefkat tamarları kaynadı, [onuñ] kara kıyma gözleri kan yaş tıdđı.
[D290]

Atdan yire indi, [kendü] atasımuñ elin öpdı. [D290]

Qazan dağı ahtarıldı yire indi, [kendü] oğlınuñ boynın öpdı. [D290]

Bigler Qazan-ile [onuñ] oğlınuñ üzerine at saldılar. [D290]

Qal'ayı aldılar. [onuñ] Kilisesin yıqıp mescid yaptılar. [D290]

Qanlı kafir elinden [kendü] babasını tartıp aldı. [D290]

[onuñ] Ağça yüzlü anasına muştıçı şaldı. [D290]

[onuñ] Qaza beñzer kıızı gelini Qazana qarşu gelüp [onuñ] elin öpdiler, [onuñ]
ayağına düşdiler. [D290]

[benüm] Dedem Korqut geldi kopuz çaldı... [D290]

Qanı [bizüm] ögdüğümüz big erenler [D291]

...āmin diyenler dizār görsün, [sizüñ] günahuñuzı adı görklü... [D291]

...[benüm] hanum hey ! [D291]

Üç Oğ Boz Oğ yığnağ olsa Qazan [kendü] ivin yağmaladur-idi. [D291 V92-8]

Qazan [kendü] ivin girü yağmalatdı. [D291 V92-8]

Qaçan Qazan [kendü] ivin yağmalatsa [kendü] halalınuñ elin alur taşra çıkar-
idi, andan yağma iderler-idi. [D291 V92-8]

Bilmez misin niçün gelmediler, [kendü] ivüñ yağmalatduğıñ dem Taş Oğuz
bile bulunmadı, sebep oldur didi. [D292 V93]

[benüm] Hanum men varayın... [D292 V93]

Aruz dağı [kendü] altun günlüğın dikmiş-idi, [kendü] oğlanları-y-ile oturmuş-
idi. [D292 V93]

Qazan buñlu oldu, elbetde [benüm] tayım Aruz maña gelsün didi, [benüm]
kara başum buñaldı, [benüm] üzerüme yağı geldi, [benüm] develerüm buzlatdılar,

ğara oda [benüm] Çazılık atlarum kişnetdiler, [bizüm] aza beñzer ızumuz [bizüm] gelinümüz buñlı oldu, menüm ara başuma gör neler geldi, [benüm] ayım Aruz gelsün didi. [D293 V94]

Mere ılbaş ol vağıt kim Üç, Boz Oğ yığnağ olsa ol vağıt azan [kendü] ivin yağmaladur-idi, [bizüm] suçumuz ne-y-idi ki yağmada bile olmaduğ didi. [D293 V94]

Hemişe azanuñ başına buñlar gelsün, [onuñ] ayısı Aruzı dāyim ana ursun, biz azana düşmenüz bellü bilsün didi. [D293 V94]

...görelüm [benüm] anum ne soylamış: [D293 V94]

alğubanı azan an [kendü] yirinden turı geldi. [D293 V94]

Ala ağda [kendü] çadırın [kendü] otağın dikdi [D293 V94]

Ü yüz altmış altı alp erenler [onuñ] yanına yığnağ oldu [D293 V94]

[bizüm] Üstümüze yağı nesne gelmedi [D293 V94]

aş Oğuz biglerine hep yığnağ oldu. [kendü] Ala bargah otağların düze dikdi. [D294]

azan bize ılbaşu göndermiş, [benüm] ilüm [benüm] günüm çapıldı [benüm] ara başum buñlı oldu [benüm] ayım Aruz maña gelsün dimiş. [D294 V95]

ılbaşu ayıtdum ki kaçan-ki azan [kendü] ivin yağmaladur-idi, bigler gelür Çazanı selamlar gider-idi, şimdi [bizüm] suçumuz ne oldu-kim bile bulunmaduğ, mere avat biz azana düşmenüz didüm. [D295]

...ve [senüñ] düşmenüñe düşmenüz didiler. [D295]

Bigler Beyrek bizden ız almışdur [bizüm] güyegümüzdür... [D295]

...bize muñi' olur-ise hoş, olmaz ise ben [onuñ] sağalımı utayın siz ılıç üşürüñ paralañ... [D295]

...aradan Beyregi götürelüm, andan soñra azan-ile [bizüm] işümüz ayır ola didi. [D295]

Beyrek [kendü] odasında [kendü] yigitleri ile yiyüp içer-idi. [D295]

[benüm] anum, Aruz size selam ider, kerem itsün Beyrek gelsün azan-ile bizi barışdursun dir. Beyrek hoş ola didi. [onuñ] Atın çekdiler, bindi. [D296 V96]

Bilmez-istem [benüm] gözümüne ursun. [D296 V96]

[**onuñ**] ara oda azılık atına ok binmişem. [D296 V96]
[**onuñ**] Yağışı aftanların ok geymişem [D296 V96]
Bilmez-isem [**benüm**] kefenüm olsun [D296 V96]
[**onuñ**] Ala bargah otağına ok girmişem. [D296 V96]
Aruz maña bu işi [**senün**] ideeğeğün bilse-y-idüm. [D297]
ara oda [**benüm**] azılık atuma biner-idüm. [D297]
Egni berk [**benüm**] demür tonum geyer-idüm. [D297]
[**benüm**] ara polad öz ılıcum [**benüm**] bilüme bağlar-idüm. [D297]
[**benüm**] Alın başa unt işuğum urur-idüm. [D297]
arđu alı altmış tutam [**benüm**] süñümü [**benüm**] elüme alur-idüm. [D297]
Ala gözlü bigleri [**benüm**] yanuma şalar-idüm. [D297]
[**senün**] ‘Avratuñdan-mı öğrendün sen bu işi avat didi. [D297]
Aruz aydur: Mere herze merze söyleme, [**senün**] anuña şuşanma gel and i
didi. [D297]
Vallah men azan uğurına [**benüm**] başum omişam, azandan dönmezem,
gerek-ise yüz para eyle didi. [D297]
Aruz [**kendü**] ara polad öz ılıcın tartup Beyregün sağ uyluğın aldı. [D298]
Bigler hep tağıldı, her kişi atlu [**kendü**] atna bindi. [D297]
Beyregi dağı bindürdiler, [**onuñ**] ardına adam bindürüp uaqladılar. [D298]
açdılar Beyregi [**kendü**] odasına yetürdiler. [**onuñ**] Cübbesin [**onuñ**] üzerine
örttiler. [D298]
[**benüm**] Yigitlerüm [**sizün**] yirünüzden örü uruñ. [D298]
[**benüm**] Ağ boz atumuñ uyruğını kesün [D298]
Nāmerd Aruz [**senün**] ayıñdan adam geldi, Beyregi istemiş... [D298]
...men azandan dönmezem didi, [**senün**] nāmerd ayıñ aıdı Beyregi
ılıqladı... [D298]
[**benüm**] Yigitlerüm Aruz oğlı Basat gelmedin [D299]
[**benüm**] İlüm [**benüm**] günüm apılmadın [D299]
aytabanda [**benüm**] develerüm buzlatmadın [D299]

Ƙara ƙoƙƙa [benüm] ƙazılık atum ƙişnetmedin [D299]

[benüm] Ağƙa ƙoyunlarum mañrıřmadın [D299]

[benüm] Ağƙa yüzlü ƙızum [benüm] gelinüm eñřiřmedin [D299]

[benüm] Ağƙa yüzlü görklümü Aruz oğlı Basat almadın [D299]

[benüm] İlüm [benüm] günüm ƙapmadın [D299]

[benüm] Ağƙa yüzlü görklümü [kendü] oğlına alı virsün. [D299]

[kendü] Ahıret ƙaƙķını ƙalal itsün. [D299]

Beyregüñ babasına anasına ƙaber oldı. [onuñ] Ağ ivi işiginde şiven ƙopdı. [onuñ] Ƙaza beñzer ƙızı [onuñ] gelini ağ ƙıƙardı ƙara geydi. [onuñ] Ağ boz atnuñ ƙuyruđını kesdiler. [D299]

Ƙırķ elli yigit ƙara geyüp gök şarındılar, Ƙazan Bige geldiler. [kendü] Şarıƙların yire urdılar, Beyrek diyü ƙoĝ ağladılar. [D299]

[senüñ] Nāmerd ƙayıñ al eylemiş, oĝıyuban bizi aldılar, varduĝ... [D300]

...[senüñ] ƙayıñ nāmerd Aruz ƙaĝıdı, Beyregi [kendü] oturduğı yirde ƙılıĝladı, [onuñ] bir uyluğın düşürdi... [D300]

...sen sağ ol [benüm] ƙanum Beyrek Ƙaĝķa vāşıl oldı... [D300]

Ƙazan bu ƙaberi işitdi, [kendü] destmalın [kendü] eline alup oğür oğür ağladı, divanda zārılık ƙıldı. [D300]

Ƙazan vardı, [kendü] odasına girdi, yidi gün divana ƙıĝmadı, ağladı oturdı. [D300]

Ƙılbaş var ayıt [benüm] ağam Ƙazan gelsün ƙıĝsun... [D300]

...[bizüm] aramuzdan eksildi... [D301]

Ƙılbaş aydur: Sen [onuñ] ƙarındaşısın sen var didi. [D301]

Selam virdiler, sen sağ ol [benüm] ƙanum didiler. [D301]

Bir yigit [bizüm] aramuzdan eksildi, senüñ yoluñda baş virdi, dirim [onuñ] ƙanım alalum, hem size işmarlamış... [D301]

Ƙazan ƙalĝan yapındı, [kendü] süñüsün [kendü] eline aldı [kendü] başı üzerine ƙevürdi, aydur: [D302]

[**kendü**] Altmış tutam ala gönderin koltuk kışdı, Aruza bir gönder urdı. [**onuñ**] Göksinden yalabıdaķ öte kiçdi. [D302]

[**kendü**] Karındaşı Kara Göneye işarat itdi, [**onuñ**] başın kes didi. [D302]

Taş Oğuz bigleri bunı görüp hep atdan indiler, Kazanuñ ayağına düşdiler, [**kendü**] suçların dilediler, [**onuñ**] elin öpdiler. [D303]

Kazan [onlaruñ] suçların bağışladı. [D303]

Beyregüñ kanın [**onuñ**] tayısından aldı. [D303]

Aruzuñ ivini çapdurdı, [**onuñ**] ilini [**onuñ**] günini yağmalatdı. [D303 V99]

Kazan gök alañ görklü çemene çadır dükdürdi, [**kendü**] otağın kurdı. [D303 V99]

[**benüm**] Dedem Korkut gelüben şazılık çaldı... [D303 V99]

Qanı [**benüm**] didüğü big erenler [D303 V99]

Yöm vireyim [**benüm**] hanum: [D303 V99]

Ölüm vaķtı geldüginde aru imandan ayırmasun, [**senüñ**] ağ řaķallu babañ yiri uçmağ olsun, [**senüñ**] ağ pürçeklü anañ yiri behiş olsun, Kadir seni namerde muhtac itmesün, [**senüñ**] ağ alnuñda biş kelime du‘ā kılduķ kabul olsun... [D304]

...yığışdursun dürişdürsün [**sizüñ**] günahuñuzı Muħammed Muřafaya bağışlasun [**benüm**] hanum hey! [D304]

A.6. İlgi Grubu

İlgi eki ile birbirine bağlanan iki isim unsurunun oluşturduğu kelime grubudur. Önce ilgi eki alan unsur ondan sonra bağlandığı yalın isim gelir. Özel ad, zamir ve iyelikli kelimelerle yapılabilen ilgi grubunda, tamlanan öge eksizdir. İyelik ekinin düşmesiyle meydana gelmiş bir kelime grubudur. Bir yandan iyelik grubuna yaklaşan ilgi grubu bir yandan da sıfatı klişeleşmiş bir ilgi olan sıfat tamlamasına benzemektedir. (bk. Karaağaç, 2012:493; Ergin, 2013: 393).

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan 4 örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Bizüm ilde gerek idüñ ağaç [D56]

Destursuzça yağya girmek bizüm ilde ‘ayıb olur. [D196]

Yigit aman, siz**ün dine** ne dirler... [D252]

Hem Һaraca muṭi⁶ olalum, sen daҺı and iç-kim bu **bizüm** ile yağılığa gelmeysin didiler. [D285]

B. Kelime grubu ya da cümlede isimleri ve zamirleri fiillere bağlar.

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **19** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Boynı uzun bidevi atlar gider-ise men**üm** gider. / Sen**ün**-de içinde binid**ün** var-ise digil maña [D32]

Ağayıldan tümen koyun gider-ise men**üm** gider. / Sen**ün**-de içinde şişlig**ün** var-ise digil maña [D32]

Қайtabandan қızıl deve gider-ise men**üm** gider. / Sen**ün**-de içinde yüklet**ün** var-ise digil maña [D32]

Altun başlu ban ivler gider-ise ben**üm** gider. /Sen**ün**-de içinde odañ var-ise yigit digil maña [D32]

Ağ yüzlü ala gözlü gelinler gider-ise ben**üm** gider. / Sen**ün**-de içinde nişanluñ var-ise yigit digil maña [D32]

Ağ saқallu қocalar gider-ise men**üm** gider. / Sen**ün**-de içinde ağ saқallu babañ var-ise yigit digil maña [D33]

Boynı uzun bidevi atlar sen**ün** gider. / Men**üm**-de içinde binid**üm** var [D33]

Қайtabanda қızıl deve sen**ün** gider. / Men**üm** de içinde yüklet**üm** var [D33]

Ağayылда түмен қoyun sen**ün** gider / Men**üm**-de içinde şişlig**üm** var [D33 V19]

Ağ yüzlü ala gözlü gelin sen**ün** gider-ise / Men**üm** daҺı içinde nişanlum var [D33 V19]

Altun başlu ban ivler sen**ün** gider-ise / Men**üm**-de içinde odam var [D33 V19]

Ağ saқallu қocalar sen**ün** gider-ise / Men**üm** daҺı içinde bir aқlı şaşmış biligi yitmiş қoca babam var [D34]

Yā Rab bu otağ kim**ün** ola didi. [D76]

Delü ozan devletin depdi, bigler bu günki biglig**üm** bun**ün** olsun, қоñ nireye gider-ise gits**ün** neyler-ise eyles**ün** didi. [D111]

...bu Oğuz-nāme Beyreg**üñ** olsun didi. [D122]

Bu boy Delü Dumrul**uñ** olsun, menden şöıra alp ozanlar söylesün... [D169]

...bu Oğuz-nāme Yigeneg**üñ** olsun didi. [D212 V92]

Bayındır Hān sen**üñ** olsun didi. [D217]

...Begil oğlu Emren**üñ** olsun didi. [D253]

C. Zamirleri bazı edatlara bağlar.

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **54** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

...**bunuñ** gibi ‘avrat gelmesün. [D9]

Men**üm** için geldüñ-ise...[D33]

...men**üm** için ağlamayasın... [D53]

Bir men**üm** gibi oğul bulunmaz-mı olur didi. [D55]

...gel imdi sen**üñ**-ile ava çıkalum... [D78 V27]

...hem sen**üñ**-ile oğ atalum, meni kiçer-iseñ anı dañ kiçersin... [D78 V27]

...ve hem sen**üñ**-ile güreşelüm, meni başar-iseñ anı dañ başarsın didi. [D78 V27]

...imdi gel sen**üñ**-ile güreş turalum didi. [D79]

...**bunuñ** gibi kız alı vir baba maña didi. [D81]

Ol bigler ağ çıkardı kara geydi sen**üñ**-içün Bamsı. [D96]

Ağ çıkarup kara geydiler sen**üñ**-içün Bamsı [D96]

...saña düşer mi maña **bunuñ** gibi söz söylemek... [D108]

Sen**üñ**-ile... [D113]

Sen**üñ**-ile...[D114]

Sen**üñ**-ile meydanda at çapmaduğ-mı [D116 V49]

Oğul **anuñ**-içün yağı dirler ki biz anlara yetsevüz öldürürüz, anlar bize yetse öldürür didi. [D128 V72]

Ağ meydanda segirdeyin sen**üñ** için. [D129]

Çaba qarın giñ göğüsde oynadayım sen**üñ**-içün. [D129]

...sen**üñ**-içün [D129]
Yiñ yağalar dikdüreyim sen**üñ**-içün. [D129]
...sen**üñ** için [D129]
...sen**üñ**-içün [D129]
Yağa tutup kâfir-ile uğraşayım sen**üñ**-içün. [D130]
...sen**üñ**-içün didi. [D131 V73]
...gelübeni kara şiven sen**üñ**-ile bile eyleyeyin. [D140]
...men**üm** için kayurmasun [D144]
...men**üm** için gök geyüp kara şarınsun [D144]
...sen**üñ**-içün [D144]
...sen**üñ**-içün [D144]
...sen**üñ**-içün [D146]
...sen**üñ**-içün [D146]
An**uñ**-içün-ki menden delü menden güçlü er var-mıdur ki çıka... [D155]
...men**üm**-ile şavaşa dir-idi... [D155]
...yohsa men**üm**-ile cenk ider-misin didi. [D158]
İmaratlar yapam sen**üñ**-içün. [D168]
Aç görsem toyurayım sen**üñ**-içün. [D169]
Yalınçağ görsem tonadayım sen**üñ**-içün. [D169]
...kebin kesüp meni ol yigide virse, **bunuñ** kibi yigit hayıf ola ki... [D180]
...an**uñ**-ile dahı oyun göstereñ, kızını andan soñra virelüm didi. [D183]
...an**uñ**-ile dahı... [D185]
Sağal**uñ**-ile... [D196]
...sen**üñ**-ile tolaşmadım. [D198]
...sen**üñ**-ile bile varsun didi. [D205]
...sen**üñ**-ile bile varsun didi. [D205]
An**uñ**-içün ol kal'ayı sen alımaduñ dimiş. [D208]

Vardılar Dede Korkutu çağrdılar, **anuñ**-ile tanışdılar, gelün kesim keselüm didiler. [D219]

Kan derledi çapdurayım **senüñ** için. [D245]

Yiñ yaqalar dikdüreyim **senüñ**-içün. [D245]

Ėafillüçe başlar keseyim **senüñ**-içün. [D245]

...er şaңçayım **senüñ** için. [D246]

Erden ere kiçüreyim **senüñ** için. [D246]

...**senüñ**-içün didi. [D246]

Anuñ-içün küçüçük ölüm dirler-idi. [D272]

...**anuñ**-içün sana dimez-idüm... [D283]

Ç. Adlara ya da zamirlere eklenerek bildirme yapar

Bu tür kullanımlarda bir tamlama söz konusu değildir. İlgili ekli şeklin önünde iyelik ekli bir ad bulunmaz.

Metinde ilgili ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **34** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Bizümdür [D58]

Bizümdür [D58]

Bizümdür [D58]

Bizümdür [D58]

Bizümdür [D58]

Dünya menüm diyenler [D65 V68]

...bu otaq kimüñdür didi. [D77]

...Banı Çiçegüñdür. [D77]

Dügün kimüñ? [D100 V39]

...Yaltaçuğüñ didi. [D100 V39]

Çarşu yatan çara tağı şorar olsam yaylaq kimüñ? [D102 V40]

Şovuq şovuq şularını şorar olsam içit kimüñ? [D103]

Tavla tavla şahbaz atları şorar olsam binit kimüñ? [D103]

Çatar çatar kızıl develeri şorar olsam yüklet kimüñ? [D103]
Ağayıda ağça koyunu şorar olsam şölen kimüñ? [D103]
Çaralu göklü otağı şorar olsam kölge kimüñ? [D103]
Ağam Beyregüñdür. [D104]
Sen ere varursın altun yüzük menümdür vir maña kız didi. [D115]
Altun yüzük senüñ degüldür. [D116 V49]
Gelen kâfir menümdür men varayım. [D130]
Dünya menüm diyenler [D154]
Dünya menüm diyenler [D154]
Bu hüner atuñ-mıdur, erüñ-midür? [D238]
...erüñdür didiler. [D238]
Yok, at işlemese er öginmez, hüner atuñdur didi. [D238]
Bu at Begilüñdür, biz kaçarız. [D246]
...gördi kim at Begilüñ... [D246]
At, yarak ve ışuk Begilüñ... [D247]
...Begilüñdür Begil çanı? [D249]
...Begilüñdür Begil çanı? [D249]
...Begilüñdür Begil çanı? [D249]
...Begilüñdür Begil çanı? [D249]
Dünya menüm diyenler. [D291]
Dünya menüm diyenler. [D303 V99]

D. Eklî ya da eksiz kullanımları, kimi zaman isim tamlaması görünümünde olan ancak söz varlığına bağımsız birimler olarak katılan sözlükselleşmiş kelimeler oluşturur. Söz konusu olan kelimeler oluşumlarına göre belirtisiz ad tamlaması ve belirtili ad tamlaması olarak iki ayrı başlık altında ele alınmıştır.

Metinde ilgi ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **68** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

D.1. Belirtisiz ad tamlaması şeklinde oluşmuş birimler:

Ol Mekkeye sağ varsa esen gelse şıdķı bütün hacı görklü. **Şağış güninde** ayna görklü. **Ayna günü** okıyanda kuşbe görklü. Kulap urup diñleyende ümmet görklü. [D6]

Şami günlüğü **yir yüzine** dıkdürmiş-idi. [D10 V6]

Ala sayvanı **gök yüzine** aşanmış-idi. [D10 V6]

Şalkum şalkum **tañ yilleri** esdüginde [D11]

Alça kanuñ **yir yüzine** dökeyin-mi [D13]

...ala çadıruñ **yir yüzine** dıkdürgil... [D14 V8]

Şalkum şalkum **tañ yilleri** esdüginde [D21 V12]

...**Ķazılıķ Tağı** [D27]

...**Ķazılıķ Tağı**. [D27]

...**Ķazılıķ Tağı**. [D27]

...saña bu yaradan Ķorħma oğlan ölüm yoķdur, **tağ çiçeği** anañ südi-y-le senüñ yaraña melhemdür didi, Ķayıb oldı. [D27]

... bu yaradan saña ölüm yoķdur **tağ çiçeği** anañ südi...[D28 V16]

... **tağ çiçeği** divşürdiler.[D29]

Tağ çiçeği-yle südi oğlanuñ yarasına urdılar. [D29]

Ķaraçuk Çoban kafirüñ üç yüzini **şapan taşı**-y-ile yire bıraķdı. [D41 V56]

... ilden çıkup **Ayđır Gözler Şuyından** at yüzdüren... [D62]

... Ķaħşaduban alça kanın **yir yüzine** dökdi. [D64]

...ağ pürçeklü anañ yiri behişt olsun, **ahır soñı** aru imandan ayırmasun...

[D66]

Ala sayvan **gök yüzine** aşanmış-idi. [D67]

Beyrek dağı nola Ķanum **baş üzerine** didi. [D80]

Yidi Ķız Ķardaşuñ **yol ayırında** yırtar gördüm Bamsı. [D96]

Beyrek aşığa baķdı, kendüzin **yir yüzinde** gördi. [D99]

...oğul-ile Ķaindaşdan ayırmasun, **ahır vaķtı**nda aru imandan ayırmasun...

[D122 V53]

Ala sayvan **gök yüzine** aşanmış-idi. [D122 V53]

Şam yılleri esmedin azan ulağum ıflar [D137 V76]
Sarımsak otın yimedın azan ium gyınur [D137 V76]
ol bu olup **yir yzine** dşmeyine [D139]
Ala anın **yir yzine** dkn. [D143]
Yanmış **arpa etmegi** acı soğan yni digil [D144]
Ayđır atum boğazlayup aşum virsn / **Yad ızı** halaluma destur virsn [D144]
Arpa etmegi acı soğan ynuği diyeyin-mi [D146]
Ağır so uı lml dnya. [D154]
...**ağır soı** aru imandan ayırmasun... [D154 V85]
Gk yzinden al anatlu ‘Azr’il uup geldi. [D164]
Aydur: **Yad ızı** halalum var, andan menm iki oğlanuğum var... [D166]
Gk yzinden al anatlu ‘Azr’il uup geldi [D166]
Alp yigitler **ırış gni** arımından ayurur-mı didiler [D188]
Ala anun **yir yzine** dkilmedin [D192]
Ala anu **yir yzine** tkeyin-mi? [D196]
Ala sayvan **gk yzine** aşanmış-idi. [D202]
Ayđır Gzler şuyından at yzdren... [D205]
anum yigirmi drt **sancağ bigi** tekr elinde zebun oldu. [D209 V90]
...ağ prekl ana yiri behişt olsun, **ağır soı** aru imandan ayırmasun...
[D213]
Grdi kim **perri ızları** anat anada bağlamışlar uarlar. [D215]
Perri ızı anat urup udı, aydur: [D215]
Perri ızı geldi, aydur: [D216]
Gir dndi, **şapan şaşına** ttdi. [D216]
ırış gni ndin depen alpuuz kim [D231]
ırış gni ndin depen alpumuz Ulaş oğlı Salur azan [D232]
Ala anu **yir yzine** tkmeyine [D232]
Ala sayvan **gk yzine** aşanmış-idi. [D235]

...alça anın **yir yüzine** dökün... [D243]

Alça anın **yir yüzine** tükün didi. [D248]

ara **aya yol**na ıdı. [D256]

Alça anuñ **yir yüzine** tke-y-idüm. [D259]

ırı güni ndin deper alpumuz Salur azan [D269]

uyunuñ azına bir **degirmen aı** koydılar. [D274]

azan Big nedür haluñ, dirlign **yir altında** mı hodur yosa **yir yüzinde** mi hodur, hem Şimdi ne yirsin ne iersin ve neye binersin didi. [D274]

Vay senün elünden ne **yir yüzinde** dirimüz ve ne yir altında ölümüz urtulur-imiş...

Kerem eyle ol tatarı uyudan ıar, ızuazuñ bilini zer, **yir altında** ızuamuza biner-imiş... [D275]

azan aydur: Men **yir yüzinde** adam gmezsin, bir adam getürün bineyim, sizi geyim didi. [D276]

Arı ırda yayanur '**umman deñizinde**. [D279]

Alça anuñ **yir yüzine** döke-y-idüm didi. [D283]

ara Gne **eri baı** oldu. [D283]

...yarın **ıyamatt güninde** menüm elm azan anuñ yaasında olsun... [D298]

D.2. Belirtili ad tamlaması Şeklinde oluşmuş birimler:

Badı, gördi-kim **ayun on drdine** beñzer bir mabub ala gzly gen yigit bura bura derlemiş uyur... [D266]

2.2. BELİRTME (AKKUZATİF) HLİ

Belirtme hli, ismin geiŐli fiillerin etkisinde kaldıını ifade eden hldir. Belirtme eki, geiŐsiz fiilleri geiŐli hle getirir. Aynı zamanda geiŐli fiillerin de geiŐlilik derecesini arttırır. İsmi bu hli kullanıldıı balama göre ekli ya da eksiz olabilir. Bu durumdaki isim cümle ierisinde nesne görevini üstlenir (bk. Karaaa, 2012: 335).

Belirtme eki, Eski Türkçede isimlerden sonra {+G}; iyelik ekli sözcüklerden sonra {+n}; zamirlerden sonra {+nI} olmak üzere üç türdür. İsimlerden sonra gelen {+G} belirtme eki konsonantla biten kelimelere geldiğinde kendisinden önce gelen yardımcı sesi bünyesine katarak {+XG} şekline geçer. Batı Türkçesine gelince, sonundaki +ğ ve g sesleri düşerek ek {+I} şekline gelir. Eski Anadolu Türkçesinde isimlerden sonra gelen belirtme eki {+I} olarak sadece düz şekilli kullanılır. Zamirlerden sonra gelen {+nI} belirtme eki de bu dönemde görülür. Eski Anadolu Türkçesinde özellikle iyelik ekli sözcüklerden sonra gelen {+n} belirtme eki sıkça kullanılır (bk. Ergin, 2013: 232).

Dede Korkut Kitabında belirtme eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde üç ayrı kullanımla **3017** kez tanıklanmıştır.

Ekin kullanım alanları şu şekildedir:

A. Ekli Belirtme Durumu (Belirtili Nesne)

Bu durum, cümlede fiilin tesiri altında kalan adın, belirtme eki olarak belirtili nesne görevinde bulunması durumudur (bk. Korkmaz, 2017: 291).

Metinde belirtme ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **1006** örnek bulunmaktadır. Bu, şu, o vb. gibi zamirlerle kurulan ekli belirtme durumunun sayısı ise **63**'tür. Örnekler şu şekildedir:

ƘorƘut Ata Oğuz Ƙavminuñ **müşkilini** ħall ider-idi. [D2V2]

Tekebbürlik **eyleyeni** Tañrı sevmez, köñlin yüce tutan erde devlet olmaz. [D3]

Yad oğulu şaƘlamağ-ile oğul olmaz, böyüyende şalur gider, gördüm dimez. [D3]

Ƙızağuşa Ƙaymayınça yol alınmaz, Ƙara polad öz **Ƙılıcı** çalmayınça Ƙarım dönmez... [D4]

Devletsüz şerrinden Allah şaƘlasun ħanum **sizi**. [D4]

Çalup keser öz **Ƙılıcı** muħannetler çalınça çalmasa yig. [D4]

Ata **adını** yoritmayan ħoyrad oğul ata bilinden ininçe inmese yig... [D4]

Girçekleruñ üç otuz on **yaşını** toldursa yig. [D4]

Azup gelen **Ƙazayı** Tañrı şavsun ħanum hey. [D5 V4]

Ol **Qur'anı** yazdı düzdi 'ulemâlar öğreninçe küydi piçdi... [D6]

...ol **anı** yidürür içürür ağırlar 'azizler gönderür. [D7]

...gördü-kim oğrı köpek yike țana **ivini** bir birine atmış... [D8 V5]

...biñ söyler-isen **birisini** oymaz, erüñ **sözini** ulağına oymaz. [D9]

Andan dağı **sizi** anum Allah şaklasun, ocađuñuza bunçılayın 'avrat gelmesün.
[D9]

DİRSE AN OğLI BUĞAÇ AN **BOYINI** BEYĀN İDER ANUM HEY
[D10]

Oğlı **olanı** ağ otağa ızı **olanı** ızıl otağa onduruñ, oğlı ızı **olmayanı** Allah
Ta'āla arđayupdur... [D10 V6]

Bidevi atlar **issini** görüp 'okraduğda [D11]

Bayındır anuñ yigitleri Dirse **anı** arşuladılar. [D11]

...benden alçak **işileri** ağ otağa, ızıl otağa ondurdu... [D12]

anum bu gün Bayındır andan buyruk şöyledür kim oğlı ızı **olmayanı** Tañrı
Ta'āla arđayupdur... [D12]

...oğulluyı ağ otağa **ızluyı** ızıl otağa oğlı ızı **olmayanı** ara otağa
onduruñ... [D13]

...anuñ kim oğlı ızı olmaya Tañrı Ta'āla **anı** arđayupdur biz dağı arđaruz
dimiş. [D13]

...oğlı ızı **olmayanı** Tañrı Ta'āla arđayupdur biz dağı arđaruz bellü bilgil
didiler. [D13]

Öz gevdeñden **bařuñı** keseyin-mi? [D13]

...**borçluyı** borçından urtarđıl... [D14 V8]

Borçluyı borçından urtardı. [D15]

Oğlançuğını dayalara virdi şaklatdı. [D15]

Bir yazın bir güzin buğa-y-ile **buğrayı** şavaşdururlar-idi. [D15]

Meger sultānum, gine yazın **buğayı** saraydan ıkardılar. [D15]

Üç işi şağ yanından üç işi şol yanından demür zencir-ile **buğayı** utmışlar
idi. [D16]

Buğayı koyu virdiler, oğlançuklara kaç didiler. [D16 V9]

Diledi ki **oğlanı** helak kıla-y-idi. [D16 V9]

Oğlan bu katla buğanuñ alnına **yumruğunu** tayadı, sürdi meydanuñ başına çıkardı. [D16 V9]

Oğlan pıçağına el urdı, buğanuñ **başını** kesdi. [D17]

Oğlanı alup babasına vardı. [D17]

... adı Buğaç olsun, **adını** ben virdüm **yaşını** Allah virsün didi. [D18]

Gelüñ **oğlanı** babasına kovlayalum... [D18]

Evvel yigirmisi vardı, Dirse Hana bu **haberi** getürdi, aydur. [D19]

...Bayındır Han **seni** çağıra... [D19 V11]

...**seni** çağırdalar... [D20]

Biz senüñ **oğluñı** niçe getürelüm ... [D20]

... **oğluñı** oğlayup öldüre görgil... [D21V12]

Babañ didi **geyikleri** kovsun, getürsün benüm öñümde depelesün... [D22]

Oğlandur ne bilsün, **geyigi** kovar-idi getürür-idi babasnuñ öñinde siñirler-idi. [D22]

Dirse Han görür-misin **oğlanı** yazıda yabanda **geyigi** kovar sentüñ öñüñe getürür, geyige atar-iken oğ-ile **seni** urur öldürür, oğluñ **seni** öldürmedin sen **oğluñı** öldürü görgil didiler. [D22]

Oğlan **geyigi** kovar-iken babasnuñ öñinden gelüp gider-idi. [D22]

Üzengüye kalkup katı çekdi, uz atdı, **oğlanı** iki talısunuñ arasında urup çakdı, yıkdı. [D22]

Yumurlanup yirinden örü turdı, kırk ince **kızı** boyına aldı, Dirse Hana karşı vardı. [D23 V13]

...**oğlançuğunu** görmedi.[D23 V13]

Katlanımadı, kırk ince **kızı** boyına aldı... [D26]

Oğlanuñ iki kelbçügezi var-idi, **karğayı kuzgunı** kovar-idi, kondurmaz-idi. [D26 V15]

...boz atlu Hızır maña geldi, üç kerre **yaramı** şıgadı... [D27]

Oğlanı ata bindürdiler, alubanı ordusına gitdiler. [D29]

Oğlanı hekimlere ışmarlayup Dirse Hıandan şakladılar. [D29]

Ol kırk nāmerdler **bunı** tıydılar, ne eyleyelüm diyü tanışdılar. [D29]

...**bizi** hep kırar didiler. [D29]

Gelüñ Dirse **Hanı** tıtalum... [D29]

...alubanı kāfir illerine yönelölüm diyü Dirse **Hanı** tıtdılar. [D30]

Meger sultānum, Dirse Hıanuñ hıatunı **bunı** tıymış. [D29 V17]

...ol kırk nāmerd babanuñ yoldaşları **babañı** tıtdılar... [D29 V17]

...kendüler atlu **babañı** yayağ yoritdılar... [D29 V17]

... **babañı** ol kırk nāmerdden kırtarđıl, yorı oğul... [D29 V17]

...ağ tozluça kıtı **yayını** eline aldı. [D31]

...bidevi **atını** tıtdırdı buğun bindi...[D31]

Ol kırk nāmerd dağı **bunı** gördiler. [D31]

Gelüñ varalum şol **yigidi** tıtup getürelüm, **ikisini** bir yirde kāfire yetürelüm didiler. [D31]

Kırk yoldaşum aman Tañrınuñ birliğine yoğdur güman, menüm **elümi** řiřüñ... [D31 V18]

...ol **yigidi** döndüreyim, gerek **beni** öldürüñ gerek dirgürüñ, kıoyu virüñ didi. [D31 V18]

Elini şişdiler... [D32]

Yigit saña **yazuğı** yoğ döngil girü didi. [D33]

...**kimini** tıtsağ eyledi. [D34]

Babasını kırtardı, kıayıtdı girü döndi. [D34]

Dedem Kıorkıt boy boyladı şoy şoyladı, bu **Oğuz-nāmeyi** düzdi, kıoşdı böyle didi. [D34]

Anları dağı ecel aldı yir gizledi. [D34]

...kādir Tañrı **seni** nāmerde muhtac eylesesün hıanum hey. [D35V20]

SALUR KAZANUÑ İVİ YAĞMALANDUĞI **BOYI** BEYĀN İDER [D35 V53-5]

azaya beñzer **ızı gelini** ırışdurdılar. [D38]

Tavla tavla şahbaz **atlarını** bindiler. [D38]

atar atar ızıl **develerini** yetdiler. [D38]

Aır **hazinesini** bol **açasını** yamaladılar. [D38]

Bigler azanuñ tavla tavla şahbaz **atlarını** binmişüz... [D39]

...altun **açasını** yamalamışız... [D39]

... kır yigid-ilen olı **Uruzu** tutsaq itmişüz... [D39]

...atar atar **develerini** yetmişüz... [D39]

...kır ince billü ız-ilen azanuñ **alalını** tıtmışız... [D39]

...bu **ayfları** biz azana itmişüz didi. [D39]

azanuñ apulu dervendde on biñ oyunu vardur, şol **oyunları** daı
götürsek... [D39 V55]

Altı yüz kâfir varsun **oyunu** getürsün didi. [D39 V55]

ıyan Güi, Demür Güi bu iki **ardaşı** yanına aldı, aılıñ **apusını**
berkitdi... [D39 V55]

azan Bigüñ dünlügi altun ban **ivlerini** biz yımışız... [D40]

...tavla tavla şahbaz **atlarını** biz binmişüz... [D40]

...atar atar ızıl **devesini** biz yetmişüz... [D40]

...arıu **anasını** biz getürmişüz... [D40]

...aır hazine bol **açasını** biz yamalamışız... [D40]

...aza beñzer **ızı gelini** biz yesir itmişüz... [D40]

...kır yiidi-ilen azanuñ **olını** biz getürmişüz... [D40]

... kır ince billü ız-ile azanuñ **alalını** biz getürmişüz... [D40]

...şöklı Melike **seni** iletelüm... [D40]

Bařuñdaı **tuılanı** ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]

Altmış tıtam **gönderüni** ne ögersin murdar kâfir. [D41 V56]

ılıcuñı ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]

Yigitlerüñ **zarbını** görgil andan ötgil didi. [D41 V56]

...**ikisini** atanda... [D41 V56]

arauk oban kfirn  **yzini** apan taı-y-ile yire biradı. [D41 V56]

obanu taı dkendi, oyun dimez kii dimez apanınu ayasına or atar, **kfiri** yıar. [D42]

...yumruumda tabınan ahin benüm **uumu** lr gördüm... [D43]

...uduz urtlar **ivmi** dalar gördüm... [D43 V57]

...uzanuban **gzmi** rter gördüm, bilemden on **parmaumu** anda gördüm, niçe kim bu **di** gördüm... [D43 V57]

...anum arda menüm bu **dmi** yorıl maa didi. [D43 V57]

Menüm **avumu** bozma, **lekermi** taıtma, ben bugün our ata aıram,  gnlik **yolu** bir günde aluram... [D43 V57]

Seni yaı nireden darımı gzel yurdum. [D44]

Bu **alları** grdinde azanu ara ıyma gözleri an ya tldı, an tamarları aynadı, ara barı arıldı. [D44 V58]

our **atını** keledi, kfir kiçdügi yola düşdi, gitdi. [D44 V58]

Ağaç gimileri oynadan su. [D45]

Arasını urup... [D46]

Gice gelen **ırsuzları** orudan. [D46]

azan bir tomar ile **köpegi** urdı, köpek çekildi geldügi yola gitdi. [D47]

azan **köpegi** ovalayı araa obanu üzerine geldi. [D47]

Çobanı grdinde aberledi, görelüm anum ne aberledi. [D47]

...altun aa bol **azinei** kfir almış. [D48]

Altmı ttam **gnderi** virgil maa [D48]

Ap alaca **alkanuı** virgil maa [D48]

Allah Ta'la or-ise **ivi** ben urtarayın didi. [D49]

ndiler, oban **taarcuı** ıardı, yidiler. [D49 V60]

...oban bile olmasa azan **kfiri** alımsız-idi dirler didi. [D50]

Çobanı bir aaca ara ara mkem baladı, eylendi yorıyu viridi. [D50]

Mere oban arnu aımamı-iken gz ararmamı-iken bu **ağacı** oparı gr, yosa **seni** bunda urtlar ular yir didi. [D50]

araa oban zarb eyledi, çaba **ağacı** yeri-y-ile yurdu-y-ile opardı, arasına aldı... [D50]

azan bağdı gördi oban **ağacı** arasına almış gelür. [D50]

oban aydur: Ağam azan bu ağaç ol ağaçdur kim sen **kfiri** başarsın... [D50]

Allah menüm **ivmi** urtaraa olur-ise **seni** emirağur eyleyeyin didi. [D51]

Bigler bilür-misiz azana niçe haıf eylemek gerek, boyı uzun Burla **atunı** getürüp şağra sürdürmek gerek didi. [D51 V61]

Boyı uzun Burla atun **bunı** işitdi, yüreği-y-ile canına odlar düşdi. [D51 V61]

Mere varuğ azanuğ oğlı **Uruzi** tartuğ çengele aşun ... [D52]

azanuğ oğlı **Uruzi** habisden ıkaruğ... [D52 V62]

...ağan azanuğ **nmusını** sındurayın-mı, niideyin oğul hey didi. [D53]

...aba kem altına sala-y-idüm, **ağ yzni** ara yire depe-y-idüm... [D53]

...o **beni** adın ana çengele ursunlar... [D53]

...anlar bir yidginde sen iki yigil **seni** kfirler bilmesnler tuymasunlar... [D54]

...atam azan **nmusını** şımayasın, sağın didi. [D54]

...arđu kibi ara **saçını** yoldı... [D54]

Kiçmiş menüm **günümi** ne ağdurursın. [D54]

Kfirler **Uruzi** alup anara dibine getürdiler. [D55]

Mere kfir aman, Tağrınıuğ birliğine yoğdur güman, çoğ **meni** bu ağac-ile söyleşeyim didi. [D55]

Meni sağa aşarlar gtrmegil ağaç. [D56]

Gtreek olur-iseñ yigitligüm **seni** tuğsın ağaç. [D56]

Seni para para toğrayalar-idi ağaç. [D56]

...yumru yumru ağladı, yanuğ **cigerugını** tağladı. [D56]

arauğ oban **anamı** kfirden dileyeyim, at ayağı altında almasun didi. [D57]

Dünlügi altun ban **ivlermi** getürüp-durursın. [D57]

ır ince bill ız-ile Burla **atunı** getürüp-durursın. [D57]

Çırık yigid-ilen oğlum **Uruzi** getirüp-durursın. [D57]
Çarıçuk **anamı** getirüp-durursın. [D58]
Mere kâfir **anamı** virgil maña. [D58]
Dünlügi altun ban **ivüñi** getürmişüz. [D58]
Boyu uzun Burla **Hatunı** getürmişüz. [D58]
Çırık yigid-ilen ođluñ **Uruzi** getürmişüz. [D58]
Çarıçuk **anañı** getürmişüz. [D58]
...Yayhan Çeşiş oğlından oğlı toğar, biz **anı** saña ğarım qoruz didiler. [D58]
...mere kâfir, senüñ kızuñdan oğlı toğsın, siz **anı** Çazan Bige qarım koyasız didi. [D59 V65]
...kara **taşı** kül eyleyen... [D59 V65]
Demür Çapu Dervendindeki demür **qapuyı** depüp alan... [D60]
...Ođuzuñ aq saqallu qocaları görende ol **yigidi** taqsınleyen... [D60]
...qulağı altun küpelü, qalın Oğuz **biglerini** bir bir atından yıqıçı, Çazılıq Qoca oğlı Big Yigenek çapar yetdi. [D61 V66]
...**topuqlarını** örtmeyen... [D61 V66]
... **qulaqlarını** örtmeyen... [D61 V66]
Varuban Peyğamberüñ **yüzini** gören, gelübeni Oğuzda şahabesi olan... [D62]
...çırık cübbe bürinüp otuz yidi qal'a biginüñ maqbub **kızlarını** çalup... [D62]
...Şökli **Meliki** böğürdübeni atdan yire şaldı... [D64]
Şağ tarafda Çara Tüken Melike Çıyan Selçük oğlı Delü Tundar qarşu geldi, şağ **yanını** kılıçladı yire şaldı. [D64]
Çazan Bigüñ qartaşu kâfirüñ tuğı-y-ile **sancağını** kılıçladı yire şaldı. [D64]
Çaçanını Çazan Big komadı, aman **diyenini** öldürmedi. [D65]
Çazan Big **ordusını oğlanını uşaqını hazinesini** aldı girü döndi. [D65]
Altun tahtında yine **ivini** dikdi. [D65]
Çaraçuk **Çobanı** imrahor eyledi. [D65]
...bu **Oğuz-nāmeyi** düzdi qoşdı böyle didi. [D65 V68]
...qādir Tañrı **seni** nāmerde muhtac itmesün... [D66]

...yığışdursun dürişdürsün **günahuñuzu** adı görklü Muhammed Mustafa yüzi şuyına bağışlasun hanum hey. [D66]

ÇAM PÜRENÜÑ OĞLI BAMSİ BEYREK **BOYINI** BEYĀN HANUM HEY
[D66 V20-7]

Pay Püre Big **bunları** gördüğünde āh eyledi, başından ‘aklı gitdi... [D63 V67]

...Allah Ta‘āla **meni** kargayupdur... [D68]

Çalın Oğuz bigleri **buni** iştdiler, şad olup sevindiler. [D69]

Pay Püre Big **bazirganlarını** yanına oħıdı, buyuruk itdi: [D67 V21]

Yarimasun yarçimasun, Evnük Çal‘asınuñ kâfirleri **bunları** câsusladı. [D70]

Çardaşum tutsak oldu, **malumuzu rızkumuzu** yağmaladılar girü döndiler...
[D71 V23]

...altun **ayağı** elinden yire çaldı, aydur: [D72]

Ne **didüğümü** yetürüñ, geyümüm-ile menüm şahbaz **atumı** getirüñ hey, **meni**
seven yigitler binsünler didi. [D72]

Bir iki dimedi kâfirlere kılıç urdı, baş kalduran **kâfirleri** öldürdi, ğazā eyledi,
bazirganlaruñ **malını** kırtardı. [D72]

...**boz aygırı** tıtdı, bir de **altı perlü gürzi**, bir de **ağ tozlu yayı** tıtdı... [D72]

...bu **üçünü** begendi. [D72]

Mere bazirganlar bu **aygırı** ve daħı bu **yayı** ve bu **gürzi** maña virüñ didi. [D72]

Ne çoğ olsun, amma bizüm bir bigümüz oğlı vardur, bu üç **nesneyi**... [D73]

Oğlını sağ yanına aldı. [D74]

...**kâfirleri** kırdüğün añmadı... [D74]

Pay Püre Big Çalın Oğuz **biglerini** çağırdı, konukladı. [D75]

Sen **oğluñı** Bamsam diyü oħşarsın [D75]

Adını ben virdüm **yaşımı** Allah vırsün didi. [D75]

Bamsı Beyrek **birini** kova gitdi. [D76]

Ne olur-ise olsun, hele men **avumı** alayın didi. [D76 V26]

Otağüñ öñinde irişi geldi **geyiği** siñirledi. [D76 V26]

Çızlar **geyiği** götürdiler, gözeller şahı Banı Çiçegüñ öñine götürdiler. [D77]

Banu Çiçek aydur: Hey hey dayalar babam maña ben **seni** yüzi niqablu Beyrege virmişem dir-idi... [D78]

Beyrek aydur: Pay Piçen Bigüñ bir kıızı var-imiş, **anı** görmege geldüm didi. [D78]

...gel imdi senüñ-ile ava çıkalum, eger senüñ atuñ menüm **atumı** kiçer-ise onuñ **atını** dañı kiçersin... [D78 V27]

...**meni** kiçer-iseñ **anı** dañı kiçersin... [D78 V27]

...ve hem senüñ-ile güreşelüm, **meni** başar-iseñ **anı** dañı başarsın didi. [D79]

At depdiler, Beyrek atı kızuñ **atını** kiçdi. [D79]

Qızı aydur: Mere yigit menüm **atumı** kiçdügi yok, **oñumu** kimse yarduğı yok, imdi gel senüñ-ile güreş tıtalum didi. [D79]

Beyrek götürür **kızı** yire urmağ ister, kız götürür **Beyregi** yire urmağ ister. [D79]

Beyrek üç öpdi, bir dişledi, düğün kutlu olsun han kıızı diyü parmağından altun **yüzügi** çıkardı kızuñ parmağına kiçürdi. [D80]

Babası aydur: Oğul ya **seni** ivermeğ-mi gerek? [D80]

Ay oğul Banu Çiçegüñ bir delü qartaşu vardur, adına Delü Karçar dirler, kız **dileyeni** öldürür. [D81]

Oğul kalın Oğuz **biglerini** odamuza oñıyalum... [D81]

Kalın Oğuz **biglerini** hep oñıdılar, odalarına getürdiler, ağır konuqluğ eylediler. [D81]

Bu **kızı** istemege kim vara bilür? [D82]

Yarenler çünki **meni** gönderürsüz, bilürsüz kim Delü Qarçar kız **qardaşını** **dileyeni** öldürür... [D82]

...bir kiçi başlu kiçer **ayğıru** bir toklı başlu torı **ayğıru**, nāğāh kaçma kovma olur-ise **birisini** binem, **birisini** yedem didi. [D82]

Vardılar Bayındır Hanuñ tavlasından ol iki **atı** getürdiler. [D82]

...yarenler **sizi** Hağğa ısmarladum didi gitti. [D82]

Meger sulğanum, Delü Qarçar dañı ağ ban **ivini** ağ **otağını** qara yirüñ üzerine qurduymış-idi, yoldaşları ile puta atup oturur-idi. [D83]

Akındılı görklü **şuyuñı** kiçmege gelmişem. [D83]

Tañrınıñ buyuruğı-y-ile Peygamberüñ kavli-y-ile aydan aru günden görklü Banu **Çiçegi** Bamsı Beyrege dilemege gelmişem didi. [D83]

...kara **ayğırı** yarağ-ile getürüñ didi. [D84]

Kara **ayğırı** yarağ-ile getürdiler, Delü **Karçarı** bindürdiler. [D84]

Dede Korçut **köstegi** üzdi, tırmadı kaçdı. [D84]

Dedeyi kova kova Delü Karçar... [D84]

Delü Big diledi ki **Dedeyi** depere çala. [D84]

Meded aman el aman, Tañrınıñ birliğine yokdur güman, sen menüm **elümi** sağaldı gör... [D85]

Tañrınıñ buyruğı-y-ile Peygamberüñ kavli-y-ile kız **karındaşımı** Beyrege vireyim didi. [D85]

Eger bu didüğüm **nesneleri** getürür-iseñüz hoş virdüm... [D85]

Allahuñ 'inayeti erenlerüñ himmeti oldu, **kızı** aldum didi. [D86]

Bu **nesneleri** getürecek olur-isenüz... [D87]

...kız **karındaşımı** virürem, gelürmeyecek olur-iseñ gözüme görünmeyesin, yoħsa **seni** öldürürem didi. [D87]

Dede men **üçini** bulur-istem **ikisini** sen bulur-mısın didi. [D87]

İmdi Dede köpek-ile **püreyi** sen bul didi. [D87]

Alup **bunları** Delü Karçara gitdi. [D87]

Delü Karçar işitdi, karşı geldi, göreyim **didüğümü** getürdiler-mi didi. [D87]

Ayğırları görçek begendi, **develeri** gördüğünde begendi, **koçları** begendi, **köpekleri** görçek kaç kaç güldi, aydur: [D87]

Aldı Delü **Karçarı** bir pürelü yire getürdi, Delü **Karçarı** yalınçak eyledi ağıla koydı. [D87]

Meded Dede, kerem eyle Allah 'ışkına **kapuyı** aç çıkarayın didi. [D88 V32]

...haman **beni** kapudan tışarı eyle, meded didi. [D88 V32]

Dede **kapuyı** açdı, Delü Karçar çıkdı. [D88 V32]

Allah 'ışkına **beni** kırtar didi. [D89]

Dede Korkut var oğul **kendüni** şuya ur didi. [D89]

Yarimasun yarçimasun, kâfirün câsusı **bunları** câsusladı, varup Bayburd Hişarı bigine haber virdi, aydur: [D90V33]

Ne oturursın sultānum, Pay Piçen Big ol sana vireçeği **kızı** Beyrege virdi, bu gice gerdege girür didi. [D90V33]

...karğu gibi kara **şaçını** yoldı... [D91]

...ağ **kaftanını** çıkardı, güz alması gibi al **yanagını** tartdı yırtıdı... [D92 V34]

Çanda gitdüñ **beni** yaluñuz koyup canum yigit. [D92 V34]

Buni işidüp Kıyan Selçük oğlu Delü Dundar... [D92 V34]

Beyregüñ yar ve yoldaşları **ağı** çıkarup... [D92 V34]

Vardı **könlegi** kana kuna baturdı, Bayındır Hanuñ öñine getirüp bıraktı. [D93]

Beyregi Kara Dervendde öldürmişler, uşda nişanı sultānum didi. [D93]

Kömlegi göricek bigler ögür ögür ağlaşdılar, zārılıklara girdiler. [D93]

Mere niye ağlarsız, biz **buni** tanımazuz, adaklusına aparuñ görsün ol yahşı bilür, zirā ol diküpdür yine ol tanır didi. [D94]

Vardılar **kömlegi** Banı Çiçege iletdiler. [D94]

Beyregüñ babası Pay Püre Big dañı **bazirganları** kığırdı yanına getürdi, aydur: [D94]

Beyregi dañı getirüp kopuz çaldururlar-idi. [D95]

Beyrek yüce çartağdan bağıdı **bazirganları** gördi. [D95]

Bunları gördüğünde haberleşdi... [D95]

Ulaş oğlu Şalur **Çazanı** sorar olsam sağ-mı argış? [D95 V36]

Kıyan Selçük oğlu Delü **Çundarı** sorar olsam sağ mı argış? [D95 V36]

Çara Göne oğlu Çara **Budağı** sorar olsam sağ-mı argış? [D95 V36]

Ağ şakallu **babamı**, ağ pürçeklü **anamı** sorar olsam sağ-mı argış? [D95 V36]

Çazan **Bigi** sorar olsañ sağdur Bamsı. [D96]

Kıyan Selçük oğlu Delü **Çundarı** sorar olsañ sağdur Bamsı. [D96]

Çara Göne oğlu **Budağı** sorar olsañ sağdur Bamsı. [D96]

Ağ şakallu **atañı** ağ pürçeklü **anañı** sorar olsañ sağdur Bamsı. [D96]

Gelmez olsañ Pay Piçen kızını Banı **Çiçeği** aldurduñ bellü bilgil didi. [D97]

Her gün **Beyregi** görmege gelür-idi. [D97]

Geldügümçe **seni** şin görür-idüm, güler-idüñ oynar-idüñ, şimdi nolduñ didi. [D98]

...Yalançı oğlı Yaltaçuk dirler bir kişi var-idi varmış yalan söylemiş **beni** öldi dimiş, aña varur olmış didi. [D98]

Böyle diğec, kız **Beyregi** 'aşıklamış-idi, aydur: [D98]

Eger **seni** hişardan aşığa urğan-ile şalınduraçak olur-isem babaña anaña sağlık-ile varaçak olur-iseñ **beni** bunda gelüp halallığa alur-mısın didi. [D98]

...sağlık-ile varaçak olur-isem Oğuz, gelüp **seni** halallığa almaz-isem didi. [D98 V38]

Kız dañı urğan getürüp **Beyregi** hişardan aşığa şalındurdu. [D98 V38]

Boz aygır dañı **Beyregi** görüp tanıdı, iki ayağınun üzerine tırdı kişnedi. [D99]

Beyrek dañı **buni** öğmiş, görelüm hanum niçe öğmiş: [D99]

Eri muradına yetürür senün arhaçuğun [D99]

At **başını** yukaru tıtdı... [D99]

...**atumı** saña vireyim... [D101]

Ozan **kopuzı** Beyrege virdi. [D101]

Beyrek **kopuzı** aldı, babasınıñ ordusına yakın geldi. [D101]

...siz bu yolda bu **taşını** niçün yığarsız? [D101]

Çobanlar aydur: Mere sen **seni** bilürsin bizüm halumuzdan haberün yok didiler. [D101]

...gelür bundan kiçer, uralum **anı**, aña varmasun tekine tüşine varsun didiler. [D101]

Karşu yatan kara **tağı** şorar olsam yaylak kimün? [D102 V40]

Şovuk şovuk **şularını** şorar olsam içit kimün? [D103]

Tavla tavla şahbaz **atları** şorar olsam binit kimün? [D103]

Katar katar kızıl **develeri** şorar olsam yüklet kimün? [D103]

Ağayıl da ağça **koyunı** şorar olsam şölen kimün? [D103]

Karalu göklü **otağı** şorar olsam kölge kimüñ? [D103]

Karşu yatan kara **tağı** şorar olsañ [D103]

Şovuk şovuk **şularını** şorar olsan [D103]

Tavla tavla şahbaz **atları** şorar olsañ [D103]

Kaçar kaçar **develeri** şorar olsañ [V41]

Ağayıl da ağça **koymı** şorar olsañ [D104]

Karalu görklü **otağı** şorar olsañ [D104]

Taşkun taşkun **şuları** aşup geldüğüñde kiçdüğüñde [D104]

Ağ **otağı** koyuban kara otağa giren kızlar [D105 V42]

Üç gündür yoldan geldüm toyuruñ **meni**. [D105 V42]

Üç güne varmasun Allah sevindürsün **sizi** didi. [D105 V42]

Ulu kız kardaşı **bunı** Beyrege beñzetdi, kara kıyma gözleri kan yaş tıldı.
[D106]

Yüzüñi kara saç örtmese-y-idi [D106]

Ağam Beyrege beñzedürem ozan **seni**. [D106]

Sevindürdüñ yirindürme ozan **meni** didi. [D106]

Beyrek aydur: gördüñ-mi, kızlar bu kaftan-ile **meni** tanıdılar, kalın Oğuz bigleri dañı tanırlar didi. [D107]

Göreyim Oğuzda menüm dostum düşmenüm kimdür didi, **kaftanı** şıyırdı götürdi kızlaruñ üstine atı virdi. [D107 V43]

...deldi boynına kiçürdi, **kendüyi** delülege bıraқdı. [D107 V43]

...gel mere kavat menüm **yayımı** çek... [D108]

Böyle diğeç Beyrek **yayı** aldı çekdi, kabzasından yay iki para oldı. [D108]

Beyrek **yayı** gördüğünde... [D109]

Duğarlıyı kuduğum yağı yurdu [D109]

Beyrek aydur: Bigler sizüñ 'ışkıñuza çekeyim **yayı** atayım **ohı** didi. [D109]

Beyrek oқ-ile **yüzügi** urdu paraladı. [D109]

Oğuz bigleri **bunı** göricek el ele çaldılar gülişdiler. [D109]

...**Beyregi** kığırdı. [D109]

Sultānum **meni** kosañ da şölen yimeginüñ yanına varsam, karnum açdur toyursam didi. [D111]

...**kazanları** depdi dökdi çevürdi. [D111]

Yañnınuñ **kimini** sağına **kimini** şolına atar. [D111]

Şağdan **gideni** sağ alır, şoldan **gideni** şol alır. [D111]

Kazan Bige haber oldı, sultānum delü ozan **yimegi** dökdi didiler... [D111]

Beyrek kalkdı kızlar yanına vardı, **şurnaçıları** kovdı, **naķaraçıları** kovdı, **kimini** döğdi... [D112]

Buni gördi Kazan Bigüñ **hatuni** boyı uzun Burla kaķıdı, aydur: [D112]

Muraduñı anlar virür bellü bilgil. [D113]

Kışırça Yinge boy bu zaval gelecek delü **beni** görmiş gibi söyler didi, vardı yirinde oturdı. [D113]

Kızıuñ **kaftanı** geydi, çal mere delü ozan ere varan kız menem oynayayım didi. [D113 V47]

Boy delü boğma çıkaraçak olança '**aybumuzı** kaķdı... [D114]

Bileginden on **parmağını** şovuk almış. [D115]

Buni işidiçek Banı Çiçek kaķıdı: [D115]

Beyrek **yüzügi** tanıdı, burada şoylamış... [D115]

Altun **yüzügi** ister-iseñ... [D116 V49]

Sen **meni** yanuña kığırmaduñ-mı? [D116 V49]

Senüñ **atuñı** menüm atum kiçmedi-mi? [D116 V49]

Oğ atanda men senüñ **oñunı** yarmadum-mı? [D116 V49]

Güreşde men **seni** başmadum-mı? [D116 V49]

Altun **yüzügi** parmağuna kiçürmedüm-mi? [D116 V49]

Bu mahalda bigler **Beyregi** getürdiler. [D118]

...şırça **parmağını** kanatsun, **kanını** destmala dürtsün, gözüme süreyin... [D118]

Destmalı gözine siliçek Allah Ta'ālanuñ kudreti-y-ile gözi açıldı. [D118]

Yalançı oğlu Yaltaçuk **buni** işitdi, Beyregün korkusundan kaçdı **özini** Tana Sazına şaldı. [D119 V51]

Getürdiler, **sazı** oda urdılar. [D119 V51]

Yoldaşlarımı çıkarmayınça **hişarı** almayınça murada irmezem didi. [D119 V51]

Çazan big Oğuzına **beni** seven binsün didi. [D119 V51]

Kāfirler dağı **bunları** karşıladılar. [D120]

Adı görklü **Muhammedi** yad getürdiler. [D120]

Şekli **Meliki** böğürdübeni Çazan Big atdan yire şaldı. [D120 V52]

Çara **Teküri** Delü Tundar kılıçladı yire şaldı. [D120 V52]

Çara Arslan **Meliki** Çara Budak yire şaldı. [D120 V52]

Beyrek otuz tokuz yigidinün üzerine geldi, **anları** sağ ve esen gördi, Allaha şükür eyledi. [D121]

Çuşun ala **kanımı**, kumaşun **arusını**, kızun **gökçegini**, tokuzlama çırgap çuha hanlar hanı Bayındıra pencik çıkardılar. [D121]

Beyrek dağı yidi kız **karındaşını** yidi yigide virdi. [D121]

Yığışdursun dürişdürsün **günahuñuzı** adı görklü Muhammed Muştafa yüzi şuyına bağışlasun hanum hey! [D122 V53]

ÇAZAN BİG OĞLI URUZ BİGÜN TUSTAĞ OLDUĞI **BOYI** BEYAN İDER HANUM HEY [D122 V68-7]

...kāfir kızları al **şarabı** altun ayağ-ile kalın Oğuz biglerine gezdürürler-idi. [D123 V69]

...karşusına bağıdı **oğlançugını** Uruzı gördi... [D123 V69]

Çarşuna bağıduñ **beni** gördün ağladuñ. [D124]

Çara gözölü **yigitlerümi** boyuma men aluram. [D124]

Altun haça **elümi** men başaram. [D124]

Şağum ala bağıduğumda kartaşum **Çara Göneyi** gördüm. [D124 V70]

Şolum ala bağıduğumda tayım **Aruzı** gördüm. [D125]

Çarşum ala bağıduğumda **seni** gördüm. [D125]

...**soñumı** añdum ağladum oğul didi. [D125]
...**hüneri** oğul atadan-mı görür öğrenür... [D25]
...kaçan sen **meni** alup kâfir serhaddına çıkarduñ... [D125]
...men bu **oğlanı** alayın ava gideyin... [D126]
...yidi günlük azuğ-ile, oğ atduğum **yirleri** kılıç çalup baş kesdügüm **yirleri** göstereyim... [D126]
Kazan **oğlını** alup kara tağlar üzerine ava çıkdı. [D126 V71]
Bunları görüp teküre geldi, aydur: [D127]
Hay ne oturursın, **itüñi** avlatmayan, **çetügüñi** mavlatmayan alplar başı Kazan oğlançuğı ile serhoş olup yaturlar didi. [D127]
Oğlı Uruz **cılavısını** çekdürdi... [D128]
Ala evren süvri **cıdamı** şaklar-idüm bu gün için. [D129]
Ala gözlü kırk **yigidi** boyuña algıl. [D131 V73]
...iki eylese ol **oğulu** kabul eylemezler-idi. [D132]
Adı görklü **Muhammedi** yad getürdi... [D132]
Babam bu **kâfirleri** esirgemiş kibi, **meni** seven yigitlerüm ne turursız, kâfirüñ bir uçına depelüm didi. [D133]
Sağlu şollu **kâfiri** hub tağıtdı. [D133 V74]
Kâfirüñ **uçını** başdı, tağıtdı. [D133 V74]
Uruzuñ kırk yigidi atdan indi, ala kalkan **bağını** kışa dügdiler, kılıç şıyırdılar, Uruzuñ üzerine çok şavaşdılar. [D133 V74]
Geldi, **oğlını** koduğı yirde bulımadı. [D134]
...varayın **anı** anası yanından alayın... [D134]
...sağ-ilen şolına göz gezdürdi, **oğlançuğını Uruzu** görmedi. [D135 V75]
Dilek ile bir **oğulu** güç-ile buldum. [D138]
Yoriyubanı **oğulu** ulu gerdege kiçürem dir-idüm. [D140]
Murada yetürmedüñ **meni**. [D140]
Kara başum çarışı tutsun Kazan **seni**. [D140]

...yidi gün ben azana mhlet virgil, yirde ise **oğulu** ıkarayım, gökde ise indreyim... [D140]

Oğlan **başını** aldurdu, aydur: Mere kfir ne aldur? [D142]

oņur atlu **azanı** tutuņ. [D143]

arusından ağ **ellerini** bađlaņ. [D143]

Oğlı-y-ile **ikisini** bir yirden ldr. [D143]

Ocağını syindr diyü syleşdiler. [D143]

řavařduđuņ vaktın **kendni** tutdurasın. [D143]

ara gözlü kız **ardaşumı** ağlatmağıl. [V79]

arıuk olmuş **anamı** şızlatmağıl. [D143 V79]

Meni saņa şorsa [D144]

Üç ayda varmaz-isem **ldğmi** ol vakt bilsün. [D144]

Ağ **südini** anam maņa alal eylesün. [D145 V80]

Seni bilen big oğulları... [D146]

afiri amış kibi od oluban yandurayım [D147 V81]

oğuzını bir yirine şaydurayım. [D147 V81]

Urışmadan dgişmeden ‘**lemi** oldurayım. [D147 V81]

Al **alnını** yire odı, namaz ıldı. [D147 V81]

Kfiri alam didi alamadı. [D148]

Meger anum boyı uzun Burla atun **oğlanuğını** aņdı, ararı almadı. [D148]

Gel gel azana yağın geldi, azan **alalını** tanımadı. [D148]

ara ayđıruņ **cılavısını** maņa artđıl yigit. [D148]

Altuņdađı ara **ayđırı** maņa virgil yigit. [D148]

Elndeki svri **cıdaņı** [D148]

Yanuņdađı gök **poladuņı** maņa virgil yigit. [D149]

Kimiş menüm **günümi** ne aņdurursın? [D149]

an kıızı **alaluņı** tanımayan gzn lmiş. [D149 V82]

...ara buğa derisinden bişiginn yapuğı olan, acığı utanda ara **aşı** kl eyleyen... [D149 V82]

Demür Kapu Dervendindeki demür **kapuyı** kapup alan... [D150]

...Kazan gibi **pehlivanı** bir şavaşda üç kerre atından yıkan, Kıyan Selçük oğlu Delü Tundar çapar yetdi. [D150]

Çaya baksa çalımlu, çal kara kuş erdemlü, kur kurma kuşaklu, kulağı altun küpelü, kalın Oğuz **biglerini** bir bir atdan yıkan, Kazılık Koca oğlu Big yigenek çapar yetdi. [D151]

...bu **Oğuz-nāmeyi** düzdi koşdı, böyle didi. [D154]

...Kādir **seni** nāmerde muhtac itmesün... [D154 V85]

...yığışdursun dürişdürsün **günahuñuzı** adı görklü Muhammede bağışlasun hanum hey ! [D154 V85]

DUHA KOCA OĞLI DELÜ DUMRUL **BOYINI** BEYAN İDER HANUM HEY [D155]

Bunı niçün böyle ider-idi? [D155]

Delü Dumrul aydur: Mere **yigidüñuzi** kim öldürdi? [D156]

...yā kādir Allah birligüñ varlıguñ haqqı-y-içün ‘Azrā’**ili** menüm gözüme göstergil... [D156]

...yā ‘Azrā’**il** var, dağı ol delü kavatuñ gözine göringil, **beñzini** şartıgıl didi **canını** hırlatıgıl algıl didi. [D157]

‘Azrā’**ili** ne çavuş gördi ne kapuçı. [D157]

Kapuçılar **seni** görmedi. [D157]

Çavuşlar **seni** tuymadı. [D157]

Bu yahşı yigitlerüñ **canını** sen-mi alursın didi. [D159]

Delü Dumrul aydur: Mere kapuçılar **kapuyı** kapañ didi. [D159]

Mere ‘Azrā’**il** men **seni** giñ yirde ister-idüm, tar yirde eyü elüme girdüñ ola-mı didi. [D159]

Men **seni** öldüreyim... [D159]

Aydur: Yigitlerüm ‘Azrā’**ilüñ** **gözini** eyle korıtdım ki giñ **kapuyı** kodı tar bacadan kaçdı, çünkü menüm elümden gögerçin kibi kuş oldu uçdı, mere men **anı** kor-mıyam toğana aldurmıyınça didi. [D159]

At ürkdı, **Delü Dumrulı** götürdi yire urdı. [D160]

Men **seni** böyle bilmez idüm. [D160]

Ol **üzümü** şıkarlar al şarabı olur. [D160]

Niçe cahiller **seni** gökde arar yirde ister. [D161]

...alğıl, menüm **canumı** koğıl didi. [D162]

Ağça menüm **göksümi** başup kondı. [D162]

Canumı kıya bilmen bellü bilgil. [D164]

Ağça menüm **göksümi** başup kondı. [D164]

Toplap tolap ağ **südümi** emzürdügüm oğul. [D165]

Altun aqça güçine şalubanı **seni** kırtara-y-idüm oğul. [D165]

Canumı kıya bilmen bellü bilgil didi... [D165]

Ağça menüm **göksümi** başup kondı. [D166]

Ŧatlu menüm **canumı** alur oldı. [D166]

İki **oğlançuğı** öksüz kıomağıl didi. [D167]

Karşı yatan kıara **tağları** [D167]

Senden şöıra bir **yigidi** [D167]

Ala yılan olup **meni** şöksun. [D168]

Çok cahiller **seni** gökde arar yirde ister. [D168]

...kıadır Ŧańrı **seni** nāmerde muhtac itmesün... [D170]

...yığışdursun dürişdürsün **günahuñuzı** adı görklü Muħammede bağışlasun
hanum hey ! [D170]

KAÑLI KOCA OĞLI KAN ŦURALI **BOYINI** BEYĀN İDER HANUM HEY
[D170]

...yarıncı gün men ölem oğlum kıala, bundan yigregi yoħdur kı gözüm görür-
iken oğul gel **seni** ivereyim didi. [D170]

Oğul aydur: Baba çün **meni** ivereyim dırsın, maña lāyık kıız niçe olur? [D170]

Aydur: Beli canum baba eyle isterem, pes varasın bir cici bici türkmen **kızını**
alasıñ, nagāhandan Ŧayanam üzerine düşem kıarnı yırtıla didi. [D171]

...İç **Oğuzı** gördi... [D171]

Her kim ol üç **canavarı** başsa yeñse öldürse **kızumı** aña virürem diyü va‘de eylemiş-idi. [D173]

Kañlı Koca bu **başları** ve **canavarları** gördi, başında olan bit ayağına dirildi. [D173]

...her kim ol üç **canavarı** başa ol **kızı** aña virürler, başup öldürmese anuñ **başını** keserler burca aşarlar. [D175]

Baba bu **sözi** sen maña dimemek gerek idüñ, çünki didüñ elbetde varsam gerek, başuma kaçınç yüzüme toñınç olmasun, kadın aña big baba esen kaluñ didi. [D175]

Ağ şakallu **babañı** karıçuk olmış **anañı** buzlatmağıl didi. [D176]

Dolamaç dolamaç **yollarını** [D176]

Ala yılan sökemez **ormanını** [D176]

Üç **canavarı** öldürsem [D177]

Gözeller serveri şaru tonlu **Selcen Hatunu** alsam [D177]

Aluban **bunları** teküre getürdiler. [D178]

Yidi kat **meydanı** tolandı geldi. [D178]

Kan Turalı yirinden turı geldi, apul apul yorıdı, ağ **alnını** açdı, ağ **bileklerini** sığadı, ayıtdı-kim: [D179]

Karşu yatan kara **tağunu** aşmağa gelmişem. [D179]

Akındulu **suyuñı** kiçmege gelmişem [D179]

Kızuñı almağa gelmişem didi. [D179]

Bu **yigidi** anadan toğma soyun. [D179]

Kan Turalı ince keten **bizini** biline sardı. [D179]

Kan **Turalıyı** alup meydana getürdiler. [D179]

...**meni** ol yigide virse... [D180]

...buynuzı-y-ile bir mermer **taşı yoğurdu** peynir kibi ditdi. [D180]

Kāfirler aydur: Şimdi **yigidi** atar yıkar serer pırtar, yıkılsun Oğuz illeri, kırk yigit bir big oğlı-y-ile bir kızdıan ötürü ölmek nolur didiler. [D180]

Bunı işidiçek kırk yigit ağlaşdılar. [D180]

...getürüñ öğüñ **meni** didi. [D181]

Burada kırk yigit Kan **Ṭuralıy** ögmişler, görelüm hanum niçe ögmişler:
[D181]

Arğu Mili Ala **Tağı** [D181]

Mere **buğañuzı** koyu virüñ gelsün didi. [D182]

...**buğayı** göti üzerine çökerdi. [D182]

Bu **dünyayı** erenler ‘aқıl-ile bulmışlardur... [D182]

Başdı boğazladı. Pıçak çıkarup **derisini** yüzdi. [D183]

...**derisini** tekürüñ öñine getürüp aydur: [D183]

Ṭañ-ile **қızuñı** maña viresin didi. [D183]

Tekür aydur: Mere **қızı** virüñ, şehirden sürüñ, çıқsun gitsün didi. [D183]

Canavarlar serveri aşlandur, anuñ-ile dağı oyun göstereñ, **қızı** andan soñra
virelüm didi. [D183]

Vardılar **aşlanı** çıkarıldılar, meydana getürdiler. [D183]

...**meni** ögüñ, şaru tonlu қız ‘ışқına bir aşlandan döneyim-mi didi. [D183]

Kan Ṭuralı mere kāfir **aşlanuñı** koyu vir gelsün didi. [D184]

Aşlanı koyu virdiler, sürdi geldi. [D184]

Kan Ṭuralı bir **kepenegi** қаpağına toladı, aşlanuñ pençesine şunu virdi. [D184]

Sügsüninden tutdı **bilini** üzdi, andan getürüp yere urdı, hurd oldı. [D185]

Tekür öñine geldi ayıtdı: Yaren **қızuñı** maña virgil didi. [D185]

Tekür aydur: **қızı** getürüñ virüñ, bu **yigidi** gözüm gördi köñlüm sevdi, gerek
tursun, gerek gitsün didi. [D185]

...andan soñra **қızı** virevüz didi. [D185]

Arğu Bili Ala **Tağı** dünin aşduñ [D186]

Қаған ашlan geldüginde **bilini** бүkdüñ. [D186]

Seni deve burnından zebun olur didiler bilmez-misin? [D187]

...öğüñ **meni**, yaradan қādir Таңrıya шғındum, bir buғradan döneyim-mi...

[D188]

Yigitleri Kan **Ṭuralıy** ögüp soylamış... [D188]

Vallah bu **yigidi** gözüm gördi köñlüm sevdi didi. [D189]

...**ızı** getirüp gerdege koydılar. [D189]
...**yiri** çaldı kertdi, ayıtdı-kim: [D190]
İvini çözdü... [D190]
...ol üç **canavarı** öldürdüm, şaru tonlu Selcen **Ĥatunı** aldum geldüm, haber eyleñ babam maña karşı gelsün didi. [D190]
Selcen Ĥatun bu **yiri** görklü gördi, begendi. [D191]
...ağça yüzlü men **gelini** tutup atam anam ivine iletmesünler didi. [D191]
Ĥan Ĥuralınuñ **atını** için tutdı geydürdi, kendü dağı için tutdı geyindi... [D191]
...bir **ızıçuzumı** aldı gitdi didi. [D191]
Ağ **alını** yire kodi, iki rek'at namaz kıldı. [D193]
...aman **diyeni** öldürmedi. [D194]
Ĥılıcınuñ balçağı kan, odaya geldi, **Ĥan Ĥuralıyı** bulımadı. [D194]
Oğulu tutdurduñ-mı [D194]
Üzerine geldi, gördi kim Ĥan Ĥuralınuñ **atını** oğlamışlar... [D195]
...**yüzini** kan bürimiş... [D195]
Selcen Ĥatun **bunu** böyle gördi, içine od düşdi. [D195]
Bir bölük kaza şahin girmiş kimi kâfire at şaldı, bir uçından kırıp **kâfiri** ol bir uçına çıkdı. [D195]
Ĥan Ĥuralı bağıdı gördi kim bir kimsene **yağıyı** öfine katmış kovar. [D195]
Selcen Ĥatun Ĥan **Turalıyı** at ardına aldı... [D197]
Öldürürem **seni** didi. [D197]
Aydur: Yigit at **oğunu**. [D199]
Ĥız bir oğ-ile **Ĥan Ĥuralıyı** atdı. [D199]
İlerü gelüp **Selcen Ĥatunı** kuçaklayup barışmışlar şorişmişlar. [D199]
Öldürmege men **seni** kıyar-midüm. [D199]
Men **seni** şınar-idüm didi. [D199]
Arqu Bili Ala **Ĥağı** avlar-idüm. [D200]
Demrensüz oğ-ile yigit **seni** şınar-idüm. [D200]
Öldürmege yigidüm men **seni** kıyar-midüm didi. [D200]

Ecel geldüğünde aru imandan ayırmasun, Kâdir **seni** nâmerde muhtac itmesün... [D201]

...yığışdursun dürişdürsün **günahuñuzı** adı görklü Muhammed Muştafaya bağışlasun hanum hey. [D201]

KAZILIK KOCA OĞLI YİGENEK **BOYINI** BEYÂN İDER HANUM HEY [D201 V85-6]

Kazılık Koca **anı** gördüğünleyin yıl kibi yetdi, yilim kibi yapışdı. [D203]

Kazılık **Kocayı** karmalayup tutup kal'aya koydılar. [D203]

Şofra Emen dirler-idi bir kişi altı kerre varup **hişarı** alımadı. [D203]

...varup **babañı** kırtarsaña ne, on altı yıldur tutsağdur didi. [D204 V87]

Yigenek bu **haberi** işidiçek yüregi oynadı, kara bağı şarşıldı. [D204 V87]

...**meni** babam tutsağ olduğu kal'aya gönder didi. [D205]

Şayıllağ-ile Oğuz erenleri dükense olmaz, Bayındır Han yigirmi dört sancağ **bigini** Yigeneye yoldaşlığa bile koşdı. [D206 V88]

...ağ ışıklı **alpları** yanıma şaldım... [D206 V88]

...ala yatan kara **tağları** aşdum, ilerü yatan Kara Deñize girdüm... [D206 V88]

...ilerü yatan **deñizi** deldüm kiçdüm... [D207]

...kalkubanı yirümden örü tırdum, karğı dillü öz **süñümü** kapdum... [D207]

...karşulayu ol ere vardum, karşusından ol **eri** sançasım vaqıt deñedüm... [D207]

...göz uçı-y-ile ol ere bağıdum, dayım Emen imiş **anı** bildüm... [D207]

Yidi katla vardum ol **kal'ayı** alımadum girü döndüm. [D207 V89]

Ala gözlü big **yigitleri** yanuña şalmaduñ. [D208]

Anuñ-içün ol **kal'ayı** sen alımaduñ dimiş. [D208]

Bu **düşü** Yigenek yoldaşlarına hikâyet eyledi. [D208]

Çünkü kâfirler **bunları** gördiler, Arşun oğlı Dilek Teküre haber virdiler. [D208]

... ol **kâfiri** karşusından süsem didi, süsemedi. [D209]

...ol atmış batman gürz-ile **Tundarı** depere tutup çaldı. [D209]

Andan döne bilmez Dülek Evren altı perlü çomağı-y-ile at depüp gelüp
yuğarudan aşığa **kāfiri** katı urdı, alımadı. [D209 V90]

... **anı** dağı gürz ile urdı. [D209 V90]

Pes Kazılık Koca oğı Yigenek taze yigitçük yaradan Allaha şığındı, bı-zaval
ma'budı öğdi, aydur: [D209 V90]

Qarnı yaruk **balğı** karşı tutduñ. [D210]

İşümi sen oñar didi. [D210]

...**geyimini kiçimini** toğradı... [D210 V91]

Tutsak olan Kazılık **Kocayı** şalı virmişler çıkup geldi. [D211]

Hay big yigitler **kāfiri** kim öldürdi diyü soylamış... [D211]

Qaytabanuñ **mayasını** yüklü kodum. [D211]

Ner-midür maya-mıdur **anı** bilsem. [D211]

Qara ilüm **qoyunını** yüklü kodum. [D211]

Qoç-mıdur qoyun-mıdur **anı** bilsem. [D211]

İrkek-midür kız-mıdur **anı** bilsem. [D211]

Qaytabanuñ **mayasını** yüklü koduñ ner oldı. [D212]

Qara ilde **qoyunuñı** yüklü koduñ qoç oldı. [D212]

Quşun ala **qanını**, kumaşuñ **arusını**, kızuñ **gökçegini**, toquzlama çırgap çuğa
Bayındır Hana pencik çıkardılar. [D212 V92]

...**günahuñuzı** adı görklü Muhammed Muştafa yüzi şuyına bağışlasun hanum
hey ! [D213]

BASAŦ DEPEGÖZİ ÖLDÜRDÜĞİ **BOYI** BEYĀN İDER HANUM HEY
[D213]

Aşlanı qaldurup **oğlanı** tutdılar. [D214]

Aruz **oğlanı** alup ivine getürdi. [D214]

Amma **oğlanı** ne-qadar getürdiler-ise turmadı, girü aslan yatağına vardı.
[D214]

Ulu qardaşuñ adı Kıyan Selçükdür, senüñ aduñ BasaŦ olsun, **aduñı** men virdüm
yaşuñı Allah virsün didi. [D214]

Çoban **kepenegini** üzerlerine atdı, perri kızınıñ **birini** tutdı. [D215]

Çoban bu **yığanağı** göricek ‘ibret aldı. [D216]

Çoban **yığanağı** kodı kaçdı. [D216]

İndi bir yigit **bunu** depdi. [D216]

Aruz aldu bu **oğlanı** etegine şardı. [D216]

Aydur: Hanum **muni** maña virüñ, oğlum Basa-ile besleyeyin didi. [D216]

Aruz **Depegözi** aldı ivine getürdi. [D217]

Emçegini ağzına virdi. [D217]

Aruz **Depegözi** dögdı, sögdı, yaşa-eyledi, eslemedi. [D217]

...oğul saña oğ batmasun, **tenüñi** kılıç kesmesün didi. [D217]

Depegöz görüp kaçadı, bir **ağacı** yirinden kopardı... [D218]

...**Oğuzı** şalı virmedi, girü yirine kondurdı. [D218]

Vardılar Dede **Korkutu** çağırdılar, anuñ-ile tanışdılar... [D218]

Dedem **Korkudu** Depegöze gönderdiler. [D218]

Oğul Depegöz, Oğuz elüñde zebun oldı, buñaldı, ayaguñ toprağına **meni** şaldılar... [D218]

Yuñlu Koca ile Yapağulu **Kocayı** Depegöze virüñ... [D220]

... **kılını** kesdürmedi... [D221]

...kayın **oğı** atanlar kâr kılmadı... [D221]

...**kimini** zebun idüp **kimini** şehid eyledi, yidi katla **Oğuzı** yirinden sürdi, kesim didi kesdi... [D222]

...Yuñlu Koca ile **Yapağulu Kocayı** aña hizmetkâr virdiler... [D222]

...çevürildi nevbet girü mana geldi, **anı** dahı isterler, hanum maña meded didi. [D222]

Ağ şakallu **babamı** oğul diyü ağlatduñ ola kardaş. [D223]

Ağça yüzlü **anamı** şızlatduñ ola kardaş. [D223]

...var **oğluñı** kurtar didi. [D223]

Anası karşı geldi, **oğlançuğımı** kuçdı. [D224]

Ağ şakallu **babañı** ağlatmağıl. [D224]

Ağ pürçeklü **anañi** buzlatmağı. [D224]

Babasınuñ anasınıñ **elini** öpdı, halallaşdı, hoş ıalunuñ didi. [D225]

Bu yirüñ sinegi **bizi** üşendürdi didi. [D226]

Depegöz şıçradı baıdı. **Basaıı** gördi... [D226]

Basaıı öñine kıadı tıtdı. [D226]

Mere kıocalar ikindü vaıtı **munu** maña çevüresiz, yiyem didi. [D226]

Basaııñ hanıeri var-idi, **edüginı** yardı, içinden çııdı. [D226]

Aydur: Mere kıocalar **süñülügi** ocağı koñ kıızsuñ didi. [D226]

Süñülügi ocağı bıraıdılar kıızdı. [D227]

...**süñülügi** Depegözün gözine eyle başdı kim Depegözün gözi helāk oldu. [D227]

Def'i Basaıı **koıı** başup boğazladı, **derisini** yüzdi, kıuyruğı-y-ile **başını** deriden ayırmadı, içine girdi. [D227]

...şöyle çalayım **seni** mağara duvarına kim kıuyruğıñ **mağarayı** yağlasun didi. [D228]

Basaıı koııñ **başını** Depegözün eline şındı. [D228]

Depegöz **Buynuzı** götürüp yire çaldı, aydur: [D228]

Mere oğlan al şol parmağumdaki **yüzügi** parmağıña taı... [D228]

Basaıı aldı **yüzügi** parmağına kııçürdi. Depegöz aydur: Oğlan **yüzügi** alup taıııduñ-mı? [D228]

Depegöz aydur: Oğlan şol **künbedi** gördüñ-mi? [D229]

Depegöz aydur: Saña ölüm yoğ-imiş, **şol mağarayı** gördüñ-mi? [D230]

Anda iki kıılıı var, biri kıınlı biri kıınsuz, ol kıınsuz keser menüm **başımı**, var getür menüm **başımı** kes didi. [D230]

...**anı** daıı iki para eyledi. [D230]

Pes **yayını** eline aldı, oı-ile ol kıılıı aşılan **zenciri** urdı. [D230]

Balçağından ol **kılıcı** berkı tıtdı. [D230]

Men **Oğuzı** şındurmuş-idüm. [D231]

Ala gözden ayırduñ yigit **meni**. [D231]

Ṭatlu candan ayırsun kâdir **seni**. [D231]
Eyle kim men çekerem göz **buñımı**. [D231]
Hiç yigide virmesün kâdir Tañrı **buñımı** didi. [D231]
Mere kavat ağ saķallu **babamı** ağlatmışsın. [D232]
Ṙarıçuk ağ pürçeklü **anamı** buzlatmışsın. [D232]
Ṙarındařum **Ṙıyanı** öldürmişsin. [D232]
Ağça yüzlü **yingemi** tul eylemişsin. [D232]
Ṙor-mıyam **seni**. [D232]
Ala gözden ayırduñ yigit **meni**. [D233]
Ṭatlu candan ayırsun Kâdir **seni** didi. [D233]
Ağ saķallu **Ṙocaları** çok ağlatmışam. [D233]
Ağ saķalı Ṙarıřı tutdı ola gözüm **seni**. [D233]
Ağ pürçeklü **Ṙarıçukları** çok ağlatmışam. [D233]
Gözi yaşı tutdı ola gözüm **seni**. [D233]
Bıyıçağı Ṙararmıř **yigitçükleri** çok yimişem [D233]
Yigitlikleri tutdı ola gözüm **seni** [D233]
Elçügezi kınalu **Ṙızçuđazları** çok yimişem. [D233]
Ṙarıřçukları tutdı ola gözüm **seni**. [D233]
Eyle kim çekerem men göz **buñımı**. [D233]
Hiç yigide virmesün kâdir Tañrı göz **buñımı**. [D233]
Buğra kibi **Depegözi** dizi üzerine çökerdi... [D233]
...Depegözün kendü Ṙılıcı-y-ile **boynını** urdı. [D234]
Yuñlu Ṙoca ile Yapağulu **Ṙocayı** Oğuza muştuçı gönderdi. [D234]
...muřtulıķ ođluñ **Depegözi** depeledi didi. [D234]
Depegözün **başını** ortaya getürdiler. [D234]
... Ṙalın Oğuz **biglerini** yükden Ṙurtarduñ... [D234]
...**günahuñuzı** adı görklü Muhammed Mustafaya bağışlasun ḥanum hey.
[D235]

BEGİL OĞLI EMRENÜÑ **BOYINI** BEYÂN İDER [D235]

Ağ ban **ivini** kara yirüñ üzerine dikdürmiş-idi. [D235]

Niçe saht olmayam, her yıl altun aqça gelür-idi yigide bige virür-idük hatırları hoş olur-idi, şimdi **bunu** kime virelüm kim hatırı hoş ola didi. [D236]

Dede Korkut aydur: Hınum bunuñ **üçini** dağı bir yigide virelüm didi, Oğuz iline karavul olsun didi. [D236]

...**çomağı** omuzına bıraktı, **yayı** karusına kiçürdi. [D236]

Şahbaz **aygırı** çekdürdi buda bindi. [D236]

Hışımını kavumını ayırdı, **ivini** çözdü, Oğuzdan köç eyledi. [D236]

Han dağı **Begili** konukladı... [D237]

Üç gün dağı **Begili** av şikâr eti-y-ile konuklayalum bigler didi. [D237]

...haman **yayı** bileginden çıkarur-idi... [D237]

Alplar içinde **bizi** kuskunumuzdan balçığa baturduñ didi. [D238]

Akındılı görklü **şuyı** delüp dünin kiçdüm. [D239]

İli günü köçerek tokuz tümen Gürcistana gidelüm. [D240]

Buğa açımış-idi, **kendüyi** bir yüce yirden atdı. [D240]

...atınuñ **terkilerini** tartdı, urdı. [D241]

Yoldaşlarını sorup oğlan burada şoylamış... [D241]

At üzerinden **meni** kap döşegüme çıkar didi. [D242]

Aşlan enügi yine aşlandur, **atasını** at üzerinden karvadı tutdı döşegine çıkardı. [D242]

Ayağınuñ **şinduğını** kimseye dimedi. [D242]

Bu **haberi** işidüp... [D243]

Tekür aydur: Kalkubanı yirüñüzden örü turuñ, yatur yirde Big **Begili** tutuñ... [D243]

Boynı şınsun al **aygırı** buñun bindüm. [D244]

Buñaldı sürçdi **meni** yire çaldı. [D244]

Yatduğı yirdi Big **Begili** tutuñ dimiş. [D244]

Çan alaca **ordusını** çapuñ dimiş. [D244]

Ağça yüzlü **kızını gelinini** yesir eyleñ dimiş. [D244]

Arķuru yatan Ala **Ṭađı** dünin aşğıl. [D244]

Arķu Bili Ala **Ṭađı** avlayuban aşmağum yok. [D245]

Altuñdađı al **ayğırı** maña virgil [D245]

Ṙargu talı **sünüñi** maña virgil [D245]

Öleyim ağzuñ içün oğul, ola kim menüm kiçmiş **günümi** añdurtmayasın didi.

[D246]

Oğlanı tonatdılar. [D246]

Üç yüz **yigidi** yanına bıraķdı, meydana vardı. [D246]

...**oğlanı** korkuduñ, oğlan kuş yürekli olur, **meydanı** ĳor kaķar didi. [D247]

Meydandaki şol **oğlanı** tutuñ. [D248]

Seni gördi oynar. [D248]

...al **ayğırı** bilürüz... [D249]

Mere kâfir sen **meni** bilmez-misin, ağ alınlı Bayındır Hıanuñ bigler bigisi Salur
Ṙazan, ĳartaşı Ṙara Göne... [D249]

...senden câsus geldi, altındağı al ayğıra Begil **meni** bindürdi... [D250]

Altı perlü **gürzini** ele aldı, ođlanuñ üzerine sürdi. [D250]

Oğlan **ķalkıanı** gürze ķarşı tutdı. [D250]

Yuķarudan aşığa kâfir **oğlanı** ĳatı urdı. [D250]

...**tuğulğasını** yoğurdı... [D250]

...**oğlanı** alımadı. [D250]

İbrahimi tıtdurduñ. [D251]

Odı bostan ĳıldıuñ. [D251]

Ya ‘āşi mel‘un sen putlaruña yalvarur-iseñ men ‘**älemleri** yokdan var iden
Allahuma şığındum didi. [D251]

Oğlan **kâfiri** göttürdi yire urdı. [D252]

Ṙalan kâfirler bilüp **meydanı** şalup kaķdı. [D252]

...bu **Oğuz-nāmei** düzdi ĳoşdı, Begil oğlı Emrenüñ olsun didi. [D253]

Yırlü kara tağlaruñ yıkılmasun, kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün, Allah viren ümidüñ üzilmesün, **günahuñuzı** adı görklü Muhammede bağışlasun hanum hey ! [D253]

UŞUN KOCA OĞLI SEGREK **BOYINI** BEYĀN İDER [D253]

Bigler bigi olan Kazan divanında buña hiç kapu baca yoğ-idi. **Bigleri** başup Kazan öñinde oturur-idi. [D254]

Meger hanum gine bir gün **bigleri** başup oturiçak, Ters Uzamış dirler-idi Oğuzda bir yigit var-idi, aydur: [D254]

Bigleri başup...[D254]

...**bigleri** başup oturiçak, Ters Uzamış dirler-idi Oğuzda bir yigit var-idi, aydur: [D254]

...Oğuz yigitlerine **bunı** dām itmiş-idi. [D254]

Meger Kara Tekürüñ cāsusu var-idi, **bunları** gördi. [D255]

Yigitleri kırdılar, **Egredi** tıtdılar, Alınca Kal'asına zindana bıraktılar. [D255]

Gördi kim öksüz oğlan bir **kızanı** çekişür. [D256]

Biri aydur: Mere mizüm öksüzlügümüz yetmez-mi, **bizi** niye urursın, hünerüñ var-ise kartaşuñ Alınca Kal'asında esirdür, var **anı** kırtar didi. [D256]

Babası aydur: Yañlış haberdür oğul, kaçan giden senüñ ağan degül ayrudur, ağ şakallu men **babañı** ağlatmağıl, karıçuk olmuş **anañı** buzlatmağıl didi. [D259]

Ala gözlü **oğluñuzı** görinçe [D259]

Oğlan aydur: **Meni** yolundan ayırmañ, ağam tıtılan kal'aya varmayınça... [D260]

Oğlanı gerdege kıydılar. [D260]

Aydur: Kız sen maña bir yıl bağığıl, bir yılda gelmez-isem iki yıl bağığıl, iki yılda gelmez-isem üç yıl bağığıl, gelmez-isem ol vaqıt menüm **öldüğümü** bilesin... [D261]

İrkek **sinegi** üzerüme kındurmayam. [D261]

Ala gözlü oğluñ **kardaşını** añdı gider. [D262]

...**yundları** ürkitdi, getürüp ol kıroya kıydı. [D263]

...karanğulu **gözlerini** ayhu almış yigit... [D263]

...atınuñ **çılıbrını** bileğine bağladı, yatdı uyudu. [D263]

Oğuzdan bir delü yigit geldi, **ılkıçları** öldürdi **yundları** ürkitdi, götürüp koruya koydı. [D263]

Hanum at kulağı saķ olur, çekübeni **oğlanı** oyardı. [D264]

Tekür aydur: Tu yüz kerre, altmış kişi bir **Oğlanı** tutamadıñuz didi. [D264]

Aygır yine **oğlanı** oyardı. [D264]

Atını döndürdi, gine menziline geldi. [D265]

Tekür aydur: Ya niçe eylemek gerek, varuñ ol tutsaķ **yigidi** çıkaruñ götürüñ depegen **köpini** süsegen yırtar... [D265]

...tut ol **delüyi** öldür, **seni** koyu virelüm var git didiler. [D265]

Egredi zindandan çıkardılar... [D265]

...**saķalını** yülidiler. [D266]

Hay ne uyumaķ, ķoltuđı altından baķar ķalkar bize giñ **yazuyı** tar gösterür didiler. [D266]

Atından indi, **çılıbrını** bir tala ilişdürdi. [D266]

Aķındılı görklü **şuyı** delüp kiçen [D267]

Ağ saķallu **babasını** ağ pürçeklü **anasını** [D267]

Ķarusından **ķollaruñı** bağlatmağıl. [D267]

Ağ saķallu **babañı** karıcuķ **anañı** ağlatmağıl. [D267]

Dört **yanuñı** kâfir bağladı bellü bilgil didi. [D267]

Oğlan sermürdi örü tırdı. Ķılıcınuñ balçağına yapışdı kim **bunı** cırpa. [D267]

Mere kâfir Dedem Ķorķut ķopuzı hürmetine çalmadum didi, eger elüñde ķopuz olmasay-idi ağam başı-y-içün **seni** iki para ķılır-idüm didi. [D268]

Çekdi, **ķopuzı** elinden aldı. [D268]

Kâfiri başdılar kırdılar, ķal'aya dökdiler. [D270]

Gelüp yine ol koruya girdiler, **yundları** taşra çıkardılar. [D270]

...**yundları** öñlerine bıraķdılar. [D270]

Dereşam **Şuyını** depüp kiçdiler. [D270]

Ölüm vaktı geldüğünde aru imandan ayırmasun, **günahuñuzı** Muhammed Muştafa yüzi şuyına bağışlasun, āmin diyenler didār görsün hanum hey ! [D271]

SALUR KAZAN TUSTAĞ OLUP OĞLI URUZ ÇIKARDUĞI **BOYI** BEYĀN İDER [D272]

Mere şabah **şahinleri** al, halvetçe ava binelüm didi. [D272]

Kazan **şahini** şaldı. [D272]

Gider-iken Kazanuñ karangulu **gözini** uyhu aldı. [D272]

Kazanı küçüçük ölüm tutdı, uyudı. [D272]

Tekür dağı haman **çerisini** dirdi, bunlaruñ üzerine geldi. [D273]

Ayıtdılar: **Kazanı** bırağur gider-isevüz ivinde **bizi** kıvarlar, yigregi budur ki bunda kırılavuz didiler. [D273]

Kāfiri karşıladılar, cenk itdiler. [D273]

Kazanuñ üzerine yigirmi biş **bigini** şehid itdiler. [D273]

‘**Arabayı** çekdiler, yorıyu virdiler. [D273]

Gerindi, bu elindeki **urğanları** hep kıopardı, ‘arabanuñ üzerine oturdı. [D274]

Mere kāfirler bu ‘**arabayı** bişigüm şandum, **sizi** yamrı yumrı tadım dayam şandum didi. [D274]

Hele **Kazanı** getürdiler, Tomanın Kāl‘asında bir kıuyuya bırağdılar. [D274]

Yimegini şuyını degirmen taşı delüğinden virürler-idi. [D274]

Varayın, **Kazanı** göreyin ne hallu kişidür bunça adamlara zarb urur-imiş didi. [D274]

Hatun gelüp zindançıya **kapuyı** açdurdı. [D274]

Kerem eyle, ol **tatarı** kıuyudan çıkar, kızçuğazuñ **bilini** üzer... [D275]

...yir altında kızçuğazuma biner-imiş, kıalan **ölülerümüzi** cem‘ ider-imiş... [D275]

...dinüñ ‘ışkına ol **eri** kıuyudan çıkar didi. [D275]

Tekür **biglerini** cem‘ eyledi, aydur: Gelüñ **Kazanı** kıuyudan çıkaruñ, **bizi** ögsün **Oğuzı** şındursun, andan soñra şart eylesün bizüm ilümüze yağılığa gelmeye didi. [D275]

Vardılar, **Qazanı** kuyudan çıkarup getürdiler. [D275]

Ayıtdılar: And iç kim bizüm ilümüze yağılığa gelmeyesin, hem **bizi** ög **Oğuzı** şındurgıl, **seni** koyu virelüm var git didiler. [D276]

Qazan aydur: Vallah billah toğrı **yolu** görür-iken egri yoldan gelmeyeyin didi. [D276]

İmdi Qazan big di **bizi** ög didiler. [D276]

...**sizi** ögeyim didi. [D276]

...**qolañını** çekdi. [D276]

Kāfiri öldürdi, çökdi üzerine oturdı. [D276]

...**sizi** ögeyin didi. [D276]

Vardılar, **qopuzı** getürdiler. [D276]

Öginen **erenleri** hoş görmedüm. [D277]

Elüñe girmiş iken mere kāfir öldür **meni**. [D277]

Yüce **tağları** tuman tursa [D278]

Öginen **erenleri** hoş görmedüm. [D278]

Elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür **meni** yitür **meni**. [D278]

Oğuz erenleri tırur-iken **seni** ögmegüm yok didi. [D278]

Altı güne qomadum **anı** aldum. [D279]

Qızını gelinini ağ göksümde oynatdum. [D279]

Öginen **erenleri** hoş görmedüm. [D279]

Elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür **meni** yitür **meni**. [D279]

Kilisesini yıqdum... [D280]

Altını gümüşi yağmalatdum. [D280]

Öginenleri hoş görmedüm. [D280]

Elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür **meni** yitür **meni**. [D280]

Seni ögmegüm yok didi. [D280]

Qaz alaca **yunduñı** turgurmaya [D280]

Yeñiden **tođanuñı** dirgürmeyeler [D281]

Elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür **meni** yitür meni. [D281]

Oğuzı görür-iken **seni** ögmegüm yok. [D281]

Andan öldürür-iseñ mere kâfir öldür **meni**. [D281]

Öldürmez-iseñ **Qādir** qor-ise öldüreyim **seni** didi. [D281]

Kâfirler aydur: Bu **bizi** ögmedi, gelüñ **bunı** öldürelüm didiler. [D281]

Bunuñ oğlı var qardaşı var, **bunı** öldürmek olmaz didiler. [D281]

Qazanuñ ölüsini dirisini kimse bilmedi. [D281]

Atını qayıtdı, girü döndi. [D282]

Mere qavat kıızı **munı** maña niçün dimez-idüñ? [D282]

Anası aydur: Oğul babañ sağdur amma söylemege qorhar-idüm, kâfire varasın **kendüzüñi** urasın helâk olasın, anuñ-içün sana dimez-idüm canum oğul didi. [D283]

... **emmisini** oğıdı. [D283]

...**meni** seven atdan insün... [D284]

...**qapuyı** uvatdılar, içerü girdiler. [D284]

Bulduqları **kâfiri** kırdılar. [D284]

Malını yağmaladılar. [D284]

Meger bir şığırtmaçları var-idi. Gördi-kim **qal** ayı aldılar, qaçdı teküre vardı... [D284]

Bigler ayıtdılar: Bunuñ müdarası oldur kim **Qazanı** çıkaravuz, anlara beraber idevüz. [D285]

Bu **sözi** maşlahat gördiler. Vardılar, **Qazanı** çıkarup tekür öñine getürdiler. [D285]

Tekür aydur: **Qazan** big üzerümüze yağı geldi, bu **yağıyı** üzerümüzden ayırur-iseñ **seni** koyu virelüm didiler. [D285]

Qazan aydur: Vallah billah toğrı **yolu** görür-iken egri yoldan gelmeyelüm didi. [D285]

Mere kâfir sen **meni** bilmez-misin? [D286]

Beyrek mere kâfir niçe bir **onı bunı** şorarsın maña didi... [D287]

Altı perlü **gürzini** eline alup **Qazanı** çaldı. [D287]

Qazan kendüyi bildürmedi. [D287]

Çarvadı **Beyregi** bileginden tıtdı, tırdı **çomağını** elinden aldı. [D287]

Bunı gördi Eylik Koca oğlu döne bilmez Dülek Evren meydana girdi. [D287]

Elli yidi al‘anuñ **kilidini** alan [D288]

azanı sançam didi, sançımadı, öte kiçdi. [D288]

Çekdi aınsuzın elinden aldı, **ılıcı** tırdı... [D289]

Geyimini kesdi...[D289]

al‘ayı aldılar. [D290]

anlı kâfir elinden **babasını** tırtup aldı. [D290]

Ölüm vatı geldüğinde aru imandan ayırmason, âdir **seni** nâmerde mutac itmesün... [D291]

...**günahuıuzu** adı görklü Muhammed Mutafa örmetine bağılasun anum hey ! [D291]

İÇ OĞUZA AŞ OĞUZ ‘AŞI OLUP BEYREK ÖLDÜĞİ **BOYI** BEYÂN İDER [D291 V92-8]

aş Oğuz biglerinden Aruz Emen ve alan bigler **bunı** işitdiler... [D292]

Hemişe azanıñ başına buılar gelsün, ayısı **Aruzi** dâyim aıña ursun, biz azana düşmenüz bellü bilsün didi. [D293 V94]

Yimek içmek arasında bigler **seni** aıdı. [D293 V94]

Aydur: Bigler men **sizi** niye ığırdum bilür misiz? [D294]

Aruz aydur: azan bize **ılbaşı** göndermiş, ilüm günüm çapıldı ara başum buılu oldı ayım Aruz maıña gelsün dimiş. [D294 V95]

...bigler gelür **azanı** selamlar gider-idi... [D294 V95]

Aruz cümle **bigleri** il‘atladı. [D295]

...gelsün **bizi** azan-ile barıdursun diyelüm getürelüm... [D295]

...bize mui‘ olur-ise oş, olmaz ise ben **aalını** utayın... [D295]

...aradan **Beyregi** götürelüm, andan soıfra azan-ile işümüz ayır ola didi. [D295]

Ayıtı: anum, Aruz size selam ider, kerem itsün Beyrek gelsün azan-ile **bizi** barıdursun dir. [D296]

Bilür-misin **seni** niye kığırduq? [D296 V96]

Men Qazanuñ **ni‘metini** çok yimişem. [D296 V96]

Aruz kaçıdı, qarvayup Beyregüñ **şaçalını** tutdı, bigler Beyrege kıyamadı.
[D296 V96]

Aruz maña bu **işi**... [D297]

Qargu talı altmış tutam **sünümü** elüme alur-idüm. [D297]

Ala gözlü **bigleri** yanuma şalar-idüm. [D297]

Qavat men bu **işi** tuysam saña böyle gelür-mi-y-idüm? [D297]

‘Avratuñdan-mı öğrendüñ sen bu **işi** qavat didi. [D297]

Beyregüñ **şaçalını** berk tutdı. [D297]

Beyregi dañı bindürdiler... [D298]

Qaçdılar **Beyregi** odasına yetürdiler. [D298]

Ağ boz atumuñ **quyruğını** kesüñ. [D298]

Akındılı görklü **şuyı** delüp kiçüñ. [D298]

Ayıduñuz: Nāmerd Aruz tayıñdan adam geldi, **Beyregi** istemiş... [D298]

...men Qazandan dönmezem didi, nāmerd tayıñ kaçıdı **Beyregi** kılıçladı...
[D298]

Ağça yüzlü **görklümü** Aruz oğlı Basat gelüp almadın [D299]

Ağça yüzlü **görklümü** oğlına alı virsün. [D299]

Ahıret **haqqını** hālal itsün. [D299]

Ağ boz atınuñ **quyruğını** kesdiler. [D299]

...oқыuban **bizi** aldılar, varduq, Taş Oğuz bigleri size ‘āşi olmışlar,
bilmedük... [D300]

...**Beyregi** oturduğı yirde kılıçladı... [D300]

Qazan bu **haberi** işitdi... [D300]

...varalum **düşmeni** haqlayalum di didi. [D301]

Maşlahatdur, tiz **cebehanayı** yükletsünler, bigler hep binsünler didi. [D301]

Qazanı kılıçladı, zerre kadar kesdürmedi öte kiçdi. [D302]

Taş Oğuz bigleri **bunu** görüp hep atdan indiler, Kazanuñ ayağına düşdiler...
[D303]

Aruzuñ **ivini** çapdurdı, **ilini günini** yağmalatdı. [D303]

...Kādir **seni** nāmerde muhtac itmesün... [D304]

...**günahuñuzı** Muhammed Muştafaya bağışlasun hanum hey ! [D304]

B. Eksiz Belirtme Durumu (Belirtisiz Nesne)

Bu durum, cümle içinde belirtme eki almadan nesne görevini yüklenen yalın durumdaki adın karşıladığı durumdur (bk. Korkmaz, 2017: 290).

Metinde belirtme ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **1418** örnek bulunmaktadır. Bunlardan yardımcı fiillerle oluşturulan sözler ve kalıp ifadelerle kullanılan eksiz belirtme durumunun sayısı **455**'dir. Örnekler şu şekildedir:

Ne dir- ise olur-idi. [D2V2]

Ġayıbdan dürlü **haber** söyler-idi. [D2V2]

Ve dahı niçe buña beñzer **söz** söyledi. [D2V2]

Yad **oğulu** saklamağ-ile oğul olmaz... [D3]

...karavaşa **ton** geyürseñ kadın olmaz. [D3 V3]

Dede ĶorĶut bir dahı soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D5 V4]

Ķolça **kopuz** götürüp ilden ile bigden bige ozan gezer. [D5 V4]

Dede ĶorĶut gine soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D5 V4]

Ķılıç çaldı **din** açdı şah-ı merdan 'Ali görklü. [D6]

...toĶuz bazlammaç ilen bir külek **yoğurd** gözler... [D7]

Tur **etmek** getir yiyelüm, bu da yisün dise... [D9]

Şāmi **günlügi** yir yüzine dikedürmiş-idi. [D10 V6]

...atdan **ayğır** deveden **buğra** koyundan **koç** kırdurmış-idi. [D10 V6]

Bir yire ağ **otağ** bir yire kızıl **otağ** bir yire kara **otağ** kırdurmış-idi. [D10 V6]

Kimüñ ki oğlı kızı yok Ķara otağa Ķonduruñ **Ķara kiçe** altına döşeñ, Ķara koyun yañnısından öñine getürüñ, yir-ise yisün Ķursun gitsün dimiş-idi. [D10 V6]

Soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D11]

Ķara kiçe altına döşediler. [D11]

Bayındır Ħan benüm ne **eksikligüm** gördi, Ķılıcumdan-mı gördi, şuframdan-mı gördi... [D11]

Çağırup Ķatunına soylar, görelüm hanum **ne** soylar: [D12 V7]

Çalkubanı Han Bayındır yirinden tırnış, bir yere ağ **otağ**, bir yire kıızıl **otağ**
bir yere kara **otağ** dıkdürmış... [D13]

... **kara kiçe** altına döřeñ... [D13]

...**kara kiçe** altuma döşediler... [D13]

...Tañrı Ta'āla bize bir batman **oğul** virmez nedendür didi, şoyladı: [D13]

Çaba **ökçem** altına salayın-mı [D13]

Çara polat **öz kılıcum** elüme alayın-mı. [D13]

Alça **kanıñ** yir yüzine dökeyin-mi. [D13]

Dirse Hanuñ hatunı soylamış, görelüm **ne** soylamış, aydur: [D14 V8]

...**ala çadıruñ** yir yüzine dıkdürgil... [D14 V8]

Atdan **ayđır** deveden **buğra** koyundan **çoç** öldürgil... [D14 V8]

...**aç** görseñ toyurgıl, **yalınçaç** görseñ tonatđıl... [D14 V8]

...depe gibi **et** yığ göl gibi **kımız** şağdur... [D14 V8]

...ola kim bir ağzı du'ālınuñ alkışı-y-ile Tañrı bize bir batman 'ayal vire dedi.

[D14 V8]

Atdan **ayđır** deveden **buğra** koyundan **çoç** kırdurdı. [D14 V8]

Aç görse toyurdı. [D15]

Yalıñ görse tonatdı. [D15]

Depe gibi **et** yığdı göl gibi **kımız** şağdurdı. [D15]

Bir ağzı du'ālınuñ alkışı-y-ile Allah Ta'āla bir 'ayal virdi: [D15]

Ĥatunı ĥāmıle oldu, bir niçe müddetten soñra bir **oğlan** toğurdı. [D15]

Ol buğa kıatı taşa **buynuz** ursa un gibi ügidür-idi. [D15]

...Dirse Hanuñ oğlançuğı üç dağı ordu uşağı meydanda **ařuđ** oynarlar-idi.

[D16 V9]

...bilesinçe alup babasına varsun, babasından oğlana **biglik** istesün, **tağt** alı
virsün didiler. [D17]

Dede Çorķut ođlanuñ babasına soylamış, görelüm ĥanum **ne** soylamış: [D17]

Hey Dirse Han **biglik** virgil bu oğlana. [D17 V10]

Ĥađt virgil erdemlüdür. [D17 V10]

Boynu uzun bidevi at virgil bu oğlana. [D17 V10]
Ağayıldan **tümen koyun** virgil bu oğlana. [D18]
Kıytabandan **kızıl deve** virgil bu oğlana. [D18]
Altun başlu ban iv virgil bu oğlana. [D18]
Çigni kuşlu cübbe ton virgil bu oğlana. [D18]
...bir **buğa** öldürmiş senüñ ođluñ... [D18]
Dirse Hıan oğlana **biglik** virdi, **taht** virdi. [D18]
...senüñ ođluñ bizüm **sözümüz** almaz, bizüm sözümüz-ile gelmez, kılķubanı yirüñden örü tırđıl, **yigitlerüñ** oğşadı... [D21V12]
Babam **at** segirdişüme baķsun kıvansun, **oh** atışuma baķsun güvensün... [D22]
Dirse Hıanuñ hatunı ođlançuđımuñ ilk avıdur diyü atdan **ayđır** deveden **buğra** koyundan **koç** kırdurdu... [D23 V13]
Kapaķ kaldurdu Dirse Hıanuñ yüzine baķdı. [D23 V13]
Çadırup Dirse Hıan'a soylar, görelüm hıanum **ne** soylar: [D23 V13]
Yilisi kara kıazılık **atuñ** butun bindüñ [D24]
Kuru kuru çaylara **şu** şaldum. [D24]
Aç görsem toyurdum, **yalınçaķ** görsem tonatdum. [D24]
Depe gibi **et** yığdum, göl gibi **kımız** sağurdum. [D24]
Dilek ile **bir oğul** güç-ile buldum. [D24]
Karışu yatan Ala Tağdan **bir oğul** uçurduñ-ise digil maña. [D25]
Kamın aķan yügrük şudan **bir oğul** aķıtduñ-ise digil maña. [D25]
Aşlan-ile kaplıana **bir oğul** yidürdüñ-ise digil maña. [D25]
Kara tonlu azđun dinlü kãfirlere **bir oğul** aldurduñ-ise digil maña. [D25]
Ağır hazine bol leşker alayın. [D25]
Yiñüm-ile alça **kanum** silmeyinçe [D25]
Karığa kızđun **kan** görüp ođlanuñ üstine kınmak ister-idi. [D26]
Çadıruban oğlançuğına soylar, görelüm hıanum **ne** soylar: [D27]
Böyle diğeç ođlanuñ kılağına ses toķındı. **Baş** kaldurdu, yalabıdaķ gözin açdı anasınuñ yüzine baķdı. [D28]

Soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D28]
Böyle digeç kırk ince kız yayıldılar, **tağ çicegi** divşürdiler. [D29]
...**kıl sicim** ağ boynına taçalum... [D29]
...**kıl sicim** boynına taqdılar, ağ etinden kan çıkınça dögdiler. [D30]
Oğlançuğına karşı varup soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış, aydur: [D30
V17]
...**kıl sicim** ağ boynına taqdılar... [D30 V17]
...kırk **yigidün** boyuña alğıl... [D30 V17]
...kolça **kopuzum** elüme virün... [D31 V18]
Soylar, görelüm hanum **ne** soylar: [D32]
Menüm için geldün-ise **oğlançuğum** öldürmişem. [D33]
Oğlan burada babasına soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D33]
...kırk yigidine **dülbend** şaldı... [D34]
Hanlar hanı Han Bayındır oğlana **biglik** viridi, **taht** viridi. [D34]
Kara ölüm geldüğünde **kiçit** virsün. [D35 V20]
...**devletün** Hıak artursın. [D35V20]
Tıksan yirde **ala kalı ipek** döşemiş-idi. [D36]
...maħbub kâfir kızları kalın Oğuz biglerine **şagrak** sürüp içerler-idi. [D36]
Ünüm añañ bigler **sözüm** diñleñ bigler, yata yata yanumuz ağrıdı... [D36]
...**sığın geyik** yıkalum... [D36 V54]
...üç yirde depe gibi **taş** yığdı... [D39 V55]
...saña **biglik** alı virelüm. [D40]
İtüm-ile bir yalağda **yundım** içen azgun kâfir. [D41]
Altuñdağı alaca **atuñ** ne ögersin... [D41]
Bilegüñde tıksan **okuñ** ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]
...**oh** sepdiler. [D41 V56]
Erenler evreni Karaçuk Çoban şapanınuñ ayasına **taş** kodı atdı. [D41 V56]
Yarımasun yarçımasun bu çoban bizüm **hepümüz** kırar ola-mı didiler, dahı
turmayup kaçdılar. [D42]

...kāfirler leşinden **bir büyük depe** yığdı... [D42]
...**od** yakdı, daħr kepeneginden **ķurumsı** idüp yarasına basdı... [D42]
...ķara deve eñsemden **ķarvar** gördüm... [D43 V57]
...ķarġu gibi ķara **ķaķum** uzanur gördüm... [D43 V57]
Oġlum Uruz **oh** atanda puta ķalmıř. [D44]
Ķara ķoķ atlar gördüğünde kişneşdüren [D45]
Ķızıl deve gördüğünde buzlaşduran [D45]
Aġķa koyun gördüğünde **ķuyruķ** ķarpup ķamķılayan [D46]
Ķanlı **ķuyruķ** üzüp ķap ķap yudan [D46]
Ünüm ańla **sözüm** dinle [D47 V59]
...tavla tavla řahbaz **atlaruń** kafir binmiř, ķatar ķatar **ķızıl develeruń** kafir yetmiř... [D48]
...üç yüz **kafir** öldürdüm ġaza itdüm... [D48]
Ķońur **atuń** virgil mańa. [D48]
Ķara polat öz **ķılıcuń** virgil mańa [D49]
řadaġuńda seksen **oķuń** virgil mańa [D49]
Aġ tozluķa ķatı **yayuń** virgil mańa [D49]
Aġam Ķazan sen **ivüń** almaġa gider-iseń... [D49 V60]
Beli aġam Ķazan, ġiceden bir **ķuzı** pişürüp-dururam, ġel bu aġaķ dibinde inelüm, yiyelüm didi. [D49 V60]
... karnuń aķıġur, men sańa bu aġaķ-ile **yimeķ** piřürürin didi. [D50]
...boyı uzun Burla Ĥatunını getürüp **saġraķ** sürdürmek gerek didi. [D51 V61]
...**ķara ķavurma** piřürüp kırķ big ķızına iletüń... [D52]
...her kim yidi ol degül, her kim yimedi oldur, aluń ġelüń **saġraķ** sürsün didi. [D52]
[D52]
...ġörelüm ġanum **ne** soylar: [D52]
...**ķara ķavurma** idüp kırķ big ķızına iletün... [D53]
...çeküń döřegümüze **saġraķ** sürdürölüm dimiřler. [D53]
...aġzuń ile burnuńdan **ķan** řorlada-y-idüm... [D53]

...**ķara ķavurma** itsünler kırķ big kıızınıñ öñine iletsünler... [D53]
Bağrum-ile **yüregüm** ne tağlarsın. [D54]
...görelüm ħanum **ne** soylamış: [D55]
Başuñ ala baķar olsam başsuz ağaç [D56]
Dibüñ ala baķar olsam dipsüz ağaç [D56]
Her atanda on iki batman **taş** atar-idi. [D56 V64]
...görelüm ħanum **ne** soylamış: [D57]
Ağır **ħazinem** bol **aķçam** getürüp-durursın. [D57]
Tavla tavla şahbaz **atlarum** getürüp-durursın. [D58]
Ķatar Ķatar **develerüm** getürüp-durursın. [D58]
Tavla tavla şahbaz **atlaruñ** / Ķatar Ķatar **develerüñ** getürmişüz. [D58]
Şahbaz şahbaz atlar Ķarıyupdur **ķulun** virmez. [D59]
Ķızıl kıızıl develer Ķarıyupdur **ķöşek** virmez. [D59]
Mere kâfir Ķazanuñ anası Ķarıyupdur **oğul** virmez. [D59]
Çal **ķılıcuñ** Ķardaş Ķazan yetdüm didi. [D60]
...altmış tutam ala gönderinüñ uçında **er** böğürden... [D60]
Çal **ķılıcuñ** ağam Ķazan yetdüm didi. [D60]
Çal **ķılıcuñ** ağam Ķazan yetdüm didi. [D60]
...ağ boz atnuñ yilisi üzerinde **ķar** tırduran Ķaflet Ķoca oğlı Şir Şemseddin
çapar yetdi. [D61]
Çal **ķılıcuñ** ağam Ķazan yetdüm didi. [D61]
Çal **ķılıcuñ** ağam Ķazan yetdüm didi. [D61]
Çal **ķılıcuñ** ağam Ķazan yetdüm didi. [D61 V66]
Altmış ögeç derisinden **ķürk** eylese... [D61 V66]
...altı ögeç derisinden **ķulah** itse... [D61 V66]
Çal **ķılıcuñ** bigüm Ķazan yetdüm didi. [D62]
Çal **ķılıcuñ** ağam Ķazan yetdüm didi. [D62]
...ilden çıķup Aygır Gözler Suyından **at** yüzdüren... [D62]

Çal **kılıcuñ** ağam Kazan yetdüm didi. [D63]
Ol gün muhannetler **şapa yir** gözetdi. [D63]
Cılasun çoç yigitlere kalaba **ölke** viridi, **şahvar cübbe çuça** viridi. [D65]
...āmin diyenler **dizār** görsün... [D66]
Böyle digeç kalın Oğuz bigleri **yüz** göge tutdılar, **el** kaldurup... [D68]
...Allah Ta'āla saña bir **oğul** virsün didiler. [D68]
...Allah Ta'āla maña da bir **kız** vire didi. [D68]
Kalın Oğuz bigleri **el** kaldurdılar... [D69]
...Allah Ta'āla saña da bir **kız** vire didiler. [D69]
Bigler Allah Ta'āla maña bir **kız** vireçek olur-ise, siz tanık oluñ... [D69]
Bunuñ üzerine bir kaç zaman kiçdi, Allah Ta'āla Pay Püre Bige bir **oğul**, Pay Piçen Bige bir **kız** viridi. [D69]
Mere bezirganlar Allah Ta'āla maña bir **oğul** viridi, varuñ Rum iline menüm oğlum için yahşı **armağanlar** getürüñ menüm oğlum böyüyinçe didi. [D69 V22]
Dan dansuñ **ala yahşı armağanlar** aldılar. [D69 V22]
Pay Pürenüñ oğlı-y-içün bir deñiz kulunu **boz ayğır** aldılar, bir ağ tozlu **katı yay** aldılar, bir dağı **altı perlü gürz** aldılar. [D70]
Yigit yigit big yigit, sen benüm **ünüm** aña **sözüm** diñle... [D71 V23]
... **kara başum** götürdüm saña geldüm... [D71 V23]
Bu kez oğlan **şarab** içir-iken içmez oldı... [D72]
Kāfir dağı düşüben bir yirde **aķça** üleşmekde-y-idi. [D72]
... aña **armağan** aparsavuz gerek idi didiler. [D73]
Babası sevindi, **çetir otağ**, **ala şayvan** dikdürdi, **ipek halıçalar** şaldı, kiçdi oturdu. [D73]
Oğlan bazirganlar huşuşından bir **söz** söylemedi... [D74]
Beli baş kesdi, kan dökdi, **adam** ahtardı didiler. [D74 V25]
Ünüm aña **sözüm** diñle Pay Püre Big [D75]
Allah Ta'āla sana bir **oğul** virmiş tuta virsün [D75]
Ağ **sancağ** götürende müsülmanlar arħası olsun [D75]

Allah Ta'ala senüñ oğlına **aşut** virsün [D75]
Çanlu çanlu sulardan kiçer olsa **kiçüt** virsün. [D75]
...varuñ bundan **pay** dileñ görüñ **ne** dir didi. [D76 V26]
Çışırça yinge dirler bir hatun var-idi, ilerü vardı **pay** diledi: [D77]
Hey big yigit bize dağı bu geyikten **pay** vir didi. [D77]
Oh atdılar, Beyrek kızuñ oğın yardı. [D79]
Oğul dan dansuğ bu gün Oğuzda **ne** gördüñ? [D80]
Ayduz: **Ne** göreyim, oğlı olan ivermiş, kızı olan köçürmiş. [D80]
Oğul sen **kız** dilemezsin kendüñe bir **hampa** ister-imişsin... [D81]
Ay oğul Banu Çiçegüñ bir delü çardaşu vardur, adına Delü Çarçar dirler, **kız** dileyeni öldürür. [D81]
...bâri Bayındır Hanuñ tavlasından **iki şahbaz yügrük at** getirüñ... [D82]
Çarşu yatan çara **tağüñ** aşmağa gelmişem [D83]
Dedeyi çova çova Delü Çarçar on beleñ **yir** aşurdı. [D84]
Dedenüñ anısı anıtdı, Tañrıya şıgındı, **ism-i 'azam** okıdı. [D84]
Dede kız çarındaşumuñ yolına ben **ne** ister-istem virür-misin? [D85]
Virelüm didi, görelüm **ne** istersin. [D85]
Biñ **buğra** getirüñ kim **maya** görmemiş ola, biñ dağı **ayğır** getirüñ kim hiç çışrağa aşmamış ola, biñ dağı **çoyun** görmemiş **çoç** getirüñ, biñ-de **çuyruksuz çulaksuz köpek** getirüñ, bin dağı **püre** getirüñ maña didi. [D85]
Delü ne çadar **mal** istedi? [D86]
Yarimasun yarçimasun, Delü Çarçar eyle **mal** istedi ki hiç bitmesün didi. [D86 V31]
Hele **ne** diledi? [D86 V31]
Biñ **ayğır** dileyüpdür kim çışrağa aşmamış ola, bin dağı **buğra** diledi kim **maya** görmemiş ola, biñ-de **çoç** dileyüpdür **çoyun** görmemiş ola, biñ-de **çuyruksuz çulaksuz köpek** diledi, biñ dağı **haraça çaraça püreler** diledi. [D86 V31]
Dağı kendüsi tavla tavla atlarına vardı **biñ ayğır** seçdi, develerine vardı **biñ buğra** ner seçdi, çoyunlarına vardı **biñ çoç** seçdi. [D87]

Dede orut dağı biñ **uyruqsuz ulaqsuz kpek**-ile biñ dağı **pre** buldı. [D87]

Oğuz zamanında bir yigit ki ivlense **oh** atar-idi oı ne yirde dşse anda **gerdek** diker-idi. [D89]

Niçe sağt olmayalum, sen **ızıl aftan** geyersin biz **ağ aftan** geyerz didiler. [D89]

Beyregn babası **aba aru** gtrp yire aldı... [D91]

ızı gelini as as glmez oldu, **ızıl kına** ağ eline yakmaz oldu. [D91]

Yidi ız ardaşı **ağ** ıardılar **ara tnlar** geydiler... [D91]

...**ırđap uğa altun aça** virr-idm... [D93]

...ız **ardaşum** virr-idm didi. [D93]

Meger Beyrek buňa bir **kmlek** bađıqlamıř-idi, geymez idi, řaqlar-idi. [D93]

nm ağla **szm** diğle argış [D95]

Benm yidi ız **arındaşum** sorar olsam şağ-mı argış [D95 V36]

Yidi ız **ardaşuğ** yidi yol ayırında yırtar grdm Bamsı [D96]

aba **aru** gtrdı yire aldı, aydur: [D97]

ız dağı **urđan** getrp Beyregi hişardan aşağa şalındurdu. [D99]

Bir **at** bulur-istem ttayım bineyim didi. [D99]

ara tnuz etinden **yağnı** yidrdğ doyamadum. [D100]

Mere ozan **opuzuğ** mağa virgil... [D101]

...hem trmayup **taş** yığarlar. [D101]

Mere obanlar bir kişi yolda **taş** bulsa yabana atar... [D101]

Beyrek bağdı grdı kim kişi ız arındaşı bığardan **şu** almağa gelir... [D102 V40]

ağırubanı burada şoylar, grelm đanum **ne** şoylar: [D102 V40]

ağırup Beyrek şoylar, grelm đanum **ne** şoylar: [D105]

ızlar vardılar **yimek** getrdiler... [D105 V42]

...dğnde elme **aftan** virrler, gir aftanuğuz vireyim didi. [D106]

şoylamış grelm đanum **ne** şoylamış: [D106]

Egnümüzden **kaftanumuz** alduğı yok. [D106]
Başumuzdan **giceligümüz** alduğı yok. [D107]
Buynuzı burma **koçlarımız** alduğı yok didi. [D107]
Ne siz kaluñ ne Beyrek kalsuñ, bir **eski kaftan** virdüñüz... [D107 V43]
...benüm **başum** benüm **beynüm** alduñuz diyüp... [D107 V43]
... vardı bir **eski deve çuvalı** buldı... [D107 V43]
Gördi düğünde güyegü **oh** atar. [D107 V43]
...kızuñ karadaşı Delü Karçar bile **oh** atarlar-idi. [D107 V43]
Götürdi öñine bırağdı, daz yirde **turgay** atmağa yahşı didi. [D108]
Aygır virüp alduğum ağ tozlu katı yayum / **Buğa** virüp alduğum boğma
kirişüm / Buñlu yirde kodum geldüm. / Otuz toköz yoldaşum iki argışum didi.
Adam gönderdi Beyregi kığırdı. [D109]
Ünüm aña **sözüm** diñle [D110]
Mere delü ozan menden **ne** dilersin, **çetirlü otağ**-mı dilersin, **kul karavaş**-mı
dilersin, **altun aqça**-mı dilersin vireyim didi. [D111]
...görelüm hanum **ne** soyladı: [D113]
Kol şaluban oynaya didi. D114]
Maşraba almış şuya varmış [D115]
Kızıl altun getürüñ han kızına **tırnağ** yonuñ [D115]
...görelüm hanum **ne** soylamış: [D115]
Kargu gibi kara **şaçuñ** yolduñ-mı kız? [D115]
Kara gözden acı **yaşuñ** dökdüñ-mi kız? [D115]
Güz alması gibi al **yañağüñ** yırtduñ-mı kız? [D115]
Kargu gibi kara **şaçum** yolduğum çok. [D115]
Güz alması gibi al **yañağum** yırtduğum çok. [D116]
Senüñ ivüñ üzerine **şğın geyik** yıkmadum-mı? [D116 V49]
Oh atanda men senüñ oñunu yarmadum- mı. [D116 V49]
Beyrege dayalar **kaftan** geyürüp tonatdılar. [D117]
Şahbaz atuñ karımıñ-idi **kulun** virdi ağır. [D117]

ızıl develerüñ arımış-idi **kösek** viridi aır. [D117]

Ağ koyunuñ arımış-idi **uzı** viridi aır.[D117 V50]

ayın ata ayın ana muştulık maña **ne** virürsüz didi. [D117 V50]

Mere **od** getürüñ. [D119 V51]

...yirine **mescid** yaptılar. [D121]

Bañ bañlatdılar, ‘aziz Tañrı adına **udbe** oıtdılar. [D121]

Bu kırk yigidüñ bir açına Hın azan, bir açına Bayındır Hın **ızlar** virdiler.
[D121]

ırk yırede **ota** dikdi. [D121]

...birer **oh** atdı. [D121]

...āmin āmin diyenler **didār** görsün. [D122 V53]

ırğap ırğap adır **ota** bağışlar-idi, atar atar **develer** bağışlar-idi. [D123
V69]

Oğlı Uruz arşusunda **yay** söykenüp turur-idi. [D123 V69]

İlerü geldi, diz çökdi, babasına ağırup şoylar, görelüm hınım **ne** şoylar:
[D124]

Ünüm añla **sözüm** diñle ağım azan [D124]

azan big aladı, oğlanuñ yüzine badı, ağırup şoylar, görelüm hınım **ne**
şoylar: [D124 V70]

...**uldı** alupdur... [D125]

...**uldı** alupdur... [D125]

anlı Oğuz içinde **uldı** almaduñ [D125]

Yay çekmedüñ **oh** atmaduñ... [D125]

Yarınki gün zaman dönüp ben ölüp sen alıçak **tacum tahtum** saña virmeyeler
diyü... [D125]

Uruz burada şoylamış, görelüm hınım **ne** şoylamış: [D125]

...men senden **ne** gördüm **ne** öğrenem didi. [D125]

A bigler Uruz hub söyledi, **şeker** yidi, bigler siz yiñüz içüñüz **řohbetüñüz**
tağıtmañuz... [D126]

...**oĥ** atduğum yirleri... [D126]
...**şıĥın geyik** yıkdı. [D126 V71]
Gök alañ görklü çemene **çadır** tikdi. [D126 V71]
Baba içinde big **yigitler** öldürseler... [D128 V72]
Oğul biñ **kafir** öldürseñ kimse senden... [D128 V72]
Uruz burada soylamış, görelüm ĥanum **ne** soylamış: [D129]
Bidevi **atum** şaĥlar-idüm bu gün için [D129]
Kara polat öz **kılıcum** şaĥlar-idüm bu gün için [D129]
Egni bek demür **tonum** şaĥlar-idüm bu gün için [D129]
Yiñ yaĥalar dikdüreyim senüñ-içün. [D129]
Başumda **ķunt işuĥlar** şaĥlar-idüm bu gün için [D129]
Kırķ **yigidüm** şaĥlar-idüm bu gün için [D129]
Aşlan **adum** şaĥlar-idüm bu gün için [D130]
Kazan burada soylamış, görelüm ĥanum **ne** soylamış: [D130]
Menüm **ünüm** añla **sözüm** diñle [D130]
Uruz burada soylamış, görelüm ĥanum **ne** soylamış: [D131]
Baba **oĥul** kazanur ad için [D131]
Kazan burada soylamış, görelüm ĥanum **ne** soylamış: [D131 V73]
Adam öldürüp...[D131 V73]
Menüm şavaşduĥum menüm döĥişdüĥüm / Menüm çekişdüĥüm menüm
ķılıçlaşduĥum / Görgil öĥrengil ve hem bize pusu olĥıl oĥul didi. [D131 V73]
Ol gün namerdler muĥannetler **sapa yir** gözetdi. [D132]
Ķıl urĥan aĥ boynına taĥdılar. [D134]
Bigler Tañrı bize bir kür **oĥul** virmiş... [D134]
...atdan **ayĥır**, deveden **buĥra** koyundan **ķoç** kırdurdi. [D135 V75]
Ķapak ĥaldurdi, Kzananuñ yüzine toĥrı baĥdı... [D135 V75]
Kzana soylamış, görelüm ĥanum **ne** soylamış: [D135 V75]
Oĥluñ-ile yilisi ĥara ĥazılık **atuñ** butun bindüñ [D136]

Semüz **etüñ** yükletdüñ girü döndüñ. [D136]
Aşılan aşılan kayalardan **Qazan oğlan** uçurduñ-mı? [D136]
Qarđu cıda oynadanlar vardı geldi. [D137 V76]
Altun cıda oynadana yā Rab noldı? [D137 V76]
Quru quru çaylara **şu** şaldum. [D138]
Umanına usanına **aş** yidürdüm. [D138]
Aç görsem toyurdum **yalınçaq** görsem tonatdum. [D138]
Qarşu yatan qara tağdan / Bir **oğul** uçurduñ-ise digil maña. [D138]
Qamın aqan yügrük şudan / Bir **oğul** uçurduñ-ise digil maña. [D138]
Azğun dinlü kāfirlere / Bir **oğul** tutdurduñ-ise digil maña. [D138]
Ağır **leşker** bol **hazine** alayın. [D138]
Yiñüm-ile alça **qanum** silmeyinçe [D139]
Qara tırnaq ağ yüzüme çalayın-mı? [D139]
Güz alması kibi al **yañaqlarum** yırtayın-mı? [D139]
Çenberüme alça **qanum** dökeyin-mi? [D139]
Ağır şiven senüñ orduña qoyayın-mı? [D139]
Torumçuğum aldurmışam buzlayayın-mı? [D139 V77]
Qulunçuğum aldurmışam kişneyeyin-mi? [D139 V77]
Quzıçağum aldurmışam mañrıyayın-mı? [D139 V77]
Qara yirde **ağ otağlar** dikem dir-idüm. [D140]
Oğlana **qara kepenek** geydürmişler-idi, qapu işigi üzerinde arqurı bıraqqmışlar-
idi, giren başar çıkan başar-idi. [D142]
...kim **cevşen** geyer. [D142]
Babasına oğlan qarşu geldi, şoylar, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D142]
Berü gelgil a big baba
Nirede bildüñ benüm tutsaq **olduğum** [D142]
Hanum baba qorharam / Segirdür-iken qoñur **atuñ** sürçdüresin. [D143]
Ėafillüçe güzel **başuñ** kesdüresin. [D143 V79]

Ayğır **atum** boğazlayup **aşum** virsün. [D144]
Oğlan bir dağı soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D145]
Çaytabanda kızıl deve esen olsa **torum** virür. [D145 V80]
Ağayıda ağça koyun esen olsa **kuzi** virür. [D145 V80]
Menden yigrek Kâdir size **oğul** vire. [D145 V80]
Han Kazan burada soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D145 V80]
Koñur **atum** yorıltnmışam senüñ-içün. [D145 V80]
Çaytabanlar qarisa **torum** virmez. [D147]
Kara koçlar qarisa **kulun** virmez. [D147]
Senden Yigrek kâdir bize **oğul** virmez. [D147]
Kala ölke vireyin saña didi. [D149]
İlgayuban kara **tağum** yıkan Kazan. [D149 V82]
Kölgelüçe kaba **ağacum** kesen Kazan. [D149 V82]
Pıçak alup **kanatlarum** kıran Kazan [D149 V82]
Çal **kılıcuñ** yetdüm Kazan didi. [D149 V82]
Çal **kılıcuñ** kardaş Kazan yetdüm didi. [D150]
...altmış tutam ala gönderinüñ uçında **er** böğürden... [D150]
Çal **kılıcuñ** ağam Kazan yetdüm didi. [D150 V83]
Çal **kılıcuñ** ağam Kazan yetdüm didi. [D150 V83]
Çal **kılıcuñ** hanum Kazan yetdüm didi. [D151]
Çal **kılıcuñ** ağam Kazan yetdüm didi. [D151]
Ol gün nâmerdler **sapa yir** gözetdi. [D152 V84]
Ağça Kala Sürmelüye gelüp Kazan **kırk otak** dikedürdi. [D153]
Yidi gün yidi gece yime içme oldı. kırk ivlü kul-ile kırk **câriye** oğlı başına çevürdi... [V84]
Cılasun erenlere **kala ölke** virdi, **cübbe çuça** virdi. [D153]
Bir kuru çayuñ üzerine bir **köpri** yapdurmış-idi. [D155]
Kiçeninden **otuz üç aqça** alur-idi, kiçmeyeninden döge döge **kırk aqça** alur-idi. [D155]

Bağ bağ mere delü kavat menüm **birliğüm** bilmez... [D156]

Çağırup Delü Dumrul şoylar, görelüm hanum **ne** şoylar: [D157]

Bir iki **gögerçin** öldürdi. [D159]

Ne söyledüm bilmedüm. [D160]

Delü Dumrul burada soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D161]

‘Azrā’ ile nidā eyledi kim çün delü kavat menüm **birliğüm** bildi... [D161]

...görelüm hanum **ne** soylamış: [D161]

...yā ‘Azrā’ il Delü Dumrul canı yirine **can** bulsun, anuñ canı azad olsun didi. [D161]

Mere Delü Dumrul Allah Ta‘ālanuñ emri böyle oldı kim Delü Dumrul can yirine **can** bulsun, anuñ canı azad olsun didi. [D161]

Men niçe **can** bulayım, meger bir koca babam bir qarı anam var, gel gidelüm... [D161]

Küfür **söz** söyledim [D162]

Baba senden **can** dilerem virür-misin [D163]

Toğduğında tokuz **buğra** öldürdüğüm aşlan oğul [D163]

Babamdan **can** diledüm ana virmedü [D164]

Senden **can** dilerem ana [D164]

Canuñ maña virür- misin [D164]

Qargu kibi kara **şaçuñ** yolar-mısın ana didi. [D164]

Anası burada soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D164]

...babañ yanına varduñ **can** virmedi, ağ pürçeklü anañ yanına varduñ **can** virmedi...[D166]

Yad kıızı halalum var, andan menüm iki oğlançuğum var, amanatum var ışmarlaram anlara, andan soñra menüm **canum** alasin didi. [D166]

Babama vir didüm **can** virmedi [D166]

Anama vardum **can** virmedi [D166]

‘Avrat burada soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D167]

Ne dirsın **ne** soylarsın [D167]

Sovuđ sovuk **sularuñ** / İçer olsam menüm şanum olsun [D167]

Altun **aķçañ** ģarcayur olsam menüm kefenüm olsun. [D167]

Tavla tavla şahbaz **atuñ** [D167] / Biner olsam menüm tabutum olsun.

Ulu yollar üzerine / **İmaratlar** yapam senüñ için [D168]

Aç görsem toyrayım senüñ-içün. [D169]

Yalıñçaķ görsem tonadayım senüñ-içün. [D169]

Řañlı Koca aydur: Oğul sen **ķız** istemez-imişsin bir **cılasun bahadır** ister-imişsin, anuñ arķasında yiyesin içesin ģoř kiçesin. [D171]

Řañlı Koca aydur: Oğul **ķız** görmek senden, **mal rızķ** virmek benden didi. [D171]

... **ķız** bulımadı, kayıtdı girü döndi ivlerine geldi. [D171]

Oğul **ķız** bulduñ-mı? [D171]

Çan Turalı aydur? Yıkılsın Oğuz illeri, maña yarar **ķız** bulımadum baba didi. [D172]

Babası aydur: Hey oğul **ķız** dileyü varan böyle varmaz. [D172]

Oğul řabaģ varup öylen gelmek olmaz, öylen varup aģşam gelmek olmaz, oğul sen mala becid ol yığ, men saña **ķız** arayı gideyim didi. [D172]

Řañlı Koca sevini kıvanı öru tırdı, ağ řaķallu **pir ķocalar** yanına bıraķdı. [D172]

İç Oğuza girdi, **ķız** bulımadı. [D172]

Sağına solına iki ķořa **yay** çeker-idi. [D172]

Canum baba maña yarar **ķız** buldun-mı? [D174]

Řañ Turalı aydur: Altun **aķça-mı** ister, **ķatır biserek**-mi ister? [D174]

...**ķul ķaravař** getüreyim... [D174]

Hay canum oğul hüner didüğüm ol degül, ol ķız için üç **canavar** saķlamıřlar... [D175]

Řañlı Koca burada şoylamış, görelüm ģanum **ne** soylamış: [D175]

Ne soylersin **ne** aydursın canum baba [D176]

Atlu batup çıķamaz anuñ balçığına **ķumlar** döşeyem [D176]

...**çadır** dikdiler. [D177]

Oğuzdan Kıan Turalı dirler bir yigit var imiş, **kızuñ** dileyü geli yorır didiler. [D178]

Ak **çadır** dikdiler, **ala kıalı** döşediler, **ağça koyun** kırdılar, **yidi yıllık al şarab** içürdiler. [D178]

Meger kıız meydanda bir **köşk** yapdurmış-idi. [D178]

Cemi' yanında olan kıızlar **al** geymişler-idi, kendü **şaru** geymiş-idi... [D178]

Kıan Turalı geldi, kıara saykıalu teküre **selam** virdi. [D179]

Ala kıalı döşediler, oturdı. [D179]

Hey kırık işüm kırık yoldaşum niye ağlarsız, kıolça **kopuzum** getirüñ... [D181]

Yilisi kıara kıazılık **atuñ** binmedüñ-mi [D181]

Kıaravaşlar **inek** şağar görmedüñ-mi [D181]

...buğanuñ alnına bir **yumruk** eyle urdı-kim... [D182]

Pıçak çıkarup derisini yüzdi. [D183]

Canavarlar serveri aslandur, anuñ-ile dağı **oyun** gösterün, kıızı andan soñra virelüm didi. [D183]

Mere alça **kopuzum** ele aluñ... [D183]

Yoldaşları burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D183]

Ağça sazlar içinde **şaru gönler** görüben taylar başan [D184]

Burada yoldaşları şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D186]

Yilisi kıara kıazılık **atuñ** butun bindüñ [D186]

Ala gözlü **yigitlerüñ** yanuña alduñ [D186]

Ulu kıçi kıalmaya **söz** idine [D187]

Ğafillüçe görklü **başuñ** keser [D187]

Kıarşuña ala kıaz geldi **şahinüñ** atmaz-mısın [D187]

...görelüm hanum **ne** şoylamış: [D187]

Arkıasından iki **kayış** kııkardı, tekürüñ öñine bırakdı, aydur: [D189]

Kırık yirde **otağ** dikdürdi, kırık yirde **kızıl ala gerdek** dikdürdi. [D189]

Yidi gün yidi gice yortdı, Oğuzuñ serhaddına kııkdı, **çadır** dikdi. [D190]

Menüm muhiblerüm çokdur, nāgāh ılgar-ile gelmesün, tutuban **yigidüm** öldürmesünler... [D191]

Meger hanum tekür peşiman oldu. Üç **canavar** öldürdüğü-y-içün... [D191]

İçin kara tonlu gök demürlü altı yüz **kāfir** seçdi. [D192]

Şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D192]

Ġafil olma kara **başuñ** kaldur yigit [D192]

Ala kıyma görklü **gözüñ** açgıl yigit [D192]

Yataçak **yir-mi** bulduñ **yurt-mı** bulduñ noldı saña diyü çağırdı. [D192]

Ne söylersin görklüm didi. [D193]

Haber şordılar, görelüm niçe şordılar: [D194]

Burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D196]

Ġafillüçe **başlar** kesen [D196]

Ġafillüçe senüñ **başuñ** men keseyin-mi [D196]

Alça **kanuñ** yir yüzine tökeyin-mi [D196]

Ġara **başuñ** terkiye aşayın-mı [D196]

Selcen Ġatun burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D196]

Ġan Turalı bildi kim bu **yağı** başup tağıdan Selcen Ġatundur. [D197]

Yilisi kara kazılığ **atuñ** bindüğüñde [D197]

Ġan Turalı şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D199]

Yir başmayup yoriyan selvi boylum [D199]

Selcen Ġatun dağı burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D199]

Ala geyik şığın geyik kovar idüm [D200]

...**ağ boz atlar** binüben yortışdılar, big babası yanına irişdiler. [D200]

Gök ala görklü çemene **çadır** dikdi. [D200]

Atdan **aygır** deveden **buğra** koyundan **koç** kırdurdi. [D200]

...āmin diyenler **dizār** görsün... [D201]

Çok **tağlar dere depe** kiçdi. [D202]

Altmış batman **gürz** şalar-idi, katı möhkem **yay** çeker-idi. [D203]

Çalkdı Bayındır Hanuñ nazarına vardı, **yüz** yire kodı, aydur: [D204 V87]
Devletlü han meded maña **leşker** vir... [D205]
Evvel Demür Çapu Dervendinde big olan, çargu süñü uçında **er** böğürden...
[D205]
Ayğır Gözler Suyından **at** yüzdüren... [D205]
Üç kerre **yağı** görmese kan ağlayan Toğsun oğlı Rüstem bile varsun didi.
[D206]
Ejdehalar ağzından **adam** alan Delü Evren bile varsun didi. [D206]
...görelüm hanum **ne** soyladı, aydur: [D206 V88]
Bigler gafillüçe kara başum gözüm uyhuda iken düş gördi, ala **gözüm** açuban
dünya gördüm...[D206 V88]
... ağ boz atlar çapdurur **alplar** gördüm... [D206 V88]
... gimi yapup **kömlegüm** çıkardum **vilken** kurdum... [D206 V88]
...öteki kara tağuñ bir yanında alnı başı balçır bir **er** gördüm... [D207]
Biş aqçalı '**ulufeçiler** yoldaş itdüñ [D208]
...bunlara muqabil oldu, **er** diledi. Çıyan Selçük oğlı Delü Tundar yirinden turı
geldi, altmış tutam süvri cıdasın qoltuq kısıp ol kafiri çarsusından süsem didi,
süsemedi. [D209]
Nemrud göge **oh** atdı. [D210]
...görelüm hanum **ne** soylamış: [D211]
Ala gözlü görklü **halalum** yüklü kodum [D211]
Yigenek burada soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D211]
Ala gözlü görklü **halaluñ** yüklü koduñ aşlan oldı didi. [D212]
...**mescid** yaptılar. [D212]
Aziz Tañrı adına **kutbe** oqıtdılar. [D212 V92]
Çaçup gider-iken Aruz Çocanuñ oğlançuğı düşmiş. Bir **aşlan** bulup götürmiş
beslemiş. [D213]
Bir **aşlan** bulup götürmiş beslemiş. [D213]

Ḥanum sazdan bir aṣlan çıkar, at urur, apul apul yorıyışı adam kibi, at başuban **kan** sömürür. [D213]

...gel yaḥşı **at** bin... [D214]

Perri kıızı geldi, aydur: Çoban **amanatuñ** gel al... [D216]

Bir kaç **daya** getürdiler, helāk itdi. [D217]

...parmağına bir **yüzük** kiçürdi... [D217]

...**adam** aldı, böyük ḥarāmi oldı. [D218]

Üzerine **bir kaç adam** gönderdiler, **oḥ** atdılar batmadı... [D218]

Oğuzdan daḥı **adam** yimege başladı. [D218]

...atup elli altmış **adam** helāk eyledi. [D218]

Günde **altmış adam** virüñ yimege didi. [D219]

Dede Ḳorḳut aydur: Bu vech-ile sen **adam** ḳomaz dükedürsin didi, amma günde iki adam ile **biş-yüz koyun** virelüm didi. [D219]

Depegöz aydur: Ḥoş öyle olsun, evet, hem maña **iki adam** virüñ yimegüm benüm pişürsün men yiyeyim didi. [D220]

... hem günde iki adam ile **biş-yüz koyun** istedi didi. [D220]

Basaṭ ṣimdi aḳından geldi, varayın, bolayki maña **bir esir** vire-y-idi... [D221]

...**oḡlançuḡum** ḳurtara-y-idüm didi. [D221]

Basaṭ aydur: **Ne** dilersin? [D221]

... **ḳarḡu cıda** oynadanlar ildüremedi... [D221]

...günde **iki adam biş yüz koyun** istedi... [D222]

Ḳarındaşı-y-içün şoylamış, görelüm ḥanum **ne** şoylamış: [D222]

Ḳırañ yirde tikilmiş **otaḥlaruñ** [D222] / O zalım yıḳdurdı ola ḳardaş.

Yügrük olan **atlaruñ** tavlasından / O zalım seçdürdi ola ḳardaş. [D223]

Biserek biserek **develerüñ** ḳaṭarından [D223] / O zalım ayırdı ola ḳardaş.

Şölenüñde ḳırduḡuñ **ḳoyunuñ** [D223] / O zalım ḳırdurdı ola ḳardaş.

Güvencüm-ile getürdüḡuñ **geliñçüḡuñ** [D223] / O zalım senden ayırdı ola ḳardaş.

Ol ḥatun kişiye bir **esir** virdi... [D223]

Bigler ardaş uçına Depegöz-ile buluşuram, **ne** buyurursız didi. [D224]

Babası ağladı, aydur: Oğul **ocağum** issüz koma... [D225]

Bilügenden bir tütam **oh** çıkardı biline şokdı... [D225]

Basat Depegözün başı uçına geldi, **apa** aldurdu, badı görđi-kim gözi etdür.
[D226]

Ay şakar o menüm nireden helāk **olaağum** bildün... [D228]

Vardı bir **ağa** getürđi ılıca tıtdı... [D230]

ağırıp Depegöz şoylamış, görelüm **ne** şoylamış: [D231]

Basat Depegöze şoylamış, görelüm anum **ne** şoylamış: [D231]

Basat Depegöze şoylamış, görelüm anum **ne** şoylamış: [D231]

aba ‘**alem** götüren anumuz Bayındır an [D231]

Menüm **adum** şorar-iseñ Aruz oğlı Basatdur didi. [D232]

ara polad öz **ılıcum** tartmayına [D232]

afalu börklü **başuñ** kesmeyine [D232]

Ala **anuñ** yir yüzine tökmeyine [D232]

alın Oğuz biglerinden ‘**ahdum** bozam dir-idüm [D232]

Ağır **manılı** taş-ile atam dir-idüm [D233]

Tokuz tümen Gürcistanuñ aracı geldi. Bir **at** bir **ılı** bir **oma** getürdiler.
[D235]

Sen **ne** dirsın? Begil rāzı oldı. [D236]

alkdı **yir** öpdı. [D236]

...yahşı **at** yahşı **aftan** vāfir **arılı** virdi. [D237]

Av ığırdılar. [D237]

Ü-yüz altmış altı alp ava binse, anlı geyik üzerine yorıyış olsa, Begil ne **yay**
urar-ıdı ne **oh** atar-ıdı... [D237]

Eger bigler **geyik** alsa ulağı delük olsa Begil sevincidür diyü Begile
gönderürler-ıdı. [D238]

atun burada şoylamış, görelüm anum **ne** şoylamış: [D238]

Ala gözlü **yigitlerüñ** yanuña şalduñ [D239]

Ala gözlü **biglerüñ** oşşamazsın [D239]

Begil şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D239]

Yigidüm big yigidüm, pādişahlar Tañrınıñ kölgesidür, padişahına ‘āşi olanuñ işi rast gelmez, aru köñülde pas olsa **şarab** açar, sen gideli hanum arķurı yatan ala tağlaruñ avlanmamışdur, ava bingil köñlüñ açılsun didi. [D240]

Haman bilüginden **gez** çıkarup... [D241]

... görelüm hanum **ne** şoylamış: [D241]

Yilisi қара қазılık **atuñ** butun bindüñ [D241]

Ala gözlü **yigitlerüñ** kırdurduñ-mı / Ağız dilden bir kaç **kelime** haber maña / Қара başum қurban olsun ағам саña didi. [D241]

Begil oğlına şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D241]

Ala gözlü **yigitlerüm** kırdurmadum [D242]

... görelüm hanum **ne** şoylamış: [D243]

Burada oğlan babasına şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D245]

Yilisi қара қазılık **atuñ** butun bindüñ [D244]

Baba **ne** söylersin **ne** aydursın? [D245]

Bağrum-ile **yüregim** ne tağlarsın? [D245]

Egni bek demür **tonuñ** maña virgil. [D245]

Yiñ yaқalar dikdüreyim senüñ-içün. [D245]

Қара polad öz **қılıcuñ** maña virgil. [D245]

Ġafillüçe **başlar** keseyim senüñ-içün. [D245]

Göksinden **er** şaңçayım senüñ-içün. [D246]

Ağ yeleklü ötkün **oñuñ** maña virgil. [D246]

Ala gözlü üç yüz **yigidüñ** maña virgil yoldaşlığa. [D246]

Mere **geyimüm** getirüñ oğlum geysün, al **ayğırum** getirüñ oğlum binsün, il ürkmedin oğlum meydana varsun girsün didi. [D246]

Yüz kāfir sečilüp oğlanuñ üzerine gelmiş, oğlana kāfir şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D247]

Oğlan dañı burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D248]

Altumda al **aygırum** ne begenmezsın? [D248]

Egnümdeki demür tonum **çignüm** kısar. [D248]

Çarğu talı **sünüm** ne begenmezsın? [D248]

Göksün delüp göge pırlar. [D248]

Yanumda yigitlerüm **şavaş** diler. [D248]

Ağça tozlu katı yaylar tartışa-y-ıduğ. [D249]

Ağ yelekli ötkün oğlar atışa-y-ıduğ. [D249]

Begil oğlı burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış, aydur: [D250]

Ya Cebrā'il var şol kulumda kırk erçe **kuvv**et virdüm didi. [D252]

Oğlan babasına **muştucu** gönderdi **karımum** aldum didi. [D252]

Çarşu yatan kara tağdan oğlana **yaylak** virdi. [D252]

Çara çoçı yügrük atdan **tavla** virdi. [D252]

Ağça yüzlü oğlına **ağça koyun şölen** virdi. [D252]

Pādīşah, Çazan oğlı Uruzuñ sağ yanına aña **yir** gösterdi. [D253]

Cübbe çuğa çırğap geyürdi. [D253]

...**aç**-mı toyurduñ **yalınçaq**-mı tonatduñ didi. [D254]

Yolı Alınca Çal'asına uğramış-idi. Çara Tekür orada bir **çoru** yapdurmış-idi.
[D255]

Uçardan **kaz tavuğ**, yorırdan **geyik tavşan** bu havluya taldurup... [D255]

Şıgın geyik kaz tavuğ kırdılar, yidiler içdiler. [D255]

Segrek burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D257]

Anası burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D258]

Oğlan anasına şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D258]

Çara polad öz **kılıcum** tarta-y-idüm. [D259]

Çafillüçe görklü **başuñ** kese-y-idüm. [D259]

Alça **kanuñ** yir yüzine töke-y-idüm. [D259]

Ata ana ağlaşup Çazana **adam** şaldılar. [D259]

Atdan **aygır** deveden **buğra** koyundan **çoç** kırdurdılar. [D260]

ız aydur: **ılıcuñ** gider yigit... [D260]
Tavladan bir **ahbaz at** ıhardı, eyerledi. [D261]
... aygır **atum** boğazlayup **aşum** virgil... [D261]
ız burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D261]
Altı yol ayırına **adır** dikem. [D261]
...**al toñ** virem **aftanlar** geydürem [D261]
Gördi kim ılııçı kâfirler **yund** güderler. [D263]
Yaraqlı altmış **adam** seçüñ, varsunlar tıutup getürsünler didi. [D263]
Altmış yaraqlı **adam** seçdiler. [D264]
Kâfirler aydur: Varmazuz, **kökümüz** keser, **hepümüz** ırar didiler. [D265]
...**at** virüñ **toñ** virüñ didi. [D265]
Bir at bir ılıç virdiler. [D266]
Üç-yüz kâfir aña yoldaşlığa virdiler. [D266]
Kâfirler aydur: Varmazuz, **kökümüz** keser, **hepümüz** ırar didiler. [D265]
...**at** virüñ **toñ** virüñ didi. [D265]
Bir at bir ılıç virdiler. [D266]
Üç-yüz kâfir aña yoldaşlığa virdiler. [D266]
âdir viren tatlu **canuñ** uyhu almış yigit [D267]
Oğlan burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D268]
Ağ boz atlar yorılmışam artaş için [D268]
Ulu ardaşı Egrek burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D268]
alarda oparda **yirüñ** şorar olsam ne yirdür? [D268]
aba ‘**alem** götüren hanuñuz kim? [D268]
aytabanum güdende şarvanum mısın? [D269]
ara oçum güdende ılııçım mısın? [D269]
Ağaylum güdende çobanum mısın? [D269]
aba ‘**alem** götüren hanumuz Bayındır Han [D269]
Menüm **adum** şorar olsan Segrek. [D269]

Kaytabanuñ güdende şarvanuñam. [D269]

Qara qoçuñ güdende ılıqıñnam. [D269]

Gördiler kim qıçışdılar, görışdiler, **qazılıq atlar** binişdiler. [D270]

Ağ şaқallu babasına **muştucu** gönderdi, babam maña qarşu gelsün didi. [D270]

Meger hanum Tırabuzan teküri bigler bigi olan Han Qazana bir **şahin** göndermiş-idi. [D272]

Şahinuñ ardına düşdi. **Dere depe** aşdı, kâfir iline geldi. [D272]

Bakdı bir **qal'a** gördi. Aydur: Bigler gelüñ yatalum didi. [D272]

Tekür **adam** saldı, kim idügin bilüñ didi. [D273]

Quyunuñ ağızına bir **degirmen taşı** koydılar. [D274]

Qazan big nedür haluñ, dirliğüñ yir altında mı hoşdur yoğsa yir yüzinde mi hoşdur, hem şimdi **ne** yirsin **ne** içersin ve neye binersin didi. [D274]

Qazan aydur: Ölülerüñe **aş** virdüğüñ vaқıt ellerinden aluram... [D274]

Qazan aydur: Men yir yüzinde **adam** öğmezin, bir **adam** getirüñ bineyim... [D276]

Vardılar bir **er kâfir** getürdiler. [D276]

Bir **eyer** bir **uyan** didi, getürdiler. [D276]

Aydur: Mere kâfirler **qopuzum** getirüñ... [D276]

Eline alup burada soylamış, görelüm hanum **ne** soylamış: [D276]

Biñ biñ erden **yağı** gördüm-ise öyünüm didüm. [D277]

Yigirmi biñ er yağı gördüm-ise yıylamadum. [D277]

Otuz biñ er yağı gördüm-ise ona şaydum. [D277]

Qırq biñ er yağı gördüm-ise kıya bakdum. [D277]

Elli biñ er gördüm-ise... [D277]

Altmış biñ er gördüm-ise segsenmedüm. [D277]

Toқsan biñ yağı gördüm-ise yüzüm dönmedüm. [D277]

Yüz biñ **er** gördüm-ise... [D277]

Yüzi dönmez **qılıcum** ele aldum. [D277]

Qara **qılıcuñ** şal boynuma kes **başum**. [D277]

Kendü **aşlum** kendü **köküm** şımağum yoğ didi. [D277]
Kaba **ökçem uyluğum** karşı tutan Kazan er-idüm. [D277]
Fir 'avun şişler yükleyüp yirden çıksa [D278]
Kulağuzsuz **yol** başaran Kazan er-idüm. [D278]
Şal **kılıcuñ** kes **başum**. [D278]
Kendü **aşlum** kendü **köküm** şımağum yoğ. [D278]
Kilisesin yıkup yirine **mescid** yapdum **bañ** bañlatdum. [D279]
Kendü **aşlum** kendü **köküm** şımağum yoğ didi. [D279]
Ağ aqça getürdiler puldur didüm. [D280]
Qızıl altun getürdiler bakırdur didim. [D280]
Kilisesin yıkup **mescid** yapdum [D280]
Kendü **aşlum** kendü **köküm** şımağum yoğ. [D280]
Ağ kıyanuñ kıplanınuñ irkeginde bir köküm var / Ortaç kırdı sizüñ
geyiklerüñüz turgurmaya [D280]
Azvay kırt enügi irkeginde bir köküm var / Ağça yuñlu tümen **kıyunuñ**
gezdürmeye [D280]
Ağ şunqur kışı irkeginde bir köküm var / Ala ördek kıra **kızıñ** uçurmaya
[D280]
Kendü **aşlum** şımağum yoğ didi. [D281]
Anasına geldi. Burada anasına şoylamış, görelüm kınum **ne** şoylamış: [D282]
Gafillüçe görklü **başuñ** kese-y-idüm. [D282]
Alça **kıanuñ** yir yüzine döke-y-idüm didi. [D283]
Ammı emmine **adam** sal gelsün görelüm ne dir didi. **Adam** saldı, emmisini
oğıdı. [D283]
Kıra Göne çeri başı oldu. **Borı** ağardup köçdiler, yola girdiler. [D283]
Bazırgan şüretinde **kıtır deve** çekdiler, geldiler. [D283]
Uruz atdan indi, aydur: Hay atamuñ altun kıdehinden **şarab** içen... [D284]
...bunuñ kıpusına birer **gürz** uralum didi. [D284]
Birer **gürz** urup kıpuyı uvatdılar. [D284]

...**çadır** tikiürdi. [D285]
Kāfir leşkeri Qazanuñ üzerine yığıldı. Qazana **geyim** getürdiler. [D285]
Haman burada Qazan **at** meydana sürdi, **karım** diledi. [D286]
Boz atlu Beyrek at depdi, meydana girdi. Qazan burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D286]
Beyregüñ eñsesine bir **çomağ** urdı. [D287]
Mere kāfir menüm **adum** bilmez-misin? [D288]
Tarvandurmadı, çignine **kılıç** indürdi. [D289]
Qazan burada çağırıp oğlına şoylar, görelüm hanum **ne** şoylar: [D289]
...**mescid** yaptılar. [D290]
Ağça yüzlü anasına **muştucu** şaldı. [D290]
Qazan görklü çemene **çadır otağ** dikdürdi. [D290]
Qılıbaş aydur: Bilmez misin niçün gelmediler, **ivün** yağmalatduğüñ dem Taş Oğuz bile bulunmadı, sebep oldur didi. [D292 V93]
Qazan buñlu oldı, elbetde tayım Aruz maña gelsün didi, kara başum buñaldı, üzerüme yağı geldi, **develerüm** buzlatdılar... [D293 94]
...kara çoçda kazılık **atlarum** kişnetdiler, kaza beñzer kızumuz gelinümüz buñlu oldı, menüm kara başuma gör neler geldi, tayım Aruz gelsün didi. [D293 V94]
Qılıbaş burada şoylamış, görelüm hanum **ne** şoylamış: [D293 V94]
Men senüñ **dostlığüñ düşmenligüñ** şınayu geldüm [D293 V94]
Aruz gayet saht oldı. Taş Oğuz biglerine **adam** şaldı, Emen gelsün, Alp Rüstem gelsün... [D294]
Atdan **aygır** deveden **buğra** koyundan **çoç** kırdurdı. [D294]
Aruz aydur: Bigler ya siz **ne** dirsiz? [D295]
Bigler aydur: **Ne** diyelüm, çün sen Qazana düşmen olduñ biz de düşmenüz didiler. [D295]
Aruz araya **muşhaf** getürdi, hep bigler **el** urup... [D295]
Beyrege **kağıd** gönderdiler. [D295]
Muşhaf getürdiler... [D296 V96]

Aruz maña bu işi **ideçegüñ** bilse-y-idüm [D297]

Egni berk demür **tonum** geyer-idüm [D297]

Qara polad öz **kılıcum** bilüme bağlar-idüm [D297]

Alın başa qunt **ısuğum** urur-idüm [D297]

Aldayuban **er** tutmaq ‘avrat işidür [D297]

...ardına **adam** bindürüp qucaqladılar. [D298]

...yime içme arasında **muşhaf** getürdiler... [D298]

İlüm günüm çapmadın [D299]

...**muşhaf** getürdiler, biz Qazana ‘āşi olduk sen dağı bize muṭi‘ ol didiler...

[D300]

Anlar dağı **çeri** dirüp **borı** ağardup Qazana qarşu geldiler. [D301]

Her biri bir **qarım** gözetdi. [D302]

Mere qavat muḥannetlik-ile **er** öldürmek niçe olur men saña göstereyim didi.

[D302]

...āmin āmin diyenler **didār** görsin... [D304]

B.1. Yardımcı fiillerle oluşturulan sözler ve kalıp ifadeler; eksiz belirtme durumu olarak nitelenebilecek kullanımları da barındırırlar. *msl.* hācet dile- [krş. haceti dile-] Ancak ilgili söz varlığında gerçekleştiği tanıklanan semantik süreçler göz önüne alındığında bunların doğrudan eksiz belirtme durumunun canlı birer tanığı olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Metinde belirtme ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **457** örnek bulunmaktadır.

Haq Ta’ala anuñ köñline **ilham** ider-idi. [D2V2]

Qara eşek başına **uyan** ursañ qatır olmaz... [D3 V3]

Qız anadan görmeyinçe **öğüt** almaz, oğul atadan görmeyinçe **şufra** çekmez.

[D3 V3]

Haq size **yaman** getürmesün devletüñüz payende olsun ḥanum hey. [D4]

Ağız açıp öger olsam üstümüzde Tañrı görklü. [D5 V4]

Muhammedüñ sağ yanında **namaz** kılan Ebû Bekir Sıddıq görklü. [D6]

Qılıç çaldı... [D6]

Ķulak urup diñleyende ümmet görklü. [D6]

...elin yüzün yumadın obanuñ ol uçından bu uçına bu uçından ol uçına çarpışdurdı, **Ķov kovladı diñ diñledi...** [D8 V5]

Ķanlar Ķanı Han Bayındır yılda bir kerre **toy** idüp Oğuz biglerin Ķonuklar-idi. [D10 V6]

Gine **toy** idüp... [D10 V6]

Ķatı **Ķazab** iderem Şimdi saña didi. [D14]

... ulu **toy** eyle, **hacet** dile... [D14 V8]

Dirse Ķan dişi ehlinüñ sözi-y-ile ulu **toy** eyledi, **hacet** diledi. [D14 V8]

El götürdiler **hacet** dilediler. [D15]

Dedem Ķorkut gelsün bu oğlana **ad** Ķosun... [D17]

Bayındır Ķanuñ ağ meydanında bu oğlan **cenk** itmişdür... [D18]

...Dirse Ķanuñ oğlı böyle **bid'at** işlemiş diyeler... [D19 V11]

...Bayındır Ķan seni çağıra, sana Ķatı **Ķazab** eyleye... [D19 V11]

...sen var iken **av** avladı, **ĶuŐ** ĶuŐladı... [D20]

...Dirse Ķanuñ oğlı böyle **bid'at** eylemiş diyeler... [D20]

...ava çıkđıl, **ĶuŐ** uçurup **av** avlayup... [D21V12]

Av avladılar, **ĶuŐ** ĶuŐladılar... [D21V12]

...**Ķılıç** çalışuma baĶsun sevinsün dir-idi. [D22]

Sağ-ilen solına **göz** gezdürdi oğlançuğını görmedi. [D23 V13]

Göz açuban gördüğüm [D24]

Köñül virüp sevdüğüm [D24]

Ķara tonlu dervişlere **nezirler** virdüm. [D24]

Böyle diğeç Dirse Ķan Ķatunına **cavab** virmedi ol kırđ namerd ĶarŐu geldi, aydur: [D25]

...ĶorĶma Ķayurma, big serĶoŐdur **cavab** viremez didiler. [D26]

Ķara kıyma gözlerüñ **uyĶu** almış açđıl ağı. [D27]

Oğlan ata biner **Ķılıç** ĶuŐanırdı oldu, **av** avlar, **ĶuŐ** ĶuŐlar oldu. [D29]

...**el** eyledi. [D34]

...Oğlan kırk yigidin boyına aldı, **at** depdi, **cenk** ve **savaş** itdi... [D34]

Dedem orut **boy boyladı soy soyladı**, bu Ođuz-nāmeyi dūzdi odı bōyle didi. [D34]

Yōm vireyin anum: [D35 V20]

...**av** avlayalum **u** ulayalum... [D36 V54]

...vardı kafirler azđunu ōkli Melike **aber** virdi. [D38]

...azana ulu **ayf** ider-idūk didi. [D39 V55]

Gice yatur-iken arauk oban **ara ayđulu vāı‘a** gōrdi. [D39 V55]

Bere oban ırađuñdan yađınuñdan berū gelgil, **ba** indürüp **bađır** basđıl, bi kāfire **selam** virgil, öldürmeyelüm... [D40]

Bi-tekellūf kafirler **at** depdiler... [D41 V56]

...**akmaq** akup... [D42]

Meger anum ol gice alın Ođuzuñ devleti, Bayındır anuñ güyegüsi Ula oğlı Salur azan **ara ayđulu vāı‘a** gōrdü... [D42]

Bilür-misin arındaum ara Gōne dūümde ne gōrindi, ara ayđulu **vāı‘a** gōrdüm... [D42]

...undan berū ‘**aq̄lum uum** dire bilmen... [D43 V57]

Oğuz bigleri **at** apanda meydan almı. [D44]

u açan **aber** virse gerek. [D45]

Avazı aba kōpeklere **đavđa** salan [D46]

urt açan **aber** virse gerek. [D46]

ara baum ađlıđında **eyūlikler** idem kōpek saña didi. [D46]

Kōpek açan **aber** virse gerek. [D47]

...adir senūñ alnuña **ada** yazsun oban didi. [D48]

Eger oban-ile varaak olur-istem alın Oğuz Bigleri benüm bauma **akınc** aarlar... [D50]

ırk ince billū ızuñ iine girdi, **ōđüt** virdi, aydur: [D51 V61]

anıñuza yapıurlar-ise azan atunı anıñuzdur diyü, kırk yirden **avaz** viresiz didi. [D51 V61]

Kafire **haber** virdiler... [D51 V61]

Çadın ana **karşum** alup ne böğürürsin [D54]

...Karaça çoban **sapan** çatlatdı... [D57]

...demür yaylu Çapçağ Melike **kan kısduran**... [D60]

...altmış biñ kafire **kan kısduran**...[D61]

...Ağ Melik Çeşme kızına **nikah iden**, Sofı Sandal Melike **kan kısduran**...
[D62]

Aru sudan **abdest** aldılar, ağ alınların yire kıodılar, iki rikat **namaz** kııldılar.
[D63]

Adı görklü Muhammede **salavat** getürdiler, bi-tekellüf kafire **at** saldılar, **kılıç**
çaldılar. [D63]

Dedem Kırkut gelüben **boy boyladı şoy şoyladı**... [D65]

Yöm vireyim hanum: [D65 V58]

...**du'ā** eylediler... [D68]

Bigler menüm dahı **hakquma** bir **du'ā** eyleñ... [D68]

...**du'ā** eylediler...[D69]

Bay Püre Big bazirganlarını yanına oñıdı **buyuruq** itdi: [D69 V22]

Ol zamanda bir oğlan **baş** kesmese **kan** dökmese **ad** kıomazlar-idi. [D70]

Av avlar-iken babasınıñ tavlası üzerine geldi. [D70]

Pasınıñ Kır Dervend ağzına **döş** virmiş idük... [D71 V23]

Bir iki dimedi kafirlere **kılıç** urdı, **baş** kıalduran kafirleri öldürdi, **ğaza** eyledi...
[D72]

Big yigit bize sen **erlik** işledüñ, gel imdi begendüğüñ maldan al didiler. [D72]

Baş indürüp selam virdiler. [D74]

Gördiler kim ol yigit kim **baş** kesüpdür **kan** döküpdür... [D74]

Mere benüm oğlum **baş**-mı kesdi, **kan**-mı dökdi? Beli **baş** kesdi, **kan** dökdi...
[D74 V25]

Mere bu oğlana **ad kıoyasınça** var-mıdur didi. [D75]

Dedem Kırkut geldi, oğlana **ad** kıodı, aydur: [D75]

Allah Ta'ala senüñ oğluña **fursat** virsün. [D75]

Çalın Oğuz bigleri **el** götürdiler, **du'ā** kıldılar... [D75]

Mere dayalar bu kavat oğlı kavat mize **erlik**-mi gösterür didi... [D76 V26]

Banı Çiçek yaşmağlandı **haber** şordı, aydur: [D78]

At depdiler, Beyrek atı kızuñ atını kiçdi. [D79]

...imdi gel senüñ-ile **güreş** tütalum didi. [D79]

Baba maña bir **kız** alı vir kim men yirümden tırmadın ol tırmağ gerek...
[D81]

...men qarımuma varmadın ol maña **baş** getürmek gerek... [D81]

...bunuñ gibi **kız** alı vir baba maña didi. [D81]

Dedem Qorqut öteden berü geldi. **Baş** indürdi, **bağır** basdı, ağız dilden görklü
selam virdi. [D83]

...Allah ağ alnına **kada** yazmış... [D83]

...Bayburd Hisarı bigine **haber** virdi, aydur: [D90 V33]

Beyregüñ yavuklusına haber oldı, Banı Çiçek **karalar** geydi... [D92 V34]

Göz açuban gördüğüm [D92 V34]

Bir yasduğda **baş** koyduğum [D92 V34]

Bunu işidüp Kıyan Selçük oğlı Deli Dundar **ağ** çıkardı **kara** geydi. [D92 V34]

Beyregüñ yar ve yoldaşları **ağ** çıkarup **karalar** geydiler. [D92 V34]

Çalın Oğuz bigleri Beyrek için azim **yas** tıtdılar, **umud** üzdiler. [D92 V34]

Vay **göz** açup gördüğüm [D94]

Köñül virüp sevdüğüm [D94]

Babasına anasına haber oldı, ap alaca ordusına şiven girdi, **ağ** çıkardılar **kara**
geydiler. [D94]

Bazirganlar **yarak** gördiler. [D95]

Beyregi dahı getürüp **kopuz** çaldururlar-idi. [D95]

Göz açuban gördüğüm [D95 V36]

Ol bigler **ağ** çıkardı **kara** geydi senüñ-içün Bamsı [D96]

Ağ çıkarup **kara** geydiler senüñ-içün Bamsı. [D96]

Göz açuban gördüğün [D96]

Köñül virüp sevdüğün [D96]

...dünlügi altun ban ivine şiven girmiş, қаза беñзер қızı gelini ağ çıkarmış
kara geymiş... [D97]

Göz açuban gördüğüm, köñül virüp sevdüğüm Banı Çiçek... [D97]

Beyrek and içti: [D98]

Tanrı maña yol virdi gider oldum mere kâfir. [D100]

Ağ çıkarup kara geyen kızlar [D105 V42]

Meger güyegünün yüzüğine nişan atarlar-idi. [D109]

Delü ozan geldi baş indürdi, bağır basdı, selam virdi. [D109]

...men kópuz çalam didi. [D112 V46]

Beyrek kópuz çaldı şoyladı... [D113]

And içmişem kısır kırsrağa bindüğüm yok. [D113]

Men kópuz çalam didi. [D113]

And içeyim bu kez boğaz kırsrağa bindüğüm yok. [D113 V47]

Dağı 'aybuñ açaram bellü bilgil didi... [D114]

Ben kópuz çalam [D114]

Қалın Оғуз bigleri aru sudan abdest aldılar, ağ alınların yire қодılar iki rikat
namaz қıldılar. [D120]

...hanlar hanı Bayındıra pencik çıkardılar. [D121]

Қırқ gün қırқ gice toy eylediler. [D121]

Beyrek yigitleri-y-ile murad virdi murad aldı. [D121]

Dedem Қорқут geldi şadılıқ çaldı, boy boyladı şoy şoyladı... [D122 V53]

Yöm vireyin hanum: [D122 V53]

Baş kesüpdür kan döküpdür... [D125]

...ad kazanupdur [D125]

Baş kesüpdür kan döküpdür... [D125]

...ad kazanupdur [D125]

On altı yaş yaşladuñ [D125]

...**baş** kesmedüñ **kan** dökmedüñ [D125]

Kaçan sen meni alup kafir serhaddına çıkarduñ **kılıç** çalup **baş** kesdüñ...
[D125]

...**kılıç** çalup **baş** kesdügüm yirleri döstereyim... [D126]

Av avladı **kuş** kuşladı... [D126 V71]

...**kan** sorarlar-mı... [D128 V72]

Kara polat öz **kılıcum** çalayın [D130]

Kılıç çalup **baş kesdügüm** görgil ögrengil [D130]

Oğul-da **kılıç** kuşanur baba gayreti-y-içün [D131]

Yağıya girüp **baş** kesmedüñ [D131 V73]

...**kan** dökmedüñ [D131 V73]

Atından indi, aru sudan **abdest** aldı, ağ alnın yire qodı iki rikat **namaz** kıldı.
[D132]

...kara dinlü kafire **göz** qarartdı, haykırdı, **at** saldı, qarşu vardı, **kılıç** urdı.
[D132]

Görür-misiz ağam Kaazan **baş** kesdi, **kan** dökdi, oğlan uşaq yimek yimekçe gelmez didi. [D133]

Kara qoçın oynatdı Uruz kafirüñ sağına **at** depdi. [D133]

Uzuzuñ kırq yigidi atdan indi, ala qalқан bağını kısa dügdiler, **kılıç** sıyırdılar.
[D133 V74]

Göz açuban gördügüm [D136]

Köñül virüp sevdügüm [D136]

Kara tonlu dervişlere **nezir** virdüm. [D138]

Ala gözlü **gelin** alam dir-idüm. [D140]

Kaazan girü döndi, geldügi yolu eline alup yortdı, **dün** qatdı. [D141]

Baba **toğrı haber** virgil. [D144]

Yad kıızı halaluma **destur** virsün [D144]

Anam menüm içün **gök** geyüp **kara** şarınsun. [D144]

Qalın Oğuz ilinde **yasum** qtusun. [D144]

...ağ çıkardı **qara** geydi. [D146]
Qaza beñzer kızum gelinüm **ağ** çıkardı **qara** geydi. [D146]
Qarıçuk anañ qan **yaş** dökdi. [D146]
Virse dahı senüñ **yirüñ** tuta bilmez. [D147]
Aqup giden aru sudan **abdest** aldı. [D147 V81]
Ağ alını yire qodı, **namaz** kıldı. [D147 V81]
Aqladı, qadır Tañrıdan **hacet** diledi, yüzün yire sürdi. [D147 V81]
Muhammede **salavat** getürdi... [D147 V81]
...yapa yaluñuz kâfire **at** depdi, **qılıç** urdı. [D148]
Bir saatda kâfire üç kerre **at** depdi. [D148]
Varuban destursuzqa Bayındır Hanuñ yağısın basan, altmış biñ kâfire **qan**
qusduran Ğaflet Qoca oğı... [D150 V83]
Aru sudan **abdest** aldılar, iki rekat **namaz** kıldılar. [D152]
Adı görklü Muhammede **salavat** getürdiler. [D152]
...kâfire **at** saldılar, **qılıç** urdılar. [D152 V84]
Dedem Qorqut gelüben **şazılıq** çaldı... [D154]
Yöm vireyim hanum: [D154]
...ağ alnuñda biş kelime **duā** kılduq qabul olsun... [D154 V85]
...imdi mere delü geldüm-ki senüñ **canuñ** alam, virür-misin yoqsa menüm-ile
cenk ider-misin didi. [D158]
Canum alma ‘Azrā‘il meded didi. [D160]
Ya pes **can** viren **can** alan Allah Ta‘āla-mıdır? [D161]
Menüm **canum** alur olsañ sen alğıl. [D161]
Hırıldadup qatlu **canum** alur oldı. [D163]
Hırladup **canum** alur oldı. [D164]
Göz açuban gördüğüm [D167]
Köñül virüp sevdüğüm [D167]
Tatlu damağ virüp şorişduğüm [D167]
...ol iki halala yüz kırq yıl **ömür** virdüm didi. [D269]

Delü Dumrul yüz kırk yıl **yaş** yaşadı. [D169]
Dedem Korkut gelüben **boy boyladı soy soyladı**. [D169]
Yöm vireyim hanum: [D169]
...ağ alnuñda biş kelime **du** 'ā kılduğ olsun kabul... [D170]
...maña **baş** getürmiş ola, didi. [D171]
Aydur: Varayım oğluma **toğrı haber** vireyim, hüneri var-ise gelsün alsun, yoğsa ivdeki kıza rāzı olsun didi. [D174]
Baba aqın yilisi kara kazılık atuma **eyer** salayım, kanlu kâfir iline **aqın** çapayım, **baş** keseyim kâfire **kan** kuşdurayım... [D174]
...**hüner** göstereyim. [D174]
Gördüñ-mi men maña nitdüm, oğlana **korhınç haberler** vereyim, ola kim gitmeye döne didi. [D175]
Göz kaquban **könül** alan anuñ görklisi olur [D175]
Hay dimedin **baş** getüren celladı olur [D176]
Alp ere **korhu** virmek 'ayıb olur [D176]
Çakmaq çakup oda yaqam [D176]
Göz kaquban **könül** alan görklüsünün boynın öpem [D176]
Adı görklü Muhammede **salavat** getürdi... [D182]
Adı görklü Muhammede **salavat** getürdi. [D185]
Qarıcuğ olmış anañ kan **yaş** döke [D187]
Altı cellad eñsesine geldiler, yalıñ **kılıç** tutdılar. [D186]
...yarın Oğuz iline haber vara, deve elinde qalmış-idi kız qurtardı diyeler, mere kolça **qopuzum** çaluñ... [D188]
Qap qayalar başında başında **yuva** tutan [D188]
...adı görklü Muhammede **salavat** getürdi, deveye bir depme urdı. [D189]
Ozan geldi **yilteme** çaldı. [D190]
...**dün** qatdı, köçdi. [D190]
Haq Taala **yol** virdi vardum... [D190]

Yigidüm üzerüñe yağı geldi, oyarmak benden şavaşuban **hüner** göstermek senden didi. [D193]

...aru sudan **abdest** aldı. [D193]

Ağ alnını yire kodi, iki rekat **namaz** kıldı. [D193]

Atına bindi, adı görklü Muhammede **salavat** getürdi... [D193]

...kara tonlu kafire **at** saldı, karşı vardı. [D193]

Selcen Hatun **at** oynatdı, Kan Turalınuñ öñine kiçdi. [D193]

Burada Selcen Hatun **at** saldı, karşı vardı. [D194]

Gördi gelen at üzerinde, geyinmiş, süñüsü elinde. **Yer** öpdi, aydur: [D193]

Haber şordılar, görelüm niçe şordılar: [D194]

Atına **mahmuz** urdı, bir yüksek yire çıkdı gözledi. [D195]

Bir tarafına dahı kendü girdi, **kılıç** tartup yordı... [D197]

Tatlu damağ tutubanı şorişmadum [D198]

Irağından yakınından gelişdiler, **gizlü yağa** tutuban yilişdiler, **tatlu damağ** virüben şorişdılar... [D200]

Dügün itdi... [D200]

Dedem Korkut gelüp **şadılık** çaldı, **boy boyladı soy soyladı**... [D201]

Bayındır Handan **akın** diledi. [D202]

Bayındır Han **destur** virdi. [D202]

...meydana girdi **er** diledi. [D203]

Kafirüñ eñsesine bir **kılıç** urdı... [D203]

Bir birine **söz** atışdılar. [D204 V87]

Bunda **laf** urup nidersin, çünkü **er** dilersin... [D204 V87]

Meger ol gice Yigenek **düş** gördi... [D206 V88]

...Dede Korkutdan **öğüt** aldum... [D206 V88]

...döndüm ol ere **selam** virdüm... [D207]

Çevre alup gittiler kondılar. [D208]

...Arşun oğlı Dilek Teküre **haber** virdiler. [D208]

Andan döne bilmez Dülek Evren altı perlü çomağı-ile **at** depüp gelüp
yuşarudan aşğa kafiri şatı urdı, alımadı. [D209 V90]

Ādeme sen **tac** urdun [D210]

Nemrud göge **oh** atdı. [D210]

Şara tonlu kafire **at** deperem [D210]

Haman-dem **at** saldı. Yil gibi yitti, yilim gibi yapışdı. [D210]

Kafirüñ çignine bir **kılıç** urdı, geyimini kişimini toğradı... [D210]

Babası-y-ile Yigenek **gizlü yaşa** şutuban yilişdiler, iki şasret bir birine
bulişdılar, issüz yirüñ şurdı kibi ulişdılar, Tañrıya şükürler kıldılar. [D212]

...toşuzlama çirğap çuşa Bayındır Hana **pencik** çıkardılar. [D212 V92]

Dedem Şorşut gelüben **boy boyladı soy soyladı**... [D212 V92]

Yöm vireyin şanum: [D213]

Oğuz Şanuñ ilkişisi gelüp **haber** getürdi, aydur: [D213]

Şadılık itdiler, yime içme oldı. Amma oğlanı ne-kadar getürdiler-ise şurmadı
girü aşlan yatağına vardı. [D214]

Perri kıızı **kanat** urup uçdı, aydur: [D215]

... amma Oğuzuñ başına **zaval** getürdüñ didi. [D216]

Çevre aldılar. İndi bir yiğit bunı tepdi. Depdükçe böyüdi. [D216]

Depegöz Oğuzdan çıkıdı bir yüce tağa vardı. **Yol** kesdi... [D218]

... **kılıç** urdılar kesmedi, süñü-y-ile şańdılar ilmedi. [D218]

Ağ şakallu Aruz Şocaya **kan** şusdurdı. [D219]

Geldi, **selam** virdi, aydur: [D219]

Geldi içerü Basata girdi **selam** virdi, ağıladı, aydur: [D221]

...ağ şakallu babañ Aruza **kan** şusdurdı... [D221]

...adı görklü Muhammede **salavat** getürdi. [D227]

Şarangu dün içre **yol** azsañ umuñ nedür [D231]

Şarañu dün içre **yol** azsam umum Allah [D231]

Dedem Şorşut gelüben **şadılık** çaldı... [D234]

Dedem Şorşut geldi **şadılık** çaldı, şanum niye saht olursın didi. [D235]

Berdeye Genceye varup **vatan** tutdı. [D236]

Göz açuban gördüğüm [D238]

Köñül virüp sevdüğüm [D238]

Av avlayu gezer-iken öñinden bir paralu geyik çıqdı. Begil buña **at** saldı.
[D240]

Meger Begilüñ-de anda cāsusu hazır-idi. Begile **haber** gönderdi, aydur: [D243]

Av avlayup kuş kuşlayup gezer-iken [D244]

Ağız dilden Bayındıra **selam** virgil. [D245]

Kan derledi çapdurayım senüñ için. [D245]

Herze merze söyleme itüm kâfir. [D248]

Sen âdeme **tac** urduñ [D251]

Parmak götürüp **şahadet** getürüp müsülman oldu [D252]

Ala gözlü oğlına **al duvahlı gelin** aldı. [D253]

Ağ alınlı Bayındır Hana **pencik** çıkardı. [D253]

El öpdı. [D253]

Dedem Korkut gelüben **şazılık** çaldı... [D253]

Yöm vireyim hanum: [D253]

...mere sen **baş** mı kesdüñ **kan**-mı tökdüñ... [D254]

Mere Ters Uzamış **baş** kesüp **kan** dökmek hüner-midür didi. [D254]

Turdı Kazan bigden **akın** diledi. Akın virdi. [D254]

Uşun Kocanuñ ağ ban ivi öñinde şiven kopdı. Kaza beñzer kıızı gelini **ağ**
çıkarup **kara** geydi. [D256]

Mere nolduñuz diyü bir **şapala** birine bir **şapala** birine urdı. [D256]

İçerü sohbeta girdi, **destur** diledi, bigler hoş qaluñ didi. [D257]

Qādir Tañrı **yol** virmiş çıkup gelmiş. [D257]

El kavşurup ol yigide **selam** virgil. [D258]

Oğlan qardaşın añdı gider, bize ne **öğüt** virürsin didiler [D260]

...**murad** vir **murad** al, şarılalum didi. [D260]

Gelenden geçenden **haber** şoram. [D261]

Hayır **haber** getürene... [D261]
Şer **haber** getürenüñ... [D261]
Murad vir **murad** al andan git yigidüm didi. [D261]
Mere kıavat kıızı ağam başına **and** içmişem... [D262]
Dün kıatdı, yort eyledi. [D263]
Ƙılıç çeküp altı kâfir depeledi. [D263]
Ʀavlubaz urup yundları ürkitdi [D263]
Dün kıatmış, üç gün dünlü yortmış yigit... [D263]
Adı görkü Muhammede **salavat** getürdi. [D264]
Adı görkü Muhammede **salavat** getürdi... [D265]
...kafire **Ƙılıç** kıoydı, basdı kıalaya tıkıdı. [D265]
Ƙarañu dün içinde **yol** azsañ umuñ nedür? [D268]
Ƙarañu dün içinde **yol** azsam umum Allah [D269]
Ƙara tonlu kâfire **at** şaldılar, **Ƙılıç** yoritdılar. [D270]
Dün kıatdılar. Oğuzuñ serhaddına yetdiler. [D270]
Ulu oğlına dağı görklü **gelin** getürdi. [D271]
Dedem Ƙorķut gelüben **boy boyladı soy soyladı**. [D271]
Gelüp teküre **haber** virdiler. [D273]
And iç kim bizüm ilümüze yağılığa gelmeyesiin... [D275]
Vallah Ƙazan eyü **and** içdi didiler. [D276]
Kâfirüñ arhasına **eyer** şaldı, ağzına **uyan** urdı... [D276]
...**el** virmedüm. [D277]
Yüz biñ er gördüm-ise **yüzüm** dönmedüm. [D277]
Muhammedüñ dini 'ışkına **Ƙılıç** urdum. [D277]
Ƙaba kıaba bigler oğı **ğavğa** salsa [D278]
Ƙamçı şalup tiñdüren Ƙazan er-idüm. [D278]
Ƙayrı eren kıulağuzsuz **yol** yañılsa [D278]
Ağça Ƙala Sürmelüde **at** oynatdum. [D280]

Qara polad öz **qılıcum** tarta-y-idüm. [D282]
On altı yigit şıçrayup atdan indiler, **qalkın** yapındılar... [D284]
Bulduqları kafiri qırdılar. **Dil** çıkartmadılar. [D284]
...sen dahı **and** iç-kim... [D285]
...eyü **and** içti diyü sevindiler. [D285]
Qazanuñ üzerine **at** saldı. [D287]
Eylik Koca oğlı döne bilmez Dülek Evren maña dirler didi. Qazanı sançam didi, sançımadı, öte kiçdi. Süñüsin eline alup **at** saldı. [D288]
Qazan **at** depdi... [D288]
Qazan yine **er** diledi. Düzen oğlı Alp Rüstem **at** depdi, meydana girdi. [D288]
Ol dahı Qazana **at** saldı. Alam didi alımadı. [D289]
Qazan girü **er** diledi. [D289]
Çekdi añsuzın elinden aldı qılıcı tartdı babasınuñ üzerine **at** saldı. [D289]
Bigler Qazan-ile ođlınuñ üzerine **at** saldılar. Çevre aldılar. [D290]
Qazanuñ elin öpdiler. Yoriyuban kafire **at** saldılar, **qılıç** urdılar. [D290]
Yidi gün yidi gice **toy düğün** idüp yime içme oldı. [D290]
Dedem Qorqut geldi **qopuz** çaldı... [D291]
Qazan aydur: 'Adāvet bağladılar, he-mi didi. [D292 V93]
Qılbaş gelüp Aruza **selam** virdi. [D292 V93]
Taş Oğuz biglerine **ağırlıq** idüp toyladı. [D294]
Ya sen ne **cavab** virdün? [D294 V95]
...**and** içdiler, senüñ dostuña dost ve düşmenüñe düşmenüz didiler. [D295]
Döndi aydur: Bigler Beyrek bizden **qız** almışdur güyegümüzdür, amma Qazanuñ ināğıdur... [D295]
...olmaz ise ben saqalını tutayın siz **qılıç** üşürüñ paralañ... [D295]
Aruzdan adam geldi, **selam** virdi. [D295]
...girüp **selam** virdi. [D296 V96]
...sen dahı **and** iç didiler. [D296 V96]
...**and** içdi, soyladı: [D296 V96]

Mere herze merze söyleme, anua susanma gel **and** i didi. [D297]

Beyrek aydur: Vallah men azan uuruna **baum** omiam azandan dnmezem... [D297]

A ıkarup **ara** geyu [D298]

...and idük, gel sen daı **and** i didiler... [D298]

...yarın kıyamät güninde menüm elüm azan anu yaasında olsun menüm **anum** Aruza or-ise didi. [D298]

Menüm **anum** Aruza omasun. [D299]

aza bezer kıızı gelini **a** ıkarı **ara** geydi. [D299]

ır elli yigit **ara** geyüp **gk** arındılar, azan Bige geldiler. [D299]

...**and** idiler... [D300]

...menüm **anum** Aruza omasun didi, didiler. [D300]

...hem vaiyyet eylemi, menüm **anum** omayasın alasın dimi... [D301]

Selam virdiler, sen sa ol anum didiler. [D301]

... hem size imarlamı, menüm **anum** alsun dimi... [D301]

Aruz oca meydana **at** depdi. [D302]

Aruz azanu üzerine **at** saldı. azanı ılıladı... [D302]

azan gk ala grklü emene **adır** dikdürdi... [D303 V99]

Dedem orut gelüben **azılı** aldı... [D303 V99]

Ym vireyim anum: [D303]

C. İyelik Akkuzatifi

3. ahıs iyelik eklerini almı adlardan sonra gelen +n belirtme eki, iyelik akkuzatifi olarak adlandırılır (bk. Timurta, 2012: 70).

Metinde belirtme ekinin ilgili kullanımını tanıklayan **594** örnek bulunmaktadır. Örnekler u ekildedir:

Szin utup tamam iderler-idi.[D2V2]

Bir yigidu ara ta yumrısına malı olsa yıar, direr aleb eyler, naibinden artuın yiye bilmez. [D3]

...köñlin yüce tutan erde devlet olmaz. [D3]
Ata adın yorıdanda devletlü oğul yig. [D4]
Gıtdükde yirüñ otlakların geyik bilür. [D5 V4]
Gögez yirler çemenlerin kılan bilür. [D5 V4]
Ayrı ayrı yollar izin deve bilür. [D5 V4]
Yidi dere kıoñuların dılkü bilür. [D5 V4]
Dün-ile karvan göçdüğın turgay bilür. [D5 V4]
Oğul kimden olduğın ana bilür. [D5 V4]
Erüñ ağırın yiynisin at bilür. [D5 V4]
Ağır yükler zahmetin kıtır bilür. [D5 V4]
Ğafil başuñ ağrısın beyni bilür. [D5 V4]
Er cömerdin er nâkesin ozan bilür. [D5 V4]
Dizin basup oturanda ħalal görklü. [D6]
Ağ südin toya emzürse ana görklü [D7]
Şabadança yirinden örü tırur, elin yüzün yumadın... [D7]
...toyinça tıka başa yir, elin bögrine urur aydur: [D7]
Depidinçe yirinden örü tırdı, elin yüzün yumadın obanuñ ol uçından bu
uçına... [D8 V5]
...ne gelür-ise benüm sağırıma gelsün diyü elin götine urur, yönün añaru
sağırsın erine döndürür... [D9]
...Oğuz biglerin konuqlar-idi. [D10 V6]
...Dirse Ħan kıalkubanı yirinden örü tırup kıırkı yigidin boyına alup Bayındır
Ħanuñ şöħbetine gelür-idi. [D11]
Can tatlusın saña bildüreyin-mi. [D13]
İç Oğuzuñ Taş Oğuzuñ biglerin üstüne yığnaķ itgil... [D14 V8]
İç Oğuz Taş Oğuz biglerin üstüne yığnaķ itdi. [D15]
Oğlan buğanuñ alnından yumruğın giderdi, yolından şavıldı. [D17]
Oğlan tahta çıkdı, babasınıñ kıırkı yigidin añmaz oldu. [D18]
...senüñ oğluñ kür kıopdı erçel kıopdı, kıırkı yigidin boyına aldı... [D19]

...ne yirde gözel kopardı-y-ise çeküp aldı, ağ şakallu kocanuñ ağzın sögdi... [D19]

...ağ pürçeklü karınuñ südin tartdı... [D19 V11]

Bidevi atlar issin görüp 'okradukda. [D21V12]

Oğlançuğın yanına alup kırk yigidin boyına şaldı, ava çıkdı. [D21V12]

...oğlumuñ at segirdişin, kılıç çalışın ok atışın göreyim, sevineyim, kıvanayım, güveneyim didi didiler. [D22]

Dirse Han Korkut sinirli katı yayın eline aldı. [D22]

Oh tokındı, alça kanı şorladı, koyını taldı, bidevi atınuñ boynın kucaqladı yire düşdi. [D23]

Atınuñ cılavısın döndürdi, ordusına gelür aldı. [D23 V13]

...kanlu Oğuz biglerin toylayayım didi. [D23 V13]

Yaluñuz oğul haberin a Dirse Han digil maña. [D25]

Yaluñuz oğul haberin a Dirse Han digil maña. [D25]

...bidevi ata binüp oğlançuğın isteyü gitdi. [D26]

Bidevi atın ökçeledi, ol tarafa yorıdı. [D26]

...üç katla yarasın eli-y-ile şıgadı... [D26 V15]

Baş kaldurdı, yalabıdağ gözün açdı anasınıñ yüzine baqdı. [D28]

Berü gelgil aq südin emdügüm kadunum ana. [D28]

Oğlanuñ anası emçegin bir şıkdı südi gelmedi, iki şıkdı südi gelmedi, üçincide kendüye zarb eyledi... [D29]

Dirse Hanuñ haberi yok, oğlançuğın öldi bilür. [D29]

Dirse Han eger oğlançuğın görür-ise arturmaz... [D29]

...ağ ellerin ardına bağlayalum... [D29]

Ağ ellerin ardına bağladılar... [D30]

...ağ ellerin ardına bağladılar... [D30 V17]

Oğlan anasınıñ sözin şımadı. [D31]

Buğaç Big yirinden örü tırdı, kara polat öz kılıcın biline kuşandı... [D31]

...altun cıdasın kolına aldı... [D31]

...kırk yigidin boyına aldı,babasınıñ arınça yortup gitdi. [D31]
...kolça kopuzın eline virdiler. [D32]
Dirse Hın ođlančuđı idügin bilmedi, karşı geldi. [D32]
Kırk yigid bidevi atın oynatdı... [D34]
Oğlan kırk yigidin boyına aldı... [D34]
Kiminüñ boynın urdı... [D34]
Dirse Hın burada ođlančuđı sağ idügin bildi. [D34]
Sağlık-ile sağınçın... [D35V20]
Tıksan başlu ban ivlerin kara yirüñ üzerine dikdürmiş-idi. [D36]
Koñur atın çekdürdi,buñun bindi. [D37]
Gök bidevisin tutdurdı, Kazan Bigüñ karındaşı Kara Göne bindi. [D37]
Ağ bidevisin çekdürdi Bayındır Hınuñ yağısın başan Şir Şemseddin bindi.
[D37]
Altun ban ivlerin kâfirler çapdılar. [D38]
...ala kollu şapanın eline aldı. [D39 V55]
Birin atanda ikisin üçin yıkdı... [D39 V56]
...atanda üçin dördin yıkdı. [D39 V56]
Çoban şehid olan kardaşların Hıkına kodı... [D42]
...yoluñ kıyısın alup oturdı, ağladı şıkladı, aydur: [D42]
...kalanısın yora bilmen Allah yorsun didi. [D43 V57]
Koñur atın mahmuzladı Kazan Big yola gitdi. [D44]
Su Hık dizārın görmışdür,ben bu şu-y-ile haberleşeyim didi. [D45]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D45]
...berk ađıluñ ardın söken. [D46]
Karma ögeç semüzin alup tutan. [D46]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D46]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D46]
Yeñiden toğanın öldüreyin [D49]

Yiñüm-ile alnum **қанın** ben sileyin [D49]

...men dahı **қарындашум қанн** almağa giderem dedi. [D49 V60]

Kafirũn fi'lin tuydum. [D52]

Atından indi, çobanuñ ellerin **çözdi**, alnında bir öpdi, aydur: [D50]

...can **tatlusın** saña göstere-y-idüm... [D53]

...tā kim şası dinlü kãfirũn döşegine varmayasın, sağrağın sürmeyesün... [D54]

Boyu uzun bili ince Burla Hãtun boynı-y-ile **қулағın** aldı düşdi, güz alması kibi al yañağın **тартdı**, yırtdı... [D54]

Dölin almakdan şafañ var-ise Şökli Melik, **қара** gözlü kızuñ var-ise getir Қазана vir... [D59]

...bıyıғın eñsesinde yidi yirde dügen, erenler evreni, Қазан Bigũn қартаşı Қара Göne çapar yetdi. [D59 V65]

Hemid-ilen Merdin қал'asın depüp yıқан, demür yaylu Қарçак Melike қан қушдuran, gelüben... [D60]

...Қазануñ **қızın** erlik-ile alan... [D60]

Destursuzça Bayındır Hãnuñ yağısın basan, altmış biñ kãfire қан қушдuran... [D60]

...elli yidi қал'ануñ kilidin alan... [D62]

...bir bir boynın **қуқан** yüzinde тұдағında öpen, Eylie Қоца оғlı Alp Eren Çapar yetdi. [D62]

...ағ alınların yire қодılar... [D63]

...ғafillüçe **қара başın** alup kesdi, қақшадuban алча қанн yir yüzine дөкди. [D64]

...at boynın **қуқакладı** yire düşdi. [D64]

Қара yirũn üzerine ағ ban ivin dikdürmiş-idi. [D67]

...destmalın eline aldı, böğürü böğürü ағладı. [D67]

...Hãn Bayınduruñ **қаршусın** alsa тұrsa қуллық eylese... [D68]

Yol yaraғın gördiler. [D70]

...on altı yıldur kim Oğuz içinden gitmiş idük dan dansuğ kâfir malın Oğuz biglerine götürür idük. [D71 V23]

Pay Pürenüñ oğlı vardır, adına Bamsı dirler didiler. Pay Pürenüñ oğlı olduğın bilemediler. [D73]

Yigit parmağın ışırdı. [D73]

Atın kamçılardı, yola girdi. [D73]

...kırduğın añmadı. [D74]

Bazirganlar yorıdılar yigidüñ elin öpdiler. [D74]

Mere kavat oğlı kavatlar ata turur-iken oğul elin-mi öperler. [D74]

İmdi incinme hanum evvel anuñ elin öpdüğümüze, eger senüñ oğluñ olmasa-y-idi bizüm malumuz Gürcistanda gitmiş-idi, hepümüz tutsak olmuş-idi didiler. [D74]

Boz aygırın çekdürdi Beyrek bindi. [D76]

...Beyrek kızuñ oğın yardı. [D79]

Gayrete geldi, kavradı kızuñ bağdamasın aldı, emçeginden tutdı. [D79]

Oğuzda kimüñ kızın alı vireyin didi [D81]

Dede Korkut birin bindi birin yetdi... [D82]

Delü Karçar ağzın köpüklendürdi, Dede Korkuduñ yüzine bağıdı, aydur: [D83]

Delü karçar kılıcın eline aldı, yukarusından öyke ile hamle kıldı. [D84]

...gel gidelüm semüzin al aruğın ço didi. [D88]

...nolduñ böyle buñalduñ, semüzin al aruğın ço didi. [D88 V32]

Hay Dede Sulğan, Tañrı bunuñ semüzin de alsun aruğın-da alsun... [D88 V32]

Geldi geyesisin geydi, ivine gitdi. [D89]

Ağır düğün yarağın gördi. [D89]

Beyrek Han dağı oğın atdı, dibine gerdegın dikdi. [D89]

Nayibi kılıcın şıyırdı eline aldı, menüm başum Beyregüñ başına kurban olsun didi. [D90V33]

...tartdı yaqasın yırtdı, oğul oğul diyüben böğürdi zārılık kıldı. [D91]

Ağ pürçeklü anası buldur buldur ağladı gözinüñ yaşın dökdi... [D91]

...al yañağın tartdı... [D91]

Bunuñ üzerine on altı yıl kiçdi, Beyregüñ ölüsün dirisin bilmediler. [D92 V34]

Bir gün kızuñ kardaşı Delü Qarçar Bayındır Hanuñ divanına geldi, dizin çökdi, aydur: [D93]

...Beyrek diri olsa on altı yıldan berü gelür-idi, bir yigit olsa dirisi haberin getürse... [D93]

...ölüsi haberin getürene... [D93]

Sulţanum ben varayın, ölüsi dirisi haberin getüreyin didi. [D93]

Gördi tanıdı oldur didi, tırtıdı yaqasın yırtıdı, avı tırnaq ağ yüzine aldı çaldı, güz alması gibi al yañağın yırtıdı... [D94]

Yalançı oğlı Yaltaçuk kiçi düğünün eyledi, ulu düğünine va' de qodı. [D94]

Mere bazirganlar varuñ iqlim iqlim aran, Beyregüñ ölüsi dirisi haberin getürey-idüñüz ola-mı dir. [D94]

Güz alması gibi al yañaqların yırtar gördüm Bamsı [D96]

Kiçi düğünün eyledi ulu düğünine va' de qodı [D96]

Yalançı oğlı Yaltaçuk menüm ölüm haberin iletmiş... [D97]

Böyle digeç kırk yigidi qaba şaruqların götürdiler yire çaldılar, böğürü böğürü ağlaşdılar zārılık kıldılar. [D97]

Beyrek aşaağa bakdı, kendüzün yir yüzinde gördi. [D99]

...bir qulağın kaldırdı Beyrege qarşu geldi. [D99]

Beyrek at göksün quçakladı, iki gözün öpdı. [D99]

Otuz toquz yoldaşın ısmarladı, görelüm hanum niçe ısmarladı: [D100]

Birin eksük bulsam yirine on öldüreyim [D100]

Onın eksük bulsam yirine yüzün öldüreyim mere kâfir [D100]

Mere kimüñ nesin alur didi. [D100 V39]

Ozan aydur: Han Beyregüñ adaqlusın alur didi [D100 V39]

...şakla gelem bahasın getürem alam didi. [D101]

Bakdı gördi bir qaç çoban yoluñ kıyısın almışlar, ağlarlar... [D101]

Bigümüzüñ bir oğlı var-idi, on altı yıldır kim ölüsi dirisi haberin kimse bilmez,
Yalançı oğlı Yaltaçuk dirler ölüsi dirisi haberin getürdi, adağlusın aña virür oldılar...

[D101]

...Beyregüñ karnın toyurdılar. [D105 V42]

...yoldaşların añdı ağladı, aydur: [D109]

Can bacuğın egmişsin [D110]

Oğcuğazın kurnmışsin [D110]

Adın gerdek kornışsin [D110]

Delü ozan devletin depdi, bigler bugünkü bigligüm bunuñ olsun, koñ nireye
gider-ise gitsün neyler-ise eylesün didi. [D111]

Karnın toyurduğdan soñra... [D111]

...kiminüñ başın yardı. [D112]

Kızlar oturan otağa geldi, işigin aldı oturdı. [D112]

...Beyrekden soñra başuña bu hal gelecegin bilür-idük? didi. [D114]

Banı Çiçek kırmızı kaftanın geydi, ellerin yiñine çekdi gözükmesün diyü,
oyuna girdi, ayıtdı: [D114]

Mere delü ozan men 'ayıblu-mıyam kim maña 'ayıb koşarsın didi, gümüş gibi
ağ bilegin açdı, elin çıkardı. [D115]

...nişanın söyle didi. [D116 V49]

Oğlum idügin andan bileyim... [D118]

...ağ alınların yire kodılar... [D120]

Kāfirüñ kilisesin yıkdılar... [D121]

Keşişlerin öldürdiler. [D121]

Pay Püre Bigüñ oğlançuğı Beyrek, meliküñ kızın aldı, ağ ban ivine ağ otağına
girü döndi, düğüne başladı. [D121]

...ğāzi erenler başına ne geldügin söyledi... [D122]

Kāra yirüñ üzerine otağların tikdürmiş-idi. [D122 V68-7]

...elin eline çaldı ağladı. [D123 V69]

Pilon geyen keşişüñ elin men operem [D124]

ara gzl kfir ızın men aluram [D214]
Kazan Big elin eline aldı, aş aş gldi, aydur: [D126]
oñur atın ekdrdi, buñun bindi. [D126 V71]
ırk ala gzl yigidin Uruz boyına aldı. [D126 V71]
azan oñur atın ekdrdi buñun bindi. [D127]
...bidevi atın oynatdı... [D128]
aba arın giñ ggsde oynadayım senñ-in. [D129]
Sası dinl kfir başın kesdreym senñ-in [D129]
Kfir başın kesdreyim senñ-in [D129]
Ol kfirñ in atup birin yarmaz oçısı olur [D130]
Adam etin yañnı ılan aşbazı olur [D130]
Azgun dinl kfirdr başların keseyin [D130]
Uruz babasınıñ szın şımadı, kayıdup gir döndi. [D131 V73]
Yirden yüce tağlar başına yoldaşların alup ıkdı. [D131 V73]
Ol zamanda oğul ata szın iki eylemez-idi... [D132]
Uruz giñ yaadan süñüsin şandı trdı. [D132]
Atından indi, aru sudan abdest aldı, al alnın yire odı iki rik‘at namaz ıldı.
[D132]
ara oın oynatdı Uruz kfirñ şağına at depdi. [D133]
Ođlanñ bidevi atın oğladılar, at yıhıldı. [D133 V74]
şağın şolın Uruzüñ evrdiler. [D134]
ırk yigidin şehid itdiler. [D134]
arusından ağ ellerin bağladılar. [D134]
At cılavısın döndürdi, girü döndi. [D134]
Dağı oñur atın kceledi, yola girdi. [D135]
İvine geldi. çan ızı boyı uzun Burla çatun azanñ geldügin işitdi... [D135
V75]
Ođlançuđumuñ ilk avıdur, çanlı Oğuz biglerin tyLAYAYım didi. [D135 V75]

Han kıızı gördi kim Kazan gelür, yumurlanup yirinden örü turdı, şamur cübbesin egnine aldı, Kazana karşı geldi. [D135 V75]

Boynı uzun bidevi geyigin alup yıkduñ [D136]

Ağ ellerin karusından bağlatduñ-mı [D136]

Kara gözden acı yaşın dökdürdüñ-mi [D136]

Sarımsak otın yimedın Kazan içüm göyinür [D137 V76]

Yaluñuz oğul haberin Kazan digil maña [D137 V76]

Yaluñuz oğul haberin Kazan digil maña [D137 V76]

Yaluñuz oğul haberin a Kazan digil maña [D138]

Tamarların tuğladayım [D138]

Yaluñuz oğul haberin almayınça [D139]

Kazan oğlan avda idügin andan bileyin kim yorgun atıñ-ile gedilmiş cıdañ-ile ardına düşesin didi. [D141]

Leş arasında oğlançuğı leşin bulmadı, altunluça kamçısın buldı. [D141]

Kāfirüñ izin izledi. [D141 V78]

Bu maħalda Han Kazan yetdi. koñur atın oynatdı. [D142]

Kāfir Kazanuñ geldügin gördi, ürkdi. [D142]

Kim atın biner... [D142]

Kāfirler oğlana aman virdiler, elin çözdiler gözin açdılar. [D142]

Ağ ellerüm arduma bağlanduğın / Kıl sicim ağ boynuma taķıldıuğın / Kara gözlü yigitlerüm kırıldıuğın / Sen gelmedin baba kāfirler tanışdılar [D143]

Ĝafillüçe görklü başın kesüñ [D143]

Alça kanın yir yüzine döküñ [D143]

Kıl kepenek boyunçuğın sürer digil [D144]

Ağır buķağı topuçağın döger digil [D144]

Kıl kepenek boyunçuğın sürer diyeyin-mi [D146]

Ağır buķağı toğuşağın döger diyeyin-mi [D146]

Ağladı, kādir Tañrıdan ħācet diledi, yüzün yire sürdi. [D147 V81]

Özin şarp yirlere şaldı. Görelüm imdi Yaradan neyler. [D148]

ırk ince billü kız oğlanı-y-ile kara aygırın tartdurdı, buun bindi, kılıcın kuşandı. [D148]

Başum tacı Kazan gelmedi diyü izin izledi gitdi. [D148]

...kara bıyığın yidi yirden eñsesinde dügen, Kazan kartası Kara Göne çapar yetdi. [D150]

Varuban destursuzça Bayındır Hanuñ yağısın başan, altmış biñ kâfire kan kusduran, Ğaflet Koca oğlı Şim Şemseddin çapar yetdi. [D150 V83]

Yigirmi dört boyın oğşayan Delü Tundar yetdi. [D151]

Kazan kendü düpe depdi, Tekür ile Şökli Melike havala oldu, böğürdübeni atdan yire şaldı, alça kanın yir üzerine dökdi. [D152 V84]

Şol tarafda Buğaçuk Melike Kara Budak karşı geldi, şaңcubanı yire şaldı, depretmedin başın kesdi. [D153]

Boyu uzun Burla Hatun kara tuğın kâfirüñ kılıçladı, yire şaldı. [D153]

Kazan oğlı üzerine geldi. İndi, elin çözdü. [D153]

Kazan oğlançuğın kurtardı, girü döndü. [D153]

Vallah big yigit Allah Ta'âladan buyruk oldu, al kanatlu 'Azra'il ol yigidüñ canın aldı. [D156]

Mere 'Azrâ'il didüğüñüz ne kişidür kim adamuñ canın alur... [D156]

...şavaşayım çekişeyim dürişeyim, yahşı yigidüñ canın kurtarayım, bir dahı yahşı yigidüñ canın almaya didi. [D156]

Gözüm çöngü idügin ne beğenmezsin [D158]

Gözi gökçek kızlaruñ gelinlerüñ canın çoğ almışam [D158]

Şakalum ağarduğın ne beğenmezsin [D158]

Ağ şakallu kara şakallu yigitlerüñ canın çoğ almışam [D158]

Al kanatlu 'Azrâ'il menüm elüme girse öldüre-y-idüm, yahşı yigidüñ canın anuñ elinden kurtara-y-idüm dir-idüñ... [D158]

...yahşı yigidüñ canın kurtarayım didi. [D159]

Kara kılıcın şıyrdı, eline aldı. [D159]

Ādemiler evreni Delü Dumrul elin eline çaldı, kaş kaş güldü. [D159]

Ṭurđı atına bindi, ʈođanın eline aldı, ardına düşdi. [D159]

Oğrılayın can alduğın ʈuymaz idüm [D160]

...ikisinden biri bolayki canın vire... [D162]

Delü Dumrul sürdi babası yanına geldi. Babasınıñ elin öpüp soylamış... [D162]

...anası dağı canın virmedi. [D165]

Böyle diğeç ‘Azrā’ıl geldi Delü Dumruluñ canın almağa. [D165]

‘Azrā’ıl Һatunuñ canın almağa geldi. [D168]

Alur-iseñ ikimüzüñ canın bile alđıl [D169]

Қor-iseñ ikimizüñ canın bile қоđıl [D169]

Delü Dumruluñ atasınıñ anasınıñ canın al, ol iki Һalala yüz kırk yıl ‘ömür virdüm didi. [D169]

‘Azrā’ıl dağı babasınıñ anasınıñ def’i canın aldı. [D169]

Yarenler atam öldi men қaldum, yirin yurdın ʈıtdum... [D170]

Böyle diğeç erenler evreni Қan Turalı yirinden ʈurđı, kırk yigidin yanına aldı... [D171]

Başamasa başın keser-idi. [D173]

Bu otuz iki baş kim burcda aşılmış idi қаған aşlan-ile қара buđranuñ yüzin görmemişler-idi, ancaқ buğa buynuzında helāk olmışlar-idi. [D173]

Elin öpdi, aydur: [D174]

Gök-ile pehlü uran қal’aların [D176]

Göz қақuban köñül alan görklüsünün boynın öpem [D176]

Қādir қor-ise başın kesem [D176]

Atasınıñ anasınıñ ellerin öpdi. [D177]

Қırқ yigidin yanına bırақdı, yidi gün yiđi gice yortdılar, kāfirüñ serҺaddına irdiler... [D177]

Yügrük atın yügürdüp Қan Ṭuralı gürzin göge atar, inüp yire düşmedin қarvar ʈutar... [D177]

Қan Ṭuralı niқabın serpdі. [D180]

Hak Ta'ala atamuñ köñline rahmet eylese, kebin kesüp... [D180]

Buğa dizin çökdi... [D180]

Çan Turalı şağına baqdı kırk yigidin ağlar gördi, şolına baqdı eyle gördi.
[D181]

Buğanuñ zencirin aldılar, şalı virdiler. [D182]

Alnına yumruğın tayadı, sürdi meydanuñ başına çıkardı. [D182]

Etin meydanda koyup... [D183]

Çan Turalı yiğitlerin ağlar gördi, aydur: [D183]

Avuñ tamarın delüben çanın şoran [D184]

Ala köpek enüğine kendüzin taladur-mı [D184]

Adı görklü Muhammede şalavat getürdi, aşlanuñ elin gözedüp bir yumruk eyle
urdi-kim yumruk çeñesine tokındı, uvatdı. [D185]

Canavarlar serhengi devedür, anuñ-ile dağı oyunın oynayasun didi... [D185]

Çün 'ināyet Tañrıdan oldı, bigüñ paşanuñ himmeti Çan Turalıya oldı, tekür
devenüñ ağzın yidi yirden bağlañ didi. [D185]

Hasad kâfirler bağlamadılar, yuların şıyırıp şalı virdiler. [D186]

Akındılı görklü şuyın dünin kiçdüñ [D186]

Çağan aşlan geldüginde bilin bükmiş [D187]

...inşa'llah bunuñ dağı başın keseyim didi. [D188]

Arı gölün ördügin şakıyup alan [D188]

Çanadı-y-ile şakşağana kendüzin şakıdur-mı [D188]

Oğuz yigidinüñ öykeni kabardı, kılıcın çıkardı... [D190]

...oğlum toğmasun, toğar-ise on güne varmasun big babamuñ çadın anamuñ
yüzin görmedin bu gerdege girer-istem didi. [D190]

...çaytabanın buzlatdı, çara çoçın kişnetdi, dün çatdı, köçdi. [D190]

...süñüsün eline aldı, bir yüksek yire çıkdı, gözledi. [D191]

Atın oynatdı, Çan Turalınuñ üzerine geldi. [D192]

Çan Turalı gözün açdı, çapaçların çaldurdı. [D193]

Çarımın başdı, çaçanın çovmadı... [D194]

Ėafil-ile görklü başın kesdüdüñ-mi [D194]
...gözinüñ kapağın oħlamışlar... [D195]
...turmaz kanın siler, kâfirler üşer, kılıcın yalın eyler kafiri öñine kıatup kıovar.
[D195]
Selcen idüğün bilmedi, kıakıdı. [D196]
Kıulunçuğın deper-mi olur [D196]
Kızıçağın süser-mi olur [D197]
Bir kıarafına daħı kendü girdi, kıılıç kıartup yorıdı, kâfir başın kesdi. [D197]
Her kışı sözin söyledükde [D197]
Selcen Ėatun Ėal nidüğün bilüp şoylamış... [D198]
Atın depdi, bir yüksek yire kııkıdı. [D198]
Şadakından toksan oħın yire dökdi. [D199]
İki oħuñ demrenin kııkardı, birin gezledi birin eline aldı. [D199]
Babası oğlançuğın gördi, Allaha şükürler eyledi. [D200]
...kıalın Oğuz biglerin ağırladı. [D200]
Altunluça günlüğün diküp Kıan Turalı gerdegine girüp muradına maqsudına
irişdi. [D200]
...ğazi erenler başına ne geldüğün söyledi. [D201]
Kıara yirüñ üzerine ağ ban ivin dikmiş-idi. [D202]
Yarar kıocaların yanına cem´ eyledi, yadığı ve yarağı-y-ile yola girdi. [D202]
Babasın öldi bilür-idi. [D204]
Yaşag eylemişler-idi, kıutsak olduğın oğlandan şaklar-idi. [D204]
Ayğır gözler şuyından at yüzdüren, elli yidi kıal´anuñ kilidin alan Eylik Kıoca
oğlı Dülek Evren bile varsun didi. [D205]
Bigler cem´ olup yarağların gördiler. [D206 V88]
Düşün yoldaşlarına şoyladı... [D206 V88]
... döndüm el ere selam virdüm, Oğuz illerinde kimsin didüm, kıapağların
kıaldurup yüzüme bakdı, oğul Yigenek kıanda gidersin didi söyledi, men ayıtđum:
[D207]

Bildüğün unıtmasa ‘aķıl yaķşı [D208]

Ėıyan Selçük oğlı Delü Tıandar yirinden tırı geldi, altmış tıtam süvri cıdasın koltuķ kışup... [D209]

Kāfir tekür ķarmalayup żarb itdi, süñüsin çekdi elinden aldı... [D209]

Ėazılıķ atın döndürdi, ķayıda döndi. [D209 V90]

Tekür ķarmalayup elinden ķomađın aldı... [D209 V90]

Ol dağı ķazılıķ atın döndürdi, ķayıda döndi. [D209 V90]

Kimse rızķın yimedüñ [D210]

Urduğın ulıtmayan ulu Tañrı [D210]

Başduğın belürtmeyen bellü Tañrı [D210]

Götürdüđin göge yetüren görklü Tañrı [D210]

Ėaķıduđın ķahr iden ķahhar Tañrı [D210]

Andan yigenek atın döndürdi leşkere geldi. [D211]

Ėal‘anuñ kilisesin yıķup yirine... [D212]

Bāķisin Ėāzilere baķř itdiler. [D212 V92]

Bir şordı olanķa südin aldı, iki şordı ķanın aldı, üç şordı canın aldı. [D217]

Ođlançuķlaruñ kiminüñ burnın kiminüñ ķulađın yimege başladı. [D217]

Depegöz çevürüp öñin aldı... [D218]

El-hāřıl Oğuz yidi kerre ürkti, Depegöz öñin alup yidi kerre yirine getürdi. [D218]

...aşın pişürsün didi ve... [D220]

Dört oğlı olan birin virdi, üçü ķaldı. [D220]

Üç olan birin virüp iki ķaldı. [D220]

İki olan birin virdi biri ķaldı. [D220]

Ėapaķ Ėan dirler bir kişi var idi. İki oğlı var-idi. Bir oğlın virüp biri ķalmıř idi. [D220]

Basat altunlu günlüğin tiküp oturur iken gördiler ki bir çatun kişi gelür. [D221]

Yalançı dünya yüzinde bir er ķopdı, yayılıımında Oğuz ilin ķondurmadı... [D221]

...kılın Oğuz biglerin dahı... [D222]
...dört oğlu olan birin virdi, üç olan birin virdi, iki olan birin virdi, iki oğlançuğum var-idi birin virdüm biri kaldı... [D222]
Basat babasınıñ elin öpdi, ağlaşdılar buzlaşdılar. [D224]
Basat anasınıñ elin öpdi, görüşdiler buzlaşdılar. [D224]
...kılıcın hamayil kuşandı, yayın karusına bıraktı, eteklerin kıvurdu. [D225]
Depegöz olduğu Şalağana Kayasına geldi. Gördi Depegöz güne karşı arhasın virmiş yatur. [D225]
...elin eline çaldı kaç kaç güldi. [D226]
Depegöz bildi kim Basat mağaradadır. Mağaranuñ kapusın alup bir ayağın kapunuñ bir yanına birin dahı bir yanına kodı, aydur: [D227]
Her birinüñ başların şığadı. [D227]
Bağarak kendüzin unıtdı. [D229]
Depegöz künbedüñ kapusın aldı, aydur: [D229]
Depegöz künbede elin şokdı, eyle kaçdı-kim künbed zir ü zeber oldı. [D229]
Basat aydur: Men muña bi tekellüf yapışmayam diyüp kendü kılıcın çıhardı tutdı, iki para bölü. [D230]
Kendü kılıcın kınına şokdı. [D230]
Alp eren erden adın yaşurmak 'ayıb olur [D231]
Atam adın şorar olsañ kaba ağaç [D232]
Anam adın dir-iseñ kağan aşlan [D232]
Ala gözlü bebeklerin öksüz komışsın [D232]
Kardaşum Kıyanuñ kanın almayınca [D232]
Yeñiden toğanın kıram dir-idüm [D232]
Deldi yay kirişin tağdı. [D234]
... gâzi erenler başına ne geldügin aydı virdi. [D234]
Erlik-ile kardaşuñ kanın alduñ... [D234]
Dedem Korkut himmet kılıcın biline bağladı... [D236]
Yad, kâfir gelse başın Oğuz a armağan gönderür-idi. [D236]

Pes Begil geldi, pişkeşin çekdi, Bayındır Hanuñ elin öpdi. [D237]

Çün av yarağı oldu, kim atın öger, kim kılıcın kim çeküp oğ atmağın öger.
[D237]

Salur Kazan ne atın ögdi, ne kendin ögdi, amma Begilüñ hünerin söyledi.
[D237]

Aruğ olsa kulağın deler-idi avda bellü olsun diyü, amma semüz olsa boğazlar-
idi. [D238]

Bayındır Hanuñ bahşişin öñine dökdi, hana küsdi, divandan çıkdı. [D238]

Atın çekdiler, ala gözlü yiğitlerin alup ivine geldi. [D238]

Çazılık atın çekdürüp buñun bindi, ava gitdi. [D240]

Buğanuñ ardundan irdi, yay kirişin boynına atdı. [D240]

Begil at cılavısın yeñimedi, bile uçdı. [D240]

Çaftanı altından ayağın berk şardı. [D241]

Cübbesin üzerine büridi, çapusın örtüdi. [D242]

Big yigidüm kalabalık yağı gelse çayıtmaz idüñ, buñuña ala oğ tohınsa inlemez
idüñ, kişi çoynında yatan halalina sırrın dimez-mi olur, nedür haluñ didi. [D242]

‘Avrat elin eline çaldı, çaravaşa söyledi. [D243]

...ağ ellerin çarusından bağlañ, çafillüçe görklü başın kesüñ, alça çanın yir
yüzine dökün, ilin çunin çapuñ, kızın gelinin yesir idüñ didi. [D243]

Baş yarağın eyleñ, üzerüñüze yağı gelür didi. [D243]

Oğlançuğın yanına getirüp çoylamış... [D243]

Çarusından ağ ellerin bağlañ dimiş [D244]

Bigler bigi olan Çazanuñ elin öpgil [D245]

Çazan kimdür men anuñ elin öpmegüm yok [D245]

Atası-y-ile anası-y-ile geldi çorişdi, ellerin öpdi. [D246]

Al aygır çazan-kim yağı çoçusın alsa ayağın yire döger-idi, tozı göge çıkar-idi.
[D246]

Çarusından ağ ellerin bağlañ [D248]

Çafillüçe görklü başın kesüñ [D248]

Alça anın yir yüzine tükün didi [D248]

ara polad öz ılıcım ının t ğrar [D248]

adada oum iin deler

...ara polad öz ılıcım uvvet virdi, arġu talı s n sin himmet virdi, yanındaġı üç-yüz yigidin mana yoldalıġa odı, men Begil n oġlıyam mere k fir d ġiel m didi. [D250]

alkanın uvatdı... [D250]

...apaların ıyırdı... [D250]

Gürz-ile d ġidiler, ara polad öz ılı-ile tartadılar, serpe serpe meydanda ılıladılar, iginleri t ğrandı, ılıları uvandı, bir birin alımadı. [D250]

arġu talı s n ler ile ırıdılar, meydanda buġa kibi s sidiler, g g sleri delindi, s n leri ındı, bir birin alımadılar. [D251]

ıcrayup  hin kibi k fir n boġazın ele aldı. [D252]

Aınılar k fir n ilin g nin urup ızın gelinin esir itdiler. [D252]

Oġlın n boynın udı. [D252]

Oġlın aldı, Bayındır anun divanına vardı. [D253]

G ziler baına ne geld ġin söyledi. [D253]

orunun apusın uvatdılar. [D255]

Atlarının eyerlerin aldılar, geyimlerin ıardılar. [D255]

Gelüp aydur: Mere Oġuzdan bir bölük atlu geldi, orunun apusın uvatdılar, atlarının eyerin alup geyimlerin ıardılar, mere ne t rursız didi. [D255]

Atın ekdiler bindi. [D257]

Atından indi, anasının dilin aradı. [D257]

Elin öpüp boynın uġıl [D258]

Ala gözde acı yaın döker olur [D259]

...aġamun ölüsin dirisin bilmeyine, öldi-y-ise anın almayına alın Oġuz iline gelmegüm yo didi. [D260]

Oġlan ardaın adı gider, bize ne  g t virürsin didiler. [D260]

azan aydur: Ayaġına at t saġın urun didi. [D260]

Oğlan ılıcın ıardı, ız-ile kendü arasına bıradı. [D260]
...ađamuñ yüzün görmeyinçe, ölmüş ise anın almayınca bu gerdege girer-isem didi. [D260]
Geyimin geydi, dizçük aruçük bağlandı. [D261]
...başın kesem [D261]
Şarvanlar öñin aldı döndürimez [D262]
İlkıılar öñin aldı döndürimez [D262]
Çoban öñin aldı döndürimez [D262]
Atasınun anasının elin öpdi, ara oç atına şıçrayup bindi. [D263]
Yine uyhusın yeñimeyüp yirine varup yatdı uyudu. [D264]
Gine atınun ılbırın bileğine kiçürdi. [D264]
Uyhusın yeñimedi, girü yatdı uyudu. [D265]
Atınun ılbırın yine bileğine kiçürdi. [D265]
Yigit saña tekür himmet eyledi, şunda bir delü yigit yolçınun yoluçınun çobanun çoluğun etmegin alur... [D265]
Aydur: İmdi men varayım, elin ayağın bağlayayım, andan siz gelesiz didi. [D266]
Yilisi ara azılı atın butun binen [D267]
Bençileyin arusından ağ ellerin bağladuban [D267]
Alp er erden adın yaşırmak 'ayıb olur [D268]
Babam adın şorar-iseñ Uşun oca [D269]
Egrek kiçi ardaşun boynın öpdi. [D270]
Segrek dağı ağasının elin öpdi. [D270]
anlı kâfir elinden artaşçuğın tartup aldı. [D270]
Tekür adam şaldı, kim idügin bilün didi. [D273]
azanın üzerine düşdiler, uyuduğı yirde tutdılar, elin ayağın berk bağladılar, bir 'arabaya yükletdiler, 'arabaya möhkem urđan-ile şardılar. [D273]
Elin elinde çaldı, aş aş güldi. [D274]
...hem ölülerünüzün yorgasına binerem kâhillerin yederem didi. [D274]

Ökçesin ökçesine kaçdı, kapurgasın karnına kavşurdı. [D276]
Uyanın çekdi, ağzın ayırdı. [D276]
Öñin koyup tersin oğur kıızı gelini [D279]
Ol kal'aya altı baş er-ile men Kazan vardum
Kilisesin yıkup... [D279]
Biglerin kul itdüm [D279]
Ağ Hışar Kal'asınıñ burcın yıkdum [D280]
Ala gözlü kızın gelinin getürdiler aldanmadum [D280]
Alp Uruz çadırların açdurdı, cebehanasın yükletdi. [D283]
Atdan inüp tacir tonın geydiler. [D283]
Kāfirler gördiler, gelenler tācire benzemez, kaçdılar kal'aya girdiler, kapuların yaptılar. [D284]
...gürzlerin omuzlarına urdılar, kapuya geldiler. [D284]
...ayaşofya alınduğın haber viridi. [D284]
Ne oturursız, üzerüñüze yağı geldi, başuñuz yarağın görüñ didi. [D284]
Tekür biglerin cem' eyledi, bunlar-ile ne müdara kılalum didi. [D284]
Tekür çerisin divşürüp meydana geldi... [D285]
Kılıç ve süñü ve çomak ve sâyir cenk âletin geydürüp tonatdılar. [D285]
Kazan görđi-kim leşker öñinçe bir ağ boz atlu, ağ 'alemlü egni bek demür tonlu Oğuzuñ öñinçe geldi, çadırın dikdürdi, alay bağladı tırdı. [D286]
Egni bek demür tonın geyen yigit ne yigitsin [D286]
Adağlusın ayruklar alur-iken tartup alan [D286]
Mere yigit, öñinçe bu çerinüñ bir aq sancaqlu alay çıkdı, çadırın ilden öñdin dikdi... [D286]
Beyrek at boynın kuçakladı, kayıda döndi. [D287]
Bidevi atın oynatdı gelen yigit ne yigitsin [D288]
Er erden adın yaşurmak 'ayıb olur[D288]
Süñüsün eline alup... [D288]
...süñüsün çeküp elinden aldı, depesine urdı, para para oldı uvandı. [D288]

azılık atın butun binen [D288]

İki ardaş bebegın öldürüp zelil gezen [D289]

Uruzuñ cılavısıñ ‘emmisi ara göne tutmuş-idi. [D289]

Atdan yire indi, atasınuñ elin öpdi. [D290]

azan dağı ahtarıldı yire indi, oğlınuñ boynın öpdi. [D290]

Cemi‘si atdan inüp azanuñ elin öpdiler.

Kilisesin yıkup... [D290]

aza beñzer kıızı gelini azana arşu gelüp elin öpdiler, ayağına düşdiler.
[D290]

...gāzi erenler başına ne geldüğın söyledi. [D291]

Üç Oğ Boz Oğ yığnağ olsa azan ivin yağmaladur-idi. [D291 V92-8]

azan girü ivin yağmalatdı. [D291 V92-8]

açan azan ivin yağmalatsa alalınıñ elin alur taşra çıkar-idi, andan yağma iderler-idi. [D291 V92-8]

...ayıtdılar ki bağ bağ şimdiye degin azanuñ ivin bile yağma ider-idük, şimdi niçün bile olmayavuz didiler. [D292]

ılbaş aydur: anum men varayın, anlarıñ dostlığın düşmenligin bileyim didi.
[D292 V93]

Aruz dağı altun günlüğın dikmiş-idi, oğlanları-y-ile oturmuş-idi. [D292 V93]

Aruz aydur: Mere ılbaş ol vağıt kim Üç Boz Oğ yığnağ olsa ol vağıt azan ivin yağmaladur-idi, suçumuz ne-y-idi ki yağmada bile olmaduğ didi. [D292 V94]

Ala ağda çadırın otağın dikdi [D292 V94]

Ala bargah otaqların düze dikdi. [D294]

Aruz aydur ki: ılbaş ağıtdum ki kaçan-ki azan ivin yağmaladur-idi aş Oğuz bigleri bile yağmalar-idi... [D294 V95]

Atın çekdiler, bindi. [D294 V96]

Yağşı aftanların çok geymişem. [D294 V96]

Beyrek Aruz akıduğın burada bildi. [D294 V96]

Aruz ara polad öz ılıcın artup Beyregüñ sağ uyluğın çaldı. [D297]

Cübbesin üzerine örttiler. [D298]
Şarıkların yire urdılar, Beyrek diyü çok ağladılar. [D299]
Kazanuñ elin öpdiler, sen sağ ol Beyrek öldi didiler. [D300]
...bir uyluğun düşürdi, sen sağ ol hanum Beyrek Hakkı vâşıl oldu... [D300]
...destmalın eline alup ögür ögür ağladı, divanda zârılık kıldı. [D300]
...dirim kanın alalum... [D301]
Kazanuñ koñur atın çekdiler bindi. [D301]
Kazan kalkın yapındı, süñüsün eline aldı başı üzerine çevürdi, aydur: [D302]
Altmış tutam ala gönderin koltuk kışdı... [D302]
Karındaşı Kara Göneye işarat itdi, başın kes didi. [D303]
Kara Göne atdan indi, Aruzuñ başın kesdi. [D303]
...şuçların dilediler, elin öpdiler. [D303]
Kazan suçların bağışladı. [D303]
Beyregün kanın tayısından aldı. [D303]
...otağın kurdı. [D303 V99]
...gâzi erenler başına ne geldüğün aydı virdi. [D303 V99]

2.3. YÖNELME (DATİF) HÂLİ

Yönelme hâli, kelime grupları ve cümlelerde fiilin yönünü gösteren ve temel fonksiyonu yaklaşma olan hâldir. Bu hâl ekinin yer, istikamet, amaç, zaman, tahsis vb. gibi fonksiyonları da söz konusudur. Yönelme hâli daima ekle yapılır (bk. Karaağaç, 2012: 337; Ergin, 2013: 233).

Yönelme hâli eki, Eski Türkçede {+KA},{+GA} biçimindedir. Eski Anadolu Türkçesinde ise bu ek {+(y)A} şekline gelir. Vokalle biten bir sözcüğe geldiği zaman araya -y- yardımcı sesini alır (bk. Timurtaş, 2012: 69).

Dede Korkut Kitabında yönelme hâli eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde on ayrı işlev ve kullanımla **1942** kez tanıklanmıştır.

Ekin işlev ve kullanımları şu şekildedir:

A. Yaklaşma, istikamet ve yer bildirir.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan **1545** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Hağ Ta'āla anuñ köñline ilham ider-idi. [D2V2]

Ağır zamanda hanlık girü Kayıya değe, kimsene ellerinden almaya, ağır zaman olup kıyamat kopınça. [D2V2]

Her ne iş olsa Korkut Ataya tanışmayınça işlemezler-idi. [D2V2]

Ezelden yazılmasa kul başına kaza gelmez, ecel va'de irmeyinçe kimse ölmez. [D3]

Kara eşek başına uyan ursañ katır olmaz qaravaşa ton geyürseñ kadın olmaz. [D3 V3]

Kızağuçā kaymayınça yol alınmaz... [D3 V3]

...er malına kıymayınça adı çıkmaz. [D3 V3]

Sarp yorır-iken kazılık ata nāmerd yigit bine bilmez, bininçe binmese yig. [D4]

Ata adını yoritmayan hoyrad oğul ata bilinden ininçe inmese yig, ana rahmine düşünçe toğmasa yig. [D4]

Üç otuz yaşuñuz tolsun, Hağ size yaman getürmesün devletüñüz payende olsun hanum hey. [D4]

Kolça kopus götürüp ilden ile bigden bige ozan gezer. [D5 V4]

Ol Mekkeye sağ varsa esen gelse şıdķı bütün hacı görklü. [D6]

Yanaşup yola girende kara buğur görklü. [D7]

Kamusına beñzemedi cümle 'ālemleri yaradan Allah Tañrı görklü. [D7]

Ozan ivüñ tayağı oldur ki yazıdan yabandan ive bir konuk gelse... [D7]

Ocağuña buñçılaysın 'avrat gelsün. [D7]

...elin bögrine urur aydur: [D7]

Bu ivi harab olası ere varaldan berü dağı karnum toymadı... [D8]

...ah nola-y-idi, bu öle-y-idi birine dağı vara-y-idüm... [D8 V5]

Ocağuña buñçılaysın 'avrat gelmesün. [D8 V5]

Depidinçe yirinden örü tırdı, elin yüzün yumadın obanuñ ol uçından bu uçına
bu uçından ol uçına çarpuşdırdı... [D8 V5]

...öyledençe gezdi; öyleden sonra ivine geldi... [D8 V5]

...tavuk kümesine şıgır tamına dönmiş...[D8 V5]

...koñşularına çağırur ki kız Zeliha, Zübeyde... [D8 V5]

...nola-y-idi benüm ivüme bir lahza baqa-y-idüñüz... [D9]

Ocağuña bunuñ kibi 'avrat gelmesün. [D9]

...er adam ivde olsa, aña dise ki: [D9]

...ne gelür-ise benüm şağırma gelsün diyü elin götine urur... [D9]

...yönin añaru şağrısın erine döndürür... [D9]

Andan dahı sizi hanum Allah şaklasun, ocağña bunçılaysın 'avrat gelmesün.
[D9]

Şamı günlügi yir yüzine dikdürmiş-idi. [D10 V6]

Ala şayvanı gök yüzine aşanmış-idi. [D10 V6]

Bir yire ağ otağ bir yire kızıl otağ bir yire kara otağ kurdurmuş-idi. [D10 V6]

Kimüñ ki oğlı kıızı yok kara otağa konduruñ, kara kiçe altına döşeñ, kara koyun
yahnisından öñine getürüñ, yir-ise yisün tırsun gitsün dimiş-idi. [D10 V6]

Oğlı olanı ağ otağa kıızı olanı kızıl otağa konduruñ, oğlı kıızı olmayanı Allah
Ta'ala karğayupdur, biz dahı karğaruz bellü bilsün dimiş idi. [D10 V6]

Oğuz bigleri bir bir gelüp yığnağ olmağa başladı. [D11]

Göksi gözel qaba tağlara gün degende [D11]

...Dirse Han kalkubanı yirinden örü tırup kırk yigidin boyına alup Bayındır
Hanuñ şöhetine gelür-idi. [D11]

Getürüp kara otağa kondurdılar. [D11]

Qara kiçe altına döşediler. [D11]

Qara koyun yahnisından öñine getürdiler. [D11]

...benden alçaq kişileri ağ otağa kızıl otağa kondurdu, benüm şuçum ne oldı-
kim kara otağa kondurdu didi. [D12]

alubanı yigitlerüm yirüñüzden öru uruñ, bu arayıb baña ya bendendür ya hatundandır didi. [D12 V7]

Dirse an ivine geldi. aırıp hatunına oylar görelüm anum ne oylar: [D12 V7]

alubanı an Bayındır yirinden ırmış, bir yere a ota bir yire a ota bir yire kıızıl ota bir yire ara ota dikdürmiş... [D12 V7]

...oulluyı a otaa kıızluyı kıızıl otaa olı kıızı olmayanı ara otaa kondurun ara kıçe altına döşen, ara koyun yanısından öñine getürüñ... [D13]

Ben varıak gelübeni arşuladılar ara otaa ondurdılar ara kıçe altuma döşediler ara oyun yanısından öñüme getürdiler... [D13]

aba ökçem altına alayın-mı? [D13]

ara polat öz kılıcum elüme alayın-mı? [D13]

Can atlusun saña bildüreyin-mi? [D13]

Ala anuñ yir yüzine dökeyin-mi? [D13]

an kıızı sebebi nedür digil maña. [D14]

atı azab iderem şimdi saña. [D14]

Hay Dirse an baña azab itme... [D14 V8]

...ala adıruñ yir yüzine dikdürgil... [D14 V8]

...İç Ouzuñ aş Ouzuñ biglerin üstüne yına itgil... [D14 V8]

İç Ouz aş Ouz biglerin üstine yına itdi. [D15]

Olanuını dayalara virdi şalatdı. [D15]

Olanuñ babası Bayındır anuñ ordusına arışdı. [D15]

Ol bua atı aşa buynuz ursa un gibi ügidür-idi. [D15]

Bayındır an alın Ouz bigleri-y-ile amaşaya baar-idi, teferrüc ider-idi. [D15]

Buayı oyu virdiler, olanulara aç didiler. [D16 V9]

Bua daı olana sürdi geldi. [D16 V9]

Olan yumruı-y-ile buanuñ alnına kıya utup aldı, bua götin götin gitdi. [D16 V9]

Buğa oğlana sürdi girü geldi. [D16 V9]
Oğlan yine buğanuñ alnına yumruğı-y-ile katı urdı. [D16 V9]
Oğlan bu katla buğanuñ alnına yumruğını tayıadı... [D16 V9]
...sürdi meydanuñ başına çıkardı. [D16 V9]
İki talusınuñ üstine buğanuñ köpük tırdı. [D16 V9]
Bir tıma direk ururlar, ol tıma tıyağ olur, ben bunuñ alnına niye tıyağ olurın tıdurım didi. [D17]
Buğa ayağ üstine tıramadı düşdi, tepesinüñ üstine yıkıldı. [D17]
Oğlan pıçağına el urdı, buğanuñ başını kesdi. [D17]
Oğuz bigleri gelüp oğlan üstine yığnağ oldılar, tıhşin didiler. [D17]
...bilesinçe alup babasına varsun... [D17]
Oğlanı alup babasına vardı. [D17]
Dede Korkut oğlanuñ babasına soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D17]
Gelüñ oğlanı babasına kovlayalum... [D18]
Vardı bu kırk yigidüñ yigirmisi bir yaña yigirmisi dağı bir yaña oldı. [D19]
Evvel yigirmisi vardır, Dirse Hana bu haberi getürdi, aydur: [D19]
...kırk yigidin boyına aldı, kalın Oğuzuñ üstine yoriyış itdi... [D19]
...hanlar hanı Bayındıra haber vara... [D19 V11]
...Bayındır Han seni çağıra, saña katı kazab eyleye... [D19 V11]
...göksi güzel kaba tağa... [D20]
...anasınuñ yanına alup geldi, al şarabuñ itisinden aldı içdi... [D20]
...anası-y-ile şöhet eyledi, atasına kaşd eyledi, senüñ oğlun kür koptı erçel koptı... [D20]
...arķurı yatan ala tağdan haber kiçe, hanlar hanı Bayındıra haber vara... [D20]
...Bayındır Hanuñ katında saña kazab ola... [D20]
...kalkubanı yirüñden örü turgıl, yigitlerüñ oğşagıl boyuna algıl, oğluña uğragıl, yanuña alup... [D21V12]
Göksi güzel kaba tağlara gün degende. [D21V12]
Oğlançuğın yanına alup kırk yigidin boyına saldı... [D21V12]

Ol kırk nāmerdüñ bir kaçı ođlanuñ yanına geldi aydur: [D21V12]

Babam at segirdişüme başsun kıvansun, oğ atışuma başsun güvensün, kılıç
çalışuma başsun sevinsün dir-di. [D22]

Dirse Hān görür-misin oğlanı yazıda yabanda geyigi kıovar senüñ öñüñe
getürür, geyiğe atar-iken oğ-ile seni urur öldürür, ođluñ seni öldürmedin sen ođluñı
öldüri görgil didiler. [D22]

Üzengüye kılķup kıatı çekdi. [D23]

Oğ tokındı, alça kıanı şorladı kıoyını tıldı, bidevi atınuñ boynın kıucaklıadı, yire
düşdi. [D23]

Dirse Hān istedi kim ođlanķuđınuñ üstine gürlüyüp düşe-y-idi. [D23 V13]

Atınuñ cılavısın döndürdi, ordusına gelür oldı. [D23 V13]

Yumurlanup yirinden örü tırdı, kırk ine kıızı boynına aldı, Dirse Hana kıarşu
vardı. [D23 V13]

Kıapaķ kıaldurdu Dirse Hānuñ yüzine baķdı. [D23 V13]

şağ-ilen şolına göz gezdürdi, ođlanķuđını görmedi. [D23 V13]

Çağırup Dirse Hana şoylar görelüm hānum ne şoylar: [D23 V13]

Göksi güzel kıaba tağa... [D24]

Kıuru kıuru çaylara şu şaldum. [D24]

Kıara tınlı dervişlere nezirler virdüm. [D24]

Yaluñuz oğul haberin a Dirse Hān digil maña. [D25]

Kıarşu yatan Ala Tağdan bir oğul uçurduñ-ise digil maña. [D25]

Kıamın aķan yügrük şudan bir oğul aķıtduñ-ise digil maña. [D25]

Aşlan-ile kıaplana bir oğul yidürdüñ-ise digil maña. [D25]

Kıara tınlı azđun dinlü kāfirlere bir oğul aldurduñ-ise digil maña. [D25]

Hān babamuñ kıatına ben varayum. [D25]

Azđun dinlü kāfire ben varayım. [D25]

Kıol bud olup yir üstine düşmeyinçe. [D25]

Yaluñuz oğul haberin a Dirse Hān digil maña. [D25]

Böyle digeç Dirse Hın hatunına cavab virmedi, ol kırk nāmerd karşı geldi,
aydur: [D25]

Katlanımadı, kırk ince kıızı boyına aldı, bidevi ata binüp oğlançuğın isteyü
gitdi. [D26]

Qışda yazda qarı buzı erinmeyen Qazılık Tağına geldi çıkdı. [D26]

Alçaqdan yüce yirlere çapup çıkdı. [D26]

Baksa görse bir derenin içine qarğa kuzgun iner çıkar, konar kalkar. [D26]

Bidevi atın ökçeledi, ol tarafa yorıdı. [D26]

Qarğa kuzgun kan görüp oğlanuñ üstine konmaq ister-idi. [D26]

Oğlanuñ anası oğlanuñ üstine çapup çıka geldi. [D27]

Baksa görse oğlançuğı alça kana bulaşmış yatur. [D27]

Çağıruban oğlançuğına soylar, görelüm hanum ne soylar: [D27]

Öz gevdeñde canuñ var-ise oğul haber maña. [D27]

Bu kazalar saña nireden geldi. [D27]

Ol gevdeñde canuñ var-ise oğul haber mana. [D27]

Ağız dilden birkaç kelime haber maña didi. [D28]

Böyle digeç oğlanuñ kulağına ses tokındı. [D28]

Baş kaldırdı, yalabıdağ gözün açdı anasınıñ yüzine baqdı. [D28]

Akarlıda şularına qarğamağıl. [D28]

Biterlide otlarına qarğamağıl. [D28 V16]

Qaçar geyiklerine qarğamağıl. [D28 V16]

Arslan-ile kaplanına qarğamağıl. [D28 V16]

Qarğar-iseñ babama qarğa. [D28 V16]

...boz atlu hıızır maña geldi... [D28]

Oğlanuñ anası emçegin bir şıkdı südi gelmedi, iki şıkdı südi gelmedi, üçincide
kendüye zarb eyledi... [D29]

Tağ çiçegi-y-ile südi oğlanuñ yarasına urdılar. [D29]

Oğlanı ata bindürdiler, alubanı ordusına gitdiler. [D29]

Oğlanı hekimlere işmarlayup Dirse Hıandan şakladılar. [D29]

Oğlan ata biner kılıç kuşanur oldu, av avlar, kuş kuşlar oldu. [D29]

Gelün Dirse Hıanı tıtalum, ağ ellerin ardına bağlayalum, kıl sicim ağ boynına taçalum, alubanı kâfir illerine yönelelüm diyü Dirse Hıanı tıtdılar. [D29]

Ağ ellerin ardına bağladılar, kıl sicim boynına tağdılar, ağ etinden kan çıkınça dögdiler. [D30]

Dirse Hıan yayan bunlar atlu yorıdılar, alubanı kâfir illerine yöneldiler. [D30 V17]

...ilde yağı yoğ-iken senün babanuñ üstine yağı geldi... [D30 V17]

...ağ ellerin ardına bağladılar, kıl sicim ağ boynına tağdılar... [D30 V17]

...alubanı kanlu kâfir illerine yöneldiler... [D30 V17]

...kırk yigidün boyuña alđıl, babañ ol kırk nâmerdden kırtarđıl... [D30 V17]

...babañ saña kıydı-y-ise sen babaña kıymağıl didi. [D31]

Buğaç Big yirinden örü tırdı, kara polat öz kılıcın biline kuşandı... [D31]

... altun cıdasın kolına aldı, bidevi atını tıtdurdı buñun bindi, kırk yigidin boyına aldı, babasınun ardınça yortup gitdi. [D31]

Gelün varalum şol yigidi tıutup getürelüm, ikisini bir yirde kâfire yetürelüm didiler. [D31]

Dirse Hıan aydur: Kırk yoldaşum aman, Tañrınun birliğine yoğdur güman... [D31 V18]

...kolça kopuzum elüme virün, ol yigidi döndüreyim, gerek beni öldürün gerek dirgürün, koyu virün dedi. [D31 V18]

Elini şişdiler, kolça kopuzın eline virdiler. [D32]

Senün-de içinde binidün var-ise yigit digil maña. [D32]

Senün-de içinde şişligün var-ise digil maña. [D32]

Senün-de içinde yükletün var-ise digil maña. [D32]

Senün de içinde odañ var-ise yigit digil maña. [D32]

Senün- de içinde nişanlıñ var-ise yigit digil maña. [D33]

Senün-de içinde ağ şakallu babañ var-ise yigit digil maña. [D33]

Oğlan burada babasına şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D33]

omağum yok kırk namerde [D33 V19]
omağum yok kırk namerde [D33 V19]
omağum yok kırk namerde [D33 V19]
omağum yok kırk namerde [D33 V19]
omağum yok kırk namerde [D33 V19]
omağum yok kırk namerde didi...[D33 V19]
ırk yigidine dülbend Şaldı el eyledi. [D34]
ırk yigit bidevi atın oynatdı, oğlanuğ üzerine yığnağ oldu. [D34]
Oğlan kırk yigidin boyına aldı, at depdi, cenk ve Şavaş itdi. [D34]
Anlar dağı bu dünyaya geldi kiçdi. [D34]
adir Tağrı seni namerde muhtac eylemesn đanum hey. [D35V20]
oksan başlu ban ivlerin kara yirnn üzerine dikdürmiş-idi. [D36]
...mağbub kfir kızları đalın Oğuz biglerine Őađrak sürüp içerler-idi. [D36]
İğp iğp Ulaş oğlı Salur Kazanuğ alnına Őarabuđ itisi ııkdı. [D36]
...kayıdalum otağumuza dŐelm, yiyelüm, iğerm hoş kiğerm. [D36 V54]
Ağam Kazan sası dinl Gürcistan ağzında oturursın, orduğ üstine kimi đorsın?
[D37]
đ yüz yigid-ilen oğlum Uruz menm ivm üstine đursun didi. [D37]
Tepel kaŐđa ayđırına undar bindi. [D37]
ParaŐaruđ Bayburd Hışarından parlayup uçan Beyrek boz ayđırına bindi. [D37]
oğur atlu Kazana keşiş diyen Big Yigenek đori ayđırına bindi. [D37]
Şaya varsam dükense olmaz, đalın Oğuz bigleri bindi, Ala Tağa ala leşker...
[D38]
Kfirn csusı csusladı, vardı kfirler azđunu Őkli Melike đaber virdi. [D38]
...dn puğuğında Kazan Bignn ordusına geldi. [D38]
Eylik Koca oğlı Şaru KlmaŐ, Kazan Bignn ivi zerine Şehid oldu. [D38]
...bu đayfları biz Kazana itmiŐz didi. [D39 V55]
Kazanuğ kapulu dervendde on biç koyunu vardur, Şol koyunları dağı götürsek
Kazana ulu đayf ider-idk didi. [D39 V55]

Altı yüz kâfir atlandı, koyunuñ üzerine ılğar vardı. [D39 V55]
Kıyan Güçi, Demür Güçi bu iki kardaşı yanına aldı... [D39 V55]
...üç yirde depe gibi taş yığdı, ala kollu şapanın eline aldı. [D40]
Nagāhandan Karaçuk Çobanuñ üzerine altı yüz kâfir koyıldı. [D40]
...baş indürüp bağır başgıl, biz kâfire selam virgil, öldürmeyelüm, Şökli
Melike seni iletelüm... [D40]

Ala başlu kiçimçe gelmez maña. [D41]
Başumdağı börkümçe gelmez maña. [D41 V56]
Kızılçuk degenegümçe gelmez maña. [D41 V56]
Egri başlu çevgenümçe gelmez maña. [D41 V56]
Ala kollu şapanumça gelmez maña. [D41 V56]
Erenler evreni Karaçuk Çoban şapanınuñ ayasına taş kodı atdı. [D41 V56]
Kâfirlerüñ gözine korhu düşdi. [D41 V56]
Karaçuk Çoban kâfirüñ üç yüzini şapan taşı-y-ile yire bırağdı. [D41 V56]
İki kardaşı oħa düşdi, şehid oldı. [D41 V56]
Çobanuñ taşı dükendi, koyun dimez kiçi dimez şapanınuñ ayasına kor atar,
kâfiri yıkar. [D42]

Çoban şehid olan kardaşların Hākına kodı... [D42]
...dahır kepeneginden kurumsı idüp yarasına basdı... [D42]
...gökden ıldırım ağ-ban ivüm üzerine şakır gördüm... [D43]
...düm kara pusarık ordumuñ üzerine tökilür gördüm... [D43]
...hanum kardaş menüm bu düşimi yorgıl maña didi. [D43 V57]
...ben bugün koñur ata kaķıram... [D43 V57]
...öyle olmadın yurdum üstine varuram... [D43 V57]
...eger şağdur esendür aħşam olmadın gine ben saña gelürem... [D44]
Koñur atın mahmuzladı Kazan Big yola gitdi. [D44]
Geli geli yurdınuñ üzerine geldi. [D44]
Kulan-ile şıgın geyiğe koñşı yurdum. [D44]
Kazanuñ öñine bir şu geldi. [D44 V58]

Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña... [D45]
Avazı kaba köpeklere gavğa şalan. [D46]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D46]
Ordumuñ haberin bilür-misin digil maña. [D46]
Köpek Kazanuñ atınuñ ayağına çap çap düşer siñ siñ siñler. [D47]
Kazan bir tomar ile köpegi urdı, köpek çekildi geldügi yola gitdi. [D47]
Kazan köpegi kovalayı Karaça Çobanuñ üzerine geldi. [D47]
Ağ ban ivüm şundan kiçmiş gördün-mi digil maña. [D47 V59]
Kādir senüñ alnuña kada yazsun çoban didi. [D48]
Ne kaķırsın baña ağam Kazan. [D48]
Altı yüz kāfir daħı menüm üzerüme geldi, iki kardeşüm şehid oldı... [D48]
...semüz koyun aruķ toklı senüñ kapuñdan kāfirlere virmedüm. [D48]
Çoban böyle diğec Kazana kaħır geldi, aldı yorıyu virdi. [D49]
Kazana gayret geldi. [D50]
Çobanı bir ağaca şara şara möhkem bağladı, eylendi yorıyu virdi. [D50]
Çobana aydur: [D50]
Karaça Çoban zarb eyledi, kaba ağacı yeri-y-ile yurdı-y-ile kopardı, arķasına aldı... [D50]
Kazan baķdı gördi çoban ağacı arķasına almış gelür. [D50]
Kazana bu söz hoş geldi. [D50]
İkisi yola girdi. [D51]
Bu yaña Şökli Melik kāfirler-ile şin şadman yiyüp içüp oturur-idi. [D51]
Bigler bilür-misiz Kazana niçe hayf eylemek gerek... [D51 V61]
Kırķ ince billü kızuñ içine girdi, öğüt virdi, aydur: [D51 V61]
Kankıñuza yapışurlar-ise Kazan hatunu kankıñuzdur diyü, kırķ yirden avaz viresiz didi. [D51 V61]
Kāfire haber virdiler, birine yapıřduķ kırķ yirden avaz geldi, kankısıdur bilmediler. [D51 V61]
Mere varuñ Kazanuñ oğlı Uruzı tartuñ çengele aşun... [D52]

...kara kavurma pişürüp kırk big kızına iletün... [D52]

Boyu uzun Burla Hatun oğlunuñ yamacına geldi, çağırıp oğluna soylar, görelüm hanum ne soylar: [D52]

...iki talusından çengele şaңçuñ...[D52 V62]

...kıyma kıyma ağ etinden çekün, kara kavurma idüp kırk big kızına iletün... [D53]

...her kim yimedi ol Kazan hatunıdır, çekün döşegümüze getürelüm sağrak sürdürelüm dimişler. [D53]

Senün etünden oğul yiyeyin-mi, yoħsa şası dinlü kâfirün döşegine gireyin-mi... [D53]

...kaba ökçem altına sala-y-idüm, ağ yüzüñi kara yire depe-y-idüm... [D53]

...can tatlusun saña göstere-y-idüm,bu ne sözdür, şaķın kadın ana menüm üzerüme gelmeysin... [D53]

...ko beni kadın ana çengele ursunlar, ko etümden çeksünler... [D53]

...kara kavurma itsünler kırk big kızınıñ öñine iletünler... [D53]

...tâ kim şası dinlü kâfirün döşegine varmayasın... [D54]

Böyle diğec anasınıñ kararı kalmadı, yorıyu viridi, kırk ince billü kızuñ içine girdi. [D55]

Kâfirler Uruzı alup kanara dibine getürdiler. [D55]

Mere kâfir aman, Tañrınıñ birliğine yoğdur güman, koñ meni bu ağac-ile söyleşeyim didi. [D55]

Çağırıp ağaca soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D55]

Ağaç ağaç dir isem saña erilenme ağaç. [D55]

Meni saña aşarlar götürmegil ağaç. [D56]

Kara hindü kullaruma buyura-y-idüm. [D56]

Tavla tavla bağlananda atuma yazuh. [D56]

Kartaş diyü şaķlayanda yoldaşuma yazuh. [D56]

Yumruğumda talbınanda şahin kuşuma yazuh. [D56]

Yeter ile tutanda tazıma yazuh. [D56]

Biglige toymadın özüme yazuḡ. [D56]

Yigitlige uşanmadın canuma yazuḡ didi... [D56]

Atduḡı taş yire düşmez-idi, yire daḡı düşse toz gibi şavırılır-idi... [D57]

Ḳazan kâfire çağırıp şoylamış, görelüm ḡanum ne şoylamış: [D57]

Mere kâfir anamı virgil maña. [D58]

Saña virmezüz, Yayḡan Ḳeşiş oḡlına virürüz, Yayḡan Ḳeşiş oḡlından oḡlı toḡar... [D58]

... biz anı saña ḡarım ḡoruz didiler. [D58]

Dölin almakdan şafañ var-ise Şöklı Melik, ḡara gözlü ḡızuñ var-ise getir Ḳazana vir...[D59]

...mere kâfir senüñ ḡızuñdan oḡlı toḡsun, siz anı Ḳazan Bige ḡarım ḡoyasız didi. [D59 V65]

Ḳemid-ilen Merdin ḡal'asın depüp yıḡan, demür yaylu Ḳapḡaḡ Melike ḡan ḡusduran... [D60]

Destursuzḡa Bayındır Ḳanuñ yaḡısın basan, altmış biñ kâfire ḡan ḡusduran... [D60]

Ḳaya baksa ḡalımlu, ḡal-ḡara ḡuş erdemlü, ḡur ḡurma ḡuşaḡlu... [D61 V66]

...ilden ḡıḡup Ayḡır Gözler Şuyından at yüzdüren, elli yidi ḡal'anuñ kilidin alan, Aḡ Melik Ḳeşme ḡızına nikâḡ iden, Şofi Şandal Melike ḡan ḡusduran... [D62]

Aru şudan abdest aldılar, aḡ alınların yire ḡodılar, iki rik'at namaz ḡıldılar. [D63]

Adı görklü Muḡammede şalavat getürdiler, bi-tekellüf kâfire at şaldılar, ḡılıḡ ḡaldılar. [D63]

İḡ Oḡuz bigleri-y-ile Ḳazan düpe depdi... [D64]

...Şöklı Melike ḡavala oldu... [D64]

...Şöklı Meliki böḡürdübeni atdan yire şaldı... [D64]

...ḡafillüḡe ḡara başun alup kesdi, ḡaḡşaduban alḡa ḡanın yir yüzine dökdü. [D64]

Şaḡ ḡarafda Ḳara Tüken Melike ḡıyan Selḡük oḡlı Delü Tundar ḡarşu geldi şaḡ yanını ḡılıḡladı yire şaldı. [D64]

Şol tarafda Buğaçuk Melike Kara Göne oğlu Delü Budak karşı geldi, altı perlü gürz ile depesine katı tuta urdı... [D64]

...at boynın kucakladı yire düşdi. [D64]

Qazan Bigün karşı kâfirün tuğı-y-ile sancağını kılıçladı yire şaldı. [D64]

Derelerde depelerde kâfire kırğun girdi, leşine kuzğun üşdi. [D64]

Kırk baş kul kırk kırnak, oğlu Uruz başına azad eyledi. [D65]

Cılasun koç yigitlere kalaba ölke viridi, şahvar cübbe çuka viridi. [D65]

...kadir Tañrı seni namerde muhtac itmesün... [D66]

Qara yirün üstine ağ ban ivin dikdürmiş-idi. [D67]

Ala şayvan gök yüzine aşanmış-idi. [D67]

İç Oğuz Taş Oğuz bigleri Bayındır Hanuñ şöhetine dirilmiş-idi. [D67]

Pay Püre Big dağı Bayındır Hanuñ şöhetine gelmiş-idi. [D67]

Pay Püre Big bunları gördüğünde āh eyledi,başından 'aklı gitdi, destmalın eline aldı, böğürü böğürü ağladı. [D67]

...kıya tiküben Pay Püre Bigün yüzine bakdı,aydur: [D67 V21]

Böyle diğeç kalın Oğuz bigleri yüz göge tutdılar... [D68]

...Allah Ta'āla Pay Püre Bige bir oğul, Pay Piçen bige bir kız viridi. [D69]

Pay Püre Big bazirganlarını yanına oğıdı, buyuruğ itdi: [D69 V22]

...varuñ Rum iline menüm oğlum için yağış armağanlar getürüñ menüm oğlum böyüinçe didi. [D69 V22]

Bazirganlar dağı gice gündüz yola girdiler, İstanbula geldiler. [D69 V22]

Çaya baksa çalımlu çal-kara kuş erdemlü bir güzel yağış yigit oldı. [D70]

Av avlar-iken babasnuñ tavlasi üzerine geldi. [D70]

Bu yañadan dağı bazirganlar gelübeni Kara Dervend ağzına konmuşlar-idi. [D70]

Bazirganuñ ulusi tütıldı, kiçisi kaçarak Oğuz geldi. [D71]

...on altı yıldur kim Oğuz içinden gitmiş idük, dan dansuğ kâfir malın Oğuz biglerine getürür idük. [D71 V23]

Pasnuñ Kara Dervend ağzına döş virmiş idük... [D71 V23]

...Evnük kalasınıñ biş-yüz kâfiri üzerümüze koyıldı. [D71 V23]

Çardaşum tutsak oldu, malumuzu, rızqumuzu yağmaladılar, girü döndiler, çara başum götürdüm saña geldüm... [D71 V23]

...çara başuñ şadaçası yigit meded maña didi. [D71 V23]

Bu kez oğlan şarab içer-iken içmez oldu, altun ayağı elinden yire çaldı, aydur: [D72]

Bazirgan dağı öñlerine düşdi, kulağuz oldu. [D72]

Bir iki dimedi kâfirlere kılıç urdı, baş kalduran kâfirleri öldürdi, ğazâ eyledi, bazirganlaruñ malını kırtardı. [D72]

Big yigit bize sen erlik işledüñ, gel imdi begendüğüñ maldan al didiler. [D72]

Mere bazirganlar bu ayğırı ve dağı bu yayı ve bu gürzi maña virüñ didi. [D72]

Pay Pürenüñ oğlu vardur, adına Bamsı dirler didiler. [D73]

Atın kamçıladı, yola girdi. [D73]

Boz oğlan babasınıñ ivine geldi. [D73]

Babasına haber oldu bazirganlar geldi diyü. [D73]

Oğlını sağ yanına aldı. [D74]

Bunlar böyle idiçek Pay Püre Bigüñ acığı tutdı, bazirganlara aydur: [D74]

Çalabalık kâfire girende [D75]

Bigler hep ava bindi. [D76]

Ala Tağa... [D76]

Nagāhandan Oğuzuñ üzerine bir süri geyik geldi. [D76]

Çova çova bir yire geldi, ne gördi: [D76]

Sulţanum gördi gök çayıruñ üzerine bir kırmızı otağ dikilmiş. [D76]

Bu otağıñ üzerine... [D76 V26]

Mere dayalar bu kıvat oğı kıvat mize erlik-mi gösterür didi, varuñ bundan pay dileñ görüñ ne dir didi. [D76 V26]

Mere dadı men avçı degülem big oğı bigem, hep size didi, amma şormak 'ayıb olmasun bu otağ kimüñdür didi. [D77]

Çızlar geyigi götürdiler, gözeller şahı Banu Çiçegüñ öñine götürdiler. [D77]

Hey hey dayalar babam maña ben seni yüzi niqablu Beyrege virmişem dir-
idi... [D78]

Ol öyle adam degüldür kim saña görine didi... [D78 V27]

İkisi atlandılar, meydana çıkdılar. [D79]

Beyrek götürür kıızı yire urmak ister, kız götürür Beyregi yire urmak ister.
[D79]

Bu kıza başılaçak olur-isem... [D79]

Gayrete geldi, kavradı kızuñ bağdamasın aldı, emçeginden tıtdı. [D79]

Bu kez Beyrek kızuñ ince biline girdi... [D80]

...bağdadı arhası üzerine yire urdı. [D80]

Beyrek üç öpdi, bir dişledi, düğün kutlu olsun han kıızı diyü parmağından altun
yüzügi çıkardı kızuñ parmağına kiçürdi. [D80]

Beyrek kızdan ayrılup ivlerine geldi. [D80]

...men kara çoç atuma binmedin o binmeğ gerek... [D81]

...men qarımuma varmadın ol maña baş getürmek gerek... [D81]

Ay oğul Banu Çiçegüñ bir delü qardaşı vardur, adına Delü Qarçar dirler, kız
dileyeni öldürür. [D81]

Oğul Qalın Oğuz biglerini odamuza oñıyalum... [D81]

Qalın Oğuz biglerini hep oñıdılar, odalarına getürdiler, ağır konuqluğ eylediler.
[D81]

Dede Qorqut birin bindi birin yetdi, yarenler sizi Haqqa ısmarladum didi gitdi.
[D82 V29]

Meger sultānum, Delü Qarçar dañı ağ ban ivini ağ otağını kara yirüñ üzerine
kurdurmuş-idi, yoldaşları ile puta atup oturur-idi. [D83]

Delü Qarçar ağızın köpüklendürdi, Dede Qorquduñ yüzine baqdı, aydur: [D83]

‘Aleyke’s-selam ay ‘ameli azmış fi’li dönmiş qādir Allah ağ alnına qada
yazmış... [D83]

...saña noldı, ‘amelüñ-mi azdı... [D83]

Toklı başlu torı aygır yorıldı, Dede Korkut kiçi başlu kiçer aygıra sıçradı bindi.
[D84]

Dedenün anısı anıtdı, Tañrıya şığındı, ism-i a'zam oqıdı. [D84]

Delü Karçar kılıcın eline aldı, yukarusından öyke ile hamle kıldı. [D84]

Meded aman el aman, Tañrının birliğine yokdur güman... [D85]

Tañrının buyuruğı-y-ile Peygamberün kavli-y-ile kız karındaşımı Beyrege vireyim didi. [D85]

Üç kere ağzından ikrar eyledi, günahına tevbe eyledi... [D85]

...biñ dañı aygır getürün kim hiç kırsrağa aşmamış ola... [D85]

...biñ dañı püre getürün maña didi. [D85]

Dede döndi Pay Püre Bigün ivlerine geldi. [D86]

Beyrege ve anasına ve kız kardaşlarına muştucu geldi, sevindiler, şad oldılar.
[D86]

Biñ aygır dileyüpdür kim kırsrağa aşmamış ola... [D86 V31]

Bu nesneleri getürecek olur-iseñüz kız karındaşımı virürem, gelürmeyecek olur-iseñ gözüme görünmeyesin, yoħsa seni öldürürem didi. [D87]

Dañı kendüsi tavla tavla atlarına vardı biñ aygır seçdi, develerine vardı biñ buğra ner seçdi, koyunlarına vardı biñ çoç seçdi. [D87]

Alup bunları Delü Karçara gitdi. [D87]

Dede Korkut hay oğul Karçar adama uş bögelek gibi buñludur, ol bir yavuz canavardur... [D87]

Aldı Delü Karçarı bir pürelü yire getürdi... [D88]

... Delü Karçarı yalınçaq eyledi ağıla koydı. [D88]

Pürelü Delü Karçara üşdiler. [D88 V32]

Dede Korkut var oğul kendüni şuya ur didi. [D89]

Delü Karçar segirderek vardı şuya düşdi. [D89]

Püredür şuya aqdı gitdi. [D89]

Geldi geyesisin geydi, ivine gitdi. [D89]

Beyrek ħan dañı oħın atdı, dibine gerdegin dikdi. [D89]

Yoldaşlarına bu iş hoş gelmedi, saht oldılar. [D89]
...andan soñra bir dervişe virelüm didi. [D89]
Yarımason yarçımason, kâfirün câsusı bunları câsusladı, varup Bayburd Hışarı bigine haber virdi, aydur: [D90 V33]
...Beyrege virdi... [D90 V33]
...bu gice gerdege girür didi. [D90 V33]
Dün uyhusında kâfir otağa koyıldı. [D90 V33]
Nayibi kılıcın şıyrdı eline aldı... [D90 V33]
...acı tırnak ağ yüzine aldı çaldı... [D91]
...ağlayubanı sıklayubanı ivine geldi. [D91]
Pay Püre Bigüñ dünlügi altun ban ivine şiven girdi. [D91]
Kızı gelini kas kas gülmez oldu, kızıl kına ağ eline yakmaz oldu. [D91]
Beyregüñ yavuklusına haber oldu... [D92]
Töyınça yüzine bakmaduğum hanum yigit. [D92 V34]
Bir gün kızuñ kardaşı Delü Qarçar Bayındır Hanuñ divanına geldi, dizin çökdi, aydur: [D93]
...ölüsi haberin getürene kız kardaşum virür-idüm didi. [D93]
Vardı köñlegi kana kuna baturdı... [D93]
...Bayındır Hanuñ öñine getürüp bırakdı. [D93]
Mere niye ağlarsız, biz bunu tanımazuz, adaklusına aparuñ görsün ol yahşı bilür... [D94]
Vardılar kömlegi Banı Çiçege iletdiler. [D94]
Gördi tanıdı oldur didi, tartdı yaqasın yırttı, acı tırnak ağ yüzine aldı çaldı, gül alması gibi al yañağın yırttı. [D94]
Babasına anasına haber oldu, ap alaca ordusına şiven girdi, ağ çıkardılar kara geydiler. [D94]
Yalançı oğlu Yaltaçuk kiçi düğünün eyledi, ulu düğünine va' de kodı. [D94]
Beyregüñ babası Pay Püre Big dahı bazirganları kığırdı yanına getürdi, aydur: [D94]

Nāgāh Paraşaruñ Bayburd Hışarına geldiler. [D95]
Ayağı uzun şahbaz ata binen argış. [D95]
Yoħsa kimseye vardı-mı argış [D95 V36]
Digil maña. [D95 V36]
Kiçi düğünün eyledi ulu düğünine va‘de kōdı. [D96]
Yalançı oğlı Yartaçuğa varur gördüm. [D96]
Ap alaca gerdegüne gele görgil. [D97]
Beyrek kalkdı ağlayu ağlayu kırk yigidün yanına geldi. [D97]
...dünlügi altun ban ivine babamuñ şiven girmiş... [D97]
...Banı Çiçek Yalançı oğlı Yaltaçuğa varur olmuş. [D97]
On altı yıldır kim babañuñ tutsaқыam, ataya anaya kavuma kardaşa ħaşretem,
ve hem bir kara gözlü yavuqlum var-idi... [D98]
...beni öldi dimiş, aña varur olmuş didi. [D98]
Eger seni ħisardan aşığa urğan-ile şalınduraçak olur-isem babaña anaña
sağlık-ile varaçak olur-iseñ beni bunda gelüp ħalallığa alur-mısın didi. [D98]
...sağlık-ile varaçak olur-isem Oğuz gelüp seni ħalallığa almaz-isem didi.
[D98 V38]
Kız dağı urğan getürüp Beyregi ħisardan aşığa şalındurdı. [D98 V38]
Beyrek aşığa baqdı, kendüzin yir yüzinde gördi. [D99]
Allaha şükr eyledi... [D99]
Giderek kāfirün ılıksına geldi. [D99]
Eri muradına yetürür senün arħaçuğun. [D99]
At dimezem saña kartaş direm kartaşumdan yig. [D99]
Şıçradı bindi, ħışaruñ kapusına geldi. [D100]
Menüm ağzuma sögüp- durur-idün doyamadum. [D100]
Beyrek Oğuz gelü. [D100 V39]
Big yigit düğüne giderem. [D100 V39]
Mere ozan kōpuzuñ maña virgil atımı saña vireyim, sakla gelem bahasın
getürem alam didi. [D101]

Ozan aydur: Avazum gedilmedin ünüm yoğulmadın bir atdur elüme girdi, ileteyim şaklayayım didi. [D101]

Ozan kópuzı Beyrege virdi. [D101]

Mere çobanlar bir kişi yolda taş bulsa yabana atar, siz bu yolda bu taşı niçün yığarsız? [D101]

...Yalançı oğlı Yaltaçuk dirler ölüsi dirisi haberin getürdi, adağlusın aña virür oldılar... [D101]

...uralum anı, aña varmasun tekine tüşine varsun didiler. [D101]

Andan babasınun ordusına geldi. [D102 V40]

Beyrege katı firağ geldi, katlanımadı buldur buldur gözinun yaşı revan oldı. [D102 V40]

Ağız dilden kız kişi haber maña. [D103]

Beyrek adlu bir yigide bulışmadun-mı. [D104]

Beyrek adlu bir yigide bulışmadun-mı. [D104]

Beyrek adlu bir yigide bulışmadun-mı. [D104]

Mere ozan gördun-ise digil maña. [D104]

İleyunde düğün var düğüne varup ötgil didi. [D105]

Beyrek bundan kiçdi, ulu kız karındaşları yanına geldi. [D105]

Ağ otağı koyuban kara otağa giren kızlar. [D105 V42]

Ađañuzun başı ve gözi şadağası köhne kaftanunuz var ise geyeyin düğüne varayın, düğünde elüme kaftan virürler, girü kaftanunuz vireyim didi. [D105 V42]

Vardılar, Beyregun kaftanı var-imiş, buña virdiler. [D106]

Aldı geydi, boyı boynana bili biline kolu kolına yaşıdı. [D106]

Ulu kız kardaşı bunu Beyrege beñzetdi, kara kıyma gözleri kan yaş oldı. [D106]

Ağam Beyrek diye-y-idüm ozan saña. [D106]

Ağam Beyrek diye-y-idüm ozan saña. [D106]

Ağam Beyrek diye-y-idüm ozan saña. [D106]

Ağam Beyrege beñzedürem ozan seni. [D106]

Ağam Beyrek gideli bize ozan geldügi yok. [D106]

Göreyim Oğuzda menüm dostum düşmenüm kimdür didi, kaftanı şıyırdı
götürdi kızlaruñ üstine atı virdi. [D107 V43]

...vardı bir eski deve çuvalı buldı, deldi boynına kiçürdi... [D107 V43]

Sürdi düğüne geldi. [D107 V43]

Mere kavat oğlı delü kavat, saña düşer mi maña bunuñ kibi söz söylemek...
[D108]

Götürdi öñine bıraқdı... [D108]

...daz yirde turgay atmağa yahşı didi. [D108]

Тul тulara girdügüm тulararı. [D109]

Meger güyegünüñ yüzüğine nişan atarlar-idi. [D109]

Ağ ormana girmişsin. [D110]

Sultānum meni қosañ da şölen yimeginüñ yanına varsam, қarnum açdur
toyursam didi. [D111]

Yahnınuñ kimini şağına kimini şolına atar. [D111]

Haқluya haқkı dege haқsuza yüzi қaralıғı dege. [D111]

Қazan Bige haber oldı, sultānum delü ozan hep yimegi dökdi didiler, şimdi
kızlar yanına varmaq ister. [D111]

Mere қоñ-a kızlar yanına da varsun didi. [D112]

Beyrek қалқdı kızlar yanına vardı... [D112]

Қızlar oturan oтаға geldi, işigin aldı oturdı. [D112]

Mere kavat oğlı kavat, saña düşer-mi bi-tekellüf... [D112]

...menüm üzerüme gelesin didi. [D112 V46]

Ҳанум, Қazan Bigden maña buyruқ oldı, maña kimse tolaşmaz didi. [D112
V46]

Yine döndi Beyrege aydur: [D112 V46]

Ҳанум мақшудум oldur ki ere varan қız қалқа oynaya men қопуз çalam didi.
[D112 V46]

Қышırча Yinge dirler bir ҳатун var-idi, aña ayıtdılar: [D112 V46]

Mere delü ozan ere varan қız menem didi oynamaға başladı. [D113]

And içmişem kışır kışrağa bindüğüm yok. [D113]

Binübeni kazavata varduğum yok. [D113]

Öküz ardında şarvanlar saña bakar. [D113]

Sen anlaruñ yanına varğıl. [D113]

Ere varan kız kalka. [D113]

Kızıuñ kaftanını geydi, çal mere delü ozan ere varan kız menem oynayayım didi. [D113 V47]

And içeyim bu kez boğaz kışrağa bindüğüm yok. [D113 V47]

Binübeni kazavata varduğum yok. [D114]

Var yirüñe oturğıl. [D114]

Ere varan yirinden tura. [D114]

Banı çiçek kırmızı kaftanın geydi, ellerin yiñine çekdi gözükmesün diyü, oyuna girdi, ayıtdı: [D114 V48]

Mere delü ozan çal, ere varan kız menem, oynayayım didi. [D114 V48]

Delim ağça karlar yağmış dize yetmiş. [D114 V48]

Maşraba almış şuya varmış. [D115]

Kızıl altun getirüñ han kızına tırnak yonuñ. [D115]

‘Ayıbluça han kızını ere varmak ‘ayıb olur didi. [D115]

Mere delü ozan men ‘ayıblu-mıyam kim maña ‘ayıb қоşarsın didi, gümüş gibi ağ bileğin açdı, elin çıkardı. [D115]

Beyrek gideli bam bam depe başına çıkduñ-mı kız. [D115]

Қарманup dört yanuña baқduñ-mı kız. [D115]

Sen ere varursın altun yüzük menümdür vir maña kız didi. [D115]

Beyrek gideli bam bam depe başına çıkduğum çok. [D115]

Boz ayğıruñ biline binmedüm-mi. [D116 V49]

Senüñ ivüñ üzerine şıgın geyik yıқmadum-mi. [D116 V49]

Sen meni yanuña kığırmaduñ-mi. [D116 V49]

Altun yüzügi parmağıña kiçürmedüm-mi. [D116 V49]

Böyle diğec kız tanıdı, bildi-kim Beyrekdür,cübbesi-y-ile çuhası-y-ile Beyregün ayağına düşdi. [D117]

Beyrege dayalar kaftan geyürüp tonatdılar. [D117]

Haman kız şıçradı ata bindi... [D117]

...Beyregün atasına anasına muştulğa çapar gitdi. [D117]

Oğlum idügin andan bileyim, şırça parmağını kanatsun, kanını destmala dürtsün, gözüme süreyin, açılaçak olur-ise oğlum Beyrekdür didi. [D118]

Destmalı gözine siliçek Allah Ta'alanun kudreti-y-ile gözi açıldı. [D118]

Atası anası küvlediler Beyregün ayağına düşdiler, aydur: [D118]

...Allahına şükürler eyledi. [D119 V51]

Yalançı oğlu Yaltaçuk bunu işitti, Beyregün korkusından kaçdı özini Tana Sazına şaldı. [D119 V51]

...kova kova saza düşürdi. [D119 V51]

Yaltaçuk gördi kim yanar, sazdan çıkdı Beyregün ayağına düşdi, kılıcı altından kiçdi. [D119 V51]

Qazan Big Oğuzına beni seven binsün didi. [D119 V51]

Qalın Oğuz bigleri atlandılar, Bayburd Hisariña çapar yetdiler. [D120]

Qalın Oğuz bigleri aru şudan abdest aldılar, ağ alınların yire kodılar iki rik'at namaz kıldılar. [D120]

Derelerde kâfire kırğun girdi. [D120 V52]

Beyrek, Yiğenek, Qazan Big, Qara Budak, Delü Tundar, Qazan oğlu Uruz Big bunlar hişara yorıyış itdiler. [D120 V52]

Beyrek otuz tokuz yigidinun üzerine geldi, anları sağ ve esen gördi, Allaha şükür eyledi. [D121]

Pay Püre Bigün oğlançuğı Beyrek, Melikun kızın aldı, ağ ban ivine ağ otağına girü döndi, düğüne başladı. [D121]

Beyrek dağı yidi kız qarındaşını yidi yigide virdi. [D121]

Otuz tokuz kız tali' lü tali' ne birer oğ atdı. [D121]

Dedem Korkut geldi şadılık çaldı, boy boyladı soy şoyladı, gâzi erenler başına ne geldüğün söyledi, bu Oğuz-nâme Beyregün olsun didi. [D122]

Qara yirün üzerine otaqların tikdürmiş-idi. [D122 V68-7]

Ala şayvan gök yüzine aşanmış-idi. [D122 V68-7]

Topksan tümen genç oğuz şöhetine dirilmiş-idi. [D122 V68-7]

Ağzı büyük humralar ortalığa şalınmış-idi. [D122 V68-7]

...kâfir kızları al şarabı altun ayağ-ile kalın Oğuz biglerine gezdürürler-idi. [D123 V69]

Qazan şağına baqdı kaş kaş güldi, şolına baqdı çok sevindi, qarşusına baqdı oğlançuğünü Uruzı gördi... [D123 V69]

Oğlı Uruza bu iş hoş gelmedi. [D123 V69]

İlerü geldi, diz çökdi, babasına Çağırup şoylar, görelüm hanum ne şoylar... [D124]

Şağuña baqduñ kaş kaş güldüñ. [D124]

Şoluña baqduñ çok sevindüñ. [D124]

Qarşuña baqduñ beni gördüñ ağladuñ. [D124]

Sebeb nedür digil maña. [D124]

Qara gözlü yigitlerümi boyuma men aluram. [D124]

Qan Abqaza iline men giderem. [D124]

...digil maña. [D124]

Qazan Big aladı, oğlanuñ yüzine baqdı, çağırup şoylar, görelüm hanum ne şoylar: [D124 V70]

Yarınki gün zaman dönüp ben ölüp sen qalıcaq tacum tahtum saña virmeyeler diyü soñümü añdum ağladum oğul didi. [D125]

...qaçan sen meni alup kâfir serhaddına çıkarduñ kılıç çalup baş kesdüñ... [D125]

...men bu oğlanı alayın ava gideyin... [D126]

...kâfir serhaddına, Cızığlara, Ağlağana, Gökçe Tağa aluban çıkarayın, soñra oğlana gerek olur a bigler didi. [D126]

Üç yüz muraşsa' tonlu yigit şoyladı boyına aldı. [D126 V71]
Kırk ala gözlü yigidin Uruz boyına aldı. [D126 V71]
Kazan oğlını alup kara tağlar üzerine... [D126 V71]
Gök alañ görklü çemene çadır tikdi. [D126 V71]
Bunları görüp teküre geldi, aydur: [D127]
On altı biñ kara tonlu kâfir ata bindi... [D127]
...Kazanuñ üzerine ılgar yetdi. [D127]
Ağız dilden biş kilime haber maña. [D128]
Kazan aydur: Oğul anuñ-içün yağı dirler ki biz anlara yetsevüz öldürürüz, anlar bize yetse öldürür didi. [D128 V72]
...veli maña sen yaman yirde duşak olduñ oğul didi. [D129]
Ağız dilden bir kaç kelime haber maña. [D130]
Kõnur atuñ biline men bineyim. [D130]
Kara başuña düşende gerek olur didi. [D130]
Yağıya girüp baş kesmedüñ. [D131 V73]
Ala gözlü kırk yigidi boyuña algıl. [D131 V73]
Göksi güzel kaba tağlar başına çıkgıl. [D131 V73]
Görgil ögrengil ve hem bize puşu olgıl oğul didi. [D131 V73]
Yirden yüce tağlar başına yoldaşların alup çıkdı. [D131 V73]
...ağ alnın yire kodı iki rik'at namaz kıldı. [D132]
Adı görklü Muhammedi yad getürdi, kara dinlü kâfire göz qarartdı... [D132]
Babam bu kâfirleri esirgemiş kibi, meni seven yigitlerüm ne çurusız, kâfiruñ bir uçına depelüm didi. [D133]
Kara çoçın oynatdı Uruz kâfiruñ şağına at depdi. [D133]
...ya kara kazuñ içine şâhin girdi. [D133 V74]
Azgun dinlü kâfir buñaldı, oħa girdi kovulan kimse. [D133 V74]
Kâfirler Uruzunuñ üzerine çoħ-idi. [D133 V74]
Uruzunuñ üzerine çok şavaşdılar. [D133 V74]
Oğlanuñ üzerine düşdiler, tutdılar. [D134]

ıl urđan ağ boynına tağdılar. [D134]
Yüzi üzerine şaluban sürüdiler. [D134]
Eli bağlu boynı bağlu yüzi üzerine şalup aldılar, yorıyu virdiler. [D134]
Oğlan uş yüreklü olur, açup anasına gitmişdür didiler. [D134]
Dağı oñur atın ökçeledi, yola girdi. [D135]
İvine geldi. [D135]
...şamur cübbesin eğnine aldı... [D135 V75]
...şadı-ilen şolına göz gezdürdi, oğlanuğını Uruzı görmedi. [D135 V75]
azana şoylamış, görelüm anum ne şoylamış. [D135 V75]
Göksi güzel aba tağlar öñine ava ıkduñ. [D136]
Taalı Sazuñ aşlanına yidürdüñ-mi. [D136]
Yoğsa ara dinlü kãfire uğratduñ-mı. [D136]
Dili damağı urıyup dört yanına bađdurduñ-mı. [D136]
Yaluñuz oğul aberin azan digil maña. [D137 V76]
Dimez olur-iseñ yana göyine arđaram azan saña. [D137 V76]
Altun cıda oynadana yã Rab noldı. [D137 V76]
ara oç ata binenler vardı geldi. [D137 V76]
Bidevi atlu bir oğula yã Rab noldı. [D137 V76]
Yaluñuz bir oğula yã Rab noldı. [D137 V76]
Yaluñuz oğul aberin azan digil maña. [D137 V76]
Dimez olsañ yana yana arđaram a azan saña didi. [D137 V76]
uru uru aylara şu şaldum. [D138]
ara tonlu dervişlere nezir virdüm. [D138]
Yanum ala bağduğumda oñşuma eyü bağdum. [D138]
Umanına usanına aş yidürdüm. [D138]
Yaluñuz oğul aberin a azan digil maña. [D138]
Dimez olsañ yana göyine arđaram azan saña didi. [D138]
Bir oğul uçurduñ-ise digil maña. [D138]

Bir oğul uęurduñ-ise digil maña. [D138]
Azđun dinlü kâfirlere [D138]
Bir oğul tıtdurduñ - ise digil maña. [D138]
Ėan babamuñ yanına men varayın. [D138]
Ėol buğ olup yir yüzine düřmeyinęe. [D139]
Ėara tırnağ ağ yüzüme çalayın-mı. [D139]
Çenberüme alça kanum dökeyin-mi. [D139]
Ağır şiven senüñ orduña koyayın-mı. [D139]
Yilisi kara kazılık atuma binem dir-idüm. [D139 V77]
Ėalın Oğuz içine girem dir-idüm. [D139 V77]
Yorıyubanı oğulu ulu gerdege kiçürem dir-idüm. [D140]
Neyledüñ digil maña. [D140]
Dimez olsañ yana göyine qarğaram Ėazan saña didi. [D140]
...yidi gün ben Ėazana möhlet virgil... [D140]
Ėazan girü döndi, geldügi yolu eline alup yortdı, dün kıatdı. [D141]
Ol yire geldi-ki yağı başılmış-idi. [D141]
Yağın bildi kim oğlı kâfire tıtsağdur. [D141]
Oğlana kara kepenek geydürmişler-idi kıapu işigi üzerinde arkıru bıraqmışlar-
idi, giren başar çıқан başar-idi. [D142]
Ėarı düşmen tatar oğlı elümüze girmiş-iken ceza-y-ile öldürelüm diyü kıapu
işigi üzerinde arkıru kıomışlar-idi. [D142]
Tañrınıñ birligine yoқdur güman. [D142]
Kâfirler oğlana aman virdiler, elin çözdiler gözin açdılar. [D142]
Babasına oğlan karşı geldi, soylar, görelüm Ėanum ne soylamış: [D142]
Ağ ellerüm arduma bağlandığın. [D142]
Ėıl sicim ağ boynuma taқıldıđın. [D143]
Alça kanın yir yüzine döküñ. [D143]
Altun ban ivüñe sürüp varđıl. [D143 V79]
Ėayıda döngil ive varđıl [D143 V79]

Meni saña şorsa. [D144]
Kara kıldan sicim boynına taıklı digil. [D144]
Yad kızını halaluma destur virsün. [D144]
...gerdege ayruğ girsün. [D144]
Ağ tonuma kir eklendi senün-içün. [D146]
Sen gideli ağlamağum gökde iken yire indi. [D146]
Kayıduban buradan oğul ive varsam. [D146]
Ağ elleri ardına bağılu diyeyin-mi. [D146]
Kāfirün üzerine gürleyeyim. [D147]
Koñur atından yire indi. [D147 V81]
Ağ alnını yire kodı, namaz kıldı. [D147 V81]
Ağladı, kâdir Tañrıdan hâcet diledi, yüzün yire sürdi. [D147 V81]
Muhammede şalavat getürdi, deve gibi kükredi... [D147 V81]
...yapa yaluñuz kâfire at depdi, kılıç urdı. [D148]
Bir sa'atda kâfire üç kerre at depdi. [D148]
Nāgāh gözi kapağına kılıç tokındı. [D148]
Kara kanı şorladı gözine indi. [D148]
Özin şarp yirlere şaldı. [D148]
Han kızınıñ Kazan üzerine geldi, aydur: [D148]
Kara ayğıruñ cılavısını maña tartğıl yigit. [D148]
Tike tutup yüzüme bağıl yigit [D148]
Altuñdağı kara ayğırı maña virgil yigit. [D148]
Yanuñdağı gök poladuñı maña virgil yigit. [D149]
Bu günümde umud olğıl maña. [D149]
Kala ölke vireyin saña didi. [D149]
Kara göz atuñ biline binen Kazan. [D149 V82]
Yaluñuzça oğlum Uruza kıyan Kazan [D149 V82]
Üzengüye dirmeyen dizüñ ölmüş. [D149 V82]

Buñalmışsın saña nolmış. [D149 V82]

Varuban destursuzça Bayındır Hanuñ yağsın başan, altmış biñ kâfire kan kuşduran Ğaflet Koca oğlı Şir Şemseddin çapar yetdi. [D150 V83]

Çaya baksa çalımlu, çal kara kuş erdemlü, kur kurma kuşaklu, kulağı altun küpelü, kalın Oğuz biglerini bir bir atdan yıkan... [D151]

Şayduğumça Oğuz bigleri dükense olmaz, Kazanuñ bigleri hep yetdi, üzerine yığnağ oldu. [D151]

Adı görklü Muhammede şalavat getürdiler. [D152]

Bi-tekellüf kâfire at şaldılar, kılıç urdılar. [D152 V84]

Taş Oğuz bigleri ile Tundar şağa depdi. [D152 V84]

Cılasun yigitleri-y-ile Kara Budak şola depdi. [D152 V84]

Kazan kendü düpe depdi... [D152 V84]

...Tekür ile Şekli Melike havala oldu... [D152 V84]

...böğürdübeni atdan yire şaldı, alça kanın yir üzerine dökdi. [D152 V84]

Şağ tarafda Kara Tüken Melike Tundar karşı geldi, kılıçladı yire şaldı. [D152 V84]

Şol tarafda Buğaçuk Melike Kara Budak karşı geldi, şançubanı yire şaldı, depretmedin başın kesdi. [D152 V84]

Boyu uzun Burla Hatun kara tuğın kâfirüñ kılıçladı, yire şaldı. [D153]

Derelerde kâfire kırğun girdi. [D153]

Kazan oğlı üzerine geldi. [D153]

Ağça Kala Sürmelüye gelüp Kazan kırk otak dikdürdi. [D153]

Kırk ivlü kul-ile kırk cāriye oğlı başına çevürdi, azad eyledi. [D153]

Cılasun erenlere kala ölke virdi, cübbe çuka virdi. [D153]

...Kâdir seni nāmerde muhtac itmesün... [D154 V85]

...günahuñuzı adı görklü Muhammede bağışlasun hanum hey! [D154 V85]

Bir kuru çayuñ üzerine bir köpri yapdurmuş-idi. [D155]

...menüm erligüm bahadırılığüm cılasunlığüm yigitligüm Ruma Şama gide çavlana dir-idi. [D155]

Ol yigit üzerine möhkem kara şiven oldu. [D155]

Mere ‘Azrā’il didüğüñüz ne kişidür kim adamuñ canın alur, yā kâdir Allah birliğüñ varlığıñ hakkı-y-içün ‘Azrā’li menüm gözümeye göstergil, savaşıyım... [D156]

Çayıtdı döndi Delü Dumrul ivine geldi. [D156]

Haç Ta‘ālaya Dumruluñ sözi hoş gelmedi. [D156]

Baç baç mere delü kavat menüm birliğüm bilmez, birliğüme şükür kılmaz, menüm ulu dergahumda geze menlik eyleye didi. [D156]

‘Azrā’ile buyruk eyledi kim yā ‘Azrā’il var... [D156]

Altun ayağum elümden yire düşdi. [D157]

Mere ne heybetlü kocasın digil maña. [D158]

Çadam belam toçınur bu gün saña didi. [D158]

Çara kılıcın sıyırdı, eline aldı. [D159]

‘Azrā’ile çalmağa hamle kıldı. [D159]

...mere men anı çor-mıyam toğana aldurmayınça didi. [D159]

Çurdu atına bindi, toğanın eline aldı... [D159]

Döndi, ivine geli yorır-iken... [D159]

Ağ göksinüñ üzerine ‘Azrā’il başup çondı. [D160]

Baya mırlar-idi, şimdi çırlamağa başladı. [D160]

Tañrınıñ birliğine yoçdur çüman. [D160]

Biglige uşanmadum yiğitlige çoymadum. [D160]

Mere delü kavat maña ne yalvarursın, Allah Ta‘ālaya yalvar, menüm-de elümde ne var, men daçı bir yumuş oğlanıyam didi. [D160]

Döndi ‘Azrā’ile ya pes sen ne eylemeklü çadasın, sen aradan çıçğıl, men Allah Ta‘āla-y-ile çaberleşeyim didi. [D161]

‘Azrā’ile... [D161]

Allah Ta‘ālaya Delü Dumruluñ burada sözi hoş geldi. [D161]

‘Azrā’ile nidā eyledi kim çün delü kavat menüm birliğüm bildi... [D161]

...birliğüme şükür kıldı... [D162]

Delü Dumrul sürdi babası yanına geldi. [D162]
Hak Ta'ālaya hoş gelmedi. [D162]
Oğul anaña var didi. [D164]
Delü Dumrul babasından yüz bulmayup sürdi anasına geldi. [D164]
Canuñ maña virür-misin? [D164]
Acı tırnağ ağ yüzüne çalar-mısın? [D164]
On ay diyende dünya yüzine getürdügüm oğul. [D165]
Altun aqça gücüne şalubanı seni kırtara-y-idüm oğul. [D165]
Yaman yire varmışsın vara bilmen. [D165]
Tanrınuñ birliğine yoğdur güman. [D165]
Mere delü kavat dağı ne aman dilersin, ağ şakallu baban yanına varduñ can virmedi... [D165]
...ağ pürçeklü anañ yanına varduñ can virmedi, dağı kim virse gerek didi. [D166]
...amanatum var ısmarlaram anlara, andan soñra menüm canum alasın didi. [D166]
Sürdi ħalalı yanına geldi, aydur: [D166]
Babama vir didüm can virmedi. [D166]
Anama vardum can virmedi. [D166]
Sen aña varğıl. [D167]
Bir canda ne var ki saña kıyamamışlar. [D168]
Ādemiler evreni yoldaşına kıyamadı, Allah Ta'ālaya burada yalvarmış, görelüm niçe yalvarmış: [D168]
Ulu yollar üzerine / İmaratlar yapam senüñ için. [D168]
Hak Ta'ālaya Delü Dumruluñ sözi hoş geldi. [D169]
'Azrā'ile emr eyledi: [D169]
...kādır Tañrı seni nāmerde muħtac itmesün... [D170]
...günahuñuzı adı görklü Muħammede bağışlasun ħanum hey! [D170]
Yetişmiş bir cılasun oğlı var-idi, adına Kıan Turalı dirler-idi. [D170]

Baba men yirümden tırmadın ol tırmiş ola, men kıara kıoç atuma binmedin ol binmiş ola... [D171]

...men kıanlı kâfir iline varmadın ol varmış maña baş getürmiş ola didi. [D171]

...nagâhandan tayanam üzerine düşem kıarnı yırtıla didi. [D171]

Böyle diğec erenler evreni Kıan Turalı yirinden tırdı, kırk yigidin yanına aldı... [D171]

...kıız bulımadı, kıayıtdı girü döndi ivlerine geldi. [D171]

Oğul şabağ varup öylen gelmek olmaz, öylen varup ağışam gelmek olmaz, oğul sen mala becid ol yığ... [D172]

Kıaflı Kıoca sevini kııvanı örü tırdı, ağ şakallu pir kıocalar yanına bıraktı. [D172]

İç Oğuzı girdi kıız bulımadı. [D172]

Tılandı Tıaş Oğuzı girdi, bulımadı. [D172]

Tılandı Tırabuzana geldi. [D172]

Şağına şolına iki kıoşa yay çeker-idi. [D172]

Atduğı oğ yire düşmez-idi. [D172]

Her kim ol üç canavarı başsa yeñse öldürse kıızımı aña virürem diyü va‘de eylemiş-idi. [D173]

Kıaflı Kıoca bu başları ve bu canavarları gördi, başında olan bit ayağına dirildi. [D173]

Varayım oğluma toğrı haber vireyim, hüneri var-ise gelsün alsun, yohsa ivdeki kııza rāzı olsun didi. [D174]

Kıaflı Kıoca giderek geldi Oğuzı çıkıdı. [D174]

Kıan Turalıya haber oldu, baban geldi didiler. [D174]

Baba yilisi kıara kıazılığ atuma eyer şalayım, kıanlı kâfir iline akın çapayım, baş keseyim, kıan dökeyim, kâfire kıan kıuşdurayım, kıul kıaravaş getüreyim, hüner göstereyim. [D174]

Hay canum oğul hüner didüğüm ol degül, ol kıız için üç canavar saklamışlar, her kim ol üç canavarı başa ol kıızı aña virürler, başup öldürmese anuñ başını keserler burca aşarlar. [D175]

Baba bu sözi sen maña dimemek gerek idüñ, çünki didüñ elbetde varsam gerek, başuma qahınç yüzüme tohınç olmasun, kadun ana big baba esen qaluñ didi. [D175]

Gördüñ-mi men maña nitdüm, oqlana qorhınç haberler vereyim, ola kim gitmeye döne didi. [D175]

Yavuz yirlere yiltendüñ qayıda döngil. [D176]

Alp ere qorhu virmek 'ayıb olur. [D176]

Atlu batup çıkamaz anuñ balçığına kumlar döşeyem. [D176]

Qırq yigidin yanına bıraqqdı, yidi gün yidi gece yortdılar, kâfirüñ serhaddına irdiler, çadır dikdiler. [D177]

Yügrük atın yügürdüp Qan Turalı gürzin göge atar, yire düşmedin qarvar tutar... [D177]

Atam anam ivine dönsem. [D177]

Bunlar bu sözde iken meger hanum teküre haber vardı. [D178]

Aluban bunları teküre getürdiler. [D178]

Qan Turalı geldi, qara sayqalu teküre selam viridi. [D179]

Tar etegüñe giñ qoltuğıña şıgınu gelmişem. [D179]

Qan Turalı altunlu ince keten bizini biline şardı. [D179]

Qan Turalıyı alup meydana getürdiler. [D179]

Yanıdağı kızlara aydur: [D180]

Hax Ta'ala atamuñ köñline rahmet eylese, kebin kesüp meni ol yigide virse, bunuñ kibi hayıf ola ki canavarlar elinde helak ola didi. [D180]

Qan Turalı sağına baqqdı kırk yigidin aqlar gördi, şolına baqqdı eyle gördi. [D181]

Qan Turalınuñ üzerine sürdi. [D182]

Qan Turalı adı görklü Muhammede şalavat getürdi, buğanuñ alına bir yumruq eyle urdı-kim buğayı göti üzerine çökerdi. [D182]

Alına yumruğın tayadı, sürdi meydanuñ başına çıqqardı. [D182]

Küt küt buğa şolımağa baqladı, ağızı köpüklendi. [D182]

Adı görklü Muḥammede şalavat getürdi, buḡanuñ öñinden şavuldi. [D182]
Buḡa buynuzı üzerine dikildi. [D182]
Ḳuyruḡından üç kerre yere saldı. [D182]
Etin meydanda koyup derisini tekürüñ öñine getürüp aydur: [D183]
Ṭañ-ile kızuñı maña viresin didi. [D183]
Vardılar aşlanı çıkardılar, meydana getürdiler. [D183]
Ala köpek enüğine kendüzin ṭaladur-mı [D184]
...saña şıḡındum cömerdler cömerdi ğani Tañrı... [D184]
Ḳan Ṭuralı bir kepenegi kapaḡına ṭoladı, aşlanuñ pençesine şunu virdi. [D185]
Adı görklü Muḥammede şalavat getürdi, aşlanuñ elin gözedüp bir yumruḡ eyle urdı-kim yumruḡ çeñesine ṭoḑındı, uvatdı. [D185]
Tekür öñine geldi, ayıtdı: [D185]
Yaren kızuñı maña virgil didi. [D185]
Çün 'inayet Tañrıdan oldı, bigüñ paşanuñ himmeti Ḳan Ṭuralıya oldı, tekür devenüñ aḡzın yidi yirden baḡlañ didi. [D185]
Altı cellad eñsesine geldiler, yalıñ kılıç ṭutdılar. [D186]
Ala gözlü yigitlerüñ yanuña alduñ. [D186]
Ḳanlı kāfir iline dünin girdüñ. [D186]
Ḳalın Oḡuz iline ḡaber vara. [D186]
Ḳarşuña ala ḡaz geldi şāhinüñ atmaz-mısın? [D187]
Mere men bu devenüñ burnına yapışıḡaḡ ol kız sözi-y-ile yapışdı dirler, yarın Oḡuz iline ḡaber vara, deve elinde ḡalmış-idi kız ḡurtardı diyeler... [D188]
...yaradan ḡādir Tañrıya şıḡındum, bir buḡradan döneyim-mi, inşā'llah bunuñ daḡı başın keseyim didi. [D188]
Ḳādir ulu Tañrıya yaḡın uçan [D188]
Ḳanadı-y-ile şaḡsaḡana kendüzin şaḡıdur-mı? [D188]
Ḳan Ṭuralı adı görklü Muḥammede şalavat getürdi, deveye bir depme urdı. [D189]
Bir daḡı urdı, deve ayaḡı üzerine ṭurımadı, yıḡıldı. [D189]

Arkasından iki kayış çıkardı, tekürün önüne bıraktı, aydur: [D189]

Çan Turalı-y-ile kızını getirüp gerdege koydılar. [D189]

Yir gibi kertileyin, toprak gibi savrılalım, kılıcuma toğranayın, oğuma sançılalım... [D190]

...big babamın kadın anamın yüzün görmedin bu gerdege girer-isem didi. [D190]

Yidi gün yidi gece yortdı, Oğuzun serhaddına çıktdı, çadır dikdi. [D190]

Düşdiler, işrete meşgul oldılar, yidiler içdiler. [D191]

Ol zamanda Oğuz yiğitlerine ne kaza gelse uyhudan gelür-idi. [D191]

Menüm muhiblerüm çokdur, nāgāh ılgar-ile gelmesün, tutuban yigidüm öldürmesünler, ağça yüzlü men gelini tutup atam anam ivine iletmesünler didi. [D191]

Çan Turalının atını için tutdı geydürdi, kendü dağı için tutdı geyindi, sünsün eline aldı, bir yüksek yire çıktdı, gözledi. [D191]

Atın oynatdı, Çan Turalının üzerine geldi. [D192]

Ağ alının kara yire depilmedin [D192]

Alça kanun yir yüzine dökilmedin [D192]

Yaşanuban üzerüne yağı yetdi. [D192]

Yatacak yir-mi bulduñ yurt-mı bulduñ noldı saña diyü çağırdı. [D192]

Yigidüm üzerüne yağı geldi, oyarmak benden şavaşuban hüner göstermek senden didi. [D193]

Ağ alını yire kodı, iki rek'at namaz kıldı. [D193]

Atına bindi...[D193]

...adı görklü Muhammede şalavat getürdi, kara tonlu kâfire at şaldı, karşı vardı. [D193]

Selcen Hatun at oynatdı, Çan Turalının önüne kiçdi. [D193]

Big yiğit baş esen olsa bört bulunmaz-mı olur, bu gelen kâfir çok kâfirdür, savaşalum döğışelüm, ölenümüz ölsün, diri kalanumuz odaya gelsün didi. [D193]

Kılıcının balçağı çan, odaya geldi, Çan Turalıyı bulmadı. [D194]

Ağız dilden bir kaç kelime haber maña. [D194]

Odaya düşün, ne yirde iner çarışur toz var-ise ve ne yirde karga kuzgun oynar-ise anda isteyelüm didi. [D195]

Atına mahmuz urdı, bir yüksek yire çıktı, gözledi. [D195]

Üzerine geldi, gördi kim Kan Turalınuñ atını oğlamışlar, gözünüñ kapağın oğlamışlar, yüzini kan bürimiş, tırmaz kanın siler, kâfirler üşer, kılıcın yalın eyler kâfiri öñine katup kovar. [D195]

Bir bölük kaza şāhin girmiş kibi kâfire at şaldı, bir uçından kırup kâfiri ol bir uçına çıktı. [D195]

Kan Turalı bağıdı gördi kim bir kimsene yağıyı öñine katmış kovar. [D195]

Yilisi kara kazılık atına binen yigit ne yigitsin [D196]

Destursuzça menüm yağıma giren yigit ne yigitsin? [D196]

Destursuzça yağıya girmek bizüm ilde ‘ayıb olur [D196]

Alça kanuñ yir yüzine tökeyin-mi? [D196]

Kara başuñ terkiye aşayın-mı? [D196]

Görklüsine kıyar-mı olur? [D197]

Bir tarafına dağı kendü girdi, kılıç tırtup yorıdı, kâfir başın kesdi. [D197]

Selcen Hatun Kan Turalıyı at ardına aldı, çıktı. [D197]

Giderek Kan Turalınuñ fikrine bu geldi-kim: [D197]

Babamuñ ağ ban işigine düşdüğüñde [D197]

At ardına aldum çıkdum diyesin [D197]

Öginmeklik ‘avratlara bühtandur [D198]

Qādir Allah bilür men saña / Mūniseñ yaram kıyma maña didi. [D198]

Mere kavat oğı kavat men aşāğa kulpa yapışuram, sen yukaru kulpa yapışursın, mere kavat oğı oğun-ile-mi kılıcuñ-ile-mi gel berü söyleşelüm didi. [D198]

Atın depdi, bir yüksek yire çıktı. [D198]

Şadağından toksan oğın yire dökdi. [D199]

Qar üzerine kan tammış kibi kızıl yañaqlum [D199]

Öz canuma kıyam men saña kıymayam [D199]

Yilisi kara kazılık atuma biner-idüm [D200]

Irağından yakınından gelişdiler, gizlü yağa tutuban yilişdiler, tatlu damağ virüben şorişdılar, ağ boz atlar binüben yortışdılar, big babası yanına irişdiler. [D200]

Babası oğlançuğın gördi, Allaha şükürler eyledi. [D200]

Oğlı-y-ile gelini-y-ile Kañlı Koca Oğuz girdi. [D200]

Gök ala görklü çemene çadır dikdi. [D200]

Altunluça günlüğün diküp Kan Turalı gerdegine girüp... [D201]

Ecel geldüğünde aru imandan ayırmasun, Kâdir seni nâmerde muhtac itmesün, Allah viren ümizüñ üzilmesün, ağ alnuñda biş kelime du'â kılduğ kabul olsun... [D201]

...yığışdursun dürişdürsün günahuñuzı adı görklü Muhammed Muştafaya bağışlasun hanum hey. [D201]

Kara yirüñ üzerine ağ ban ivin dikmiş-idi. [D202]

Ala şayvan gök yüzine aşanmış-idi. [D202]

İç Oğuz Taş Oğuz bigleri şöhbete dirilmiş-idi. [D202]

Şarabuñ itisi başına çıkdı. [D202]

Kazılık Koca iş görmiş işe yarar adam idi. [D202]

Yarar kocaların yanına cem' eyledi... [D202]

...yadığı yarağı-y-ile yola girdi. [D202]

Günlerde bir gün Düzmürd Kal'asına geldi. [D202]

Kara Deñiz kenarında idi. Aña irüben kondılar. [D202]

Ol kal'anuñ bir teküri var-idi. Adına Arşun oğlı Direk Tekür dirler-idi. [D202 V86]

Kazılık Koca kal'aya yetdüginleyin cenge başladı. [D203]

Pes ol tekür kal'adan taşra çıkdı, meydana girdi er diledi. [D203]

Kâfirüñ eñsesine bir kılıç urdı, zerre kadar kestüremedi. Nevbet kâfire degdi. [D203]

Ol altmış batman gürz-ile Kazılık Kocaya depere tutup çaldı. [D203]

Kazılık Kocayı karmalayup tutup kal'aya koydılar. [D203]

Ol oğlanuñ adına Yigenek dirler-idi. [D204]

Çalkdı Bayındır Hanuñ nazarına vardı, yüz yire kodı, aydur: [D204 V87]

...meni babam tutsak olduğı kal'aya gönder didi. [D205]

Evvel Demür Kapu Dervendinde big olan, karğı süñü uçında er böğürden, ğarımaya yetdüğinde kimsin diyü şormayan Kıyan Selçük oğlı Delü Tundar senüñ-ile bile varsun didi. [D205]

Yirüñ bir uçından bir uçına yetem diyen Şoğan Şaru bile varsun. [D206 V88]

Şayımağ-ile Oğuz erenleri dükense olmaz, Bayındır Han yigirmi dört bahadır sancak bigini Yigeneye... [D206 V88]

Meger ol gice Yigenek düş gördi. Düşin yoldaşlarına şoyladı, görelüm hanum ne şoyladı, aydur: [D206 V88]

...ağ boz atlar çapdurur alplar gördüm, ağ ışıklı alpları yanuma şaldım, ağ şakallu Dede Korçutdan öğüt aldım... [D206 V88]

...ala yatan kara tağları aşdım, ilerü yatan Kara Deñize girdüm... [D206 V88]

...kalkubanı yirümden örü tırdım, karğı dillü öz süñümü kapdım, karşılayı ol ere vardım... [D207]

...karşısından ol eri sançasım vaķıt deñedüm, göz uçı-y-ile ol ere baķdım, dayım Emen imiş anı bildüm, döndüm ol ere selam virdüm... [D207]

... Oğuz illerinde kimsin didüm, kapakların kaldurup yüzüme baķdı, oğul Yigenek kanda gidersin didi şoyledi, men ayıtdım: [D207]

Düzmürd Kal'asına giderem...[D207]

...babam anda tutsak imiş didüm, burada tayım maña şoyladı, aydur: [D207 V89]

Menden daħı er kıpmayasın Yigenegüm dön didi, Yigenek düşinde tayısına şoylamış, aydur: [D208]

Ala gözlü big yigitleri yanuña şalmaduñ [D208]

Bu düşü Yigenek yoldaşlarına hikāyet eyledi. [D208]

Tā ki Düzmürd Kal'asına yetdiler. [D208]

Çünkü kâfirler bunları gördiler, Arşun oğlu Direk Teküre haber virdiler. [D208]
Ol mel'un dahı kal'adan taşu gelüp bunlara muqâbil oldu, er diledi. [D208]
Dülek Evren altı perlü çomağı-y-ile at depüp gelüp yukarudan aşığa kâfiri kıtı urdı, alımadı. [D209 V90]
Pes Kazılık Koca oğlu Yigenek taze yigitçük yaradan Allaha şıgındı, bi- zaval ma'budı öğdi, aydur: [D209 V90]
Kimseye güç itmedüñ. [D210]
Âdeme sen tac urduñ. [D210]
Şeytana la'net kılduñ. [D210]
Nemrud göge oğ atdı. [D210]
Ululuğıña hadduñ yok. [D210]
Götürdügin göge yetüren görklü Tañrı. [D210]
Birligüñe şıgındum çalabum kâdir Tañrı. [D210]
Kara tonlu kâfire at deperem. [D210]
Kâfirüñ çignine bir kılıç urdı, geyimini kiçimini toğradı, altı parmak deriñligi zaħm irişdürdi. [D210 V91]
Haman döndi kal'aya kaçdı. [D211]
Hişar kapusına girmiş-iken kara polat öz kılıcı-y-ile eñsesine eyle çaldı kim başı top kibi yire düşdi. [D211]
Andan Yigenek atın döndürdi leşkere geldi. [D211]
Mere big yigitler haber maña... [D211]
Pes bir uğurdan bigler hişara yorıyış itdiler, yağmaladılar. [D212]
...issüz yirüñ kırdı kibi ulışdılar, Tañrıya şükürler kıldılar. [D212]
Kuşuñ ala kanını, kumaşuñ arusını, kızuñ gökçegini, toquzlama çırgap çuħa Bayındır Hana pencik çıkardılar. [D212 V92]
Bâkisin gâzilere bahş itdiler. [D212 V92]
Döndiler ivlerine geldiler. [D212 V92]
Meger hanum bir gün Oğuz oturur-iken üstine yağı geldi. [D213]
Oğuz yine eyyâm-ile gelüp yurdına kındı. [D213]

Bigler bindiler, aşlan yatağı üzerine geldiler. [D214]
Aruz oğlanı alup ivine getürdi. [D214]
Amma oğlanı ne- kadar getürdiler-ise tırmadı, girü aşlan yatağına vardı.
[D214]
Oğuz bir gün yaylaya köçdi. [D214]
Aruzuñ bir çobanı var-idi, adına Koñur Koca Şaru Çoban dirler-idi. [D214]
Ol bıñara perriler kınmış-idi. [D214]
Çoban kepenegini üzerlerine atdı, perri kızınıñ birini tıtdı. [D215]
Koyun ürkmeye başladı... [D215]
... çoban koyunuñ önine segirtti. [D215]
Zaman-ile Oğuz yine yaylaya köçdi. [D215]
Çoban gine bu bıñara geldi. [D215]
Çoban bu yığanağı göricek 'ibret aldı. Girü döndi, şapan taşına tıtdı. [D216]
Meger ol-dem Bayındır Hın bigler-ile seyrana binmişler-idi. [D216]
Bu bıñaruñ üzerine geldiler. Gördiler kim bir 'ibret nesne yatur, başı göti
belürsüz. [D216]
Aruz aldı bu oğlanı etegine şardı. [D216]
Hınun muni maña virüñ, oğlum Başat-ile besleyeyin didi. [D216]
Aruz Depegözi aldı ivine getürdi. [D217]
Buyurdı, bir daya geldi. Emçegini ağzına virdi. [D217]
Oğlançuklarıñ kiminüñ burnın kiminüñ kulağın yimege başladı. [D217]
Aruza şikâyet idüp ağlaşdılar. [D217]
Depegözün perri anası oğlunuñ parmağına bir yüzük kiçürdi, oğul saña oğ
batmasun, tenüñi kılıç kesmesün didi. [D217]
Depegöz Oğuzdan çıkdı bi yüce tağa vardı. [D218]
Yol kesdi, adam aldı, büyük harâmi oldu. Üzerine bir kaç adam gönderdiler, oğ
atdılar batmadı, kılıç urdılar kesmedi, süñü-y-ile şaңdılar ilmedi. [D218]
Çoban çoluk kalmadı hep yidi. Oğuzdan dağı adam yimege başladı. [D218]
Oğuz yığılup üzerine vardı. [D218]

Alplar başı **Qazana** zarb urdı... [D218]
Ağ saqallu Aruz **Qocaya** kan kuşdurdı. [D219]
Oğuz Depegöze kâr kılmadı, ürkdi kaçdı. [D219]
Depegöz çevürüp öñin aldı, Oğuzı şalı virmedi, girü yirine kondurdı. [D219]
El-hâşıl Oğuz yidi kerre ürkdi, Depegöz öñin alup yidi kerre yirine getürdi.
[D219]
Dedem **Qorkudı** Depegöze gönderdiler. [D219]
Dede **Qorkut** döndi Oğuz a geldi. [D220]
Yuñlu **Qoca** ile **Yapağulu Qocayı** Depegöze virüñ aşın pişürsün didi ve hem
günde iki adam ile biş-yüz koyun istedi didi. [D220]
Girü nevbet tolanup **aña** gelmiş-idi. [D220]
Meger hanum Aruz oğlı **Basat** gazāya gitmiş-idi, ol maħalda geldi. [D220]
Geldi içerü girdi **Basata** selam virdi, ağladı, aydur: [D221]
Avucına şığmayan elüklü oğlı [D221]
Aruz oğlı hanum **Basat** maña meded didi. [D221]
...alplar başı **Qazana** bir zarb urdı, kardeşı **Qara Göne** elinde zebun oldu, bıyığı
kanlu **Bügdüz Emen** elinde zebun oldu... [D221]
...ağ saqallu babañ **Aruza** kan kuşdurdı, meydan yüzinde kardeşuñ **Qıyan**
Selçük ödi şındı can virdi... [D222]
...çevürildi nevbet girü **maña** geldi, anı daħı isterler, hanum **maña** meded didi.
[D222]
Hem oğluñ geldi diyü **Aruza** muştuladı. [D224]
Anasınuñ ivine geldi. [D224]
Bilüğinden bir tutam oħ çıkardı biline şokdı, kılıcın hamayil kuşandı, yayın
karusına bırakdı, eteklerin kıvurdı. [D225]
Depegöz olduğı **Şalaħana Qayasına** geldi. [D225]
Çekdi bilinden bir oħ çıkardı. Depegözün yağrına bir oħ urdı. [D225]
Bir parası Depegözün öñine düşdi. [D226]
Qocalara aydur: [D226]

Basatı öñine katdı tutdı. Boğazdan şalındurđı, yatağına getürdi, edüginüñ kunçına şokdı, aydur: [D226]

Mere kocalar ikindü vaqtı munı maña çevüresiz, yiyem didi. [D226]

Basat Depegözün başı uçına geldi, kapak kaldurđı, bağdı görđi-kim gözi etdür. [D226]

Aydur: Mere kocalar süñülüđi ocağa koñ kızsun didi... [D226]

Süñülüđi ocağa bırağdılar kızdı. [D227]

...adı görklü Muhammede şalavat getürdi, süñülüđi Depegözün gözine eyle bağdı kim Depegözün gözi heläk oldı. [D226]

Basat şıçradı koyun içine mağaraya düşdi. [D227]

Mağaranun kapusın alup bir ayağın kapunun bir yanına birin dağı bir yanına kodı, aydur: [D227]

Def i Basat koçı başup boğazladı, derisini yüzdi, kıyruğı-y-ile başını deriden ayırmadı, içine girdi. [D227]

Basat Depegözün öñine geldi. [D227]

Ay şakar koç menüm nireden heläk olaçağum bildün, şöyle çalayım seni mağara duvarına kim kıyruđuñ mağarayı yağlasun didi. [D228]

Basat koçuñ başını Depegözün eline şundı. [D228]

Depegöz aydur: Mere oğlan al şol parmağumdaki yüzüği parmađuña tağ, saña oğ ve kılıç kār eylesün. [D228]

Basat aldı yüzüği parmağına kıçürdi. [D228]

Depegöz Basatun üzerine kodı, hañçer-ile çaldı kesdi. [D228]

Basat künbet içine girdi. [D229]

Depegöz künbedün kapusın aldı, aydur: Künbede girdün-mi? Basat aydur: Girdüm. [D229]

Depegöz künbede elin şokdı, eyle kaçdı-kim künbed zir ü zeber oldı. [D229]

Basatun diline bu geldi-kim Lā ilahe illa'llah Muhammedün Resulu'llah didi. [D229]

Depegöz aydur: Saña ölüm yoğ-imiş, şol mağarayı gördün-mi? [D230]

Basat mağara kapusına vardı. [D230]

Basat aydur: Men muña bi tekellüf yapışmayam diyüp kendü kılıcın çıhardı tutdı, iki para bölđi. [D230]

Vardı bir ağaç getürdi kılıca tutdı, anı dağı iki para eyledi. [D230]

Kılıç yire düşdi gömildi. Kendü kılıcın kınına şokdı. [D230]

Aduñ nedür yigit digil maña didi. [D231]

Basat Depegöze soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D231]

Depegöz aydur: İmdi kardaşuz kıyma maña didi. [D232]

Alça kanuñ yir yüzine tökmeyinçe [D232]

Bir kez adam etine toyam dir-idüm [D232]

Qalın Oğuz bigleri üzerüme yığılup gele dir-idüm [D233]

Qaçubanı Şalaşana Qayasına girem dir-idüm [D233]

İnüp taş başuma düşüben ölem dir-idüm [D233]

Basat kaçıyup yirinden turı geldi. Buğra kibi Depegözi dizi üzerine çökerdi, Depegözün kendü kılıcı-y-ile boynını urdı. [D233]

Süriyi süriyi mağara kapusına geldi. [D234]

Yuñlu Koca ile Yapağulu Kocayı Oğuz muştucu gönderdi. [D234]

Qalın Oğuz illerine haber geldi. [D234]

At ağızlu Aruz Koca ivine çapar geldi, anasına Basatuñ sevinç virdi, muştuluk oğluñ Depegözi depeledi didi. [D234]

Qalın Oğuz bigleri yediler. Şalaşana Qayasına geldiler. [D234]

Depegözün başını ortaya getürdiler. [D234]

Dedem Qorqut gelüben şadılık çaldı, gazi erenler başına ne geldügin aydı virdi... [D234]

Qara Tağa ayıtduğunda işit virsün [D234]

Ölüm vaqtı geldüğünde aru imandan ayırmasan, günahuñuzu adı görklü Muhammed Muştafaya bağışlasun hanum hey. [D235]

Ağ ban ivini kara yirün üzerine dikdürmiş-idi. [D235]

Ala sayvan gök yüzine aşanmış-idi. [D235]

Niçe saht olmayam, her yıl altun aqça gelür-idi yigide bige virür-idük...
[D235]

...şimdi bunu kime virelüm kim hatırı hoş ola didi. [D236]

Hanum bunuñ üçini dağı bir yigide virelüm didi... [D236]

...Oğuz iline qaravul olsun didi. [D236]

Han Bayındır kime virelüm didi... [D236]

...şağına şolına baqdı. [D236]

Begil dirler-idi bir yigit var-idi, aña baqdı, aydur: [D236]

Dedem Qorqut himmet qılıcın biline baqladı, çomağı omuzına bırağı, yayı
qarusına kiçürdi. [D236]

Berdeye Genceye varup vağan tutdı. [D236]

Toquz tümen Gürcistan ağızına varup kondı, qaravullıq eyledi. [D236]

Yad, kâfir gelse başın Oğuz a armağan gönderür-idi. [D236]

Yılda bir kerre Bayındır Han divanına varur-idi. [D236]

Üç-yüz altmış altı alp ava binse... [D237]

...kanlu geyik üzerine yorıyş olsa, Begil ne yay qurar-idi ne oğ atar-idi, haman
yayı bileginden çıkarur-idi, buğanuñ şıǵınuñ boynına atar-idi, çeküp turğurur-idi.
[D237]

Eger bigler geyik alsa qulağı delük olsa Begil sevincidür diyü Begile
gönderürler-idi. [D238]

Bu söz Begile hoş gelmedi. Begil aydur: [D238]

Alplar içinde bizi qusqunumuzdan balçıǵa baturduñ didi. [D238]

Bayındır Hanuñ başışın öñine dökdi, hana küsdi, divandan çıqdı. [D238]

Atın çekdiler, ala gözlü yigitlerin alup ivine geldi. [D238]

Ağ yüzlü hatunına söylemedi. [D238]

Ala gözlü yigitleruñ yanuña şalduñ [D239]

Ağ alınlı Bayındır Hanuñ divanına dünin varduñ [D239]

Ağ alınlı Bayındıruñ divanına çapar vardum [D239]

İli günü köçerek toquz tümen Gürcistana gidelüm [D240]

Oğuz a 'āşi oldum bellü bilüñ didi. [D240]

Yigidüm big yigidüm, pādişahlar Tañrınıñ kölgesidür, pādişahına 'āşi olanuñ işi rast gelmez... [D240]

...aru köñülde pas olsa şarab açar, sen gideli hanum arkurı yatan ala tağlaruñ avlanmamışdur, ava bingil köñlüñ açılsun didi. [D240]

Çazılık atın çekdürüp butun bindi, ava gitdi. [D240]

Begil buña at şaldı. [D240]

Buğanuñ ardundan irdi, yay kirişin boynına atdı. [D240]

Şağ uyluğı kayaya tokındı, şındı. [D240]

Var kuvveti-y-ile atınıñ yilisine düşdi. [D241]

Avçılardan ayru, dülbendi boğazına kiçdi, ordusu uçına geldi. [D241]

Gördi beñzi şararmış, dülbendi boğazına kiçmiş. [D241]

Arkurı yatan ala tağlar etegine ava varduñ [D241]

Çara tonlu kâfirlere uğraduñ-mı [D241]

Ağız dilden bir kaç kelime haber maña [D241]

Begil oğlına şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D241]

Çara tağlar öñine ava bindüm [D242]

Çara tonlu kâfirlere uğramadum [D242]

At üzerinden meni çap döşegüme çıkar didi. [D242]

Aşlan enügi yine aşlandur, atasını at üzerinden çarvadı tutdı döşegine çıkardı. [D242]

Cübbesin üzerine büridi, çapusın örtüdi. [D242]

Bu yaña yigit bigler gördiler kim av bozılmış, her biri ivlü ivine geldi. [D242]

Begil biş gün oldu divana çıkmadı. [D242]

Ayağınıñ şinduğını kimseye dimedi. [D242]

Big yigidüm, çalabalık yağı gelse çayıtmaz-idüñ, butuña ala oğ tohınsa inlemez idüñ, kişi çoynında yatan halalına sırrın dimez-mi olur, nedür haluñ didi. [D242]

‘Avrat elin eline çaldı, karavaşa söyledi. Karavaş çıkup kapucıya söyledi.
[D243]

Otuz iki dişden çıkan bütün orduya yayıldı, Begil atdan düşmüş ayağı şınmış
diyü. [D243]

Meger kâfirüñ cāsusu var-idi. Bu haberi işidüp vardı teküre haber virdi. [D243]
...ğafillüçe görklü başın kesüñ, alça kanın yir yüzine döküñ, ilin günin çapuñ,
kızın gelinin yesir idüñ didi. [D243]

Begile haber gönderdi, aydur: Baş yarağın eyleñ, üzerüñüze yağı gelür didi.
[D243]

Oğlançuğın yanına getirüp şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D243]

Neler kopardı menüm başuma didi. [D244]

Menüm kara başuma neler geldi. [D244]

Pusduğundan kara tağlara tuman düşmiş. [D244]

Ağ alınlu Bayındır Hanuñ divanına dünin varğıl. [D244]

Ağız dilden Bayındıra selam virgil. [D245]

Elbetde ve elbetde Kazan Big maña yetişün didi digil. [D245]

Burada oğlan babasına şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D245]

Yilisi kara kazılık atuma binmegüm yok [D245]

Ağ alınlu Bayındıruñ divanına varmağum yok [D245]

Altundağı al aygırı maña virgil. [D245]

Egni Bek demür tonuñ maña virgil. [D245]

Kara polad öz kılıcuñ maña virgil. [D245]

Karğu talı süñüñi maña virgil. [D246]

Ağ yekeklü ötkün oñuñ maña virgil. [D246]

Erden ere kiçüreyim senüñ için. [D246]

Ala gözlü üç yüz yigidüñ maña... [D246]

Mere geyimüm getürüñ oğlum geysün, al aygırüm getürüñ oğlum binsün, il
ürkmedin oğlum meydana varsun girsün didi. [D246]

Üç yüz yigidi yanına bırağdı, meydana vardı. [D246]

Al aygır kaçan-kim yağı koşusun alsa ayağın yire döger-idi, tozı göge çıkar-idi.
[D246]

Gelüp teküre haber virdi, aydur: [D247]

Yüz kâfir seçilüp oğlanuñ üzerine gelmiş, oğlana kâfir soylamış, görelüm ne soylamış: [D247]

Şekli Melik saña katı puşdı. [D247]

Alça kanın yir yüzine töküñ didi. [D248]

Göksüñ delüp göge pırlar [D248]

Alp ere korqu virmek ‘ayıb olur. [D248]

...bağa şuña didi. [D249]

Kâfir gelüp oğlana soylamış, görelüm niçe soylamış: [D249]

Sen Begilüñ nesisin oğlan digil mize didi. [D249]

...Düzen oğlı Alp Rüstem, boz atlu Beyrek, Big Begilüñ ivinde içerler-idi, senden câsus geldi, altundağı al aygıra Begil meni bindürdi... [D250]

Kâfir Tekür aydur: Qatlan mere qavat oğlı, men saña varayım didi. [D250]

Altı perlü gürzini ele aldı... [D250]

...oğlanuñ üzerine sürdi. [D250]

Yuqarudan aşağa kâfir oğlanı katı urdı. [D250]

Allah Ta‘ālaya yalvarup soylamış, görelüm niçe soylamış: [D251]

Sen Ādeme tac urduñ. [D251]

Şeytana la‘net kılduñ. [D251]

Hanum göne çolğaduñ. [D251]

Birliğüñe şğındum. [D251]

‘Āziz Allah hocam maña meded didi. [D251]

Oğlan alınduñ-ise Tañrıña mı yalvarursın, senüñ bir Tañrıñ var-ise menüm yitmiş iki puthanam var didi. [D251]

Oğlan aydur: Ya ‘āsi mel‘un sen putlaruña yalvarur-iseñ men ‘ālemleri yokdan var iden Allahuma şğındum didi. [D251]

Haq Ta‘āla Cebrā’ile buyurdı kim: [D252]

Oğlan kâfiri götürdi yire urdı. [D252]

Şıçrayup şâhin kibi kâfirüñ boğazın ele aldı. [D252]

Kâfir aydur: Yigit aman, sizüñ dine ne dirler, dinüñe girdüm didi. [D252]

Oğlan babasına muştuçı gönderdi, ıarımum aldum didi. [D252]

Dönüp ivlerine geldiler. [D252]

Oğlın aldı, Bayındır Hıanuñ divanına vardı. [D253]

Pâdişah, Kazan oğlı Uruzuñ sağ yanına aña yir gösterdi. [D253]

Gâziler başına ne geldügin söyledi. [D253]

Yirlü kara tađlarıñ yıkılmasun, kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün, Allah viren ümidüñ üzilmesün, günahıñuzu adı görklü Muhammede bağışlasun hanum hey! [D253]

Bayındır Hıanun divanına kaçan istese varur gelür idi. [D254]

Bigleri başup Kazan öñinde oturur-idi. Kimseye iltifat eylemez-idi. [D254]

Ters Uzamısuñ sözi Egrege kâr eyledi. [D254]

Üç yüz şay cıdalı yigit bunuñ yanına cem' oldu. [D254]

Yolı Alınca Kal'asına uğramış-idi. [D255]

Uçardan kaz tavuk, yorırdan geyik tavşan bu havluya toldurup Oğuz yigitlerine bunu dâm itmiş-idi. [D255]

Uşun Koca ođlınuñ yolu bu koruya uğradı. [D255]

Altı yüz kara tonlu kâfir bunlarıñ üzerine koyıldılar. [D255]

Alınca Kal'asına zindana bırağdılar. [D255]

Kara kara tağlardan haber aşdı, kanlı kanlı şulardan haber kiçdi, kalın Oğuz illerine haber vardı. [D256]

Bir gün yolu bir dirnege uğradı. kondılar, yimek içmek itdiler. [D256]

Taşra ayak yolına çıkdı. [D256]

Mere nolduñuz diyü bir şapala birine bir şapala birine urdı. [D256]

İçerü şöhbete girdi, destur diledi, bigler hoş kaluñ didi. [D257]

Çapdı, anasınıñ ivine geldi. [D257]

Yilisi kara kazılık atuma buñun bindüm [D257]

Arkuru yatan Ala Tağ etegine vardum. [D257]

Ana men-de varayın-mı ne dirsın didi. [D258]

Kalın Oğuz bigleri izine varsa sen varğıl.[D258]

Ol yigide yetdüğüñde [D258]

Ağ boz atun üzerinden yire ingil. [D258]

El kavşurup ol yigide selam virgil. [D258]

Oğlan anasına şoylamış, görelüm ne şoylamış: [D258]

Alça kanuñ yir yüzine töke-y-idüm. [D259]

Üç-yüz altmış altı alp ava binse [D259]

Kardeşuz miskin yigit eñsesine yumruk tokınsa [D259]

Ağlayuban dört yanına bakar olur. [D259]

Meni yolundan ayırmañ, ağam tutilan kal'aya varmayınça, ağamuñ ölüsın dirisın bilmeyinçe, öldi-y-ise kanın almayınça kalın Oğuz iline gelmegüm yoğ didi. [D260]

Ata ana ağlaşup Kazana adam şaldılar. [D260]

Oğlan kardeşın añdı gider, bize ne ögüt virürsın didiler. [D260]

Kazan aydur: Ayağına at tuşağın uruñ didi. [D260]

Oğlanı gerdege koydılar. [D260]

Kız-ile ikisi bir döşege çıkdılar. Oğlan kılıcın çıkardı, kız-ile kendü arasına bırağdı. [D260]

Oğlan aydur: Mere kavat kızı men kılıcuma toğranayım, oğuma şaңçılayım, oğlum toğmasun... [D260]

... ağamuñ yüzın görmeyinçe, ölmüş ise kanın almayınça bu gerdege girer-isem didi. [D260]

Kız sen maña bir yıl bağğıl, bir yılda gelmez-isem iki yıl bağğıl, iki yılda gelmez-isem üç yıl bağğıl, gelmez-isem ol vaqıt menüm öldüğümü bilesın... [D261]

...ayğır atum boğazlayup aşum virgil, gözün kimi tutar-ise köñlüñ kimi sever-ise aña varğıl didi. [D261]

Yigidüm men saña bir yıl bağam. [D261]

Altı yol ayrıldına çadır dikem. [D261]
Hıyır haber getürene at ton virem kaftanlar geydürem. [D261]
İrkek sinegi üzerüme kondurmayam. [D261]
...kayın atama kayın anama aydayım didi. [D262]
Size ma'lum olsun didi. [D262]
Elbetde ol ağam tutılan kal'aya varmayınca olmazam didi. [D262]
Atasınuñ anasınuñ elin öpdi, kara çoç atına şıçrayup bindi. [D263]
Dereşam uçından kiçdi, ol kardaşı tutılan koruya geldi. [D263]
Tavlunbaz urup yundları ürkitdi, getirüp ol koruya koydı. [D263]
Dün katmış, üç gün dünlü yortmış yigit, karangulu gözlerini uyhu almış yigit
atnuñ çılbırını bilegine bağladı, yatdı uyudu. [D263]
Meger kâfirün câsusı var-idi, gelüp teküre aydur: [D263]
Oğuzdan bir delü yigit geldi, ılkıçları öldürdi yundları ürkitdi, getirüp koruya
koydı. [D263]
Vardılar nagāhandan altmış demür tonlu kâfir oğlanuñ üzerine geldiler. [D264]
Adı görklü Muhammede şalavat getürdi. [D264]
Atına bindi... [D264]
... kara tonlu kâfire kılıç urdı, başdı kal'aya koydı. [D264]
Yine uyhusın yeñimeyüp yirine varup yatdı uyudu. [D264]
Gine atnuñ çılbırın bilegine kiçürdi. [D264]
Kâfirler sağ olanları kaçarak teküre geldiler. [D264]
Bu kerre yüz kâfir oğlanuñ üzerine gelürler. [D264]
Oğlan turdı, atına bindi. [D265]
Adı görklü Muhammede şalavat getürdi, kâfire kılıç koydı, başdı kal'aya tıkdı.
[D265]
Atın döndürdi, gine menziline geldi. [D265]
Atnuñ çılbırın yine bilegine kiçürdi. [D265]
Kâfirler yine teküre geldiler. [D265]
Geldiler Egrege ayıtdılar: [D265]

Yigit saña tekür himmet eyledi, şunda bir delü yigit yolçınıñ yoluçınıñ çobanıñ çoluğuñ etmegin alur, tut ol delüyi öldür, seni koyu virelüm var git didiler. [D265]

Oğlanuñ üzerine geldiler. [D266]

Kāfirler aydur: Hay ne uyumaq, koltuğı altından baqar qalkar bize giñ yazuyı tar gösterür didiler. [D266]

Şıradı kāfirler arasından çıkdı, at sürüp bu yigidüñ üzerine geldi. [D266]

...çılıbırını bir tala ilişdürdi. [D266]

Ṭolandı başı içına geldi. [D267]

Qarıplığa gelen yatur mı olur [D267]

Qılıcınıñ balçağına yapışdı kim bunı çırpa. [D267]

Qal' añuzda tutsaq var mıdur kāfir digil maña. [D268]

Yigit digil maña. [D269]

Segrek burada ulu qardaşına soyladı, aydur: [D269]

Qarıplığa qardaşuñ isteyü sen-mi geldüñ qardaş didi. [D270]

Qara tonlu kāfire at saldılar, kılıç yorıtdılar. [D270]

Kāfiri basdılar kırdılar, qal' aya dökdiler. [D270]

Gelüp yine ol qoruya girdiler, yundları taşra çıkardılar. [D270]

Ṭavlunbaz urup yundları önlerine bıraқdılar. [D270]

Dün katdılar, Oğuzuñ serhaddına yetdiler. [D270]

Ağ saқallu babasına muştuçı gönderdi... [D270]

Uşun Qocaya çapar geldi. [D270]

Günlügi altunluça odasına geldiler. [D271]

Gerdeklerine çapup düşdiler... [D271]

Meger hanum Ṭırabuzan teküri bigler bigi olan Han Qazana bir şahin göndermiş-idi. [D272]

Mere şabaq şahinleri al, halvetçe ava binelüm didi. [D272]

Bir gice yiyüp içüp oturur-iken şahinçi başına aydur: [D272]

İrken bindiler av yirine vardılar. [D272]

Gözlediler, şāhin Tomanın Kāl'asına indi. [D272]
Dere depe aşdı, kāfir iline geldi. [D272]
Meger ol gün Tomanın Kāl'asınun teküri ava binmiş-idi. [D273]
Gelüp teküre haber virdiler. Tekür dahı haman çerisini dirdi... [D273]
Kazanun üzerine yigirmi biş bigini şehid itdiler. [D273]
Kazanun üzerine düşdiler, uyuduğı yerde tutdılar, elin ayağın berk bağladılar, bir 'arabaya yükletdiler, 'arabaya möhkem urgan-ile şardılar. [D273]
Gerindi, bu elindeki urganları hep kıopardı, 'arabanun üzerine oturdı. [D274]
Hele Kazanı getürdiler, Tomanun Kāl'asında bir kuyuya bıraktılar. [D274]
Kuyununun ağzına bir degirmen taşı kıoydılar. [D274]
Varayın, Kazanı göreyin ne hallu kişidür bunça adamlara zarb urur-imiş didi. [D274]
Hatun gelüp zindançıya kapuyı açdurdı. [D274]
Kazan big nedür halun, dirliğun yir altında mı hoşdur yohsa yir yüzinde mi hoşdur, hem şimdi ne yirsin ne içersin neye binersin didi. [D274]
... hem ölülerunünün yorgasına binerem kâhillerin yederem didi. [D274]
Dinun için Kazan Big, yidi yaşında bir kızçuğazum ölmüşdür, kerem eyle añ binme didi. [D275]
Ölülerunününde andan yorga yokdur, hep añ binerem didi. [D275]
Geldi Teküre aydur: [D275]
Kerem eyle, ol tatarı kuyudan çıkar, kızçuğazun bilini üzer, yir altında kızçuğazuma biner-imiş... [D275]
...bizi ögsün Oğuzı şındursun, andan soñra şart eylesün bizüm ilümüze... [D275]
And iç kim bizüm ilümüze... [D276]
Kāfirun arhasına eyer şaldı, ağzına uyan urdı, kolañını çekdi. [D276]
Şıçradı arkasına bindi. [D276]
Ökçesin ökçesine kaçdı, kapurgasın karnına kavşurdı. [D276]
Kāfiri öldürdi, çökdi üzerine oturdı. [D276]

Otuz biñ er yağı gördüm-ise ona şaydum [D277]
Yüzi dönmez kılıcum ele aldum [D277]
Kara kılıcuñ şal boynuma kes başum [D277]
Yidi başlu ejderhaya yetüp vardum [D278]
Şağa şola çırpındı urur yüzgeçleri [D279]
Ol kal'aya altı baş er-ile men Kazan vardum [D279]
Şakaķına imrendüğüm senüñ kızuñ gelinüñ [D280]
At-ile Karün iline çapķın yetdüm [D280]
Getürdiler toñuz tamına habsa şaldılar. [D281]
Bir gün ata binüp... [D282]
...divana gelür-iken bir kişi aydur: [D282]
Anasına geldi. Burada anasına şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D282]
Mere kavat kıızı munı maña niçün dimez-idüñ [D282]
Alça kanuñ yir yüzine döke-y-idüm didi. [D283]
...kāfire varasın kendüzüñi urasın helāk olasın, anuñ-içün sana dimez-idüm
canum oğul didi. [D283]
Amma 'emmiñe adam şal gelsün görelüm ne dir didi. [D283]
Uruz aydur: Men babam tıtsaķ olduğı kal'aya giderem. [D283]
Cemi' biglere haber oldı, Uruz, babasına gider, yarağ-ile gelüñ didiler. [D283]
Borı ağardup köçdiler, yola girdiler. [D283]
Kāfirler gördiler gelenler tācire beñzemez, kaçdılar kal'aya girdiler, kapuların
yapdılar. [D284]
Burca çıkup kimlersiz didiler. [D284]
Hay atamuñ altun kadehinden şarab içen, meni seven atdan insün, bunuñ
kapusına birer gürz uralum didi. [D284]
Kalkān yapındılar, gürzlerin omuzlarına urdılar, kapuya geldiler. [D284]
Çeri üzerine geldiler, kondılar. [D284]
Gördi-kim kal'ayı aldılar, kaçdı teküre vardı, ayaşofya alınduğın haber virdi.
[D284]

Ne oturursız, üzerüñüze yağı geldi, başuñuz yarağın görüñ didi. [D284]
Bunuñ müdarası oldur kim Qazanı çıkaravuz, anlara beraber idevüz. [D285]
Vardılar, Qazanı çıkarup tekür öñine getürdiler. [D285]
Qazan Big üzerümüze yağı geldi, bu yağıyı üzerümüzden ayırur-iseñ seni koyu
virelüm didiler. [D285]
Tekür çerisin divşürüp meydana geldi, çadır tikdürdi. [D285]
Kāfir leşkeri Qazanuñ üzerine yığıldı. [D285]
Haman burada Qazan at meydana sürdi, qarım diledi. [D286]
Boz atlu Beyrek at depdi, meydana girdi. [D286]
Aduñ nedür yigit digil maña didi. [D286]
Pay Püre Han oğlı Bamsı Beyrek maña dirler. [D286]
Çadırın ilden öñdin dikdi, ağ boz ata binen ol yigit ne yigitdür... [D287]
kimüñ nesidür, yigit başuñ-içün digil maña. [D287]
Beyrek mere kāfir niçe bir onı bunı şorarsın maña didi, Qazanuñ üzerine at
şaldı. [D287]
Qarvadı Beyregi bileginden tutdı, tartdı çomağın elinden aldı, Beyregüñ
eñsesine bir çomağ urdı. [D287]
Qazan aydur: Yā Beyrek, var bigüñe ayıt gelsün didi. [D287]
Bunı gördi Eylık Qoca oğlı Döne bilmez Dülek Evren meydana girdi. [D287]
Aduñ nedür yigit digil maña didi. [D288]
Öz adına horlayan ilden çıkan [D288]
Eylık Qoca oğlı döne bilmez Dülek Evren maña dirler didi. [D288]
Qazan at depdi, süñüsin çeküp elinden aldı, depesine urdı, para para oldu
uvandı. [D288]
Mere kavat oğlı bigüñe di gelsün didi. [D288]
Düzen oğlı Alp Rüstem at depdi, meydana girdi. [D288]
Aduñ nedür yigit digil maña didi. [D288]
Düzen oğlı Alp Rüstem maña dirler didi. [D289]
Ol dağı Qazana at şaldı. [D289]

Qazan Big buña dağı bir zırb urdı. [D289]

Aydur: Mere qavat var bigüñe di gelsün didi. [D289]

Çekdi añsuzın elinden aldı, kılıcı tırtıdı babasınıñ üzerine at saldı. [D289]

Tırvandurmadı, çignine kılıç indürdi. [D289]

Geyimini kesdi, omuzına dört parmaq deñlü zağm urdı. [D289]

Alça kanı şorladı qoynına indi. [D289]

Qazan burada çağırıp oğına şoylar, görelüm hanum ne şoylar: [D289]

Ağ şakallu babaña kıyma oğul didi. [D290]

Atdan yire indi, atasınıñ elin öpdı. [D290]

Qazan dağı ağtarıldı yire indi, ođlınuñ boynın öpdı. [D290]

Bigler Qazan-ile ođlınuñ üzerine at saldılar. [D290]

Yorıyuban kãfire at şaldılar, kılıç urdılar. [D290]

Derelerde depelerde kãfire kırgun girdi. [D290]

Qalın Oğuz iline gelüp çıkdı. [D290]

Ağça yüzlü anasına muştuçı şaldı. [D290]

...ayağına düşdiler. [D290]

Qazan görklü çemene çadır otağ dıkdürdi. [D290]

Dedem Qorqut geldi qopuz çaldı, gãzi erenler başına ne geldügin şoyledi.
[D291]

Ölüm vağtı geldüğinde aru imandan ayırmasun, Qãdir seni nãmerde muğtac
itmesün... [D291]

İÇ OĞUZA TAŞ OĞUZ 'AŞİ OLUP BEYREK ÖLDÜĞİ BOYI BEYÂN
İDER [D291 V92-8]

İttifãkı cemi' Taş Oğuz bigleri Qazana gelmediler, 'adãvet eylediler. [D292
V93]

Qılbaş bir kaç adam ile binüp Qazanuñ tayısı Aruzuñ ivine geldi. [D292 V93]

Qılbaş gelüp Aruz selam virdi. [D292 V93]

Aydur: Qazan buñlu oldı, elbetde tayım Aruz maña gelsün didi... [D293]

...üzertüme yağı geldi... [D293]

...menüm kara başuma gör neler geldi... [D293]

Hemiſe Kazanuñ başına buñlar gelsün, tayısı Aruzı dāyim aña tursun, biz Kazana düşmenüz bellü bilsün didi. [D293 V94]

Üç yüz altmış altı alp erenler yanına yığnağ oldu. [D293 V94]

Üstümüze yağı nesne gelmedi. [D293 V93]

Kazana düşmen imişsin bildüm didi. [D294]

Taş Oğuz biglerine adam şaldı: [D294]

Taş Oğuz bigleri hep yığnağ oldu. Ala bargah otağların düze dikdi. [D294]

Taş Oğuz biglerine ağırlık idüp toyladı. [D294]

Kazan bize Kılbaşı göndermiş, ilüm günüm çapıldı kara başum buñlu oldu tayım Aruz maña gelsün dimiş. [D294 V95]

Kılbaşa ayıtdum ki kaçan-ki Kazan ivin yağmaladur-idi Taş Oğuz bigleri bile yağmalar-idi, bigler gelür Kazanı selamlar gider-idi, şimdi suçumuz ne oldu-kim bile bulunmaduk, mere kavat biz Kazana düşmenüz didim. [D294 V95]

Bigler aydur: Ne diyelüm, çün sen Kazana düşmen olduñ biz de düşmenüz didiler. [D295]

Aruz araya muşhaf getürdi, hep bigler el urup and içdiler, senüñ dostuña dost ve düşmenüñe düşmenüz didiler. [D295]

Beyrege kağıd gönderdiler. [D295]

Hanım Aruz size selam ider, kerem itsün Beyrek gelsün Kazan-ile bizi barışdursun dir. [D296]

Kırk yigid-ile Aruzuñ ivine geldi. [D296 V96]

Beyrege Aruz aydur: [D296 V96]

Aruz aydur: Hep şol oturan bigler Kazana 'aşi olduk, and içdük. [D296 V96]

Kazana men 'aşi olmazam diyü and içdi, şoyladı: [D296 V96]

Kara çoçda kazılık atına çok binmişem [D296 V96]

Bilmez-isem gözüme tursun. [D296 V96]

Ala bargah otağına çok girmişem. [D296 V96]

Aruz kağıdı, qarvayup Beyregüñ şakalını tutdı, bigler Beyrege kıyamadı. [D296 V96]

Aruz maña bu işi ideçegüñ bilse-y-idüm. [D297]
 ara oçda azılı atuma biner-idüm [D297]
 ara polad öz kılıcum bilüme balar-idüm. [D297]
 Alın başa unt ışığıum urur-idüm. [D297]
 argu talı altmış tutam süñümü elüme alur-idüm. [D297]
 Ala gözlü bigleri yanuma şalar-idüm. [D297]
 avat men bu işi tuysam saña böyle gelür-mi-y-idüm. [D297]
 Biglere badı, gördi kimse gelmez. [D297]
 ara ana bulaşdı, Beyregüñ başı buñlu oldı. [D297]
 Bigler hep taıldı, her kişi atlu atına bindi. [D297]
 Beyregi daı bindürdiler, ardına adam bindürüp uaqladılar. [D298]
 açdılar Beyregi odasına yetürdiler. [D298]
 Cübbesin üzerine örtdiler. [D298]
 azanuñ divanına apup varduñ. [D298]
 ...azana biz ‘aşi olduk and içdük... [D298]
 ...ara ana bulaşdı buñlu oldı... [D299]
 Menüm anum Aruza or-ise didi. [D299]
 azan maña yetişün [D299]
 Menüm anum Aruza omasun [D299]
 Beyrek pādiřahlar pādiřahı Haa vāřıl oldı. [D299]
 Beyregüñ babasına anasına haber oldı. [D299]
 ır elli yigit ara geyüp gök şarındılar, azan Bige geldiler. [D299]
 şarıqların yire urdılar, Beyrek diyü o aladılar. [D299]
 ...Taş Ouz Bigleri size ‘aşi olmişlar, bilmedük, muşhaf getürdiler, biz azana
 ‘aşi olduk sen daı mize muşi‘ ol didiler... [D300]
 ...Beyrek etmegüñ başmadı, anlara muři‘ olmadı, řayıñ nāmerd Aruz aıdı,
 Beyregi oturduı yirde kılıçladı... [D300]
 ...menüm anum Aruza omasun didi, didiler. [D300]

azan bu haberi işitdi, destmalın eline alup gr gr aqladı, divanda zrılı kıldı. [D300]

azan vardı, odasına girdi, yidi gn divana ıkmadı, aqladı oturdu. [D300]

Bigler yıqlıldı divana geldi. [D300]

El-hşıl ikisi bile vardılar, azanu odasına girdiler. [D301]

...dirim anın alalum, hem size ısmarlamış, menm anum alsun dimiş... [D301]

Aruza ve cem'ı Taş Ouz biglerine haber oldu, uşda azan geldi didiler. [D301]

Aruz oca meydana at depdi, azana aırup mere avat sen menm arımumsın, sen gel ber didi. [D302]

...başı zerine evrdi, aydur: [D302]

Mere avat muannetlik-ile er ldrmek nie olur men saa gstereyim didi. [D302]

Aruz azanu zerine at saldı. [D302]

Nevbet azana degdi. [D302]

Altmış ttam ala gnderin oltu ışdı, Aruza bir gnder urdu. [D302]

arındaşı ara Gneye işarat itdi, başın kes didi. [D302]

azan gk ala grkl emene adır dikdrdi, otaın urdu. [D303 V99]

Dedem orkut gelben şazılı aldı, gzi erenler başına ne geldgin aydı virdi. [D303 V99]

...Kadir seni nmerde mutac itmesn, a alnunda biş kelime du' ıldı abul olsun... [D304]

...yıqlışdursun drişdrsn gnahuuzı Muammed Mustafaya baışlasun anum hey! [D304]

B. Adı fiile “zaman” ve “sre” işlevi ile balar.

Metinde ynelme ekinin ilgili işlevini tanıklayan **11** rnek bulunmaktadır. rnekler şu şekildedir:

Yapa yapa arlar yasa yaza almaz, yapaulu gke emen gze almaz. [D3 V3]

Oğlan on biş yaşına girdi. [D15]

Pay Pürenüñ oğlı biş yaşına girdi, biş yaşından on yaşına girdi, on yaşından on biş yaşına girdi. [D70]

Üç güne varmasun Allah sevindürsün sizi didi. [D105 V42]

...oğlum toğmasun toğar-ise on güne varmasun... [D190]

On biş yaşına girdi, yigit oldı. [D204]

... toğar-ise on yaşına varmasun... [D260]

Altı güne komadum anı aldum [D279]

C. Adı fiile “amaç, gaye, maksad bildirme” ilişkisi ile bağlar.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan **36** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Ayna Melek, Kutlu Melek ölmege yitmeğe gitmemiş-idüm... [D8 V5]

Ağam Kazan sen ivüñ almağa gider-iseñ men dağı karındaşum kanın almağa giderem didi. [D49 V60]

Oğul çoban karnum açdur, hiç nesnen var-mıdır yimege didi. [D49 V60]

...varmağa edeplendi. [D76 V26]

Kız aydur: Ya ne maslahata geldüñ yigit didi. [D78]

Pay Piçen Bigüñ bir kıızı var-imiş, anı görmege geldüm didi. [D78]

Bu kıızı istemege kim vara bilür? [D82]

Karşu yatan kara tađuñ aşmağa gelmişem. [D83]

Akındılı görklü şuyuñı kiçmege gelmişem. [D83]

Giñ etegüñe tar koltuđuña kışılmağa gelmişem. [D83]

Tañırnuñ buyuruğı-y-ile Peyğamberüñ kavli-y-ile aydan aru günden görklü kız karadaşuñ Banu Çiçeği Bamsı Beyrege dilemege gelmişem didi. [D83]

Her gün Beyregi görmege gelür-idi. [D97]

Ol gün girü görmege geldi. [D97]

Beyrek bağdı görđi kim kiçi kız karındaşı bñardan şu almağa gelür... [D102 V40]

...çalmağa hamle kıldı. [D159]

...almağa komağıl didi. [D161]

Böyle diğeç ‘Azrā’ il geldi Delü Dumruluñ canın almağa. [D165]

‘Azrā’ il hatunuñ canın almağa geldi. [D168]

Virişmege alışmağa geldük didiler. [D178]

Çarşu yatan çara tağunuñ aşmağa gelmişem. [D179]

Akındılı şuyunuñ kiçmege gelmişem. [D179]

Çızıñu almağa gelmişem didi. [D179]

Akınçılaruñ terkişi bağı, üzengüsi kayışı üzilür, dikmege gerek olur didi. [D189]

Demrenlü oğ-ile atmağa kıyamadı. [D199]

Öldürmege men seni kıyar-midüm [D199]

Öldürmege yigidüm men seni kıyar-midüm didi. [D200]

...yoldaşlığa bile koşdı. [D206 V88]

Kese kese yimege yahını yahşı [D208]

Depegöz aydur: Günde altmış adam virüñ yimege didi. [D219]

...yağılığa gelmeye didi. [D275]

...yağılığa gelmeyesin, hem bizi ög Oğuzı şındurğıl, seni koyu virelüm var git didiler. [D276]

Oğul babañ şagdur amma söylemege çorçar-idüm... [D283]

Hem çaraca muñi olalum, sen dağı and iç-kim bu bizüm ile yağılığa gelmeyesin didiler. [D285]

Ç. Adı fiile “-dan dolayı”, “-dığı için”, “sebeb” ilişkisi ile bağlar.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan 4 örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

İmdi incinme çhanum evvel anuñ elin öpdüğümüze, eger senüñ oğluñ olmasa-y-idi... [D74]

Yalançı oğlı Yaltaçuk yay ufanduğına çatı çakıdı, aydur: [D108]

Ağladuğuna sebeb ne... [D124]

Çhanum bir yahşı yigidümüz öldi, aña ağlaruz didiler. [D156]

D. Aynı adın art arda tekrarından oluşan zarf görevinde ikilemeler kurar.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan **9** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

...gördi-kim oğrı köpek yike tana ivini **bir birine** katmış... [D8 V5]

Big yigitler cılasunlar **bir birine** koyulan çağda. [D11]

Ol kırk yigit hased eylediler, **bir birine** söylediler: [D18]

Big yigitler cılasunlar **bir birine** koyulan çağda. [D21V12]

Karvaşdılar, iki pehlivan olup **bir birine** şarmaşdılar. [D79]

Bir birine söz atışdılar. [D204]

Babası-y-ile Yigenek gizli yağa tütuban yilişdiler, iki hasret **bir birine** bulışdılar... [D212]

Çoban irgece kaçıdı ilerü vardı. Gördi kim perri kızları **kanat kanada** bağlamışlar uçarlar. [D215]

İki kardaş **bir birine** sağdıç oldılar. [D271]

E. Edatlarla bağlanarak zarf görevinde edat grupları oluşturur.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan **35** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Resül 'aleyhi's-selâm zamanına **yakın** Bayat boyından Korkut Ata dirler bir er kıptı. [D2V2]

Ve dahı niçe buña **beñzer** söz söyledi. [D2V2]

Kurulı yaya **beñzer** çatma kaşlum. [D12 V7]

Güz almasına **beñzer** al yañaqlum. [D12 V7]

Kaza **beñzer** kıızı gelini çırışdurdılar. [D38]

...kaza **beñzer** kıızı gelini biz yesir itmişüz... [D40]

Kaza **beñzer** kızumuñ gelinümüñ çiçegi oğul. [D52]

...üç yıla **dağ** taşu düşdügi yirüñ otı bitmez-idi. [D57]

...niçe maşlahat görürler-ise aña **göre** iş idelüm didi. [D81]

Bu kadar nesneden ötüri niye saht olursız, bu-gün ben geydüm yarın nayibüm geysün, kırk güne **degin** şıra vardı geyüñüz... [D89]

...kaza **beñzer** kıızı gelini ağ çıkarmış kara geymiş... [D97]

Açuk açuk meydana **beñzer** senüñ alınçuğuñ. [D99]
İki şeb çırağa **beñzer** senüñ gözçügezüñ. [D99]
İbrişime **beñzer** senüñ yiliçüğüñ [D99]
İki қоша қардаша **beñzer** senüñ қулачуğuñ. [D99]
Beyrek қопузı aldı, babasınıñ ordusına **yaқın** geldi. [D101]
Қаза **beñzer** қızımıñ gelinümüñ çiçegi оғул. [D119 V51]
Қапақ қалдурdı, Қазануñ yüzine **тоғrı** бақdı... [D135 V75]
Қаза **beñzer** қızım gelinüm ағ чıқарdı қара geydi. [D146]
Gelü gelü Қазана **yaқın** geldi. [D148]
Қаза **beñzer** қızımıñ gelinümüñ çiçegi оғул [D163]
Қаdır ulu Таһrıya **yaқın** uçан [D188]
Yeñi bayıruñ қурдина **beñzer**-idi yigitlerüm [D207 V89]
Görди Depegöz güne **қарşu** арһасın virmiş yatur. [D225]
Kаfir aydur: Oғuzuñ ‘arsuzı Türkmenüñ delüsine **beñzer**... [D249]
Giceye-**degin** cenk ide-y-idük [D249]
Oғlan қалқанını гурзе **қарşu** тутdı. [D250]
Andan Şirüğüven uçından Gökçe Deñize **degin** il çarptı. [D255]
Қаза **beñzer** қızı gelini ағ чıқарup қара geydi. [D256]
Baқdı, görди-kim ayuñ on дördine **beñzer** bir маһбub ala gözlü genç yigit burçақ burçақ derlemiş uyur, gelenden gidenden һaberi yok. [D266]
Bunuñ müdarası oldur kim Қазanı чıқарavuz, anlara **beraber** idevüz. [D285]
Қаза **beñzer** қızı gelini... [D290]
Таş Oғuz biglerinden Aruz Emen ve қалан bigler bunı іşitdiler, ayıtdılar ki бақ бақ şimdiye **degin** қазануñ ivin bile yaғma ider-idük, şimdi niçün bile olmayavuz didiler. [D292]
... қаза **beñzer** қızımız gelinümüz буñлу oldı... [D293]
Қаза **beñzer** қızı gelini ағ чıқарdı қара geydi. [D299]
F. Kalıplaşmış ya da birleşik zarflar oluşturur.

Metinde datif ekinin ilgili işlevini tanımlayan **23** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Bunuñ üzerine bir kaç zaman kiçdi... [D69]

Beyrek dağı nola hanum **baş üzerine** didi. [D80]

Bunuñ üzerine on altı yıl kiçdi, Beyregün ölüsün dirisin bilmediler. [D92 V34]

Boz aygır dağı Beyregi görüp, tanıdı, iki ayağınuñ **üzerine** tırdı kişnedi. [D99]

Birin eksük bulsam **yirine** on öldüreyim. [D100]

Onın eksük bulsam **yirine** yüzün öldüreyim mere kâfir. [D100]

Beyrek şölen yimeginuñ **üzerine** geldi. [D111]

Kâfiruñ kilisesin yıkdılar, **yirine** mescid yaptılar. [D121]

Bu kırk yigiduñ **bir kaçına** Han Kazan, **bir kaçına** Bayındır Han kızlar virdiler. [D121]

Topuzımı bir **yirine** şaydurayım. [D147 V81]

...yā ‘Azrāi’l Delü Dumrul can **yirine** can bulsun, anuñ canı azad olsun didi. [D162]

Mere Delü Dumrul Allah Ta‘ālanuñ emri böyle oldu kim Delü Dumrul canı **yirine** can bulsun, anuñ canı azad olsun didi. [D162]

Çal’anuñ kilisesin yıkup **yirine** mescid yaptılar. [D212]

Çatun aldı geldi, oğlı **yirine** virdi. [D223]

Dedem Çorçut geldi şadılık çaldı, hanum **niye** saht olursın didi. [D235]

Mere mizüm öksüzligümüz yetmez-mi, bizi **niye** urursın, hünereñ var ise kartaşuñ Alınca Çal’asında esirdür, var anı çurtar didi. [D256]

Çanlı geyik **üzerine** çavğa kopsa [D259]

Niye yatarsın yigit [D267]

...bunlaruñ **üzerine** geldi. [D273]

Çilisesin yıkup **yirine** mescid yapdum bañ bañlatdum [D279]

Bigler men sizi **niye** kışırdum bilür misiz? [D294]

Bilür-misin seni **niye** kışırduğ? [D296 V96]

G. Yönelme durumundaki bir ad bir fiille birleşerek anlamca kaynaşmış veya deyimleşmiş birleşik fiiller oluşturur.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan **84** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

...erüñ sözini **kulağına koymaz**. [D9]

Oğlan **tahta çıkdı**, babasınıñ kırk yigidin añmaz oldı. [D18]

Kaçar-iken kaçmaz olsun **taşa dönsün**. [D27]

Kaça **dizi üzerine çökdı** ayıtdı: [D36]

Anlar eyle digeç at ağızlu Aruz Koca iki **dizinüñ üstine çökdı**, aydur: [D37]

...ordum sağ esen degül ise **başuñuza çara idüñ**, men dağı gitdüm didi. [V57]

Koñur atını ökçeledi, kâfir kiçdügi **yola düşdi** gitdi. [D44 V58]

Çoban böyle digeç Kazan āh itdi, ‘aklı başından gitdi,dünya ‘ālem **gözine karangu oldı**, aydur: [D48]

Eger çoban-ile varaçak olur-isem kalın Oğuz bigleri benüm **başuma kañınç kañarlar**... [D50]

...Kazanuñ **ardına düşdi**. [D50]

Boyu uzun Burla Hatun bunu işitdi, **yüreği-y-ile canına odlar düşdi**. [D51 V61]

On ay diyende **dünyaya getürdügüm oğul**. [D52]

Eyle olsa sultānum, Karaça Çoban şapan çatlatdı, **dünya ‘ālem kâfirüñ gözine karangu oldı**. [D57]

Kâfirleri **it ardına bırağup horlayan**... [D62]

...**dünya ‘ālem gözine karañu oldı**...[D64]

Böyle idiçek Kalın Oğuz arkası, Bayındır Hanuñ güyegüsi Salur Kazan kaça **dizinüñ üzerine çökdı**... [D67 V21]

Kalın Oğuz içinde **başuma kañınç yüzüme toñınç iderler didi**. [D79]

Delü Kaçar **ardına düşdi**. [D84]

Dede gördi-kim Delünüñ **canına kiçmiş**, başı kapısı olmış, gevdesi püreden görünmez, yüzi gözi belürmez. [D88 V32]

Dedenuñ **ayağına düşdi**. Allah ışkına beni kırtar didi. [D89]

Beyregüñ babası kaba şaruğ götürüp **yire çaldı**, tartdı yaqasın yırtdı, oğul oğul diyüben böğürdi zārılık kıldı. [D91]

Yidi kız kardaşı ağ çıkardılar kara tonlar geydiler, vay bigüm kartaş **muradına maşudına** irmeyen yaluñuz kardaş diyüp ağlaşdılar böğrişdiler. [D91]

Kömlegi göriçek bigler öğür öğür ağlaşdılar, **zārılıqlara girdiler**. [D93]

Ƙaba şaruğ götürdi **yire çaldı**, aydur: [D97]

Böyle diğec kırk yigidi kaba şaruğların götürdiler **yire çaldılar**, böğürü böğürü ağlaşdılar zārılık kıldılar. [D97]

Başuma iş geldi yoldaş direm yoldaşumdan yig didi. [D99]

... **yola düşdi**. [D99]

Ƙırk nefer kâfirler atlandılar, **ardına düş** diler. [D100]

Yüregüñe kaynar yağlar koyulupdur. [D102 V40]

...**kendüyi delülige bırağdı**. [D107 V43]

Oğuz bigleri bunı göriçek **el ele çaldılar** gülişdiler. [D109]

Beyrek **ardına düşdi**... [D119 V51]

Gel **muraduña yetiş**. [D119 V51]

Yoldaşlarımı çıkarmayınça hişarı almayınça **murada irmezem** didi. [D119 V51]

Şekli Meliki böğürdübeni Ƙazan Big atdan **yire şaldı**. [D120 V52]

Ƙara Teküri Delü Tundar kılıçladı **yire şaldı**. [D120 V52]

Ƙara Arslan Meliki Ƙara Budak **yire şaldı**. [D120 V52]

...**elin eline çaldı** ağladı. [D123 V69]

Ƙazan Big **elin eline çaldı**, kaş kaş güldi, aydur: [D126]

Ƙazan oğlan avda idügin andan bileyin kim yorgun atuñ-ile gedilmiş cıdañ-ile **ardına düşesin** didi. [D140]

Murad-ile maşuda irgürem dir-idüm. [D140]

Murada yetürmedüñ meni. [D140]

...dağı ol delü kavatuñ **gözine göringil**, beñzini şartıgıl didi, canını hırlatıgıl alıgıl didi. [D156]

Dünya 'âlem Delü Dumruluñ **gözine qarangu** oldu. [D157]

Al kanatlu 'Azrā'il menüm **elüme girse** öldüre-y-idüm, yahşı yigidüñ canın anuñ elinden kırtara-y-idüm dir-idüñ... [D158]

Mere 'Azrā'il men seni giñ yirde ister-idüm, tar yirde eyü **elüme girdüñ** ola-mı didi. [D159]

Ādemiler evreni Delü Dumrul **elin eline aldı**, kaç kaç güldi. [D159]

...**ardına düşdi**. [D159]

... 'Azrā'il atınuñ **gözine görindi**. [D159]

At ürkdı, Delü Dumrulu götürdi **yire urdı**. [D160]

Kañlı Koca bu başları ve bu canavarları gördi, **başında olan bit ayağına dirildi**. [D173]

Sügsüninden tutdı bilini üzdi, andan getirüp **yere urdı**, hurd oldu. [D185]

Selcen Hıatun bunı böyle gördi, **içine od düşdi**. [D195]

Şöyle kim **başında olan bit ayağına indi**. [D199]

...**muradına maqşudına irişdi**. [D201]

Kaba **dizi üzerine çökdi**, Bayındır Hıandan akın diledi. [D202]

Yalan **dünya başına tar oldu**, düdük kibi kan şorladı. [D203]

Giñ **dünya başına tar oldu**. [D209 V90]

Amma Oğuzuñ **başına zaval getürdüñ** didi. [D215]

Çobanuñ **içine korhu düşdi** amma kızuñ derdinden beñzi şarardı. [D215]

Çoban amanatuñ gel al, amma Oğuzuñ **başına zaval getürdüñ** didi. [D216]

Çoban yığanağı kodı kaçdı. Koyun **ardına düşdi**. [D216]

...**dünya başına tar oldu**. [D218]

Depegöz şıçradı bakdı. Basatı gördi **elin eline çaldı** kaç kaç güldi. [D226]

Depegöz buynuzı götürüp **yire çaldı**, aydur. [D228]

Buñaldı sürçdi meni **yire çaldı**. [D244]

...**murada maqşuda irişdiler**. [D271]

Kazan gāyet saht oldu. Şāhinüñ **ardına düşdi**. [D272]

Elin eline çaldı, kaç kaç güldi. [D274]

Elüñe girmiş iken mere kâfir öldür meni [D277]

Elüñe girmiş-iken mere kâfir öldür meni yitür meni [D279]

Elüñe girmiş-iken mere kâfir öldür meni yitür meni [D280]

Elüñe girmiş-iken mere kâfir öldür meni yitür meni [D281]

Kâfirler yalan söylersiz diyü **taşa tıtdılar**. [D284]

Bilmez-isem **gözüme fırsun** [D296 V96]

Mere herze merze söyleme, **kanuña şuşanma** gel and iç didi. [D297]

Vallah men **Qazan uğurına başum komışam**, **Qazandan dönmezem**, gerek-ise yüz para eyle didi. [D297]

...sen sağ ol hanum Beyrek **Hakka vâşıl oldı**... [D300]

Göksinden yalabıdağ öte kiçdi. At üzerinden **yire şaldı**. [D302]

Taş Oğuz bigleri bunı görüp hep atdan indiler, **Qazanuñ ayağına düşdiler**, suçların dilediler, elin öpdiler. [D303]

Ğ. Yardımcı fiillerle kullanılır.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan **16** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

... **ava çıkdı**, sen var iken av avladı kuş kuşladı... [D20]

...**ava çıkğıl**... [D21V12]

... **ava çıkdı**. [D21V12]

...**ava çıkduñ**. [D24]

...**ava çıkdı**. [D38]

Pay Püre Bigüñ oğlı atlandı, **ava çıkdı**. [D70]

...ala leşker **ava çıktı**. [D76]

...gel imdi senüñ-ile **ava çıkalum**... [D78 V27]

Getürdiler, sazı **oda urdılar**. [D119 V51]

...**ava çıkdı**. [D126 V71]

Çakmak çakup **oda yakam**. [D176]

... 'ışk-ile **oda yakar**. [D181]

Kime baksa 'ışk-ile **oda yakar**. [D184]

Kime baksa ‘ışık-ile **oda yaqar** [D187]

Kime baksa ‘ışık-ile **oda yaqar** [D189]

Götürüp **oda atdurduñ** [D251]

H. Özgülük, tahsis ifade eder.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan **178** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Senden-midür benden-midür, Tañrı Ta‘āla **bize** bir batman oğul virmez nedendür didi, soyladı: [D13]

Çala bilen **yigide** oq-ile kılıçdan bir çomak yiğ. [D4]

...Tañrı **bize** bir batman ‘ayal vire didi. [D14 V8]

Dedem Korkut gelsün bu **oğlana** ad qosun, babasından **oğlana** biglik istesün, taht alı virsün didiler. [D17]

Hey Dirse Hñan biglik virgil bu **oğlana**. [D17 V10]

Boynı uzun bidevi at virgil bu **oğlana**. [D17 V10]

Ağayıldan tümen koyun virgil bu **oğlana**. [D18]

Qaytabandan kızıl deve virgil bu **oğlana**. [D18]

Altun başlu ban iv virgil bu **oğlana**. [D18]

Çigni kuşlu cübbe ton virgil bu **oğlana**. [D18]

Dirse Hñan **oğlana** biglik virdi, taht virdi. [D18]

Dirse Hñan aydur: Varuñ, getürüñ öldüreyim, böyle oğul **maña** gerekmez didi. [D20]

Qara başum qurban olsun bu gün **saña**. [D25]

Oğlan anda yıkıldıqda boz atlu Hızır **oğlana** hazır oldu... [D26 V15]

...**saña** bu yaradan korhma oğlan ölüm yoqdur... [D26 V15]

...tağ çiçegi anañ südi-y-ile senüñ **yarana** melhemdür didi, gayıb oldu. [D27]

Qara başum qurban olsun oğul **saña**. [D27]

Qara başum qurban olsun oğul **saña**. [D27]

Ana ağlamağıl **maña** bu yaradan ölüm yoqdur korhmağıl... [D28 V16]

...üç kerre yaramı sığadı, bu yaradan **saña** ölüm yoqdur... [D28]

...tağ çiçegi anañ südi **saña** merhemdür didi. [D28]
Yigit **saña** yazuğı yok döngil girü didi. [D33]
Hanlar hanı Han Bayındır **oğlana** biglik viridi, taht viridi. [D34]
...**saña** biglik alı virelüm. Çoban aydur: [D40]
Kara başum qurban olsun şuyum **saña** didi. [D45]
Kara başum sağlığında eyülikler idem köpek **saña** didi. [D46]
Kara başum qurban olsun çoban **saña** didi. [D47 V59]
Qoñür atañ virgil **maña** [D48]
Altmış tutam gönderüni virgil **maña**. [D48]
Ap alaca kalkañuñi virgil **maña**. [D48]
Kara polat öz kılıcuñ virgil **maña**. [D49]
Şadağında seksen oquñ virgil **maña**. [D49]
Ağ tozluça qatı yayuñ virgil **maña**. [D49]
Ağam Qazan bu ağaç ol ağaçdur kim sen kâfiri başarsın, qarnuñ açığur, men **saña** bu ağaç-ile yimek pişürürin didi. [D50]
Saña kölge olsun. [D57]
Saña harçlıq olsun. [D57]
Saña yesir olsun. [D57]
Saña binit olsun. [D58]
Saña yüklet olsun. [D58]
Fâni dünya **kime** qaldı? [D65 V68]
...adı görklü Muhammed Muştafa yüzi **şuyına** bağışlasun hanum hey. [D66]
Bigler menüm dağı **haqquma** bir du'ā eyleñ... [D68]
...Allah Ta'āla **saña** bir oğul virsün didiler. [D68]
...Allah Ta'āla **maña** da bir kız vire didi. [D68]
Qalın Oğuz Bigleri el qaldurdılar, du'ā eylediler, Allah Ta'āla **saña** da bir kız vire didiler. [D69]
Bigler Allah Ta'āla **maña** bir kız virecek olur-ise... [D69]

...siz tanıķ oluñ, menüm kızum Pay Püre Big **oğlana** bişik kertme yavuklu olsun didi. [D69]

Mere bazirganlar Allah Ta‘āla **maña** bir oğul viridi... [D69 V22]

Ne çoğ olsun, amma bizüm bir bigümüz oğlı vardır, bu üç nesneyi **aña** armağan aparsavuz gerek idi didiler. [D73]

Mere bu **oğlana** ad koyasınca var-mıdur didi. [D75]

Dedem Korkut geldi, **oğlana** ad kodı, aydur: [D75]

Qalın Oğuz Bigleri el götürdiler du‘ā kıldılar, bu ad bu **yigide** kutlu olsun didiler. [D75]

Allah Ta‘āla **saña** bir oğul virmiş tuta virsün. [D75]

Allah Ta‘āla senüñ **ođluña** aşıut virsün [D75]

Allah Ta‘āla senüñ **ođluña** fırsat virsün. [D75]

Hey big yigit **bize** dağı bu geyikden pay vir didi. [D77]

Baba **maña** bir kız alı vir kim men yirümden tırmadın ol tıрмаđ gerek... [D81]

...bunuñ gibi kız alı vir **maña** didi. [D81]

Oğul sen kız dilemezsin **kendüñe** bir hampa ister-imişsin... [D81]

Dede kız karındaşumuñ **yolına** ben ne ister-isem virür-misin? [D85]

Meded Dede, kerem eyle Allah ‘**ışkına** kapuyı aç çıkayın didi. [D88 V32]

Allah ‘**ışkına** beni kırtar didi. [D89]

Ne oturursın sultānum, Pay Piçen Big ol **saña** vireçeği kıızı... [D90 V33]

...menüm başum Beyregüñ **başına** kıurban olsun didi. [D90V33]

...ölüsi haberin **getürene** kız kıardaşum virür-idüm didi. [D93]

Meger Beyrek **buña** bir kömlek bağışlamış-idi, geymez-idi, şaklar-idi. [D93]

Qara başum kıurban olsun arđış **saña** didi. [D96]

Tañrı **maña** yol viridi gider oldum mere kāfir. [D100]

Mere yüzüñüz ağ olsun, ađañuzuñ etmeği **size** hālal olsun didi. [D102]

Qara başum kıurban olsun bu gün **saña** didi. [D103]

Qaraluça men kızuñ **nesine** gerek ozan. [D103]

- ara başum urban olsun ozan **saña** didi. [D104]
- aralua men ızuñ **nesine** gerek ozan. [D105]
- ...**güyegülere** urban ol dir-idi. [D108]
- Bigler sizüñ '**ıřkuñuza** ekeyim yayı atayım oñı didi. [D109]
- ayın ata ayın ana muştulık **maña** ne virürsüz didi. [D117 V50]
- Yoluña** urban olayın gelinugüm. [D117 V50]
- arşu yatan ara tağlar **saña** yaylak olsun. [D118]
- Sovu sovu şuları **saña** iit olsun. [D118]
- ulum alayığum **saña** ırna olsun. [D118]
- şahbaz atlarum **saña** binit olsun. [D118]
- atar atar develerüm **saña** yükle olsun. [D118]
- Ağayıl da aęa oyunum **saña** şölen olsun. [D118]
- Altun aam **saña** arlık olsun. [D118]
- Dünlüęi altun ban ivüm **saña** kölge olsun. [D118]
- ara başum urban olsun **saña** gelinugüm didi. [D118]
- Bañ bañlatdılar, 'aziz Tañrı **adına** udbe oıtdılar. [D121]
- uřuñ ala anını, umařuñ arusını, ızuñ gökeğini, okuzlama ıręap ua anlar anı **Bayındıra** pencik ıardılar. [D121]
- Yığışdursun dürişdürsün günahuñuzu adı görklü Muammed Muştafa yüzi **şuyına** bağışlasun anum hey. [D122 V53]
- ara başum urban olsun babam **saña** didi. [D124]
- Dahı senüñ **yüzüñe** men gelmezem. [D124]
- ara başum urban olsun ağam **saña** didi. [D124]
- ara başum urban olsun babam **saña** didi. [D128]
- ara başum urban olsun ağam **saña** didi. [D130]
- Size** urban olsun menüm başum. [D133]
- Bigler Tañrı **bize** bir kür oğul virmiş, varayın anı anası yanından alayım, kılıc-ile paralayayım... [D134]
- arıuk olmuş **anama** umud olęil. [D143 V79]

Baña tutan gerdege ayruķ girsün... [D144]
Menüm başum senüñ **yoluña** ķurban olsun. [D144]
Ağ südini anam **maña** ħalal eylesün. [D145 V80]
Menden yigrek Ķādir **size** oğul vire. [D145 V80]
Senden yigrek Ķādir **bize** oğul virmez. [D147]
Fāni dünya **kime** ķaldı. [D154]
Aña içit olsun. [D163]
Aña binit olsun. [D163]
Aña yüklet olsun. [D163]
Aña ħarçlık olsun. [D164]
Yüksek yüksek ķara tağlarum **saña** yaylaķ olsun. [D166]
Şovuk şovuk şularum **saña** içit olsun. [D166]
Tavla tavla şahbaz atlarum **saña** binit olsun. [D166]
Dünlügi altun ban ivüm **saña** kölge olsun. [D167]
Ķatar ķatar develerüm **saña** yüklet olsun. [D167]
Ağayıda ağça koyunum **saña** şölen olsun. [D167]
Menüm canum senüñ **canuña** ķurban olsun didi, razı oldu. [D168]
Delü Dumruluñ atasınuñ anasınıñ canın al, ol iki **ħalala** yüz kırk yıl ‘ömür virdüm didi. [D169]
Baba çün meni ivereyim dirsın, **maña** lāyık kız niçe olur? [D170]
Yıķılsun Oğuz illeri, **maña** yarar kız bulımadum baba didi. [D172]
... men **saña** kız arayı gideyim didi. [D172]
Canum baba **maña** yarar kız bulduñ-mı? [D174]
Ķırķuñuza ķurban olsun menüm başum diyü söyler-idi. [D178]
Ķan Turalı şaru tonlu kız ‘**işkına** bir hū didi. [D181]
...şaru tonlu kız ‘**işkına** bir aşlıandan döneyim-mi didi. [D183]
Şaru tonlu kız ‘**işkına** bir hū didi. [D184]
Şaru tonlu kız ‘**işkına** bir hū didi. [D187]

Şaru tonlu kız ‘**işkına** bir hū didi. [D189]

Çurban olsun **size** menüm başum [D190]

Çara başum çurban olsun gelin **saña** didi. [D194]

Yigidüm big yigidüm / Bu yağnuñ bir uçı **maña** bir uçı **saña** didi. [D197]

Fāni dünya **kime** kaldı? [D201]

Devletlü han meded **maña** leşker vir... [D205]

...Yaradanuñ ‘**işkına** didi. Yigenek burada şoylamış görelüm hanum ne şoylamış: [D211]

‘Aziz Tañrı **adına** kudbe okıtdılar. [D212 V92]

...aħır soñı aru imandan ayırmason, ağ alnuñda biş kelime du‘ā kılduğ kabul olsun, günahuñuzu adı görklü Muhammed Muştafa yüzi **şuyına** bağışlasun hanum hey! [D213]

...**saña** kesim virelüm dirler didi. [D219]

Hoş öyle olsun, evet, hem **maña** iki adam virüñ yimegüm benüm pişürsün men yiyeyim didi. [D220]

Çarıçuğ aydur: Basağ şimdi akindan geldi, varayın, bolayki **maña** bir esir vire-y-idi oğlançuğum çurtara-y-idüm didi. [D221]

...yidi katla Oğuzı yirinden sürdi, kesim didi kesdi, günde iki adam biş yüz koyun istedi, Yuñlu Koca ile Yapağulu Kocayı **aña** hizmetkār virdiler... [D222]

Ol hatun **kişiye** bir esir virdi, var oğluñı çurtar didi. [D223]

Basağ aydur: Bigler çardaş **uğrına** Depegöz-ile bulışuram, ne buyurursız didi. [D224]

Oğuzdan yine **bize** bir çurfanda çuzı geldi didi. [D226]

Depegöz aydur: **Saña** ölüm yoğ-imiş didi. Çağırup Depegöz şoylamış, görelüm ne şoylamış: [D231]

Hiç **yigide** virmesün çādir Tañrı göz buñını didi. [D231]

Hiç **yigide** virmesün Çādir Tañrı göz buñını. [D233]

... Hem **Basağa** alkış virdi: [D234]

Çara başum çurban olsun ağam **saña** didi. [D241]

...virgil **yoldaşlığa** [D246]
Din-i Muhammed **yolına** dürişeyim senüñ-içün didi. [D246]
...karğü talı süñüsin himmet virdi, yanındağı üç-yüz yigidin **maña yoldaşlığa**
koşdı... [D250]
Ya Cebrā'il var şol **kuluma** kırk erçe kuvvet virdüm didi. [D252]
Karşu yatan kara tağdan **oğlana** yaylak virdi. [D252]
Ağça yüzlü **oğlına** ağça koyun şölen virdi. [D252]
Ala gözlü **oğlına** al duvaflu gelin aldı. [D253]
Ağ alınlı Bayındır **Hana** pencik çıkardı. [D253]
Bigler bigi olan Kazan divanında **buña** hiç kapu baca yoğ-idi. [D254]
İmdi **Egrege** Segrek yaraşur, kardaşum sağ-imiş kayurmazam, kardaşsuz
Oğuzda turmazam, karangulu gözüm aydını kardaş diyü ağladı. [D257]
Mere kavat kıızı ağam **başına** and içmişem... [D262]
Bir at bir kılıç virdiler. Üç-yüz kâfir **aña**. [D266]
Kâfirler aydur: Tekürden buyruk **saña** oldu, sen var didiler. [D266]
...**yoldaşlığa** virdiler. [D266]
Mere kâfir Dedem Korkut kopuzı **hürmetine** çalmadum didi, eger elünde
kopuz olmasa-y-idi ağam başı-y-içün seni iki para kılur-idüm didi. [D268]
Kara başum kurban olsun oğul **saña** didi. [D268]
Kara başum kurban olsun bu gün **saña** didi. [D269]
Ulu **oğlına** dahı görklü gelin getürdi. [D271]
Ölüm vaqtı geldüğünde aru imandan ayırmason, günahuñuzı Muhammed
Muştafa yüzi **şuyına** bağışlasun, âmin diyenler didâr görsün hanum hey! [D271]
Kazan aydur: **Ölüleriñe** aş virdüğün vaqıt ellerinden aluram... [D274]
...dinüñ '**işkına** ol eri kıyudan çıkar didi... [D275]
Muhammedüñ dini '**işkına** kılıç urdum. [D277]
Kazana geyim getürdiler. [D285]
Fâni dünya **kime** kaldı? [D291]

...günahunu adı görklü Muhammed Muşafa **hürmetine** bağışlasun hanum hey! [D291]

Bilmez-istem **maña** tabut olsun. [D296 V96]

Bilmez-istem **maña** zindan olsun. [D296 V96]

Ağça yüzlü görklümü **oğluna** alı virsün. [D299]

Fâni dünya **kime** kaldı? [D303 V99]

I. Adı fiile vasıta ilişkisiyle bağlar.

Metinde yönelme ekinin ilgili işlevini tanımlayan bir örnek bulunmaktadır.

Çılcuma toğranayın oğuma sançılaysın, yir gibi kertileysin toprak gibi şavırlaysın... [D98 V38]

2.4. BULUNMA (LOKATİF) HÂLİ

Bulunma eki, kelime grupları ve cümlelerde eylemin gerçekleştiği yeri ifade eden ve ana fonksiyonu bulunma olan hâl ekidir. Eklendiği ad ile eylem arasında bulunma ana fonksiyonunun yanısıra yer, zaman, yaş vb. gibi fonksiyonları da söz konusudur. Buradaki yer sözcüğü yalnız somut olarak düşünülmemelidir. Fiille ilişki kuran her türlü soyut kavram da bir bulunma ifade edebilir (bk. Karaağaç, 2012: 340; Korkmaz, 2017: 299).

Eski Türkçede bulunma eki konsonant uyumuna bağlı kalmayarak {+DA} şeklinde kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde ise ekin {+dA} olarak yalnızca /d/'li biçimiyle kullanıldığı söylenebilir (bk. Ergin, 2013: 235).

Dede Korkut Kitabı'nda bulunma eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde yedi ayrı işlev ve kullanımla **583** kez tanıklanmıştır.

Ekin işlev ve kullanımları şu şekildedir:

A. İsmi “bulunma ve yer” işleviyle fiile bağlar. Fiilin gerçekleştiği yeri bildirir.

Metinde bulunma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **415** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Tekebbürlük eyleyeni Tañrı sevmez, köñlin yüce tutan **erde** devlet olmaz. [D3]

Baba malından ne fâ'ide baş**da** devlet olmasa. [D4]

Yalan söz bu dünyede olinça olmasa yig. [D4]
Ne yirde şızılar var-ise çeken bilür. [D5 V4]
İleyüñüzde çalup aydan ozan olsun. [D5 V4]
Ağız açup öger olsam üstümüzde Tañrı görklü. [D5 V4]
Muhammedüñ sağ yanında namaz kılan Ebū Bekir Şıddık görklü. [D5 V4]
‘Alinüñ oğulları Peyğamber nevāleleri Kербela yazısında yezidiler elinde şehid
oldı Hasan-ile Hüseyin iki qardaş bile görklü. [D6]
Alçak yirde yapılpdur Tañrı ivi Mekke görklü. [D6]
Minarada bañlayanda faķı görklü. [D6]
Yañal ala iv yanında dikilse gerdek görklü, uzunça tenefi görklü. [D7]
...er adam ivde olmasa, ol anı yidürür içürür ağırlar ‘azizler gönderür. [D7]
Öte yazıdan yabandan bir odlu konuķ gelse, er adam ivde olsa, aña dise ki:
[D9]
Neyleyeyim, bu yıķılaçak ivde un yok, elek yok, deve degirmeninden gelmedi
dir... [D9]
Biñ yirde ipek haliçası döşenmiş-idi. [D10 V6]
Topuğında sarmaşanda qara saçlum. [D12 V7]
Gelüp meydan ortasında koyu virdiler. [D16 V9]
Meger sultānum, Dirse Hānuñ oğlançuğı üç daħı ordu uşāğı meydanda aşuķ
oynarlar-idi. [D16 V9]
Dirse Hānuñ oğlançuğı kaçmadı, ağ meydanuñ ortasında baķdı, tırdı. [D16
V9]
Bayındır Hānuñ ağ meydanında bu oğlan cenk itmişdür... [D18]
Gelüñ oğlanı babasına qovlayalum, ola kim öldüre, gine bizüm ‘izzeţümüz
hōrmetümüz anuñ babası yanında hoş ola artuķ ola didiler. [D18]
...ne yirde gözel qopdı-y-ise çeküp aldı... [D19]
...Bayındır Hānuñ katında saña qazab ola, böyle oğul neñe gerek, öldürseñe
didiler. [D20]
Babañ didi geyikleri qovsun getürsün benüm öñümde depelesün... [D22]

Oğlandır ne bilsün, geyigi kıovar-idi getürür-idi babasınıñ öñinde siñirler-idi.
[D22]

Dirse Hın görür misin oğlanı, yazıda yabanda geyigi kıovar senüñ öñüne
getürür... [D22]

Üzengüye kıalkıp kıatı çekdi, uz atdı, oğlanı iki talusınıñ arasındadır urup çakdı,
yıkdı. [D23]

Taını viren tatlu canıñ seyrandadır imiş anıt ağı. [D27]

Öz gevdeñde canıñ var-ise oğul haber maña. [D27]

Ol gevdeñde canıñ var-ise oğul haber maña. [D27]

...ilde yağı yoğ-iken senüñ babañıñ üstine yağı geldi... [D30 V17]

Ol nāmerdler dağı bir yirde kıonmışlar-idi, al řarabıñ itisinden içerler-idi.
[D31]

Gelüñ varalum şol yigidi tıutup getürelüm, ikisini bir yirde kıāfire yetürelüm
didiler. [D31]

Senüñ-de içinde binidüñ var-ise yigit digil maña. [D32]

Senüñ-de içinde řiřligüñ var-ise digil maña. [D32]

Senüñ-de içinde yükletüñ var-ise digil maña. [D32]

Senüñ de içinde odañ var-ise yigit digil maña. [D32]

Senüñ- de içinde niřanlıñ var-ise yigit digil maña. [D33]

Senüñ-de içinde ağ şakallu babañ var-ise yigit digil maña. [D33]

Menüm-de içinde binidüm var. [D33]

Kıaybatandadır kıızıl deve senüñ gider. [D33 V19]

Menüm de içinde yükletüm var. [D33 V19]

Ağayıldadır tümen kıoyun senüñ gider. [D33 V19]

Menüm de içinde şişligüm var. [D33 V19]

Menüm dağı içinde nişanlum var. [D33 V19]

Menüm-de içinde odam var. [D33 V19]

Menüm dağı içinde bir‘aklı şaşmış biligi yitmiş kıoca babam var didi... [D34]

Trıksan yirde ala kıalı ipek döşemiş-idi. [D36]

Seksen yir**de** badyalar kurlmış-idi. [D36]

Ağam Kızan sası dınlü Gürcistan ağzı**nda** oturursın, orduñ üstine kimi kórsın?
[D37]

Kızan Bigüñ kırıçuk olmuş anası kara deve boynı**nda** aşılı gitdi. [D38]

Kızan Big**de** bir hayfumuz kıldı. [D39 V55]

Kızanuñ Kıpulu dervend**de** on biñ koyunu vardur... [D39 V55]

...üç yir**de** depe gibi taş yığdı, ala kollu şapanın eline aldı. [D39 V55]

İtüm-ile bir yalađ**da** yundım ićen azgun kâfir. [D41]

Altuñ**dağı** alaca atuñ ne ögersin [D41]

Bařuñ**dağı** tuđılğañı ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]

Başum**dağı** borkümçe gelmez maña [D41 V56]

Bilügüñ**de** toksan okuñ ne ögersin mere kâfir. [D41 V56]

...yumruğum**da** talbınan şahin benüm kuşumı ölüş gördüm... [D42]

...bilegümden on parmağumı k**anda** gördüm... [D43 V57]

Gördi-kim uçarda kuşgun kalmış, tazı tolaşmış yurt**da** kalmış. [D44]

Ağ koyunlar gelüp çevresin**de** yatduğı şu [D45]

...kırıçuk anañ kara deve boynı**nda** aşılı kiçdi. [V59]

Yořsa göksüñ**de** yok-mıdur iman [D48]

...üç yir**de** yaralandum kara başum buñaldı, yaluñuz kıldum, şuçum bu-mıdur
didi. [D48]

şadağ**nda** seksen okuñ virgil maña [D49]

Beli ağam Kızan, giceden bir kuşu pişürüp-dururam, gel bu ağaç dibin**de**
inelüm yiyelüm didi. [D49 V60]

Toķuz ay tar karnum**da** götördüğüm oğul [D52]

Tołması altun biřik**de** beledüğüm ođul [D52]

Hey ana ‘arabi atlar olan yir**de** / Bir kulunu olmaz-mı olur [D54]

Kızıl develer olan yir**de** / Bir köşegi olmaz-mı olur [D55 V63]

Ağça koyunlar olan yir**de** / Bir kuşıçağı olmaz-mı olur [D55 V63]

Bizüm il**de** gerek idüñ ağaç [D56]

Yumruğum**da** talbınanda şāhin kuşuma yazuh [D56]

Semüz koyun aruk toklı bayır**da** kalsa kurt gelüp yimez-idi şapanınuñ korqusından. [D57]

Қараçуқ Чобан anamı kāfirden dileyeyim, at ayağı alt**ında** қалмасun didi. [D57]

Қара Dere aғз**ında** Қādir viren... [D59 V65]

...bıyıғın ensesinde yidi yir**de** dügen... [D59 V65]

Demür Қapu Dervend**indeki** demür қapuyı depüp alan... [D60]

...altmış тутam ala gönderinüñ uç**ında** er böğürden Қıyan Selçük oғlı Deli Dundar çapar yetdi. [D60]

...aғ boz atnuñ yilisi üzer**inde** қар тұрдuran Гафлет Қоца oғlı Шір Şemseddin çapar yetdi. [D61]

Varuban Peyğamberüñ yüzini gören, gelübeni Oғuz**da** şahābesi olan... [D62]

Ol gün ciger**inde** olan er yigitler belürdi. [D63]

Şaғ taraf**da** Қара Түкен Melike Қıyan Selçük oғlı Delü Тundar қарşu geldi, şaғ yanını қılıçladı yire şалdı. [D64]

Şol taraf**da** Buғаçуқ Melike Қара Göne oғlı Delü Budaq қарşu geldi, altı perlü gürz ile depesine қатı тұта urdı, dünya ‘ālem gözine қараñu oldı, at boynın қуцакладı yire düşdi. [D64]

Dereler**de** depeler**de** kāfire қırғun girdi, leşine қuzғun üşdi. [D64]

Altun taht**ında** yine ivini dikdi. [D65]

...aғ alnu**nda** biş kelime du‘a қıldıқ қабu olsun... [D66]

Biñ yir**de** ipek ҳalıçası дөşenmiş-idi. [D67]

Bayındır Һанuñ қарşus**ında** Қара Göne oғlı Қара Budaq yay тayanup тұрmiş-idi... [D67]

...şағ yan**ında** Қазан oғlı Uruz тұрmiş-idi, şol yan**ında** Қазılık Қоца oғlı Yigenek тұрmiş-idi. [D67]

Һан Қазан niçe ағlamayayın, niçe buzlamayayın, oғul**da** ortacum yoқ, қартаş**da** қaderüm yoқ... [D68]

...bir gün ola düşem ölem yirüm**de** yurdum**da** kimse қalmaya didi. [D68]

Bakdı görđi Oğuzuñ uçında bir ala şayvan dikilmiş... [D71]
...bir imirze hub yigit kırk yigit-ilen, sağında ve şolında, oturlar. [D71 V23]
Kāfir dahı düşüben bir yirde aqça üleşmekde-y-idi. [D72]
...babam yanında minnetsüz almak yigdür didi. [D73]
Gördiler kim ol yigit kim baş kesüpdür kan döküpdür Pay Püre Bigüñ sağında oturur. [D74]
İmdi incinme hanum evvel anuñ elin öpdüğümüze, eger senüñ oğluñ olmasa-y-idi bizüm malumuz Gürcistanda gitmiş-idi, hepümüz tutsak olmuş-idi didiler. [D74]
Otağüñ öñinde irişi geldi geyigi siñirledi. [D76 V26]
İç Oğuzda kimüñ nesisin didi. [D78]
Bu kıza başılaqak olur-istem Qalın Oğuz içinde başuma qahınc yüzüme tohınc iderler didi. [D79]
Ortamuzda bu nişan olsun han kıızı didi. [D80]
Oğul dan dansuh bu gün Oğuzda ne gördüñ? [D80]
Oğuzda kimüñ kızın alı vireyin didi. [D81]
...fi'lüñ-mi döndi, ecelüñ-mi geldi, bu aralarda neylersin didi. [D83]
Haq Ta'alanuñ emri-y-ile Delü Qarçaruñ eli yukaruda aşılı kaldı. [D84]
...hep bir yirde dirüp-dururam... [D88]
...oqı ne yirde düşse... [D89]
Beyrek ap alaca gereği içinde yiyüp içüp bi-haber oturur-idi. [D90 V33]
Gördiler-kim uçarda kuzgun kalmış, tazı tolaşmış yurtta kalmış, gerdek paralanmış nayib şehid olmuş. [D91]
Beyregi Qara Dervende öldürmişler, uşda nişanı sultanum didi. [D93]
Qalın Oğuz içinde [D95]
Pay Piçen kıızı Banı Çiçek ivde-mi argış. [D95 V36]
Qalın Oğuz içinde / Qazan Bigi şorar olsan sağdur Bamsı [D96]
Yidi kız qardaşuñ yidi yol ayrında ağlar gördüm Bamsı [D96]
Beyrek aşğa bakdı, kendüzin yir yüzinde gördi. [D99]

Mere çobanlar bir kişi yolda taş bulsa yabana atar, siz bu yolda bu taşı niçün yığarsız? [D101]

Meger ivleri öninde bir büyük ağaç var-idi, dibinde bir yahşı bıñar var-idi. [D102 V40]

Ağayıda ağça koyunı şorar olsam şölen kimüñ. [D103]

Ağayıda ağça koyunı şorar olsañ [D104]

Dünyelikde bir kardaşum alınupdur. [D104]

İleyünde düğün var düğüne varup ötgil didi. [D105]

Çara şakaç altında gömeçden ne var. [D105 V42]

Kendürükde etmekden ne var. [D105 V42]

Ağañuzuñ başı ve gözi şadağası köhne kaftanuñuz var ise geyeyin düğüne varayın düğünde elüme kaftan virürler, girü kaftanuñuz vireyim didi. [D105 V42]

Göreyim Oğuzda menüm dostum düşmenüm kimdür didi, kaftanı şıyırdı götürdi kızlaruñ üstine atı virdi. [D105 V43]

Gördi düğünde güyegü oğ atar. [D105 V43]

Götürdi öñine bırağdı daz yirde turgay atmağa yahşı didi. [D108]

Elümde kıl kişlüm ayğır malı [D109]

Buñlu yirde kodum geldüm. [D109]

Alar şabağ şapa yirde dikilende ağ-ban ivlü [D109]

Şağda oturan şağ bigler [D110]

Şol kolda oturan şol bigler [D110]

İşikdeki mağlar [D110 V45]

Düpede oturan haş bigler [D110 V45]

Öküz ardında şarvanlar saña bağar. [D113]

Çıırça Yinge boy bu zaval gelecek delü beni görmiş gibi söyler didi, vardı yirinde oturdı. [D113]

...tur kız oynar-iseñ oyna oynamaz-iseñ cehennemde oyna... [D114]

Han kızınuñ ivinde kul halayık dükenmiş. [D115]

Altun yüzükde çok nişan vardur. [D116 V49]

Senüñ-ile meydanda at çapmaduk-mı [D116 V49]
Güreşde men seni başmadum-mı [D116 V49]
Ağayıda ağça koyunum saña şölen olsun. [D118]
Derelerde kâfire kırgun girdi. [D120 V52]
Kırk yirde otağ dikdi. [D121]
Biñ yirde ipek halıçası döşenmiş-idi. [D122 V68-7]
Toğuz yirde badyalar kurulmuş-idi. [D123]
Oğlı Uruz karşusunda yay söykenüp turur-idi. [D123 V69]
Sağ yanında kardaşı Kara Göne oturmuş-idi. [D123 V69]
Şol yanında tayısı Aruz oturmuş-idi. [D123 V69]
Kanlu Oğuz içinde çuldı almaduñ. [D125]
Kâfirüñ başında ışığıdır. [D128]
Baba içinde big yigitler öldürseler kan sorarlar-mı...[D128 V72]
...amma azgun dinlü kâfirdür, hub yirde tuş oldı, veli maña sen yaman yirde
duşak olduñ oğul didi. [D129]
Ağ meydanda segirdeyin senüñ için. [D129]
Kaba qarın giñ göğüsde oynadayım senüñ-içüñ. [D129]
Başumda kunt ışuklar şaklar-idüm bu gün için. [D129]
Kaba çomağ altında boğradayım senüñ için. [D129]
Amma 'Arafatda irkek kuzı kurban için. [D131]
Şanasın-kim tar yolda tolu düşdi...[D133 V74]
Geldi, oğlını koduğı yirde bulımadı. [D134]
...altı bölük edeyin altı yoluñ ayırında bırağayın, bir dağı kimse yazı yirde
yoldaş koyup kaçmaya didi. [D135]
Kırımışça göksümde südüm oynar. [D137 V76]
Kaytabanda kızıl deve bundan kiçdi. [D139 V77]
Kara çoçda kazılık at bundan kiçdi. [D139 V77]
Ağayıda ağça koyun bundan kiçdi. [D139 V77]
Kara yirde ağ otağlar dikem dir-idüm. [D140]

...av**da** kalan oğul için kayurmağıl... [D140]

...yir**de** ise oğulu çıkarayım, gök**de** ise indüreyim... [D140]

Çazan oğlan av**da** idügin andan bileyin kim yorgun atun-ile gedilmiş cıdañ-ile ardına düşesin didi. [D140]

Leş arasınd**a** oğlançuğı leşin bulmadı, altunluça kamçısın buldı. [D141]

Çanlı Çara Dervend**de** kâfir dağı konmış-idi. [D141 V78]

Oğlana çara kepenek geydürmişler-idi, çapu işigi üzerind**e** arçurı bırakmışlar-idi, giren başa çıkan başa-idi. [D142]

Çarı düşmen tatar oğlı elümüze girmiş-iken ceza-y-ile öldürelüm diyü çapu işigi üzerind**e** arçurı komışlar-idi. [D142]

Çara toñuz tamınd**a** yatur digil. [D144]

Çalın Oğuz ilind**e** yasum tutsun. [D144]

Çaytaband**a** kızıl deve esen olsa torum virür. [D145 V80]

Ağayıld**a** ağça koyun esen olsa çuzı virür. [D145 V80]

Sen gideli ağlamağum gök**de** iken yire indi. [D146]

Ağ boynınd**a** kıl urğan taçılı diyeyin-mi. [D146]

Asumanlı gök**de** çara bulut oluban. [D147 V81]

Altun**da**ğı çara ayğırı maña virgil yigit. [D148]

Elün**deki** süvri cıdañı. [D148]

Yanu**nda**ğı gök poladuñı maña virgil yigit. [D149]

At üstind**e** eglenmeyüp yortan Çazan. [D149 V82]

Çara dere ağzınd**a** Çâdir viren... [D149 V82]

...çara bıyığın yidi yirden eñsesind**e** dügen, Çazan çartaşı Çara Göne çapar yetdi. [D150]

Demür Çapu Dervendind**e**ki demür çapuyı çapup alan... [D150]

...altmış tutam ala gönderinün uçınd**a** er böğürden... [D150]

...Çazan kibi pehlivanı bir şavaş**da** üç kerre atından yıkan... [D150]

Ol gün cigerind**e** olan er yigitler belürdi. [D152 V84]

Şağ taraf**da** Kıara Tüken Melike Tundar karşı geldi, kılıçladı yire şaldı. [D152 V84]

Şol taraf**da** Buğaçuk Melike Kıara Budak karşı geldi, şaıçubanı yire şaldı, depretmedin başın kesdi. [D152 V84]

Derelerde**de** kâfire kırgun girdi. [D153]

...aılır şoñı aru imandan ayırmason, ağ alnuñ**da** biş kelime du‘ā kılduk... [D154 V85]

Meger hanum, Oğuz**da** Duğa Kıoca oğlı Delü Dumrul dirler-idi bir er var-idi. [D155]

Meger bir gün köprisinüñ yamacı**nda** bir bölük oba kıonmış-idi. [D155]

Ol oba**da** bir yahşı hüb yigit şayru düşmiş idi. [D155]

Mere kıavatlar ne ağlarsız, menüm köprim yan**ında** bu gavgâ nedür, niye şiven idersiz didi. [D156]

Bak bak mere delü kıavat menüm birliğüm bilmez, birliğüme şükür kılmaz, menüm ulu dergahum**da** geze menlik eyleye didi. [D156]

Mere ‘Azrâ’ il men seni giñ yir**de** ister-idüm, tar yir**de** eyü elüme girdüñ ola-mı didi. [D159]

Ol tağlarumuz**da** bağlarumuz var. [D160]

Mere delü kıavat maña ne yalvarursın, Allah Ta‘ālaya yalvar, menüm-de elüm**de** ne var, men dağı bir yumuş oğlanıyam didi. [D160]

Niçe cahiller seni gök**de** arar yir**de** ister [D161]

Sen hod mü’minler köñl**ind**esin [D161]

Gök üzer**inde** al kıanatlu ‘Azrâ’ ile emr eyledi. [D162]

Ağayıl**da** ağça kıoyunum gerek-ise. [D163]

Kıara mudbak alt**ında** anuñ şöleni olsun. [D163]

Tokuz ay tar kıarnum**da** götürdüğüm oğul. [D165]

Tolma bişikler**de** beledüğüm oğul. [D165]

Ağça burclu kıışarlarda**da** tutıla-y-idüñ oğul. [D165]

Şaşı dınlü kâfir el**inde** tutsak ola-y-idüñ oğul. [D165]

Ağayıl**da** ağça koyunum saña şölen olsun. [D167]

Bir **canda** ne var ki saña kıyamamışlar. [D168]

Çok cahiller seni gök**de** arar yir**de** ister. [D168]

Sen hoş mü‘minlerüñ köñl**indedin**. [D168]

...ağ alnuñ**da** biş kelime du‘ā kılduğ olsun kabul... [D170]

Oğul sen kız istemez-imişsin bir cılasun bahadır ister-imişsin, anuñ ar**kasında** yiyessin içessin hoş kiçessin. [D171]

Böylelikle otuz iki kâfir biginüñ oğlunuñ başı burç beden**inde** kesilüp aşılmış-idi. [D173]

Bu otuz iki baş-kim bur**da** aşılmış idi kağan aşlan-ile kara buğranuñ yüzün görmemişler-idi, ancak buğa buynuz**ında** helâk olmuşlar-idi. [D173]

Kañlı Koca bu başları ve bu canavarları gördi, baş**ında** olan bit ayağma dirildi. [D173]

...hüneri var-ise gelsün alsun, yoğsa iv**deki** kıza razı olsun didi. [D174]

Yağrın**ında** kalkın oynar yayası olur. [D176]

Yağrın**ında** kalkın oynar yayasınuñ. [D176]

Ya kara buğranuñ göksi alt**ında** kalam. [D176]

Ya buğranuñ buynuz**ında** ilişem. [D176]

Ya kağan aşlanuñ kıynağ**ında** didilem. [D177]

Bunlar bu söz**de** iken meger hanım teküre haber vardı. [D178]

Tekür taht üzer**inde** oturmuş-idi. [D178]

Meger kız meyd**anda** bir köşk yapdurmış-idi. [D178]

Cemi‘ yan**ında** olan kızlar al geymişler-idi, kendü şaru geymiş-idi, yukarıdan tamaşa ider-idi. [D178]

Bu yigidüñ sözi yügrük, eger elin**de** hüneri var ise didi. [D179]

Oğuz**da** dört yigit niğab-ile gezer-idi. [D180]

Yan**ında**ğı kızlara aydur: [D180]

Hak Ta‘āla atamuñ köñline rahmet eylese, kebin kesüp meni ol yigide virse, bunuñ kibi hayıf ola ki canavarlar elin**de** helâk ola didi. [D180]

Babañuñ ağ ban işiginde [D181]

Etin meydanda koyup derisini tekürüñ öfine getürüp aydur: [D183]

Aşlan haykırdı, meydanda ne kadar at var-ise kan kaşandı. [D183]

Ağça sazlar içinde şaru gönler görüben taylar başan. [D184]

Altı cellad eñseñde yalıñ kılıç tutar [D187]

...yarın Oğuz iline haber vara, deve elinde kalmış-idi kız kırtardı diyeler...
[D188]

Kap kayalar başında yuva tutan [D188]

Qırk yirde otak dikdürdi, kırk yirde kızıl ala gerdek dikdürdi. [D189]

Qan Turalı baqdı gördi bu konduğı yirde kuğı kuşları, turnalar, turaçlar,
keklikler uçarlar. [D191]

Gördi gelen at üzerinde, geyinmiş, süñüsü elinde. [D193]

Amennā ve şaddaknā maşsudumuz Haq Ta'ala dergâhında hâşıl oldı diyüp aru
şudan abdest aldı. [D193]

Odaya düşüñ, ne yirde iner qarışur toz var-ise ve ne yirde qarğa kuzgun oynar-
ise... [D195]

Gördi kim bir derenüñ içinde toz gâh dirilür gâh tağılır. [D195]

Destursuzça yağıya girmek bizüm ilde 'ayıb olur [D196]

Qara çoçda kazılık atlar / Qulunçuğın deper-mi olur [D196]

Ağayıl da ağça koyun / Quzıçağın süser-mi olur [D196]

Ala yorgan içinde senüñ-ile tolaşmadum [D198]

Şöyle kim başında olan bit ayağına indi. [D199]

Ecel geldüğünde aru imandan ayırmason, Qadir seni nâmerde muhtac itmesün,
Allah viren ümizüñ üzilmesün, ağ alnuñda biş kelime du'ā kılduq kabul olsun...
[D201]

Biñ yirde ipek halıçası döşenmiş-idi. [D202]

Qara Deñiz kenarında idi. [D202]

Qazılık Koca tamam on altı yıl hişarda tutsaq oldı. [D203]

Alan şabaş şapa yirde dikilende ağ ban ivlü [D204 V87]

Evvel Demür apu Dervendinde big olan, argu sũnũ uında er bögürden, arıma yetdüğinde kimsin diyũ şormayan ıyan Selçük oğlı Delũ Tundar senũn-ile bile varsun didi. [D205]

...ilerũ yatan deñizi deldũm kiçdũm, öteki ara tađuñ bir yanında alnı başı balkır bir er gördũm... [D207]

... Oğuz illerinde kimsin didũm, apaqların aldurup yüzũme bağdı... [D207]

anum yigirmi dört sancağ bigi tekür elinde zebun oldu. [D209 V90]

amu yirde ağedsin [D210]

ara ilde oyunuñı yüklũ oduñ oç oldu [D212]

...ağır soñı aru imandan ayırmasun, ağ alnuñda biş kelime du‘ā kılduğ abul olsun, unahuñuzı adı görklũ Muhammed Muştafa yüzi şuyına bağışlasun anum hey! [D213]

Perri ızı anat urup uçdı, aydur: oban yıl tamam olıcağ, mende amanatuñ var, gel al didi. [D215]

Mahmuzı toğındı, bu yığanağ yarıldı. İçinden bir oğlan ııdı, gevdesi adam depesinde bir gözi var. [D216]

azanuñ ardaşı ara Göne Depegöz elinde zebun oldu. [D218]

Uşun oca oğlı kibi pehlivan elinde şehid oldu. [D218]

Aruğ candan iki arındaşı Depegöz elinde helāk oldu. [D218]

Demür tonlu Mamağ elinde helāk oldu. [D218]

Bıyığı kanlu Bügdüz Emen elinde zebun oldu. [D219]

Oğuz Depegöz elinde tamam zebun oldu. [D219]

Oğul Depegöz, Oğuz elũnde zebun oldu, buñaldı, ayađuñ toprağına meni şaldılar, saña kesim virelũm dirler didi. [D219]

İç Oğuzda Taş Oğuzda adı bellũ [D221]

Yalançı dünya yüzinde bir er opdı, yayılımında Oğuz ilin ondurmadı... [D221]

...alplar başı azana bir zarb urdı, ardaşı ara göne elinde zebun oldu, bıyığı kanlu Bügdüz Emen elinde zebun oldu... [D221]

...ağ sakallu babañ Aruza kan kuşdurdı, meydan yüzinde kardaşuñ Kıyan Selçük ödi şındı can virdi... [D222]

Kırañ yirde tikilmiş otağlaruñ / O zalım yıkdurdı ola kardaş [D222]

Şölenüñde kırduğuñ koyunuñ / O zalım kırdurdı ola kardaş [D223]

‘Arş yüzinde çevürdüm alımadum Basat [D224]

Kara kara tağlarda çevürdüm alımadum Basat [D224]

Kalıñ sazlarda çevürdüm alımadum Basat [D224]

Kocalara aydur: Oğuzdan yine bize bir turfanda kızı geldi didi. [D226]

Mere kocalar munuñ ölümü nedendür? Aytdılar: Bilmezüz amma gözinden gayrı yirde et yokdur didiler. [D226]

Qaldurıçaq buynuz deri-y-ile elinde kaldı. Basat Depegözün budı arasından sıçrayup çıkdı. [D228]

Depegöz aydur: Mere oğlan al şol parmağumdaki yüzügi parmağuña taq, saña oğ ve kılıç kâr eylesün. [D228]

Basat aydur: Tağındum. Depegöz Basatuñ üzerine kodı, hançer-ile çaldı kesdi. sıçradı giñ yirde tırdı. [D228]

Gördi kim yüzük gine Depegözün ayağı altında yatur. [D229]

Qalarda koparda yigit yirüñ ne yirdür. [D231]

Qalarda koparda yirüm gün ortaç [D231]

Biñ yirde ipek halıçası döşenmiş-idi. [D235]

Aruq olsa kulağın deler-idi avda bellü olsun diyü, amma semüz olsa boğazlar-idi. [D238]

Alplar içinde bizi kuşkunumuzdan balçığa baturduñ didi. [D238]

Garib başuñ gavgada kaldı-mı [D239]

Qanı hanum altuñda yahşı atuñ yok [D239]

Egnüñde altun ışuk cübbesi yok [D239]

...aru köñülde pas olsa şarab açar, sen gideli hanum arkurı yatan ala tağlaruñ avlanmamışdur, ava bingil köñlüñ açılsun didi. [D240]

Bir gice döşeginde katı katı inledi, ah itdi. [D242]

Big yigidüm, alabalık yağı gelse ayıtmaz-idüñ, butuña ala oğ toğınsa inlemez idüñ, kişi oynında yatan alalına sırrın dimez-mi olur, nedür aluñ didi. [D242]

alkubanı yirüñüzden örü uruñ, yatur yirde Big Begili utuñ, ağ ellerin arusından bađlañ, afillüçe görklü başın kesüñ, alça anın yir yüzine döküñ, ilin günün apuñ, ızın gelinin yesir idüñ didi. [D243]

Meger Begilüñ-de anda cäsusi azır-idi. [D243]

Yatduğı yirde Big Begili utuñ dimiş [D244]

Altundağı al ayđırı maña virgil [D245]

Gözçi gözledi, gördi kim at Begilüñ, Begil üzerinde degül, amma bir uş deñlü oğlandur. [D247]

Gelüp teküre aber virdi, aydur: At, yarağ ve iřuđ Begilüñ, Begil içinde degül didi. [D247]

Altında al ayđırı aruğ oğlan [D247]

Elindeki süñüsi şınuğ oğlan [D247]

Bilüginde toğsan oğı seyrek oğlan [D247]

Yanındağı yoldaşları ıplak oğlan [D247]

Meydandaki şol oğlanı utuñ [D248]

Altumda al ayđırım ne beğenmezsin [D248]

Egnümdeki demür onum ıgnüm ışar [D248]

şadağda oğum kişin deler [D248]

Yanumda yigitlerüm şavaş diler [D248]

Altuñdađı al ayđırı bilürüz Begilüñdür Begil anı [D249]

Egnüñdeki demür onuñ Begilüñdür Begil anı [D249]

Yanuñdađı yigitler Begilüñdür Begil anı [D249]

...Düzen oğlı Alp Rüstem, boz atlu Beyrek, Big Begilüñ ivinde içerler-idi, senden cäsus geldi, altundağı al ayđıra Begil meni bindürdi... [D250]

...řarđu alı süñüsin himmet virdi, yanındağı üç-yüz yigidin maña yoldaşlığa oşdı... [D250]

Gürz-ile döğişdiler, kara polat öz kılıç-ile tartışdılar, serpe serpe meydanda kılıçlaşdılar, çiğınleri toğrandı, kılıçları uvandı, bir birin alımadı. [D250]

Çargu talı süñüler ile kırışdılar, meydanda buga kibi süşişdiler, göğüsleri delindi, süñüleri şındı, bir birin alımadılar. [D251]

Bigler bigi olan Çazan divanında buña hiç kapu baca yoğ-idi. [D254]

Bigleri başup Çazan öñinde oturur-idi. Kimseye iltifat eylemez-idi. [D254]

Meger hanum gine bir gün bigleri başup oturiçak, Ters Uzamış dirler-idi, Oğuzda bir yigit var-idi, aydur: [D254]

Meyhanada biş gün yime içme oldı. [D255]

Uşun Çocanuñ ağ ban ivi öñinde şiven kopdı. [D256]

Mere mizüm öksüzligümüz yetmez-mi, bizi niye urursın, hünerüñ var ise kartaşuñ Alınca Çal'asında esirdür... [D256]

İmdi Egrege Segrek yaraşur, çardaşum sağ-imiş çayurmazam, çardaşsuz Oğuzda çurmazam, çarangulu gözüm aydını çardaş diyü ağladı. [D257]

Çanlı Oğuz illerinde dirnek var imiş... [D257]

Çaba ağaçda tal budaguñ [D258]

Çardaşsuz Oğuzda çursam olmaz [D259]

Oğlanuñ üzerine geldiler. Üç-yüz kâfir giñ yirde çurdılar. [D266]

Çolandı başı içına geldi. Görđi kim bilinde çopuzı var. [D267]

Çoñuz çamında yatur mı olur [D267]

Görđi-kim elinde çopuz var, aydur: [D268]

... eger elünde çopuz olmasa-y-idi ağam başı-y-içün seni iki para çılur-idüm didi. [D268]

Çal'añuzda çutsak var mıdur kâfir digil maña [D268]

Çulağumda çorşayan nayibüm misin [D269]

Bişikde çoyup gitdügüm çardaşçuğum mısın [D269]

Bişikde çoyup gitdügüñ çardaşuñam didi. [D269]

Câsus geldi, aydur: Bir bölük atlu geldi, içinde bigleri yatdı uyudı. [D273]

Çazanı birağur gider-isevüz ivinde bizi çovarlar... [D273]

azanuñ zerine düşdiler, uyuduğı yir**de** ttdılar, elin ayağın berk bağladılar, bir ‘arabaya yükletdiler, ‘arabaya möhkem urđan-ile Şardılar. [D273]

Gerindi, bu elin**deki** urđanları hep opardı, ‘arabanuñ üzerine oturdu. [D274]

Hele azanı getürdiler, omanuñ al‘asın**da** bir uyuya bıraktılar. [D274]

azan big nedür aluñ, dirliđuñ yir altın**da** mı oşdur yoħsa yir yüzinde mi oşdur, hem Şimdi ne yirsin ne içersin neye binersin didi. [D274]

llernz**de** andan yorđa yoğdur, hep aña binerem didi. [D275]

‘Avrat aydur: Vay senün elünden ne yir yüzinde dirimüz ve ne yir altın**da** lmz urtulur-imiş didi. [D275]

Kerem eyle, ol tatarı uyudan ıkar, ızuđazuñ bilini zer, yir altın**da** ızuğazuma biner-imiş... [D275]

azan aydur: Men yir yzinde adam gmezsin, bir adam getrn bineyim, sizi geyim didi. [D276]

Ağ meydand**da** yumrı başı topa kesdm [D277]

Arı ır**da** yayanur ‘umman deñizinde [D279]

Şarp yirler**de** yapılmış kfir Şehri [D279]

Şu dibin**de** döner baħrileri [D279]

Taħrı menem diyü Şu dibin**de** ıđrıŐur ‘aŐileri [D279]

ızını gelinini ağ gksm**de** oynatdum [D279]

Arı ır**da** dndrdğm mere kfir senün babañ [D279]

Ağa ala Srmeld**de** at oynatdum [D280]

A ayanuñ aplanınuñ irkegin**de** bir köküm var [D280]

Ortaç ır**da** sizün geyiklernz trgurmaya [D280]

A sazuñ aŐlanın**da** bir köküm var [D280]

Azvay urt enği irkegin**de** bir köküm var [D280]

Ağ sunur uŐı irkegin**de** bir köküm var [D280]

alın Oğuz ilin**de** bir oğlum var Uruz adlu [D281]

Uruz mere ya benüm babam l-midür diri-midür didi. Ayıtdı: diridr, omanın al‘asın**da** ttsağdur didi. [D282]

Yol üzerinde kâfirün ayaşofyası var-idi, keşişler bekler-idi, gâyet şarp kilise-y-idi. [D283]

Derelerde depelerde kâfire kırğun girdi. [D290]

...kara çoçda kazılık atlarum kişnetdiler... [D293 V94]

Mere Kılbaş ol vakıt Üç, Boz Ok yığnaç olsa ol vakıt Kazan ivin yağmaladur-idi, suçumuz ne-y-idi ki yağmada bile olmaduk didi. [D293 V94]

Ala Tağda çadırın otağın dikdi [D293 V94]

Beyrek odasında yigitleri ile yiyüp içer-idi. [D295]

Kara çoçda kazılık atına çok binmişem [D296 V96]

Kara çoçda kazılık atuma biner-idüm [D297]

... Kazan Hanuñ yakasında olsun menüm kanum Aruza kor-ise didi. [D299]

Kaytabanda develerüm buzlatmadın [D299]

Kara çoçda kazılık atum kişnetmedin [D299]

Beyregüñ babasına anasına haber oldı. Ağ ivi işiginde şiven kopdı. [D299]

...Beyrek etmegüñ başmadı, anlara muñı' olmadı, tayıñ nâmerd Aruz kaçadı, Beyregi oturduğı yirde kılıçladı... [D300]

Kazan bu haberi işitti, destmalın eline alup öğür öğür ağladı, divanda zârılık kıldı. [D300]

Aruz aydur: Menüm İç Oğuzda karımum Kazan olsun. [D302]

...Kadir seni nâmerde muhtac itmesün, ağ alnuñda biş kelime du'â kılduk kabul olsun... [D304]

B. İsmi “oluş ve kılışın zamanını bildirme” ifadesiyle fiile bağlar.

Metinde bulunma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **65** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Ahır zamanda hanlık girü Kayıya değe, kimsene ellerinden almaya ahır zaman olup kıyamat kopınça. [D2V2]

Şağış güninde ayna görklü. [D6]

Aklı qaralu seçilen çağda. [D11]

Big yigitler cılasunlar bir birine koyulan çağda. [D11]

Aklı qaralu seçilen çağda. [D21V12]

alın Ođuzuñ gelini kıızı bezenen ağda. [D21V12]
Big yigitler cılasunlar birbirine koyulan ağda. [D21V12]
arañu dñnde bulduğum oğul anı. [D24]
ışda yazda arı buzı erinmeyen azılık Tağına geldi ıkdı. [D26]
Ođlanuñ anası emegin bir şıkdı südi gelmedi, iki şıkdı südi gelmedi, üçincide
kendüye zarb eyledi... [D29]
anum ođlanuñ kırk gñnde yarası oñaldı, sapa şağ oldu. [D29]
...yılğadı, dün puçuğında azan Bigüñ ordusına geldi. [D38]
Bilür-misin arındaşum ara Göne düşümde ne görindi... [D42]
...üç günlük yolu bir gñnde aluram... [D43 V57]
ara başum şağlığında eyülikler idem köpek saña. [D46]
Bu mağalda, sultānum, Salur azan-ilem araa oban apar yetdi... [D56]
Bu mağalda alın Oğuz bigleri yetdi. [D59 V65]
Ol zamanda biglerüñ alkışı alkış arkışı arkış idi, du'āları müstecāb olur-idi.
[D68]
Ol zamanda bir oğlan baş kesmese an dökme ad omazlar-idi. [D70]
Bu mağalda erenlerüñ meydanı arslanı pehlivanlaruñ aplanı boz oğlan yetdi.
[D72]
Oğuz zamanında bir yigit ki ivlense oğ atar-idi... [D89]
Dün uyhusında kāfir otağa koyıldı. [D90 V33]
Bu mağalda bigler Beyregi getürdiler. [D118]
...ağır vaqtında aru imandan ayırmasun... [D122 V53]
Ol zamanda oğul ata sözün iki eylemez-idi, iki eylese ol oğlanı abul
eylemezler-idi. [D132]
arañu dñnde bulduğum oğlum anı. [D136]
Bu mağalda an azan yetdi. [D142]
Bir ayda varmaz-isem iki ay başsun. [D144]
İki ayda varmaz-isem üç ay başsun. [D144]
Üç ayda varmaz-isem öldüğümi ol vaqt bilsün. [D144]
Bir sa'atda kāfire üç kerre at depdi. [D148]

Bu günümde umud olgıl maña. [D149]

Bu maħalda Oğuz erenleri bir bir yetdi. [D149 V82]

Oğuz zamanında Kañlı Koca dirler-idi bir gürbüz er var-idi. [D170]

Bu mahalda demür zencir-ile buğayı getürdiler. [D180]

Ol zamanda Oğuz yiğitlerine ne қаза gelse uyħudan gelür-idi. [D191]

Kılıcınıñ balçağı kan, odaya geldi, Kan Turalıyı bulımadı. Ol mahalda Kan Turalınıñ babası anası çıka geldi. [D194]

Günlerde bir gün Düzmürd Kal'asına geldi. [D202]

Günlerde bir gün Yigenek oturup bigler ile şöhet ider-iken Kara Göne oğlu Budağ-ile uz düşmedi. [D204]

Bigler gafillüçe kara başum gözüm uyħuda iken düş gördi, ala gözüm açuban dünya gördüm... [D206 V88]

Menden dahı er kıpmayasın Yigenegüm dön didi, Yigenek düşünde tayısına soylamış, aydur: [D208]

Keser günde ser çeşme yügrük yahşı [D208]

Meger hanum bir gün Oğuz oturur-iken üstine yağı geldi. Dün içinde ürkti köçdi. [D213]

Gördiler olmaz, süd ile besleyelüm didiler. Günde bir қazan süd yetmez-idi. [D217]

Depegöz aydur: Günde altmış adam virüñ yimege didi. [D219]

Bu vech-ile sen adam kımaz dükedürsin didi, amma günde iki adam ile biş-yüz kıyun virelüm didi. [D219]

Yuñlu Koca ile Yapağulu Kocayı Depegöze virüñ aşın pişürsün didi ve hem günde iki adam ile biş-yüz kıyun istedi didi. [D220]

Anası feryad idüp ağıladı, zārılık eyledi. Meger hanum Aruz oğlu Basat gazāya gitmiş-idi, ol mahalda geldi. [D220]

...yidi қатla Oğuzı yirinden sürdi, kesim didi kesdi, günde iki adam biş yüz kıyun istedi, Yuñlu Koca ile Yapağulu Kocayı aña hizmetkār virdiler... [D222]

Karangu dün içinde yol azsañ umuñ nedür [D231]

Oğuz zamanında Uşun Koca dirler bir kışı var-idi. [D253]

‘Ömrinde iki oğlu var-idi. Ulu oğlunuñ adı Egrek idi. [D253]

Yimek içmek arasında [D257]

Kız sen maña bir yıl bağıl, bir yılda gelmez-istem iki yıl bağıl, iki yılda gelmez-istem üç yıl bağıl, gelmez-istem ol vaqıt menüm öldüğümü bilesin... [D261]

Bir yılda gelmez-iseñ iki yıl baqam. [D261]

İki yılda gelmez-iseñ üç dört yıl baqam. [D261]

Dört yılda gelmez-iseñ biş yıl altı yıl baqam. [D261]

Qarañu dün içinde yol azsañ umuñ nedür? [D268]

Qarañu dün içinde yol azsam umum Allah. [D269]

Qazana geyim getürdiler. Bu maħalda Oğuz erenleri alay alay geldi. Küpür küpür tavullar naqaralar çalındı. [D285]

Yimek içmek arasında bigler seni añdı. [D293 V94]

Nāmerd Aruz tayıñdan adam geldi, Beyregi istemiş, ol dahı varmış, hep Taş Oğuz bigleri yığnaq olmuş, bilmedük, yime içme arasında muşhaf getürdiler, Qazana biz ‘aşi olduq and içdük... [D298]

... yarın kıyamət güninde... [D298]

C. İsmi isme bağlayarak lokatif grubu oluşturur.

Metinde bulunma ekinin ilgili işlevini tanımlayan 2 örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Hanlar hanı Han Bayındır yılda bir kerre toy idüp Oğuz biglerin konuklar-idi. [D10 V6]

Yılda bir kerre Bayındır Han divanına varur-idi. [D236]

Ç. Sayı adlarında yaş bildirir.

Metinde bulunma ekinin ilgili işlevini tanımlayan 2 örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Meger hanım, Kazılık Koca tutsak olduğu vaqıt bir oğlançuğı var-idi, bir yaşında-y-idi. [D204]

Dinüñ için Kazan Big, yidi yaşında bir kızçuğazum ölmüşdür, kerem eyle aña binme didi. [D275]

D. Gramerleşerek zarflaştığı örnekler bulunmaktadır:

Metinde bulunma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **92** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

...bugün yarın **ķanda** ise gelür, ķorkma ķayurma, big serħoşdur cavab viremez didiler. [D26]

Meger sultanum, oğlan ol **arada** yıķılmış-idi. [D26]

Oğlan **anda** yıķıldıķda boz atlu Hızır oğlana hazır oldu... [D26 V15]

Oğlan **burada** babasına soylamış, görelüm ħanum ne soylamış. [D33]

Dirse Ħan **burada** oğlançuğı sağ idügin bildi. [D34]

Ķazan Big **burada** yurd-ilen ħaberleşmiş, görelüm ħanum ne ħaberleşmiş: [D44]

Ķanda gezer-idüñ nired-ey-idüñ a Ķazan. [D47 V59]

Ķazan döndi baķtı, oğul çoban **ķanda** giderssin didi. [D49 V60]

...bu ağacı ķoparı gör, yoħsa seni **bunda** ķurtlar ķuşlar yir didi. [D50]

Bunda minnet-ile almaķdan ise **anda** babam... [D73]

...**anda** gerdek diker-idi. [D89]

Ķanda gitdüñ beni yaluñuz ķoyup canum yigit [D92 V34]

...uş**da** nişanı...[D93]

Eger seni ħisardan aşıağa urđan-ile şalınduraçak olur-isem babaña anaña sağlık-ile varaçak olur-iseñ beni **bunda** gelüp ħalallıđa alur-mısın didi. [D98]

Baķdı gördi kendüñüñ deñiz ķulunu boz ayđır **bunda** otlanup tırur. [D99]

Çağırubanı **burada** soylar, görelüm ħanum ne soylar: [D102 V40]

Beyrek yüzüği tanıdı, **burada** soylamış görelüm ħanum ne soylamış: [D115]

Uruz **burada** soylamış, görelüm ħanum ne soylamış. [D125]

Uruz **burada** soylamış, görelüm ħanum ne soylamış: [D129]

Ķazan **burada** soylamış, görelüm ħanum ne soylamış: [D130]

Uruz **burada** soylamış, görelüm ħanum ne soylamış: [D131]

Ķazan **burada** soylamış, görelüm ħanum ne soylamış: [D131 V73]

Nired-ey bildüñ benüm tutsak olduğum [D142]

Ĥan Kazan burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D145 V80]
Menüm nmusum kanda vara oğul didi. [D146]
Delü Dumrul burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D161]
Allah Ta'laya Delü Dumruluğ burada sözi ĥoř geldi. [D161]
Anası burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D164]
'Avrat burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D167]
demiler evreni yoldaşına kıyamadı, Allah Ta'laya burada yalvarmış,
görelüm niĥe yalvarmış: [D167]
Kağlı Koca burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D175]
Burada kırk yigit Kan Turalıyı oğmişler, görelüm ĥanum niĥe oğmişler:
[D181]
Yoldaşları burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D183]
Burada yoldaşları soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D186]
Görklüm kanda gidersin didi. [D193]
Big yigit baş esen olsa börk bulunmaz-mı olur, bu gelen kfir ĥok kfirdr,
savaşalum dgişelm, olenmz ölsün, diri kalanumuz odaya gelsün didi. Burada
Selcen Ĥatun at şaldı. [D194]
...anda isteyelm didi [D195]
Selcen idğin bilmedi, kağıdı. Burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış:
[D196]
Selcen Ĥatun burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D196]
Sen orada turasın oğinesin [D197]
Selcen ĥatun dağı burada soylamış, görelüm ĥanum ne soylamış: [D199]
Bunda laf urup nidersin, ĥnki er dilersin varup babağı krtarsağa ne, on altı
yıldur ttsağdur didi. [D204 V87]
... oğul Yigenek kanda gidersin didi söyledi, men ayıtdum: [D207 V89]
Düzmürd Kal'asına giderem babam anda ttsağ imiş didüm, burada tyım
mağa soyladı, aydur: [D207]
Meger tyısı Emen ol arada yağın idi. [D208]

Mere big yigitler haber maña Yaradanuñ ‘ışkına didi. Yigenek burada soylamış görelüm hanum ne soylamış: [D211]

Basať aydur: Bigler qardaş uğrina Depegöz-ile bulısuram, ne buyurursız didi. Qazan Big burada soylamış, görelüm hanum niçe soylamış: [D224]

Basať aydur: Gördüm. Aydur: Anda iki kılıç var, biri kınlı biri kınsuz, ol kınsuz keser menüm başumı, var getür menüm başumı kes didi. [D230]

Qomazam didi. Depegöz dağı burada soylamış, aydur: [D232]

Ağ yüzlü hatunına söylemedi. Hatun burada soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D238]

Gördi beñzi şararmış, dülbendi boğazına kiçmiş. Yoldaşlarını sorup oğlan burada soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D241]

Qızum gelinüm esir gitdi bellü bilgil didi. Burada oğlan babasına soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D245]

Qayıda dön buradan didi. Oğlan dağı burada soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D248]

Eger Begil bunda imiş-ise / Giceye-degin cenk ide-y-idük [D249]

Sen Begilüñ nesisin oğlan digil mize didi. Begil oğlı burada soylamış, görelüm hanum ne soylamış, aydur: [D249]

Galaba toyum oldı. Yolu Alınca Qal’asına uğramış-idi. Qara Tekür orada bir qoru yapdurmuş-idi. [D255]

Atın çekdiler bindi. Qapdı, anasınıñ ivine geldi. Atından indi, anasınıñ dilin aradı. Segrek burada soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D257]

Qanlı Oğuz illerinde dirnek var-imiş, anda vardum. [D257]

Ana men-de varayın-mı ne dirsın didi. Anası burada soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D258]

Oğlan burada soylamış: [D259]

Qız burada soylamış, görelüm hanum ne soylamış: [D261]

Yigit saña tekür himmet eyledi, şunda bir delü yigit yolçınıñ yoluqçınıñ çobanuñ çoluđuñ etmegin alur, tut ol delüyi öldür, seni qoyu virelüm var git didiler. [D265]

Egrek aydur: Uş**da** uyur, gelüñ varalum didi. [D266]

Oğlan bur**ada** şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D268]

Ulu kardaşı Egrek bur**ada** şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D268]

Qara başum qurban olsun bu gün saña didi. Segrek bur**ada** ulu kardaşına şoyladı, aydur: [D269]

Ulu kardaşı Egrek bur**ada** şoylamış, görelüm hanum niçe şoylamış: [D269]

... yigregi budur ki bund**a** kırılavuz didiler. [D273]

Vardılar, qopuzı getürdiler. Eline alup bur**ada** şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D276]

Anda dağı erem bigem diyü öginmedüm [D277]

Anda dağı erem bigem diyü öginmedüm [D278]

Qazan bur**ada** bir dağı şoylamış: [D278]

Anda dağı erem bigem diyü öginmedüm [D279]

Anda dağı erem bigem diyü öginmedüm [D280]

Qazan Big bur**ada** bir dağı şoylamış, aydur: [D280]

Anasına geldi. Bur**ada** anasına şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D282]

Anuñ ardınça Qara Göne geldi, alay bağladı tırdı. Haman bur**ada** Qazan at meydana sürdi, qarım diledi. [D286]

Boz atlu Beyrek at depdi, meydana girdi. Qazan bur**ada** şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D286]

Aduñ nedür yigit digil maña didi. Beyrek bur**ada** şoylamış, aydur: [D286]

Qazan bur**ada** bir dağı şoylamış, aydur: [D286]

Bunu gördi Eylik Qoca oğlı döne bilmez Dülek Evren meydana girdi. Qazan bur**ada** şoylamış, aydur: [D287]

Düzen oğlı Alp Rüstem at depdi, meydana girdi. Qazan bur**ada** gine şoyladı, aydur: [D288]

Qazan bur**ada** çağırup oğlına şoylar, görelüm hanum ne şoylar: [D289]

Hemiŝe azanuñ baŝına buñlar gelsün, ayısı Aruzı dāyım aña ursun, biz azana dūŝmenüz bellü bilsün didi. ılbaŝ burada soylamıŝ, gōrelüm anum ne soylamıŝ: [D293 V94]

Aruz aıdı, arvayup Beyregūñ ŝaalını ıtdı, bigler Beyrege ıyamadı. Beyrek Aruz aıduğun burada bildi. Soylamıŝ: [D296 V96]

Cūbbesin üzerine ōrtdiler. Beyrek burada soyladı: [D298]

Hep anda olan bigler ağlaşdılar. [D300]

...uşda azan geldi didiler. [D301]

E. Bulunma ekini almıŝ ad, bildirme eki alarak ya da ek-fiille ekime girerek yūklemler olabilir. Burada bulunma ana fonksiyonu sōz konusudur.

Metinde bulunma ekinin ilgili kullanımını tanıklayan **3** örnek bulunmaktadır. Őrnekleler şu şekildedir:

...orma ayurma avdadur... [D140]

Depegōz bildi kim Basa mağaradadır. [D227]

Basa Depegōzūñ ōñine geldi. Depegōz de bildi kim Basa deri iindedür, aydur: [D228]

F. Bulunma durumundaki bir ad, bir fiille birleşerek anlamca kaynaşmış birleşik fiiller oluşturur.

Metinde bulunma ekinin ilgili işlevini tanıklayan **4** örnek bulunmaktadır. Őrnekleler şu şekildedir:

Bir yasduğda baş oyduğum. [D92 V34]

Yolında ōldūđum urban olduđum. [D92 V34]

Bir yaŝduđda baŝ oyup emiŝdūđum. [D167]

Bir yigit aramuzdan eksildi, senūñ yoluñda baŝ virdi, dirim anın alsun dimiŝ, ađlamađ-ile nesne mi olur, urı gel yukaru didiler. [D301]

2.5. AYRILMA (ABLATİF) HĀLİ

Kelime grubu ve cūmlelerde eylemin kendisinden uzaklaŝtıđını ifade etmek iin isim ayrılma hāli eki alır. Bu ekin ana fonksiyonu uzaklaŝmadır.

Eklendiği ad ile eylem arasında çıkma, yer, zaman, sebep, menşei, karşılaştırma vb. gibi fonksiyonları bulunan bu ek, diğer hâller içerisinde fonksiyonu en geniş olanıdır (bk. Karaağaç, 2012: 341; Korkmaz, 2017: 309).

Ayrılma eki Eski Türkçede konsonant uyumuna bağlı kalmayarak {+DIn} biçimindedir. Ek dar vokalli şekilde kullanılır. Eski Anadolu Türkçesinde ise bu ek aynı şekilde konsonant uyumuna bağlı kalmamıştır ancak; geniş vokalli olarak {+dAn} biçiminde kullanılmıştır. Eski Türkçede uzaklaşma bildirmek için bazen de {+DA} ekinin kullanıldığı görülür. Bu ek, bulunma ekinin, ayrılma eki işlevinde kullanıldığını ifade eder (bk. Ergin, 2013: 236). Dede Korkut Kitabında da bu kullanımla ilgili birkaç örnek görülür.

Dede Korkut Kitabında ayrılma eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Ancak ilgili kitapta ayrılma ekinin dar şekliyle kullanıldığı bazı örnekler de tespit edilmiştir. “Ġavğa günü *öñdin* depen alpuñuz kim? [D268] ”.

Bu ek metinde on dört ayrı işlev ve kullanımla **708** kez tanıklanmıştır.

Ekin işlev ve kullanımları şu şekildedir:

A. Bir oluş ve kılışın çıkış noktasını, zamanını, yer ve yönünü gösterir.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **519** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Ġayı**bdan** dürlü ħaber söyler-idi. [D2V2]

Aħır zamanda ħanlıċ girü Ġayıya deġe, kimsene ellerinden almaya, aħır zaman olup kıyamat ċopınça. [D2V2]

Ezelden yazılmasa ċul başına ċaza gelmez, ecel va’de irmeyinçe kimse ölmez. [D2V2]

Ġız anadan görmeyinçe öġüt almaz, oġul atadan görmeyinçe şufra çekmez. [D3 V3]

Baba malından ne fâ’ide başda devlet olmasa. [D4]

Devletsüz şerrinden Allah şaċlasun ħanum sizi. [D4]

Ata adını yoritmayan ħoyrad oġul ata bilinden ininçe inmese yig, ana raħmine düşünçe toġmasa yig. [D4]

Oġul kimden olduġın ana bilür. [D5 V4]

ola opuz götürüp **ilden** ile **bigden** bige ozan gezer. [D5 V4]
Yazılıp dzlp **gökden** indi Tarı ‘ilmi ur’an görklü. [D6]
Dulumı**ndan** aarsa baba görklü. [D6]
Dede orut dil**inden** ozan aydur: [D7]
Ozan ivn ayaı oldur ki yazı**dan** yab**andan** ive bir onuk gelse... [D7]
abadana yir**inden** r trur... [D7]
Depidinçe yir**inden** r tırdı... [D8 V5]
...elin yüzin yumadın obanu ol uı**ndan** bu uına bu uı**ndan** ol uına
arpıdurdı... [D8 V5]
Öte yazı**dan** yab**andan** bir odlu onuk gelse, er adam ivde olsa, aa dise ki:
[D9]
Neyleyeyim, bu yıılaak ivde un yok, elek yok, deve deir**meninden** gelmedi
dir... [D9]
Andan daı sizi anum Allah aklasun, ocauuza bunçılayın ‘avrat gelmesün.
[D9]
Bir gün am an oğlı an Bayındır yir**inden** trmiı-idi. [D10 V6]
Gine tüy idüp **atdan** ayır deved**en** bura çoyun**dan** ko kırdurmiı-idi. [D10
V6]
...Dirse an alkbanı yir**inden** r trup kır yigidin boyına alup Bayındır
anu obetine gelür-idi. [D11]
Bayındır **Handan** buyruk böyledür anum didiler. [D11]
Bayındır an benüm ne eksikligüm gördi, kılıcum**dan**-mı gördi, uf**ramdan**-mı
gördi... [D11]
anum bu gün Bayındır **Handan** buyruk yledr kim oğlı kızı olmayanı...
[D12]
Dirse an yir**inden** r tırdı, aydur: [D12]
alkbanı yigitlerüm yirz**den** r tru... [D12 V7]
İ**vden** ıkup yoriyanda selvi boylum. [D12 V7]
alkbanı an Bayındır yir**inden** trmiı... [D12 V7]

Ħan kıızı yirü**nden** tırayım-mı. [D13]

Yakañ-ile boğazuñ**dan** tıtayın-mı. [D13]

Ħay Dirse Ħan, baña każab itme, incinüp acı sözler söyleme, yirüñ**den** örü tırgıl, ala çadıruñ yir yüzine dikdürgil...[D14 V8]

atdan aygır **deveden** buğra koyun**dan** koç öldürgil... [D14 V8]

...borçluyı borçun**dan** kırtargıl... [D14 V8]

Atdan aygır **deveden** buğra koyun**dan** koç kırdurdı. [D14 V8]

Borçluyı borçun**dan** kırtardı. [D15]

Meger şultanum, gine yazın buğayı saray**dan** çıkardılar. [D15]

Üç kışı sağ yanın**dan** üç kışı şol yanın**dan** demür zencir-ile buğayı tıtmuşlar idi. [D16]

Oğlan buğanuñ alın**dan** yumruğın giderdi... [D17]

...yolın**dan** şavuldı. [D17]

...babasın**dan** oğlana biglik istesün, taht alı virsün didiler. [D17]

Ağayı**ldan** tümen koyun virgil bu oğlana. [D18]

Ħaytaban**dan** kızıl deve virgil bu oğlana. [D18]

...ağan tırı şular**dan** haber kıçe... [D19 V11]

...arkırı yatan Ala Tağ**dan** teber aşı... [D19 V11]

Ħalkıubanı Dirse Ħan senüñ oğluñ yir**inden** örü tırdı... [D20]

...arkırı yatan ala tağ**dan** haber kıçe... [D20]

...kalkıubanı yirüñ**den** örü tırgıl... [D21V12]

...alar şabağ Dirse Ħan yir**inden** örü tırdı. [D21V12]

Oğlan geyigi kıvar-iken babasınüñ öñ**inden** gelüp gider-idi. [D22]

Dirse Ħanuñ Ħatunı oğlançuğumuñ ilk avidur diyü **atdan** aygır **deveden** buğra koyun**dan** koç kırdurdı... [D23 V13]

Yumurlanup yir**inden** örü tırdı, kırk ince kıızı boyına aldı, Dirse Ħana kırsu vardı. [D23 V13]

Ħalkıubanı yirüñ**den** örü tırduñ. [D24]

Ħarşı yatan Ala Tağ**dan** bir oğul uçurduñ-ise digil maña. [D25]

Ƙamin aƙan yuƓruk ſud**dan** bir oƒul aƙıtuñ-ise digil maña. [D25]
Paralanup ƙazılıƙ atum**dan** inmeyinƙe [D25]
Yaluñuz oƒul yolları**ndan** dönmeeyim. [D25]
Alƙaƙ**dan** yüce yirlere ƙapup ƙıƙdı. [D26]
Aƒız dil**den** bir ƙaç kelime haber maña didi. [D28]
Oƒlamı hekimlere ıſmarlayup Dirse H**andan** ſaƙladılar. [D29]
Aƒ ellerin ardına baƒladılar, ƙıl sicim boynına taƙdılar, aƒ et**inden** ƙan ƙıƙınƙa dögdiler. [D30]
Dirse H**anuñ** tutsaƙ olduƒı**ndan** Oƒuz biglerinüñ haberi yoƙ. [D30 V17]
...hanum oƒul ƙalkubanı yirüñ**den** öru tuƒgıl... [D30 V17]
...babañı ol ƙırƙ nāmer**den** ƙurtargıl... [D31]
Buƒaç Big yir**inden** öru tuƒdı, ƙara polat öz ƙılıcın biline ƙuſandı... [D31]
Aƒayıl**dan** tümen ƙoyun gider-ise menüm gider. [D32]
Ƙaytaban**dan** ƙızıl deve gider-ise menüm gider. [D32]
...Salur Ƙazan yir**inden** tuƒmuş-idi. [D36]
Paraſaruñ Bayburd Hıſar**ndan** parlayup uƙan Beyrek boz ayƒırına bindi. [D37]
Yidi biñ ƙaftanınıñ ardı yirtuñlu yarım**ndan** ƙara saƙlu sası dinlü din düſmeni... [D38]
Ƙazanuñ bu iſler**den** haberi yoƙ. [D39]
...bere ƙoban ıraƒuñ**dan** yaƙınuñ**dan** berü gelgil, baſ indürüp baƒır baſgıl... [D40]
Iraƒuñ**dan** yaƙınuñ**dan** berü gelgil. [D41 V56]
Salur Ƙazan, Big Ƙazan, ölü-misin diri-misin, bu iſler**den** haberüñ yoƙ-mıdur didi. [D42]
...gök**den** ıldırım aƒ-ban ivüm üzerine ſaƙır gördüm... [D43]
...ƙara deve ensem**den** ƙarvar gördüm... [D43]
Ƙaƒnam ƙaƒnam ƙayalard**an** ƙıƙan ſu. [D45]
ſud**an** ƙıƙdı, bu kez bir ƙurda tuſ oldu. [D45]
Ƙurt**dan** dañı ƙıƙdı, Ƙaraƙa Ƙobanuñ ƙara köpegi Ƙazana ƙarſu geldi. [D46]

...semüz koyun aruk toklı senüñ kapuñ**dan** kâfirlere virmedüm... [D48]

Beli ağam Kazan giced**den** bir kızu pişürüp-dururam... [D49 V60]

Atı**ndan** indi, çobanuñ ellerin çözdü, alını**nda** bir öpdü, aydur: [D50]

Kañkıñuza yapışurlar-ise Kazan hatunuñ kañkıñuzdur diyü, kırk yir**den** avaz viresiz didi. [D51 V61]

Kırk yir**den** avaz geldi kañkısıdur bilmediler. [D51 V61]

Kâfire haber virdiler, birine yapışduñ kırk yir**den** avaz geldi... [D51 V61]

Mere varuñ Kazanuñ oğlı Uruzı tartuñ çengele aşun, kıyma kıyma ağ et**inden** çeküñ... [D52]

Kazan oğlı Uruzı habis**den** çıkaruñ... [D52 V62]

...boğazı**ndan** urğan-ile aşun... [D52 V62]

...iki talusı**ndan** çengele şaңçuñ... [D52 V62]

...kıyma kıyma ağ et**inden** çeküñ, kara kavurma idüp kırk big kızına iletün... [D53]

Senüñ et**ünden** oğul yiyeyin-mi yoħsa şası dinlü kâfirüñ döşegine gireyin-mi... [D53]

Ağzuñ kırisim ana, dilüñ çürisün ana, ana hañkı Tañrı hañkı degülmise-y-idi kañkubanı yirü**nden** tura-y-idüm... [D53]

...yañıñ-ile boğazuñ**dan** tuta-y-idüm... [D53]

...ağzuñ ile burnuñ**dan** kañ şorlada-y-idüm... [D53]

...ko beni kadın ana çengele ursunlar, ko et**ünden** çeksünler kara kavurma itsünler... [D53]

Karaçuk Çoban anamı kâfir**den** dileyeyim, at ayağı altında kalmasun didi. [D57]

Saña virmezüz, Yayhan Keşiş oğlına virürüz, Yayhan Keşiş oğlı**ndan** oğlı toğar biz anı saña garım koruz didiler. [D58]

...mere kâfir senüñ kızuñ**dan** oğlı toğsun... [D59]

...Paraşaruñ Bayburd Hişarı**ndan** parlayup uçan... [D61]

...kalın Oğuz biglerini bir bir atından yıkıcı Kazılık Koca oğlu Big Yigenek çapar yetdi. [D61 V66]

...acığı tütanda bıyıklarından kan çıkan, bıyığı kanlu Bügdüz Emen çapar yetdi. [D62]

Kāfirleri it ardına bırağup horlayan, ilden çıkup Aygır Gözler Şuyından at yüzdüren... [D62]

...kırk cübbe bürinüp otuz yidi ıl'a biginüñ mahbub kızlarını çalup bir bir boynın kuçan yüzinde tudağında öpen, Eylik koca oğlu Alp Eren çapar yetdi. [D62]

Aru şudan abdest aldılar, ağ alınların yire kodılar, iki rik'at namaz kıldılar. [D63]

Big nökerden nöker biginden ayrıldı. [D63 V67]

Taş Oğuz bigleri-y-ile Delü Tundar sağdan depdi. [D64]

Cılasun yiğitler ile Kara Göne oğlu Delü Budak soldan depdi. [D64]

...Şöklı Meliki böğürdübeni atdan yire şaldı... [D64]

On iki biñ kāfir kılıçdan kiçdi. [D65]

...ağır soñı aru imandan ayırmasun... [D66]

Kam Gan oğlu Han Bayındır yirinden tırmuş-idi. [D66 V20-7]

Pay Piçen Big dahı yirinden örü turdı, aydur: [D68]

Pay Pürenüñ oğlu biş yaşına girdi, biş yaşından on yaşına girdi, on yaşından on biş yaşına girdi. [D70]

Bu yañadan dahı bazirganlar gelübeni Kara Dervend ağzına konmuşlar-idi. [D70]

...on altı yıldur kim Oğuz içinden gitmiş idük, dan dansuğ kāfir malın Oğuz biglerine getirür idük. [D71 V23]

Bu kez oğlan şarab içir-iken içmez oldu, altun ayağı elinden yire çaldı, aydur: [D72]

Big yigit bize sen erlik işledüñ, gel imdi begendüğüñ maldan al didiler. [D72]

Karşu yatan kara karlu tağlardan aşar olsa [D75]

Kanlı kanlu şulardan kiçer olsa kiçüt virsün. [D75]

...Banı Çiçek otah**dan** bakar-idi. [D76 V26]

Mere dayalar bu kavat oğlı kavat mize erlik-mi gösterür didi, varuñ bundan pay dileñ...[D76 V26]

Haman Beyrek at**dan** indi. [D79]

Ėayrete geldi, kavradı kızuñ bağdamasın aldı, emçeginden tutdı. [D79]

Beyrek üç öpdi, bir dişledi, düğün kıtlu olsun han kıızı diyü parmağ**dan** altun yüzügi çıkardı kızuñ parmağına kiçürdi. [D80]

Beyrek kız**dan** ayrılup ivlerine geldi. [D80]

Baba maña bir kız alı vir kim men yirümden tırmadın ol tırmağ gerek... [D81]

...bāri Bayındır Hanuñ tavlas**ından** iki şahbaz yügrük at getirüñ... [D82]

Vardılar Bayındır Hanuñ tavlas**ından** ol iki atı getürdiler. [D82]

Baş indürdi, bağır başdı, ağız dilden görklü selam virdi. [D83]

'Aleyke's-selam ay 'ameli azmış fi'li dönmiş kādır Allah ağ alnına kıada yazmış, ayaklular buraya geldügi yok, ağızlular bu şuyum**dan** içdügi yok... [D83]

Delü Karçar kılıcın eline aldı, yukarus**ından** öyke ile hamle kıldı. [D84]

Üç kere ağz**ından** ikrar eyledi, günahına tevbe eyledi... [D85]

Ya pes niçe kıurtıduñ Delü Karçaruñ el**inden** didi. [D86]

Adaqlus**ından** ergenlik bir kıırmızı kıaftan geldi, Beyrek geydi. [D89]

Kalın Oğuz bigleri Beyrek**den** umut üzdiler. [D94]

Beyrek yüce çarta**dan** bağıdı bazirganları görđi. [D95]

Alañ alçağ hava yir**den** gelen argış. [D95]

Paraşaruñ Bayburt Hışar**ından** uça görgil. [D96 V37]

Eger seni hışar**dan** aşığa urğan-ile şalınduraçağ olur-istem babaña anaña sağlık-ile varaçağ olur-iseñ beni bunda gelüp halallığa alur-mısın didi. [D98]

Kız dañı urğan getirüp Beyregi hışar**dan** aşığa şalındurđı. [D98 V38]

Mere sen seni bilürsin, bizüm halumuz**dan** haberüñ yok didiler. [D101]

Beyrek bağıdı görđi kim kiçi kız kıarındaşı bıñar**dan** şu almağa gelür... [D102 V40]

Ağız dilden kız kişi haber maña. [D103]
Karşu yatan kara tağdan aşup geldüğünde kiçdüğünde. [D104]
Ağır adlu şehirlerden geldüğünde kiçdüğünde. [D104]
Alan şabağ yirinden turan kızlar. [D105]
Üç gündür yoldan geldüm toyuruñ meni. [D105 V42]
Egnümüzden kaftanumuz alduğı yok. [D106]
Başumuzdan giceligümüz alduğı yok. [D107]
Böyle diğec Beyrek yayı aldı, çekdi, kabzasından yay iki para oldı. [D108]
Ağ kavağun budağından yırğayuban kiçmişsin. [D110]
Mere delü ozan menden ne dilersin... [D111]
Şağdan gideni sağ alur, soldan gideni şol alur. [D111]
Hanum, Kazan Bigden maña buyruk oldı... [D112 V46]
Mere çün-kim Kazan bigden buyruk olupdur koñ otursın didi. [D112 V46]
Ere varan yirinden tura. [D114]
Kız kalk oyna, elünden ne gelür didi. [D114]
Men bu yirden gideli delü olmış. [D114 V48]
Kara gözden acı yaşun dökdün-mi kız. [D115]
Gelen-ile gidenden şorduğum çok. [D116]
Alan şabağ han kızını yirümden tırmadum-mı. [D116 V49]
Yaltaçuk gördi kim yanar, sazdan çıkdı Beyregün ayağına düşdi, kılcı altından kiçdi. [D119 V51]
Beyrek dahı suçından kiçdi. [D119 V51]
Kalın Oğuz bigleri aru şudan abdest aldılar, ağ alınların yire kodılar iki rik'at namaz kıldılar. [D120]
Şekli Meliki böğürdübeni Kazan Big atdan yire şaldı. [D120 V52]
...ağ pürçeklü anañ yiri behişt olsun,oğul-ile karındaşdan ayırmasun... [D122 V53]
...ahır vaktında aru imandan ayırmasun... [D122 V53]
Bir gün Ulaş oğlı Kazan Big yirinden tırmış-idi. [D122 V68-7]

Çalkubanı yirümden men tururam. [D124]

...hüneri oğul atadan-mı görür öğrenür, yoğsa atalar oğuldan-mı öğrenür...
[D125]

...men senden ne gördüm ne öğrenem didi. [D125]

Ağız dilden biş kilime haber maña. [D128]

Oğul biñ kâfir öldürseñ kimse senden kan da' vilemez... [D128 V72]

Çalkubanı yirümden [D129]

Ağız dilden bir kaç kelime haber maña. [D130]

Çalkubanı yirümden men turayım. [D130]

Yirden yüce taşlar başına yoldaşların alup çıkdı. [D131 V73]

Uruz giñ yaqadan süñüsin şançdı turdı. [D132]

Atından indi, aru şudan abdest aldı... [D132]

Uruzuñ kırk yigidi atdan indi... [D133 V74]

Çarusından ağ ellerin bağladılar. [D134]

Ağ etinden kan çıkınca dögdiler. [D134]

Bigler Tañrı bize bir kür oğul virmiş, varayın anı anası yanından alayın, kılıc-
ile paralayayın... [D135]

Çan kıızı boyı uzun Burla Çatun Çazanuñ geldügin işitdi, atdan aygır deveden
buğra koyundan çoç kırdurdı. [D135 V75]

Çan kıızı gördi kim Çazan gelür, yumurlanup yirinden örü turdı... [D135 V75]

Çalkubanı yirüñden örü turduñ. [D136]

Aşılan aşılan kayalardan Çazan oğlan uçurduñ-mı. [D136]

Ağ ellerin çarusından bağlatduñ-mı. [D136]

Çara gözden acı yaşın dökdürdüñ-mi. [D136]

Çarşu yatan çara taşdan / Bir oğul uçurduñ-ise digil maña. [D138]

Çamın akan yügrük şudan / Bir oğul uçurduñ -ise digil maña. [D138]

Paralanup çazılık atumdan inmeyinçe. [D138]

Kâfir yollarından dönmeyeyin didi. [D139]

Yoğsa a Çazan ayağumdan sermüze atayın-mı. [D139]

Çalkubanı yirü**nden** tıram dir-idüm. [D139 V77]
Görklüm, oğul gelse send**en**-mi şorar-idüm... [D140]
Çarusı**ndan** ağ ellerini bağlañ. [D143]
Oğlı-y-ile ikisini bir yir**den** öldürüñ. [D143]
Çarusı**ndan** ağ elleri bağlu digil. [D144]
Alar tañ-ile yirü**nden** tırduğum senüñ-içün. [D145 V80]
Yaradan Allah**dan** meded didi. [D147 V81]
Çoñur atı**ndan** yire indi. [D147 V81]
Açup giden aru ş**udan** abdest aldı. [D147 V81]
Ağladı, kâdir Tañrı**ndan** hâcet diledi, yüzün yire sürdi. [D147 V81]
Çalkubanı yir**inden** tıran Çazan. [D149 V82]
...kara bıyığın yidi yir**den** eñsesinde dügen, Çazan çartaşı Çara Göne çapar yetdi. [D150]
...Çazan kibi pehlivanı bir şavaşda üç kerre atı**ndan** yıkan... [D150]
Paraşaruñ Bayburd Hişarı**ndan** parlayup uçan, ap alaca gerdegine karşı gelen... [D151]
Çaya baksa çalımlu, çal kara kuş erdemlü, kur kurma kuşaklı, kulağı altun küpelü, kalın Oğuz biglerini bir bir at**dan** yıkan... [D151]
Aru ş**udan** abdest aldılar, iki rek'at namaz kıldılar. [D152]
Big nöker**den** nöker big**den** ayrıldı. [D152 V84]
Çazan kendü düpe depdi, Tekür ile Şökli Melike havala oldu, böğürdübeni at**dan** yire şaldı, alça kanın yir üzerine dökdi. [D152 V84]
...ağır şoñı aru iman**dan** ayırmasun, ağ alnuñda biş kelime du'â kılduğ... [D154 V85]
Kiçen**inden** otuz üç akça alur-idi, kiçmeyen**inden** döge döge kırk akça alur-idi. [D155]
Vallah big yigid Allah Ta'āl**adan** buyruğ oldu, al kanatlu 'Azrâil ol yigidüñ canın aldı. [D156]
Altun ayağum elü**nden** yire düşdi. [D157]

Al kıanatlu ‘Azrā’il menüm elüme girse öldüre-y-idüm, yahşı yigidüñ canın anuñ elinden kırtara-y-idüm dir-idüñ... [D158]

‘Azrā’il bir gögerçin oldu, pencereden uçdı gitdi. [D159]

Yigitlerüm ‘Azrā’ilüñ gözini eyle kıorıtıdum ki giñ kapuyı kıodı ıar bacadan kıaçdı... [D159]

...çünkü menüm elümden gögerçin kibi kıuş oldu uçdı... [D159]

Ol şarabdan içen esrük olur. [D160]

Döndi ‘Azrā’ile ya pes sen ne eylemeklü kıadasın, sen aradan çıkğıl, men Allah Ta‘āla-y-ile kıaberleşeyim didi. [D161]

Baba senden can dilerem virür-misin. [D163]

Delü Dumrul babasından yüz bulmayup sürdi anasına geldi. [D164]

Gök yüzünden al kıanatlu ‘Azrā’il uçup geldi. [D164]

Babamdan can diledüm ana virmedi. [D164]

Senden can dilerem ana. [D164]

Yad kıızı kıalalum var, andan menüm iki oğlançuğum var... [D166]

Gök yüzünden al kıanatlu ‘Azrā’il uçup geldi. [D166]

Baba men yirümden kıırmadın ol kıırmış ola, men kıara kıoç atuma binmedin ol binmiş ola... [D171]

Oğul kıız görmek senden, mal rızkı virmek benden didi. [D171]

Böyle digeç erenler evreni Kıan Kııralı yirinden kıırdı, kıırkı yigidin yanına aldı... [D171]

Bu kıadar işden kıorıhan yigit-mi olur. [D176]

...yukarudan tamaşı ider-idi. [D178]

Yigit ne yirden gelürsin? [D179]

Kıan Kııralı yirinden kıırdı geldi, apul apul yorıdı, ağ alnımı açdı, ağ bileklerini şığadı, ayıtdı-kim: [D179]

Kıız kıoşkden bakır-idi, kıaraklığı boşaldı, kedisi mavladı, avşıl olmuş kıana kibi ağzımuñ suyu akdı. [D180]

Kıalkubanı yirüñden kıırmaduñ-mı. [D181]

Alp erenler arımından kayurur mı olur. [D181]
aru onlu Selcen atun kskden bakar. [D181]
Bu dnyayı erenler ‘aıl-ile bulmuşlardır, bunun ninden şıçrayayım...[D182]
...ne hnerm var-ise ardından gstereyim didi. [D182]
Adı grkl Muammede şalavat getrdi, buanun ninden şavuldu. [D182]
uyruından ç kerre gtrp yere şaldu. [D182]
Mere kıızı virn, şehirden srn, ıksun gitsn didi. [D183]
Buadan kırtıldı, aşılandan niçe kırtıla didiler, alaşdılar. [D183]
Mere alça kopuzum ele alun men oun, şaru onlu kıız ‘ıkına bir aşılandan dneyim-mi didi. [D183]
ara polat z kılıdan kıayıtmayan [D184]
Aça tozlu kıatı yaydan drsinmeyen [D184]
A yelekli tkn odan kıayıkmayan [D184]
Alp yigitler şavaş gni arımından kayurur-mı didiler. [D184]
aru onlu Selcen atun kskden bakar. [D184]
Sgsninden ttd bilini zdi... [D185]
...tekr devenn azın yidi yirden balan didi. [D185]
an uralı fırlar devenn kıoltuından girer, fırlar ıkar. [D186]
alkbanı an uralı yirnden trı geldn. [D186]
ara kıara talardan haber aa. [D186]
anlı kıanlı şulardan haber kıçe. [D186]
anum kıalkbanı yirnden trmaz olsan [D187]
Seni deve burnından zebun olur didiler bilmez-misin [D187]
aru onlu Selcen atun kskden bakar [D187]
...yaradan kıadir Tarıya şıındum, bir buradan dneyim-mi, ina ‘llah bunun daı baın keseyim didi. [D188]
Mancılıı aır tadan gızıldayup kıatı inen [D188]
Alp yigitler kıırış gni arımından kayurur-mı... [D189]
aru onlu Selcen atun kskden bakar [D189]

Başup iki yir**den** boğazladı. [D189]

Arkası**ndan** iki kayış çıkardı, tekürün önüne bıraktı, aydur: [D189]

Çarularu**ndan** ağ ellerün bağlanmadın [D192]

Çarcaşuban uğraşuban tağ**dan** indi [D192]

Yigidüm üzerüne yağı geldi, oyardı **benden** şavaşuban hüner göstermek **senden** didi. [D193]

Āmennā ve şaddaknā maşsudumuz Hāk Ta'āla dergahında hāşıl oldu diyüp aru **şudan** abdest aldı. [D193]

Ala tañ-ile yirü**nden** tırı geldün [D194]

Ağız dil**den** bir kaç kelime haber maña [D194]

Bir bölük kaza şahin girmiş kibi kâfire at şaldı, bir uç**ndan** kırıp kâfiri ol bir uçına çıkdı. [D195]

Çalkubanı yir**inden** turan yigit ne yiğitsin. [D196]

Şakaluñ-ile boğazu**ndan** tutayın-mı [D196]

Çaytabanlar torum**ndan** döner-mi olur [D196]

Al duvağum alt**ndan** söyleşmedüm [D198]

Şada**ndan** toksan oñın yire dökdi. [D199]

Çalkubanı yirü**nden** turur idüm [D200]

Babamuñ ağ ban iv**inden** çıkar-idüm [D200]

Irağ**ndan** yakın**ndan** gelişdiler, gizlü yağa tutuban yilişdiler, tatlu damağ virüben şorişdılar, ağ boz atlar binüben yortuşdılar, big babası yanına irişdiler. [D200]

Atd**an** aygır deved**an** buğra koyund**an** çoç kırdurdu. [D200]

Ecel geldüğünde aru imand**an** ayırmasun, Kâdir seni nâmerde muhtac itmesün, Allah viren ümizüñ üzilmesün, ağ alnuñda biş kelime du'ā kılduğ kabul olsun... [D201]

Çam Ğan oğlı Hān Bayındır yir**inden** tırmiş-idi. [D202]

Çaba dizi üzerine çökdi, Bayındır Hā**ndan** akm diledi. [D202]

Pes ol tekür çal'ad**an** taşra çıkdı, meydana girdi er diledi. [D203]

Yaşag eylemişler-idi, tutsak olduğın oğl**andan** saklarlar- idi. [D204]

Aygır Gözler Şuy**ından** at yüzdüren, elli yedi kal'anuñ kilidin alan Eylik Koca oğlı Dülek Evren bile varsun didi. [D205]

Koşa bur**cdan** kayın okı eglenmeyen Yağrınçı oğlı İlalmış senüñ-ile bile varsun didi. [D205]

Ejdehalar ağz**ından** adam alan Delü Evren bile yetdi. [D206]

Yirüñ bir uç**ından** bir uçına yetem diyen Şoğan Şaru bile varsun. [D206 V88]

...ağ boz atlar çapdurur alplar gördüm, ağ ışıklı alpları yanuma şaldım, ağ şakallu Dede Korkut**dan** öğüt aldım... [D206 V88]

...kalkubanı yirü**m**den örü tırdım, kargu dillü öz süñümü kapdım, karşılayı ol ere vardım... [D207]

...karşus**ından** ol eri sançasım vakıt deñedüm, göz uçı-y-ile ol ere baqdım, dayım Emen imiş anı bildüm, döndüm ol ere selam virdüm... [D207]

Kalkubanı yirü**ñ**den tırdıgıñda [D208]

Karım**ından** dönmese kaçmasa erlik yahşı didi. [D208]

Ol mel'un dağı kal'**adan** taşı gelüp bunlara muqābil oldı... [D208]

Kıyan Selçük oğlı Delü Tıdar yir**inden** tırı geldi... [D209]

...altmış tutam süvri cıdasın koltuk kışup ol kâfiri karşı**sından** süsem didi, süsemedi. [D209]

Kâfir tekür karmalayup zarb itdi, süñüsin çekdi el**inden** aldı, ol altmış batman gürz ile Tıdarı depere tutup çaldı. [D209]

Tekür karmalayup el**inden** çomağın aldı, anı dağı gürz ile urdı. [D209 V90]

Sen an**adan** toğmaduñ [D210]

Sen at**adan** olmaduñ [D210]

...dergah**dan** sürdüñ [D210]

Meded send**en** [D210]

...ahır şoñı aru iman**dan** ayırmason, ağ alnuñda biş kelime du'ā kılduğ kabul olsun, günahuñuzu adı görklü Muhammed Muştafa yüzi şuyına bağışlasun hanım hey! [D213]

Ḥanum saz**dan** bir aşlan çıkar, at urur, apul apul yoruyışı adam kibi, at başuban kan sömürür.[D213]

Mahmuzı tokındı, bu yığanak yarıldı. İç**inden** bir oğlan çıktı, gevdesi adam depesinde bir gözi var. [D216]

Aruz Depegözi döğdi, söğdi, yaşak eyledi, eslemedi. Aḥır iv**inden** kovdı. [D217]

Depegöz Oğuz**dan** çıktı bi yüce tağa vardı. [D218]

Depegöz görüp kaçıldı, bir ağacı yir**inden** kopardı, atup elli altmış adam helāk eyledi. [D218]

Aruḵ cand**an** iki qarındaşı Depegöz elinde helāk oldı. [D218]

Ḳarıçuk aydur: Basat şimdi ak**ından** geldi, varayın... [D221]

...yidi katla Oğuzı yir**inden** sürdi, kesim didi kesdi, günde iki adam biş yüz koyun istedi, Yuñlu Ḳoca ile Yapağulu Ḳocayı aña hizmetkār virdiler... [D222]

Yügrük olan atlarıñ tavlas**ından** / O zalım seçdürdi ola qardaş. [D223]

Biserek biserek develerüñ қатар**ından** / O zalım ayırdı ola qardaş [D223]

O zalım send**en** ayırdı ola qardaş [D223]

Ḳardaşum**dan** ayrıldum diyü çok ağladı, zārılık kıldı. [D223]

Bilüg**inden** bir tutam oḥ çıkardı biline şoḵdı, kılıcın ḥamayil kuşandı, yayın qarısına bıraḵdı, eteklerin kıvurdı. [D225]

Çekdi bil**inden** bir oḥ çıkardı. Depegözüñ yağrına bir oḥ urdı. [D225]

Ḳocalara aydur: Oğuz**dan** yine bize bir turfanda ḵuzı geldi didi. [D226]

Basatı öñine katdı tutdı. Boğaz**dan** şalındurđı, yatağına getürdi, edüginüñ kuñçına şoḵdı, aydur: [D226]

Yine uyudu. Basatüñ ḥançeri var-idi, edüginini yardı, iç**inden** çıktı. [D226]

Toḵlıçuḵlar, devletün şakar ḵoç gel kiç didi. Bir ḵoç yir**inden** ḵalkdı, gerinüp söndi. [D227]

Def i Basat ḵoçı başup boğazladı, derisini yüzdi, ḵuyruğı-y-ile başını der**iden** ayırmadı, içine girdi. [D227]

Basat ḵoçuñ başını Depegözüñ eline şundı. Depegöz buynuz**ından** berk tutdı. [D228]

aldurıa buynuz deri-y-ile elinde aldı. Basa Depegözüñ budı arasınd**an** sırayup ıdı. [D228]

Haman-dem küñbed yarıldı, yidi yir**den** apı aıldı. [D229]

Balaıñ**dan** ol ılıcı berk tıtdı. Geldi, aydur: Mere Depegöz niesin didi. [D230]

Ala göz**den** ayırduñ yigit meni [D231]

atlu cand**an** ayırsun ādir seni [D231]

ırı günü öñ**din** depen alpuñuz kim [D231]

Alp eren er**den** adın yaşurmak ‘ayıb olur [D231]

ırı günü öñ**din** depen alpumuz Ulaş olı Salur azan [D232]

alkıubanı yirü**nden** tıram dir-idüm [D232]

alın Ouz biglerin**den** ‘ahdum bozam dir-idüm [D232]

Ala göz**den** ayırduñ yigit meni [D233]

atlu cand**an** ayırsun ādir seni didi. [D233]

Basa akıyup yirin**den** tırı geldi. [D233]

anlı anlı şulard**an** kiit virsün didi. [D234]

Erlik-ile ardaşuñ anın alduñ, alın Ouz biglerini yük**den** urtarduñ, ādir Allah yüzüñ a itsün Basa didi. [D235]

Ölüm vatı geldüginde aru imand**an** ayırmasun, günahuñuzı adı görklü Muhammed Muştafaya baışlasun anum hey. [D235]

am Ğan olı an Bayındır yirin**den** tırmı-idi. [D235]

ıımını avumını ayırdı, ivini özdi, Ouz**dan** kö eyledi. [D236]

Ü-yüz altmı altı alp ava binse, anlı geyik üzerine yorıyı olsa, Begil ne yay urar-idi ne o atar-idi, haman yayı bilegin**den** ıkarur-idi, buanuñ şıınuñ boynına atar-idi, eküp tırgurur-idi. [D237]

Alplar içinde bizi usunumuz**dan** balıa baturduñ didi. [D238]

Bayındır anuñ başışın öñine dökdi, ana küsdi, divand**an** ıdı. [D238]

alkıubanı yirü**nden** tırı geldüñ [D239]

Aru Bili Ala a**dan** düñin aduñ [D239]

Akındılı görklü şud**an** dünin kiçdüñ [D239]

Çalkubanı yirü**nden** turı geldüm [D239]

Arku Bili Ala Tağ**dan** dünin aşdum [D239]

Hanumuzuñ nazarı biz**den** dönmiş gördüm [D240]

Av avlayu gezer-iken öñ**inden** bir paralu geyik çıkdı. Begil buña at şaldı.
[D240]

Buğa açımış-idi, kendüyi bir yüce yir**den** atdı. [D240]

Haman bilüg**inden** gez çıkarup atınuñ terkilerini tartdı, urdı. [D241]

Çaftanı alt**ndan** ayağın berk şardı. [D241]

Avçılardan ayru, dülbendi boğazına kiçdi, ordusu uçına geldi. [D241]

Çalkubanı yirüñ**den** turı geldüñ [D241]

Ağız dild**en** bir kaç kelime haber maña [D241]

Çalkubanı yirü**nden** turı geldüm [D241]

At üzer**inden** meni kap döşegüme çıkar didi. [D242]

Aşlan enügi yine aşlandur, atasını at üzer**inden** karvadı tutdı döşegine çıkardı.
[D242]

Begil aydur: Görklüm at**dan** düşdüm, ayağum şındı didi. [D242]

Otuz iki diş**den** çıkan bütün orduya yayıldı, Begil at**dan** düşmiş ayağı şınmış
diyü. [D243]

Çalkubanı yirüñüz**den** örü turuñ, yatur yirde Big Begili tutuñ... [D243]

...ağ ellerin çarus**ndan** bağlañ, gafillüçe görklü başın kesüñ, alça kanın yir
yüzine döküñ, ilin günin çapuñ, kızın gelinin yesir idüñ didi. [D243]

Çalkubanı oğul yirü**nden** turı geldüm [D244]

Çara çara tağlardan haber aşmış [D244]

Çanlı çanlı şulardan haber kiçmiş [D244]

Demür Çapu Dervend**inden** haber varmış [D244]

Çarus**ndan** ağ ellerin bağlañ dimiş [D244]

Çalkubanı oğul yirüñ**den** turı gelgil [D244]

Ağız dild**en** Bayındıra selam virgil [D245]

Kaıkubanı yirü**nden** turmağum yok [D245]

Göksin**den** er sançayım senüñ için [D246]

Er**den** ere kiçüreyim senüñ için [D246]

Kaarusin**dan** ağ ellerin bağlañ [D248]

At üzerin**den** ikisi karşıdılar, tartışdılar. [D251]

... dergah**dan** sürdüñ [D251]

Oğlan kâfiri götürdi yire urdı. Burnin**dan** kanı düdük kibi şorladı. [D252]

Karşu yatan kara tağ**dan** oğlana yaylak virdi. [D252]

Kara çoı yügrük at**dan** tavla virdi. [D252]

Ters Uzamışuñ sözi Egrege kâr eyledi. Turdı, Kazan Big**den** akın diledi. [D254]

Kara kara tağlar**dan** haber aşdı, kanlu kanlu şular**dan** haber kiçdi, kalın Oğuz illerine haber vardı. [D256]

Atın çekdiler bindi. Çapdı, anasınuñ ivine geldi. Atin**dan** indi, anasınuñ dilin aradı. Segrek burada şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D257]

Kaıkubanı ana yirü**nden** turdum [D257]

Ağ boz atun üzerin**den** yire ingil [D258]

Ala göz**den** acı yaşın döker olur [D259]

Oğlan aydur: Meni yolun**dan** ayırmañ, ağam tutılan kal'aya varmayınça, ağamuñ ölüsin dirisin bilmeyinçe, öldi-y-ise kanın almayınça kalın Oğuz iline gelmegüm yoğ didi. [D260]

At**dan** aygır deved**den** buğra koyun**dan** çoç kırdurdılar. [D260]

Örü turdı. Tavl**adan** bir şahbaz at çıhardı, eyerledi. [D261]

Gel**enden** gid**enden** haber şoram [D261]

Yirlerin**den** kalkdılar oğul gitme diyü, gördiler çara olmadı. [D262]

Dereşam uçin**dan** kiçdi, ol kardeşı tutılan koruya geldi. [D263]

Bu kerre at oğlanuñ bilegin**den** boşandı, kaçdı. [D265]

Egredi zindan**dan** çıkardılar. Saçı saşalımı yülidiler. [D265]

Egrek aydur: Kanı ol delü yigit? Irak**dan** gösterdiler. [D266]

Kāfirler aydur: Tekür**den** buyruk saña oldı, sen var didiler. [D266]

Kāfirler aydur: Hay ne uyumak, koltuğı altı**ndan** bakar kalker bize giñ yazuyı tar gösterür didiler. [D266]

Şıçradı kāfirler aras**ndan** çıkdı, at sürüp bu yigidüñ üzerine geldi. [D266]

Atı**ndan** indi, çılıbrını bir tala ilişdüdi. [D266]

Bakdı, gördi-kim ayuñ on dördine beñzer bir maħbub ala gözlü genç yigit burçağ burçağ derlemiş uyur, gel**enden** gid**enden** haberi yok. [D266]

Kaķkubanı yir**inden** tıran yigit [D267]

Arķu Bili Ala Tağ**dan** dünin aşan [D267]

Bençileyin qarus**ndan** ağ ellerin bağladuban [D267]

Qarus**ndan** kollaruñı bağlatmağıl [D267]

Ne yiğitsin kalın Oğuz il**inden** gelen yigit [D267]

Çekdi kopyuzı el**inden** aldı. [D268]

Alan şabağ yirü**m**den turduğum kartaş içün [D268]

Ğavğa günü öñ**din** depen alpuñuz kim [D268]

Qırış günü öñ**din** deper alpumuz Salur Qazan [D269]

Qarşu yaķa**dan** kāfirler bakışurlar. [D270]

Qanlı kāfir el**inden** kartaşçuğın tartup aldı. [D270]

Ol gün ala bargah otağlar dikildi. At**dan** ayğır deved**en** buğra qoyu**ndan** qoç kırıldı. [D271]

At**dan** indi, oğlanları-y-ile kuça kuça görüşdi. [D271]

Ölüm vaķtı geldüğünde aru imand**an** ayırmasun, günahuñuzı Muħammed Muştafa yüzi şuyına bağışlasun, āmin diyenler didār görsün ħanum hey ! [D271]

Yimegini şuyını degirmen taşı delüğ**inden** virürler-idi. [D274]

Qazan aydur: Ölülerüñe aş virdüğüñ vaķıt eller**inden** aluram, hem ölülerüñüzün yorgasına binerem kāhillerin yederem didi. [D274]

‘Avrat aydur: Vay senüñ elüñ**den** ne yir yüzinde dirimüz ve ne yir altında ölümüz kırtılur-imiş didi. [D275]

Kerem eyle, ol tatarı **kıyudan** çıkar, kızçuğazuñ bilini üzer, yir altında kızçuğazuma biner-imiş... [D275]

...hem ölülerümüz için virdüğümüz aşı ellerinden çeküp alup yir imiş, anuñ elünden ne ölümüz ne dirimüz kırtılır-imiş... [D275]

...dinüñ işkına ol eri kıyudan çıkaruñ, bizi ögsün Oğuzı şındursun... [D275]

Vardılar, Kazanı kıyudan çıkarup getürdiler. [D275]

Vallah billah toğrı yolu görür-iken egri yoldan gelmeyeyin didi. [D276]

Kılıcuñdan şaparum yok [D277]

Yüksek yüksek kara tağdan taş yuvarlansa [D277]

Fir'avun şişler yükleyüp yirden çıksa [D278]

Bir yılından ne var ki korhduñ didüm [D278]

Kılıcuñdan şaparum yok [D278]

Kılıcuñdan şaparum yok [D279]

Kılıcuñdan şaparum yoh [D281]

Atdan inüp tacir tonın geydiler. [D283]

Uruz atdan indi, aydur. [D284]

...meni seven atdan insün, bunuñ kapusına birer gürz uralum didi. [D284]

On altı yigit şıçrayup atdan indiler. [D284]

Kazan Big üzerümüze yağı geldi, bu yağıyı üzerümüzden ayırur-iseñ seni kıoyu virelüm didiler. [D285]

Vallah billah toğrı yolu görür-iken egri yoldan gelmeyelüm didi. [D285]

Kalkubanı yirinden turan yigit ne yigitsin [D286]

Paraşaruñ Bayburd Hışarından parlayup uçan [D286]

Kazan könlinden aydur: El-hamdu li'llah menüm oğlançuğum böyük er olmuş didi. [D287]

Karvadı Beyregi bileginden tutdı, tartdı çomağını elinden aldı, Beyregüñ eñsesine bir çomağ urdı. [D287]

Alar tañ-ile yirinden turan yigit ne yigitsin [D287]

Öz adına horlayan ilden çıkan [D288]

azan at depdi, sũnũsin ekũp elinden aldı, depesine urdı, para para oldu uvandı. [D288]

alkũbanı yirinden urı gelen [D288]

alkũbanı yirinden urı gelen [D289]

ekdi añsuzın elinden aldı, kılıcı artdı babasınıũ üzerine at saldı. [D289]

Atdan yire indi, atasınıũ elin pdi. [D290]

Cemi'si atdan inũp azanuũ elin pdiler. [D290]

anlı kãfir elinden babasını artup aldı. [D290]

lũm vatı geldũğinde aru imandan ayırmason, ãdir seni nãmerde mutacı itmesũn... [D291]

alkũbanı azan an yirinden urı geldi [D293 V94]

Atdan aygır, deveden bura, oyundan o kırdurdu. [D294]

Bigler Beyrek bizden kız almıdur gũyegũmũzdũr, amma azanuũ maıdur... [D295]

...siz kılı uurũn paralen, aradan Beyregi gũtũrelũm... [D295]

Men azandan dũnmezem bellũ bilgil didi. [D296 V96]

'Avratuñdan-mı grendũn sen bu ii avat didi. [D297]

Vallah men azan uurına baum omıam, azandan dũnmezem, gerek-ise yũz para eyle didi. [D297]

Yigitlerũm yirũnũzden rũ uruñ [D298]

Aru Bili Ala adan dũnin auñ [D298]

...men azandan dũnmezem didi, nãmerd ayıñ aıdı Beyregi ılıladı, ara ana buladı buñlu oldu... [D298]

...aramuzdan eksildi, hem vaıyyet eylemi, menũm anum omayasın alasın dimi, varalum dũmeni alayalum di didi. [D301]

Bir yigit aramuzdan eksildi, senũn yoluñda ba virdi, dirim anın alsun dimi, alama-ile nesne mi olur, urı gel yukaru didiler. [D301]

Göksinden yalabıda te kidi. At zerinden yire aldı. [D302]

ara Gũne atdan indi, Aruzuñ baın kesdi. [D303]

Taş Oğuz bigleri bunu görüp hep **atdan** indiler, Kazanun ayağına düşdiler, suçların dilediler, elin öpdiler. [D303]

Beyregün kanın tayısından **aldı**. [D303]

Ölüm vakti geldüğünde aru imandan ayırmasun, ağ şakallu babañ yiri uçmağ olsun, ağ pürçeklü anañ yiri behişt olsun... [D303 V99]

B. Eklendiği adı, fiile “-den dolayı, -diği için” ifadesi ve sebep-sonuç ilişkisi ile bağlar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **35** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

...bu kararlıb baña ya **bendendür** ya **hatundandır** didi. [D12 V7]

Senden-midür **benden**-midür, Tañrı Ta‘āla bize bir batman oğul virmez **nedendür** didi, şoyladı: [D13]

...saña bu **yaradan** korğma oğlan ölüm yokdur... [D26 V15]

Ne bileyin oğul arslan**dan**-mı oldı. [D27]

Yohsa kaplan**dan**-mı oldı ne bileyin oğul. [D27]

Bu suç bu günah babam**dandır** didi. [D28 V16]

Ana ağlamağıl, maña bu **yaradan** ölüm yokdur korğmağıl... [D28 V16]

...bu **yaradan** saña ölüm yokdur tağ çiçegi anañ südi saña merhemdür didi. [D28 V16]

Vağı ‘asın**dan** sermürdi örü tırdı. [D39 V55]

Semüz koyun aruk toklı bayırda kalsa kurt gelüp yimez-idi şapanıñ korğusın**dan**. [D57]

Dölin almağ**dan** safañ var-ise Şöklı Melik... [D59] (?)

Apul apul yorıyışuñ**dan** / Aslan gibi turıyışuñ**dan** / Kañrılıban bakıyışuñ**dan**
Ağam Beyrege beñzedürem ozan seni. [D106]

Dede görđi-kim Delünüñ canına kiçmiş, başı kapusı olmış, gevdesi püred**en** görünmez, yüzi gözi belürmez. [D88 V32]

Oğlum idügin and**an** bileyim, sırça parmağını kanatsun, kanını destmala dürtsün, gözüme süreyin, açılacak olur-ise oğlum Beyrekdür didi. [D118]

Zirā ağlamağ**dan** gözleri görmez olmış-idi. [D118]

Yalançı oğlu Yaltaçuk bunu işitdi, Beyregün korkusundan kaçdı özini Tana Sazına şaldı. [D119 V51]

Çazan oğlan avda idügin andan bileyin kim yorgun atun-ile gedilmiş cıdañ-ile ardına düşesin didi. [D140]

Çün 'inayet Tañıdan oldı, bigün paşanuñ himmeti Kan Turalıya oldı... [D185]

Ol zamanda Oğuz yiğitlerine ne қаза gelse uyhudan gelür-idi. [D191]

Pes bir uğurdan bigler hişara yoriyış itdiler, yağmaladılar. [D212]

Çobanuñ içine қорһu düşdi amma қızuñ derdinden beñzi şarardı. [D215]

El-haşılı ordu bunuñ uçından қatı incindiler, 'aciz қaldılar. [D217]

Mere қocalar munuñ ölümi nedendür? [D226]

Pusduğından қара тағlara tuman düşmiş [D244]

Vardılar nagāhandan altmış demür tonlu kāfir oğlanuñ üzerine geldiler. Geyim kılcıdasından, at çokramasından. [D264]

Gider-iken 'araba kıcırdisından Çazan oyandı. [D273]

Heybetinden şol gözüm yaşardı [D278]

Oğuzı görür-iken seni ögmegüm yok / Andan öldürür-iseñ mere kāfir öldür meni [D281]

...Çazan gelsün çıқsun, bir yigit senüñ uçundān aramızdan eksildi... [D301]

B.1. Bu fonksiyonu, neden bildiren edat ile birlikte kullanılarak da ifade ettiği **4** örnek vardır:

Bu қadar nesneden ötüri niye saht olursız, bu-gün ben geydüm yarın nayibüm geysün... [D89]

Şimdi yigidi atar yıқar serer pırtar, yıқılsun Oğuz illeri, kırk yigit bir big oğlı-y-ile bir kızdān ötüri ölmek nolur didiler. [D180]

Bir suçdan ötüri dergahdan sürdüñ [D210]

Bir suçdan ötüri... [D251]

C. Eklendiği adı, fiile bir nesnenin hangi maddeden yapıldığını veya oluştuğunu gösterme ilişkisi ile bağlar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **14** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Çala bilen yigide oğ ile kılıç**dan** bir çomak yig. [D4]

Çoban şehid olan kardaşların Hakkına kodı, kâfirler leş**inden** bir büyük depe yığdı... [D42]

...çağup od yakdı, dağr kepeneg**inden** kurumsı idüp yarasına basdı... [D42]

Çobanuñ üç yaşar tana deris**inden** şapanınuñ ayası-y-idi... [D56]

...üç kiçi tüy**inden** şapanınuñ kolları-y-idi... [D56 V64]

...bir kiçi tüy**inden** çatlağucı-y-idi. [D56 V64]

Qara Dere ağzında kâdir viren, kara buğa deris**inden** bişiginüñ yapuğı olan... [D59 V65]

Altmış ögeç deris**inden** kürk eylese topuklarını örtmeyen... [D61 V66]

...altı ögeç deris**inden** külah itse kulağlarını örtmeyen... [D61 V66]

Qara toñuz etin**den** yahını yidürdüñ doyamadum. [D100]

Qara kıld**an** sicim boynına tağılu digil. [D144]

Qara dere ağzında Kâdir viren, kara buğa deris**inden** bişiginüñ yapuğı olan... [D149 V82]

Qayın talı yelegin**den** şom altunlu menüm oğum [D204 V87]

Erdil teke buynuz**ından** katı yaylu [D221]

Ç. Eklendiğı adı, başka bir ad veya fiile bir bütünün parçasını gösterme veya o bütünden gelme ilişkisi ile bağlar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **17** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

...kara koyun yahnis**ından** öñine getürüñ yir-ise yisün... [D10 V6]

Qara koyun yahnis**ından** öñine getürdiler. [D11]

...kara koyun yahnis**ından** öñine getürüñ... [D13]

...kara koyun yahnis**ından** öñüme getürdiler. [D13]

Öz gevdeñ**den** başuñı keseyin-mi [D13]

...al şarabuñ itis**inden** aldı içdi... [D20]

Ol nāmerdler dağı bir yirde onmışlar-idi, al řarabuñ itisinden ierler-idi.
[D31]

...elleri bileginden ınalı, parmaqları nigarlı... [D36]

...bilegümeden on parmağımı anda gördüm... [D43 V57]

Hey big yigit bize dağı bu geyikden pay vir didi. [D77]

Bileginden on parmağını şovuk almış. [D115]

oğuz ara gözlü, örme şalı, elleri bileginden ınalı parmaqları nigarlı...
[D123]

Her birinden Ulaş oğlı Salur azan imiş-idi. [D123 V69]

Men nie can bulayım, meğer bir oca babam bir arı anam var, gel gidelüm,
ikisinden biri bolayki canın vire, alđıl, menüm canımı oğıl didi. [D162]

Birinden taşra geldi. [D229]

Uardan az tavuğ, yorırdan geyik tavşan bu avluya oldurup Oğuz
yigitlerine bunu dām itmiş-idi. [D255]

D. Adlardan sonra “başka, beri, dolayı, gayri, geri, sonra, yana” gibi ayrılma
durumu isteyen edatlarla edat grupları oluşturur ve farklı görevler yapar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanıklayan **25** örnek bulunmaktadır.
Örnekler şu şekildedir:

Bu ivi arab olası ere varaldan berü dağı arnum oymadı... [D8]

...öyledene gezdi; öyleden soñra ivine geldi... [D8 V5]

atunı āmile oldu, bir nie müddetden soñra bir oğlan ođurdu. [D15]

...şundan berü ‘aqlum uşşum dire bilmen... [D43 V57]

Dedem orut öteden berü geldi. [D83]

Bu adar nesnedden ötüri niye sağt olursız, bu-gün ben geydüm yarın nayıbüm
geysün... [D89]

...ırđ güne değin şıra vardı geyüñüz, andan soñra bir dervişe virelüm didi.
[D89]

Devletlü anuñ ‘ömri uzun olsun, Beyrek diri olsa on altı yıldan berü gelür-
idi... [D93]

arnın toyrdukd**an** sora qazanları depdi dökdi qevrdi. [D111]

...Beyrek**den** sora baua bu hal gelecegin bilür-idk? didi. [D114]

...amanatum var imarlaram anlara, **andan** sora menüm canum alasin didi.
[D166]

Senden sora men neylem. [D167]

Senden sora bir yigidi [D168]

Bu boy Delü Dumrulu olsun, **menden** sora alp ozanlar soylesn, alnı auk cmerd erenler dilesn didi. [D169]

Şimdi yigidi atar yıkar serer pırtar,yıılsun Oğuz illeri, kırk yigit bir big oğlı-y-ile bir kızd**an** tri ölmek nolur didiler. [D180]

Canavarlar serveri alandur, anu-ile daı oyun gstersn, kıızı **andan** sora virelüm didi. [D183]

Canavarlar serhengi devedür, anu-ile daı oyunun oynasun didi, **andan** sora kıızı virevüz didi. [D185]

Bir Őud**an** tri...[D210]

Ouzu onine **bundan** evvel kimse kqmez-idi. [D214]

Bilmezüz amma gzind**en** gyri yirde et yodur didiler. [D226]

Mere onat gr, bu gelen Begil-ise siz**den** odin men kaaram didi. [D246]

Bir Őud**an** tri... [D251]

... **andan** sora Şart eylesün bizüm ilimze yaılıa gelmeye didi. [D275]

...Çadırın **ilden** odin dikdi, a boz ata binen ol yigit ne yigitdür, kim nesidür, yigit bau-içün digil maa. [D287]

... **andan** sora Qazan-ile imz hayır ola didi. [D295]

E. Ayrılma durum ekini almış bir ad, başka bir ad veya ad soylu kelime ile ayrılma grubu oluşturabilir.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanıklayan **5** rnek bulunmaktadır. Örnekler Şu Şekildedir:

Bir yigid kara ta yumrısınça malı olsa yıar direr taleb eyler, naibind**en** artuın yiye bilmez. [D3]

Yeñiden toğanın öldüreyin. [D49]

Bu yigidi anadan toğma şoyuñ. [D179]

Yeñiden toğanın kıram dir-idüm. [D223]

Yeñiden toğanuñı dirgürmeyeler. [D281]

F. Eklendiği adla daha sonra gelen sıfat arasında karşılaştırma ilişkisi kurar:

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **26** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

...birine dağı vara-y-idüm, umarum**dan** yahşı uyar ola-y-idi dir. [D8 V5]

...benden alçak kişileri ağ otağa kızıl otağa kondurdı... [D12]

...gezdüğü**nden** öldüğüñ yig ola... [D19 V11]

...böyle oğul olma**ğdan** olmamak yigdür, öldürseñe didiler. [D19 V11]

Bunda minnet-ile alma**ğdan** ise anda babam yanında minnetsüz almağ yigdür didi. [D73]

Taırrınuñ bıyuruğı-y-ile Peygamberüñ kavli-y-ile ay**dan** aru günden görklü kız kardaşuñ Banu Çiçeği Bamsı Beyrege dilemege gelmişem didi. [D83]

At dimezem saña qartaş direm qartaşum**dan** yig. [D99]

Başuma iş geldi yoldaş direm yoldaşum**dan** yig didi. [D99]

Menden yigrek Qādir size oğul vere. [D145 V80]

Senden yigrek Qādir bize oğul virmez. [D147]

Anuñ-içün-ki menden delü menden güçlü er var-mıdır ki çıka menüm-ile savaşa dir-idi... [D155]

Yücelerden yücesin. [D161]

Menden 'aziz menden sevgülü anañdur. [D164]

Yücelerden yücesin. [D168]

...bundan yigregi yoğdur ki gözüm görür-iken oğul gel seni ivereyim didi. [D170]

Menden dağı er qopmayasın Yigenegüm dön didi, Yigenek düşünde tayısına soylamış, aydur: [D208]

Yücelerden yücesin [D209 V90]

Yücelerden **den** yücesin yüce Tañrı [D251]

Atam**dan** yigrek kayın ata [D262]

Anam**dan** yigrek kayın ata [D262]

Ölülerüñüzde **andan** yorga yoğdur, hep aña binerem didi. [D275]

Biñ biñ **erden** yağı gördüm-ise öyünüm didüm [D277]

Er **erden** adın yaşurmak ‘ayıb olur [D288]

G. Gramerleşmiş örnekler bulunmaktadır.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **15** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Bu kazalar saña nire**den** geldi. [D27]

Seni yağı nire**den** darımış güzel yurdum [D44]

Ağ ban ivüm ş**undan** kiçmiş gördüñ-mi digil maña. [D47 V59]

Dün yok öteki gün ivüñ **bundan** kiçdi... [D47 V59]

...boyı uzun Burla Hatun ağlayuban ş**undan** kiçdi... [D47 V59]

Yigit gelişüñ **ğandan** [D78]

...gelür **bundan** kiçer, uralum anı... [D101]

Beyrek **bundan** kiçdi, ulu kız karındaşları yanına geldi. [D105]

Çaytabanda kızıl deve **bundan** kiçdi. [D139 V77]

Çorumları **bundan** buzlayup bile kiçdi. [D139 V77]

Çara çoçda kazılık at **bundan** kiçdi. [D139 V77]

Ağayıda ağça koyun **bundan** kiçdi. [D139 V77]

Çayıduban bur**adan** oğul ive varsam. [D146]

Ay şakar çoç menüm nire**den** helāk olaçağum bildüñ, şöyle çalayım seni mağara duvarına kim çuyruğüñ mağarayı yağlasun didi. [D228]

Çayıda dön bur**adan** didi. [D248]

Ğ. Aynı kelimenin art arda ayrılma ve yönelme durumlarına girmiş biçimleriyle, zarf görevinde, eş veya zıt anlamlı ikilemeler kurar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **3** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Aşağ**dan** yukarı bakmaz-mısın? [D187]

... yukar**udan** aşağı kâfiri katı urdı, alımadı. [D209 V90]

Yukar**udan** aşağı kâfir oğlanı katı urdı. [D250]

H. Eklendiği adı, fiile “ile, vasıtası ile” anlamını veren vasıta ilişkisiyle bağlar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **bir** örnek bulunmaktadır.

Hay atamuñ altun kadeh**inden** şarab içen... [D284]

I. Eklendiği adı, fiile veya başka bir ada “...mensup olma, ait olma” ...yerden gelme” anlam ve ilişki ile bağlar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **16** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Resül ‘aleyhi’s-selâm zamanına yakın Bayat boy**ndan** Korkut Ata dirler bir er kopdı. [D2V2]

Şekli Melik**den** adam geldi, Kazan Bigüñ hatunı kankıñuzdur didi. [V61]

Beyrek aydur: İç Oğuz**dan**. [D78]

Meger başı açuk Taıyan Kal‘as**ndan** Ak Sağa Kal‘as**ndan** kâfirüñ câsusı var-idi. [D127]

Üç yüz yigit Oğuz**dan** şehid oldı. [D153]

Oğuz**dan** Kan Turalı dirler bir yigit var imiş, kızuñ dileyü geli yorır didiler. [D178]

Çoban çoluk kalmadı hep yidi. Oğuz**dan** dağı adam yimege başladı. [D218]

Yine Bayındır H**andan** adam geldi tiz gelesin diyü. [D237]

...Düzen oğlı Alp Rüstem, boz atlu Beyrek, Big Begilüñ ivinde içerler-idi, send**en** câsus geldi, altundağı al aygıra Begil meni bindürdi... [D250]

Mere Oğuz**dan** bir bölük atlu geldi, korunuñ kapusın uvatdılar, atlarınıñ eyerin alup geyimlerin çıkardılar, mere ne tırursız didi. [D255]

Oğuz**dan** bir delü yigit geldi, ılıkçıları öldürdi yundları ürkitdi, götürüp koruya koydı. [D263]

Tekür adam şaldı, kim idügin bilüñ didi. Gelenler bildi kim bunlar Oğuz erenler**indedür**. [D273]

aş Oğuz biglerinden Aruz Emen ve alan bigler bunu işitdiler, ayıtdılar ki bağ bağ Şimdiye degin Çazanuñ ivin bile yağma ider-idük, Şimdi niun bile olmayavuz didiler. [D292]

Aruz**dan** adam geldi, selam virdi. [D295]

Nāmerd Aruz ayı**ndan** adam geldi, Beyregi istemiş, ol dağı varmış, hep aş Oğuz bigleri yığnağ olmuş, bilmedük, yime içme arasında muşhaf getürdiler, azana biz ‘āři olduğ and idük. [D298]

İ. Eklendiği adı; konuş-, söz et-, bahsetmek vb. bazı fiillere “hakkında, üzerinde” anlatımıyla bağlar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **bir** örnek bulunmaktadır.

Oğlan bazirganlar huşuş**ından** bir söz söylemedi, kāfirleri kırduğın añmadı. [D74]

J. Eklendiği adı, fiile “takiben, izleyerek” anlam ve ilişkisi ile bağlar.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **6** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

oban dağı Çazanuñ ard**ından** yetdi. [D49 V60]

Bazirganlar ard**ından** bağa çaldılar, vallah yağşı yigit mürüvvetlü yigit didiler. [D73]

Dede orquduñ ard**ından** Delü arçar irdi. [D84]

... ne hünerüm var-ise ard**ından** göstereyim didi. [D182]

Çara baři bunaldı buñlu oldu. Haman döndi al‘aya açdı. Yigenek ard**ından** yetdi. [D211]

Buđanuñ ard**ından** irdi, yay kirişin boynına atdı. [D240]

K. Eklendiği adla birlikte anlamca kaynaşmış ve deyimleşmiş birleşik fiiller oluşturur.

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **6** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

oban böyle diğeç azan āh itdi, ‘aklı baş**ından** gitdi, dünya ‘ālem gözine arangu oldu, aydur: [D48]

Pay Püre Big bunları gördüğünde āh eyledi, başı**ndan** ‘aklı gitdi, destmalın eline aldı, böğürü böğürü ağladı. [D67]

Āh itdiler, ‘akıllan başları**ndan** gitdi. [D91]

Anası oğlanuñ böyle diğeç Kazanuñ ‘aklı başı**ndan** gitdi... [D140]

Anası tuymadın el altı**ndan** buyurdı: [D141]

Oğlan aydur: Ya ‘āşi mel‘un sen putlarıña yalvarur-iseñ men ‘ālemleri yo**ğdan** var iden Allahuma şığındum didi. [D251]

L. Eksiltimli Kullanımlar

Dilin her düzleminde karşılaşılan bir olaydır. Eksiltme; söz, öbek, ek eksiltmesi gibi değişik yapılarda görülen anlam olayıdır. Eksiltme, iki sözden oluşan herhangi bir söz öbeğinin bir ögesinin eksiltilmesiyle elde edilir. Geride kalan söz, söz öbeğinin anlamını üstlenir (bk. Karaağaç, 2012: 609).

Metinde ayrılma ekinin ilgili işlevini tanımlayan **15** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Adı, fiile “**başka**” ifadesiyle bağlayan örnekler:

Bağır gibi üginende yoğurt**dan** ne var. [D105 V42]

Kara şakaç altında gömeç**den** ne var. [D105 V42]

Kendürükde etmek**den** ne var. [D105 V42]

Adı, fiile “**-dan sonra**” ifadesiyle bağlayan örnekler:

Yigitleruñ zarbını görgil **andan** ötgil didi. [D41 V56]

Seni para para toğrayalar- idi ağaç / **Andan** ayıtdı. [D56]

Andan babasınıñ ordusına geldi. [D102 V40]

Andan Beyrek aydur: [D109]

...**andan** getirüp yere urdı, hürd oldı. [D185]

Andan döne bilmez Dülek Evren altı perlü çomağı-y-ile at depüp gelüp... [D209 V90]

Andan Yigenek atın döndürdi leşkere geldi. [D211]

Yigenek babası-y-ile görüşdi. **Andan** kalan bigler görüşdi. [D212]

Meyhanada biç gün yime içme oldı. **Andan** Şirügüven uçından Gökçe Deñize degin il çarpdı. [D255]

Murad vir murad al **andan** git yigidüm didi. [D261]

Aydur: İmdi men varayım, elin ayağın bağlayayım, **andan** siz gelesiz didi. [D266]

Kaçan Kağan ivin yağmalatsa halalınuñ elin alur taşra çıkar-idi, **andan** yağma iderler-idi. [D291 V92-8]

2.6. VASITA (INSTRUMENTAL) HÂLİ

Kelime grubu ve cümlelerde eylemin kendi aracılığı ile gerçekleştiğini göstermek için isim, vasıta çekimine girer. İlgili çekim ek ile yapılır. Bu ek vasıta ana fonksiyonuna dayanarak birliktelik, beraberlik, zaman ve tarz da ifade eder. Bu çekim için ayrıca *birle, birlen, ile, ilen* vb. edatlardan da yararlanılır (bk. Karaağaç, 2009: 73; Ergin, 2013: 237).

Eski Türkçede vasıta hâl çekimi {-(X)n} ekleriyle yapılırdı. Konsonantla biten kelimelerden sonra ekin önüne gelen yardımcı vokal uyuma bağlıydı. Eski Türkçede işlek bir hâl eki olarak kullanılan bu ek zamanla işlekliliğini kaybedip *yazın, kışın, güzün, yayan* vb. örneklerinde görüldüğü gibi kalıplaşmış zarflar oluşturmuştur (bk. Karaağaç, 2009: 73; Korkmaz, 2017: 322).

Eski Anadolu Türkçesinde vasıta hâl çekimi {+(I)n}, {+IA}, {+(I)IA} ve {+yIIA} gibi eklerle yapılırdı (bk. Gülsevin, 2017: 78). Kalıplaşmış zarflar oluşturan {+(I)n} vasıta ekinin bu dönemde uyum dışında kalarak yalnız düz şekliyle kullanıldığı görülür: *dün-i-n, gündüz-i-n* örneklerinde olduğu gibi (bk. Ergin, 2013: 238).

Dede Korkut Kitabı'nda vasıta eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koştur biçimsel görünümünde kullanılmıştır. Bu ek metinde altı ayrı kullanımla **217** kez tanıklanmıştır.

Ekin kullanım alanları şu şekildedir:

A. İsmi Fiile Bağlar

A.1. Fiildeki oluş ve kılışın hangi “vasıtayla” gerçekleştiğini bildirir.

Metinde vasıta ekinin ilgili işlevini tanımlayan **71** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

...hâcet dile, ola kim bir ağzı du‘âlinuñ alķış-y-**ile** Tañrı bize bir batman ‘ayal vire didi. [D14 V8]

Dirse Hân dişi ehlinüñ sözi-y-**ile** ulu toy eyledi, hâcet diledi. [D14 V8]

Bir ağzı du‘âlinuñ alķış-y-**ile** Allah Ta‘âla bir ‘ayal virdi: [D15]

Üç kişi sağ yanından üç kişi şol yanından demür zencir-**ile** buğayı tutmuşlar idi. [D16]

Oğlan yumruğı-y-**ile** buđanuñ alnına kıya tutup çaldı, buğa götin götin gitti. [D16 V9]

Oğlan yine buđanuñ alnına yumruğı-y-**ile** kıtı urdı. [D16 V9]

Biz senüñ ođluñı niçe getürelüm, senüñ ođluñ bizüm sözümüz almaz, bizüm sözümüz-**ile** gelmez... [D20]

Dirse Hân görür-misin oğlanı yazıda yabanda geyigi kıovar senüñ öñüñe getürür, geyige atar-iken ok-**ile** seni urur öldürür, ođluñ seni öldürmedin sen ođluñ öldürü görgil didiler. [D22]

Dilek **ile** bir oğul güç- ile buldum... [D24 V14]

Yiñüm-**ile** alça kıanum silmeyinçe. [D25]

Oğlan anda yıkılduğda boz atlu Hızır oğlana hazır oldu, üç kıatla yarasın eli-y-**ile** şığadı... [D26 V15]

Ķaraçuk Ķoban kâfirüñ üç yüzini şapan taşı-y-**ile** yire bırağdı. [D41 V56]

Ķorquduban şamatası-y-**ile** ürküden. [D45]

Ķazan bir tomar **ile** köpeği urdı, köpek çekildi geldüği yola gitdi. [D47]

Yiñüm-**ile** alnum kıanın ben sileyin. [D49]

Ķoban aydur: Ağam Ķazan bu ağaç ol ağaçdur kim sen kâfiri başarsın, karnuñ açığur, men saña bu ağaç-**ile** yimek pişürürin didi. [D50]

Ķazan oğlı Uruzı habisden çıkaruñ, boğazından urđan-**ile** aşun, iki talusından çengele şaңcuñ... [D52 V62]

Yeter-**ile** tutanda tazıma yazuh. [D56]

Şol tarafda Buğaçuk Melike kıara Göne oğlı Delü Budak kıarşı geldi, altı perlü güz **ile** depesine kıtı tuta urdı... [D64]

Tańrının buyuruđı-y-ile Peygamberün kavli-y-ile aydan aru günden görklü kız kardaşuń Banu Çiçeđi Bamsı Beyrege dilemege gelmişem didi. [D83]

Çalar-iseń elüń kurısun didi. Hađ Ta‘alanuń emri-y-ile Delü Qarçaruń eli yuqaruda aşılu qaldı. [D84]

Tańrının buyuruğı-y-ile Peygamberün kavli-y-ile kız qarındaşumı Beyrege vireyim didi. [D85]

...Delünüń eli Hađ emri-y-ile şapa şađ oldı. [D85]

Eger seni hisardan aşığa urğan-ile şalınduraçağ olur-isem... [D98]

Beyrek aydur: gördüń-mi, kızlar bu qaftan-ile meni tanıdılar, qalın Ođuz bigleri dağı tanırılar didi. [D107]

Beyrek oğ-ile yüzüği urdı paraladı. [D109]

Ağlas-ile yapılanda gök şayvanlu. [D109]

Destmalı gözine siliçek Allah Ta‘alanuń kudreti-y-ile gözi açıldı. [D118]

...boğazları birer qarış kâfir kızları al şarabı altun ayağı-y-ile qalın Oğuz biglerine gezdürürler-idi. [D123 V69]

Bigler Tańrı bize bir kür ođul virmiş, varayın anı anası yanından alayın, kılıc-ile paralayayın, altı bölük ideyin altı yoluń ayırında bırağayın, bir dağı kimse yazı yirde yoldaş koyup qaçmaya didi. [D135]

Dilek-ile bir oğulu güç-ile buldum. [D138]

Külünk-ile yıqdurayım. [D138]

Yiñüm-ile alça qanum silmeyinçe. [D138]

Qarı düşmen tatar oğlı elümüze girmiş-iken ceza-y-ile öldürelüm diyü qapu işiği üzerinde arqurı qomışlar-idi. [D142]

Allah emri-y-ile ol yigit öldi. [D155]

Tańrı buyuruğı-y-ile Peygamber kavli-y-ile / Qızıñı almağa gelmişem. [D179]

Buğa dizin çökdi, buynuzı-y-ile bir mermer taşı yoğurdu peynir kibi ditdi. [D180]

Kime baksa işk-ile oda yaqar. [D181]

Bu dünyayı erenler ‘ağıl-ile bulmışlardır, bunuń öñinden şıçrayayım, ne hünürüm var-ise ardından göstereyim didi. [D182]

- Kime baksa 'işk-**ile** oda yaçar. [D184]
- Kime baksa 'işk-**ile** oda yaçar. [D187]
- Mere men bu devenüñ burnına yapışığağ ol kız sözi-y-**ile** yapışdı dirler, yarın Oğuz iline ęaber vara... [D188]
- Kime baksa 'işk-**ile** oda yaçar. [D189]
- ęamęı-y-**ile** işarat kılup: [D195]
- Demrenlü oğ-**ile** atmağa kıyamadı. [D199]
- ęız bir oğ-**ile** ęan Turalıyı atdı. [D199]
- Tartanda bir oğ-**ile** nemler-idüm. [D200]
- Demrensüz oğ-**ile** yigit seni şınar-idüm. [D200]
- O altmış batman gürz-**ile** ęazılık ęocaya depere tutup ęaldı. [D203]
- Atlas-**ile** yapılanda gök şayvanlu. [D204 V87]
- Kāfir tekür ęarmalayup zarb itdi, süñüsin ęekdi elinden aldı, ol altmış batman gürz **ile** Tundarı depere tutup ęaldı. [D209]
- Andan döne bilmez Dülek Evren altı perlü ęomaęı-y-**ile** at depüp gelüp yuğarudan aşağa kāfiri ęatı urdı, alımadı. [D209 V90]
- Tekür ęarmalayup elinden ęomaęın aldı, anı dağı gürz **ile** urdı. [D209 V90]
- Hişar ęapusına girmiş-iken ęara polat öz kılıcı-y-**ile** eñsesine eyle ęaldı kim başı top kibi yire düşdi. [D211]
- Gördiler olmaz, süd **ile** besleyelüm didiler. [D217]
- Üzerine bir ęaç adam gönderdiler, oğ atdılar, batmadı, kılıç urdılar kesmedi, süñü-y-**ile** řanędılar, ilmedi. [D218]
- Basa tuñ ęarangulu gözleri yaş-**ile** tıldı. [D222]
- Güvencüm-**ile** getürdüęüñ gelinçüęüñ. [D223]
- Depegöz Basa tuñ üzerine ęodı, ęanęer-**ile** ęaldı kesdi. [D228]
- Pes yayımı eline aldı, oğ-**ile** ol kılıç aşılan zenciri urdı. [D230]
- Sen yaluñuz göz-**ile** / Men Oğuzı şındurmiş-idüm. [D231]
- Ağır mancılık taş-**ile** atam dir-idüm. [D233]

Buğra kibi Depegözi dizi üzerine çökerdi, Depegözün kendü kılıcı-y-ile boynını urdı. [D234]

Mere Uşun Koca oğlu bu oturan bigler her biri oturduğu yiri kılıcı-y-ile etmeği-y-ile alupdur, mere sen baş mı kesdüñ kan-mı tökdüñ aç-mı toyurduñ yalınçağ-mı tonatduñ didi. [D254]

Qazanuñ üzerine düşdiler, uyuduğı yirde tutdılar, elin ayağın berk bağladılar, bir ‘arabaya yükletdiler, ‘arabaya möhkem urgan-ile şardılar. [D273]

Qaba ökçem-ile perçin kılan Qazan er-idüm. [D278]

At-ile Qārun iline çapkun yetdüm. [D280]

A.2. Adı fiile “birliktelik, beraberlik” ilişkisiyle bağlar.

Metinde vasıta ekinin ilgili işlevini tanımlayan **97** örnek bulunmaktadır. Bu işlevdeki “ilen”li kullanımların sayısı **7**’dir. Örnekler şu şekildedir:

Bayındır Han kalın Oğuz bigleri-y-ile tamaşaya bakar-idi, teferrüc ider-idi. [D15]

...anası-y-ile şöhet eyledi, atasına kaşd eyledi... [D20]

...saña bu yaradan korhma oğlan ölüm yokdur tağ çiçeği anañ südi-y-ile senüñ yaraña melhemdür didi, gayıb oldı. [D27]

İtüm-ile bir yalağda yundım içen azgun kāfir. [D41]

Su Hağ dizārın görmışdür, ben bu şu-y-ile haberleşeyim didi. [D45]

Eger çoban-ile varaçak olur-istem kalın Oğuz bigleri benim başuma kaçınç kağarlar... [D50]

Bu yaña Şöklı Melik kāfirler-ile şin şadman yiyüp içüp oturur-idi. [D51]

Mere kāfir aman, Tañrınuñ birliğine yokdur güman, koñ meni bu ağac-ile söyleşeyim didi. [D55]

Ol öyle adam degüldür kim saña görine didi, amma men Banı Çiçeğün dadısıyam, gel imdi senüñ-ile ava çıkalum, eger senüñ atuñ menüm atımı kiçer-ise onun atımı dağı kiçersin... [D78 V27]

...hem senüñ ile oğ atalum, meni kiçer-iseñ anı dağı kiçersin... [D78 V27]

...ve hem senüñ-ile güreşelüm, meni başar-isen anı dağı başarsın didi. [D79]

Mere yigit menüm atımı kimse kiçdügi yok, oğımı kimse yarduğı yok imdi gel senüñ-**ile** güreş tatalum didi. [D79]

Meger sultanum, Delü Qarçar dağı ağ ban ivini ağ otağını qara yirüñ üzerine qurduymış-idi, yoldaşları **ile** puta atup oturur-idi. [D83]

Mere ne didüğüm yetürüñ, qara aygırı yarağ-**ile** getürüñ didi. [D84]

Qara aygırı yarağ-**ile** getürdiler, Delü Qarçarı bindürdiler. [D84]

Yarımasun yarçımasun, ol mel'un yidi yüz kâfir-**ile** yıldı. [D90 V33]

Senüñ-**ile** meydanda at çapmaduq-mı [D116 V49]

Böyle diğec kız tanıdı, bildi-kim Beyrekdür, cübbesi-y-**ile** çuhası-y-**ile** Beyregüñ ayağına düşdi. [D116 V49]

Beyrek yigitleri-y-**ile** murad viridi murad aldı. [D121]

...men bu oğlanı alayın ava gideyin, yidi günlük azuğ-**ile** çıkayın, oğ atduğum yirleri kılıç çalup baş kestüğüm yirleri göstereyim... [D126]

Bir kaç gün bigler-**ile** yidi içdi. [D126 V71]

Hay ne oturursın, itüñi avlatmayan, çetüğüñi mavlatmayan alplar başı Qazan oğlançuğı **ile** serhoş olup yaturlar didi. [D127]

Yaqa tutup kâfir-**ile** uğraşayım senüñ-içün. [D130]

Oğluñ-**ile** yilisi qara kazılık atuñ buñun bindüñ. [D136]

Tañrı aldı neyleyeyim, gelübeni qara şiven senüñ-**ile** bile eyleyeyin didi. [D140]

Qazan oğlan avda idüğün andan bileyin kim yorgun atuñ-**ile** gedilmiş cıdañ-**ile** ardına düşesin. [D141]

Qırk ince billü kız oğlanı-y-**ile** qara aygırım tartdurdı, buñun bindi, qara kılıcın kuşandı. [D148]

Anuñ-içün-ki menden delü menden güçlü er var-mıdır ki çıqa menüm-**ile** savaşa dir-idi... [D155]

...imdi mere delü geldüm ki senüñ canuñ alam, virür-misin yoħsa menüm-**ile** cenk ider-misin didi. [D158]

Döndi 'Azrâil'e ya pes sen ne eylemeklü qadasın, sen aradan çıkğıl, men Allah Ta'âla-y-**ile** haberleşeyim didi. [D161]

Delü Dumrul yüz kırk yıl dañı yoldaşı-y-**ile** yaş yaşadı. [D169]

Kırk yigid-**ile** babasına karşı vardı. [D174]

Gök-**ile** pehlü uran anuñ ƙal'ası olur. [D175]

Gök-**ile** pehlü uran anuñ ƙal'aların. [D176]

Oğuzda dört yigit niƙāb-**ile** gezer-idi. [D180]

Bu maħalda demür zencir-**ile** buğayı getürdiler. [D180]

Şimdi yigidi atar yıkar serer pırtar, yıkılusun Oğuz illeri, kırk yigid bir big oğlı-y-**ile** bir kıızdan ötüri ölmek nolur didiler. [D180]

Canavarlar serveri aşılandur, anuñ-**ile** dañı oyun gösterün, kıızı andan soñra virelüm didi. [D183]

Canavarlar serhengi devedür, anuñ-**ile** dañı oyunın oynasun didi, andan soñra kıızı virevüz didi. [D185]

Serhoş yigit hem iki canavar-**ile** şavaşmış-idi, tayındı düşdi. [D186]

Ƙanadı-y-**ile** şaƙsağana kendüzin şaƙıdur-mı [D188]

Menüm muħiblerüm çokdur, nāğāh ılğar-**ile** gelmesün, tutuban yigidüm öldürmesünler... [D191]

Ala yorgan içinde senüñ-**ile** tolaşmadum. [D198]

... Mere ƙavat oğlı ƙavat men aşığa ƙulpa yapışuram, sen yukaru ƙulpa yapışursın mere ƙavat oğlı oñuñ-**ile**-mi ƙılıcuñ-**ile**-mi gel berü söyleşelüm didi. [D198]

Oğlı-y-**ile** gelini-y-**ile** Ƙañlı Ƙoca Oğuzda girdi. [D200]

Yarar ƙocaların yanına cem' eyledi, yadığı yarağı-y-**ile** yola girdi. [D202]

Günlerde bir gün Yigenek oturup bigler **ile** şöħbet ider-iken... [D204]

...Ƙara Göne oğlı Budağ-**ile** uz düşmedi. [D204]

...Ƙıyan Selçük oğlı Delü Tundar senüñ-**ile** bile varsun didi. [D205]

Ƙoşa burcdan ƙayın oƙı eglenmeyen Yağrınçı oğlı İlalmış senüñ-**ile** bile varsun didi. [D205]

Yidi ƙişi-y-**ile** ƙurılur-idi menüm yayum. [D207 V89]

Adı bellü bigler-**ile** sen yortmaduñ. [D208]

Cümle bigler-**ile** yoldaş olup gitdiler. [D208]
Yigenek babası-y-**ile** görüşti. [D212]
Oğlanum sen insansın, hayvan-**ile** muşāhib olmağıl, gel yahşı at bin, yahşı yigitler-**ile** eş yort didi. [D214]
Meger ol-dem Bayındır Hān bigler-**ile** seyrana binmişler-idi. [D216]
Hanum munı maña virüñ, oğlum Basat **ile** besleyeyin dedi. [D217]
Beslediler, böyüdi, gezer oldı, oğlançuklar-**ile** oynar oldı. [D217]
Vardılar Dede Korkutı çağırdılar, anuñ-**ile** tanışdılar, gelüñ kesim keselüm didiler. [D218]
Aruz sevindi, kalın Oğuz bigleri **ile** Basata karşı geldi. [D224]
Bigler kardaş uğrına Depegöz-**ile** buluşuram, ne buyurursız didi. [D224]
Kaldurıcağ buynuz deri-y-**ile** elinde kaldı. [D228]
Şöyle çalayım ki künbed-**ile** tartağan olasın didi. [D229]
Üç gün dahı Begili av şikâr eti-y-**ile** konuklayalum bigler didi. [D237]
Ala gözlü bigler-**ile** yidüñ içdüñ. [D239]
Kavumlu kavımı-y-**ile** keñeşdi-mi. [D239]
Ağça yüzlü görklüñ-**ile** söyleşmezsin. [D239]
Ala gözlü bigler-**ile** yidüm içdüm. [D240]
Kavumlu kavımı-y-**ile** görklü gördüm. [D240]
Oğlanı tonatdılar. Atası-y-**ile** anası-y-**ile** geldi... [D246]
Gürz-**ile** döğışdiler, kara polad öz kılıç-**ile** tartışdılar... [D250]
Kargu talı süñüler **ile** kırışdılar, meydanda buğa kibi süşişdiler... [D250]
Uşun Koca oğul diyü ağça yüzlü anası-y-**ile** ağlaşdılar, buzlaşdılar. [D256]
Atdan indi, oğlanları-y-**ile** kuça kuça görüşti. [D271]
Ol kal'aya altı baş er-**ile** men Kazan vardum. [D279]
Cemi' biglere haber oldı, Uruz, babasına gider, yarağ-**ile** gelüñ didiler. [D283]
Tekür biglerin cem' eyledi, bunlar-**ile** ne müdara kılalum didi. [D284]
Aruz dahı altun günlüğün dikmiş-idi, oğlanları-y-**ile** oturmuş-idi. [D292 V93]

Bigler, Beyrek bizden kız almışdur güyegümüzdür, amma kazanuñ inağıdır, gelsün bizi **Qazan-ile** barışdursun diyelüm, getürelüm... [D295]

...andan soñra **Qazan-ile** işümüz hayır ola didi. [D295]

Beyrek odasında yigitleri-**ile** yiyüp içer-idi. [D295]

Qırk yigit-ile Aruzuñ ivine geldi. [D296 V96]

“Birliktelik, beraberlik” ifade eden ilen’li kullanımlar şu şekildedir:

Han **Qazanuñ** oğlı Uruz Big üç yüz yigit-**ilen** eli bağılu boynı bağılu gitdi. [D38]

Qazan Big burada yurd-**ilen** haberleşmiş, görelüm hanum ne haberleşmiş. [D44]

Qurt yüzi mübârekdür, **qurd-ilen** bir haberleşeyim didi. [D45]

Qazan kara köpek-**ilem** haberleşdi, görelüm hanum ne haberleşdi. [D46]

Bağdı gördi **Oğuzuñ** uçında bir ala sayvan dikilmiş, bir imirze hub yigit **qırk yigit-ilen**, sağında ve şolında, otururlar. [D71]

Qırk yigid **ilen** yiyüp içüp otururlar-idi. [D90 V33]

Deli Dumrul **qırk yigid** **ilen** yiyüp içüp oturur-iken nagāhandan ‘Azrāil çıka geldi. [D157]

A.2.1. Metinde “**bile**” edatının “-la birlikte, -la beraber” şeklinde kullanıldığı bir örnek bulunmaktadır.

Qoşa burcdan **qayın** oğı eglenmeyen **Yağrınçı** oğı **İlalmış** senüñ-**ile bile** varsun didi. [D205]

A.3. Adı fiile veya bir diğeri cümle ögesine “zaman” bildirme ilişkisiyle bağlar.

Metinde vasıta ekinin ilgili işlevini tanımlayan **7** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Dün-ile karvan köçdügin turgay bilür. [D5 V4]

Çakmakluça çobanları **dün-ile** yügürden. [D45]

Alar **tañ-ile** yirümden turduğum senüñ-içün. [D145 V80]

Qādir **qor-ise** **dün-ile** yortam. [D176]

Tañ-ile **qızıñı** maña viresin didi. [D183]

Ala **tañ-ile** yirüñden turı geldüñ. [D194]

Alar tañ-ile yirinden tıran yigit ne yiğitsin. [D287]

A.4. +1A eki, çeşitli anlam ve işlev nicelikleri taşıyan tarz zarfları oluşturur.

Metinde vasıta ekinin ilgili işlevini tanımlayan **25** örnek bulunmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

...güç-ile buldum. [D24 V14]

Şağlık-ile şağınçın devletün Hâk artursun. [D35V20]

Karaca Çoban zarb eyledi, kaba ağacı yeri-y-ile yurdı-y-ile kopardı, arkasına aldı Kazanuñ ardına düşdi. [D50]

...gelüben Kazanuñ kızın erlik-ile alan, Oğuzuñ aq şakallu kocaları görende ol yigidi tahsinleyen... [D60]

Bazirganlar yatur-iken gafil-ile biş-yüz kâfir koyıldılar, çapdılar, yağmaladılar. [D70]

Bunda minnet-ile almağdan ise anda babam yanında minnetsüz almağ yigdür didi. [D73]

Eyle olsa hanum, Beyregün kanı kaynadı edeb-ile yap yap girü döndi. [D77]

Delü Karçar kılıcın eline aldı, yukarusından öyke ile hamle kıldı. [D84]

Köñül ile sevdüğüm. [D92 V34]

Köñül ile sevdüğüm. [D95 V36]

...babaña anaña şağlık-ile varaçak olur-iseñ beni bunda gelüp halallığa alur-mısın didi. [D98]

Kılıcuma toğranayın oğuma sançılayın, yir gibi kertileyin toprak gibi şavırlayın, şağlıg-ile varaçak olur-istem Oğuz, gelüp seni halallığa almaz-istem didi. [D98 V38]

...güç-ile buldum. [D138]

Böylelik-ile otuz iki kâfir biginün oğlunuñ başı burc bedeninde kesilüp... [D173]

Ġafil-ile görklü başuñ kesilmedin [D192]

Ġafil-ile görklü başın kestürdüñ-mi [D194]

...göz uçı-y-ile ol ere bağdum... [D207]

Oğuz yine eyyâm-ile gelüp yurdına kondı. [D213]

Zaman-**ile** Oğuz yine yaylaya köçdi. [D215]

Bu vech-**ile** sen adam kıomaz dükedürsin didi... [D215]

Erlik **ile** kıardaşuñ kıanın alduñ, kıalın Oğuz biglerini yükden kıurtarduñ, kıadır Allah yüzün ağ itsün Basat didi. [D234]

Var kıuvveti-y-**ile** atınuñ yilisine düşdi. [D241]

İttifaq-**ile** tanışuq kııldılar. [D283]

Mere kıavat muhannetlik-**ile** er öldürmek niçe olur men saña göstereyim didi. [D302]

A.5. -mAk ad-fiilinden sonra gelen +lA eki de “-mak suretiyle” anlamında bir tarz zarfi oluşturur.

Metinde vasıta ekinin ilgili işlevini tanımlayan **6** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Yad oğulu şaklamağ-**ile** oğul olmaz, büyüyende şalur gider, gördüm dimez. [D3]

Şayıлмаğ-**ile** Oğuz bigleri tükense olmaz, hep yetdiler. [D63]

Öginmek-**ile** ‘avrat er olmaz. [D198]

Şayıлмаğ-**ile** Oğuz erenleri dükense olmaz, Bayındır Hıan yigirmi dört bahadır sancak bigini Yigenege yoldaşlığa bile kıoşdı. [D206 V88]

Uzun Bıñar dimek-**ile** meşhur bir bıñar var-idi. [D214]

Bir yigit aramızdan eksildi, senüñ yoluñda baş virdi, dirim kıanın alsun dimiş, ağlamağ-**ile** nesne mi olur, tırı gel yukarı didiler. [D301]

B. {+n}: Kalıplaşmış ya da kalıplaşma yolunda **zaman zarfları** yapar.

Metinde vasıta ekinin ilgili işlevini tanımlayan **11** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Bir yazın bir güzün... [D15]

Meger sultıanum, gine yazın buğayı saraydan kııkardılar. [D15]

Arkı Bili Ala Tağdan dünin aşduñ. [D239]

Akındılı görklü şudan dünin kııçdüñ. [D239]

Ağ alınlı Bayındır Hıanuñ divanına dünin varduñ. [D239]

Arkı Bili Ala Tağdan dünin aşdum. [D239]

Akındılı görklü şuyı delüp dünin kiçdüm. [D239]

Arşuru yatan Ala Tağı dünin aşgıl. [D244]

Ağ alınlı Bayındır Hanuñ divanına dünin vargıl. [D244]

Arşu Bili Ala Tağdan dünin aşan [D267]

2.7. EŞİTLİK (EKVATİF) HÂLİ

Kelime grupları ve cümlelerde eylemin gerçekleşme şeklinin ne şekilde olduğunu ifade etmek için isim eşitlik çekimine girer. Bu çekim ek ve edatlarla yapılır. Eşitlik ekleri denklik, gibilik, benzerlik, görelilik, kadarlık vb. gibi durumları ifade eder (bk. Karaağaç, 2009: 74; Ergin, 2013: 239).

Asıl eşitlik eki olan {+CA} Eski Türkçede ç’li olarak yalnız {+çA} biçiminde kullanılır. Batı Türkçesinde de başlangıçta ç’li olup (*niçe, deveçe, ağça* vb. gibi) Eski Anadolu Türkçesinden sonra c’li şekilleri de ortaya çıkar. {+çA} eşitlik eki Eski Anadolu Türkçesinde işlekliliğini korur ve *depeçe, deveçe* misallerinde görüldüğü gibi daha çok isimlerden sonra kullanılır (bk. Ergin, 2013: 239).

İkinci eşitlik eki {+CAk} biçimindedir. Türkçede eskiden beri varlığını sürdüren bu ek aslında küçültme ekidir. Ancak sonradan eşitlik hâli biçiminde de kullanılır. Özellikle Eski Anadolu Türkçesinde *yalınçak, yakınçak* vb. örnekler ekin eşitlik eki olarak kullanıldığını gösterir. Üçüncü eşitlik eki ise {+IAyIn} biçimindedir. Eski Anadolu Türkçesinde işlek bir ek olarak kullanılır. Ancak metinde bu ekle eşitlik ifade eden az sayıda örnek bulunur (bk. Ergin, 2013: 240).

Dede Korkut Kitabı’nda eşitlik eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde altı ayrı işlevle **217** kez tanıklanmıştır.

Ekin işlev ve kullanımları şu şekildedir:

A. Vasıfta Eşitlik: Burada nitelik açısından bir eşitlik, benzeri olma ilişkisi kurarak “**gibi**” edatına koşut bir işlev görür.

Metinde eşitlik ekinin ilgili işlevi tanımlayan **81** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Alça kanuñ yir yüzine dökeyin-mi [D13]

Oğ tokındı, alça kanı şorladı... [D23]

Şaru yılan soğmadın ağça tenüm kalkup şişer. [D24]
Yiñüm-ile alça kanum silmeyinçe [D25]
Bağsa görse oğlançuğı alça kana bulaşmış yatur. [D27]
...ağ tozluça katı yayını eline aldı... [D31]
Kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesüñ... [D35]
Ağça koyun gördüğünde kıyruk çarpup kamçılayan [D46]
Ağ tozluça katı yayuñ virgil maña [D49]
Ağça koyunlar olan yirde [D54]
...kolu budı ħarança, uzun baldırları ince, Kıazan Bigüñ tayısı at ağızlu Aruz
Koca çapar yetdi. [D62]
...kağşaduban alça kanın yir yüzine dökdi. [D64]
...kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün... [D66]
Ağayıda ağça koyunu şorar olsam şölen kimüñ. [D103]
Ağayıda ağça koyunu şorar olsañ. [D104]
Kölgelüçe kaba ağacum kesilüpdür [D104]
Delim ağça karlar yağmış dize yetmiş. [D114]
Ağayıda ağça koyunum saña şölen olsun. [D118]
...kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün... [D122]
Kıaranguluça gözlerüm aydını oğul [D137]
Şaru yılan soğmadın ağça tenüm kalkar şişer. [D137]
Kıurımışça göksümde südüm oynar. [D137]
Yiñüm-ile alça kanum silmeyinçe [D138]
Çenberüme alça kanum dökeyin-mi. [D139]
Ağayıda ağça koyun bundan kiçdi. [D139 V77]
Leş arasında oğlançuğı leşin bulmadı, altunluça kamçısın buldı. [D141]
Alça kanın yir yüzine döküñ. [D143]
Ağa yılda ağça koyun esen olsa kıuzı virür. [D145 V80]
Ağça yüzlü anañ karşı gelüp oğul dise. [D146]

Kölgelüçe kaba ağacum kesen Kazan [D149 V82]

Kazan kendü düpe depdi, Tekür ile Şekli Melike havala oldı, böğürdübeni atdan yire şaldı, alça kanın yir üzerine dökdi. [D152]

Ağça Kala Sürmelüye gelüp Kazan kırk otak dikdürdi. [D153]

...kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün... [D154 V85]

Mere şakalçuğı ağça koca. [D157]

Ağça menüm göksümi başup konda. [D162]

Ağayıda ağça koyunum gerek-ise [D163]

Ağça menüm göksümi başup konda. [D164]

Ağça burclu hişarlarda tutıla-y-idüñ oğul [D165]

Ağça menüm göksümi başup konda [D166]

Ağayıda ağça koyunum saña şölen olsun [D167]

...kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün... [D170]

Ak çadır dikdiler, ala kalı döşediler, ağça koyun kırdılar, yidi yıllık al şarab içürdiler. [D178]

Mere alça kopuzum ele aluñ meni ögüñ... [D183]

Ağça sazlar içinde şaru gönler görüben taylar başan [D184]

Ağça tozlu katı yaydan dürsinmeyen [D184]

...ağça yüzlü men gelini tutup atam anam ivine iletmesünler didi. [D191]

Alça kanuñ yir yüzine dökilmedin [D192]

Alça kanuñ yir yüzine tökeyin-mi [D196]

Ağayıda ağça koyun [D196]

Altunluça günlügin diküp Kan Turalı gerdegine girüp muradına maşşudına irişdi. [D200]

...kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün... [D213]

Ağça yüzlü anamı şızlatduñ ola kardaş. [D223]

Men Kazanča olmayasın Basat. [D224]

Ağça yüzlü yingemi tul eylemişsin. [D232]

Alça kanuñ yir yüzine tökmeyinçe. [D232]

Ağça yüzlü görklün-ile söyleşmezsın. [D239]

...alça kanın yir yüzine döküñ, ilin günin çapuñ, kızın gelinin yesir idüñ didi.

[D243]

Karanguluça gözlerüm aydını oğul [D243]

Ağça yüzlü kızını gelinini yesir eyleñ dimiş. [D244]

Karanguluça gözleri çöñge oğlan [D247]

Alça kanın yir yüzine töküñ didi. [D248]

Ağça tozlu katı yayum zârı zârı iñler [D248]

Ağça tozlu katı yaylar tartışa-y-ıduğ [D249]

Ağça yüzlü oğlına ağça koyun şölen virdi [D252]

...kölgelüçe kaba ağacuñ kesilmesün... [D253]

Uşun Koca oğul oğul diyü ağça yüzlü anası-y-ile ağlaşdılar, buzlaşdılar.

[D256]

Alça kanuñ yir yüzine töke-y-idüm. [D259]

Ağça yüzlü gelinüñ döndürimez. [D262]

Bençileyin karusından ağ ellerin bağladuban. [D267]

Günlüğü altunluça odasına geldiler. [D271]

Ağ meydanda yumrı başı topça kesdüm. [D277]

Ağça Kala Sürmelüde at oynatdum. [D280]

Ağça yuñlu tümen koyunuñ gezdürmeye. [D280]

Alça kanuñ yir yüzine döke-y-idüm didi. [D282]

Alça kanı şorladı koyunına indi. [D289]

Ağça yüzlü anasına muştucu şaldı. [D290]

Ağça koyunlarum mañrışmadın. [D299]

Ağça yüzlü kızum gelinüm eñşişmedin. [D299]

Ağça yüzlü görklümü Aruz oğlı Basat gelüp almadın. [D299]

Ağça yüzlü görklümü oğlına alı vırsün. [D299]

B. Miktar ve büyüklükte eşitlik: Nicelik yönden karşılaştırmaya dayanan bir eşitlik ilişkisi kurarak “kadar” edatına koşut bir işlev görür.

Metinde eşitlik ekinin ilgili işlevini **19** tanıklayan örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Bir yigidüñ kara tağ yumrısın**ça** malı olsa yığar direr taleb eyler, naşibinden artuğın yiye bilmez. [D3]

Yañal ala iv yanında dikilse gerdek görklü, uzun**ça** tenefi görklü. [D7]

Ala başlu kiçim**çe** gelmez maña. [D41]

Başumdağı borküm**çe** gelmez maña. [D41 V56]

Ƙızılçuk degenegüm**çe** gelmez maña. [D41 V56]

Egri başlu çevgenüm**çe** gelmez maña. [D41 V56]

Ala kollu şapanum**ça** gelmez maña. [D41 V56]

Mere bu oğlana ad koyasın**ça** var-mıdur didi. [D75]

Boy delü boğma çıkaraçak olan**ça** ‘aybumuzı kaçdı... [D114]

Deve**çe** böyümişsin köşek**çe** ‘aqluñ yok [D125]

Depe**çe** böyümişsin tarı**ça** beynüñ yok. [D125]

Urdu**çça** böyüdi. [D216]

Depdük**çe** böyüdi. [D216]

Bir kaç yigit dağı indiler depdiler. Depdüklerin**çe** böyüdi. [D216]

Bir şordı olan**ça** südin aldı, iki şordı kanın aldı, üç şordı canın aldı. [D217]

Ya Cebra’il var şol kuluma kırk er**çe** kuvvet virdüm didi. [D252]

Varayın, Ƙazanı göreyin ne hallu kişidür bun**ça** adamlara zarb urur-imiş didi. [D274]

C. Göreceli (İzafi) Eşitlik: Eklendiği adla fiile arasında göreceli bir uygunluk kurarak “**göre**” edatına koşut bir işlev görür.

Metinde eşitlik ekinin ilgili işlevini tanımlayan **bir** örnek bulunmaktadır.

Hecetin**leyin** düz okınsa yâsin görklü. [D6]

Ç. +I boyunca, +dAn anlamıyla kullanılır.

Metinde eşitlik ekinin ilgili işlevini tanımlayan **28** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Dedem Korkut gelsün bu oğlana ad kosun, bilesinçe alup babasına varsun...
[D17]

...bidevi atını tutdurdı buşun bindi, kırk yigidin boyına aldı, babasınıñ ardınça yortup gitdi. [D31]

...kırk yigit-ilen oğluñ Uruz başı açuğ yalın ayak kâfirlerüñ yanınça tutsağ gitdi... [D47 V59]

Bunuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D60]

Bunuñ ardınça görelüm hanum kimler yetdi: [D60]

Bunuñ ardınça görelüm hanum kimler yetdi: [D60]

Bunuñ ardınça görelüm hanum kimler yetdi: [D61]

Bunuñ ardınça hanum görelüm kimler yetdi: [D61]

Bunuñ ardınça görelüm hanum kimler yetdi: [D61 V66]

Bunuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D62]

Bunuñ ardınça görelüm kimler yetdi: [D62]

Otu toğuz yigit oşınıñ ardınça gitdi. [D121]

Kâfir öñinçe yoritduñ-mı [D136]

Toğsan tümen genç oğuz arduñça gelsün, oğlan tutsağdur bigler bilsün didi.
[D141]

Kâfir yanınça yayak yorır diyeyin-mi. [D146]

Anuñ ardınça görelüm hanum kimler yetdi. [D150]

Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi. [D150 V83]

Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi. [D150 V83]

Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi. [D151]

Anuñ ardınça görelüm kimler yetdi. [D151]

Anuñ ardınça biñ kavum başları Düger yetdi. [D151]

Anuñ ardınça biñ Bügdüz başları Emen yetdi. [D151]

Anuñ ardınça toğuz koca başları Aruz yetdi. [D151]

Oğuzuñ öñinçe bundan evvel kimse köçmez-idi. [D214]

azan gördi-kim leker nince bir a boz atlu, a ‘aleml eni bek demür tonlu Ouzun nince geldi, adırım dikdürdi, alay baladı trdi. [D286]

Anun ardınca ara Gne geldi, alay baladı trdi. [D286]

Mere yigit, nince bu erinun bir a sancaklu alay ıkdı... [D286]

D. +A ekinin zarflatırma fonksiyonu vardır. “**ad+ ekilde / anında** anlamı söz konusudur. Metinde eitlik ekinin ilgili ilevini tanıklayan **19** rnek bulunmaktadır.

akmaklua obanları dn-ile ygrden [D46]

Destursuza Bayındır anun yasın basan... [D60]

...afille ara baın alup kesdi... [D64]

‘Ayblua an kıızı ere varmak ‘ayıb olur didi. [D115]

afille görklü baın kesn [D143]

afille gzel baun kesdresin [D143]

Varuban destursuza Bayındır anun yasın basan... [D150 V83]

afille görklü baun keser [D187]

afille balar kesen [D196]

Destursuza menüm yaıma giren yigit ne yigitsin [D196]

Destursuza yaıya girmek bizüm ilde ‘ayıb olur [D196]

afille senün baun men keseyin-mi [D196]

... afille ara baum gözüm uyuda iken d gördi... [D206 V88]

... afille görklü baın kesn... [D243]

afille balar keseyim senün-in [D245]

afille görklü baın kesn [D248]

afille görklü baun kese-y-idüm [D259]

Mere abah ahinleri al, alvete ava binelüm didi. [D272]

afille görklü baun kese-y-idüm [D282]

E. “*nie*” “*yalınak*” “*yaluuza*” gibi kalıplaarak szlksellemi sözler yapar. Bu sözler cümle ierisinde farklı görevler yüklenebilir.

Metinde eşitlik ekinin ilgili kullanımını tanımlayan **69** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Ve dahı **niçe** buna beñzer söz söyledi. [D2V2]

Ƙolça Ƙopuz götürüp ilden ile bigden bige ozan gezer. [D5]

Birisi **niçe** söyler-iseñ bayağıdır. [D7]

Geldük ol-kim **niçe** söyler- iseñ bayağıdır: [D9]

Biñ yirde ipek **halçası** döşenmiş-idi. [D10]

...**yalınçağ** görseñ tonatğıl... [D14 V8]

Hatunı hāmile oldı, bir **niçe** müddetten soñra bir oğlan toğurdı. [D15]

Biz senüñ oğluñı **niçe** getürelüm, senüñ oğluñ bizüm sözümüz almaz... [D20]

Yaluñuzça oğul görünmez bağrum yanar. [D24]

Aç görsem toyurdum, **yalınçağ** görsem tonatdum. [D24]

Ƙırğ yoldaşum aman, Tañrınıñ birliğine yoğdur güman, menüm elümi şişüñ, **Ƙolça Ƙopuzum** elüme virüñ... [D31]

Elini şişdiler, **Ƙolça Ƙopuzın** eline virdiler. [D32]

...sası dinlü din düşmeni **alaca** atlu kafir bindi... [D38]

Altuñdağı **alaca** atuñ ne ögersin [D41]

...**niçe** kim bu düşi gördüm, şundan berü ‘aqlum uşşum dire bilmen... [D43 V57]

Görelüm hanum **niçe** haberleşdi. [D45]

Ap **alaca** Ƙalkanuñı virgil maña [D48]

Bigler bilür-misiz Ƙazana **niçe** hayf eylemek gerek... [D51 V61]

Ƙazanuñ namusını sındurayın-mı, **niçideyin** oğul hey didi. [D53]

Parasaruñ Bayburd Hisarından parlayup uçan, ap **alaca** gerdegine Ƙarşu gelen... [D61]

Biñ yirde ipek **halçası** döşenmiş-idi. [D67]

Han Ƙazan **niçe** ağlamayayın, **niçe** buzlamayayın, oğulda ortacum yoğ... [D68]

Babası sevindi, çetir otağ ala sayvan dikdürdi, ipek **halıçalar** saldı, kiçdi oturdu. [D73]

Oğul Qalın Oğuz biglerini odamuza oñıyalum, **niçe** maşlaħat görürler-ise aña göre iş idelüm didi. [D81]

Ya pes **niçe** kırtıldıñ Delü Qarçaruñ elinden didi. [D86]

Aldı Delü Qarçarı bir pürelü yire getürdi, Delü Qarçarı **yalınçaq** eyledi ağıla koydu. [D88]

Ayıtdılar: **Niçe** saħt olmayalum, sen kızıl kaftan geyersin biz ağ kaftan geyerüz didiler. [D89]

Beyrek ap **alaca** gerdegi içinde yiyüp içüp bî-ħaber oturur-idi. [D90 V33]

Babasına anasına ħaber oldı, ap **alaca** ordusına şiven girdi, ağ çıkardılar kara geydiler. [D94]

Ap **alaca** gerdegüñe gele görgil [D97]

Niçe saħt olmayayım? [D98]

Beyrek daħı bunu ögmiş, görelüm ħanum **niçe** ögmiş: [D99]

Otuz toköz yoldaşın ışmarladı, görelüm ħanum **niçe** ışmarladı: [D100]

Biñ yirde ipek **halıçası** döşenmiş-idi. [D122]

Yaluñuzca oğul görünmez bağrum yanar. [D137 V76]

Aç görsem toçurdum **yalınçaq** görsem tonatdum. [D138]

Yaluñuzca oğlum Uruza kıyan Qazan. [D149 V82]

Parasaruñ Bayburd Hisarından parlayup uçan, ap **alaca** gerdegine karşı gelen... [D151]

Kimse bilmez **niçesin**. [D161]

Niçe cahiller seni gökde arar yirde ister. [D161]

Men **niçe** can bulayım, meğer bir koca babam bir karı anam var... [D162]

Ādemiler evreni yoldaşına kıyamadı, Allah Ta'ālaya burada yalvarmış, görelüm **niçe** yalvarmış: [D168]

Kimse bilmez **niçesin**. [D168]

Yalınçaq görsem tonadayım senüñ için. [D169]

Baba çün meni ivereyim dirsın, maña lāyık kız **niçe** olur? [D171]

Ya **niçe** varur baba didi. [D172]

Hey kırk işüm kırk yoldaşum niye ağlarsız, **kolça kopuzum** getirüñ ögüñ meni didi. [D181]

Burada kırk yigit Kan Turalıyı ögmişler, görelüm hanum **niçe** ögmişler: [D181]

Buğadan kurtıldı, aşılandan **niçe** kurtıla didiler, ağlaşdılar. [D183]

...mere **kolça kopuzum** çaluñ ögüñ meni... [D188]

Haber şordılar, görelüm **niçe** şordılar: [D194]

Biñ yirde ipek **halçası** döşenmiş-idi. [D202]

Kimse bilmez **niçesin**. [D209 V90]

Qazan Big burada şoylamış, görelüm hanum **niçe** şoylamış. [D224]

Mere Depegöz **niçesin** didi. [D230]

Biñ yirde ipek **halçası** döşenmiş-idi. [D235]

Aydur: **Niçe** saht olmayam, her yıl altun aqça gelür-idi... [D235]

Alaca atlu Şöklı Meli katı pusmış [D244]

Kan **alaca** ordusını çapuñ dimiş [D244]

Kāfir gelüp oğlana şoylamış, görelüm **niçe** şoylamış: [D249]

Allah Ta'ālaya yalvarup şoylamış, görelüm **niçe** şoylamış: [D251]

Kimse bilmez **niçesin** görklü Tañrı [D251]

...mere sen baş mı kesdüñ kan-mı tökdüñ, aç-mı toyurduñ **yalıncaq**-mı tonatduñ didi. [D254]

Ya **niçe** eylemek gerek, varuñ ol tutsaq yigidi çıkaruñ getirüñ, depegen köpini süsegen yırtar, at virüñ toñ virüñ didi. [D265]

Ulu qardaşı Egrek burada şoylamış, görelüm hanum **niçe** şoylamış: [D269]

Qaz **alaca** yunduñı turğurmaya [D280]

Beyrek mere kāfir **niçe** bir onı bunı şorarsın maña didi, Qazanuñ üzerine at şaldı. [D287]

Mere avat muannetlik-ile er ldürmek **nie** olur men saa gstereyim didi.

[D302]

2.8. YÖN GÖSTERME (DİREKTİF) HÂLİ

Kelime grubu ve cümlelerde eylemin gerçekleştiği yönü ifade etmek için ilgili isim yön gösterme çekimine girer. Bu çekim yön ekleriyle yapılır. Ancak Eski Türkçe döneminden sonra yön eki işlevliğini kaybeder ve bu durum çekim edatlarıyla karşılanır (bk. Karaağaç, 2009: 76).

Yön gösterme ekleri {+rA, +ArI} olmak üzere iki şekildedir. Eski Türkçede {+rA} eki daha fazla görülür. Eski Anadolu Türkçesinde ise metinde de örnekleri bulunan *taşra*, *içre*, *depere* vb. gibi kullanımların bu ekle gerçekleştiği görülür. {+ArI} eki ise Eski Türkçede {+GARU} biçimindedir. Batı Türkçesine geçerken ğ ve g'ler düşer ve ek {+ArU} biçimine gelir. Eski Anadolu Türkçesinde bu ek yuvarlak vokalli olarak metnimizde *yukaru*, *içerü*, *ilerü* vb. örneklerde de görüldüğü gibi her zaman {+ArU} biçiminde kullanılır. Fakat tüm bu yön ekleri sonradan çekim ekliğinden tamamen uzaklaşır ve sayılı kelimelerin bünyesinde klişeleşerek kalıplaşır (bk. Ergin, 2013: 242).

Dede Korkut Kitabında yön eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu hâl, metinde fiilin cereyan ettiği yönü gösterme ana fonksiyonuyla **36** kez tanıklanmıştır. Bu tanıklanan örnekler kuruluşlarına göre iki ayrı başlık altında ele alınmıştır.

A. Yön ekleriyle yapılan yön çekimi **33** kez tanıklanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

Neyleyeyim, bu yıkılacak ivde un yok, elek yok, deve degirmeninden gelmedi dir; ne gelür-ise benüm sağırma gelsün diyü elin götine urur, yönin añaru sağrısın erine döndürür; biñ söyler-isen birisini kıymaz, erüñ sözini kulağına kıymaz. [D9]

Qışırça Yinge dirler bir hatun var-idi, ilerü vardı pay diledi: [D77]

Qız aydur: Çün böyle oldu, haman imdi ilerü turmak gerek big oğlu didi. [D80]

Delü Qarçar kılıcın eline aldı, yukarusından öyke ile hamle kıldı. [D84]

Delü Big diledi ki Dedeyi depere çala. [D84]

Haq Ta'alanuñ emri-y-ile Delü Qarçaruñ eli yukaruda aşılı kıldı. [D84]

Hay Dede Sulğan, Tañrı bunuñ semüzin de alsun aruğın-da alsun, haman beni kapudan tışarı eyle, meded didi. [D88]

At başını yukaru tıtdı, bir kulağın kıldırdı Beyrege karşı geldi. [D99]

İlerü geldi, diz çökdi, babasına çağırıp şoylar, görelüm hanum ne şoylar:
[D123]

Cemi´ yanında olan kızlar al geymişler-idi, kendü şaru geymiş-idi, yu**karu**dan
tamaşa ider-idi. [D178]

Aşağadan yu**karu** bakmaz-mısın. [D187]

Mere kavat oğlu kavat men aşağı kılpa yapışuram, sen yu**karu** kılpa
yapışursın... [D198]

İlerü gelüp Selcen Hatunı kuçaklayup barışmışlar şorişmişlar. [D199]

Pes ol tekür kal´adan taş**ra** çıkdi, meydana girdi er diledi. [D203]

Ol altmış batman gürz-ile Kazılık Kocaya depere tutup çaldı. [D203]

...ağ şakallu Dede Korkutdan öğüt aldum, ala yatan kara tağları aşdum, ilerü
yatan Kara Deñize girdüm... [D206 V88]

...ilerü yatan deñizi deldüm kiçdüm... [D207]

Kâfir tekür karmalayup zarb itdi, süñüsin çekdi elinden aldı, ol altmış batman
gürz-ile Tundarı depere tutup çaldı. [D209]

Andan döne bilmez Dülek Evren altı perlü çomağı-y-ile at depüp gelüp
yu**karu**dan aşağı kâfiri katı urdı, alımadı. [D209 V90]

Çoban irgece kaçıdı ilerü vardı. [D215]

Çoban ilerü vardı. [D215]

Geldi iç**erü** Basata girdi selam viridi, ağladı, aydur: [D221]

Birinden taş**ra** geldi. [D229]

Qarañu dün iç**re** yol azsam umum Allah. [D231]

Begil yu**karu** bakdı, gök ırak yir katı didi. [D243]

Yu**karu**dan aşağı kâfir oğlanı katı urdı. [D250]

Taş**ra** ayak yolına çıkdi. [D256]

İç**erü** şöhbete girdi, destur diledi, bigler hoş kaluñ didi. [D257]

Gelüp yine ol koruya girdiler, yundları taş**ra** çıkardılar. [D270]

Qazan aydur: Birez dağı ilerü varalum didi. [D272]

Birer gürz urup kapuyı uvatdılar, iç**erü** girdiler. [D284]

Kaçan Kazan ivin yağmalatsa halalınıñ elin alur taşra çıkar-idi, andan yağma iderler-idi. [D291]

Bir yigit aramızdan eksildi, senüñ yoluñda baş viridi, dirim kanın alalum, hem size ısmarlamış, menüm kanum alsun dimiş, ağlamağ-ile nesne mi olur, tırı gel yukaru didiler. [D301]

B. Edat kullanılarak yapılan yön çekimi **3** kez tanıklanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

Kapak kaldırdı, Kazanuñ yüzine **toğrı** bakdı... [D135]

Gördi Depegöz güne **karşu** arhasın virmiş yatur. [D225]

Oğlan kalkanını gürze **karşu** tutdı. [D250]

2.9. SEBEP (KAUSATIF) HÂLİ

Kelime grupları ve cümlelerde fiilin gerçekleşme sebebini ifade etmek için ilgili ad, sebep çekimine girer (bk. Karaağaç, 2009: 77).

Eski Türkçede sebep çekimi *uçun* edatıyla yapılır. Bu edat, *uç* isminin vasıta şekline dayanır: *uç-u-n*. Batı Türkçesine de bu şekilde geçer. Eski Anadolu Türkçesinde ise metinde de sıkça örneklerinin bulunduğu *içün* edatı kullanılır. Ayrıca *dolayı*, *ötürü*, *üzere* vb. edatlar da sebep çekimi için kullanılır (bk. Ergin, 2013: 370).

Dede Korkut Kitabı'nda sebep hâli, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koştur biçimsel görünümünde kullanılmıştır. Bu ek metinde iki ayrı işlevle **73** kez tanıklanmıştır.

Ekin işlev ve kullanımları şu şekildedir:

A. “-dAn dolayı, ” ifadesi söz konusudur.

Metinde sebep hâlinin ilgili işlevini tanımlayan **9** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Bu kadar nesneden **ötürü** niye saht olursız, bu-gün ben geydüm yarın nayibüm geysün, kırk güne degin sıra vardı geyüñüz, andan soñra bir dervişe virelüm didi. [D89]

Kazan aydur: Oğul anuñ-**içün** yağı dirler ki biz anlara yetsevüz öldürürüz, anlar bize yetse öldürür didi. [D128 V72]

Bunu niçün böyle ider-idi? Anuñ-**içün**-ki menden delü menden güçlü er var-
mıdır ki çıka menüm-ile savaşa dir-idi... [D155]

Şimdi yigidi atar yıkar serer pırtar, yıkılsun Oğuz illeri, kırk yigit bir big oğlı-
y-ile bir kızdıdan **ötüri** ölmek nolur didiler. [D180]

Üç canavar öldürdüğü-y-**içün** bir kızçuğazumı aldı gitdi didi. [D191]

Biş aqçalı ‘ulufeçiler yoldaş itdün / Anuñ-**içün** ol kal‘ayı sen alımaduñ.
[D208]

Bir suçdan **ötüri** dergahdan sürdüñ. [D210]

Bir suçdan **ötüri** dergahdan sürdüñ. [D251]

Oğul babañ sağdur amma söylemege qorhar-idüm, kâfire varasın kendüzüñi
urasın helâk olasın, anuñ-**içün** sana dimez-idüm canum oğul didi. [D283]

B. “Özgülük, tahsis” ifade eder.

Metinde sebep hâlinin ilgili işlevi tanımlayan **64** örnek bulunmaktadır. Örnekler
şu şekildedir:

Menüm **içün** geldüñ-ise oğlançuğum öldürmişem [D33]

...saqın kadın ana menüm üzerüme gelmeyesin, menüm **içün** ağlamayasın...
[D53]

...bigler tacum tahtum **içün** ağlaram...[D68]

Mere bezirganlar Allah Ta‘ala maña bir oğul viridi, varuñ Rum iline menüm
oğlum **içün** yahşı armağanlar getürüñ menüm oğlum böyüinçe didi. [D69 V22]

Pay Pürenüñ oğlı-y-**içün** bir deñiz qulunı boz aygır aldılar, bir ağ tozlu katı yay
aldılar, bir dağı altı perlü gürz aldılar. [D70]

Qalın Oğuz bigleri Beyrek **içün** ‘azim yas tutdılar, umud üzdiler. [D92]

Ol bigler ağ çıkardı qara geydi senüñ-**içün** Bamsı. [D96]

Ağ çıkarup qara geydiler senüñ-**içün** Bamsı. [D96]

Dilüñ **içün** öleyin gelinçügüm. [D117]

Bidevi atum saqlar-idüm bu gün **içün**. [D129]

Ağ meydanda segirdeyin senüñ **içün**. [D129]

Ala evren süvri cıdamı saqlar-idüm bu gün **içün**. [D129]

Ḳaba ḳarın giñ gögüsde oynadayım senüñ-**içün**. [D129]

Ḳara polat öz ḳılıcum şaḳlar-idüm bu gün **içün**. [D129]

Sası dinlü kâfir başın kesdüreyim senüñ-**içün**. [D129]

Egni bek demür tonum şaḳlar-idüm bu gün **içün**. [D129]

Yiñ yaḳalar dikdüreyim senüñ-**içün**. [D129]

Başumda ḳunt ışuḳlar şaḳlar-idüm bu gün **içün**. [D129]

Ḳaba çomaḳ altında boğradayım senüñ-**içün**. [D129]

Ḳırḳ yigidüm şaḳlar-idüm bu gün **içün**. [D129]

Kâfir başın kesdüreyim senüñ-**içün**. [D129]

Aşlan adum şaḳlar-idüm bu gün **içün**. [D130]

Yaḳa tutup kâfir-ile uğraşayım senüñ-**içün**. [D130]

Amma ‘Arafatda irkek ḳuzı ḳurban **içün**. [D131]

Baba oḒul ḳazanur ad **içün**. [D131]

OḒul-da ḳılıç ḳuşanur baba Ḓayreti-y-**içün**. [D131]

Menüm de başum ḳurban olsun senüñ-**içün** didi. [D131]

Görklüm, oḒul gelse senden-mi şorar-idüm, ḳorḒma ḳayurma avdadur, avda ḳalan oḒul **içün** ḳayurmaḒıl, yidi gün ben Ḳazana möhlet virgil, yirde ise oḒulu çıkarayım... [D140]

OḒul **içün** ata ölmek ‘ayıb olur. [D143 V79]

Yaradan Ḓaḳḳı-y-**içün** baba [D143 V79]

Menüm anam menüm **içün** ḳayurmasun. [D144]

Anam menüm **içün** gök geyüp ḳara şarısun. [D144]

Alar tañ-ile yirümden turduḒum senüñ-**içün**. [D145]

Ḳoñur atum yorıltnışam senüñ **içün**. [D145]

AḒ tonuma kir eklendi senüñ-**içün**. [D146]

Menüm başum ḳurban olsun canum oḒul senüñ-**içün**. [D146]

Mere ‘Azrā’il didüḒüñüz ne ḳişidür kim adamuñ canın alır, yā ḳādir Allah birligüñ varlıḒuñ Ḓaḳḳı-y-**içün** ‘Azrāi’li menüm gözüme göstergil, şavaşayım... [D156]

İmaratlar yapam senüñ **içün**. [D168]
Aç görsem toyurayım senüñ-**içün**. [D169]
Yalıncağ görsem tonadayım senüñ **içün**. [D169]
Hay canum oğul hüner didüğüm ol degül, ol kız **içün** üç canavar saklamışlar... [D175]
Gördiler ki nāmus **içün** beklemez, ayıtdılar: [D177]
Karındaşı-y-**içün** şoylamış, görelüm hanum ne şoylamış: [D222]
Kan derledi çapdurayım senüñ **içün**. [D245]
Yiñ yaqalar dikdüreyim senüñ-**içün**. [D245]
Ġafillüçe başlar keseyim senüñ-**içün**. [D245]
Göksinden er şançayım senüñ-**içün**. [D246]
Erden ere kiçüreyim senüñ **içün**. [D246]
Din-i Muhammed yolına dürişeyim senüñ-**içün** didi. [D246]
Öleyim ağzuñ **içün** oğul, ola kim menüm kiçmiş günümü ańdurtmayasın didi. [D246]
Ağzuñ **içün** öleyim oğul. [D258]
Dilüñ **içün** öleyim oğul. [D258]
Yaradan haqqı-y-**içün** tırı gelgil. [D267]
Mere kāfir Dedem Korkut kopuzı hōrmetine çalmadum didi, eger elüñde kopuz olmasa-y-idi ağam başı-y-**içün** seni iki para kılur-idüm didi. [D268]
Alan şabağ yirümden turduğum kartaş **içün**. [D268]
Ağ boz atlar yorıltmışam kartaş **içün**. [D268]
Ağzuñ **içün** öleyim kardaş. [D268]
Dilüñ **içün** öleyim kardaş. [D268]
Ağzuñ-**içün** öleyim kardaş. [D269]
Dilüñ **içün** öleyim kardaş. [D269]
Meger hanum Oğuz bigleri yidi gün uyur-idi. Anuñ-**içün** küçüçük ölüm dirler-idi. [D272]

Dinüñ **içün** Kazan Big, yidi yaşında bir kızçuğazum ölmüşdür, kerem eyle aña binme didi. [D275]

...hem ölülerümüz **içün** virdüğümüz aşı ellerinden çeküp alup yir imiş... [D275]

Mere yigit, öñinçe bu çerinüñ bir aq sancaqlu alay çıkdı, çadırın ilden öñdin dikdi, aq boz ata binen ol yigit ne yigitdür, kimüñ nesidür, yigit başuñ-**içün** digil maña. [D287]

2.10. KARŞILAŞTIRMA (KOMPARATİF) HÂLİ

Kelime grubu ve cümlelerde, nesnenin bir başka nesneye ya da eylemin gerçekleşme şeklinin başka eylemlerle karşılaştırıldığını ifade etmek için ilgili ad, karşılaştırma çekimine girer.

Eski Türkçede karşılaştırma çekimi için *teñlig* edatı kullanılır. Eski Anadolu Türkçesinde ise bu çekim için *deñlü*, *qadar*; *gibi/kibi* edatlarından yararlanılır (bk. Karaağaç, 2009: 78).

Dede Korkut Kitabı'nda karşılaştırma eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde varlık-varlık ve eylem-eylem arasında karşılaştırma yapma ana fonksiyonuyla **9** kez tanıklanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

...depe **kibi** et yığ göl **kibi** kıımız şağdur... [D14]

Depe **kibi** et yığdı göl **kibi** kıımız şağdurdı. [D15]

Depe **kibi** et yığdum, göl **kibi** kıımız şağurdum... [D24 V14]

Kıyan Güçi, Demür Güçi bu iki qardaşı yanına aldı, ağıluñ qapusını berkitdi, üç yirde depe **kibi** taş yığdı, ala qollu şapanın eline aldı. [D39 V55]

Gözçi gözledi, gördi kim at Begilüñ, Begil üzerinde degül, amma bir quş **deñlü** oğlandır. [D247]

Geyimini kesdi, omuzına dört parmaq **deñlü** zaqm urdı. [D289]

2.11. BENZERLİK (SİMİLATİF) HÂLİ

Kelime grupları ve cümlelerde nesnenin bir başka nesneye ya da eylemin bir başka eyleme olan benzerliğini ifade etmek için ilgili söz, benzerlik çekimine girer.

Eski Türkçede benzerlik çekimi teg, +ça ve +layu edat ve ekleriyle yapılır. Eski Anadolu Türkçesinde ise bu çekim metinde de örnekleri bulunan *teg, gibi/kibi* benzerlik ifade eden edatlarla yapılır (bk. Karaağaç, 2009: 79).

Dede Korkut Kitabı'nda benzerlik eki, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde varlık-varlık ve eylem-eylem arasında benzerlik ifade etme ana fonksiyonu içerisinde üç ayrı kullanımla **75** kez tanıklanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

A. Fiillerde benzerlik yapar. Zarf görevinde bulunur.

Metinde benzerlik hâlinin ilgili işlevini tanımlayan **42** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Ol buğa kıatı taşa buynuz ursa un **kibi** ügidür idi. [D15]

Karvan **kibi** kondı köçdi. [D34]

Atduğı taş yire düşmez-idi, yire dağı düşse toz **kibi** şavırılır-idi, ocağ **kibi** obrılır-idi, üç yıla dağ taşı düşdüğü yirüñ otı bitmez-idi. [D57]

Başlar kesildi top **kibi**. [D63]

...yir **gibi** kertileyin, toprağ **gibi** savrılaysın... [D98]

Bağır **kibi** üginende yoğurtdan ne var. [D105 V42]

Mere kıavat oğlı delü kıavat, saña düşer mi maña bunuñ **kibi** söz söylemek... [D108]

Kıtırça Yinge boy bu zaval gelecek delü beni görmüş **kibi** söyler didi, vardı yirinde oturdı. [D113]

Toz yarıldı; gün **kibi** şıladı, deniz **kibi** yaykandı, meşe **kibi** kıarardı, on altı biñ ip üzengülü kıçe börklü azğun dinlü kızgün dillü kâfir çıka geldi. [D127]

Deñiz **kibi** kıararup gelen nedür. [D128]

Od **kibi** şılayup ilduz **kibi** parlayup gelen nedür. [D128]

Kıara deniz **kibi** yaykıanup gelen [D128]

Gün **kibi** şılayup gelen. [D128]

İlduz **kibi** parlayup gelen. [D128]

Babam bu kâfirleri esirgemiş **kibi**, meni seven yigitlerüm ne kıurursız, kâfirüñ bir uçna depelüm didi. [D133]

Muhammede şalavat getürdi, deve **kibi** kükredi, arslan **kibi** añradı, na'ra urup haykırdı, yapa yaluñuz kâfire at depdi, kılıç urdı. [D148]

Ağzum içi buz **kibi** / Süñüklerüm tuz **kibi** oldı. [D157]

Qız köşkden bakar-idi, taraqlığı boşaldı, kedisi mavladı, avşıl olmış țana **kibi** ağzınuñ suyu aqđı. [D180]

Buğa dizin çökdi, buynuzı-y-ile bir mermer taşı yoğurdu peynir **kibi** ditdi. [D180]

Yir **kibi** kertileyin, toprak **kibi** şavrılayın, kılıcuma toğranayın, oğuma sançılayın... [D190]

Bir bölük qaza şahin girmiş **kibi** kâfire at şaldı, bir uçından kırup kâfiri ol bir uçına çıqđı. [D195]

Qazılıq Koca anı gördüginleyin yıl **kibi** yetdi, yilim **kibi** yapışdı. [D203]

Yalan dünya başına tar oldı, düdük **kibi** qan şorladı. [D203]

Yıl **kibi** yetdi, yilim **kibi** yapışdı. [D210]

Hışar qapusına girmiş-iken qara polat öz kılıcı-y-ile eñsesine eyle çaldı kim başı top **kibi** yire düşdi. [D211]

Babası-y-ile Yigenek gizlü yaqa tutuban yilişdiler, iki hasret bir birine bulışdılar, issüz yirüñ qurđı **kibi** ulışdılar, Tañrıya şükürler kıldılar. [D212]

Düzen oğlı Alp Rüstem şehid oldı. Uşun Koca oğlı **kibi** pehlivan elinde şehid oldı. [D218]

Buğra **kibi** Depegözi dizi üzerine çökerdi... [D233]

Qargu talı süñüler ile kırışdılar, meydanda buğa **kibi** süsişdiler, göğüsleri delindi, süñüleri şındı, bir birin alımadılar. [D251]

Oğlan kâfiri götürdi yire urdı. Burnından qanı düdük **kibi** şorladı. [D252]

Şıçrayup şahin **kibi** kâfirüñ boğazın ele aldı. [D252]

İt **kibi** güv güv iden çerkez hırşlı. [D281]

B. İsimlerde benzerlik yapar. Sıfat tamlaması oluşturur.

Metinde benzerlik hâlinin ilgili işlevini tanımlayan **31** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

— Ek ile yapılan çekim:

Ocağña bunçıl^ıayın ‘avrat gelsün. [D7]

Ocağña bunçıl^ıayın ‘avrat gelmesün. [D8 V5]

Andan dahı sizi hanım Allah şaklasun, ocağña bunçıl^ıayın ‘avrat gelmesün.
[D9]

Bençileyin karusından ağ ellerin bağladuban [D267]

— Edat ile yapılan çekim:

Ocağña bunuñ **kibi** ‘avrat gelmesün. [D9]

...karğ **kibi** kara saçum uzanur gördüm... [D43 V57]

Kar ile yağmur yağanda er **kibi** turan. [D45]

Boyu uzun Burla Hatun boynı-y-ile kulağın aldı düşdi, güz alması **kibi** al
yañağın tırtıdı yırtıdı, karğ **kibi** kara saçını yoldı, oğul oğul diyüben zārılık kıldı
ağladı. [D54]

Bir menüm **gibi** oğul bulunmaz-mı olur didi. [D55]

...men karumuma varmadın ol maña baş getürmek gerek, bunuñ **kibi** kız alı vir
maña didi. [D81]

Dede Korğut hay oğul Karçar adama uş bögelek **kibi** bunludur, ol bir yavuz
canavardur... [D87]

Ağ pürçeklü anası buldur buldur ağladı, gözinüñ yaşın dökdi, acı tırnağ ağ
yüzine aldı çaldı, al yañağın tırtıdı, karğ **kibi** kara saçını yoldı, ağlayubanı
sıklayubanı ivine geldi. [D91]

Beyregüñ yavuklusına haber oldı, Banı Çiçek karalar geydi ağ kaftanını
çıkarıdı, güz alması **kibi** al yañağın tırtıdı yırtıdı... [D92]

Gördi tanıdı oldur didi, tırtıdı yaçasun yırtıdı, acı tırnağ ağ yüzine aldı çaldı, güz
alması **kibi** al yañağın yırtıdı... [D94]

Gül alması **kibi** al yañağların yırtar gördüm Bamsı. [D96]

Aşlan **kibi** tırışuñdan [D106]

Mere delü ozan men ‘ayıblu-mıyam kim maña ‘ayb koşarsın didi, gümüş **kibi**
ağ bileğın açdı, elin çıkarıdı. [D115]

Karğ **kibi** kara saçuñ yoldun-mı kız. [D115]

Güz alması **kibi** al yañağın yırtıduñ-mı kız. [D115]

ĶarĶu **kibi** Ķara saĶum yolduĶum ĶoĶ. [D115]

Güz alması **kibi** al yaĶaĶum yırtduĶum ĶoĶ. [D116]

Güz alması **kibi** al yaĶaĶlarum yırtayın-mı [D139]

Kāfiri Ķamış **kibi** od oluban yandurayım. [D147 V81]

...Ķazan **kibi** pehlivanı bir Şavaşda üç kerre atından yıĶan, Ķıyan SelĶük oĶlı Delü Tundar Ķapar yetdi. [D150]

...Ķünkü menüm elümden gögerĶin **kibi** ĶuŐ oldu uĶdı... [D159]

ĶarĶu **kibi** Ķara ŐaĶuĶ yolar-mısın ana didi. [D164]

ĶaĶ Ta'āla atamuĶ köĶline raĶmet eylese, kebin kesüp meni ol yigide virse, bunuĶ **kibi** yigit Ķayıf ola ki canavarlar elinde helāĶ ola didi. [D180]

BuĶanuĶ zencirin aldılar, Şalı virdiler. Buynuzı almas cıda **kibi**. [D182]

Ķar üzerine Ķan Őammış **kibi** Ķızıl yaĶaĶlum. [D199]

Ķanum sazdan bir aşlan ĶıĶar, at urur, apul apul yorıyışı adam **kibi**, at başuban Ķan sōmürür. [D213]

C. İsimleşmiş Kullanımlar

Metinde benzerlik hālinin ilgili kullanımını tanımlayan **iki** örnek bulunmaktadır. Örnekler Şu Şekildedir:

AnuĶ **kibinüĶ** Ķanum bebekleri yetmesün. [D8 V5]

BunuĶ **kibinüĶ** Ķanum bebekleri yetmesün. [D9]

2.12. SINIRLAMA (TERMİNATİF) HĀLİ

Kelime grupları ve cümlelerde eylemin belli bir sınır içerisinde gerĶekleştiĶini ifade etmek için, ilgili söz sınırlama çekimine girer. Sınırlama, çoĶunlukla varlık ile eylem arasında geĶen bir durum olup TürkĶede çekim edatlarıyla yapılır. Varlık ile varlık arasındaki sınırlama çekimi ise açıklayıcı baĶlama edatlarıyla ifade edilir (bk. KaraaĶaç, 2009: 81).

Eski TürkĶede sınırlama çekimi *tegi* edatıyla yapılır. Eski Anadolu TürkĶesinde ise bu çekim *dek/dak/degi/degın* edatlarıyla yapılır. Ayrıca bu dönemde

yaklaşma ve uzaklaşma hal çekimleriyle kullanılan *+a kadar*, *+a degin*, *+dan beri*, *+dan öte* gibi edatların da sınırlama çekimi yaptığı görülür (bk. Karaağaç, 2009: 81).

Dede Korkut Kitabı'nda sınırlama çekimi, Eski Anadolu Türkçesi ile ilgili bahsedilen açıklamalara koşut biçimsel görünümde kullanılmıştır. Bu ek metinde varlık-eylem arasındaki sınırlamayı ifade etme ana fonksiyonuyla **10** kez tanıklanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

A. “+dAnçA” ekiyle yapılan sınırlama çekimi

Metinde sınırlama hâlinin ilgili işlevini tanımlayan **2** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

ŞabadançA yirinden örü tırur, elin yüzün yumadın tokuz bazlammaç ilen bir külek yoğurd gözler, toyınça tıka başa yir, elin bögrine urur aydur: [D7]

Depidinçe yirinden örü tırdı, elin yüzün yumadın obanuñ ol uçından bu uçına bu uçından ol uçına çarpışdurdı, kov kovladı diñ dinledi, öyledence gezdi... [D8 V5]

B. Edatlarla yapılan sınırlama çekimi

Metinde sınırlama hâlinin ilgili işlevini tanımlayan **8** örnek bulunmaktadır. Örnekler şu şekildedir:

Bu ivi h̄arab olası ere varaldan berü dañı karnum toymadı, yüzüm gülmedi, ayağum paşmak yüzüm yaşmak görmedi-dir... [D8]

...niçe kim bu düşü gördüm, şundan berü ‘aqlum uşşum dire bilmen... [D43]

Atduğı taş yire düşmez-idi, yire dañı düşse toz gibi şavırılır-idi, ocağ gibi obrılır-idi, üç yıla dağ taş düşdüğü yirüñ otı bitmez-idi. [D57]

Bu kadar nesneden ötüri niye saht olursız, bu-gün ben geydüm yarın nayibüm geysün, kırk güne degin sıra vardı geyüñüz... [D89]

Devletlü Hanuñ ‘ömri uzun olsun, Beyrek diri olsa on altı yıldan berü gelir-idi, bir yigit olsa dirisi haberin getürse çırğap çuğa altun aqça virür-idüm, ölüsi haberin getürene kız kardaşum virür-idüm didi. [D93]

Giceye-degin cenk ide-y-idük. [D249]

Meyhanada biş gün yime içme oldu. Andan Şirögüven uçından Gökçe Deñize degin il çarpdı. [D255]

Ŧaş Oğuz biglerinden Aruz Emen ve ęalan bigler bunu işitdiler, ayıtdılar ki bağ
baę Őimdiye **degin** Őazanuń ivin bile yaęma ider-idük, Őimdi nięün bile olmayavuz
didiler. [D292]

SONUÇ

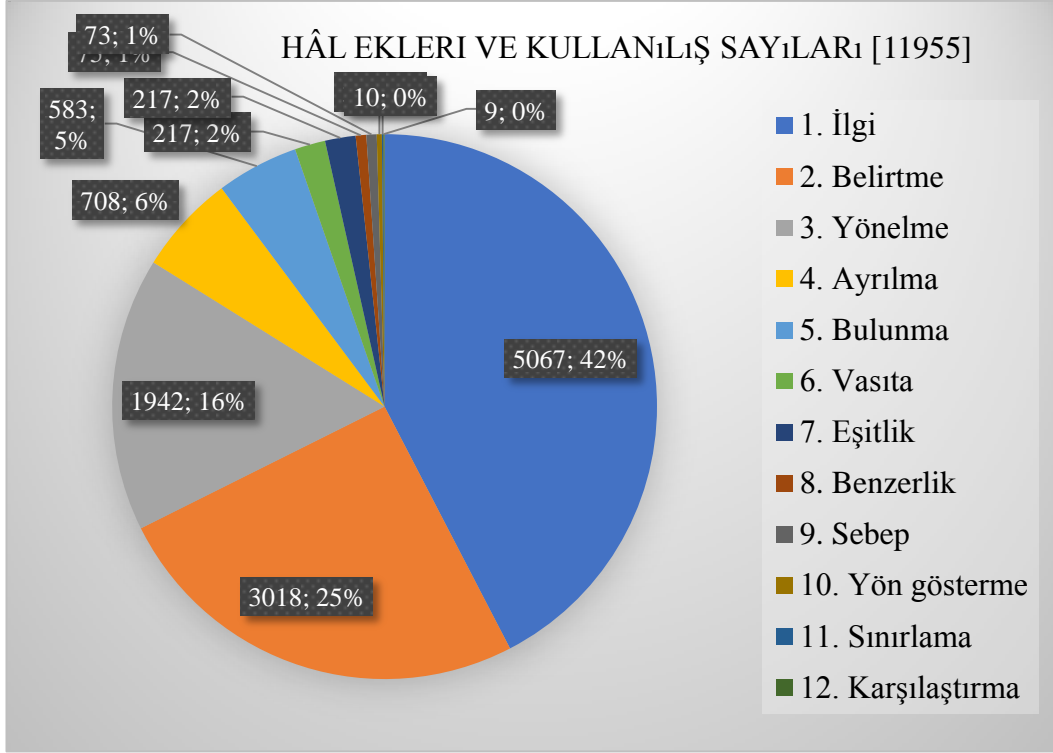
3.1. Çalışmamızda incelenen her bir hâl kategorisinin işlevsel özellikleri göz

1. İlgi	5067
2. Belirtme	3018
3. Yönelme	1942
4. Ayrılma	708
5. Bulunma	583
6. Vasıta	217
7. Eşitlik	217
8. Benzerlik	75
9. Sebep	73
10. Yön gösterme	36
11. Sınırlama	10
12. Karşılaştırma	9

önünde bulundurulmaksızın belirtilen toplam kullanım sayıları aşağıdaki gibidir.

Tablo 1 Hâl Eklerinin Kullanılış Sayılarının Genel Tablosu

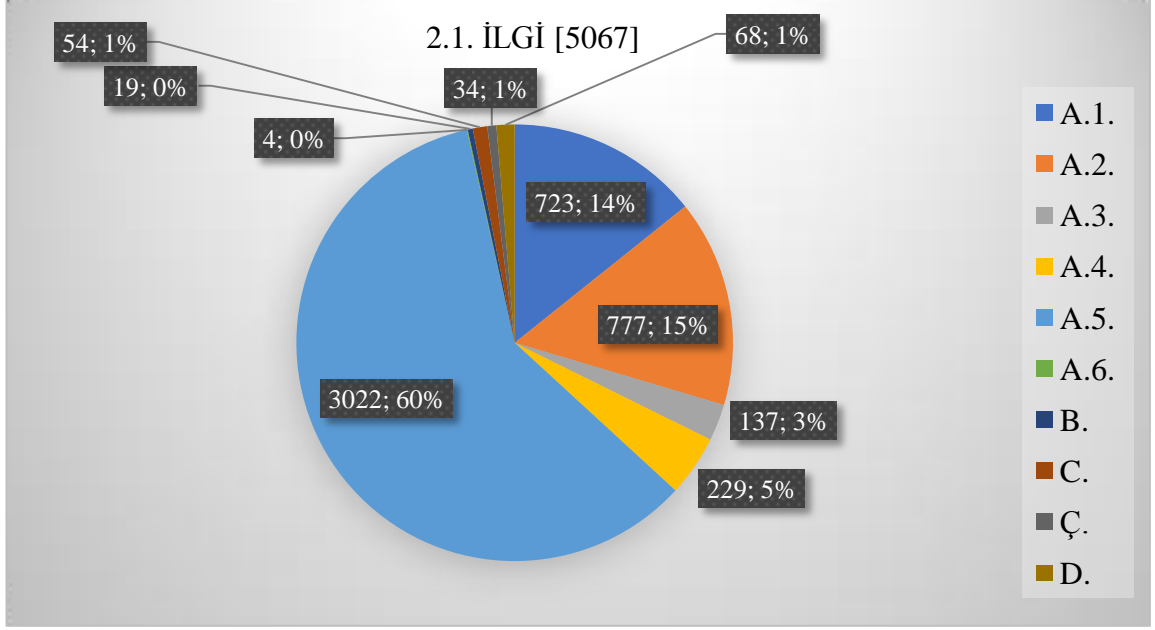

Tablo 2 Hâl Ekleri ve Kullanılış Sayıları

3.2. Çalışmamızda incelenen her bir hâl kategorisinin işlevsel özelliklerinin göz önünde bulundurulması ile ortaya çıkan veriler aşağıdaki gibidir:

3.2.1. İLGİ (GENİTİF) HÂLİ [5067]

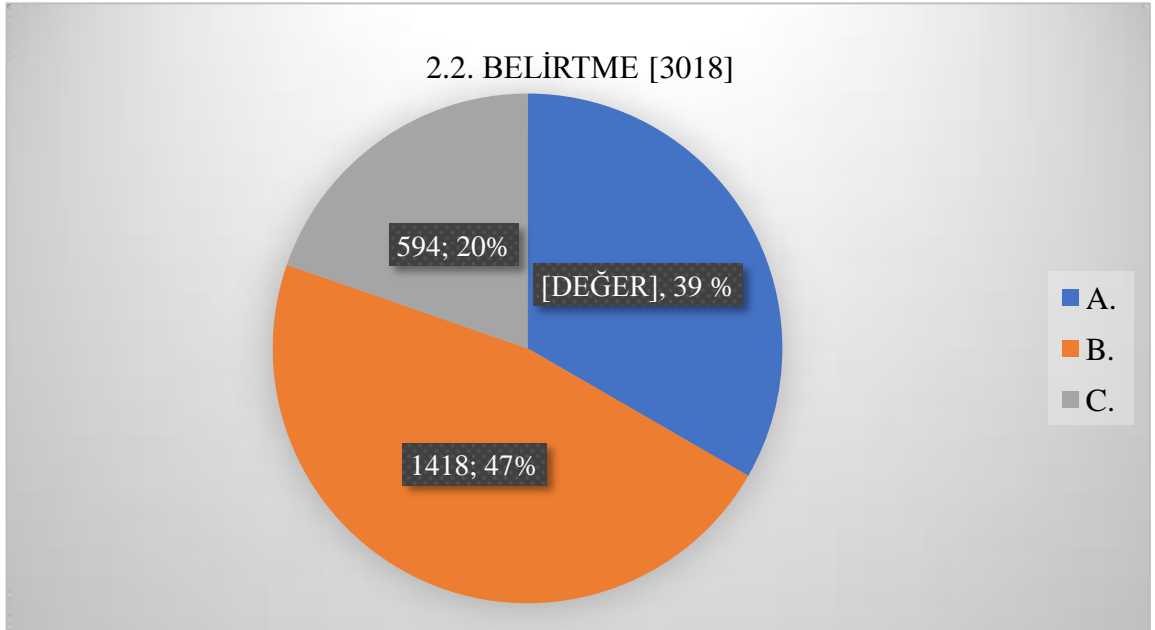
Metinde, ilgi hâli **10** ayrı kullanımla **5067** kez tanıklanmıştır. İlgî hâli, en yüksek frekansa sahip olan hâl kategorisi durumundadır. Söz konusu ek, “Belirtili ad tamlaması oluşturur.” fonksiyonuyla **723**; “Belirtisiz ad tamlaması oluşturur.” fonksiyonuyla **777**; “Zincirleme ad tamlaması oluşturur.” fonksiyonuyla **137**; “İyelik grubu oluşturur.” fonksiyonuyla **229**; “Tamlayanı düşürülmüş iyelik grubu oluşturur.” fonksiyonuyla **3022**; “İlgî grubu oluşturur.” fonksiyonuyla **4**; “Kelime grubu ya da cümlede isimleri fillere bağlar.” fonksiyonuyla **19**; “Zamirleri edatlara bağlar.” fonksiyonuyla **54**; “Adlara ya da zamirlere eklenerek bildirme yapar.” fonksiyonuyla **34**; “Söz varlığına bağımsız birimler olarak katılan sözlükselleşmiş kelimeler oluşturur.” fonksiyonuyla **68** kez tanıklanmıştır.

Tablo 3 İlgî Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.2. BELİRTME (AKKUZATİF) HÂLİ [3018]

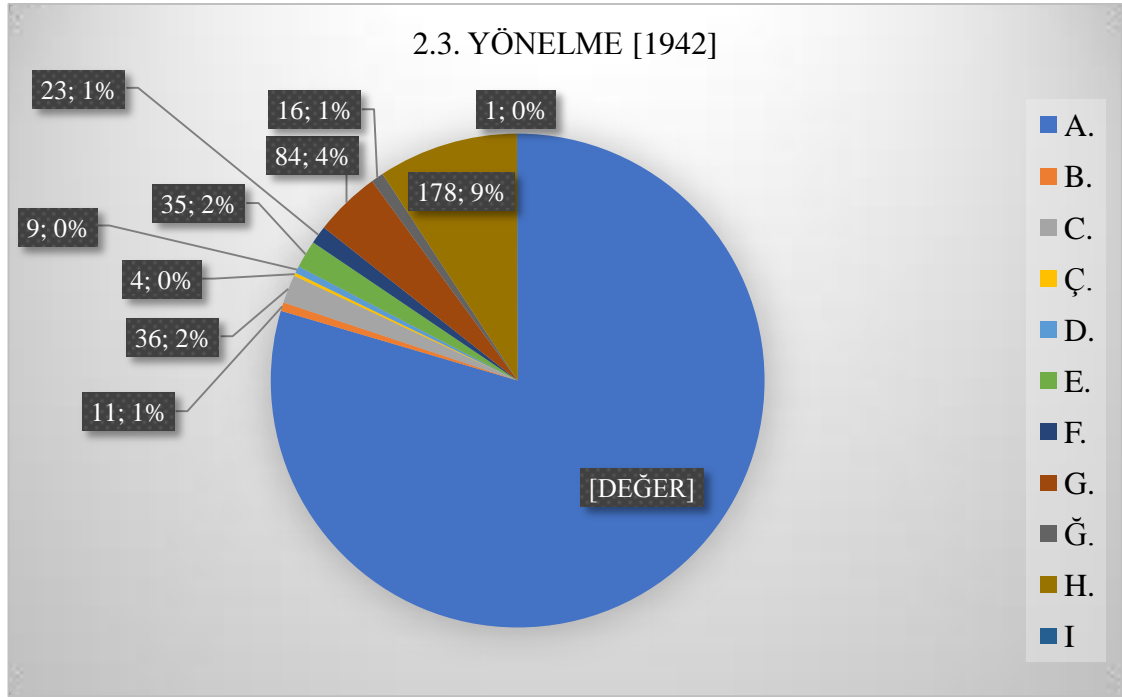
Metinde belirtme hâli üç ayrı kullanımla **3018** kez tanıklanmıştır. Söz konusu ek, “Ekli belirtme durumu oluşturur.” kullanımıyla **1006**; “Eksiz belirtme durumu oluşturur.” kullanımıyla **1418**; “İyelik akkuzatifi” şeklindeki kullanımıyla **594** kez tanıklanmıştır.

Tablo 4 Belirtme Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.3. YÖNELME (DATİF) HÂLİ [1942]

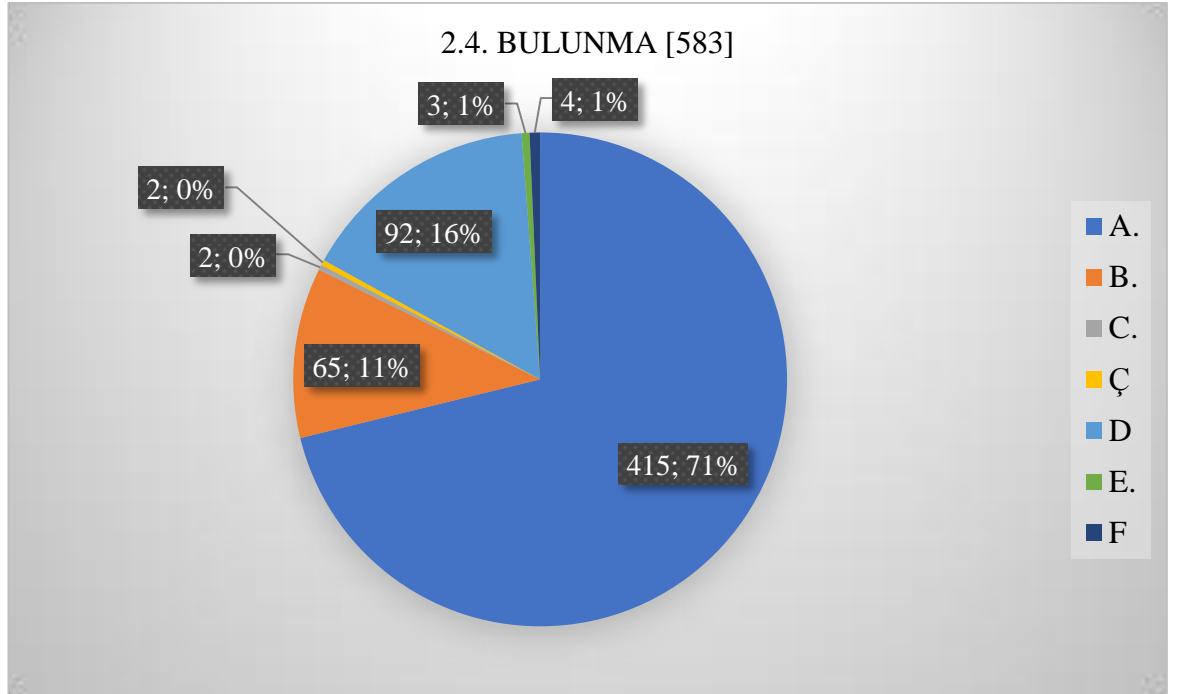
Metinde yönelme hâli **11** ayrı kullanımla **1942** kez tanıklanmıştır. Söz konusu ek, “Yaklaşma, istikamet, yer bildirir.” ana fonksiyonuyla **1545**; “Adı fiile zaman ve süre işleviyle bağlar.” fonksiyonuyla **11**; “Adı fiile maksad, amaç bildirme ilişkisiyle bağlar” fonksiyonuyla **36**; “Adı fiile sebep ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla **4**; “Zarf görevinde ikilemeler kurar.” fonksiyonuyla **9**; “Edat grupları oluşturur.” fonksiyonuyla **35**; “Kalıplaşmış zarflar oluşturur.” fonksiyonuyla **23**; “Anlamca kaynaşmış, deyimleşmiş birleşik fiiller oluşturur.” fonksiyonuyla **84**; “Yardımcı fiillerle kullanılır.” fonksiyonuyla **16**; “Özgünlük, tahsislik ifade eder.” fonksiyonuyla **178**; “Adı fiile vasıta ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla **1** kez tanıklanmıştır.

Tablo 5 Yönelme Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.4. BULUNMA (LOKATİF) HÂLİ [583]

Metinde bulunma hâli 7 ayrı kullanımla 583 kez tanıklanmıştır. Söz konusu ek, “Adı bulunma, yer işleviyle fiile bağlar.” ana fonksiyonuyla 415; “Adı oluş ve kılışın zamanını bildirme ifadesiyle fiile bağlar.” fonksiyonuyla 65; “Bulunma grubu oluşturur.” fonksiyonuyla 2; “Sayı adlarında yaş bildirir.” fonksiyonuyla 2; “Gramerleşmiş örnekler oluşturur.” fonksiyonuyla 92; “Ek fiille çekime girerek yüklem oluşturur.” fonksiyonuyla 3; “Bir fiille birleşerek anlamca kaynaşmış birleşik fiiller oluşturur.” fonksiyonuyla 4 kez tanıklanmıştır.

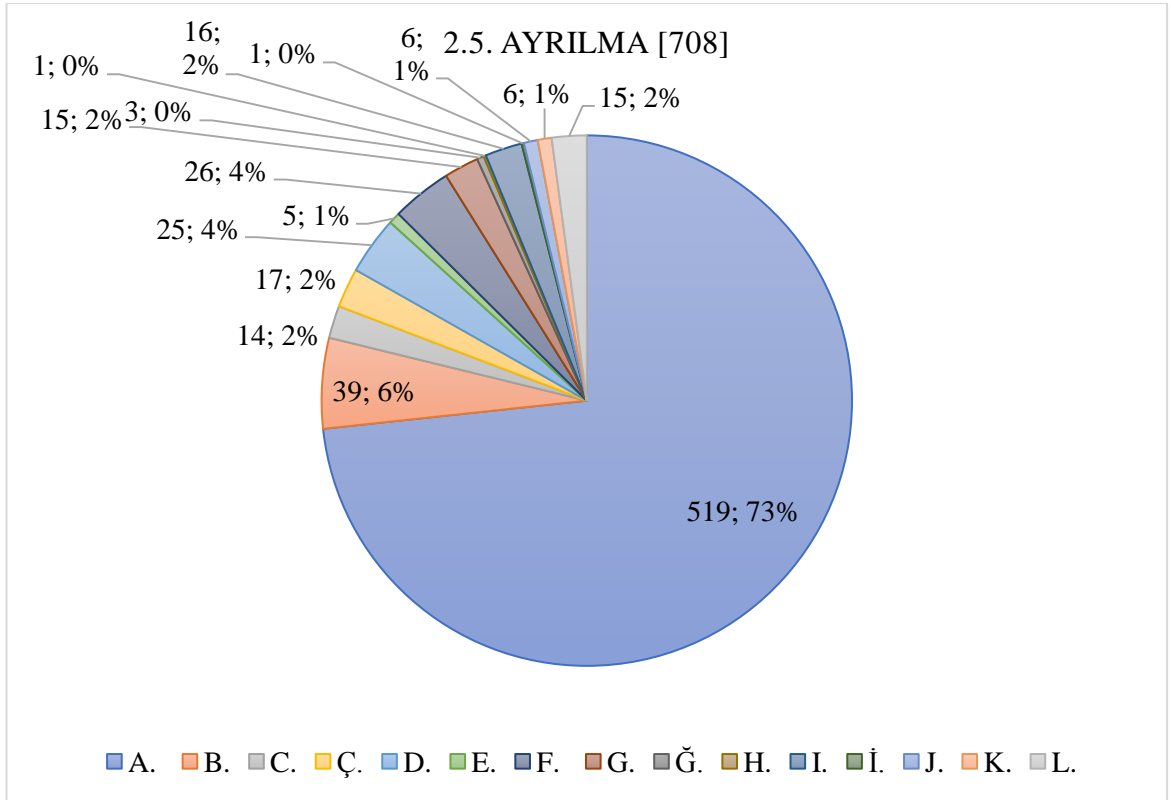

Tablo 6 Bulunma Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.5. AYRILMA (ABLATİF) HÂLİ [708]

Metinde ayrılma hâli 15 ayrı kullanımla 708 kez tanıklanmıştır. Ayrılma hâli en fazla fonksiyona sahip olan hâl kategorisi durumundadır. Söz konusu ek, “Oluş ve kılışın çıkış noktasını, yer ve yönünü gösterir.” ana fonksiyonuyla 519; “Adı fiile -den dolayı, -dığı için ifadesiyle bağlar.” fonksiyonuyla 39; “Bir nesnenin hangi maddeden yapıldığını gösterir.” fonksiyonuyla 14; “Adı fiile bir bütünün parçasını gösterme ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla 17; “Edat grupları oluşturur.”

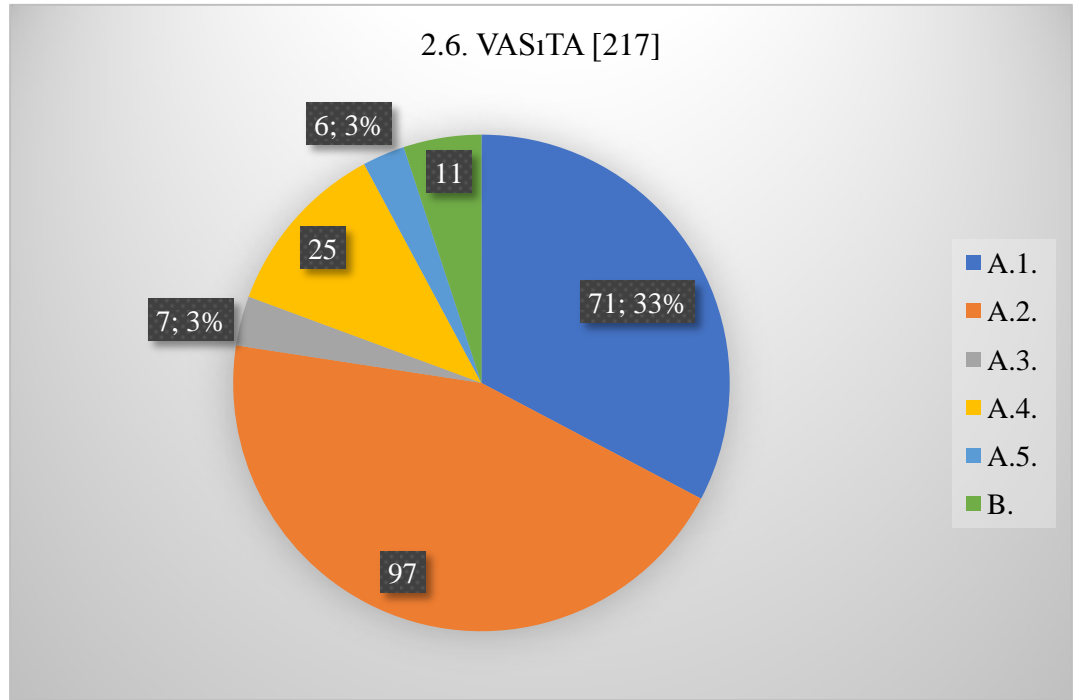
fonksiyonuyla **25**; “Ayrılma grubu oluşturur.” fonksiyonuyla **5**; “Eklendiği ad ile sıfat arasında karşılaştırma ilişkisi kurar.” fonksiyonuyla **26**; “Gramerleşmiş örnekler oluşturur.” fonksiyonuyla **15**; “Aynı kelimenin art arda ayrılma ve yönelme durumlarına girmiş biçimleriyle, zarf görevinde ikilemeler kurar.” fonksiyonuyla **3**; “Adı fiile vasıta ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla **1**; “Adı fiile mensup olma, ait olma ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla **16**; “ Adı bazı fiillere hakkında, üzerinde anlatımıyla bağlar.” fonksiyonuyla **1**; “Adı fiile takiben, izleyerek ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla **6**; “Eklendiği adla anlamca kaynaşmış ve deyimleşmiş birleşik fiiller oluşturur.” fonksiyonuyla **6**; “Eksiltimli kullanımlar oluşturur.” fonksiyonuyla **15** kez tanımlanmıştır.

Tablo 7 Ayrılma Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.6. VASITA (INSTRUMENTAL) HÂLİ [217]

Metinde vasıta hâli 6 ayrı kullanımla 217 kez tanıklanmıştır. Söz konusu ek, “Fiilde oluş ve kılışın hangi vasıtayla gerçekleştiğini bildirir.” ana fonksiyonuyla 71; “Adı fiile birliktelik ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla 97; “Adı fiile zaman bildirme ilişkisiyle bağlar.” fonksiyonuyla 7; “Tarz zarfları oluşturur.” fonksiyonuyla 25; “-mAk ad-fiilinden sonra gelerek -mak suretiyle anlamında tarz zarfı oluşturur.” fonksiyonuyla 6; “n: Kalıplaşmış ya da kalıplaşma yolunda zaman zarfları yapar.” fonksiyonuyla 11 kez tanıklanmıştır.

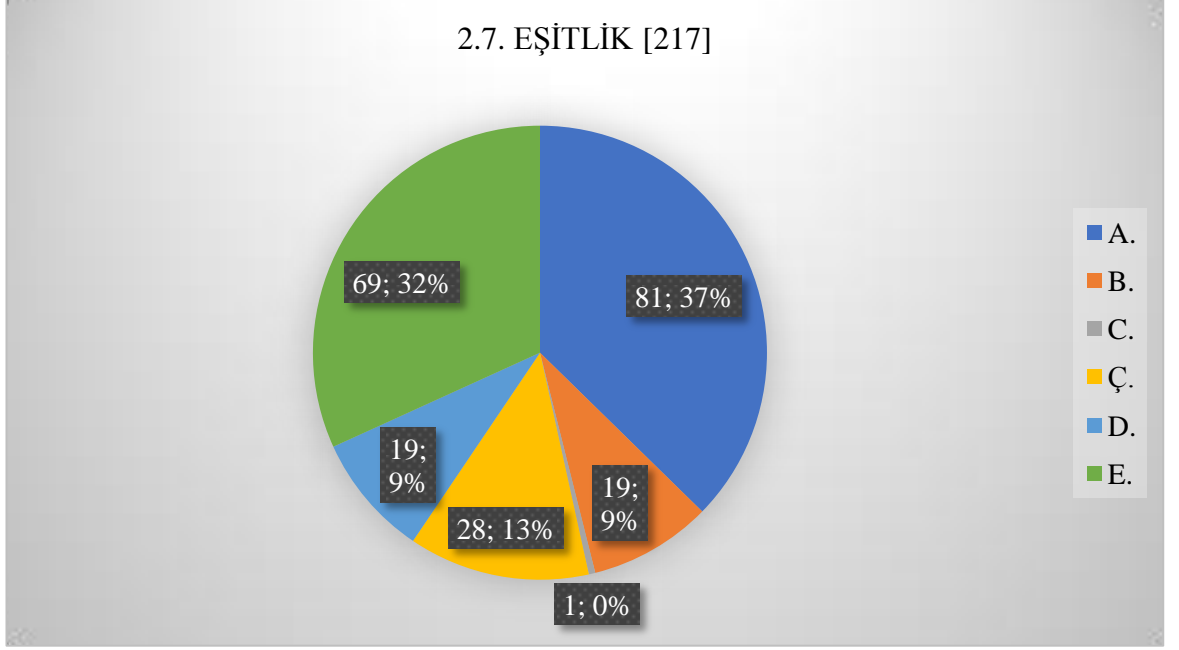

Tablo 8 Vasıta Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.7. EŞİTLİK (EKVATİF) HÂLİ [217]

Metinde eşitlik hâli 6 ayrı kullanımla 217 kez tanıklanmıştır. Söz konusu ek, “Benzerlik ilişkisi kurarak gibi edatına koşut bir işlev görür.” fonksiyonuyla 81; “Karşılaştırma ilişkisi kurarak kadar edatına koşut bir işlev görür.” fonksiyonuyla 19; “Göre edatına koşut bir işlev görür.” fonksiyonuyla 1; “+ı boyunca, +dAn anlamı ifade eder.” fonksiyonuyla 28; “ad+şeklinde / anında anlamıyla zarflaştırır.” fonksiyonuyla 19; “niçe, yalnızcağ gibi kalıplaşmış sözler yapar.” fonksiyonuyla 69 kez tanıklanmıştır.

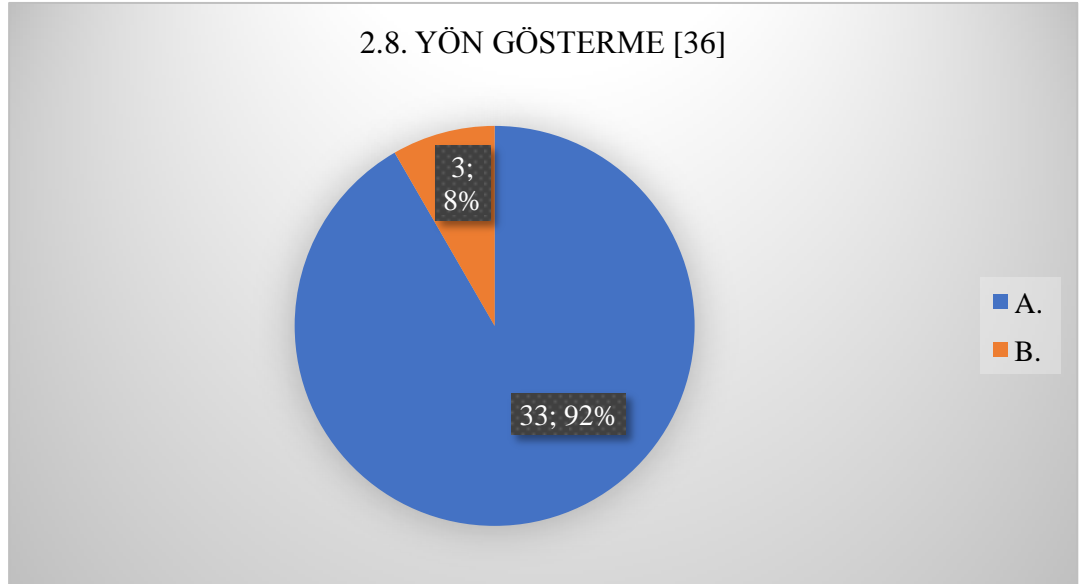
2.7. EŞİTLİK [217]

Tablo 9 Eşitlik Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.8. YÖN GÖSTERME (DİREKTİF) HÂLİ [36]

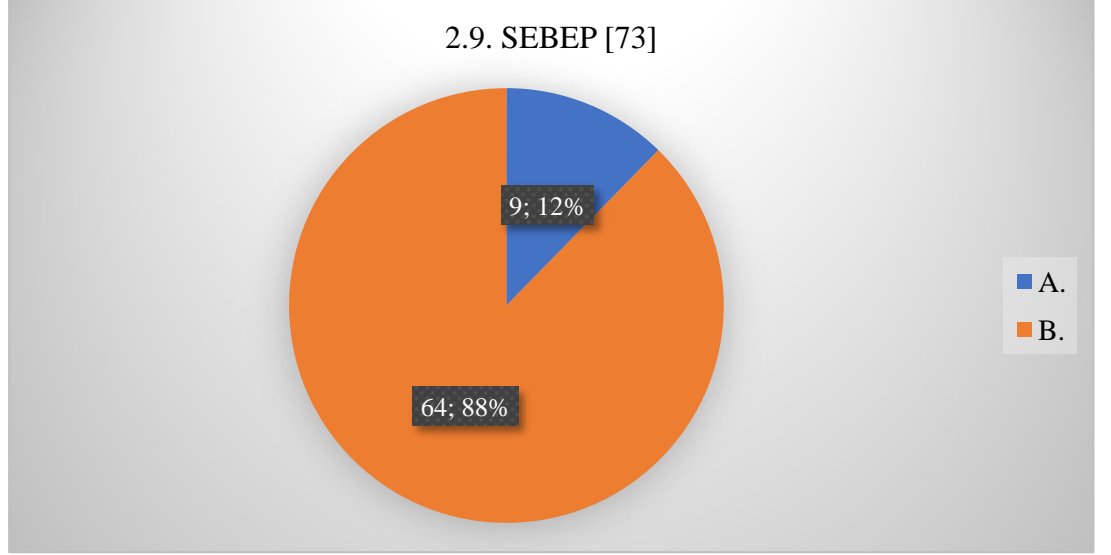
Metinde yön hâli, **iki** ayrı kullanımla fiilin cereyan ettiği yönü gösterme ana fonksiyonuyla **36** kez tanıklanmıştır. Yön ekleriyle yapılan yön çekimi **33**; edat kullanılarak yapılan yön çekimi ise **3** kez tanıklanmıştır.

Tablo 10 Yön Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.9. SEBEP (KAUSATİF) HÂLİ [73]

Metinde sebep hâli **iki** ayrı kullanımla **73** kez tanıklanmıştır. Söz konusu ek, “-dAn dolayı ifade eder.” ana fonksiyonuyla **9**; “Özgülük, tahsis ifade eder.” fonksiyonuyla **64** kez tanıklanmıştır.

Tablo 11 Sebep Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

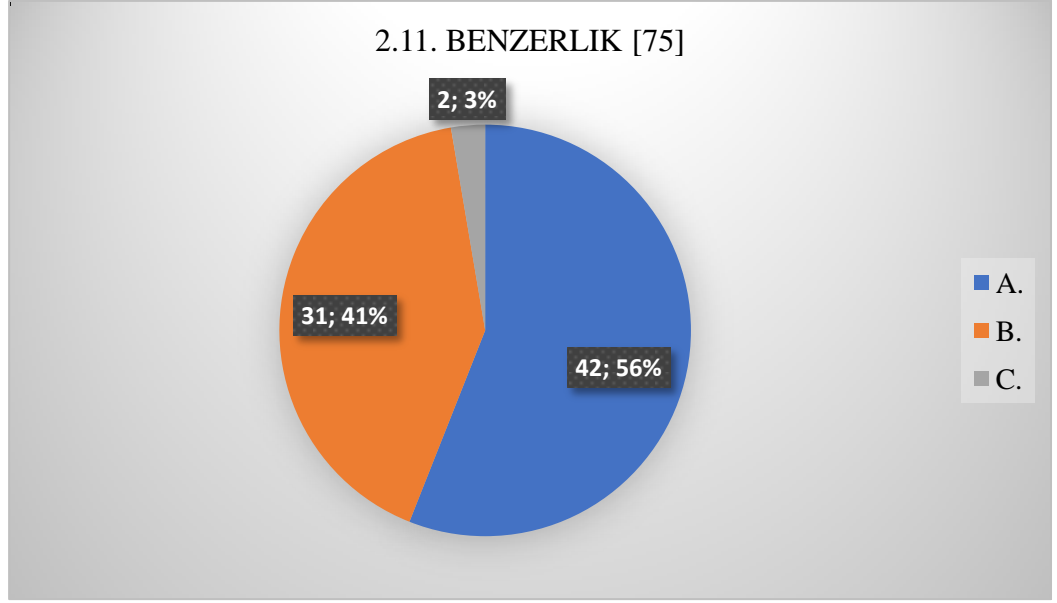
3.2.10. KARŞILAŞTIRMA (KOMPARATİF) HÂLİ [9]

Metinde karşılaştırma hâli, frekansı en düşük olan hâl kategorisidir. Söz konusu çekim, edatlar yardımıyla gerçekleşmiş olup varlık-varlık ve eylem-eylem arasında karşılaştırma yapma ana fonksiyonuyla **9** kez tanıklanmıştır.

3.2.11. BENZERLİK (SİMİLATİF) HÂLİ [75]

Metinde benzerlik hâli varlık-varlık ve eylem-eylem arasında benzerlik ifade etme ana fonksiyonu içerisinde **üç** ayrı kullanımla **75** kez tanıklanmıştır. Söz konusu çekim, “Fiillerde benzerlik yapar.” fonksiyonuyla **42**; “İsimlerde benzerlik yapar.” fonksiyonuyla **31**; “İsimleşmiş kullanımlar” biçimiyle **2** kez tanıklanmıştır.

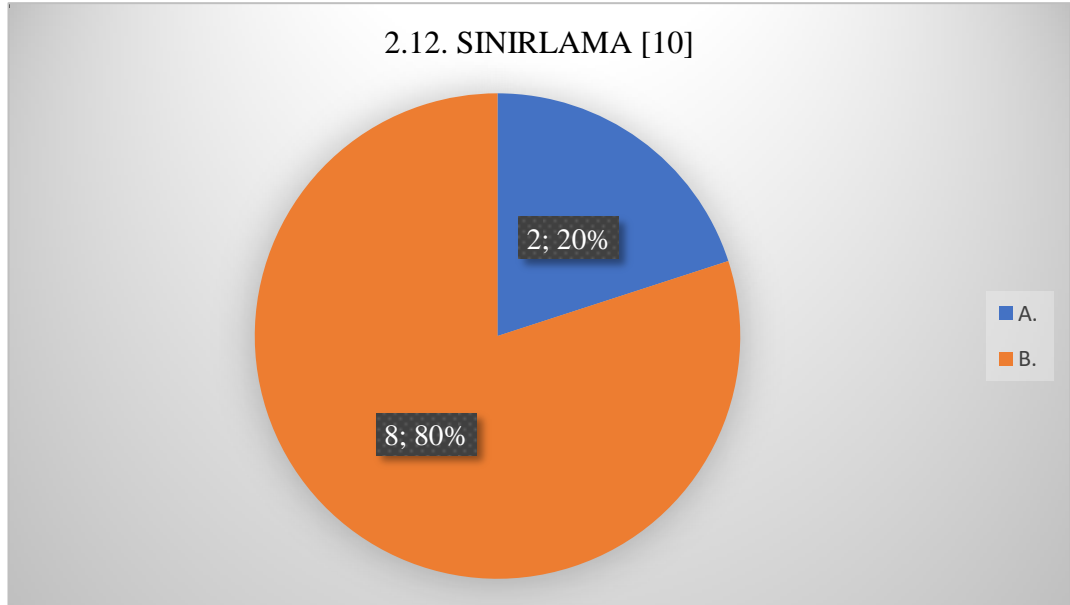

Tablo 12 Benzerlik Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.2.12. SINIRLAMA (TERMINATİF) HÂLİ [10]

Metinde sınırlama hâli varlık-eylem arasındaki sınırlamayı ifade etme ana fonksiyonu içerisinde **iki** ayrı kullanımla **10** kez tanıklanmıştır. Metinde “+dAnçA” ekiyle yapılan sınırlama çekimi **2**; edatlarla yapılan sınırlama çekimi ise **8** kez tanıklanmıştır.

Tablo 13 Sınırlama Ekinin İşlevlerine Göre Kullanılış Sayısı

3.3. Çalışmamızda incelenen edatlı (sentaktik) yolla çekimlenen kullanımların sayısı aşağıdaki gibidir. Edat kaynaklı olup gramerleşerek eklenen örnekler de buraya dâhil edilmiştir.

A. Vasıta (İnstrumental) Hâli

“ile” ve “ilen” edatlarıyla yapılan kullanımlar: **207**

B. Yön gösterme (Direktif) Hâli

“+A karşı, +A doğru” şeklindeki kullanımlar: **3**

C. Benzerlik (Similatif) Hâli

“gibi” edatıyla yapılan kullanımlar: **71**

Ç. Sınırlama (Terminatif) Hâli

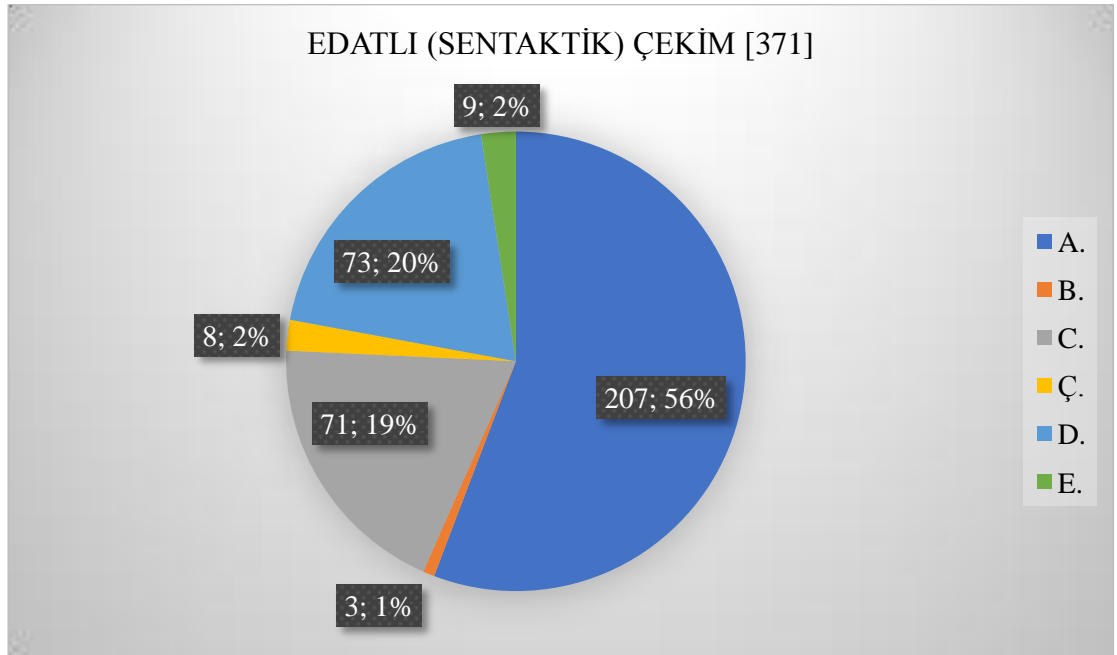
“+A kadar, +dAn berü, +A dak, +A değin; +dança” şeklindeki kullanımlar: **8**

D. Sebep (Kausatif) Hâli

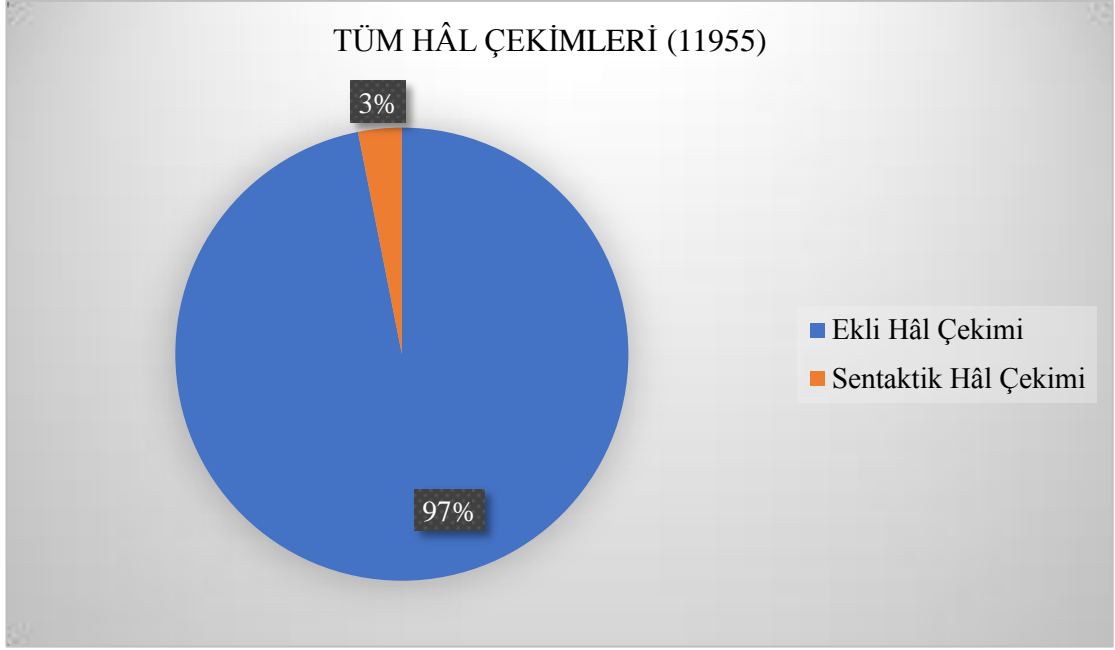
“içün, dolayı, ötürü” edatlarıyla yapılan kullanımlar: **73**

E. Karşılaştırma (Komparatif) Hâli

“deñlü, kibi” edatlarıyla yapılan kullanımlar: **9**

Tablo 14 Edatlı (Sentaktik) Çekim

Tablo 15 Tüm Hâl Çekimleri (Ekli ve Sentaktik)

3.4. Hal eklerinin fiillerle ve edatlarla kullanımları incelendiğinde Türkiye Türkçesine göre farklılık gösteren istem biçimleri de tanıklanmıştır.

3.4.1. Eklerde İstem Konusunda Tespit Edilen Farklı Kullanımlar

3.4.1.1. Belirtme (Akkuzatif) Hâli

Metinde ilgili ekin Türkiye Türkçesiyle farklılık gösteren kullanımı **33** kez tanıklanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

Yilisi **çara çazılıç **atun**** butun bindün [D24] (*krş.* TT **ata** bin-)

Tavla tavla şahbaz **atlarını** bindiler. [D38] (*krş.* TT **ata** bin-)

Bigler **Çazanun** tavla tavla şahbaz **atlarını** binmişüz... [D39] (*krş.* TT **ata** bin-)

...tavla tavla şahbaz **atlarını** biz binmişüz... [D40] (*krş.* TT **ata** bin-)

...tavla tavla şahbaz **atların** kafir binmiş, çatar katar kızıl develerün kafir yetmiş... [D48] (*krş.* TT **ata** bin-)

Çadın ana **çarşum** alup ne böğürürsin [D54] (*krş.* TT **karşıma** geçip...)

Bayındır Hanun karşusunda Çara Göne oğlu Çara Budak **yay** çayanup çurmuş-idi... [D67] (*krş.* TT **yaya** dayan-)

...Han Bayınduruñ qarşusın alsa tursa kullıq eylese...[D68] (*krş.*TT qarşısına geç-)

Bayındır Hanuñ tavlāsından iki şahbaz yügrük at getürüñ bir kiçi başlu kiçer aygırı bir toklı başlu torı aygırı, nāgāh kaçma kōvma olur-ise **birisini** binem... [D82] (*krş.* TT bir şeye bin- / ata bin-)

Bayındır hanuñ tavlāsından ol iki atı getürdiler. Dede Kōrkut birin bindi... [D82] (*krş.* TT bir şeye bin- / ata bin-)

Oğluñ-ile yilisi kara kazılık **atuñ** butun bindüñ [D136] (*krş.* TT ata bin-)

Kim atın biner... [D142] (*krş.* TT ata bin-)

Ağça menüm **göksümi** başup kōndı. [D162] (*krş.*T.T göğsüme bas-)

Canumı kıya bilmen bellü bilgil didi... [D164] (*krş.*TT canıma kıy-)

Ağça menüm **göksümi** başup kōndı. [D164] (*krş.*TT göğsüme bas-)

Canumı kıya bilmen bellü bilgil didi... [D165] (*krş.*TT canıma kıy-)

Ağça menüm **göksümi** başup kōndı. [D166] (*krş.*TT göğsüme bas-)

Tavla tavla şahbaz **atuñ** [D167] / Biner olsam menüm tabutum olsun. (*krş.* TT ata bin-)

Yilisi kara kazılık **atuñ** binmedüñ-mi [D181] (*krş.* TT ata bin-)

Yilisi kara kazılık **atuñ** butun bindüñ [D186] (*krş.* TT ata bin-)

Yilisi kara kazılık **atuñ** bindüğüñde [D197] (*krş.* TT ata bin-)

Yir başmayup yoriyan selvi boylum [D199] (*krş.*TT yere bas-)

...**ag boz atlar** binüben yortışdılar, big babası yanına irişdiler. [D200] (*krş.* TT ata bin-)

Andan dōne bilmez Dülek Evren altı perlü çomağı-y-ile at depüp gelüp yuqarudan aşığa **kāfiri** kati urdı, alımadı. [D209 V90] (*krş.*TT kafire sert vur-)

Yilisi kara kazılık **atum** butun bindüm. [D239] (*krş.* TT ata bin-)

Yilisi kara kazılık **atuñ** butun bindüñ [D241] (*krş.* TT ata bin-)

Boynı şınsun al **aygırı** buñun bindüm. [D244] (*krş.* TT aygıra bin-)

Yilisi kara kazılık **atuñ** butun bindüñ [D244] (*krş.* TT ata bin-)

Yuqarudan aşığa kāfir **oğlanı** kati urdı. [D250] (*krş.*TT oğlana sert vur-)

Meger yigit **aygır** biner-idi. [D264] (*krş.* TT aygıra bin-)

Yilisi kara kazılık atın butun binen [D267] (*krş.* TT ata bin-)

Segrek dahı ağasınıñ elin öpdi. Gördiler kim kuçışdılar, görışdiler, **kazılık atlar** binişdiler. Kara tonlu kafire at saldılar, kılıç yoritdılar. [D270] (*krş.* TT ata bin-)

Kazılık atın butun binen [D288] (*krş.* TT ata bin-)

3.4.1.2. Yönelme (Datif) Hâli

Metinde ilgili ekin Tükiye Türkçesiyle farklılık gösteren kullanımı **13** kez tanımlanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

Buğa ayağ üstine tıramadı düşdi, tepesiniñ üstine yıkıldı. [D17] (*krş.*TT ayak üstünde dur-)

Oğlum Uruz menüm ivüm üstine tursun didi. [D37] (*krş.*TT evim üstünde...)

Bu yaña Şöklı Melik kâfirler-ile şin şadman yiyüp içüp oturur-idi. [D51] (*krş.*TT Bu yanda...)

Kılıcuma toğranayın oğuma sançılayın, yir gibi kertileyin toprak gibi şavrılayın... [D98 V38] (*krş.* TT kılıcımıla doğranayım, okumla vurulayım.)

Bir dahı urdı, deve ayağı üzerine tıramadı... [D189] (*krş.*TT ayak üstünde dur-)

Çakmak çakup **oda yak**am. [D176] (*krş.* TT ateşi yak-)

... işk-ile **oda yak**ar. [D181] (*krş.* TT ateşi yak-)

Kime baksa işk-ile **oda yak**ar. [D184] (*krş.*TT ateşi yak-)

Kime baksa işk-ile **oda yak**ar [D187] (*krş.*TT ateşi yak-)

Kime baksa işk-ile **oda yak**ar [D189] (*krş.*TT ateşi yak-)

Bu yaña yigit biglen gördiler kim av bozılmış... [D242] (*krş.*TT Bu yanda...)

Padişah, Kazan oğlu Uruzuñ sağ yanına, aña yir gösterdi. [D253] (*krş.*TT Uruzuñ sağ yanında...)

3.4.1.3. Bulunma (Lokatif) Hâli

Metinde ilgili ekin Tükiye Türkçesiyle farklılık gösteren kullanımı **8** kez tanıklanmıştır. Örnekler şu şekildedir:

...çobanuñ ellerin çözdü, alını**nda** bir öpdi, aydur: [D51] (*krş.*TT alın**dan** öp-)

...yüzü**nde** tudağ**ında** öpen... [D62] (*krş.*TT yüzü**nden** dudağ**ından** öp-)

...bizüm malumuz Gürcist**anda** gitmiş-idi... [D74] (*krş.*TT Gürcistan'**a** gitmişti)

Bir yasduğda** baş koyduğ**um****. [D92 V34] (*krş.*TT Bir yastığ**a** baş koy-)

Bir yaşduğda** baş koyup** emişdüğ**üm**. [D167] (*krş.*TT Bir yastığ**a** baş koy-)

Çanlu Oğuz illerinde dirnek var-imiş, **anda vardum**. [D257] (*krş.*TT oraya vardım.)

Bir yigit aramızdan eksildi, senüñ **yolu**nda** baş virdi**... [D301] (*krş.*TT yoluna baş ver-)

3.4.1.4. Ayrılma (Ablatif) Hâli

Metinde ilgili ekin Tükiye Türkçesiyle farklılık gösteren kullanımı **bir** kez tanıklanmıştır.

Çalın Oğuz bigler**inden** 'ahdum bozam dir-idüm [D223] (*krş.* TT Kudretli Oğuz beyleriyle ahdımı bozayım derdim.)

KAYNAKÇA

- Azmun, Yusuf, *Dede Korkut'un Üçüncü Elyazması- Soylamalar ve İki Yeni Boy ile Türkmen Sahra Nüshası*, İstanbul: Kutlu Yayınevi, 2019.
- Alangu, Tahir, "Dede Korkut Kitabı'nın İkinci Yazma Nüshası Üzerine", *Türk Dili*, 1953, C.II, S.24, s.806-810.
- Alparslan, Ali, "Nesta'lık", *TDV-İslam Ansiklopedisi*, 2007, C.33, s. 11-15.
- Akar, Ali, *Oğuzların Dili -Eski Anadolu Türkçesine Giriş*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2019.
- Alptekin, Coşkun, "Ata", *TDV-İslam Ansiklopedisi*, 1991, C.4, s. 32-33.
- Akalın, L. Sami, *Dede Korkut Kitabının Folklor Bakımından Değerlendirilmesi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1968.
- Aliyeva, Aygun, "Dede Korkut Destanı Örneğinde Eski Türklerde Din, Toplum ve Kadın", *Ankara Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı*, 2020, Yüksek Lisans.
- Barthold, W.W., "Borba bogatira s angelom smerti", *ZVO*, 1894, VIII, 203-218.
- Bekki, Salahaddin, *Dedem Korkut Kitabı Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme (Türkiye'deki Yayınlar 1916-2013)*, Ankara: Berikan Yayınevi, 2015.
- Bulduk, Üçler, "Dede Korkut, Oğuz Elleri ve Kafkaslar", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 1996, C. 18, S.29, s.247-251.
- Bulduk, Üçler, "Dede Korkut'ta Devlet Teşkilatına Dair Hususlar", *Ankara Üniversitesi*, 1987, Yüksek Lisans.
- Buldur, Adnan D., Ali Meydan, Şenay Güngör, "Dede Korkut Destanlarının Kültür Coğrafyası", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016, C.15, S. 3, s. 925-947.

- Daşdemir, Muhammed, “Dedem Korkut Kitabı”, *TDAY- Belleten*, 2010, C.58, S.2, s.67-90.
- Dede Korkut Kitabı Han'ım Hey* (DKKHH), 2017, Ankara: TOBB.
- Demir, Necati, *Dede Korkut Destanı*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2019.
- Develi, Hayati, *Dede Korkut Hikâyeleri*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 2006.
- Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı Metin- Sözlük*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 1964.
- Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları, 2013.
- Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı 1-2, Giriş-Metin*, Ankara: TDK Yayınları, 2016.
- Ekici, Metin, *Dede Korkut Hikâyeleri Tesiri ile Teşekkül Eden Halk Hikâyeleri*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 1995.
- Ekici, Metin, *Dede Korkut Kitabı Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası- Soylamalar ve 13. Boy- Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2019.
- Eren, Hasan, “Kitab-ı Dede Korkut'un Yeni Yazması”, *Türk Dili Dergisi*, 1952, C.II, S.13, s.3-4.
- Ercilasun, Ahmet Bican, “Dede Korkut Mirası”, *Türk Dili*, 2000, C.I, S.578, s.111-115.
- Ercilasun, Ahmet Bican, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2018.
- Ercilasun, Ahmet Bican, “Dede Korkut Kitabı'nın Yeni Nüshası ve Üzerindeki Yayınlar”, *Milli Folklor Dergisi*, 2019, C.31, S.123, s. 5-22.
- Gökyay, Orhan Şaik, “Dede Korkut Hikâyeleri ve Önemi”, *Türk Dili Dergisi*, 1968, C.XIX, S.207, s. 424-435.
- Gökyay, Orhan Şaik, *Dedem Korkudun Kitabı*, İstanbul: Devlet Kitapları, 1973.
- Gökyay, Orhan Şaik, “Dede Korkut”, *TDV- İslâm Ansiklopedisi*, 1994, C.9, s.77-80.
- Gülsevin, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara: TDK Yayınları, 2017.

- Hacıyev, Asıf, *Dədə Qorqud Kitabı: Oxunuşlar- Açılımlar*, Bakı: Elm Nəşriyyatı, 2007.
- Karaağaç, Günay, *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2012.
- Karaağaç, Günay, *Türkçenin Söz Dizimi*, İstanbul: Kesit Yayınları, 2009.
- Kilisli, Muallim Rıfat, *Kitâb-ı Dede Korkut alâ Lisan-ı Tâife-i Oğuzan*, Âsâr-ı İslamiyye ve Milliye Tedkik Encümeni Neşriyatı, İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1916.
- Korkmaz, Zeynep, “Dede Korkut Hikâyelerinde İnsan ve Doğa”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2006, C.XCII, S.657, s.250-257.
- Korkmaz, Zeynep, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar III*, Ankara: TDK Yayınları, 2007.
- Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Ankara: TDK Yayınları, 2017.
- Karahan, Leyla, *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2019.
- Köprülü, Mehmed F., *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1980.
- Köprülü, Mehmet F., *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1976.
- Kalenderoğlu, İhsan, “Türkmenistan’da Dede Korkut Hakkında Yapılan Çalışmalar”, *Turkish Studies*, 2011, 6/2, s.1339-1348.
- Kavasoğlu P, Esra, “Kadın Çalışmaları Bağlamında Dede Korkut Kitabı’nın İncelenmesi”, *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2019, Yüksek Lisans.
- Mehmet, Abdulhakim, “Dede Korkut Kitabı Üzerine Çin’de yapılan Çalışmalar ve Eleştirel Değerlendirilmesi”, *Milli Folklor*, 2018, Yıl 30, Sayı 118, s.39-48.
- Nebiyev, Bekir ve Karayev, Yaşar, *Halk Maneviyatının Aynası (Kitab-ı Dede Korkut)*, Bakü, 1999.
- Nalbant, Mehmet V., “Dede Korkut Alp Eren Midir? Korkut Adı Üzerine Yeni Bir Etimoloji Denemesi”, *Dil Araştırmaları*, 1999, C.10, S.18, s.125-133.
- Orkun, Hüseyin Namık, “Kitab-ı Dede Korkut (Ettore Rossi)” *Türk Dili*, 1952, C.II, S.15, s.142-143.

- Özçelik, Sadettin, *Dede Korkut- Dresden Nüshası- Giriş, Notlar I. Cilt*, Ankara: TDK Yayınları, 2016a.
- Özçelik, Sadettin, *Dede Korkut- Dresden Nüshası- Metin, Dizin II. Cilt*, Ankara: TDK Yayınları, 2016b.
- Öner, Mustafa, “Türkçe’de Edatlı (Sentaktik) İsim Çekimi”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 1999, C.1, S.565, s.10-18.
- Özdamar, Fazıl, “Dede Korkut Kitabı Hakkında İran’da Yayımlanan Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 2019, 19/2, s.403-419.
- Pehlivan, Gürol, *Dede Korkut Kitabı’nda Yapı İdeoloji ve Yaratım-Dresden ve Vatikan Nüshalarının Mukayeseli Bir İncelemesi*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2015.
- Parlak, Ferhan, “Dede Korkut Hikâyeleri’nin Türk Tarihindeki Yeri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1999, Yüksek Lisans.
- Rossi, Ettore, Un nuova manoscritto del “Kitâb-i Dede Qorqut”, *Rivista degli Studi Orientali*, 1950, C. XXV, s.34-43.
- Rossi, Ettore, *İl Kitâb-ı Dede Qorqud*, Racconti epico-cavallereschi dei Turchi Oğuz, Tradotti e annotati con “Facsimile” del Ms. Vat. Turco 102, Vatikan, 1952.
- Shahgoli, Nasser vd., “Dede Korkut Kitabı’nın Günbet Yazması: İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım”, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 2019, Cilt 16/2, s.147-379.
- Sepetçioğlu, Mustafa N., *Dedem Korkutun Kitabı*, İstanbul: İrfan Yayıncılık, 1998.
- Sümer, Faruk, *Oğuzlar (Türkmenler), Tarihleri- Boy Teşkilâtı- Destanları*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1972.
- Şahin, Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2018.
- Tekin, Talat, “Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler”, *TDAY- Belleten*, 1986, C.30-31, S.1982-1983, s.141-156.
- Tezcan, Semih ve Boeschoten Hendrik, *Dede Korkut Oğuznameleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2018a.

Tezcan, Semih ve Boeschoten, Hendrik, *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2018b.

Timurtaş, Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2012.

Von Diez, Heinrich F., *Denkwürdigkeiten von Asien Erster Theil*, In Commission der Nicolaischen Buchhandlung, 1811.

Von Diez, Heinrich F., *Denkwürdigkeiten von Asien Zweiter Theil*, In Commission der Halleschen Waisenhaus- Buchhandlung, Berlin: und Halle, 1815.

ÖZ GEÇMİŞ

İlköğrenim ve ortaöğrenimini Batı Anadolu Çimento İlkokulunda, lise öğrenimini ise Hayrettin Duran Anadolu Lisesinde tamamlayarak 2015 yılında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesinin Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı. 2018 yılında Dokuz Eylül Üniversitesinin pedagojik formasyon programına katıldı. Bu program kapsamında İzmir Atatürk Lisesinde stajyer öğretmen olarak görev yaptı ve stajının bitmesiyle birlikte formasyon belgesini aldı. 2019 yılında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olup aynı yıl içerisinde mezun olduğu üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında tezli yüksek lisans programına kabul edildi.